KELİME ANLAMLI KUR'ÂN-I KERÎM MEÂLİ

HUZUR
YAYINEVİ

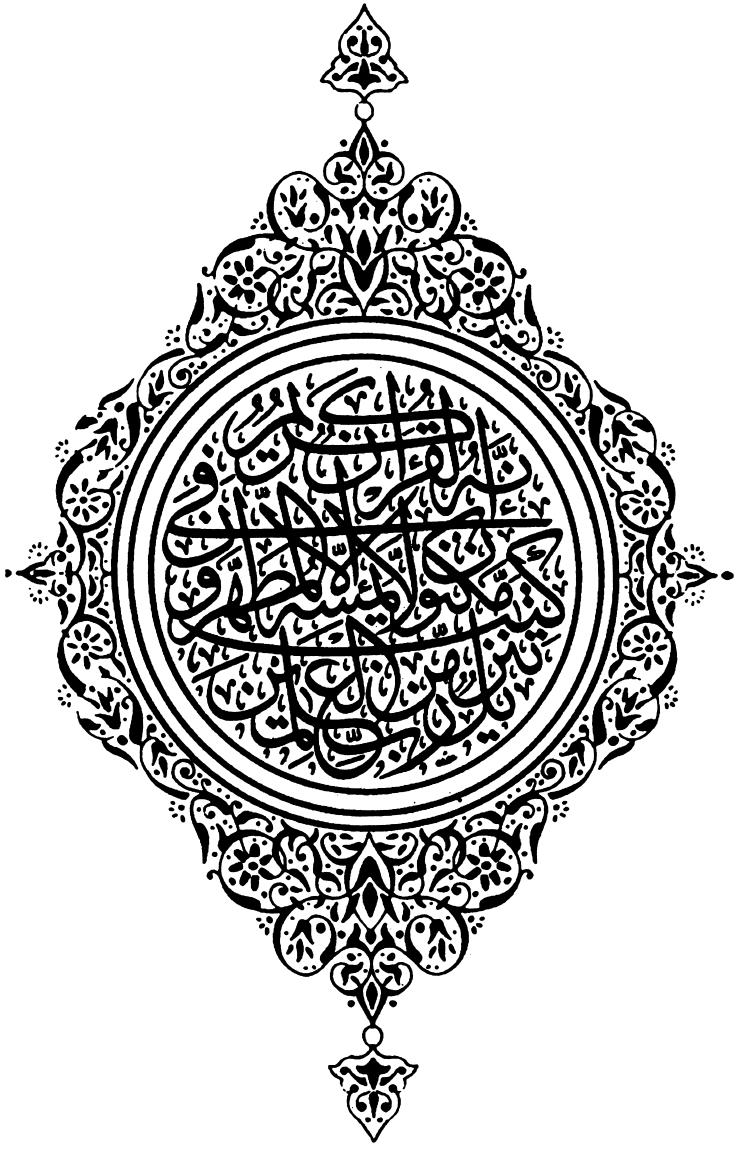

İthaf

Bu eseri merhum Hacı Babam Alaaddin Sağlam'ın ruhuna ithaf ediyorum.

Faruk Sağlam

KELİME ANLAMLI KUR'ÂN-I KERÎM MEÂLİ

2. CİLT

Yard. Doç. Dr. Sıtkı Gülle
İ.Ü. İlâhiyat Fakültesi
Öğretim Üyesi

HUZUR YAYIN DAĞITIM
PAZARLAMA TİC. LTD. ŞTİ.
Çatalçeşme Sok. Yücer Han No: 46/1-2
Cağaloğlu - İstanbul
Tel & Fax: (0212) 513 50 57 - 513 01 71

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا

mazeret göstermeyin | de ki | kendilerine | geri döndüğünüzde | size | mazeret gösterirler

لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ

amelinizi | Allah | görecek | haberlerinizden | Allah | bize | gerçekten haber verdi | size | asla inanmayız

وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ

size | haber verir | görüneni | gaybı[1] | bilene | döndürülürsünüz | sonra | peygamberi

بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ

döndüğünüzde | sizin için | Allah'a | yemin edecekler | yapıyorsunuz | idiniz | o şeyi

إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ

pisliktir | çünkü onlar | onlardan | yüzçevirin | kendilerinden | vazgeçmeniz için | kendilerine

Meâl/94: "Kendilerine geri döndüğünüzde size mazeret gösterirler. De ki: 'Mazeret göstermeyin, size kesinlikle inanmayız, gerçekten Allah bize durumlarınızdan[2] haver verdi. Allah yaptığınızı görecek. Peygamberi de. Sonra görünmeyen ve görüneni bilene döndürülürsünüz, artık O size ne yapageldiklerinizi haber verir."

1- Bkz. Bakara, âyet, 3.
2- Celaleyn, I, 166.

وَمَأْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَحْلِفُونَ

yemin eder-ler | kazanıyorlar | idiler | o şeye karşılık olarak | cehennem | dönüş yeri onların

لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَرْضَىٰ

hoşnut kalmaz | kuşkusuz Allah | onlardan | razı olur-sanız | kendilerin-den | razı olma-nız için | sizin için

عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٩٦﴾ ٱلْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا

nifakça | küfürce | daha beter-dir | bedeviler | fâsıklar | o topluluk-tan

وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا۟ حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ

peygambe-rine | Allah | o şeyin in-dirdi | sınırlarını | bilmeme-lerine | daha layık-tır

وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾ وَمِنَ ٱلْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ

edinir/de-ğerlendirir | kimi | bedevilerden | pek hikmet-lidir | çok iyi bi-lendir | Allah

Meâl/95: "Yanlarına döndüğünüzde kendilerine ilişmemeniz için karşınızda Allah'a yeminler edecekler. Yüz çevirin onlardan, çünkü onlar pisliktir, kazanageldiklerine bir ceza olmak üzere dönüş yerleri cehennemdir."

Meâl/96: "Kendilerinden hoşnut olmanız için karşınızda yeminler ederler. Siz onlardan razı olursanız kuşkusuz Allah o fasıklar topluluğundan razı olmaz."

Meal/97: "Bedeviler küfür ve nifakça daha beterdirler. Bununla birlikte Allah'ın peygamberine indirdiğinin sınırlarını bilmemelerine daha layıktırlar/daha müsaittirler[3]. Allah çok iyi bilendir, pek hikmetlidir."

3- Prof. S. Ateş M. s, 201.

مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ

dönen fe-laketi | onlara | dönen fe-lâketler[4] | size | gözetir | ceza ola-rak | harcıyor | o şeyi

السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ

iman eder | kimi | bedeviller-den | çok iyi bilen-dir | çok iyi du-yandır | Allah | kötülüğün

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَاتٍ عِندَ اللَّهِ

Allah | katında | yakınlıklar | harcıyor | o şeyi | edinir | son | o güne | Allah'a

وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ

onları yakında sokacak | kendileri için | bir yakın-lıktır | gerçekten onlar | dikkat peygamberin | dualarına

اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٩﴾

çok merha-metlidir | çok bağışla-yıcıdır | kuşkusuz Allah | rahmetinin içine | Allah

Meâl/98: "Bedevilerden kimi var ki infakta bulunduğunu bir ceza ödeme olarak değerlendirir ve size felaketler gözetir. Kötülük dönüşü onların tepesine! Allah çok iyi duyandır, çok iyi bilendir."

Meâl/99: "Bedevilerden kimi de var ki Allah'a ve o son güne iman eder, infak ettiğini Allah katında yakınlıklar ve peygamberin dualarına (vesileler) edinir. Dikkat! Gerçekten o, kendileri için bir yakınlıktır. Allah yakında onları rahmetinin içine sokacak. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

4- 'dâire' kelimesinin çoğulu olan ed-devâir lafzının karşılığıdır, ki dünyanın başucunda dönüp-dolaşan musibetleri, felaketleri, değişimleri gibi anlamlarda kullanılır."

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ

o kimseler | Ensârdan | Mühâcirler-den | ilkler | geçenler

اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ

onlara hazırladı | O'ndan | razı oldular | kendilerin-den | Allah | razı oldu | güzellikle | onlara | uydular

جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ

o kurtuluş | işte bu | ebedi olarak | orada | sürekli ka-lanlar | ırmaklar | altlarında | akar | cennetler

الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ۖ وَمِنْ أَهْلِ

halkından | münafıklar | bedevilerden | çevrenizde | o kimseler-den var | büyük

الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ ۖ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ۚ سَنُعَذِّبُهُم

onlara yakında azap edeceğiz | onları biliyoruz | biz | onları bilmiyorsun | münafıklıkta | uzmanlaş-mışlar | Medine

Meâl/100: "Mühâcirler ile Ensar'dan (İslamı kabulde) ilk öne geçenler ile güzellikle onların ardından gidenler; Allah onlardan razı oldu onlar da O'ndan hoşnut kaldılar. Kendilerine, altlarında ırmaklar akan cennetler hazırladı. Oralarda sürekli, ebedi kalacaklar. İşte budur o büyük kurtuluş!"

1- Nesefi, II, 143.

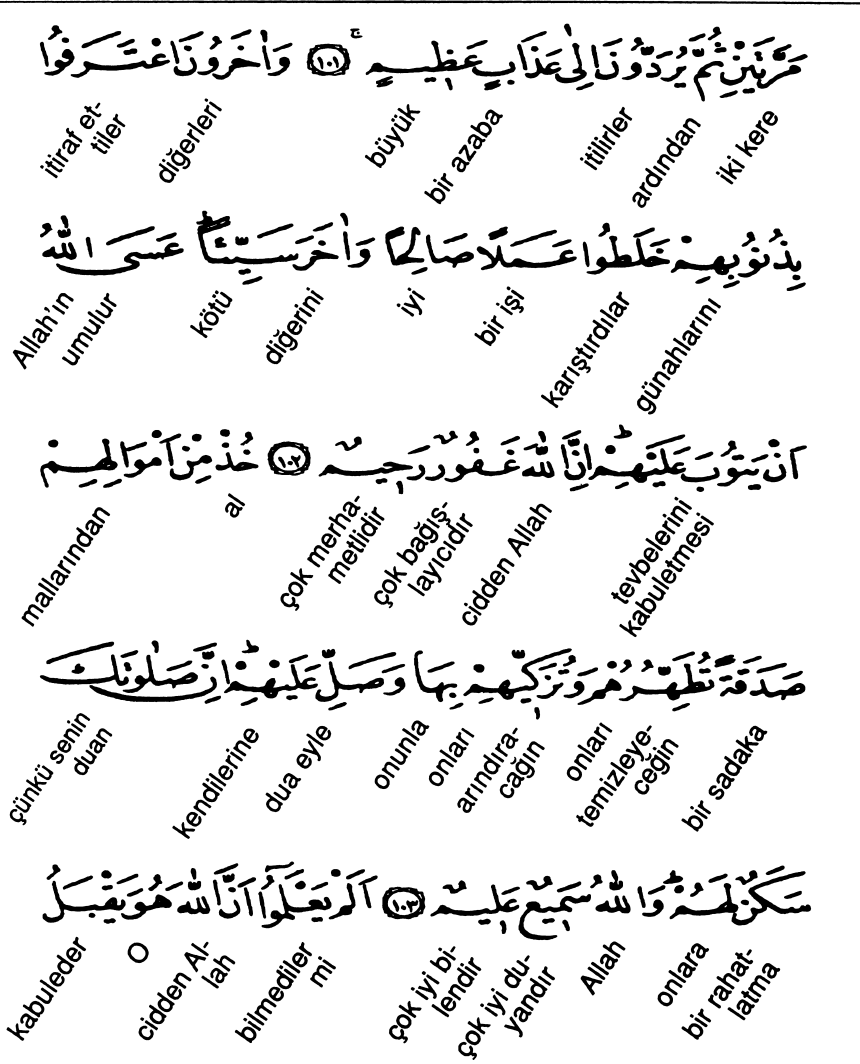

Meâl/101: "Çevrenizdeki bedevilerden münafıklar var. Medine halkından da münafıklıkta uzmanlaşmış olanlar bulunmakta. Onları sen bilmezsin, biz onları biliyoruz. Yakında kendilerini iki kere azaba çarptıracağız, ardından da büyük bir azaba itilecekler."

Meâl/102: "Bir de başkaları var ki günahlarını itiraf ettiler, iyi bir iş ile kötü diğer bir işi karıştırdılar. Allah'ın tevbelerini kabuletmesi umulur. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/103: "Mallarından, kendisiyle kendilerini temizleyeceğin, kendilerini arındıracağın bir sadaka al ve onlara dua et. Çünkü senin duaların onlar için bir rahatlatmadır. Allah çok iyi duyandır, çok iyi bilendir."

التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ

Tevvâb[2] O'dur kuşkusuz Allah sadakaları alır kullarından tevbeyi

الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ

peygamberi de işinizi Allah yakında görecek yapın de ki çok merhametli

وَالْمُؤْمِنُونَ ۖ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ

size artık haber verir şehâdeti[3] gaybı bilene yakında döndürüleceksiniz inananlar da

بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا

ya Allah'ın emrine ertelenmişler başkaları da var yapıyorsunuz idiniz o şeyi

يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

çok hikmetlidir çok iyi bilendir Allah kendilerine ya da tevbe bahşeder onlara azap eder

Meâl/104: "Bilmediler mi cidden Allah, O, kullarından tevbeyi kabuleder, sadakaları alır ve gerçekten Allah, O, Tevvâb'tır, çok merhametlidir."

Meâl/105: "De ki: 'Yapın! Yakında Allah işinizi görecek! Peygamberi de inananlar da! Sonra gayb ve şehadet (âlemlerin)i bilene döndürüleceksiniz. Artık o size yapageldiklerinizi haber verir."

Meâl/106: "Diğer bazıları da var ki Allah'ın emrine ertelenmişlerdir/bırakılmışlardır ya onlara azap eder ya da kendilerine tevbe bahşeder. Allah, çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

2- Bkz. et-Tevvâb isim-sıfatı.

3- Bkz. Bakara, âyet, 3 (ilgili dip not).

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ

müminle-rin | arasını | ayırmak için | kafirlik yap-mak | zarar ver-mek, | bir mescit | edindiler | O kimse-ler

وَإِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ

elbette behe-mehal yemin edecekler | önceden | peygambe-rine | Allah'a | savaş açtı | o kimseler için | gözetmek için

إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

elbette ya-lancılar | cidden on-lar | şahitlik edi-yor | Allah | en güzeli | sadece | istemedik

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ

daha müs-tahaktır | günün | ilkinden | takva üze-rine | kurulmuş | elbette bir mescit | asla | orada | kıyam dur-ma!

أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ

sever | Allah | iyice temizlen-melerini | severler | erkekler | orada | orada | kıyam dur-man

Meâl/107: "Bir de (müslümanlara) zarar vermek, kafirlik yapmak, müminler arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah ve peygamberine savaş açmış olanlar(ın gelmelerini) gözetmek için bir mescit edinmiş olanlar ise: 'Sadece en iyi olanı amaçladık' diye mutlaka, kesinlikle yemin ederler. Oysa Allah şahittir ki gerçekten onlar yaman yalancılardır."

1- namaz kılma (Celaleyn, I, 168).

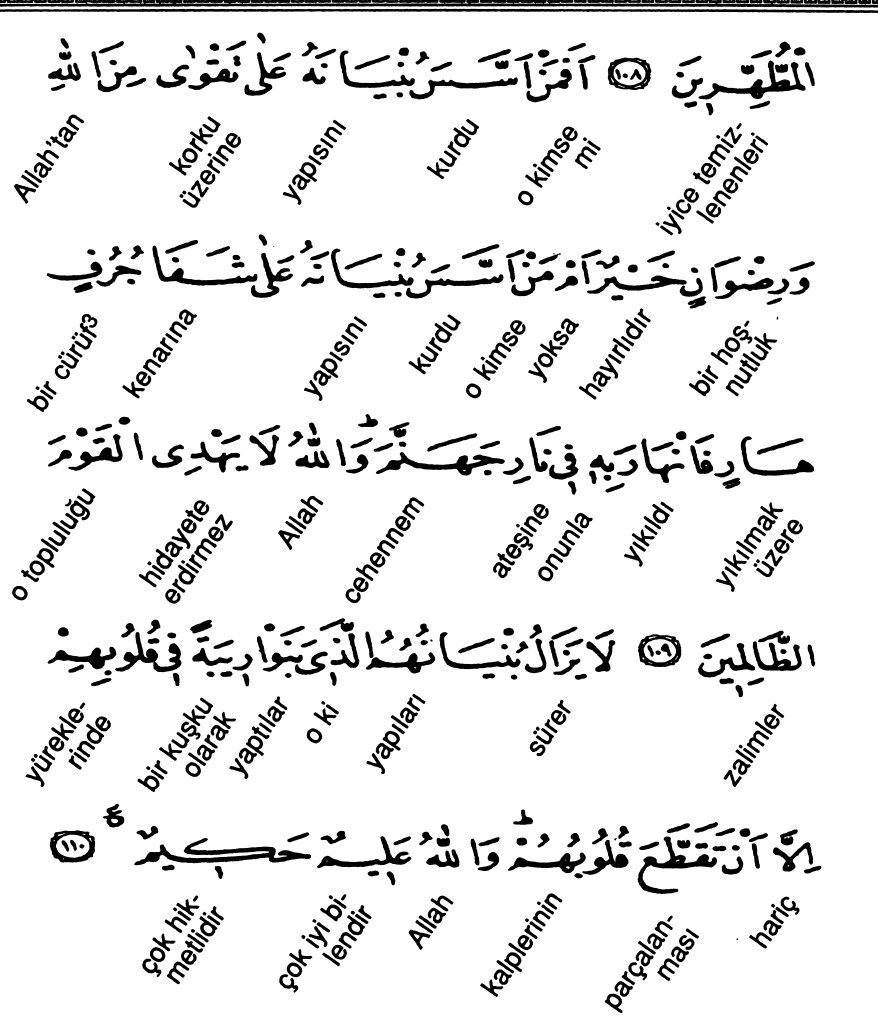

Meâl/108: "Orada asla namaza durma. Elbette, ilk gününden itibaren takva üzerine kurulmuş bir mescit[2] içinde namaza durmana daha uygundur. Orada iyice temizlenmelerini seven erler vardır. Allah ise iyice temizlenenleri sever."

Meâl/109: "Peki, yapısını Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine kuran mı hayırlıdır yoksa yapısını yıkılmak üzere olan çatlak bir yar kenarına kurup da onunla birlikte cehennem ateşine yuvarlanan mı? Allah, o zâlimler topluluğuna hidayet etmez."

Meâl/110: "Yaptıkları o yapıları, kalpleri (ölümle) parçalanıncaya değin yüreklerinde bir kuşku olarak sürecek. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

2- Bu mescid'in Mescid-i Nebevi mi yoksa Kuba Mescidi mi olduğu hususunda farklı rivayetler varsa da tercihler Kuba Mescidi üzerinde yoğunlaşır (Beyzâvî, Envâru't-tenzil, I, 203; Kurtubî, el-Cami', VIII, 259).

3- 'cürûf', dere kenarında selin dibini yalayıp oymuş olduğu bıçık üzerinde kalan toprak veya çamur çıkıntısıdır. 'Yıkılmak üzere' diye tercüme edilen'har' sözcüğü de bunun geriden çatlamış, devrilmek üzere bulunan kütlesi demektir (E. H. Yazır, IV, 2619).

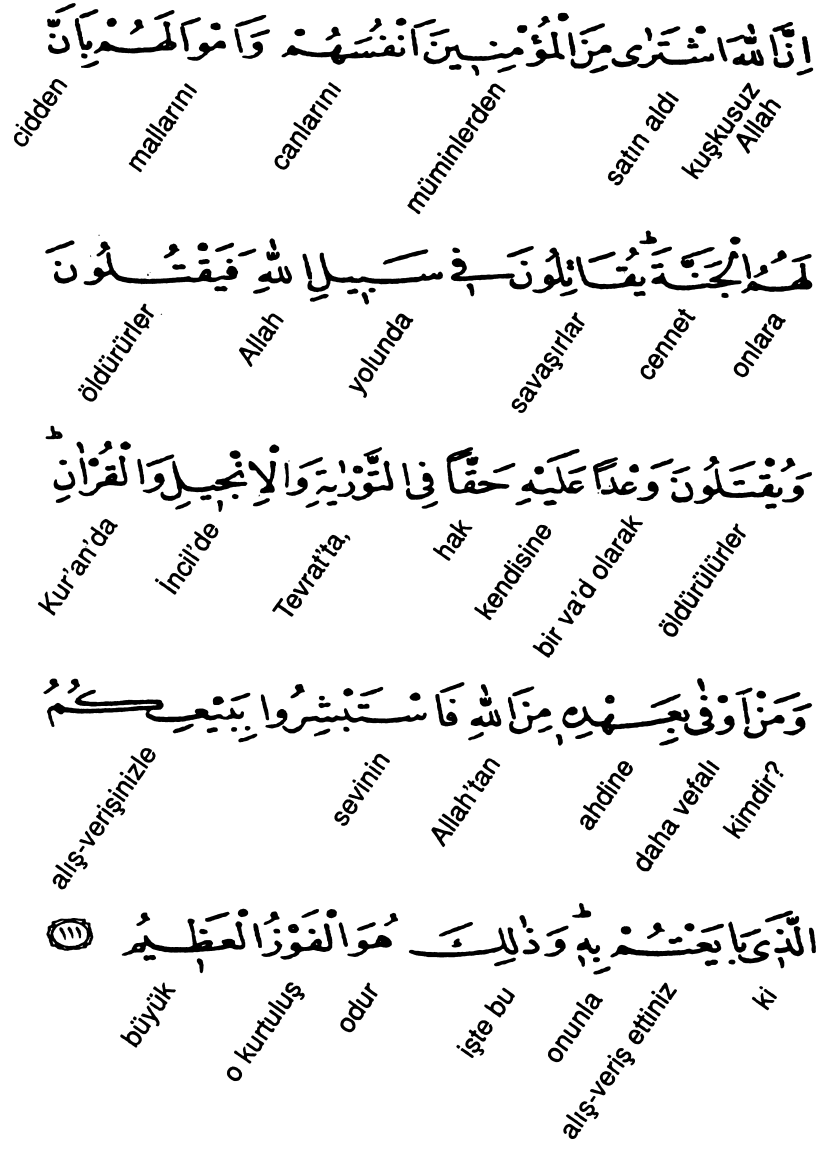

Meâl/111: "Kuşkusuz Allah, müminlerden canlarını ve mallarını cennet kendilerinin olmak üzere satın aldı. Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler. (Bu) Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da üstlendiği gerçek bir va'ddir. Ahdine, Allah'tan daha vefalı kimdir? Haydi yaptığınız bu alış-verişinizle sevinin. İşte bu, odur o büyük kurtuluş."

اَلتَّآئِبُوْنَ الْعَابِدُوْنَ الْحَامِدُوْنَ السَّآئِحُوْنَ الرّٰكِعُوْنَ

rükûa varanlar — seyahat edenler[1] — hamdedenler — âbidler — tevbekârlar

السَّاجِدُوْنَ الْاٰمِرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَالنَّاهُوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

kötülükten — nehyedenler — iyiliği — emredenler — secdeye kapananlar

وَالْحٰفِظُوْنَ لِحُدُوْدِ اللّٰهِ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٢﴾ مَا كَانَ

Olmadı — o müminlere — müjde ver — Allah'ın — sınırlarını — koruyanlar

لِلنَّبِيِّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ يَّسْتَغْفِرُوْا لِلْمُشْرِكِيْنَ وَلَوْ كَانُوْٓا

olsalar da — o müşriklerler için — mağfiret istemeleri — iman ettiler — ve o kimseler için — Peygamber için

اُولِيْ قُرْبٰى مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿١١٣﴾

çılgın ateşin — halkı — cidden onlar — kendilerine — açıklandı — o şeyin — sonrasından — yakınlık sahipleri

Meâl/1112: "Tevbekârlar, âbidler, hamdedenler, seyahat yapanlar/oruç tutanlar, rukûa varanlar, secdeye kapananlar, iyiliği emredenler, kötülükten nehyedenler, Allah'ın sınırlarını koruyanlar.. Müjde ver o müminlere."

Meâl/113: "Akraba bile olsalar, çılgın ateşin halkı oldukları kendilerine belli olduktan sonra ne peygamber ne de iman etmiş olanlar için müşrikler lehinde mağfiret istemeleri hakkı yoktur."

1- oruç tutanlar (Celaleyn, I, 168); oruç tutanlar veya ibret almak için seyahat edenler (Nesefi, II, 147); oruç tutanlar/cihad edenler/hicret edenler (Kurtubi, el-Cami, VIII, 219, 270).

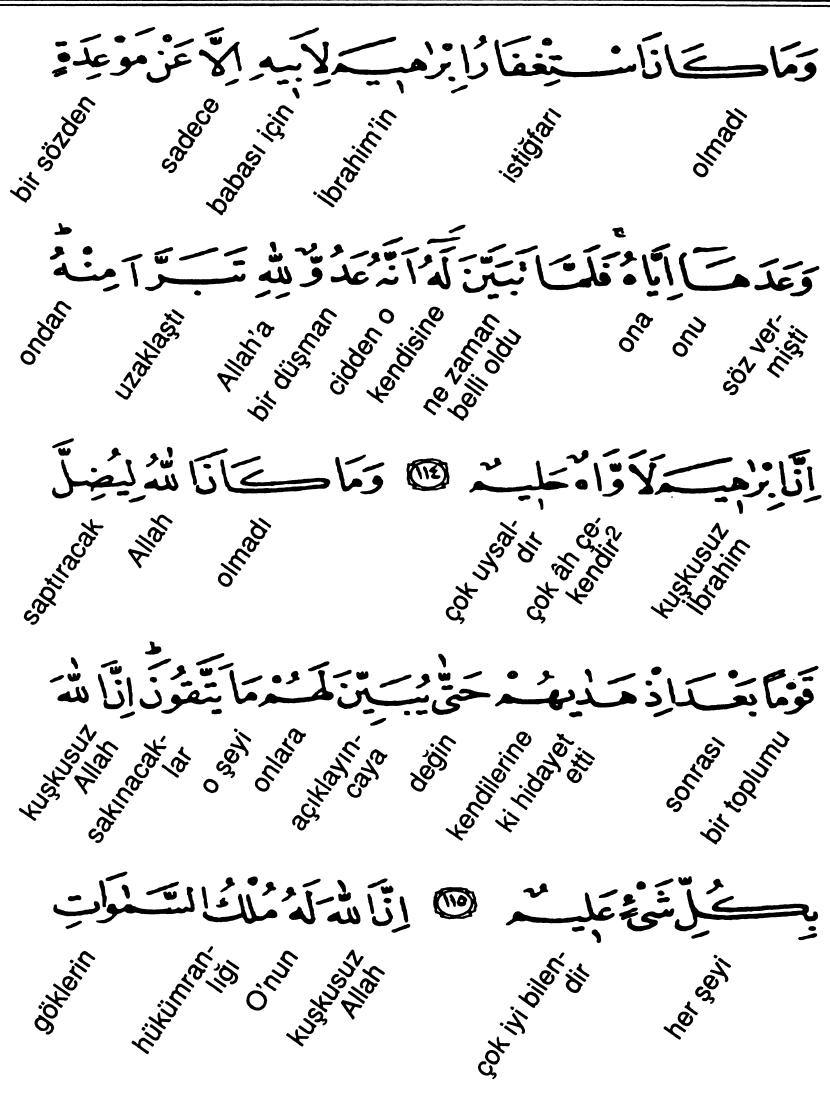

Meâl/114: "İbrahim'in babası için olan istiğfarı sırf kendisine verdiği bir sözden dolayı idi. Ama onun Allah'ın bir düşmanı olduğu kendisine belli olunca ondan uzaklaştı. Gerçekten İbrahim çok âh edendir, çok uysaldır."

Meâl/115: "Allah bir toplumu, kendilerini hidayete erdirdikten sonra nelerden kaçınacaklarını kendilerine açıklayıncaya değin saptıracak değildi. Kuşkusuz Allah her şeyi çok iyi bilendir."

2- çok bağrı yanık/çok tasalı/başkaları için üzülüp vahlanan.

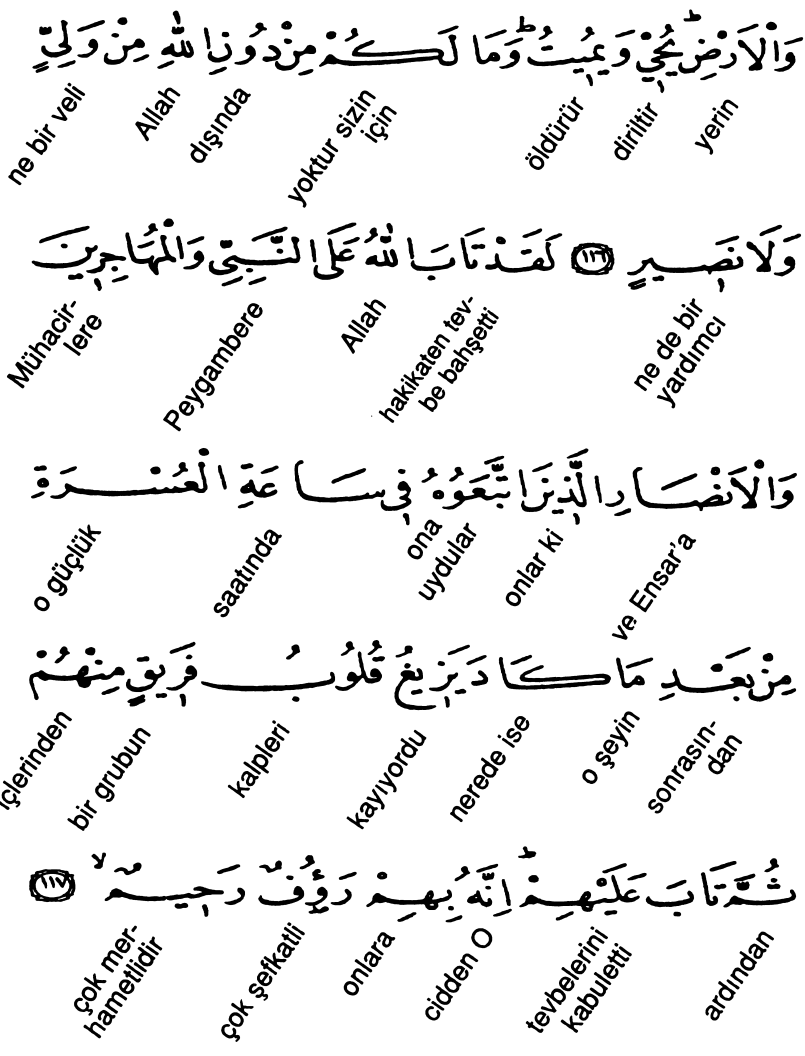

Meâl/116: Kuşkusuz Allah, göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur. Diriltir, öldürür. Sizin için Allah'tan başka ne bir veli ne de bir yardımcı vardır."

Meâl/117: "Hakikaten Allah, Peygambere ve o güçlük zamanında[3] içlerinden bir grubun kalpleri nerede ise kayacak olduktan sonra ona uyan Mühacirler ile Ensar'a tevbe bahşetti. Ardından da tevbelerini kabuletti. Cidden O, kendilerine karşı çok şefkatli, çok merhametlidir."

3- Tebük seferinde sıkıntının en son haddine vardığı bir sırada (Celaleyn, I, 169).

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتّٰٓى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ

yeryüzü / kendilerine / dar geldi / sonunda / geri bırakıldılar / onlar ki / o üç kişiye de

بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوٓا أَن لَّا مَلْجَأَ

hiç yok sığınak / anlamışlardı / vicdanları / kendilerini / sıkıştırdı / genişledi / o şeyle

مِنَ اللَّهِ إِلَّآ إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوٓا إِنَّ اللَّهَ هُوَ

O'dur / cidden Allah / tevbe etsinler / kendilerine / tevbe bahşetti / ardından / kendisine / sadece / Allah'tan

التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا

olun / Allah'tan korkun / iman ettiler / ey o kimseler / çok merhametli / tevbeyi çok kabuleden

مَعَ الصَّٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ

ve o kimseler / Medine / halkı için / olmadı / özü-sözü doğrular / ile

Meâl/118: "Geri bırakılan o üç kişi[1]nin de tevbelerini kabuletti. Sonunda, vicdanları kendilerini o kadar sıkmış/o kadar bunalmışlardı ki yeryüzü olanca genişliğine karşın kendilerine dar gelmişti ve Allah'tan başka sığınak olmadığını, O'ndan yine ancak O'na sığınılacağını anlamışlardı. Bunun üzerine Allah, tevbe etmeleri için kendilerine tevbe bahşetmişti. Gerçekten Allah, O'dur tevbeyi çok kabuleden, çok merhametli."

Meâl/119: "Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve özü-sözü doğrularla olun."

1- Kaynaklardaki kayıtlara göre bu üç kişi Tebük seferine iştirak etmedikleri için pişmanlık duyan ve dünya kendilerine zindan olan Ka'b b. Malik, Mürare b. Rabi' ve Halid b. Ümeyye'dir.

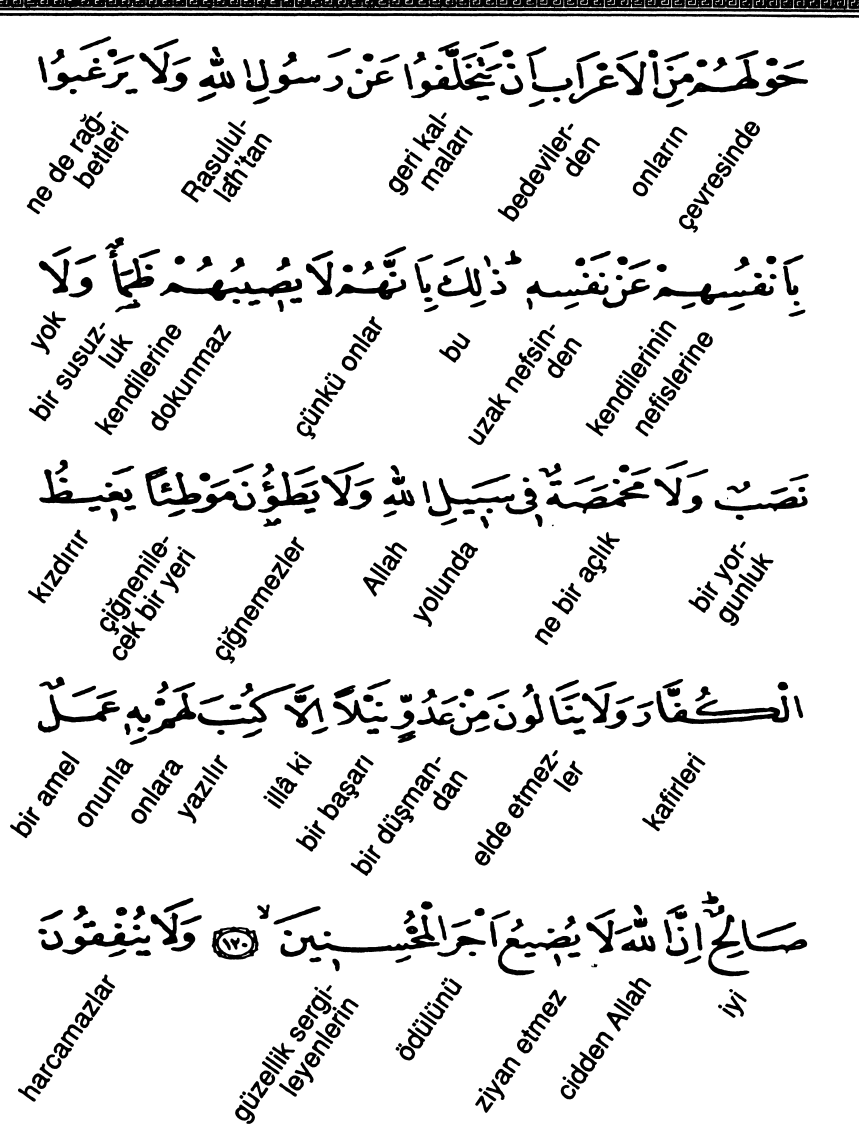

Meâl/120: "Medine halkına ve çevrelerindeki bedevilere Allah Rasulünden geri kalmaları, onun canına aldırmadan kendi canları sevdasına düşmeleri uygun değildir. Bunun sebebi şudur: Çünkü onların başına Allah yolunda bir susuzluk, bir yorgunluk, bir açlık gelmeye dursun ve yine onlar kafirleri kızdıracak bir yere ayak basmayacak olsunlar, bir düşmana karşı bir başarı kazanmaya görsünler kesinkes bununla onlar için de iyi bir amel yazılmıştır. Kuşkusuz Allah güzellik sergileyenlerin ödülünü ziyan etmez."

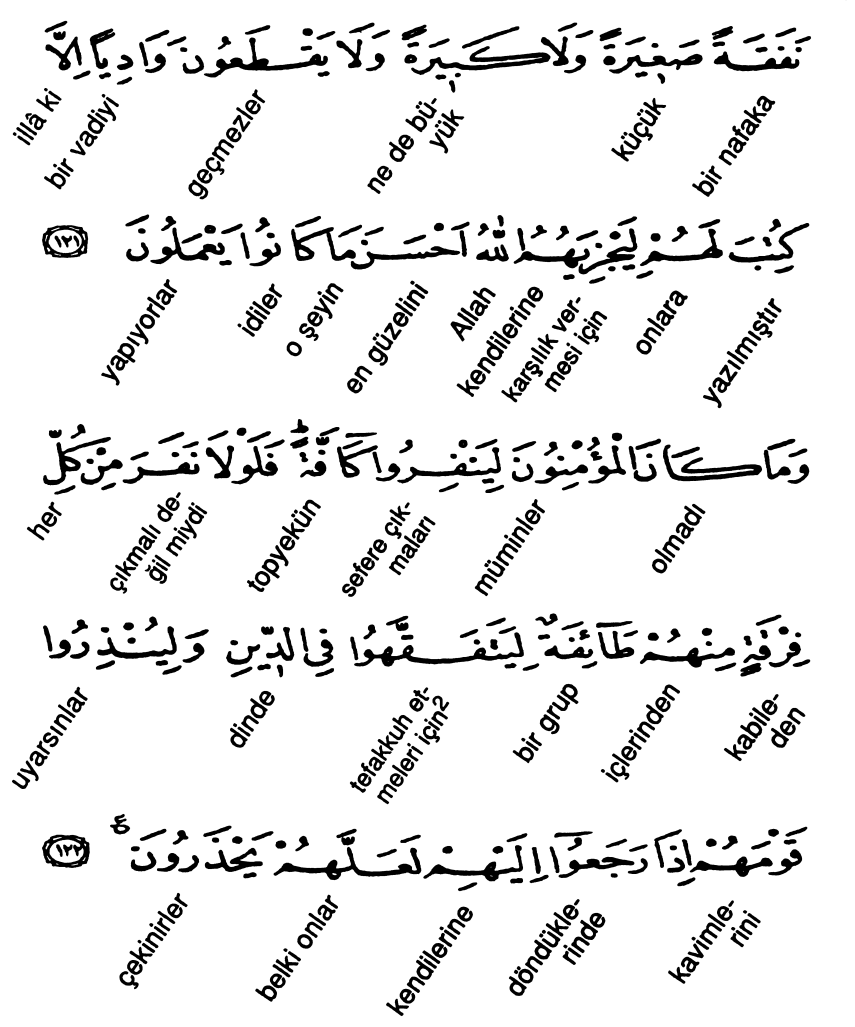

Meâl/121: "Küçük-büyük bir harcama yapmaya dursunlar, herhangi bir vadiyi geçmeye bulunsunlar (bunlar da), Allah, yapageldiklerinin en güzeliyle kendilerini ödüllendirmesi için hesaplarına yazılmıştır."

Meâl/122: "Müminler, topyekun sefere çıkacak da değillerdir. Her kabileden içlerinden bir grup dinde derinleşmeleri, dönüp kendilerine geldiklerinde belki onlar çekinirler diye kavimlerini uyarmaları için sefere çıkmamalı değil mi?[3]"

2- sıkıntı ve zorluklara katlanarak dini anlamağa çalışmaları fıkıh öğrenimi yapmaları için (Nesefi, II, 150).

3- Prof. Süleyman ATEŞ'in meali ise -Hasan-i Basrî ve Taberî paralelinde (Kurtubî, el-Câmi, VIII, 294..)- şöyledir: "İnananların hepsi toptan sefere çıkacak değillerdi. Ama her kabileden bir cemaatın dini iyice öğrenmeleri ve dönüp kavimlerine geldiklerinde sakınmaları umuduyla onları uyarmaları için sefere çıkmaları gerekmez miydi?' (Prof. S. ATEŞ M. s, 205). Muhterem üstaz âyeti bu şekilde meallendirirken (Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri, IV, 154-157) adlı eserinde karşı yorumları tek tek ele alarak cerh eder. Elmalı'lı merhumun da farklı bir açıdan ve biraz da muğlak yaklaşımında bu yöndeki yorumları tercih ettiğini söylemek mümkündür (H. D. K. Dili, IV, 2647). S.G.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ ٱلْكُفَّارِ وَلْيَجِدُواْ

Ey o kimseler iman ettiler savaşın o kimselerle yakın bulunuyorlar size kafirlerden hissetsinler

فِيكُمْ غِلْظَةً ۚ وَٱعْلَمُوٓاْ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ

sizde bir sertlik bilin ki kuşkusuz Allah ile müttakiler indirildiğinde

سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِٓۦٓ إِيمَٰنًا ۚ فَأَمَّا

bir sûre içlerinden kimi der hanginiz onu artırdı bu imanca ama

ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فَزَادَتْهُمْ إِيمَٰنًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمَّا

iman ettiler o kimseler ki onları artırmıştır imanca onlar sevinirler ama

ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ

o kimseler yüreklerinde var bir hastalık o (sûre) artırdı kendilerini pislikçe pisliklerine (ilaveten)

Meâl/123: "Ey iman edenler! Kafirlerden sizin en yakınınızda bulunanlarla savaşın, sizde bir sertlik hissetsinler. Bilin ki kuşkusuz Allah takva sahipleriyledir."
Meâl/124: "Bir sûre indirildiğinde aralarından kimi: 'Bu sûre, hanginizin imanını artırdı?' der. İman etmiş olanlara gelince onların imanlarını artırmıştır ve onlar (bununla) sevinirler."

وَمَاتُوا۟ وَهُمْ كَٰفِرُونَ ﴿١٢٥﴾ أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ

sınanıyorlar — cidden onlar — görmüyorlar mı — kafirler — oysa onlar — öldüler

فِى كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

ibret alan-lar — değil onlar — tevbe etmi-yorlar — sonra da — veya iki kere — bir kere — yıl — her

وَإِذَا مَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَىٰكُم

sizi görüyor mu — kimine — onların kimi — bakar — bir sûre — indirildi-ğinde

مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ ٱنصَرَفُوا۟ صَرَفَ ٱللَّهُ قُلُوبَهُم بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ

bir topluluk — çünkü onlar — kalplerini — Allah — çevirdi — dönerler — sonra — kimse

لَّا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾ لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ

ağır gelir — kendileri-nizden — bir elçi — size — andolsun ger-çekten geldi — anlamıyor-lar

Meâl/125: "Yüreklerinde bir hastalık bulunanlara gelince bu sûre onların, pisliklerine pislik katarak artırdı. Onlar kafirler olarak öldüler."

Meâl/126: "Her yıl bir kez veya iki kez sınandıklarını görmüyorlar mı? Sonra yine ne tevbe ediyorlar ne de onlar ibret alıyorlar."

Meâl/127: "Bir sûre indirildiğinde 'Sizi gören var mı?' diye birbirlerine bakarlar[1] sonra sıvışırlar. Allah kalplerini çevirmiştir. Çünkü onlar, anlamaz bir topluluktur."

1- göz-kaş işareti yaparlar (Nesefi, II, 151).

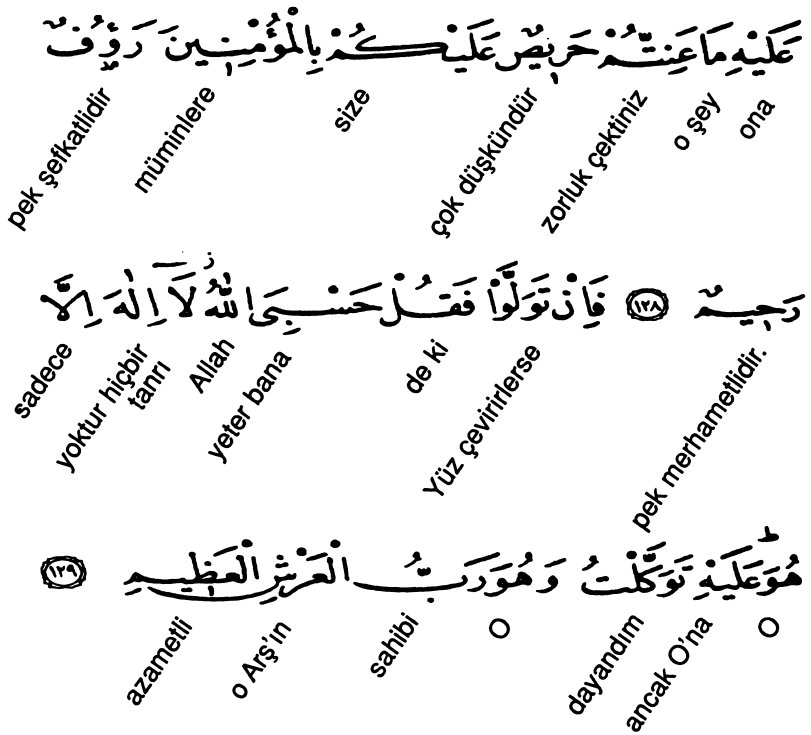

Meâl/128: "Gerçekten size, içlerinizden bir peygamber geldi. Zorluk çekmeniz kendisine çok ağır gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı pek şefkatli, pek merhametlidir."

Meâl/129: "Yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter, hiçbir tanrı yoktur sadece O! Yalnız O'na dayandım. O'dur o azametli Arş'ın sahibi"

YÛNUS SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ۝١ اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا

Elif. Lâm. Râ[2] | işte bunlar | âyetleri | o Kitab'ın | pek hikmetli | oldu mu | insanlar için | tuhaf

اَنْ اَوْحَيْنَا اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا

vahyedişimiz | bir erkişiye | içlerinden | diye | uyar | insanları | müjde ver | o kimselere | iman ettiler

اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هٰذَا

gerçekten onlara var | kadem-i sıdk[3] | katında | Rabbi | onların | dedi | kafirler | cidden bu

Meâl/1: "Elif. Lâm. Râ. İşte bunlar o pek hikmetli Kitab'ın âyetleri."

1- Mekke'de indirilen sûrelerden olup mushafta 10., indiriliş sırasına göre ise 51. sûredir. 109 âyet, 1832 kelime, 5567 harftir. Adını 98. âyetten alır.

2- Bkz. Bakara, âyet, 1.

3- 'kadem' kelimesi derece, rütbe sahibi, ayak tabanı, kahraman, bir şeyin önü anlamlarına gelir. 'Kadem-i sıdk' deyimini müfessirler iyi ameller, geçmişte yapılan hayırlı işler, ezelde takdir edilmiş bir saadet, yüksek bir rütbe, yüksek bir makam gibi manalarda yorumlamışlardır. Âyetin siyakından bunun Hz. Muhammed'e verilecek şefâat olduğu anlaşılıyor.. dolayısıyla 'kadem-i sıdk' tabiri özel bir isimdir.. (H. D. K. D. IV, 2666. Özetlenip sadeleştirilerek. S.G.).

لَسَٰحِرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾ إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ

gökleri yarattı O ki Allah kuşkusuz Rabbiniz apaçık elbette bir büyücü

وَٱلْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ

işi tedbir eder Arş üzerine istivâ etti[4] sonra günler altıda yeri

مَا مِن شَفِيعٍ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ إِذْنِهِۦ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ

O'na haydi kulluk edin Rabbiniz Allah işte bu size izni sonrasından ancak hiçbir şefaatçi yok

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعْدَ ٱللَّهِ

Allah'ın sözü topluca döşünüz ancak O'na hâla ibret almıyor musunuz

حَقًّا إِنَّهُۥ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ لِيَجْزِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟

iman ettiler o kimseleri ödüllendirmesi için onu geri çevirecek sonra yaratmaya başlıyor kuşkusuz O hak olarak

وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ بِٱلْقِسْطِ ۚ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لَهُمْ شَرَابٌ

bir içki onlaradır küfrettiler o kimseler ki adaletle iyi işleri işlediler

Meâl/2: "İnsanları uyar ve iman edenlere de, kendileri için Rableri katında Kadem-i sıdk/yüksek bir makam bulunduğunu müjde ver' diye içlerinden bir erkişiye vahyedişimiz insanlara tuhaf mı geldi? Kafirler: 'Gerçekten bu apaçık bir büyücüdür' dedi."

Meâl/3: "Kuşkusuz Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan sonra işi tedbir etmek üzere Arş üzerine istivâ eden/kurulan Allah'tır. Hiçbir şefaatçı yoktur ancak O'nun izninden sonra (bu sözkonusudur). İşte size (nitelenen) bu Allah, Rabbiniz! Öyle ise O'na kulluk edin/ibadet edin. Hâlâ ibret almayacak mısınız?"

4- Bkz. A'raf, âyet, 54.

مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾ هُوَ الَّذِي

O zat ki | O, | küfrediyor-lar | idiler | o sebeple ki | elem ve-ren | ve bir azap | kaynar sudan

جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا

bilmeniz için | menziller olarak | onu belirledi | bir nur | ayı | bir zıya | güneşi | yaptı

عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ

ayrıntılan-dırıyor | gerçekle | ancak | bunu | Allah | yaratmadı | ve hesabı | senelerin | sayısını

الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا

o şeyde | gündüzün | gecenin | arka arkaya gelmesinde | kuşkusuz | biliyorlar | bir topluma | âyetleri

خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ ﴿٦﴾

sakınırlar | bir toplum için | elbette âyetler | yerde | göklerde | Allah | yarattı

Meâl/4: "Allah'ın gerçek bir va'di olarak topluca dönüşünüz ancak O'nadır. Gerçekten O, yaratmaya başlar. Sonra, iman edip iyi işleri yapanları âdilâne ödüllendirmesi için onu (o yaratmayı) iâde eder (ölüm sonrası dirilişi gerçekleştirir). Küfredenlere gelince onlara, kafirlik yapagelmeleri yüzünden kaynar sudan bir içki ve elem veren bir azap vardır."

Meâl/5: "O, Güneş'i zıya/ısı ve ışık kaynağı , Ay'ı bir nur yaptı ve yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için ona menziller belirledi. Bunları ancak hak ile yarattı. Bilen bir toplum için âyetleri ayrıntılandırıyor."

Meâl/6: "Kuşkusuz, gece ile gündüzün arka arkaya gelişinde ve Allah'ın gökler ile yeryüzünde yarattıklarında sakınan bir toplum için âyetler vardır."

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا

tatmin buldular | dünya | hayatına | razı oldular | bize | kavuşmayı | ummuyorlar | kuşkusuz o kimseler

بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ۝٧ أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ

onların varış yeri | işte onlar | gafiller | âyetlerimizden | onlar | o kimseler | onunla

النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝٨ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

işlediler | iman ettiler | o kimseler kuşkusuz | kazanıyorlar | idiler | o şeyle ki ateştir

الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ

nehirler | altlarından | akar | imanlarıyla | onların | Rabbi | kendilerini doğruya iletir | iyi işleri

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝٩ دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ

onların tahiyyesi | Allah'ım | münezzehsin sen | orada | onların duası | bol nimetli | cennetlerde

Meâl/7-8: "Kuşkusuz bize kavuşmayı ummayan, dünya hayatına razı olan, onunla tatmine erenler ve âyetlerimizden gafil bulunanlar; işte onlar! Kazanageldikleri yüzünden onların varış yeri ateştir."

Meâl/9: "İman edip iyi işleri yapanlara gelince kuşkusuz Allah onları, kendilerini imanları sayesinde doğruya iletir. Naim cennetlerinde altlarından ırmaklar akar."

1- Birbirlerine esenlik dilemeleri, sağlık temennilerinde bulunmaları.

فِيهَا سَلَامٌ ۚ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

âlemlerin Rabbi Allah'a hamdolsun onların duası sonu selamdır orada

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ

elbette hükmedilirdi hayrı onların acele istemeleri gibi kötülüğü insanlar için Allah çabuklaştırsa

إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ ۖ فَنَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ

azgınlıklarında bize kavuşmayı ummuyorlar o kimseleri bunun için bırakıyoruz onların eceli kendilerine

يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا

bizi çağırır sıkıntı insana dokunduğunda şaşkın şaşkın dolaşırlar

لِجَنْبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ

sıkıntısını kendisinden açarsak ne zaman veya ayakta durarak veya otururak yanı üstü

Meâl/10: "Onların orada duâları: 'Bütün noksanlıklardan uzaksın Allah'ım'; Orada esenlik dilekleri 'selam'; duâlarının sonu da: 'Âlemlerin rabbi Allah'a hamdolsun' (sözleridir)."

Meâl/11: "Allah insanlara, onların hayrı çarçabuk istemeleri gibi şerri hemen verecek olsaydı elbette kendilerine ecelleri hükmolunmuştu! Ama biz, bize kavuşmayı ummayanları azgınlıkları içinde bırakırız şaşkın şaşkın dolaşırlar."

مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَآ إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ

o israfçılara — süslendi — işte böyle — kendisine dokunmuştu — sıkıntıya — bizi — sanki çağırmamış — idiler

مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا ٱلْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ

öncenizden — kuşakları — gerçekten helak ettik — yapıyorlar — idiler — o şey

لَمَّا ظَلَمُوا۟ وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَمَا كَانُوا۟ لِيُؤْمِنُوا۟

iman edecekler — olmadılar — apaçık belgelerle — peygamberleri — kendilerine oysa gelmişti — zulmettiler — ne zaman

كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْقَوْمَ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَٰكُمْ خَلَٰٓئِفَ

halifeler — sizi yaptık — sonra — suçlular — o toplumu — cezalandırırız — işte böyle

فِى ٱلْأَرْضِ مِنۢ بَعْدِهِمْ لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

davranacaksınız — nasıl — bakalım — onların — ardından — yeryüzünde

Meâl/12: "İnsana sıkıntı dokunduğunda yanı üstü veya oturarak yahut ayakta bizi çağırır. Ondan sıkıntısını kaldırdığımızda, sanki, kendisine dokunmuş sıkıntıya bizi hiç çağırmamış gibi çekip gider. Aşırılığa sapanlara, yapageldikleri işte böyle süslü gösterildi."

Meâl/13: "Gerçekten sizden önceki kuşakları, kendilerine peygamberleri apaçık belgelerle gelmelerine rağmen zulmettikleri ve iman edecek olmadıkları için helak etmiştik. Suçlular toplumunu böyle cezalandırırız."

Meâl/14: "Sonra onların ardından sizi yeryüzünde halifeler/hükümdarlar yaptık ki bakalım nasıl davranacaksınız?"

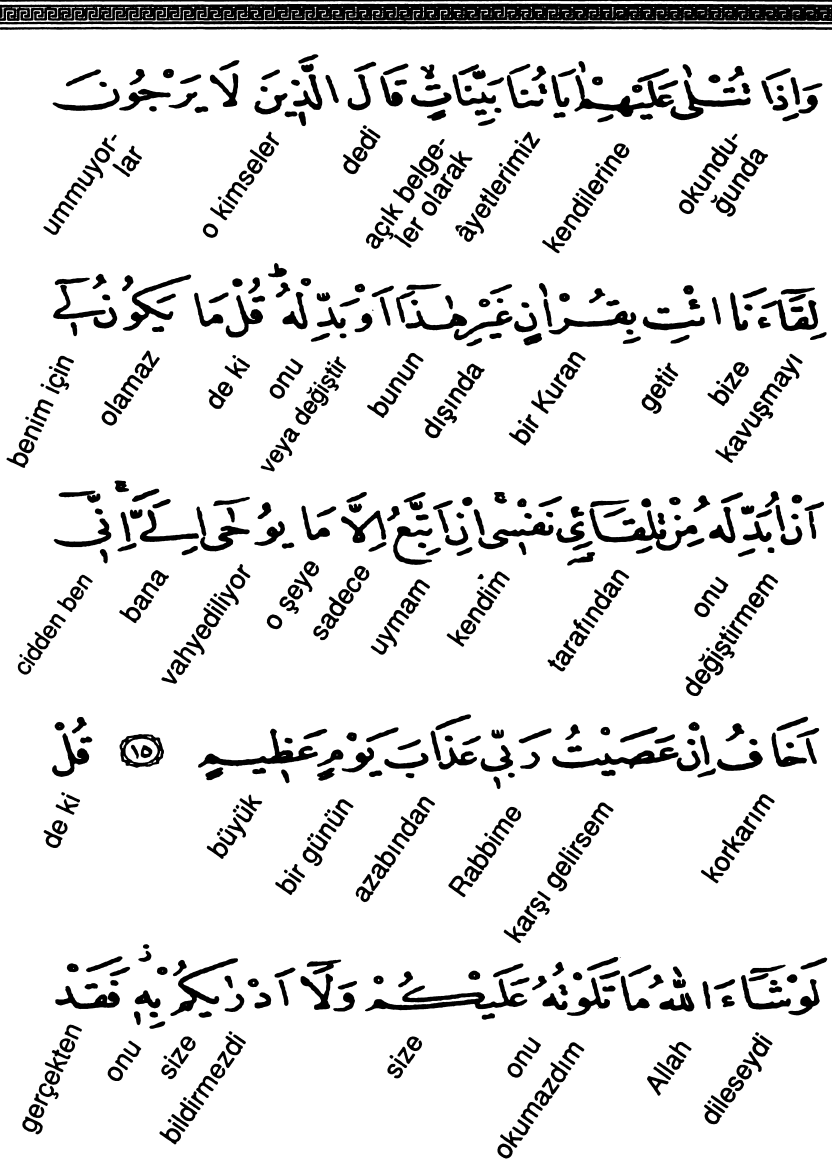

Meâl/15: Âyetlerimiz apaçık belgeler olarak kendilerine okunduğunda bize kavuşmayı ummayanlar: 'Bize, bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir' dediler. De ki: 'Onu kendi tarafımdan değiştirmem benim için olacak bir şey değildir. Ben sadece bana vahyedilene uyarım. Rabbime karşı gelirsem büyük bir günün azabından korkarım."

لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

kaldım içinizde bir ömür öncesinden akıllarınızı işletmiyor musunuz?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ إِنَّهُ

Kim daha zalimdir o kimseden iftira etti Allah'a bir yalanı veya yalan sayandan âyetlerini cidden o

لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ

iflâh olmaz o mücrimler ibadet ediyorlar Allah'ın o şeye zarar vermez kendilerine

وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ

fayda sağlamaz onlara derler işte bunlar şefaatçılarımız Allah katında

قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

de ki haber mi veriyorsunuz Allah'a o şeyi bilmiyor göklerde ne de yerde

Meâl/16: "De ki: 'Allah dileseydi size onu okumazdım ve O da size onu bildirmezdi. Gerçekten içinizde bundan öncesinden bir ömür kalmıştım. Akıllarınızı işletmiyor musunuz?"

Meâl/17: "Allah'a bir yalanı iftira atandan veya O'nun âyetlerini yalanlamağa kalkışandan daha zâlim kimdir? Cidden o mücrimler iflâh olmaz."

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ وَمَا كَانَ النَّاسُ

münezzeh-tir O | ortak koşu-yorlar | o şeyden | çok uzak-tır | olmadı | insanlar

إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ

ancak | bir ümmet | tek | derken ayrı-lığa düştüler | olmasaydı | bir kelime | geçti

مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

Rabbinden | elbette hü-küm verilmişti | aralarında | o şeyde | onda | ihtilaf edi-yorlar

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ فَقُلْ إِنَّمَا

diyorlar | indirilmeli değil miydi | ona | bir mucize | Rabbinden | de ki | ancak

الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانتَظِرُوا ۖ إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

gayb | Allah'ındır | öyle ise bekleyin | cidden ben | sizinle | bekleyen-lerden

Meâl/18: "Allah'ın berisinden kendilerine ne zarar veren ne de menfaat sağlayan şeylere ibadet ediyorlar ve: 'İşte bunlar, Allah katında şefaatçılarımızdır' diyorlar. O münezzehtir! Onların ortak koşageldiklerinden çok yücedir."

Meâl/19: "İnsanlar yalnız bir tek ümmetti. Sonra ihtilafa düştüler. Rabbinden önceden geçmiş bir kelime olmasaydı elbette ihtilaf edegeldikleri şey hususunda aralarında hüküm verilmişti."

Meâl/20: "Diyorlar: 'Kendisine Rabbinden bir mucize indirilmeli değil miydi?' De ki: 'Gayb ancak Allah'ın tekelindedir . Bekleyin! Hakikaten ben de sizinle bekleyenlerdenim."

وَإِذَآ أَذَقْنَا ٱلنَّاسَ رَحْمَةً مِّنۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ فِىٓ ءَايَاتِنَا

âyetleri-mizde | bir tuzak/plan | hemen on-ların var | kendilerine dokundu | darlık | sonrasından | bir rahmeti | insanlara | tattırdığı-mızda

قُلِ ٱللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ ﴿٢١﴾

tuzak/plan kuruyorlar | o şeyi | yazıyorlar | kuşkusuz elçilerimiz | tuzak-ça/planca daha hızlıdır | Allah | de ki

هُوَ ٱلَّذِى يُسَيِّرُكُمْ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا كُنتُمْ فِى ٱلْفُلْكِ

gemilerde | olduğunuzda | dahası denizde | karada | sizi yürütüyor | O zat ki | O

وَجَرَيْنَ بِهِم بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا۟ بِهَا جَآءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَآءَهُمُ

kendilerine gelmiş | şiddetli | bir rüzgar onlara | gelmiş içlerinde | sevindiklerinde | latif | bir rüzgar ile onlarla | aktıklarında

ٱلْمَوْجُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ ۙ دَعَوُا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ

halis kılan-lar olarak | Allah'a dua ederler | onlar kuşatılmış | gerçekten ken-dileri sanmışlar | her taraftan | dalga

Meâl/21: "İnsanlara, kendilerine dokunan bir darlıktan sonra bir rahmet tattırdığımızda o da ne hemen âyetlerimiz hakkında bir tuzak/plan peydahlamışlar! De ki: 'Allah tuzakça/planca daha hızlıdır!' Kuşkusuz elçilerimiz onların kurageldikleri tuzaklarını/planlarını yazıyorlar."

Meâl/22: "O , O zât ki sizi karada ve denizde yürütüyor. Dahası gemilerin içinde bulunduğunuzda da. (Bir düşünün) gemiler latif bir rüzgar eşliğinde kendileriyle/yolcularıyla akıp giderken ve içindekiler sevinirlerken (birden) o gemilere şiddetli bir fırtına gelmiş kendilerine her taraftan dalgalar hücum etmiş ve (yolcular) tamamen kuşatıldıklarını düşünmeğe başlamışlardır. İşte tam bu sırada dini yalnız Allah'a halis kılanlar olarak Allah'a yalvarırlar ve: 'Andolsun bizi buradan kurtarırsan elbette-kesinlikle şükredenlerden olacağız' (derler)."

Meâl/23: "Allah, kendilerini kurtarınca o da ne hemen onlar yeryüzünde haksızca zulüm yapmağa başlarlar. Ey insanlar! Zulmünüz sadece kendileriniz aleyhine! Dünya hayatının menfaatını/zevkini (sürersiniz) sonra dönüşünüz yalnız bizedir, o zaman yapageldiklerinizi size haber veririz."

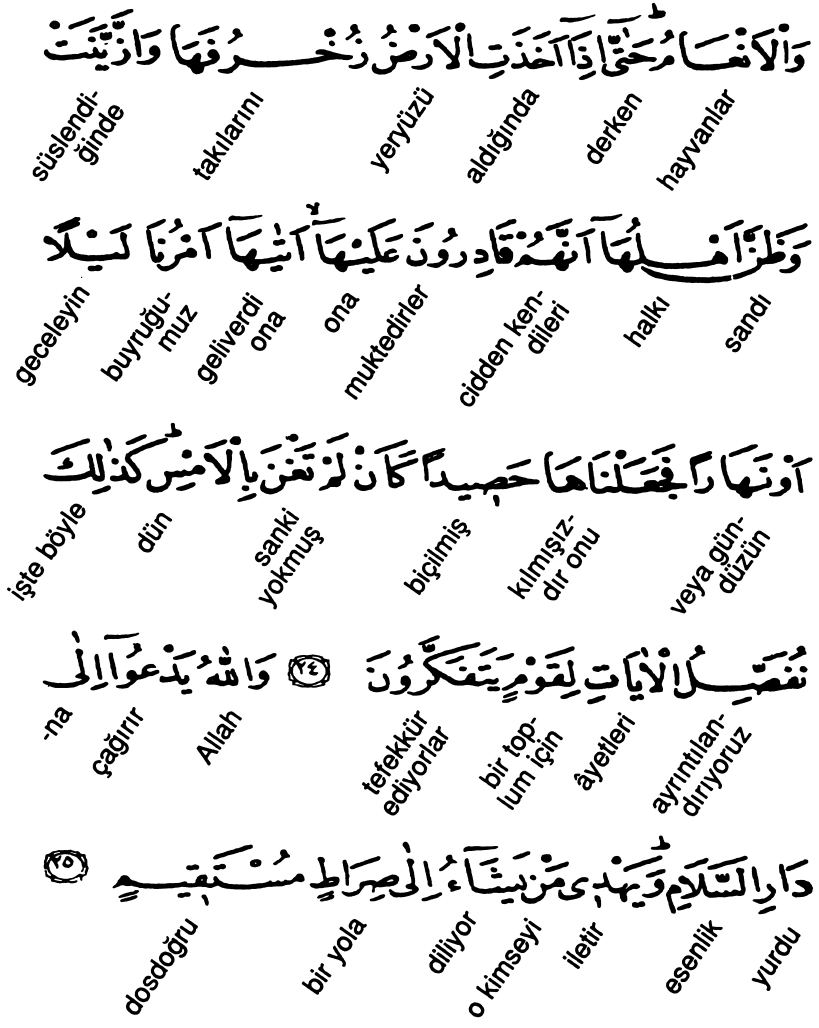

Meâl/24: "Dünya hayatının durumu sırf, kendisini gökten indirdiğimiz bir suyu andırır: İnsanların ve hayvanların yediklerinden olan yeryüzü bitkisi onunla karışmış; derken yeryüzü takılarını takıp süslenmiş, halkı, kendilerinin yeryüzüne hakim olduğunu düşünmeğe başlamışken, tam bu sırada buyruğumuz geceleyin veya gündüzün gelmiş ve onu, sanki dün hiç yokmuş gibi biçilmiş yapmışızdır[1]. Tefekkür eden bir toplum için âyetleri işte böyle ayrıntılandırıyoruz."

Meâl/25: "Allah, esenlik yurduna çağırır ve dilediklerini dosdoğru yola iletir."

1- Elmalı'lı merhum (Celaleyn'den de istifade ederek) biraz geniş tercüme ile şu karşılığı verir: '... bir lahzada ona öyle bir tırpan atıvermişizdir ki sanki dün hiçbir şenlik yokmuş' (E. H. Y. H.D.K.D. IV, 2702)

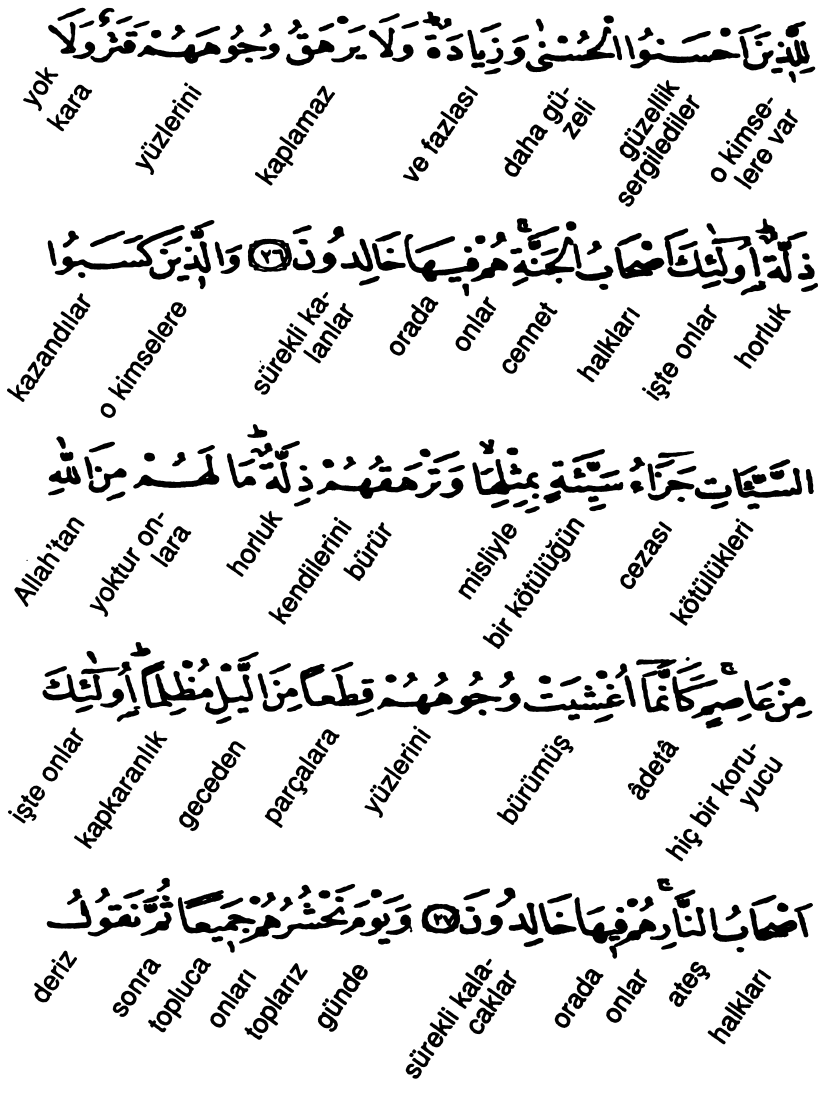

Meâl/26: "Güzellik sergileyenlere daha güzeli ve fazlası vardır. Onların yüzlerini ne kara kaplar ne de horluk. İşte onlardır cennet halkları! Onlar orada sürekli kalacaklar."

Meâl/27: "Kötülükleri kazanmış olanlara ise bir kötülüğün misliyle cezası vardır. Kendilerini bir horluk kaplar. Onlar için Allah'tan hiçbir koruyucu yoktur. Âdetâ yüzleri, karanlık geceden parçalara bürünmüştür. İşte onlardır ateşin halkları. Onlar orada sürekli kalacaklar."

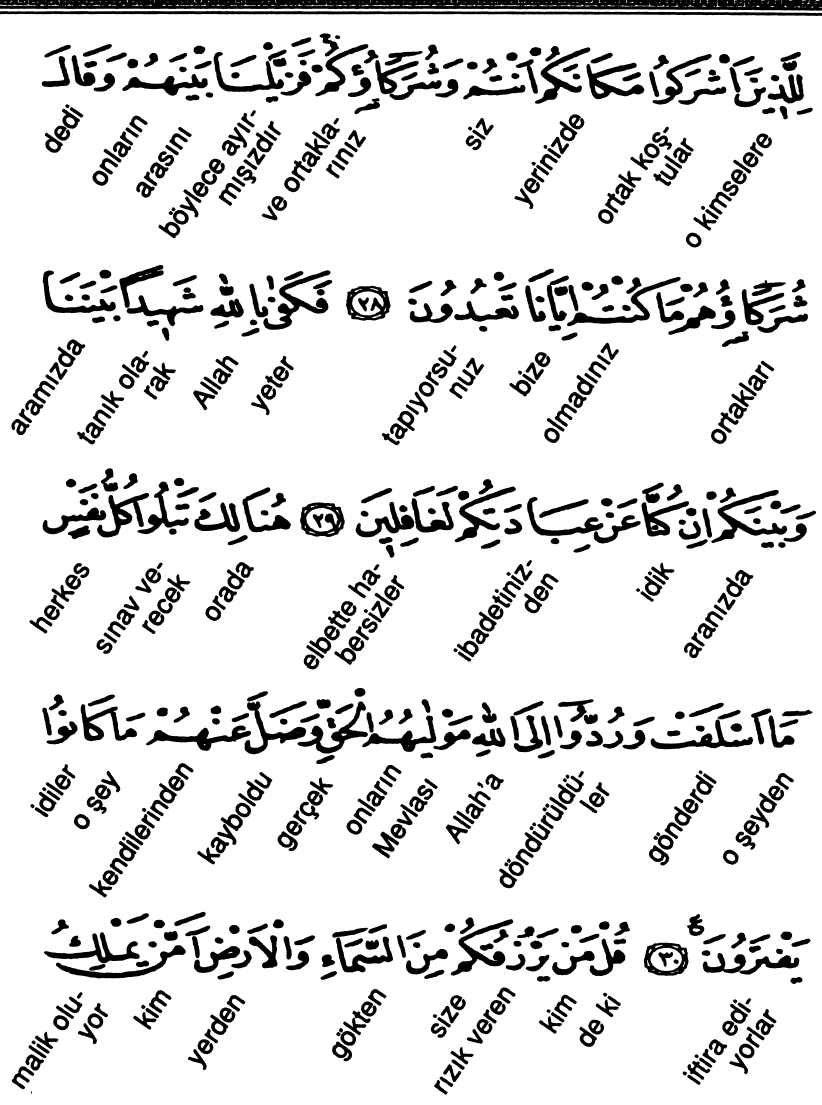

Meâl/28: "Gün olur onları, hepsini bir araya toplarız sonra müşriklik yapmış olanlara deriz: 'Siz ve ortaklarınız yerinizde durun!' Böylece aralarını ayırmışızdır. Ortakları: 'Siz bize ibadet edenler olmadınız!' der."

Meâl/29: "Sizinle aramızda Allah şahit olarak yeter. Doğrusu biz, ibadetinizden elbette habersizlerdik."

Meâl/30: "Orada herkes önceden gönderdiğinden sınav verecek. Artık Allah'a, gerçek Mevlalarına döndürülmüşlerdir ve uyduruageldikleri şeyler kendilerinden kaybolmuştur."

السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ

ölüyü çıkarıyor ölüden diriyi çıkarıyor kim gözlere işitme gücüne

مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ۚ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ ۚ فَقُلْ أَفَلَا

hâlâ değil mi o zaman de Allah diyecekler işi tedbir ediyor kim diriden

تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ ۖ فَمَاذَا بَعْدَ

sonrası artık ne gerçek Rabbiniz Allah işte bu size sakınıyor sunuz

الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ۖ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَٰلِكَ حَقَّتْ

gerçekleşti işte böyle çevriliyorsunuz öyle ise nereden sapıklık sadece hak

كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

imana girmezler gerçekten onlar fâsıklık yaptılar o kimselere Rabbinin sözü

Meâl/31: "De ki: 'Gökten ve yerden size kim rızık veriyor? Kim işitme gücüne ve gözlere hükmediyor? Kim diriyi ölüden, ölüyü diriden çıkarıyor? Kim işi düzenliyor' 'Allah' diyecekler. O zaman söyle: 'Hâlâ sakınmıyor musunuz?"

Meâl/32: "İşte bu (nitelendirilen) size Allah! Gerçek Rabbiniz. Artık gerçekten sonra sapıklıktan başka ne vardır? Nereden döndürülüyorsunuz?"

Meâl/33: "Böylece fâsıklık yapan kimselere karşı Rabbinin: 'Gerçekten onlar imana girmezler' sözü gerçekleşti."

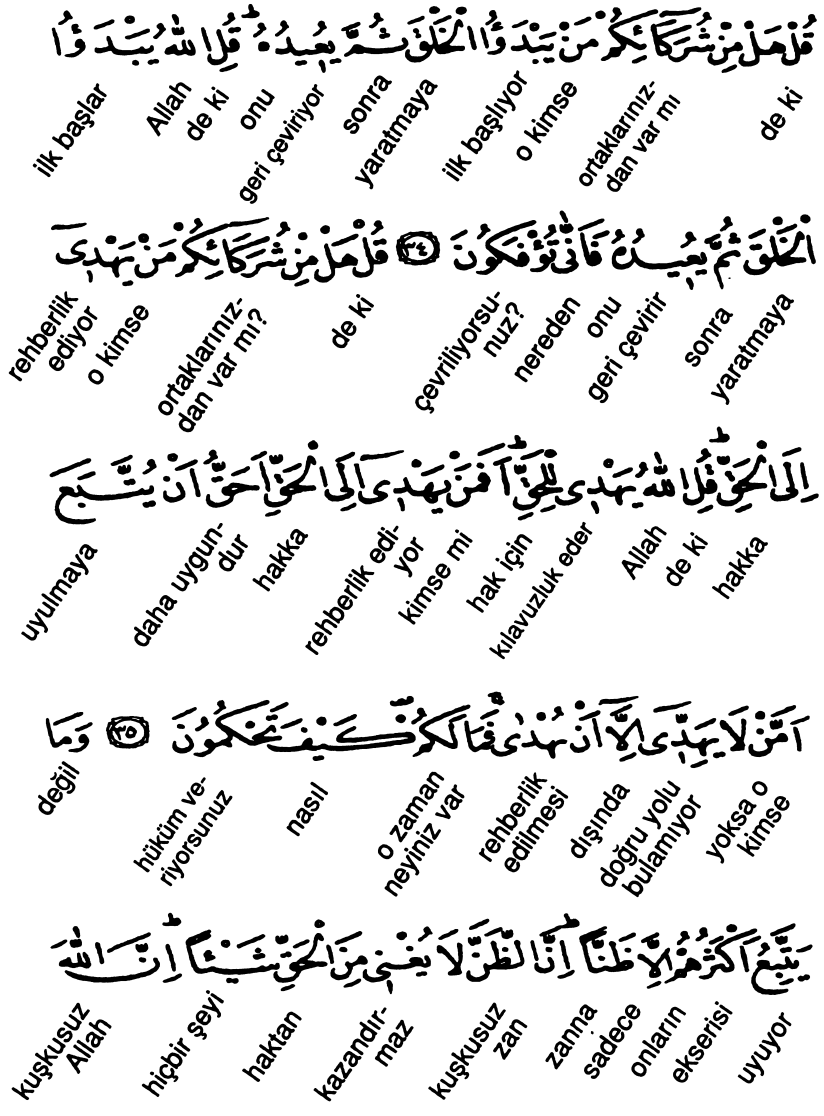

Meâl/34: "De ki: 'Ortak tanıdıklarınızdan yaratmaya ilk başlayan sonra onu iâde edecek (çevirip yeniden yaratacak olan) var mı?' De ki: 'Allah, yaratmaya ilk başlar sonra onu geri çevirip tekrar yaratır. Nereden çevriliyorsunuz?"

Meâl/35: "De ki: 'Ortaklarınızdan hakka rehberlik eden kimse var mı?' De ki: 'Allah, hak için rehberlik eder.' Hakka rehberlik eden mi uyulmaya daha layıktır yoksa rehberlik edilmedikçe doğruyu bulamayan kimse mi?' Neyiniz var? Nasıl hükmediyorsunuz?"

عَلِيمٌۢ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ أَن يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ

başkasın-dan | uydurulan | bu Kur'an | olmadı | yapıyorlar | o şeyi | çok iyi bi-lendir

اللَّهِ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ

hiç kuşku yoktur | o Kitabın | ayrıntısı | önünde | o şeyin | tasdiki | ancak | Allah'tan

فِيهِ مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ

bir sûre | getirin | de ki | onu | uydurdu | söylüyorlar | mı | yoksa | âlemlerin | Rabbinden | içinde

مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

doğru sözlüler | iseniz | Allah | berisinden | güç yetirdi-niz | o kimseyi | çağırın | benzerini

﴿٣٨﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ۚ

sonucu | kendilerine | henüz gel-memiş | ilmini | kavramadılar | o şeyi | yalanladılar | hayır

Meâl/36: "Onların ekserisi sadece zannın ardına düşer. Kuşkusuz zan ise haktan hiçbir şey kazandırmaz. Cidden Allah, yapageldiklerini çok iyi bilendir."

Meâl/37: "Bu Kur'an, Allah'tan başkası tarafından uydurulacak bir şey değildir. O, ancak önündekinin tasdiki ve âlemlerin Rabbi tarafından olduğu hususunda hiç kuşku bulunmayan o Kitab'ın ayrıntısıdır."

Meâl/38: "Yoksa: 'Onu (peygamber mi) uydurdu?' diyorlar. De ki: 'Eğer doğru sözlüler iseniz siz de benzeri bir sûre getirin ve Allah'ın berisinden, gücünden yararlanmak istediklerinizi de çağırın."

كَذَٰلِكَ كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ

sonu oldu | nasıl | bakın | öncelerinden | o kimseler | yalan saydı | işte böyle

ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٣٩﴾ وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِۦ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِۦ ۚ وَرَبُّكَ

Rabbin | ona inanmaz | kimi | onlardan | ona inanır | kimi | onlardan | o zâlimlerin

أَعْلَمُ بِٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾ وَإِن كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِّى عَمَلِى وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ

ameliniz | size | amelim | bana | de ki | seni tekzip ederlerse | o bozguncuları | en iyi bilendir

أَنتُم بَرِيٓـُٔونَ مِمَّآ أَعْمَلُ وَأَنَا۠ بَرِىٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾ وَمِنْهُم

içlerinden | yapıyorsunuz | o şeyden | uzak bulunan | ben de | yapıyorum | o şeyden | uzak olanlar | siz

مَّن يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ ۚ أَفَأَنتَ تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا۟ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

akıllarını işletmiyorlar | eğer iseler | o sağırlara | duyuracaksın | sen mi | sana kulak verirler | kimileri

Meâl/39: "Hayır, onlar bilgisini kavrayamadıkları ve henüz kendilerine sonucu gelmemiş şeyi yalan saydılar. Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı. Bak, o zâlimlerin sonu nasıl oldu."

Meâl/40: "İçlerinden ona inanacak kimse de var, aralarından ona inanmayacak kimse de var. Rabbin o bozguncuları en iyi bilendir."

Meâl/41: "Seni yalanlamağa kalkıştılarsa şunu söyle: 'İşim bana, işiniz size! Siz, benim yapmakta olduklarımdan uzaksınız ben de sizin yapageldiklerinizden uzağım!"

Meâl/42: "İçlerinden sana kulak verenler de var. Sağırlara sen mi duyuracaksın? Bir de akıllarını işletmeyenler iseleri."

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّنْظُرُ اِلَيْكَ ۭ اَفَاَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوْا لَا يُبْصِرُوْنَ

görmüyor-lar | eğer iseler | körlere | yol göste-receksin | sen mi | sana bakar | kimi | onlardan

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْـــًٔا وَّلٰكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٤٤﴾

kendile-rine | insanlar | ancak | zerrece | insanlara | zulmetmez | kuşkusuz Allah

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَّمْ يَلْبَثُوْٓا اِلَّا سَاعَةً مِّنَ النَّهَارِ

gündüzden | bir saat | sadece sanki dur-mamışlar | kendilerini | toplar | gün | zulmederler

يَتَعَارَفُوْنَ بَيْنَهُمْ ۭ قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِلِقَاۗءِ اللّٰهِ وَمَا كَانُوْا

olmadılar | Allah'a kavuşmayı | yalan say-dılar | o kimseler | gerçekten hüs-rana uğradı | aralarında | tanışıyor-lar

مُهْتَدِيْنَ ﴿٤٥﴾ وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِيْ نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ

senin canını alsak | veya onlara vadediyo-ruz | o şeyin bir kısmını | sana eğer gös-terirsek | hidayete er-dirilmişler

Meâl/43: "Onlardan sana bakan da var. O körlere, sezgileriyle görmüyorlarsa sen mi yol göstereceksin?"

Meâl/44: "Kuşkusuz Allah insanlara zerrece haksızlık yapmaz. Ne var ki insanlar kendilerine zulüm yapıyorlar."

Meâl/45: "Kendilerini bir araya getireceği gün, sanki gündüzün sadece, aralarında görüşüp-tanışacakları bir süresi kadar kalmışlar gibidirler[1]. Allah'a kavuşmayı yalan sayanlar ve hidâyete erdirilmemişler gerçekten hüsrana uğramışlardır."

1- Aralarındaki tanışmayı kabir sonrası hayatla irtibatlandıran veya ilgili cümleyi bağımsız olarak değerlendiren tefsir ve mealler de vardır. S.G.

فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ

ümmete her işliyorlar o şeye tanıktır Allah sonra onların dönüşü ancak bize

رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

zulüm görmezler onlar adaletle aralarında hüküm verilir onların elçisi geldiğinde bir elçi

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ قُل لَّا أَمْلِكُ ﴿٤٧﴾

güç yetiremem de ki doğru söyleyenler iseniz bu va'd ne zaman diyorlar

لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ

onların eceli geldiğinde ecel her ümmet için Allah o şey diledi ancak ne de bir faydaya bir zarara kendim için

فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ

ne dersiniz/gördünüz mü de ki ileri de geçmezler bir saat artık geri kalmazlar

Meâl/46: "Kendilerini tehdit ettiğimizin bir kısmını sana göstersek de veya senin canını alsak da dönüşleri yalnız bizedir. Kaldı ki Allah ne yapacaklarına tanıktır."
Meâl/47: "Her ümmet için bir peygamber vardır. Peygamberleri geldiğinde aralarında adaletle hüküm verilir, onlar zulüm görmezler."
Meâl/48: "Diyorlar: Doğru sözlüler iseniz bu tehdit ne zaman?"
Meâl/49: "De ki: Allah'ın dilediği dışında ben kendime bile ne zarar vermeğe ne de menfaat sağlamağa güç yetirebilirim! Her ümmet için bir ecel[2] vardır, artık vadeleri geldiğinde ne bir saat gecikirler ne de ileri giderler."

2- yok edilmeleri için belirlenmiş bir süre, bir va'de (Celaleyn, I, 175).

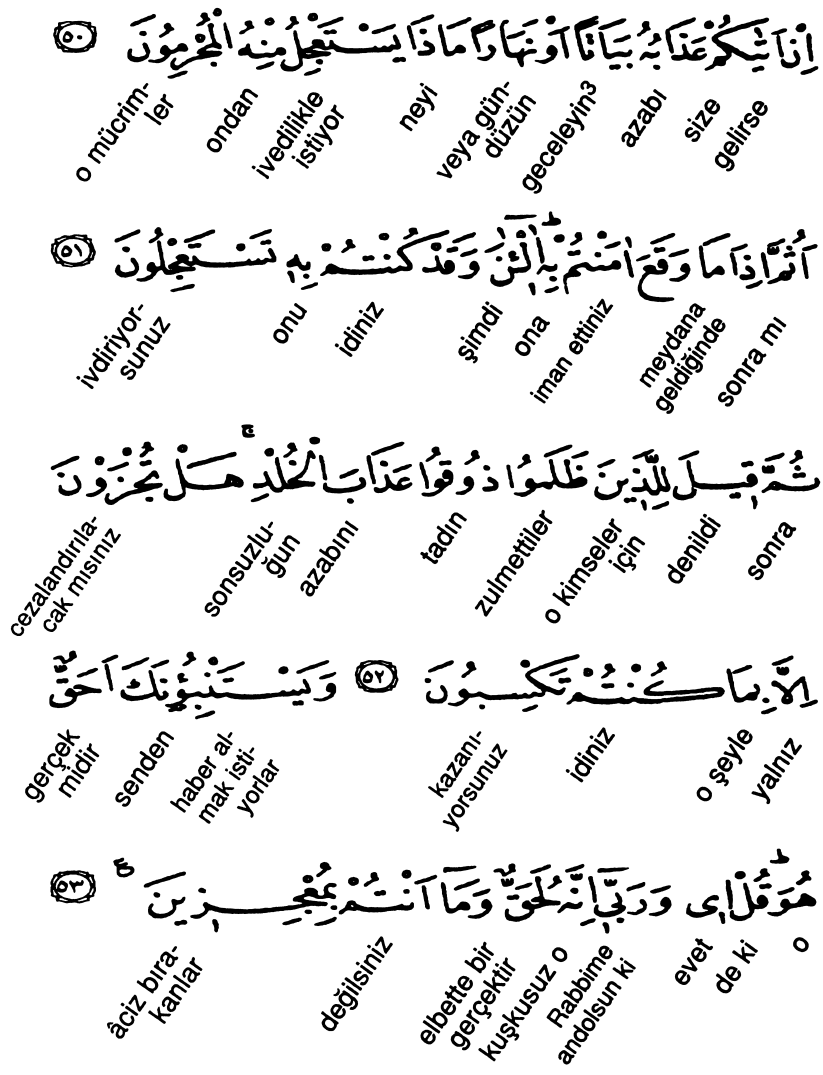

Meâl/50: "De ki: 'O'nun azabı size geceleyin veya gündüzün gelirse ne dersiniz? O mücrimler ondan hangisini ivedilikle ister?"

Meâl/51: "O gerçekleştikten sonra mı ona iman ettiniz? Şimdi mi? Oysa onu ivdirip duruyordunuz!"

Meâl/52: "Sonra o zulmedenlere şöyle denilmiştir: Tadın o sonsuzluğun azabını! Siz sadece kazanageldiklerinizle cezalandırılıyorsunuz!"

Meâl/53: "O doğru mu? diye senden haber almak istiyorlar. De ki: Evet! Rabbime yemin ederim kesinlikle o elbette gerçektir ve siz âciz bırakanlar değilsiniz[4]/(o azabı) savuşturamazsınız[5]."

3- geceleyin yatarken, kendinizde değilken (Nesefi, II, 166).

4- siz bundan yakayı kurtaramazsınız (E. Hamdi Yazır, IV, 2729).

5- Nesefi, II, 167.

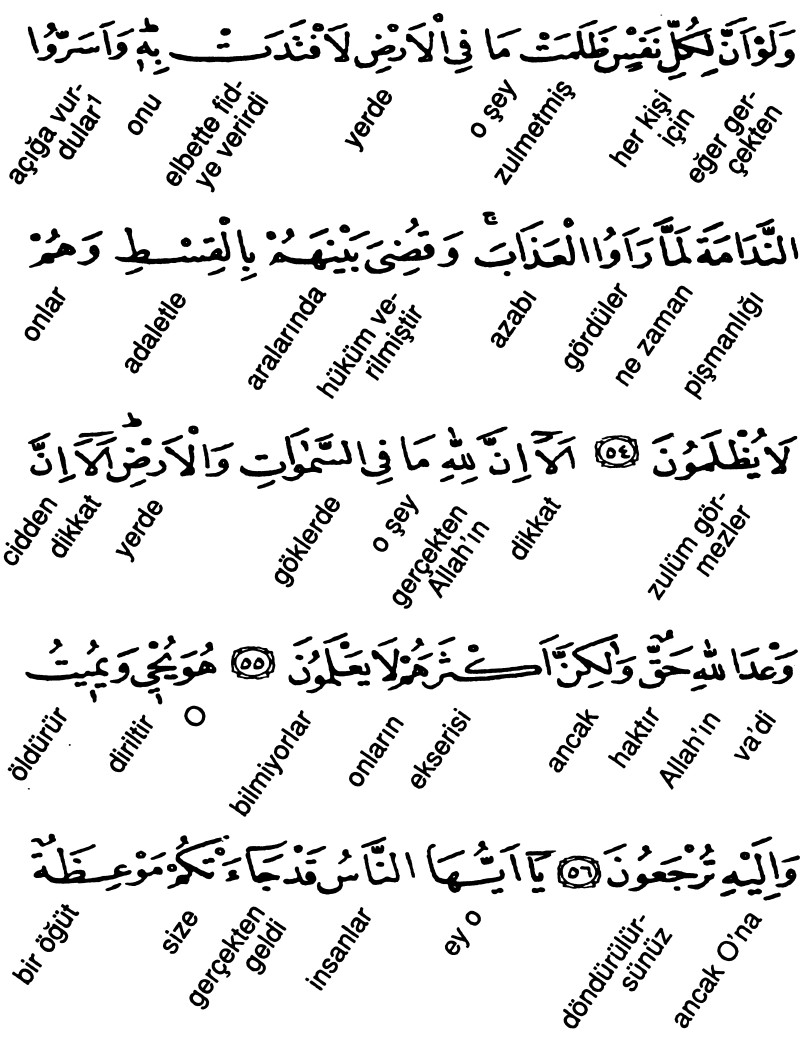

Meâl/54: "Zulüm yapmış herkes, faraza yeryüzündekilerinin hepsine sahip olsa (azaptan kurtulmak için) onu elbette fidye verir. Azabı gördüklerinde pişmanlıklarını açığa vurdular. Aralarında adaletle hüküm verilmiştir. Onlar zulüm görmezler."
Meâl/55: "Dikkat! Göklerde ve yerde olanlar hakikaten Allah'ındır. Dikkat! Gerçekten Allah'ın va'di haktır. Ne var ki onların çoğunluğu bilmiyorlar."
Meâl/56: "O, diriltir ve öldürür. Ancak O'na döndürülürsünüz."

1- 'eserre' fi'li ezdaddandır (Nesefi, II, 167). Yani gizledi anlamında kullanıldığı gibi açığa vurdu anlamında da kullanılır. Biz ayette 'açığa vururlar' anlamını tercih edenlerin yorumlarını daha bir isabetli görüyoruz. S.G.

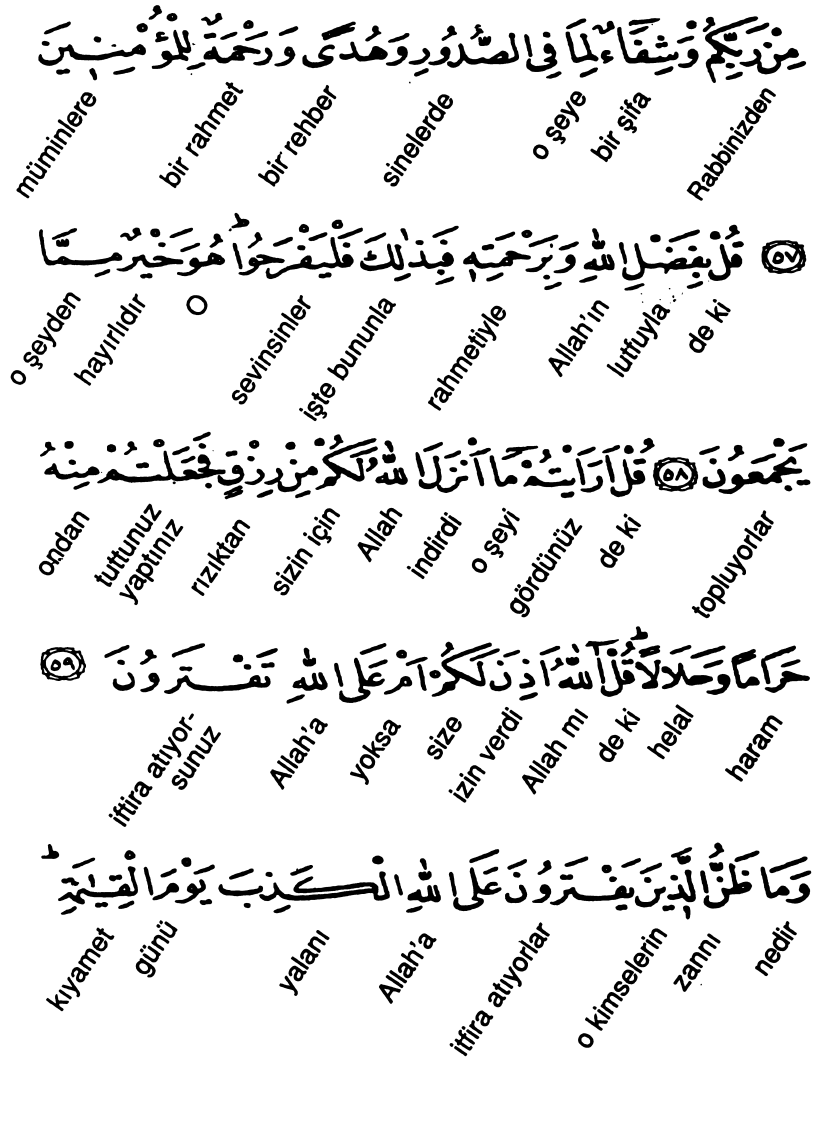

Meâl/57: "Ey insanlar! Gerçekten Rabbinizden size bir öğüt, sinelerdekine bir şifa, müminlere bir rehber, bir rahmet geldi."

Meâl/58: "De ki: Allah'ın lutfuyla, rahmetiyle, işte bununla sevinsinler. O, topladıklarından hayırlıdır."

Meâl/59: "De ki: 'Gördünüz ya! Allah'ın size rızık olarak indirdiklerinden tuttunuz kimini haram kimini helal yaptınız.' De ki: 'Allah mı size izin verdi yoksa Allah'a iftira mı atıyorsunuz?"

إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۝

şükretmi-yorlar | onların ekserisi | ne var ki | insanlara | lutuf | elbette sa-hibi | cidden Al-lah

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ ۝٦١

yapmaya bulunasınız | Kur'andan | ondan | okumaya-göresin | bir işte | olmayadu-rasın

مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا

değil | içine | dalıyoruz | vakit | gözcüler[2] | üzerinize | olmuşuzdur | illa ki | bir iş

يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

ne gökte | yerde | zerre | ağırlığı | Rabbinden | nihân kalıyor

وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝٦١

apaçık | bir kitapta | illa ki | ne de daha büyük | bundan | ne daha küçük

Meâl/60: "Allah'a yalanı iftira olarak atanların kıyamet günü hakkında zannı nedir? Gerçekten Allah, insanlara karşı elbette lutuf sahibidir. Ne var ki çoğunluğu şükretmiyorlar."

Meâl/61: "Sen hangi işte bulunsan, Kur'an'dan ne okusan ve sizler ne iş yaparsanız yapın, onun içine daldığınızda muhakkak üzerinizde gözcülerizdir! Ne yerde ne gökte zerre ağırlığınca bir şey, ne bundan daha küçüğü ne de daha büyüğü Rabbinden nihân değildir, illâ ki apaçık bir kitaptadır."

2- Celaleyn, I, 176.

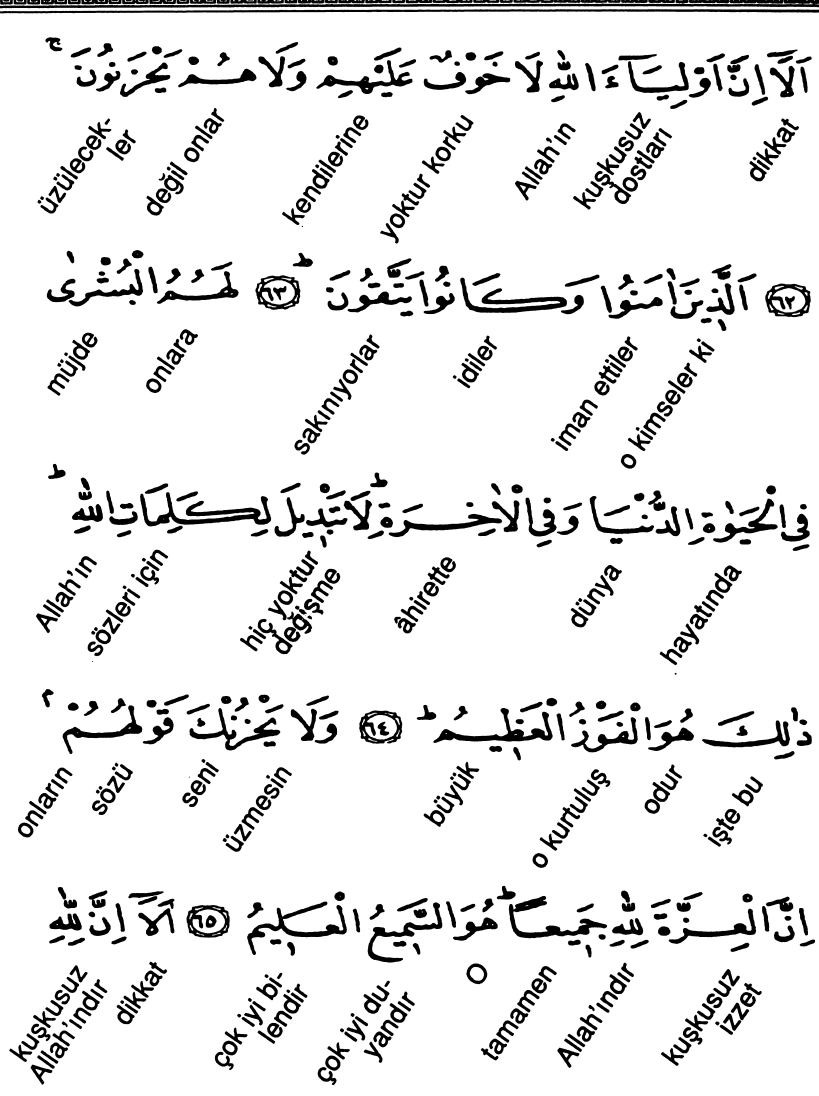

Meâl/62: "Dikkat! Kesinkes Allah dostları, onlara korku yoktur onlar üzülecekler de değiller."

Meâl/63: "Onlar ki iman etmişlerdi ve korunuyorlardı."

Meâl/64: "Dünya hayatında ve âhirette müjde onlara. Allah'ın sözleri için hiçbir değişiklik yoktur. İşte bu, odur o büyük kurtuluş."

Meâl/65: "Onların sözü seni üzmesin. Kuşkusuz izzet tamamıyle Allah'ındır. O, çok iyi duyandır, çok iyi bilendir."

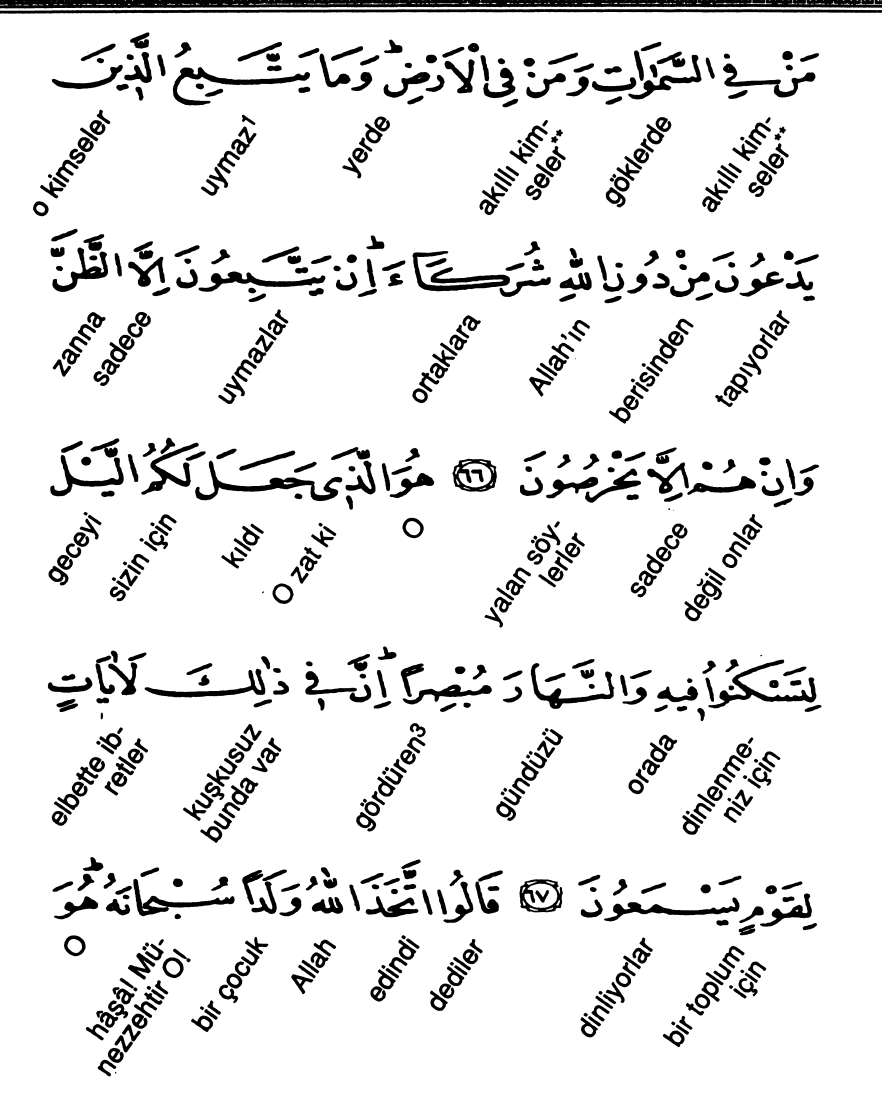

Meâl/66: "Dikkat! Göklerde akıllı kim varsa, yerde akıllı kim varsa (hepsi) kuşkusuz Allah'ındır. Allah'tan başkasına tapanlar da ortak tanıdıklarına uymaz(lar)[2]. Onlar sadece zannın ardına düşerler, onlar sırf yalan söylerler."

Meâl/67: "O, kendisinde dinlenesiniz diye sizin için geceyi, gündüzü de aydınlatıcı olarak yarattı. Kuşkusuz bunda dinleyecek bir toplum için ibretler vardır."

**- "men" lafzının özelliği dikkate alınmıştır. S.G.

1- 'yettebiu' fi'linin başındaki 'ma' lafzı soru edatı da olabilir. Bu durumda anlam: 'Neye uyuyor?' (Nesefi, II, 170)

2- Veya: 'Allah'ın berisinden ortaklara tapanlar neye uyuyorlar?' (a. g. e. a. y.)

3- Aydınlatıcı, aydınlık (Nesefi, II, 170).

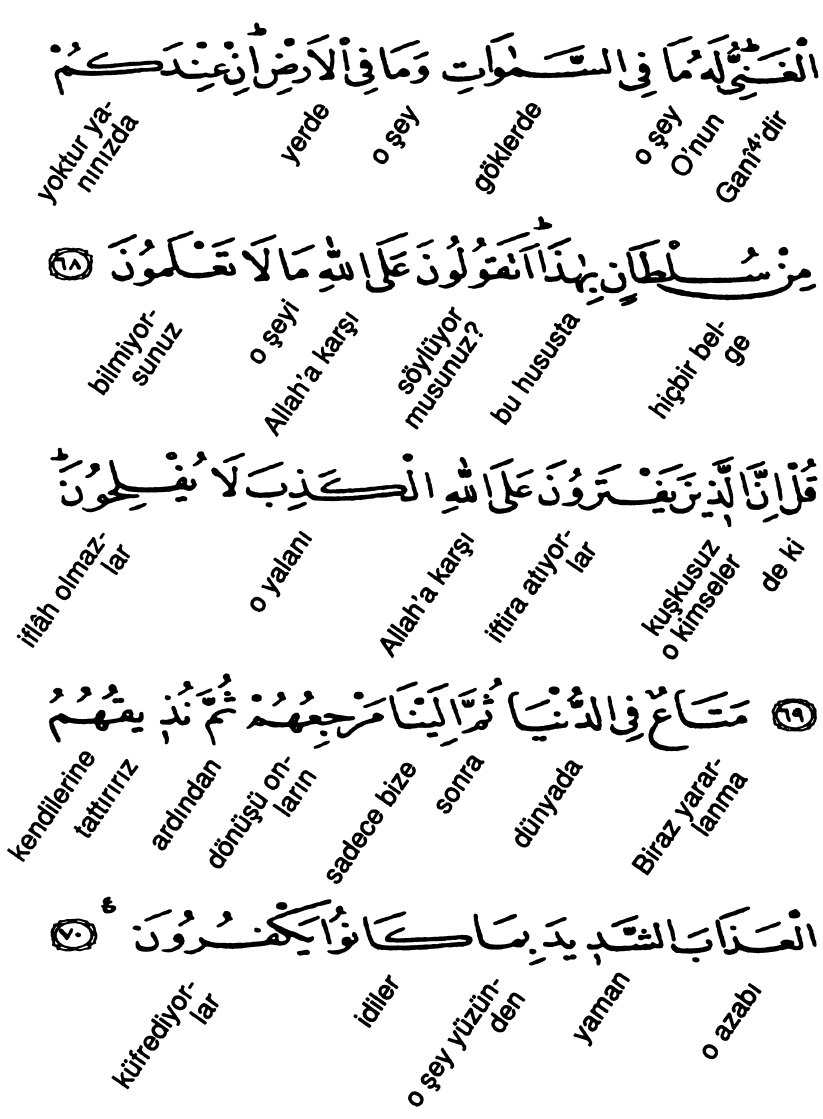

Meâl/68: "Dediler: 'Allah, bir çocuk edindi.' Hâşâ! O münezzehtir. O Gani'dir. Göklerde ve yerdekiler O'nundur. Yanınızda bu hususta hiçbir belge yoktur. Allah'a karşı bilmediklerinizi mi söylüyorsunuz?"

Meâl/69: "De ki: Kuşkusuz Allah'a karşı o yalanı iftira atanlar iflâh olmazlar."

Meâl/70: "Dünyada biraz yararlanma! Sonra dönüşleri yalnız bizedir. Ardından, küfredegelmeleri yüzünden kendilerine o yaman azabı tattırırız."

4- Çok zengin, her şeyden müstağni olan herkesin kendisine muhtaç olduğu.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ

size ağır oldu idi ise ey toplumum toplumuna dedi bir zaman Nuh'un haberini onlara oku

مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا

haydi toplayın dayandım ancak Allah'a Allah'ın âyetlerini hatırlatmam konumum

أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ

bana uygulayın ardından bir keder size işiniz olmasın sonra ortaklarınızla işinizi

وَلَا تُنْظِرُونِ ﴿٧١﴾ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا

yalnız değil üc-retim herhangi bir ücret sizden istemedim ya yüz çevirir-seniz bana göz açtır-mayın

عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾ فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ

kendisini kurtardık onu yine tekzip ettiler müslüman-lardan olmamla emrolundum Allah'a

Meâl/71: "Onlara Nuh'un haberini de oku. Hani bir zaman toplumuna şöyle demişti: 'Ey toplumum! Eğer konumum ve Allah'ın âyetlerini hatırlatışım size ağır geldiyse (ne diyeyim[1]) ancak Allah'a dayandım. Ortaklarınızla birlikte işinizi derleyip toplayın, işiniz başınıza dert olmasın, sonra hükmünüzü bana uygulayın, göz açtırmayın bana;"

Meâl/72: "Yüz çevirirseniz (çevirin) sizden herhangi bir ücret istemedim ya! Ücretim sadece Allah'adır. Bana, müslümanlardan olmam emredildi."

1- H. B. Çantay M. I, 318.

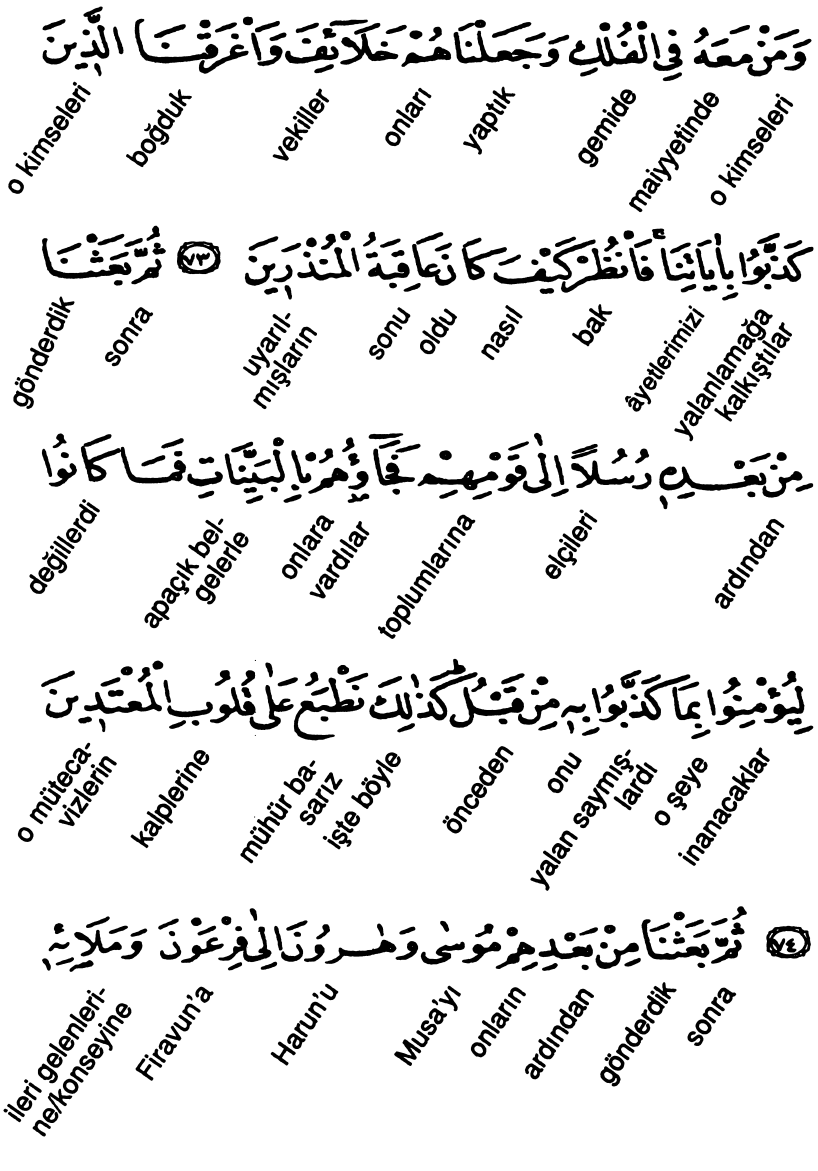

Meâl/73: "Yine de onu yalanladılar. Bunun üzerine onu ve gemide maiyyetinde bulunanları kurtardık, kendilerini halifeler yaptık. Âyetlerimizi yalanlamağa kalkışanları ise boğduk. Bak, o uyarılanların sonu nasıl oldu?!"

Meâl/74: "Sonra ardından pek çok elçiyi toplumlarına gönderdik, onlara apaçık belgelerle vardılar. Ama önceden yalan saydıklarına inanacak değillerdi. İşte böyle mühür basarız o mütecâvizlerin kalplerine."

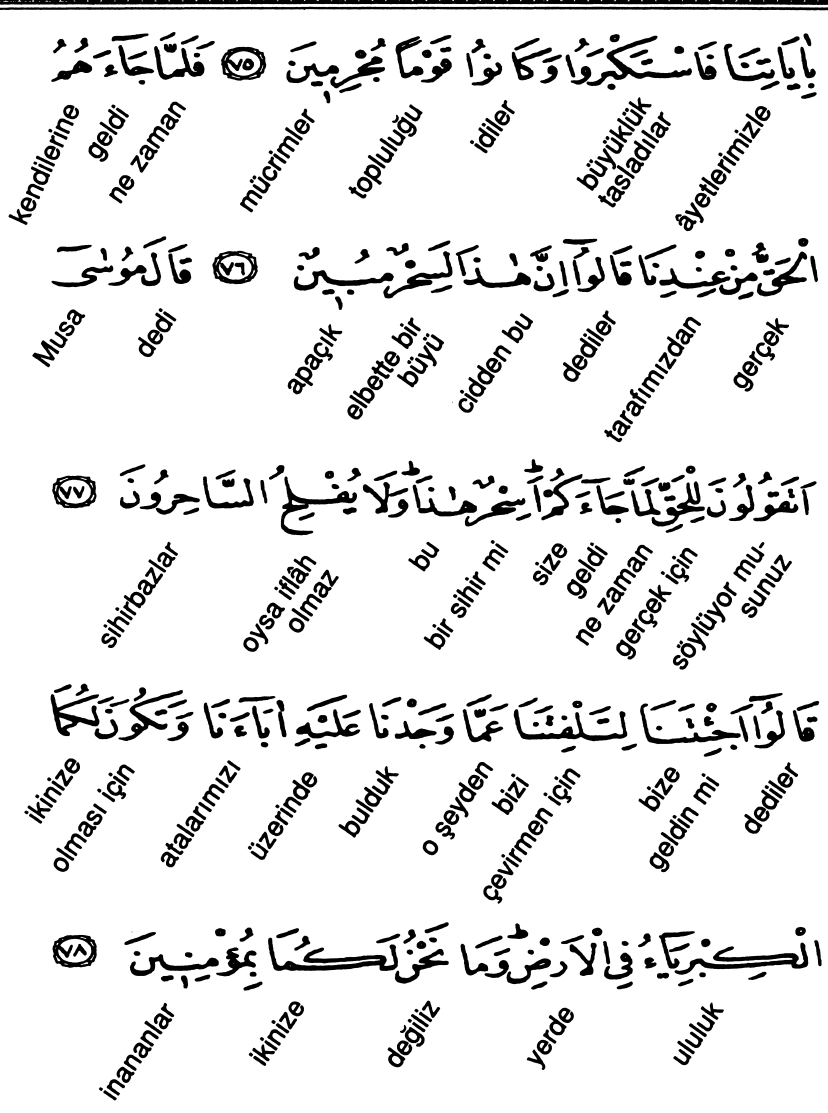

Meâl/75: "Sonra, onların arkasından Musa ile Harun'u âyetlerimizle Firavun ve ileri gelenlerine/konseyine gönderdik. Büyüklük tasladılar. Suçlular topluluğu idiler."

Meâl/76: "Kendilerine tarafımızdan gerçek gelince: 'Hakikaten bu apaçık bir büyüdür!' dediler."

Meâl/77: "Musa: 'Siz, size gelen gerçek için mi söylüyorsunuz? Bu bir büyü müdür?' dedi. Oysa sihirbazlar iflâh olmaz!"

Meâl/78: "Dediler: 'Bize, bizi atalarımızın üzerinde bulunduğu şeyden çevirmen ve bu yerde ululuğun ikinizin olması için mi geldin? Biz, ikinize de inananlar değiliz!"

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ

büyücüler geldi ne zaman bilgiç her büyücüyü bana getirin Firavun dedi

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ

dedi attılar ne zaman atanlar siz o şeyi atın Musa kendilerine dedi

مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ

salâha erdirmez kuşkusuz Allah onu boşa çıkaracak kuşkusuz Allah büyüdür onu getirdiniz[1] o şey Musa

عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾ وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

o mücrimler hoş görmese de sözleriyle hakkı Allah isbat eder o bozguncuları işini

فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ

Firavundan korkusuna toplumundan bir zürriyet[2] ancak Musa'ya iman etmedi

Meâl/79: "Firavun: 'Her bilgiç sihirbazı bana getirin.' dedi."
Meâl/80: "Sihirbazlar gelince Musa kendilerine: 'Siz, atacaklarınızı atın' dedi."
Meâl/81: "(Sihirbazlar hünerlerini ortaya) attıklarında Musa: 'Sizin ortaya koyduğunuz büyüdür, kuşkusuz Allah onu boşa çıkaracak. Cidden Allah bozguncuların işini düzlüğe çıkarmaz' dedi."
Meâl/82: "O mücrimler hoş görmese de Allah, kelimeleriyle hakkı isbat eder."

1- ortaya koyduğunuz şey.
2- gençlerden oluşan bir grup (Nesefi, II, 172)

وَمَلَإِيْهِمْ أَنْ يَّفْتِنَهُمْ ۚ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ ۖ وَإِنَّهُ

cidden o / o yerde / pek üstün / kuşkusuz Firavun / kendilerini / belaya uğratmasından / onların / ileri gelenlerinden

لَمِنَ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿٨٣﴾ وَقَالَ مُوْسٰى يٰقَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللّٰهِ

Allah'a / iman etmişsiniz / iseniz / ey toplumum / Musa / dedi / o aşırı gidenlerden

فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوْا إِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِيْنَ ﴿٨٤﴾ فَقَالُوْا عَلَى اللّٰهِ

yalnız Allah'a / dediler / müslümanlar / iseniz / dayanın / o zaman sadece ona

تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ﴿٨٥﴾ وَنَجِّنَا

kurtar bizi / zâlimler / o toplum için / bir fitne / yapma bizi / Rabbimiz / dayandık

بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٨٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلٰى مُوْسٰى

Musa'ya / vahyettik / kafirler / o topluluğundan / rahmetinle

Meâl/83: "Firavun ve ileri gelenlerinin kendilerini belaya uğratması korkusundan Musa'ya kavminden bir zürriyetten/genç bir gruptan başkası iman etmedi. Cidden Firavun o yerde pek üstündü ve cidden o aşırı gidenlerdendi."

Meâl/84: "Musa: 'Ey toplumum! Allah'a iman etmişseniz o zaman -müslümanlarsanız- sadece O'na dayanın' dedi."

Meâl/85: "O zaman dediler: 'Yalnız Allah'a dayandık. Rabbimiz! Bizi o zâlimler topluluğu için bir fitne yapma[3].'"

Meâl/86: "Bizi, rahmetinle o kafirler topluluğundan kurtar."

3- sınama konusu yapma/bizi onlarla deneme/o zâlimler toplumunun fitnesine düşürme.

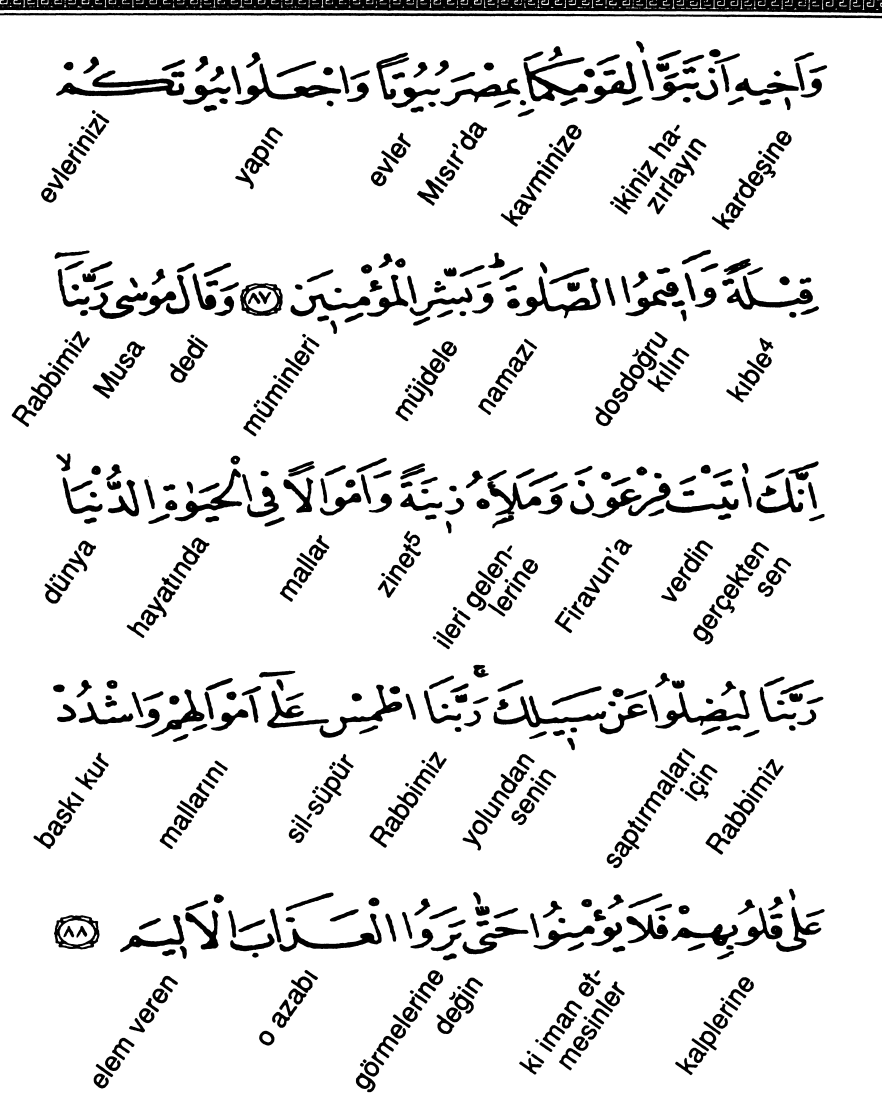

Meâl/87: "Musa ile kardeşine: 'Kavminiz için Mısır'da evler hazırlayın, evlerinizi namazgâh yapın. Namazı dosdoğru kılın. Müjdele müminleri."

Meâl/88: "Musa dedi: 'Rabbimiz! Gerçekten Firavuna ve ileri gelenlerine dünya hayatında ihtişam ve mallar verdin; Rabbimiz senin yolundan saptırmaları için (mi?). Rabbimiz! Mallarını sil-süpür! Kalplerine baskı kur ki, elem veren o azabı görmelerine değin imana girmesinler."

4- namazgâh (Celaleyn, I, 178)

5- süs, debdebe, ihtişam

Meâl/89: "(Allah) buyurdu: 'İkinizin duası gerçekten kabuledildi, yine doğru olun, bilmeyenlerin yolunu izlemeyin."

Meâl/90: "İsrailoğullarını denizi aşırttık. Firavun ve askerleri de zulmetmek ve saldırmak için peşlerine düşmüştü. Nihayet boğulma kendisine erişince: 'İman ettim! Gerçekten, İsrailoğullarının inandığı O zattan başka hiçbir tanrı yoktur, ben de müslümanlardanım' dedi."

1- 'festekîmâ'nın başındaki 'fe' dikkate alınmıştır. S.G.

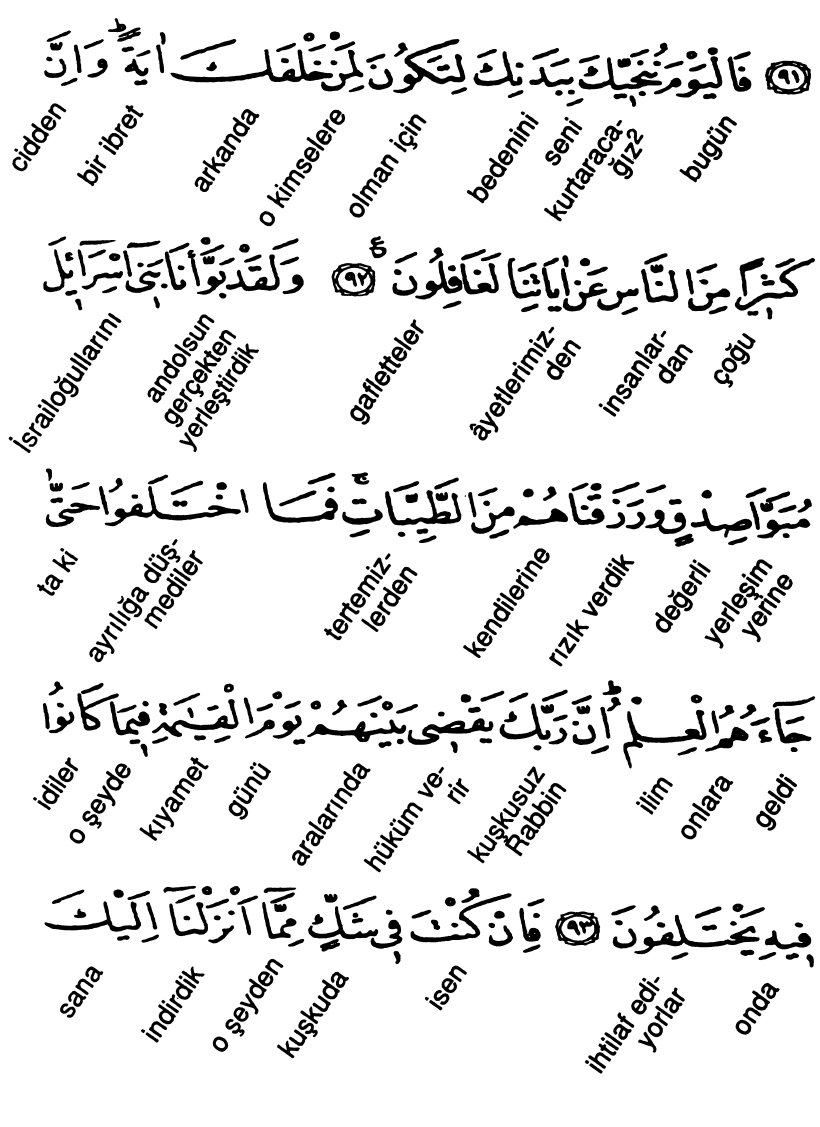

Meâl/91: "Şimdi mi? Oysa daha önce ısyan etmiş, bozgunculardan olmuştun!"
Meâl/92: "Bugün, arkandakilere ibret olman için bedenini kurtaracağız/çıkaracağız. Ama insanlardan çoğu âyetlerimizden elbette gafletteler."
Meâl/93: "Gerçekten İsrailoğullarını değerli bir yerleşim yerine yerleştirdik, onlara tertemiz nesnelerden rızıklar verdik. Kendilerine ilim gelinceye değin ayrılığa düşmediler. Kuşkusuz Rabbin, ihtilâf edegeldikleri hususlarda kıyamet günü aralarında hüküm verir."

2- çıkaracağız (Celaleyn, I, 179); bir tepeye atacağız (Nesefi, II, 175).

فَسْـَٔلِ ٱلَّذِينَ يَقْرَءُونَ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ

andolsun gerçekten | öncenden | o Kitabı | okuyorlar | o kimse-lere | o zaman sor

جَآءَكَ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾

o kuşkucu-lardan | sakın olma | Rabbinden | hak | sana | geldi

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ

hüsrana uğ-rayanlardan | o zaman oluverirsin | Allah'ın | âyetlerini | yalan say-dılar | o kimse-lerden | sakın olma

إِنَّ ٱلَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾ ﴿٩٥﴾

imana gir-mezler | Rabbinin | sözü | aleyhlerine | hak oldu | kuşkusuz o kimseler

وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ ءَايَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾

elem veren | o azabı | görmele-rine | değin | mucize | her | onlara | gelse | bile

Meâl/94: "Eğer sana indirdiğimizden bir kuşku içinde isen o zaman senden önce o Kitab'ı okuyanlara sor! Gerçekten sana, Rabbinden hak geldi, sakın o kuşkucu-lardan olma!"

Meâl/95: "Sakın, Allah'ın âyetlerini yalan sayanlardan olma! O zaman hüsrana uğ-rayanlardan oluverirsin!"

Meâl/96: "Kuşkusuz aleyhlerine Rabbinin sözünün hak olduğu kimseler imana gir-mezler."

Meâl/97: "Kendilerine her mucize gelse bile, elem veren o azabı görmelerine de-ğin (imana girmezler)."

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا

ne zaman Yunus'un toplumu hâriç imanı kendisine fayda verdi iman etti bir yerleşim birimi keşke olsaydı

آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

dünya hayatında rezillik azabını kendilerinden açtık iman ettiler

وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٨﴾ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ

yeryüzündeki kimseler elbette iman ederdi Rabbin dileseydi eğer değin bir zamana onları faydalandırdık

كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

mümin olsunlar ta ki insanları zorlayacaksın yoksa sen mi toptan onların hepsi

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ

pislik bırakır Allah'ın izniyle illâ ki iman etmesi hiçbir can için olmadı

Meâl/98: "Bir yerleşim birimi (sakinleri) iman etse de imanı kendisine yarar sağlasa ya! Ama Yunus'un toplumu hariç. Onlar (başlarına bir felaket geleceğini sezip[1]) iman edince dünya hayatında rezillik azabını üzerlerinden kaldırmış, kendilerini bir zamana değin yararlandırmıştık."

Meâl/99: "Rabbin dileseydi yeryüzündeki akıllı kimselerin hepsi toptan iman ederlerdi! Yoksa, insanları mümin olmaları için sen mi zorlayacaksın?"

1- Celaleyn, I, 179; Nesefi, II, 177.

عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾ قُلِ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

yerde göklerde ne var bakın de ki akıllarını işletmiyorlar o kimselerin üzerine

وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾ فَهَلْ

-mı imana girmiyorlar. bir topluma o uyarıcılar o âyetler oysa fayda vermez

يَنتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِهِمْ ۚ قُلْ فَانتَظِرُوا

bekleyin de ki öncelerinden geçtiler o kimselerin günleri gibisini illâ ki bekliyorlar

إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا

iman ettiler ve o kimseleri elçilerimizi kurtarırız sonra bekleyenlerden sizinle kesinkes ben

كَذَٰلِكَ ۚ حَقًّا عَلَيْنَا نُنجِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ

insanlar ey o de ki müminleri kurtarırız bize hak olarak işte böyle

Meâl/100: "Allah'ın izni olmadıkça hiçbir kimsenin iman etmesi mümkün değildir. Akıllarını işletmeyenler üzerine pisliği/azabı[2] bırakır."

Meâl/101: "De ki: 'Göklerde ve yerde neler var bakın!' Ama o âyetler, o uyarıcılar[3] imana girmeyen bir topluma bir yarar sağlamaz."

Meâl/102: "Onlar, sırf kendilerinden önce gelip geçmiş kimselerin (felaket) günleri gibisini mi bekliyorlar? De ki: 'Bekleyin! Kesinkes ben de sizlerle bekleyenlerdenim."

Meâl/103: "Sonra, elçilerimizi ve iman edenleri kurtarırız. İşte böyle. Üzerimize bir borç olarak müminleri kurtarırız."

2- Celaleyn, I, 179; gazap indirir veya şeytanı tebelleş eder (Nesefi, II, 178).

3- uyarılar (Nesefi, II, 178).

إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِّن دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ

berisinden kulluk edi-yorsunuz o kimselere kulluk et-mem dinimden bir kuşku içinde iseniz

اللَّهِ وَلَٰكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ

olmamla emrolundum sizi öldürüyor O ki Allah'a kulluk ede-rim ancak Allah'ın

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾ وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا ۖ وَلَا تَكُونَنَّ

sakın olma bir hanif olarak dine yüzünü çevir müminler-den

مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾ وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ

fayda ver-miyor sana o şeye Allah'ın berisinden yakarma müşrikler-den

وَلَا يَضُرُّكَ ۖ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

zâlimlerden o zaman gerçekten sen işlersen sana zarar da vermiyor

Meâl/104: "De ki: 'Ey insanlar! Dinimden bir kuşku içinde iseniz, Allah'ın berisinden kulluk ettiklerinize kulluk etmem, ancak sizin canınızı alan o Allah'a kulluk ederim. Bana müminlerden olmam emrolundu."

Meâl/105: "(Bana şu da emredildi:) 'Bir muvahhit olarak yüzünü dine çevir, sakın o müşriklerden olma."

Meâl/106: "Allah'ın berisinden sana ne fayda ne de zarar veren şeylere yakarma! Bunu yaparsan o zaman elbette o zâlimlerdensindir."

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ

çevirecek hiç yoktur bir hayır sana eğer isterse O ancak onu açan hiç yoktur bir zarar Allah sana Eğer dokundurursa

لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾ قُلْ

de ki çok merhametlidir çok bağışlayıcıdır O kullarından diliyor o kimseye onu isabet ettirir lutfunu

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ

kendi yararına hidayete erer ancak hidayete erse artık kim Rabbinizden hak size gerçekten geldi insanlar ey o

وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾ وَاتَّبِعْ

uy bir vekil üzerinizde değilim aleyhinde sapıtır ancak sapıtır kim

مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

hükmedenlerin en hayırlısı O Allah hüküm verinceye değin sabreyle sana vahyediliyor o şeye

Meâl/107: "Allah sana bir zarar dokundurursa onu O'ndan başka açacak (giderecek) yoktur. Eğer sana bir hayır murat ederse onun lutfunu hiç engelleyecek yoktur. O çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/108: "De ki: 'Ey insanlar! Gerçekten size Rabbinizden hak geldi. Artık hidâyete eren ancak kendi yararına hidâyete erer, sapıtan da sadece kendi aleyhine olarak sapıtır. Ben üzerinizde vekil değilim."

Meâl/109: "Sana vahyedilene uy ve Allah hüküm verinceye değin sabreyle. O, hükmedenlerin en hayırlısıdır."

HÛD SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الر ۚ كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾

Elif. Lâm. Râ. bir Kitap sağlamlaştırıldı sonra âyetleri ayrıntılandırıldı tarafından pek hikmetli haberdar olan

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۚ إِنَّنِي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾ وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

sadece Allah'a kul olmayasınız cidden ben size O'ndan bir uyarıcı bir müjdeciyim mağfiret isteyin Rabbinizden

ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُم مَّتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ

sonra tevbe edin kendisine sizi bir nimetle güzel değin bir süreye belirlenmiş verir her

Meâl/1 "Elif. Lâm. Râ. Bu, pek hikmetli ve her şeyden haberdâr olan tarafından âyetleri sağlamlaştırılmış sonra ayrıntılandırılmış bir Kitap'tır."
Meâl/2: "Allah'tan başkasına kulluk yapmayasınız. Gerçekten ben, size O'ndan gelen bir uyarıcıyım, bir müjdeciyim."

1- Kur'an'daki tertibe göre11., indirilişte 52. sırada yer alan sûre -12, 17 ve 114. âyetleri dışında- Mekke'de indirilmiştir. 123 âyet, 1715 kelime, 7605 harftir.

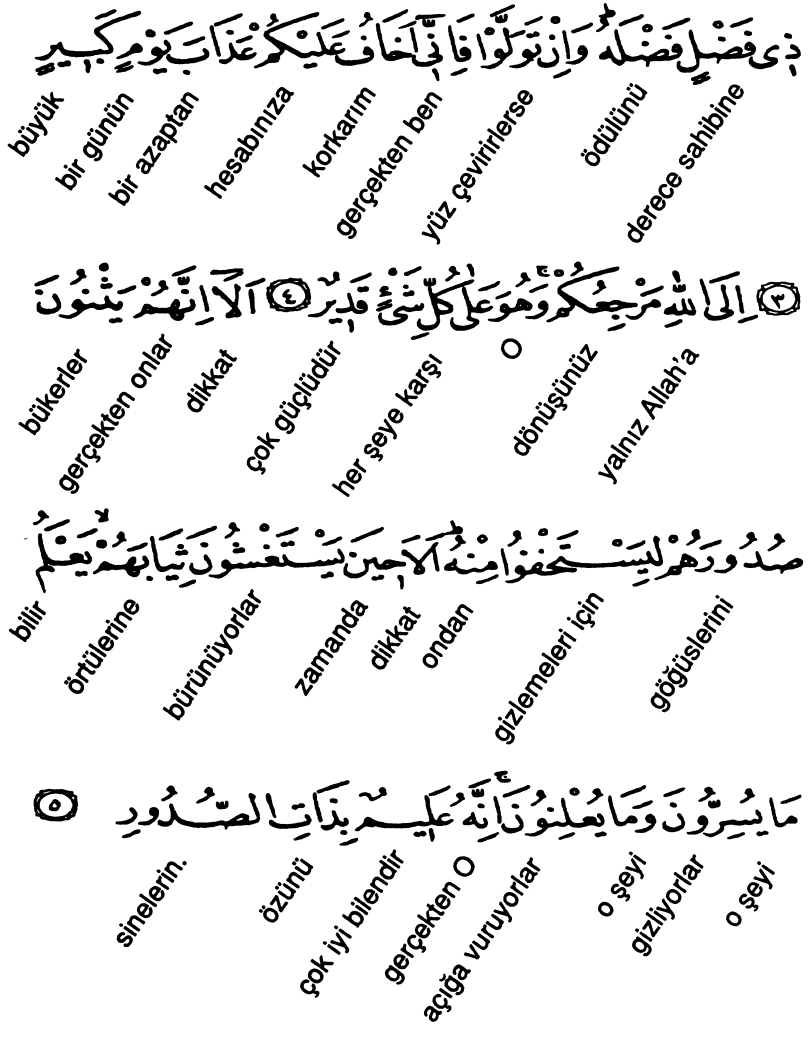

Meâl/3: "Rabbinizden mağfiret isteyin, sonra kendisine yönelin ki belirlenmiş bir süreye kadar sizi güzel bir nimetle nimetlendirsin, her derece sahibine ödülünü versin. Yüz çevirirseniz o zaman gerçekten ben hesabınıza büyük bir günün azabından korkarım.

Meâl/4: "Dönüşünüz yalnız Allah'adır. O, her şeye karşı çok güçlüdür."

Meâl/5: "Dikkat! Onlar, ondan gizlenmeleri için göğüslerini büküyorlar. Dikkat! Örtülerine büründükleri zamanda da (Allah) neyi gizliyorlarsa ve neyi açığa vuruyorlarsa bilir. Kuşkusuz O, sinelerin özünü çok iyi bilendir."

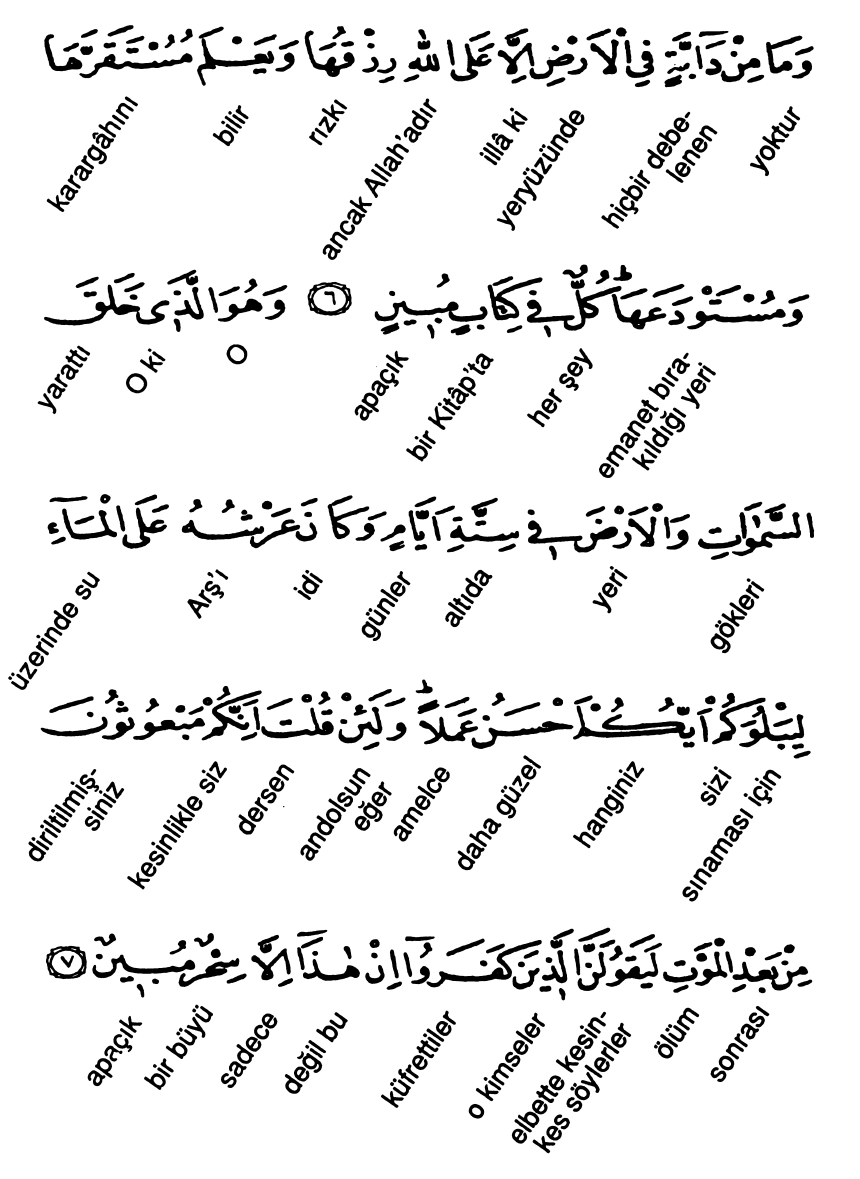

Meâl/6: "Yeryüzünde hiçbir debelenen yoktur ki rızkı sadece Allah'a ait olmasın. Bilir onun karargâhını ve emanet bırakıldığı yeri. Her şey apaçık bir Kitap'tadır."
Meâl/7: "O, O Zat ki, hanginiz amelce daha iyisiniz diye sizi sınamak üzere gökleri ve yeri altı günde yarattı. O zaman Arş'ı su üzerinde idi. Bununla birlikte andolsun sen: 'Gerçekten siz ölüm sonrası kuşkusuz diriltileceksiniz' dersen o küfredenler elbette kesinkes derler: 'Bu, apaçık büyüden başka bir şey değildir!"

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ

elbette kesinlikle derler | sayılı | değin bir süreye | o azabı | onlardan | ertelersek | andolsun eğer

مَا يَحْبِسُهُ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِم

kendilerini[1] | sarmıştır | onlardan | çevirilmiş | değildir | kendilerine | geldiği | günde | dikkat | onu ne engelliyor?

مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨﴾ وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنسَانَ مِنَّا

tarafımızdan | insana | tattırırsak | andolsun eğer | eğleniyorlar | onunla | idiler | o şey

رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ ﴿٩﴾ وَلَئِنْ

andolsun eğer | çok nankör | elbette çok umutsuz | gerçekten o | ondan | onu | çekip alırsak | sonra da | bir rahmet

أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ

gitti | elbette kesinlikle der | kendisine | dokundu | sıkıntı | sonrası | bir malı | ona tattırırsak

Meâl/8: "Andolsun kendilerinden (mukadder) o azabı sayılı bir süreye kadar ertelediğimizde elbette kesinlikle: 'Onu ne engelliyor?' derler. Dikkat! Başlarına geldiği gün onlardan artık geri çevirilmiş değildir, eğlenegeldikleri o azap kendilerini sarmıştır."

Meâl/9: "Andolsun insana tarafımızdan bir rahmet tattırıp ardından bunu kendisinden çekip aldığımızda cidden o çok umutsuz ve çok nankör oluverir."

1- kendilerine inmiştir (Celaleyn, 181).

السَّيِّـَٔاتُ عَنِّيٓ ۚ إِنَّهُۥ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُوا۟ وَعَمِلُوا۟

işlediler | sabır gösterdiler | o kimseler | ancak | böbürlenen | elbette bir şımarık | gerçekten o | benden | kötülükler

ٱلصَّٰلِحَٰتِ ۙ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

büyük | bir ödül | bir mağfiret | onlara | işte onlar | iyi işleri

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا يُوحَىٰٓ إِلَيْكَ وَضَآئِقٌۢ بِهِۦ صَدْرُكَ

göğsün | onunla | daralıyor | sana | vahyediliyor | o şeyin bir kısmını | terkeden | belki sen

أَن يَقُولُوا۟ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ أَوْ جَآءَ مَعَهُۥ مَلَكٌ ۚ

bir melek | onunla | veya gelmeli | bir hazine | ona | indirilmeli değil miydi | demelerinden

إِنَّمَآ أَنتَ نَذِيرٌ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

Vekil'dir | her şey üzerinde | Allah | bir uyarıcı | sen | ancak

Meâl/10: "Ona, kendisine dokunan bir sıkıntının ardından bir malı tattırırsak elbette-kesinkes der: 'Kötülükler gitti.[2]' Gerçekten o artık böbürlenen bir şımarıktır."
Meâl/11: "Ancak, sabır gösterip iyi işleri yapanlar böyle değildir. İşte onlar, onlara bir mağfiret ve büyük bir ödül vardır."
Meâl/12: "Senin: 'Ona bir hazine indirilmeli veya kendisiyle bir melek gelmeli değil miydi?' demelerinden ötürü sana vahyedilenin bir bölümünü bırakman ve bununla göğsünün daralması muhtemeldir. Sen sadece bir uyarıcısın. Allah, her şey üzerinde Vekil'dir."

2- Kötü günler geride kaldı/tâliim döndü. S.G.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰهُ ۖ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ

uydurul-muşlar | benzerini | sureler | on | getirin | de ki | onu | uydurdu | yoksa di-yorlar mı

وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

doğru söz-lüler | iseniz | Allah'ın | berisinden | güç yetir-diniz | o kimseyi | çağırın

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَٰهَ

tanrı | hiç yoktur | Allah'ın | bilgisiyle | indirildi | ancak | bilin ki | size | eğer cevap vermezlerse

إِلَّا هُوَ ۖ فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٤﴾ مَن كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

dünya | hayatını | istiyor | ise | kim | müslüman-lar | siz | ... artık mı? | O | sadece

وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ

eksiltmeğe uğratılmazlar | orada | onlar | orada | çalışmalarını | kendilerine | tam veririz | süsünü

Meâl/13: "Yoksa: 'Onu uydurdu mu?' diyorlar. De ki: Öyle ise siz de onun benzeri uydurulmuş on sûre getirin, doğru sözlüler iseniz Allah'ın berisinden gücünden yararlanmak istediklerinizi çağırın."

Meâl/14: "Eğer size cevap ver(e)mezlerse o zaman: '(Onun) ancak Allah'ın bilgisiyle indirildiğini, O'ndan başka hiçbir tanrı olmadığını bilin.' Artık var mısınız müslümanlar (olmağa)?"

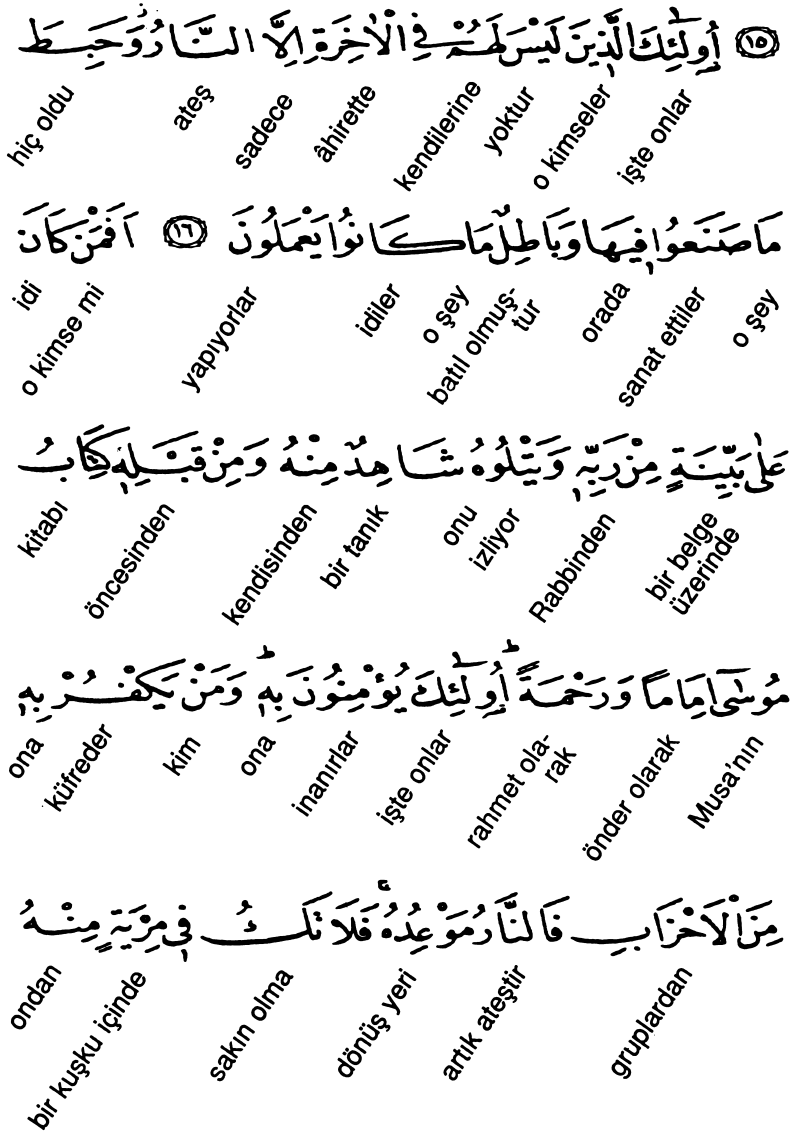

Meâl/15: "Kim dünya hayatını ve onun süsünü/ihtişamını istiyorsa onlara orada çalışmalarının karşılığını tam veririz ve onlar orada bir eksikliğe uğratılmazlar."
Meâl/16: "İşte onlar, âhirette kendileri için ateşten başkası olmayan kimselerdir! Dünyada sanat olarak ortaya koydukları hiç olmuştur, yapageldikleri boşa gitmiştir."

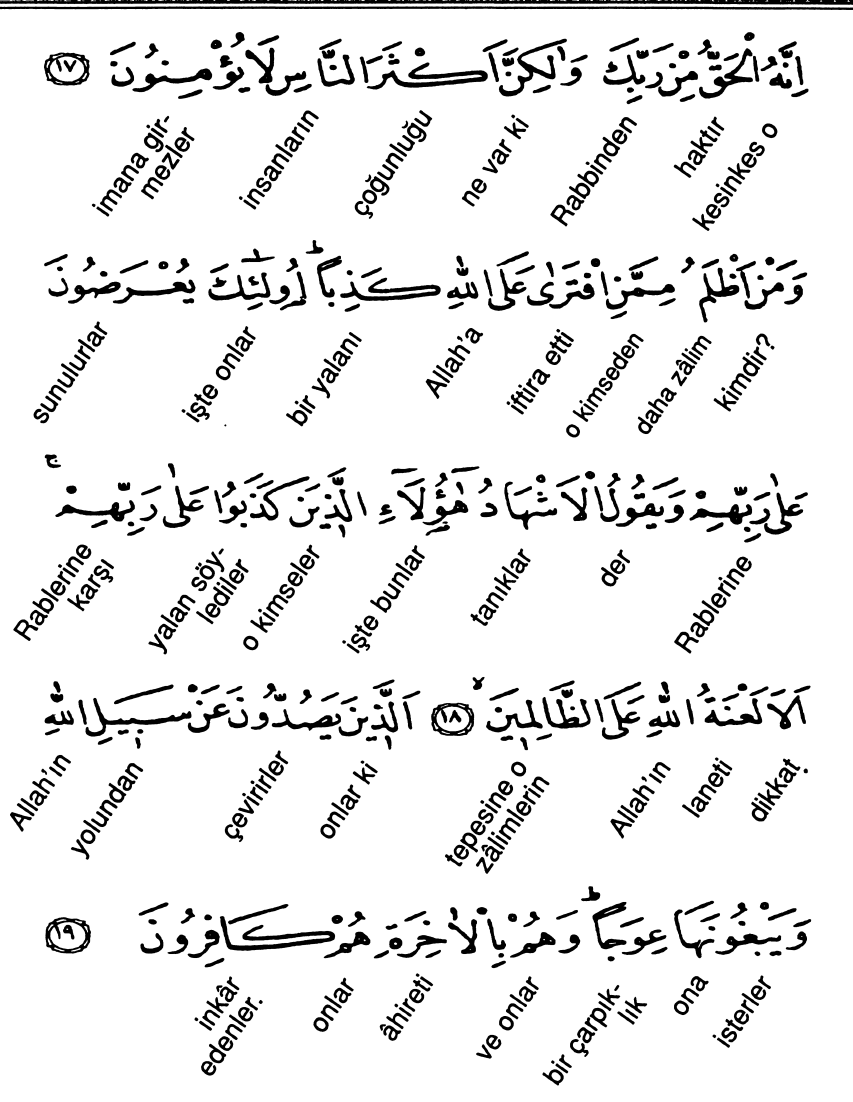

Meâl/17: "(Böyleleri), Rabbinden apaçık bir belge üzerinde bulunan üstelik ondan bir tanık da kendisini izleyen kimse gibi olur mu? Hem de öncesinden bir rehber ve bir rahmet olarak Musa'nın kitabı var. İşte bunlar ona/Kur'an'a inanırlar. Gruplardan onu inkar edenin dönüş yeri artık ateştir. Öyle ise sakın bundan/Kur'an'dan kuşku içinde olma! Gerçekten o, Rabbinden gelen haktır. Ne var ki insanların çoğunluğu imana girmezler."

Meâl/18: "Allah'a karşı bir yalanı iftira atandan daha zâlim kimdir? İşte onlar Rab'lerine sunulurlar. Şahitler der: 'İşte bunlar Rablerine karşı yalan söyleyenler!' Dikkat! Allah'ın laneti o zâlimlerin tepesine!"

Meâl/19: "Onlar ki Allah'ın yolundan çevirirler ve onlardır âhireti (evet) onlardır inkâr edenler."

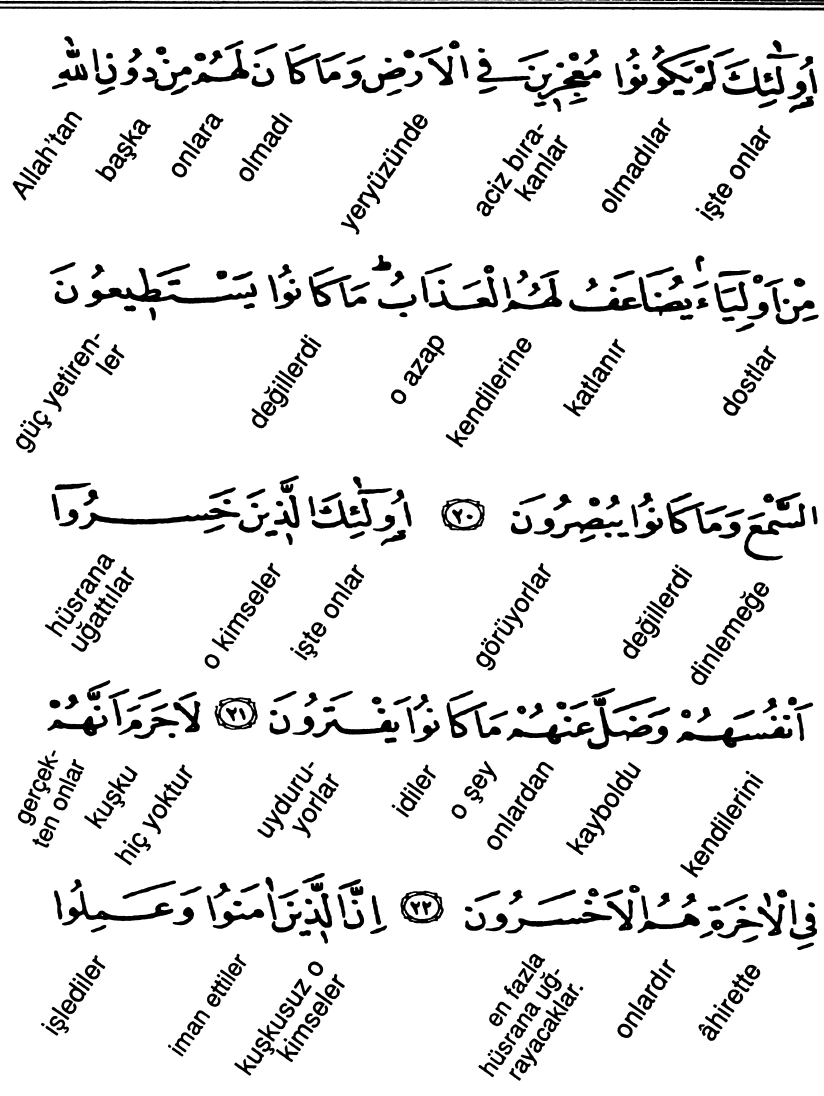

Meâl/20: "İşte onlar! Yeryüzünde (Allah'ı[1]) aciz bırakamadılar. Kendileri için Allah'tan başka dostlar yoktur. Onlara o azap kat kat verilecek. Dinlemeğe güçleri yetmiyordu/katlanamıyorlardı[2] ve görmüyorlardı."

Meâl/21: "İşte onlar, kendilerini hüsrana uğratmış olanlardır. Uyduru geldikleri (tanrıları[3]) kendilerinden kaybolup gitmiştir!"

Meâl/22: "Hiç kuşku yok gerçekten onlardır âhirette (evet) onlardır en fazla hüsrana uğrayacaklar."

1- Celaleyn, I, 182.
2- E.H. Yazır, IV, 225.
3- Nesefi, II, 184.

الصَّٰلِحَٰتِ وَأَخْبَتُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۖ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا

orada onlar cennet halkları işte onlar Rablerine yöneldiler iyi işleri

خَٰلِدُونَ ﴿٢٣﴾ مَثَلُ ٱلْفَرِيقَيْنِ كَٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْأَصَمِّ وَٱلْبَصِيرِ وَٱلسَّمِيعِ ۚ

duyan gören sağır kör gibi iki grubun durumu sürekli kalanlar

هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا

Nuh'u andolsun gerçekten gönderdik hâlâ düşünmez misiniz? bir örnek olarak[4] ikisi eşit olurlar mı

إِلَىٰ قَوْمِهِۦٓ إِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾ أَن لَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّا ٱللَّهَ ۖ إِنِّىٓ

cidden ben Allah'a sadece kulluk etmeyin apaçık bir uyarıcı sizin için cidden ben toplumuna

أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾ فَقَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟

küfretmişlerdi onlar ki ileri gelenler bunun üzerine dedi elem veren bir günün azabından hesabınıza korkuyorum

Meâl/23: "Kuşkusuz inanıp iyi işleri işleyenler ve Rablerine dönenler; işte onlar da cennet halklarıdır! Onlar orada sürekli kalacaklardır."

Meâl/24: "Bu iki grubun durumu, körle sağır, görenle işiten gibidir. Sözgelimi ikisi bir olur mu? Hâlâ düşünmez misiniz?

Meâl/25: "Andolsun gerçekten Nuh'u gönderdik. Cidden ben, sizin için apaçık bir uyarıcıyım."

Meâl/26: "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Cidden ben hesabınıza, elem veren bir günün azabından korkuyorum."

4- sözgelimi. S.G.

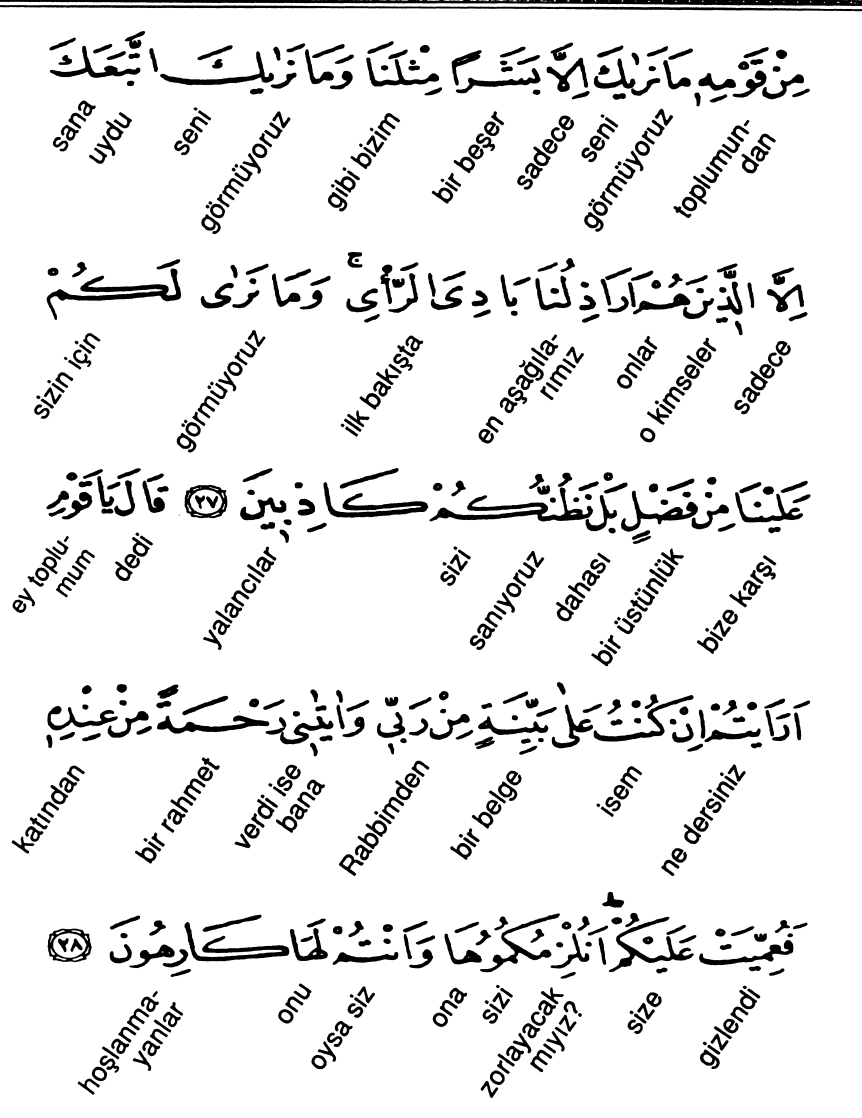

Meâl/27: "Bunun üzerine toplumundan küfre sapmış ileri gelenler: 'Seni, bizim gibi bir insandan başkası olarak görmüyoruz, sana ilk bakışta/basit görüşlü en aşağılarımızdan başkasının uyduğunu da görmüyoruz, bize karşı sizin için bir üstünlük olduğunu da görmüyoruz! Doğrusu sizi yalancılar sanıyoruz.' dedi"

Meâl/28: "Dedi: Ey toplumum! Ne dersiniz ya ben Rabbimden açık bir belge üzerinde isem, bana katından bir rahmet bahşetti de (o rahmet) size gizli kaldıysa[5]? Siz ondan hoşlanmazken sizi ona zorlayacak mıyız?"

5- size, onu görecek göz verilmemişse (E. H. YAZIR, IV, 2777).

وَيَٰقَوْمِ لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا

değilim Allah'a sadece değil ücre-tim bir mal üzerine sizden istemiyorum ey toplum

بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ۚ إِنَّهُم مُّلَٰقُوا۟ رَبِّهِمْ وَلَٰكِنِّىٓ أَرَىٰكُمْ قَوْمًا

bir toplum sizi görüyorum ancak ben Rablerine kavuşanlar gerçekten onlar iman ettiler o kimseleri kovan

تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾ وَيَٰقَوْمِ مَن يَنصُرُنِى مِنَ ٱللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمْ

onları eğer ko-varsam Allah'a karşı bana yardım eder kim ey toplumum cahillik edi-yorsunuz.

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ

bilmem Allah'ın hazineleri yanımda size demiyorum düşünmüyor musunuz?

ٱلْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ إِنِّى مَلَكٌ وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِىٓ

hor görüyor o kimseler için demiyorum meleğim cidden ben demiyorum gaybı

Meâl/29: "Ey toplumum! Sizden buna karşılık bir mal istemiyorum. Benim ücretim sadece Allah'adır. Ben iman edenleri kovan değilim. Kuşkusuz onlar Rab'lerine kavuşanlardır. Ne var ki ben sizi cahillik eden bir toplum olarak görüyorum."
Meâl/30: "Ey toplumum! Ben onları kovarsam Allah'a karşı bana kim yardım eder? Düşünmüyor musunuz?"

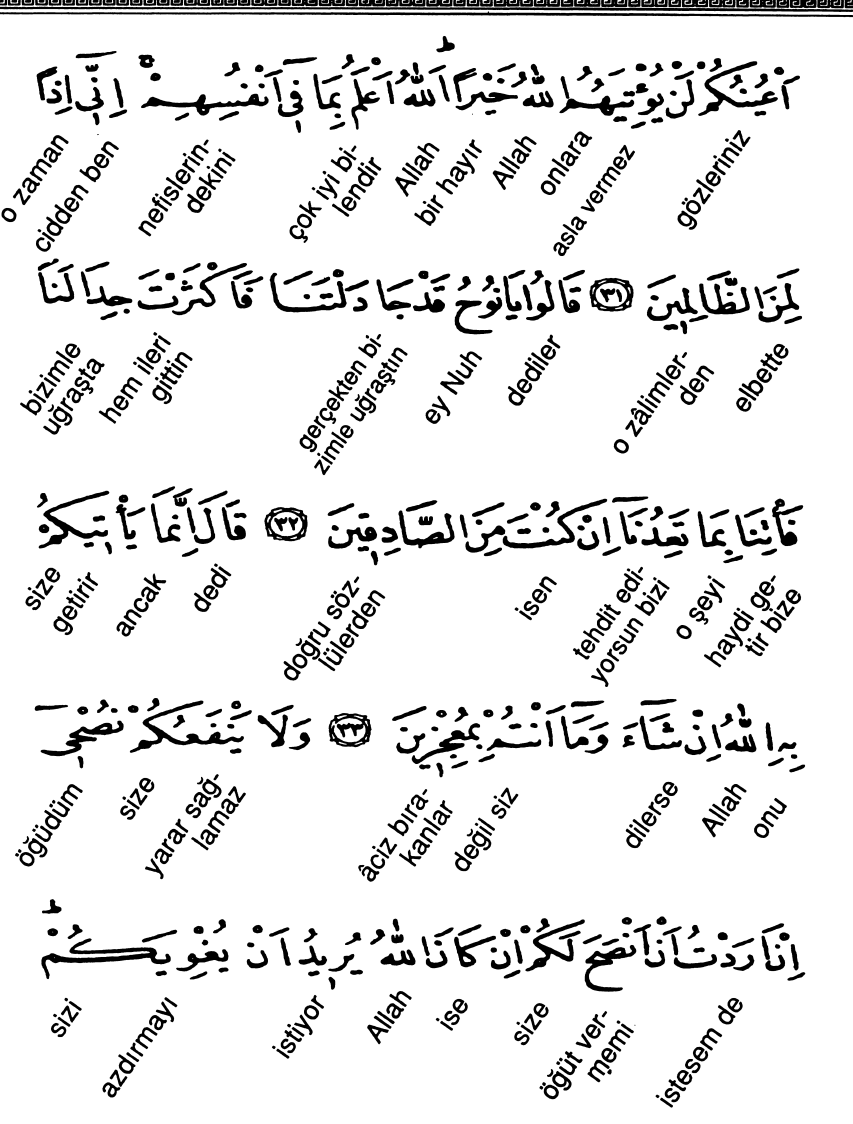

Meâl/31: "Size: 'Allah'ın hazineleri yanımda' demiyorum. Gaybı bilmem! 'Ben gerçekten meleğim' de demiyorum. Gözlerinizin hor gördüğü kimseler için de: 'Allah asla kendilerine bir hayır vermez' demem. Allah, onların benliklerindekini çok iyi bilendir. (Böyle bir şey dersem) o zaman gerçekten ben o zâlimlerden olurum."

Meâl/32: "Dediler: Ey Nuh! Gerçekten bizimle uğraştın hem de bizimle uğraşta ileri gittin, haydi -doğru sözlülerden isen- bizi tehdit edegeldiğin şeyi bize getir."

Meâl/33: "Dedi: Onu ancak size, dilerse Allah getirir, siz âciz bırakanlar değilsiniz."

هُوَ رَبُّكُمْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾ اَمْ يَقُولُونَ افْتَرٰيهُ قُلْ

dedi onu uydurdu yoksa söylüyolar mı döndürüleceksiniz ancak O'na Rabbiniz O'dur

اِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ اِجْرَامِي وَاَنَا بَرِيٓءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾ وَاُوحِيَ

vahyedildi suç işliyorsunuz o şeyden uzağım ben işlediğim suçun vebali bana onu uydurmuşsam

اِلٰى نُوحٍ اَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلَّا مَنْ قَدْ اٰمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ

öyle ise üzülme gerçekten inandı o kimse sadece kavminden asla inanmayacak gerçek şu Nuh'a

بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِاَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا

vahyimizle gözlerimiz önünde o gemiyi yap işliyorlar idiler o şeyle

وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا اِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

boğulmuşlardır[1] cidden onlar zulmettiler o kimseler hakkında bana hitapta bulunma

Meâl/34: "Allah sizi azdırmayı istiyorsa size öğüt vermek istesem bile öğüdüm size yarar sağlamaz, O'dur Rabbiniz ve ancak O'a döndürüleceksiniz."
Meâl/35: "Yoksa: 'Onu/Kur'an'ı uydurdu' mu diyorlar. De ki: Eğer onu uydurmuşsam işlediğim suçun vebali bana! Ben sizin işleyegeldiğiniz suçlardan uzağım."
Meâl/36: "Nuh'a vahyedildi: Gerçek şu: Toplumumdan daha önce gerçekten inanmış olanlardan başkası asla inanmayacak! Öyle ise onların işleyegeldiklerinden dolayı sakın üzülme!"
Meâl/37: "O gemiyi gözlerimiz önünde ve vahyimizle yap, o zulmetmiş olan kimseler hakkında bana hitapta bulunma[2]! Çünkü onlar gerçekten boğulmuşlardır."

1- Boğulmaları karar altına alınmıştır (Nesefi, II, 187).
2- Onlar hakkında bana yakarma, mukadder azaplarının kaldırılması için benden istekte bulunma (a.g.e.a.y.).

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ۚ قَالَ

dedi kendisiyle | alay ettiler | toplumundan | ileri gelenler | yanına | uğradı | ne zaman | o gemiyi | yapıyor

إِن تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

alay edi-yorsunuz | gibi o şey | sizinle | alay ede-ceğiz | cidden biz de | bizimle | alay eder-seniz

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ

bir azap | başına | inecek | onu | perişan edecek | bir azap | ona | gelecek | kimdir | ileride bi-leceksiniz

مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ ۙ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا

içine | yükle | dedik | o tennur[2] | feveran[1] ettiğinde | buyruğumuz | geldiğinde | sonunda | sürüp gi-den

مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ

o hüküm | aleyhinde | geçti | o kimse | hariç | ehlini | iki | iki çift | her | -den

Meâl/38: "O gemiyi yapıyordu. Toplumundan ileri gelenler yanından geçtikçe kendisiyle alay etmişti. O da demişti: Bizimle alay ederseniz cidden biz de, sizinle alay edegeldiğiniz gibi sizinle alay edeceğiz."

Meâl/39: "İleride, kendisini perişan edecek bir azabın kimin başına geleceğini, sürüp gidecek bir azabın kimin tepesine ineceğini bileceksiniz!"

1- Feveran, kuvvet ve şiddetle kaynamak, fışkırmak demektir.

2- Tandır, ocak.

وَمَنْ اٰمَنَ ۗ وَمَآ اٰمَنَ مَعَهٗٓ اِلَّا قَلِيْلٌ ﴿٤٠﴾ وَقَالَ ارْكَبُوْا فِيْهَا

içine binin dedi pek az sadece onunla iman etmişti iman etti ve o kimseyi

بِسْمِ اللّٰهِ مَجْرٖىهَا وَمُرْسٰىهَا ۗ اِنَّ رَبِّيْ لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٤١﴾

çok merhametlidir elbette çok bağışlayıcıdır cidden Rabbim durması onun akması onun Allah'ın adıyla

وَهِيَ تَجْرِيْ بِهِمْ فِيْ مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادٰى نُوْحُ ابْنَهٗ وَكَانَ

idi oğluna Nuh seslendi gibi dağlar dalga(lar) içinde kendilerini akıtıyordu o

فِيْ مَعْزِلٍ يّٰبُنَيَّ ارْكَبْ مَّعَنَا وَلَا تَكُنْ مَّعَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٤٢﴾ قَالَ

dedi o kafirler ile olma bizimle bin yavrum! ma'zil[4]de

سَاٰوِيْٓ اِلٰى جَبَلٍ يَّعْصِمُنِيْ مِنَ الْمَآءِ ۗ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ اَمْرِ

buyruğundan bugün koruyan hiç yoktur dedi sudan beni korur bir dağa sığınacağım

Meâl/40: "Sonunda buyruğumuz gelip tandır kaynadığında[3] dedik: 'Gemiye her şeyden iki çift/tane, -aleyhinde hüküm verilmiş olan hâriç- aile fertlerini ve iman etmiş bulunanları yükle.' Zaten onunla birlikte sadece pek az kimse iman etmişti."

Meâl/41: "Dedi: 'Binin içine. Onun akıp gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır. Cidden rabbin elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/42: "O/gemi dağlar misali dalgalar arasında kendilerini akıtıp götürürken Nuh, çekilinilecek bir yerde duran oğluna: 'Yavrum! Bin bizimle, o kafirlerle olma!' diye seslendi."

3- '..tandır kaynadığında...' ifadesiyle ilgili değişik yorumlar yapılmış olup Kurtubi (el-Cami,IX, 33, 34) bunları yedi madde de telhis etmiştir. Elmalı'lı merhum da Nuh peygamberin gemisinin alelade bir yelkenli olmadığını, onun günümüz vapurlarını andıran özel bir gemi olduğuna özellikle dikkat çeker (bkz., H. D. K. D. IV, 2780-2783).

4- gemiden uzak bir yerde (Celaleyn, I, 184), babasından ve gemiden uzak bir yerde/babasının dininden uzaklaşmış bir konumda (Nesefi, II, 188).

Meâl/43: "(Oğlu:) 'Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım' dedi. (Nuh da) dedi: 'Merhamet ettiği hariç, bugün Allah'ın buyruğundan koruyacak hiçbir güç yoktur.' Derken ikisi arasına dalga girdi ve o da o boğulanlardan oldu."

Meâl/44: "Ve denildi: 'Ey yer suyunu yut. Ey gök tut!' Eksildi su, bitirildi iş. Ve (gemi) Cûdi üzerinde durdu, o zâlimler topluluğuna da: 'uzak olun!'[5] denildi."

Meâl/45: "Nuh Rabbine seslendi ve: 'Rabbim! Cidden oğlum ailemdendir, kuşkusuz senin va'din haktır ve Sen hüküm verenlerin en hâkimisin!' dedi."

5- geberin gidin. S.G.

قَالَ يَٰنُوحُ إِنَّهُۥ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُۥ عَمَلٌ غَيْرُ صَٰلِحٍ ۖ فَلَا تَسْـَٔلْنِ

benden öyle ise isteme iyi olanın dışı bir iş cidden o ailenden değildi kuşkusuz o ey Nuh buyurdu

مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۖ إِنِّىٓ أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ ٱلْجَٰهِلِينَ ﴿٤٦﴾

o cahillerden olmanı seni menediyorum kuşkusuz ben bir bilgi o hususta senin için yoktur o şeyi

قَالَ رَبِّ إِنِّىٓ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْـَٔلَكَ مَا لَيْسَ لِى بِهِۦ عِلْمٌ

bir bilgi onunla ilgili benim için yoktur o şeyi senden istememden sana sığınıyorum cidden ben Rabbim dedi

وَإِلَّا تَغْفِرْ لِى وَتَرْحَمْنِىٓ أَكُن مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٤٧﴾ قِيلَ يَٰنُوحُ ٱهْبِطْ

in ey Nuh denildi hüsrana uğrayanlardan olurum bana merhamet etmezsen benim için bağışlamazsan

بِسَلَٰمٍ مِّنَّا وَبَرَكَٰتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰٓ أُمَمٍ مِّمَّن مَّعَكَ ۚ وَأُمَمٌ

bir takım ümmetler maiyyetinde o kimselerden kimi ümmetlere sana bereketlerle bizden esenlikle

Meâl/46: "Buyurdu: Ey Nuh! Cidden o, senin âilenden değildir, cidden onun işi iyi olmayan bir iştir. Hakkında bilgin olmayan şeyi benden isteme, cidden ben sana cahillerden olmanı yasaklıyorum."

Meâl/47: "(Nuh) dedi: Rabbim! Ben de, hakkında bilgi bulunmayan bir şeyi senden istememden sana sığınıyorum. Eğer beni bağışlamazsan, bana merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan olurum."

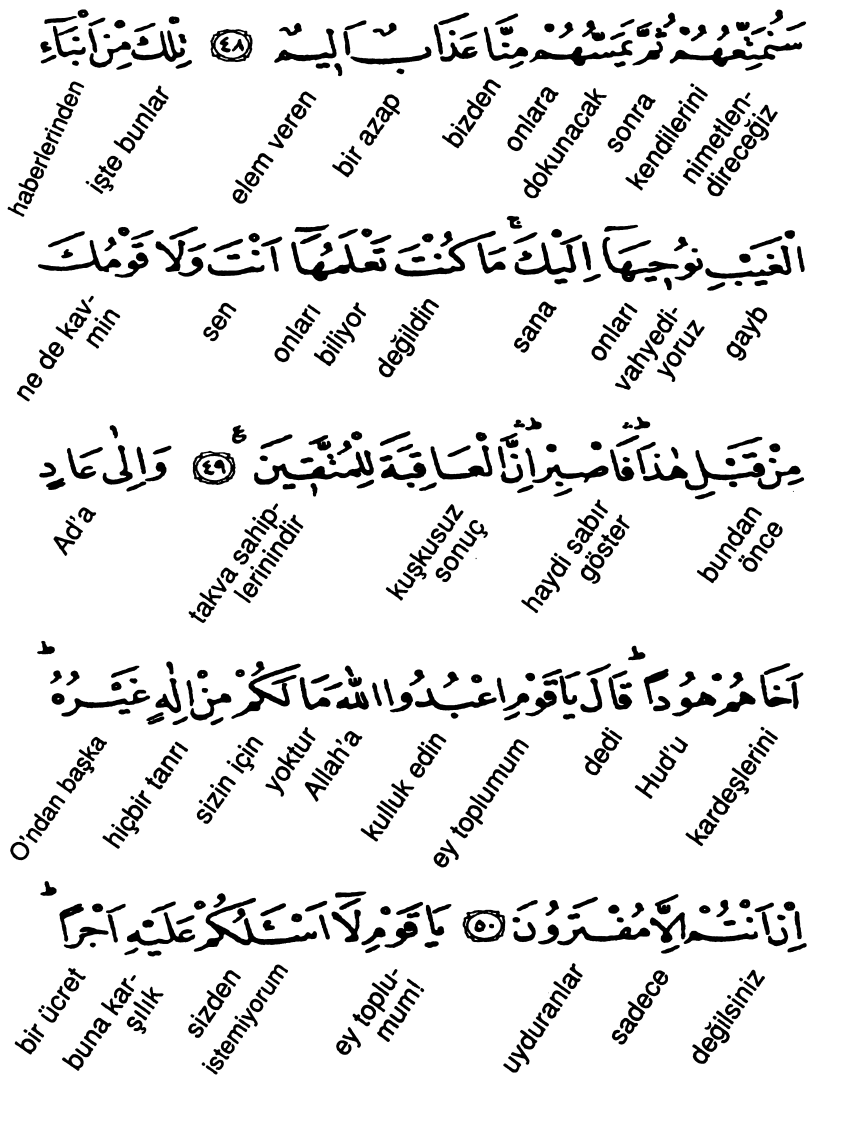

Meâl/48: "Ey Nuh! Sana ve maiyyetindeki bir takım ümmetlere tarafımızdan (bahşedilen) bir esenlik ve bereketle in. Bazı ümmetler de var ki kendilerini nimetlendireceğiz sonra onlara bizden elem veren bir azap dokunacak."

Meâl/49: "İşte bunlar, kendilerini sana vahyetmekte olduğumuz o gayb haberlerindendir. Bunları bundan önce sen de bilmiyordun, toplumun da! Haydi sabır göster, çünkü gerçekten sonuç takva sahiplerinindir."

Meâl/50: Âd'a da kardeşleri Hud'u gönderdik. Dedi: 'Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Siz sadece (bir takım tanrılar) uyduranlarsınız!;"

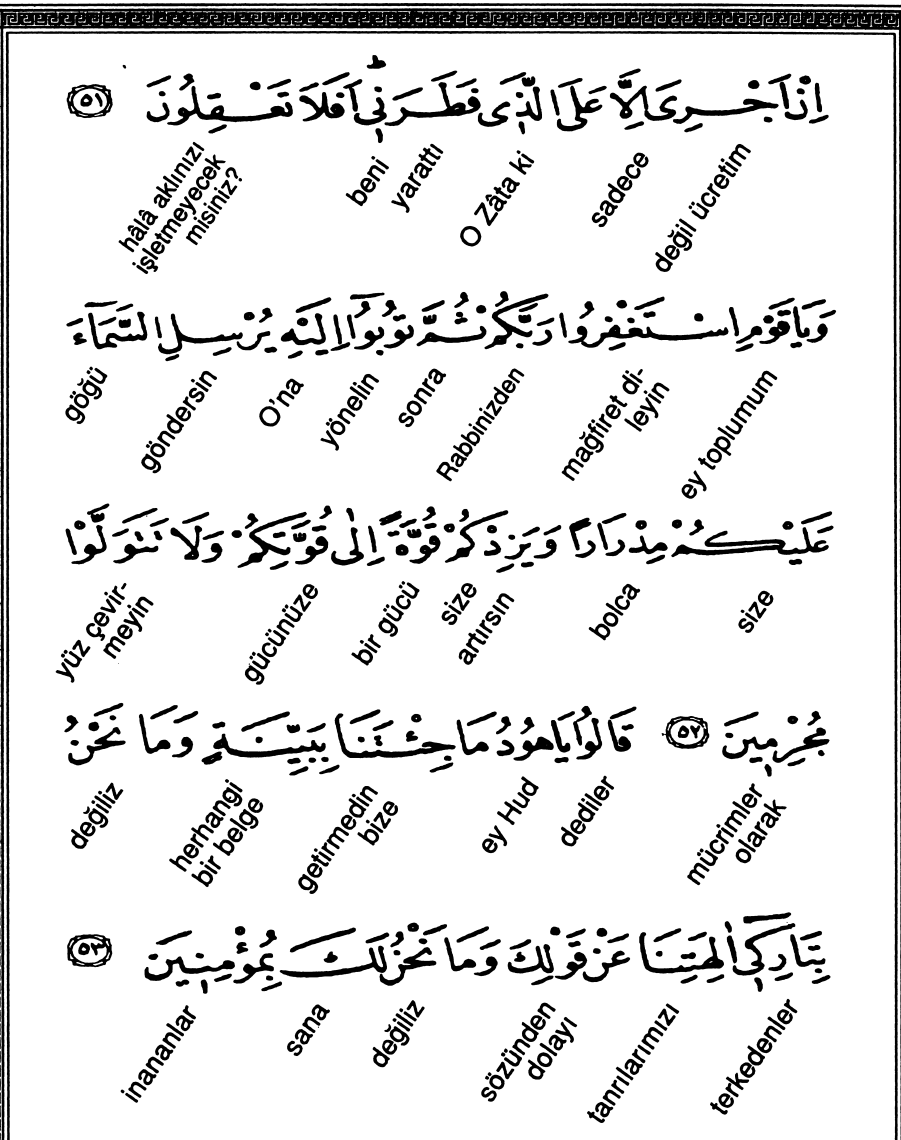

Meâl/51: "Ey toplumum! Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum, ancak benim ücretim beni yaratmış olan Zâtadır, hâlâ aklınızı işletmeyecek misiniz?"
Meâl/52: "Ey toplumum! Rabbinizden mağfiret dileyin, sonra O'na yönelin ki göğü üzerinize bol bol göndersin, gücünüze güç katsın, mücrimler olarak yüz çevirmeyin."
Meâl/53: "Dediler: Ey Hud! Bize herhangi bir belge getirmedin, senin sözünden ötürü tanrılarımızı bırakacak kimseler değiliz, sana inananlar da değiliz;"

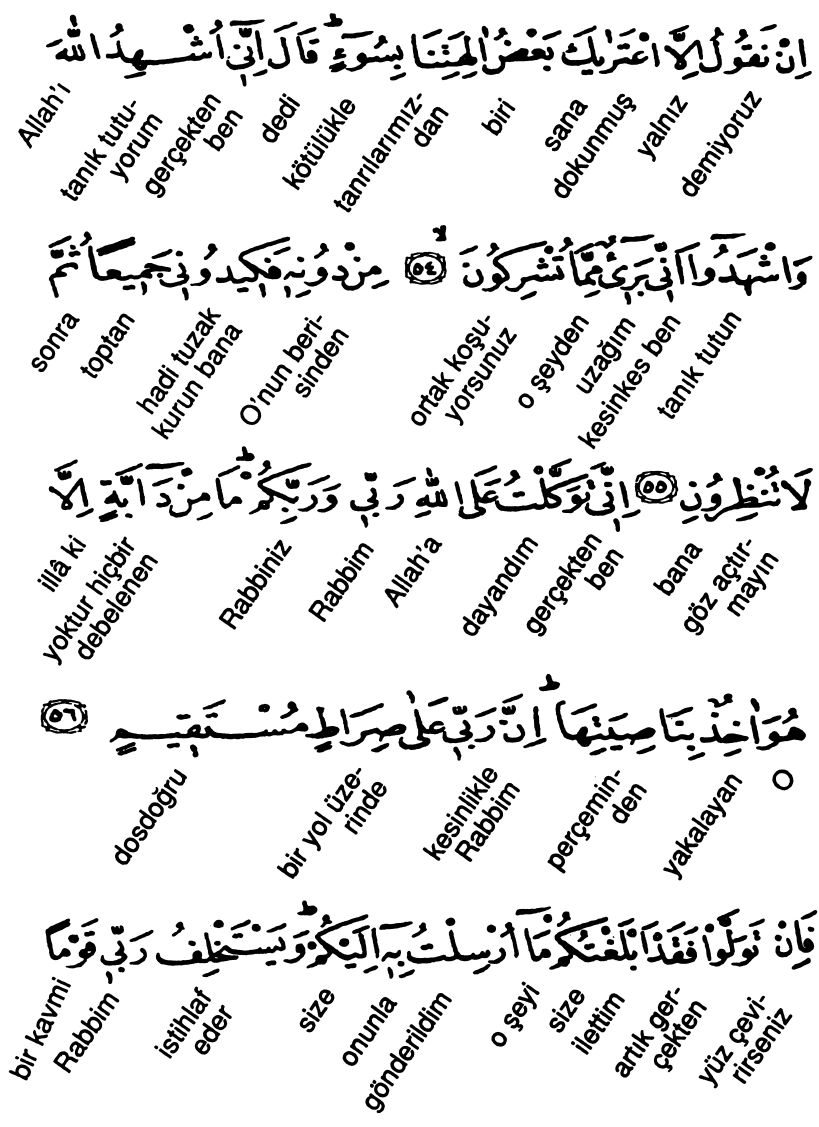

Meâl/54: "Yalnız şunu diyoruz: 'Seni tanrılarımızdan biri kötü çarpmış!' Dedi: Cidden ben Allah'ı tanık tutuyorum siz de tanık tutun! Kesinlikle ben sizin ortak koştuklarınızdan uzağım."

Meâl/55: "O'nun berisinden (ortak koştuklarınızdan uzağım.) Haydi toptan bana tuzak kurun sonra da bana göz açtırmayın."

Meâl/56: "Gerçekten ben, Rabbim ve Rabbiniz Allah'a dayandım. Hiçbir debelenen yoktur ki O, onun perçeminden tutmuş olmasın. Kesinlikle Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir."

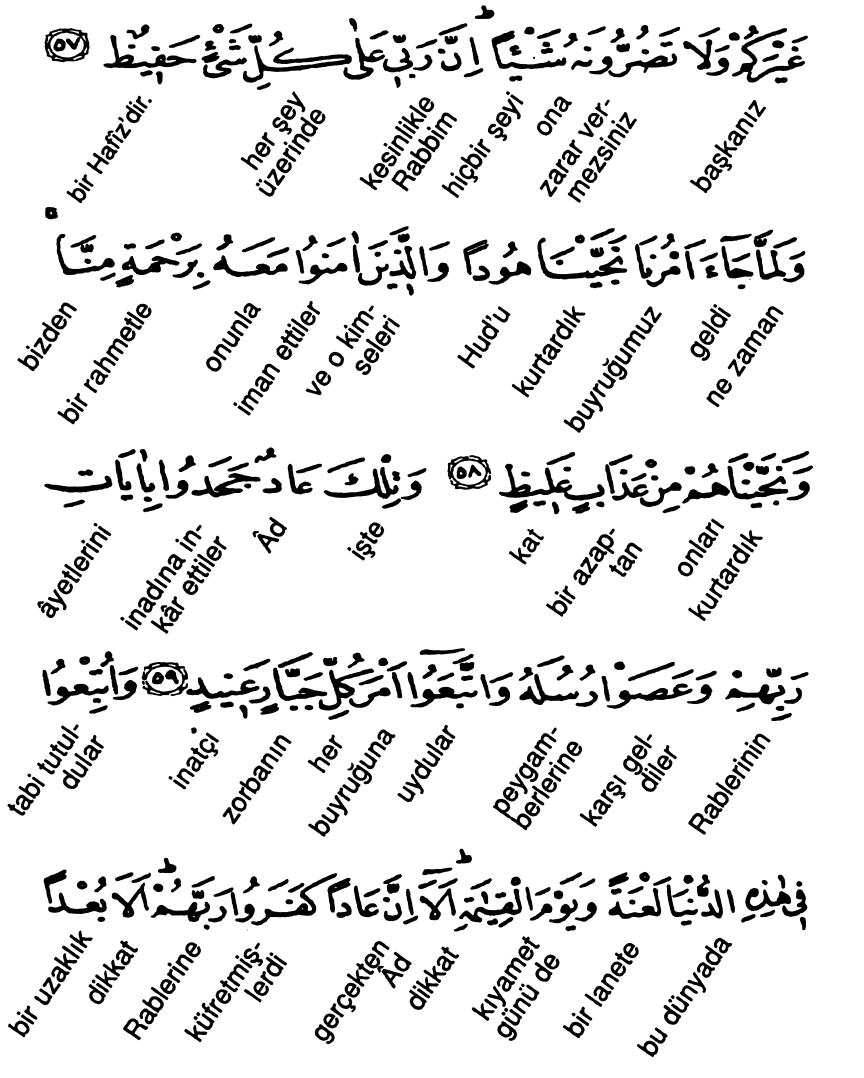

Meâl/57: "Yüz çevirirseniz artık bir gerçek, kendisiyle gönderildiğim peygamberlik görevini size ilettim. Rabbim, sizin dışınızda bir kavmi yerinize getirir. Ona hiçbir şekilde zarar veremezsiniz. Kesinlike Rabbim her şey üzerinde bir Hafîz[1]'dir."
Meâl/58: "Buyruğumuz gelince Hud'u ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle kurtardık, onları katı bir azaptan kurtardık."
Meâl/59: "İşte Âd (toplumu)! İnadına, Rablerinin âyetlerini inkar ettiler, peygamberlerine karşı geldiler ve inatçı her zorbanın buyruğuna uydular."

1- 'Hafîz', Allah'ın isim-sıfatlarından biri olup iyi koruyucu, yapılan işleri, ortaya çıkan hadiseleri, sarfedilen sözleri, takınılan tavırları pek güzel zapteden çağrıştırdığı anlamlardan bir kısmıdır. S.G.

لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۚ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا

kulluk edin — ey toplumum — dedi — Salih'i — kardeşlerini — Semud'a — Hud'un — toplumu — Âd için

اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا

orada — sizi ömür sürdürdü — yerden — sizi meydana getirdi — O — O'ndan başka bir tanrı — yoktur size — Allah'a

فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾ قَالُوا يَا صَالِحُ

ey Salih — dediler — cevap verendir — pek yakındır — gerçekten Rabbim — O'na yönelin — sonra O'ndan — haydi mağfiret isteyin

قَدْ كُنتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا ۖ أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ

kulluk ediyordu — o şeye kulluk etmemizden — bizi — vaz mı geçiriyorsun — bundan — öncesi — ümit beslenir — içimizde — gerçekten idin

آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

işkillendiren — ona — çağırıyorsun bizi — o şeyden — kuşku içinde — gerçekten biziz — atalarımız

Meâl/60: "Bu dünyada ve kıyamet gününde bir lanete tabi tutuldular. Dikkat! Gerçekten Âd, Rablerine küfretmişlerdi. Dikkat! Hud'un toplumu Âd geberip gitti.!"

Meâl/61: "Semud'a da kardeşleri Salih'i gönderdik. Dedi: 'Ey toplumum! Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka bir tanrı yoktur. O, sizi yerden meydana getirdi ve size orada ömür sürdürdü[2]. Öyle ise O'ndan mağfiret isteyin, ardından kendisine yönelin. Gerçekten Rabbim pek yakındır, cevap verendir."

Meâl/62: "Dediler: 'Ey Salih! Gerçekten sen bundan önce aramızda ümit beslenir bir zat idin. Şimdi bizi, atalarımızın kulluk yaptığı şeye kulluk yapmamızdan vaz mı geçiriyorsun? Gerçekten biz, senin bizi kendisine çağırdığın şeyden ötürü işkillendiren bir kuşku içindeyiz."

2- sizden orada umranda bulunmanızı istedi (Nesefi, II, 95).

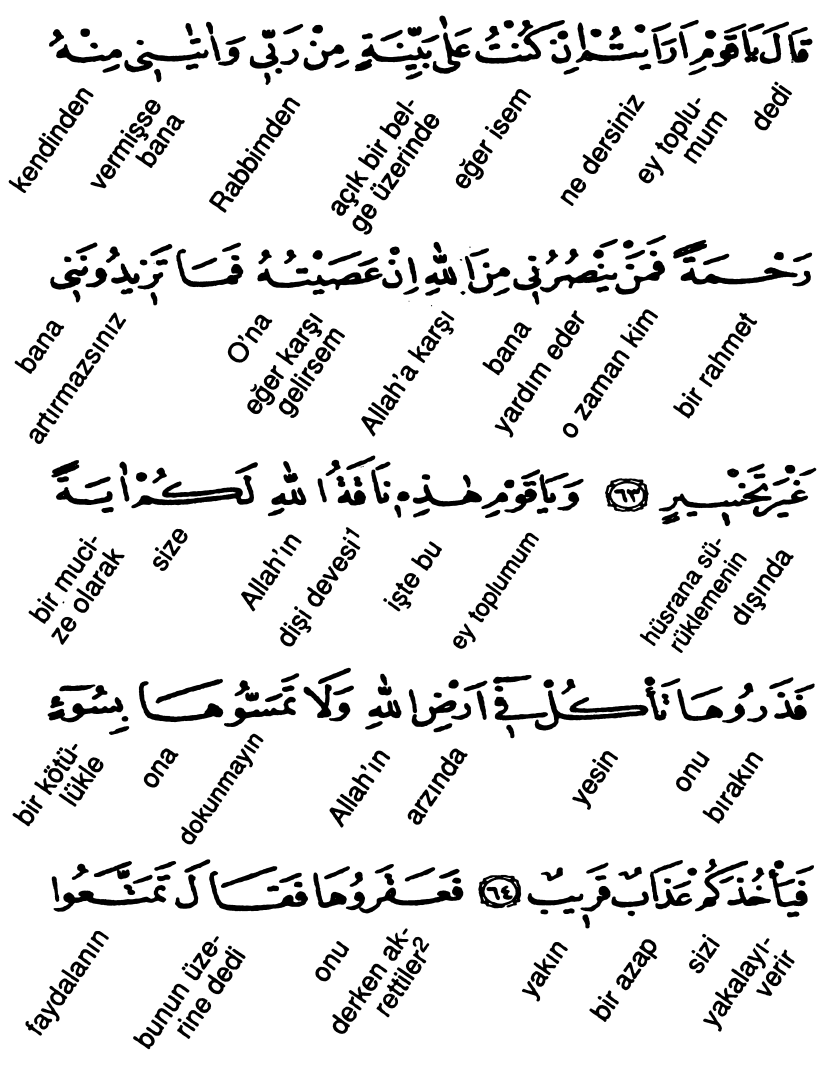

Meâl/63: "Dedi: Ey toplumum! Ne dersiniz? Ya ben Rabbimden açık bir belge üzerinde isem ve O bana katından bir rahmet vermişse? Bu durumda kendisine karşı gelirsem, Allah'a karşı bana kim yardım eder? Sizin bana, hüsrana sürüklemenin dışında bir katkınız olmaz;"

Meâl/64: "Ey toplumum! İşte size bir mucize olmak üzere Allah'ın dişi devesi. Bırakın onu Allah'ın arzında yesin/yayılsın, ona bir kötülükle dokunmayın sonra sizi yakın bir azap yakalayıverir."

1- Bkz. el-A'râf, âyet 73.

2- ayaklarını biçerek öldürdüler.

فِي دَارِكُمْ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ ۖ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾

yalanlama dışı bir tehdittir bu günler üç yurdunuz-da

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا

bizden bir rahmete onunla inandılar o kimseleri Salih'i kurtardık buyruğumuz gelince

وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ ۗ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾ وَأَخَذَ الَّذِينَ

o kimseleri yakaladı çok üstün çok güçlü, O'dur cidden Rabbin o günün perişanlı-ğından

ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٦٧﴾ كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ

orada sanki kal-mamışlardı diz çökenler yurtlarında ve oldular o ses zulüm yaptılar

أَلَا إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۗ أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ ﴿٦٨﴾

Semud için uzaklık dikkat Rablerine küfretmiş-lerdi gerçekten Semud dikkat

Meâl/65: "Derken o deveyi, ayaklarını biçerek öldürdüler[3]. Bunun üzerine (Salih) dedi: Yurdunuzda üç gün faydalanın, bu, yalana çıkarılmayacak bir tehdittir."
Meâl/66: "Buyruğumuz gelince Salih'i ve onunla birlikte iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. O günün perişanlığından da. Cidden Rabbin, O'dur çok güçlü ve çok üstün."
Meâl/67: "Zulüm yapmış olanları o ses yakaladı da yurtlarında dizüstü çökekaldılar."
Meâl/68: "Sanki orada hiç kalmamışlardı. Dikkat! Gerçekten Semud (toplumu) Rablerine küfretmişlerdi. Dikkat! Uzaklık Semud içindir/geberip gitti Semud."

3- Bkz. el-A'râf, âyet, 73.

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ إِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوا سَلٰمًا ۖ قَالَ سَلٰمٌ

selam dedi selam dediler müjde İbrahim'e elçilerimiz gerçekten getirdi

فَمَا لَبِثَ أَن جَآءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا رَأَىٰٓ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ

ulaşmıyor/uzanmıyor ellerini ne zaman gördü kızartılmış bir buzağı getirdi durmadı

إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۚ قَالُوا لَا تَخَفْ

korkma dediler bir korku kendilerinden içinden duydu onlardan irkildi ona

إِنَّآ أُرْسِلْنَآ إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾ وَامْرَأَتُهُۥ قَآئِمَةٌ فَضَحِكَتْ

bunun üzerine güldü dikiliyordu hanımı Lut'un toplumuna gönderildik cidden biziz

فَبَشَّرْنَٰهَا بِإِسْحَٰقَ وَمِن وَرَآءِ إِسْحَٰقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

Yakub ile İshak'ın ardından İshak ile onu/kadını ve müjdeledik

Meâl/69: "Gerçekten elçilerimiz İbrahim'e müjde getirmişti. Dediler: 'Selam.' Dedi: 'Selam.' Derken fazla eğlenmeden kızartılmış bir buzağı getirdi."

Meâl/70: "Ellerinin ona (kızartılmış buzağıya) uzanmadığını görünce kendilerinden irkildi ve onlardan için için bir korku hissetti. Dediler: Korkma! Gerçekten biz, Lut toplumuna gönderildik!"

meâl/71: "(İbrahim'in) hanımı dikiliyordu (bu sözler üzerine) güldü. Derken onu/kadını İshak ile ve İshak'ın ardından da (torunu) Yakub ile müjdeledik."

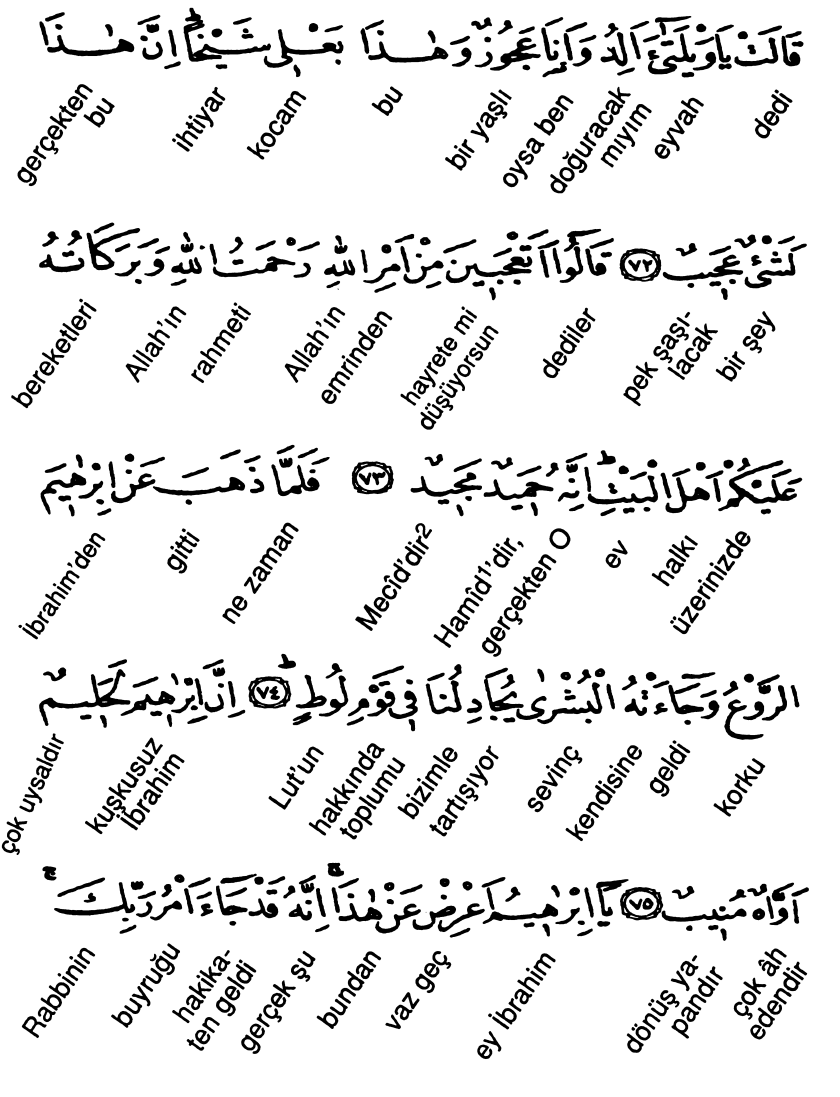

Meâl/72: "(Kadın) dedi: Ey vah! Ben bir kocakarı bu kocam da yaşlı biri iken doğuracak mıyım? Gerçekten bu, pek şaşılacak bir şey!"

Meâl/73: "Dediler: Allah'ın emrinden mi şaşkınlığa düşüyorsun? Ey ev halkı Allah'ın rahmeti ve bereketleri üzerinizdedir. Gerçekten O, Hamîd'dir, Mecîd'dir."

Meâl/74: "İbrahim'den korku gidip kendisine sevgi gelince Lut toplumu hakkında bizimle tartışır oldu."

Meâl/75: "Kuşkusuz İbrahim çok uysaldır, çok âh edendir, dönüş yapandır."

1- Hamde layık olan, bütün varlıkların diliyle övülen, medh u sena edilen, şükranlar sunulan.
2- Zatında ve sıfatlarında pek yüce, pek büyük olan, en üstün şan ve şeref sahibi.

وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا

elçilerimiz geldi ne zaman geri çevril-me dışı bir azap kendilerine gelmekte kuşkusuz onlar

لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ

yaman bir gün bu dedi göğüsçe onlarla daraldı onlarla tasalan-dı/fenalaştı Lut'a

﴿٧٧﴾ وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ

yapıyorlar idiler önceden kendisine koyuluyor-larmışçasına koşuyorlar toplumu kendisine geldi

السَّيِّئَاتِ قَالَ يَا قَوْمِ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ

Allah'tan korkun sizin için daha te-miz onlar kızlarım işte şunlar ey toplu-mum dedi kötülük-leri

وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾ قَالُوا لَقَدْ

kesin/ger-çekten dediler olgun bir adam sizden yok mu konuklarım hakkında beni rezil et-meyin

Meâl/76: "Ey İbrahim! Bundan (bu tutumundan) vaz geç. Gerçek şu, hakikaten Rabbinin buyruğu geldi, kuşkusuz onlara geri çevrilmez bir azap gelmektedir."

Meâl/77: "Elçilerimiz Lut'a gelince onların yüzünden fenalaştı, onların gelişiyle göğsü daraldı[3] ve: 'Bu, yaman bir gündür' dedi."

Meâl/78: "Toplumu ona, kendisine doğru kovuluyorlarmışçasına koşarak geldi. Daha önce kötü fiilleri yapıyorlardı. Dedi: 'Ey toplumum! İşte bunlar kızlarım! Onlar sizler için daha temizdir. Allah'tan korkun, konuklarım hakkında beni rezil etmeyin. İçinizde olgun bir adam yok mu?"

3- Eli-ayağı dolaştı (E. H. YAZIR, IV, 2799).

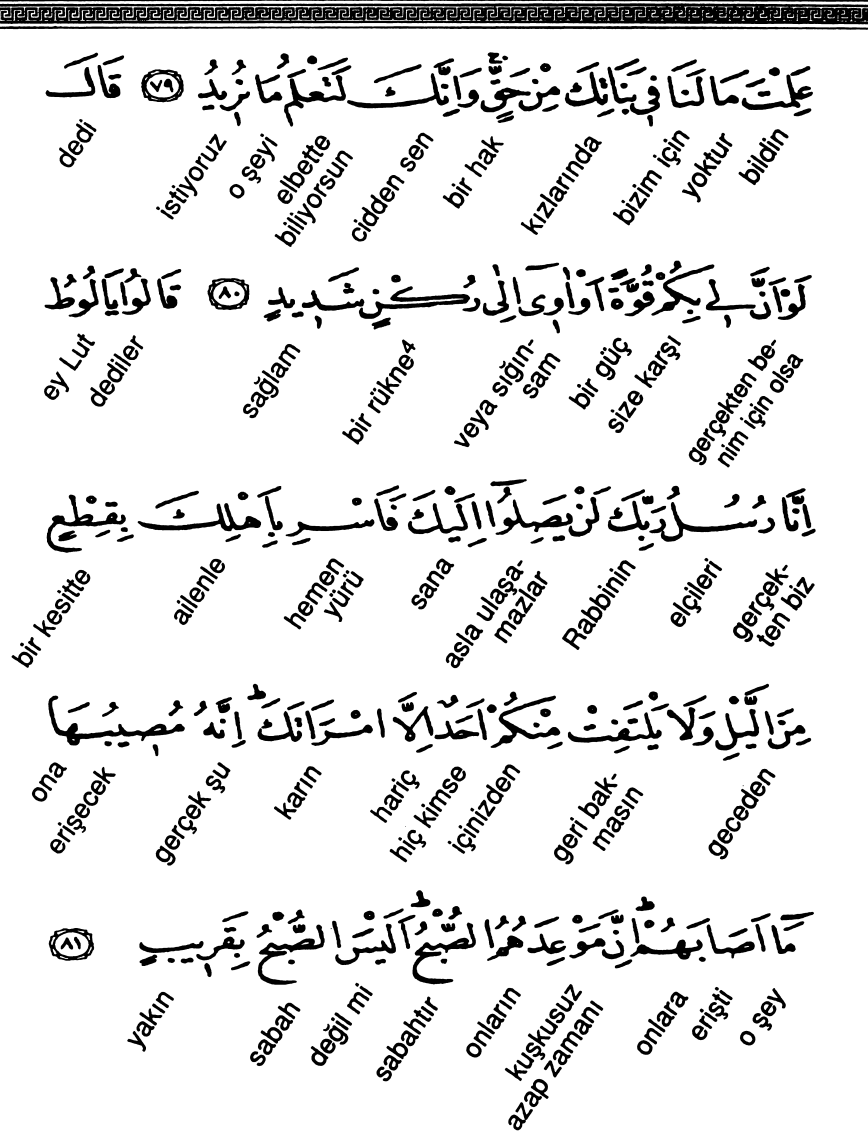

Meâl/79: "Dediler: Kızlarında bir hakkımız olmadığı pekala (kesin) malumun, cidden sen bizim ne istediğimizi çok iyi biliyorsun."

Meâl/80: "Dedi: Keşke size karşı koyacak bir gücüm olsa veya sağlam bir güce sığınabilsem!"

Meâl/81: "Dediler: Ey Lut! Gerçekten biz, Rabbinin elçileriyiz, asla sana ulaşamazlar. Haydi sen gecenin bir kesitinde ailenle yürü, içinizden hiç kimse geri dönüp bakmasın. Ancak karın hâriç. Gerçek şu: Onlara erişecek azap ona da erişecek! Onların azap zamanı sabah vaktidir. Sabah yakın değil mi?"

4- bir güce, bir kaleye.

فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَٰلِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا

üzerine yağdırdık altı üstünü yaptık buyruğumuz gelince

حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾ مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ ۖ وَمَا هِيَ

değildir onlar Rabbin katında damgalanmış arka arkaya siccîlden taşları

مِنَ الظَّٰلِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ قَالَ

dedi Şuyab'ı kardeşlerini Medyen'e de uzak zâlimlerden

يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ وَلَا تَنقُصُوا

eksiltmeyin dışında O'nun hiçbir tanrı yoktur size Allah'a kulluk edin ey toplumum

الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَىٰكُم بِخَيْرٍ وَإِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ

azabından hesabınıza korkuyorum gerçekten ben hayırda sizi görüyorum gerçekten ben tartıyı ölçüyü

Meâl/82: "Buyruğumuz gelince oranın üstünü altına getirdik, üzerine arka arkaya çamurdan pişmiş taş yağdırdık."

Meâl/83: "Rabbin katında damgalanmış (taşlar). Onlar[2] o zâlimlerden uzak değildir."

1- kesek tarzında bir tür taş, kumlu çamurun cehennem ateşinde pişirilmek suretiyle elde edilmiş taş (Okyanus, III, 243).

2- o taşlar veya onların memleketleri (Celaleyn, I, 187).

يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾ وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ

bir günün kuşatıcı ey toplu-mum tam yapın ölçüyü tartıyı

بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ

adaletle eksik yap-mayın insanlara nesnelerini fenalık yapmayın yeryüzünde

مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾ بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم

fesatçılar olarak Allah'ın bırakması hayırlıdır sizin için iseniz

مُّؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾ قَالُوا يَا شُعَيْبُ

müminler ben değilim üzerinizde bir bekçi dedi ey Şuayb

أَصَلَوٰتُكَ تَأْمُرُكَ أَن نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَن نَّفْعَلَ

namazın mı emrediyor sana bırakmamızı o şeyi tapıyordu atalarımız veya yap-mamızı

Meâl/84: "Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı gönderdik. Dedi: Ey toplumum! Ölçüyü, tartıyı eksik yapmayın. Gerçekten ben sizi bolluk içinde görüyorum cidden, ben sizin için, kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum."

Meâl/85: "Ey toplumum! Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın, insanlara eşyalarını eksik vermeyin, fesatçılar olarak yeryüzünde fenalık yapmayın."

Meâl/86: "Eğer müminler iseniz, Allah'ın sizin için bıraktığı (kâr) sizin için hayırlıdır. Ben üzerinizde bir bekçi değilim."

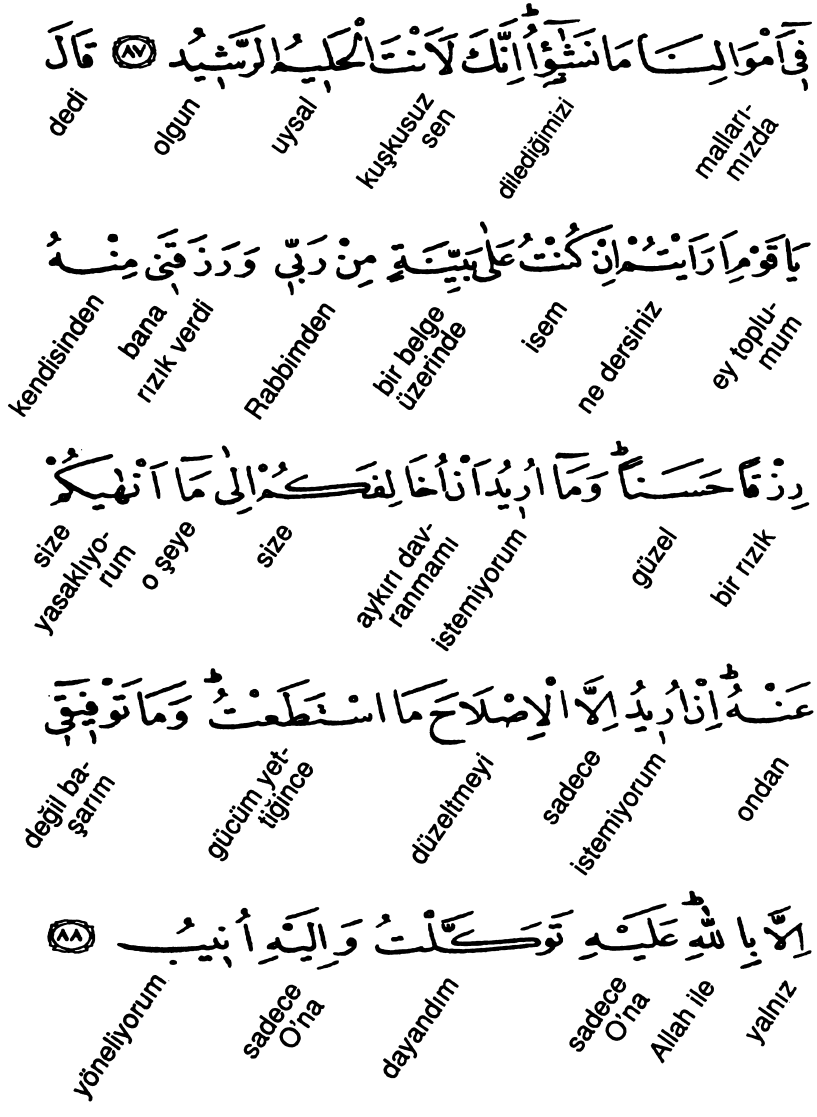

Meâl/87: "Dediler: Ey Şuayb! Atalarımızın tapar olduklarından veya mallarımızda dilediğimizi yapmamızdan vaz geçmemizi sana namazın mı emrediyor? Gerçekten sen uysal, olgun biri (idin)?"

Meâl/88: "Dedi: Ey toplumum! Ne dersiniz ya Rabbimden bir belge üzerinde isem, ya o kendinden bana güzel bir rızık vermişse? Size yasakladığım şeyde, size aykırı davranmak istemiyorum. Gücüm yettiğince sadece düzeltmek istiyorum. Başarım yalnız Allah'ın yardımıyladır. Ancak O'na dayandım, ancak O'na yönelirim."

وَيَٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيٓ أَن يُصِيبَكُم مِّثْلُ مَآ أَصَابَ قَوْمَ

toplumuna değdi o şeyin benzerini size değdirmeğe bana karşı koymak size sakın kazandırmasın ey toplumum

نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَٰلِحٍ ۚ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ

pek uzak sizden Lut'un hem değil toplumu Salih'in veya toplumuna Hud'un veya toplumuna Nuh'un

وَٱسْتَغْفِرُوا۟ رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا۟ إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّى رَحِيمٌ ﴿٩٠﴾

çok merhametlidir gerçekten Rabbim O'na yönelin sonra Rabbinize istiğfar edin

وَدُودٌ ﴿٩٠﴾ قَالُوا۟ يَٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا

cidden biz diyorsun o şeyden çoğunu anlamıyoruz ey Şuayb dediler çok şefkatlidir

لَنَرَىٰكَ فِينَا ضَعِيفًا ۖ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَٰكَ ۖ وَمَآ أَنتَ عَلَيْنَا

bize göre değilsin elbette recmederdik kabilen olmasaydı zayıf içimizde seni elbette görüyoruz

Meâl/89: "Ey toplumum! Bana karşı koymanız sakın sizi, Nuh'un toplumunun veya Hud'un toplumunun yahut Salih'in toplumunun başına gelen felaketin benzerini size de dokundurmağa sürüklemesin. Hem Lut toplumu da sizden pek uzak değil!;"
Meâl/90: "Rabbinize istiğfar edin, sonra O'na yönelin. Gerçekten Rabbim çok merhametlidir, çok şefkatlidir."

1- taşa tutup öldürürdük (Nesefî, II, 202).

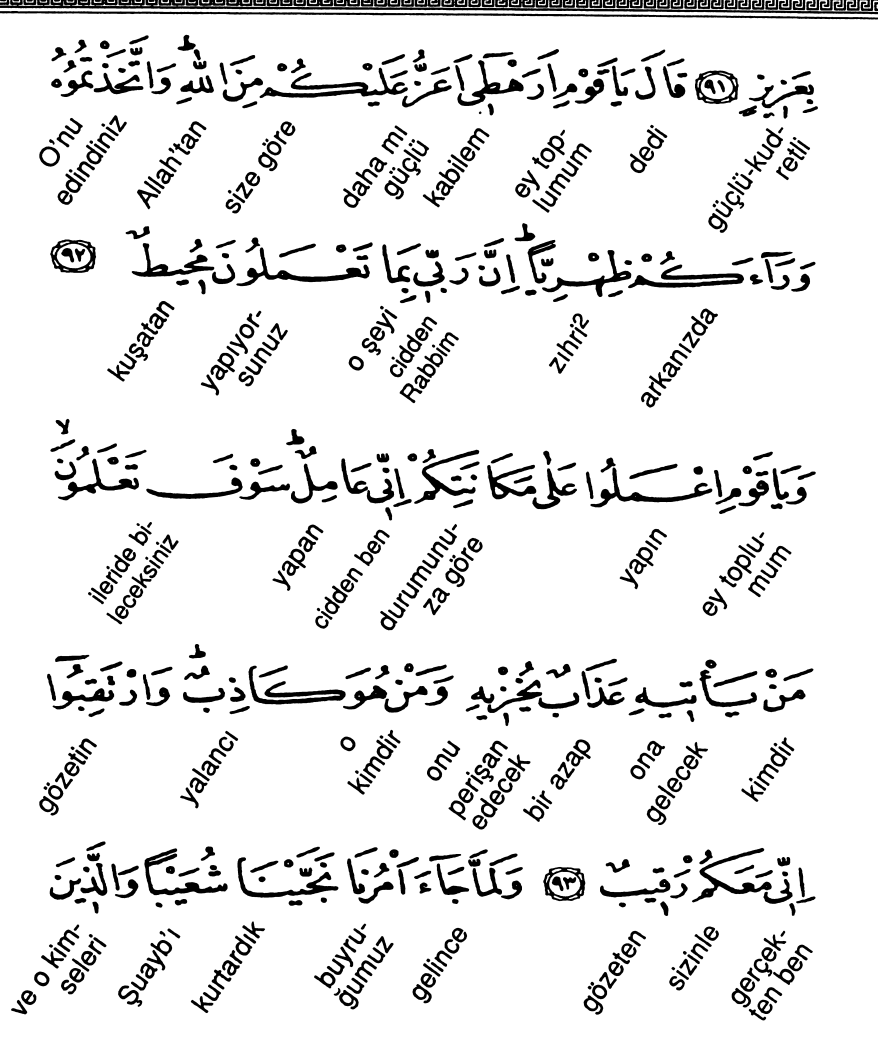

Meâl/91: "Dediler: Şuayb! Söylediklerinden pek çoğunu anlamıyoruz, gerçek şu; biz seni içimizde zayıf biri olarak görüyoruz, kabilen olmasaydı elbette seni recmetmiştik. Sen, bize göre güçlü-kudretli değilsin."

Meâl/92: "(Şuayb) dedi: Ey toplumum! Size göre kabilem Allah'tan daha mı güçlü ki O'nu arkanızda değersiz bir şey edindiniz. Kuşkusuz Rabbim ne yapmakta olduklarınızı kuşatandır."

Meâl/93: "Ey toplumum! Bulunduğunuz konuma göre yapacağınızı yapın[3], gerçekten ben de yapanım! İleride kendisini perişan edecek bir azabın kendisine tebelleş olacağı kimdir, kimdir o yalancı bileceksiniz! Gözetin, hakikaten ben de sizinle gözetenim!"

2- arkaya atılıp değer verilmeyen, dikkate alınmayan, nisyana terkedilen (Nesefi, II, 202).
3- elinizden geleni yapın (H. B. ÇANTAY Meali, I, 339).

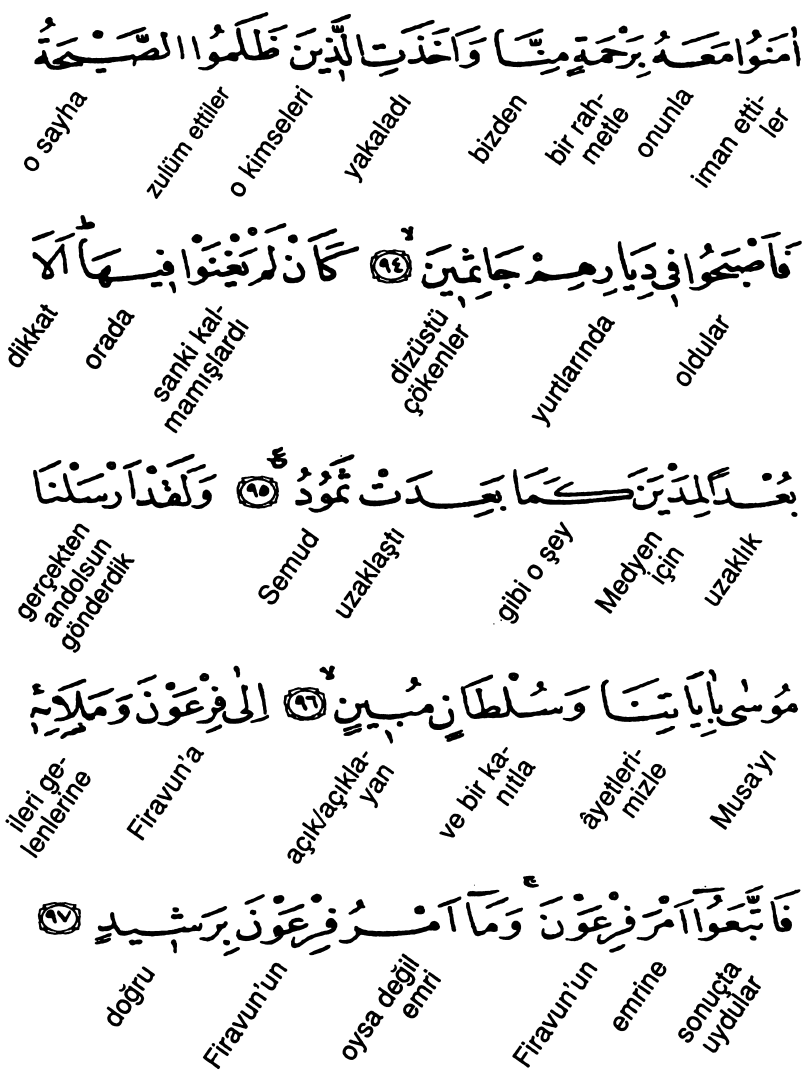

Meâl/94: "Buyruğumuz gelince Şuayb'ı ve onunla iman etmiş olanları tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. Zulmetmiş olanları ise o sayha yakaladı da yurtlarında dizüstü çökekalanlar oldular."

Meâl/95: "Sanki orada hiç kalmamışlardı. Dikkat! Semud toplumu uzaklaştığı gibi Medyen toplumu için de bir uzaklık![4]"

Meâl/96: "Andolsun Musa'yı âyetlerimizle ve açık/açıklayan bir kanıtla gönderdik."

Meâl/97: "Firavun ile ileri gelenlerine. Sonuçta Firavun'un emrine uydular. Oysa Firavun'un emri doğru değildir."

4- Semud toplumu geberip gittiği gibi Medyen toplumu da geberip gitti! (S.G.)

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۖ وَبِئْسَ الْوِرْدُ

varış yeri / ne kötü / ateşe / onları / işte soktu[1] / kıyamet günü / toplumunun / önüne geçer

الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾ وَأُتْبِعُوا فِي هٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ بِئْسَ الرِّفْدُ

yardım[2] / ne kötü / ve kıyamet gününde / bir lanete / burada / tabi tutuldular / varılan

الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾ ذٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرٰى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ

ayakta / onlardan var / onu / anlatıyoruz / o kentlerin / haberlerinden / işte bu / yapılmış yardım

وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ

savmadı / kendilerine / zulmettiler / ancak / onlara zulmetmedik / ve biçilmiş

عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ

ne zaman geldi / hiçbir şey / Allah'ın / berisinden / yalvarıyorlar / ki / tanrıları / onlardan

Meâl/98: "Kıyamet günü toplumunun önüne geçer. İşte onları ateşe soktu. Ne kötü varış yeri varılan yer!"

Meâl/99: "Peşlerine hem burada hem de kıyamet gününde lanet takıldı. Ne kötü yardım o yapılan yardım[3]."

Meâl/100: "İşte bu, o kentlerin haberlerinden bir kısmı. Onu sana anlatıyoruz. Onlardan ayakta olan da var biçilmiş (yok olup gitmiş) olan da var."

1- Celaleyn, I, 188.

2- a.g.e.a.y.

3- verilen destek ne kötü destek (E. H. YAZIR, IV, 2814); 'verilen bu vergi ne kötü vergidir' (H. B. ÇANTAY, I, 340).

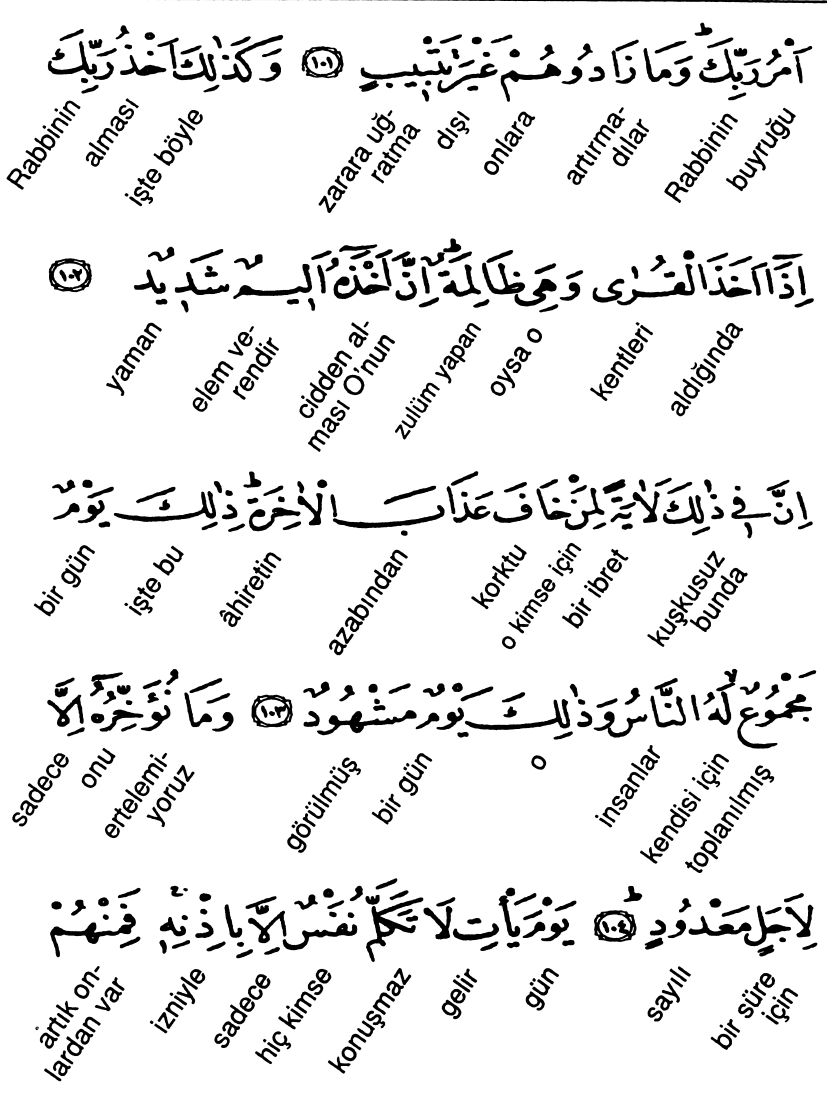

Meâl/101: "Onlara zulmetmedik kendi kendilerine zulmettiler. Rabbinin buyruğu gelince Allah'ın berisinden yalvardıkları tanrıları onlardan hiç bir şeyi savmadı, onlara zarara uğratma dışında katkıda bulunmadılar."

Meâl/102: "Rabbinin yakalayışı, (halkı) zulmeder durumda bulunan kentleri yakaladığında işte böyledir. Kuşkusuz O'nun yakalaması pek elem verendir, pek yamandır."

Meâl/103: "Âhiret azabından korkan kimse için cidden bunda bir ibret vardır. Bu, insanların kendisi için toplanıldığı bir gündür, bu, görülmüş bir gündür."

Meâl/104: "Onu sadece sayılı bir süre için erteliyoruz."

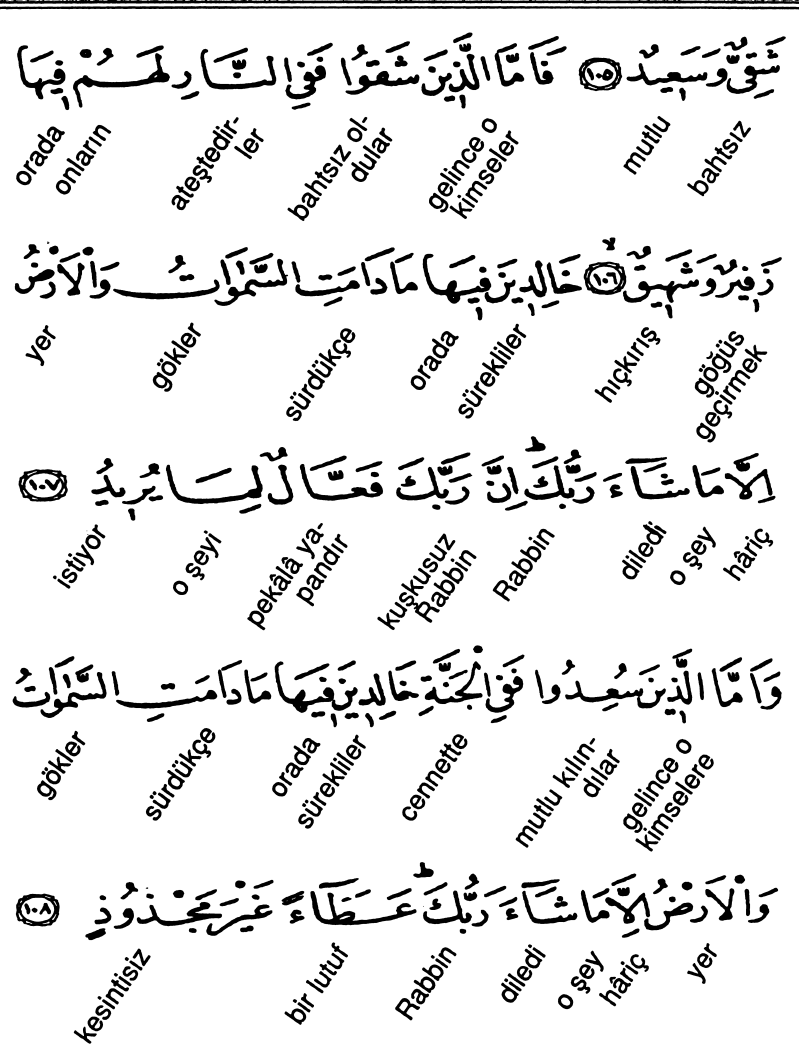

Meâl/105: "O gün geldiğinde Allah'ın izni olmadıkça hiç kimse konuşmaz. Artık onlardan bahtsızlar da vardır mutlular da."

Meâl/106: "Bahtsız olanlar ateştedir. Orada ıstıraplı göğüs geçirme ve hıçkırış onlarındır[4]."

Meâl/107: "Gökler ve yer sürdükçe -Rabbinin dilediği hâriç- orada sürekli kalacaklar. Kuşkusuz Rabbin istediğini pekâlâ yapandır."

Meâl/108: "Mutlu kılınanlar ise cennettedirler, -Rabbinin diledikleri hariç- gökler ve yer sürdükçe onlar kesintisiz bir lutuf olarak sürekli orada kalacaklar."

4- orada eşek gibi anırmaları vardır (Nesefi, II, 205).

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ ۚ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ

tapıyor gibi o şey sadece tapmı-yorlar şunlar tapıyor o şeyden kuşku içinde olma

آبَاؤُهُم مِّن قَبْلُ ۚ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ﴿١٠٩﴾

eksik bı-rakılma dışı onların payını onlara kesin tam verenleriz cidden biz önceden ataları

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۚ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ

geçti olmasaydı bir söz onda ihtilaf edildi o Kitab'ı Musa'ya andolsun gerçekten verdik

مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾

işkillen-diren'i bundan elbette bir kuşku içinde cidden onlar aralarında elbette hü-küm verilmişti Rabbinden

وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ ۚ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

haberdârdır yapıyorlar o şeyi kesinkes O amellerini Rabbin onlara elbette tam verecek o kimseler-den[3] kuşkusuz hepsi

Meâl/109: "Şunların taptıklarında kuşku içinde olma. Sadece bundan önce atalarının taptıkları gibi tapıyorlar. Cidden biz onlara paylarını elbette eksiksiz tam verenleriz."
Meal/110: "Andolsun Musa'ya o Kitab'ı verdik. Sonuçta onda ihtilafa düşüldü. Rabbinden geçmiş bir söz olmasaydı[2] elbette aralarında hüküm verilip bitirilmişti. Gerçekten onlar bundan işkillendiren bir kuşku içindeler."
Meâl/111: "Kuşkusuz hepsi, Rabbinin, amellerinin karşılığını[4] kendilerine tam vereceği kimselerdendir."

1- kafaları karıştıran
2- Mahlukatın cezalarının âhirette verileceğine dair ezelde takdir edilmiş bir karar olmasaydı (Celaleyn, I, 189).
3- E. H. YAZIR Tefsiri, IV, 2829.
4- Celaleyn, I, 189.

فَاسْتَقِمْ كَمَآ أُمِرْتَ وَمَن تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۚ إِنَّهُۥ

cidden O taşkınlık yapmayın seninle tevbe etti ve o kimse emrolundun gibi o şey öyle ise dosdoğru ol

بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾ وَلَا تَرْكَنُوٓا إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ فَتَمَسَّكُمُ

size yoksa dokunur zulmettiler o kimselere eğilim göstermeyin çok iyi görendir yapıyorsunuz o şeyi

ٱلنَّارُ ۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ثُمَّ

sonra dostlar Allah'ın berisinden yoktur sizin için o ateş

لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾ وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَىِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا

yakın saatlarda gündüzün iki tarafında namazı dosdoğru kıl yardım olunmazsınız

مِّنَ ٱلَّيْلِ ۚ إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ ﴿١١٤﴾

zikredenler için bir öğüt işte bu kötülükleri giderirler kuşkusuz haseneler geceden

Meâl/112: "Öyle ise emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Ve seninle tevbe eden de (dosdoğru olsun)! Taşkınlık yapmayın. Gerçekte O, yapmakta olduklarınızı çok iyi görendir."

Meâl/113: "Zulmedenlere eğilim göstermeyin yoksa size o ateş dokunur. Sizin için Allah'tan başka dostlar yoktur. Sonra yardım da görmezsiniz."

Meâl/114: "Namazı gündüzün iki tarafında ve gecenin yakın saatlarında dosdoğru kıl. Kuşkusuz haseneler/güzellikler kötülükleri yok ederler. İşte bu, zikredenler için bir öğüttür."

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

sabreyle — cidden Allah — zayi etmez — ödülünü — güzellik sergileyenlerin

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ

bozgunculuktan — vaz geçiriyorlar — fazilet — sahipleri — öncenizden — kuşaklardan — keşke olsaydı/olmalı değil miydi

فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ ۗ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ

o kimseler — ardına düştüler — onlardan — kurtardık — o kimselerden — pek azını — ancak — yeryüzünde

ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾ وَمَا كَانَ

oysa olmadı — suçlular — idiler — içinde — refahla şımartıldılar — o şeyin — zulmettiler

رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

ıslahatçılar — halkı — zâlimce — o kentleri — helak eder — Rabbin

Meâl/115: "Sabreyle. Kuşkusuz Allah, güzellik sergileyenlerin ödülünü zayi etmez."

Meâl/116: "Keşke, sizden önceki kuşaklardan yeryüzünde bozgunculuktan alıkoyan fazilet sahipleri bulunsaydı! Onların içinden kendilerini kurtardıklarımızdan sadece pek azı bunu yaptı. Zulmedenler ise içinde şımartıldıkları refahın ardına düştüler. Onlar suçlular idiler."

Meâl/117: "Oysa Rabbin, halkları ıslahatçı kimseler olan kentleri zâlimce helâk eden olmamıştır!"

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَن

o kimse hâriç ihtilaf edenler olarak oysa devam ediyorlar tek bir ümmet bütün insanları elbette yapardı Rabbin dileseydi eğer

رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ

cinlerden cehennemi elbette kesinlikle dolduracağım rabbinin sözü tamamlandı onları yarattı bundan ötürü Rabbin rahmet etti

وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾ وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ ٱلرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِۦ

onunla sağlamlaştırıyoruz o şeyi peygamberlerin haberlerinden sana anlatıyoruz hepsini hepsinden insanlardan

فُؤَادَكَ ۚ وَجَآءَكَ فِى هَٰذِهِ ٱلْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾ وَقُل

de müminlere bir ibret bir öğüt gerçek bu hususta sana geldi yüreğini

Meâl/118: "Rabbin dileseydi elbette bütün insanları bir tek ümmet yapardı. Ama ihtilaf edenler olarak sürüp gidiyorlar."

Meâl/119: "Rabbinin rahmet ettiği kimseler hâriç. İşte bunun için onları yarattı ve Rabbinin: 'Elbette, kesinlikle cehennemi cinlerden ve insanlardan, hepsinden dolduracağım!' sözü tam yerine geldi."

Meâl/120: "Peygamberlerin haberlerinden, sayesinde yüreğini sağlamlaştıracağımız her şeyi sana anlatıyoruz! Bu hususta sana gerçek, müminlere de bir öğüt, bir ibret geldi."

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾ وَانْتَظِرُوا

bekleyin yapanlar cidden biz konumunuza göre yapın imana girmiyorlar o kimselere

إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ

bütün iş döndürülür ancak O'na yerin göklerin gaybı Allah'ın bekleyenler cidden biz

كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

yapıyorsunuz o şeyden gafil değil Rabbin O'na dayan O'na öyle ise kulluk et tümü

Meâl/121: "İmana girmeyenlere söyle: Konumunuza göre yapın (yapacağınızı) biz de yapanlarız."

Meâl/122: "Bekleyin cidden biz de bekleyenleriz."

Meâl/123: "Göklerin ve yerin gaybı Allah'ın tekelindedir. Bütün iş, tümü O'na döndürülür. Öyle ise O'na kulluk et, O'na dayan. Rabbin yapmakta olduklarınızdan gafil değildir."

YÛSUF SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ ۚ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْمُبِينِ ﴿١﴾ إِنَّآ أَنزَلْنَٰهُ قُرْءٰنًا

Elif. Lâm Râ. / işte bunlar / âyetleri / o Kitâb'ın / açık/açıklayıcı / gerçekten biz / onu indirdik / bir Kur'ân

عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَآ

Arapça / belki siz / aklınızı işletirsiniz / biz / anlatıyoruz / sana / en güzelini / kıssaların / o şeyle

أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْءَانَ ۖ وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِۦ

vahyettik / sana / bu / Kur'ân'ı / idin / öncesinden

لَمِنَ الْغَٰفِلِينَ ﴿٣﴾ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَٰٓأَبَتِ إِنِّى رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ

elbette gafillerden / bir zaman dedi / Yusuf / babasına / babacığım / gerçekten ben / gördüm / on bir

Meâl/1: "Elif, Lâm, Râ, işte bunlar, sana apaçık kitabın âyetleridir!"
Meâl/2: "Gerçekten biz onu Arapça bir Kur'ân olarak indirdik. Belki aklınızı işletirsiniz."
Meâl/3: "Sana, bu Kur'ân'ı vahyetmemizle kıssaların en güzelini sana anlatıyoruz. Oysa sen (Kur'ân'ın indirilmesi) öncesinden elbette gafillerden/habersizlerden idin."

1- Kur'an'daki tertibe göre 12., indirilişte 53. sırada yer alan sûrenin, 1, 2, 3 ve 7. âyetleri Medine, diğerleri Mekke döneminde indirilmiştir. 111 ayet, 1706 kelime ve 7166 harftir.

كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

secde edenler — benim için — kendilerini gördüm — ayı — güneşi — yıldızı

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا ۖ

bir tuzağı — sana — yoksa tuzak kurarlar — kardeşlerine — rüyanı — anlatma — yavrum — dedi

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾ وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ

seni seçecek — işte böyle — açık — bir düşmandır — insan için — gerçekten şeytan

رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ

sana — nimetini — tamamlayacak — hadislerin[1] — yorumundan — sana öğretecek — Rabbin

وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ ۚ

İshak'a — İbrahim'e — önceden — iki atana — onu tamamladı gibi o şey — Yakub Hânedânı'a

Meâl/4: "Bir zaman Yusuf babasına şöyle demişti: Babacığım gerçekten ben on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm, onları bana secde edenler olarak gördüm."
Meâl/5: "(Yakup) dedi: Yavrum, rüyanı kardeşlerine anlatma sonra sana bir tuzak kurarlar. Gerçekten şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

1- 'ehâdîs' lafzı 'uhdûse'nin değil 'hadîs' sözcüğünün çoğuludur. Dolayısıyla rüyalar anlamında yorumlandığı gibi Allah'ın kitapları, peygamberlerin sözleri anlamında da yorumlanmıştır (Nesefi, II, 212). Buna göre terkibin anlamı: Rüyaların yorumundan/İlahi kitapların yorumundan/geçmiş peygamberlerin sözlerinin yorumundan bazılarını sana öğretecek.

إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝٦ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ

âyetler kardeşlerinde Yusuf'ta andolsun gerçekten oldu çok hikmetlidir çok iyi bilendir gerçekten Rabbin

لِلسَّائِلِينَ ۝٧ إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا

babamıza daha sevimli ve kardeşi elbette Yusuf çünkü demişlerdi soranlar için

مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝٨ اقْتُلُوا يُوسُفَ

Yusuf'u öldürün açık elbette bir şaşkınlık içinde kuşkusuz babamız sargın bir topluluğuz oysa biz bizden

أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ

ardından olasınız babanızın yüzü size saf kalsın bir yere onu veya atın

قَوْمًا صَالِحِينَ ۝٩ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ

Yusuf'u öldürmeyin içlerinden bir sözcü dedi sâlihler bir topluluk

Meâl/6: "İşte böyle, Rabbin seni seçecek, sana rüyaların/olayların yorumundan bir kısmını öğretecek, sana ve Yakup Hânedân'ına, daha önce ataların İbrahim ile İshâk'a tamamladığı gibi nimetini tamamlayacak. Kuşkusuz Rabbin çok bilendir, çok hikmetlidir."

Meâl/7: "Gerçekten Yusuf ile kardeşlerinde soranlara ibretler vardır."

Meâl/8: "Çünkü dediler: Gerçek şu Yusuf ve kardeşi babamıza bizden daha sevimli, oysa biz birbirine sargın/tutkun bir topluluğuz! Hakikaten babamız açık bir şaşkınlık/yanılgı içinde."

Meâl/9: "Yusuf'u öldürün veya onu bir yere atın babanızın yüzü sadece size kalsın, onun ardından sâlihler topluluğu olasınız."

وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنتُمْ

iseniz yolcu kafilesinin biri onu alsın kuyunun dibine onu bırakın

فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ

Yusuf için bize güvenmiyorsun neyin var ey babamız dediler yapanlar

وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾ أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ

oynasın bol bol yesin[2] yarın bizimle onu gönder kesin nasihatçılar onun için oysa gerçekten biz

وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَن تَذْهَبُوا بِهِ

onu götürmeniz beni elbette üzer gerçekten ben, dedi kesin korucularız onun için cidden biz

وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا

dediler gafiller ondan oysa siz kurt onu yemesinden korkuyorum

لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

elbette hüsrana uğrayanlar o zaman cidden biz sargın bir topluluk oysa biz kurt onu vallahi eğer yerse

Meâl/10: "İçlerinden bir sözcü dedi: Yusuf'u öldürmeyin, yapanlar iseniz bari onu kuyunun karanlığına/dibine bırakın, yolcu kafilelerinden biri kendisini alsın."
Meâl/11: "Dediler: Ey babamız! Neyin var Yusuf hakkında bize güvenmiyorsun? Oysa gerçekten biz onun için nasihatçılarız/onun iyiliğini isteyenleriz."
Meâl/12: "Onu yarın bizimle gönder bol bol yesin/koşsun, oynasın. Gerçekten biz onun için gerçekten korucularız."
Meâl/13: "Dedi: Ben gerçekten, onu götürmeniz cidden beni üzer, siz ondan habersiz iken kurdun kendisini yemesinden korkarım."
Meâl/14: "Dediler: Vallahi biz birbirine sargın bir cemaat iken onu kurt yerse o zaman elbette biz hüsrana uğrayanlarızdır."

2- koşsun (Kurtubi, el-Cami, IX, 139).

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ ۚ وَأَوْحَيْنَا

vahyettik — kuyunun — dibine — onu koymalarını — karar verdiler — kendisini götürdüler — ne zaman

إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

farkına varmıyorlar — oysa onlar — bu — onların — işini — onlara — elbette haber verecek — kendisine

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا

cidden biz gittik — ey babamız — dediler — ağlıyorlar — akşamleyin — babalarına — geldiler

نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ ۖ وَمَا

değil — kurt — onu — yemiş — eşyamız — yanında — Yusuf'u — bıraktık — yarışıyorduk

أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ

gömleği üzerinde — getirdiler — doğruyu söyleyenler — olsak bile — bize — inanan — sen

Meâl/15: "Kendisini götürüp onu kuyunun dibine atmağa karar verdiklerinde ona: 'Gerçekten sen kendilerine hiç farkına varmadıkları bir sırada işlerini haber vereceksin' diye vahyettik."

Meâl/16: "Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler."

Meâl/17: "Dediler: Ey babamız! Cidden biz gitmiştik, yarışıyorduk, Yusuf'u da eşyamızın yanına bırakmıştık, kendisini kurt yemiş. Doğru söyleyenler olsak bile sen bize inanacak değilsin."

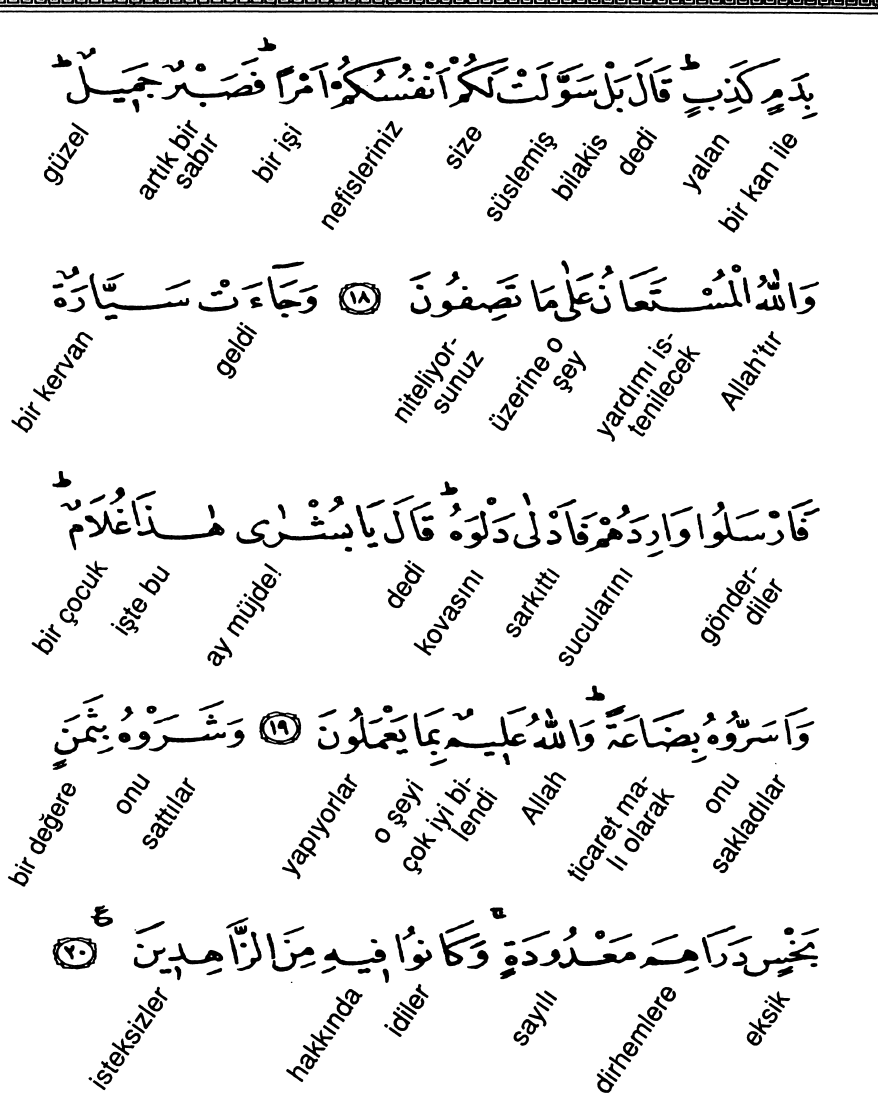

Meâl/18: "Üzerinde yalan/uydurma bir kan bulunan gömleğini getirdiler. Dedi: Bilakis size, nefisleriniz bir işi süslemiş. Artık (benim görevim[1]) güzel bir sabırdır. Sizin nitelendirdiklerinize karşı yardımı istenilecek Allah'tır."

Meâl/19: "Bir kervan geldi, sucularını gönderdiler. O da kovasını sarkıttı. 'Ay müjde! İşte bir gulam/taze bir köle!' dedi. Onu bir ticaret malı olarak sakladılar. Oysa Allah ne yaptıklarını çok iyi bilendir."

Meâl/20: "Onu eksik bir değere, bir kaç dirheme sattılar. Onun hakkında isteksizlerdi."

1- Celaleyn, I, 192.

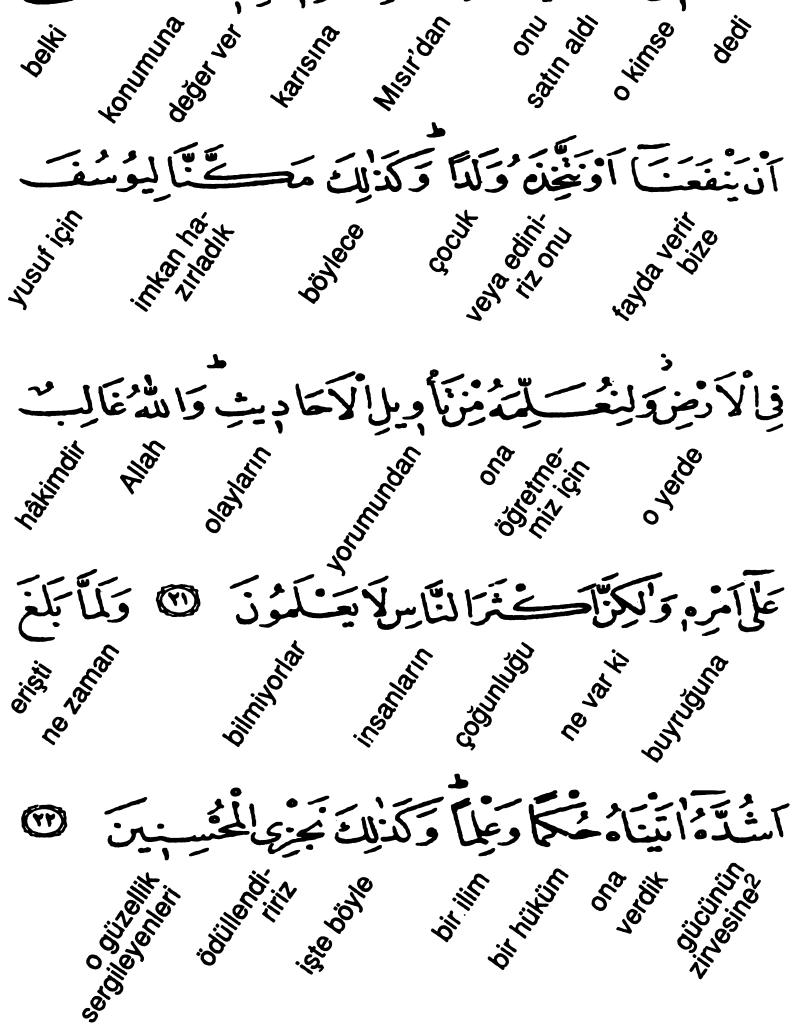

Meâl/21: "Mısır'dan kendisini satın alan kişi hanımına: 'Onun konumuna değer ver/kendisine iyi bak belki bize faydası olur veya onu evlat ediniriz' dedi. Böylece Yusuf için o yerde imkan hazırladık, ki kendisine olayların yorumunu öğretelim. Allah emrine hâkimdir. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/22: "Gücünün zirvesine erince kendisine hüküm ve ilim verdik. Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz."

2- Kurtubî, el-Câmi, IX, 192.

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ

kapıları (kadın) kapattı nefsinde (erkeğin) onun (kadının) evinde o (erkek) ki onu (kadın) gidip-gelerek istedi

وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۚ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ ۖ

konumumu güzel yaptı sahibim gerçekten o (kocan) maâzallah[1] (erkek) dedi haydi gel ve dedi

إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ ۖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا

olmasaydı onu (kadını) (Yusuf da) kurmuştu onu/Yusuf'u gerçekten (kadın) kurmuştu o zâlimler iflah olmaz gerçek şu

أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ ۚ كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ ۚ

ahlaksızlığı kötülüğü ondan çevirelim işte böyle Rabbinin delilini görmüş

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ

(kadın) yırtı kapıya ikisi koştular ihlâsa erdirilmişler kullarımızdan çünkü o (Yusuf)

Meâl/23: "Erkeğin, evinde bulunduğu kadın onun yanına gidip-gelerek mefsinden yararlanmak isteyip kapıları kapatıp dedi: 'Haydi gel!' O: 'Allah'a sığınırım! Gerçekten o (kocan) benim sahibim, benim konumumu güzel yaptı. Kesinlikle zâlimler iflâh olmaz!' dedi."

Meâl/24: "Gerçekten kadın onu kurmuştu.[2] Rabbinin delilini görmeseydi o da kadını tasarlamış gitmişti. Ondan kötülüğü ve ahlaksızlığı çevirelim diye işte böyle yapmıştık. Gerçekten o ihlâsa erdirilmiş kullarımızdandır."

1- Allah'a sığınırım/Allah korusun.

2- Yusuf'tan kâm almayı aklına koymuştu!

Meâl/25: "İkisi birden kapıya doğru koştular ve kapının önünde efendisiyle yüzyüze geldiler. Kadın: 'Ailene kötülük yapmak isteyen birinin cezası herhalde hapse atılması ya da elem veren bir azaba çarptırılmasından başkası değildir!' dedi."
Meâl/26: "(Yusuf:) 'O (kadın) yanıma gidip-gelerek nefsimden yararlanmak istedi' dedi. Bunun üzerine kadının ailesinden bir erkek tanık şöyle tanıklık etti: 'Gömleği önden yırtıksa kadın doğru söylüyor, o (erkek) yalancılardandır."
Meâl/27: "(Erkeğin) gömleği arkadan yırtılmışsa kadın yalan söylemiştir, erkek doğru söyleyenlerdendir."

3- 'mâ', mâ-i nâfiyedir. Nesefi, II, 218

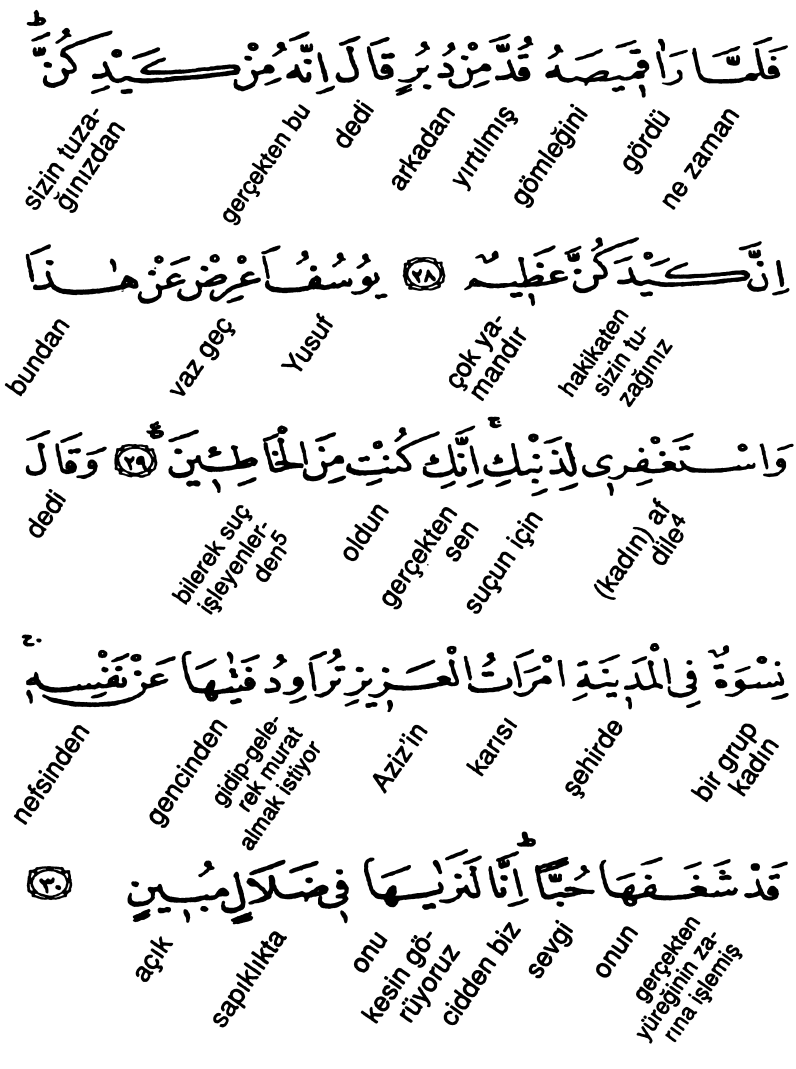

Meâl/28: "Gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu görünce: 'Gerçekten bu siz kadınların tuzağınızdan biri, hakikaten sizin tuzağınız çok yamandır!' dedi."

Meâl/29: "Yusuf, bundan bahsetme! Kadın sen de af dile, gerçekten sen bilerek suç işleyenlerdensin."

Meâl/30: "Şehirde bir takım kadınlar: 'Aziz'in karısı gencine gidip-geliyor, nefsinden kâm almak istiyormuş, sevgi yüreğinin zarına işlemiş! Gerçekten biz, elbette onu apaçık bir sapıklık/çılgınlık[6] içinde görüyoruz' dedi."

4- kocandan af dile (Kurtubî, el-Câmi, IX, 175).
5- Nesefi, II, 219.
6- E. H. YAZIR, H. D. K. D. IV, 2858.

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً

mütteke'1 onlar (kadınlar) için | (kadın)hazırladı | onlara/kadınlara | (kadın) gönderdi | onların/kadınların tuzağını | (kadın) duydu | ne zaman

وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا

ne zaman | (kadınların) karşılarına | çık | (kadın) dedi | bir bıçak | onlardan | her birine | verdi

رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا

değil bu | Allah için | hâşa | dediler | ellerini | kestiler | onu | yücelttiler | onu gördüler

بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾ قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ

hakkında | beni | kınamıştınız | o kimse | işte size | (kadın)dedi | çok asil | bir melek | sadece | değil bu | bir beşer

وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ

kendisine | emrediyorum | o şeyi | andolsun eğer | yapmazsa | iffetli davrandı | nefsinden | onu | gerçekten arzuladım

Meâl/31: "(Aziz'in karısı) kadınların tuzağını/dedi-kodularını duyunca kendilerine haber gönderdi ve onlar için dayalı-döşeli bir yer hazırladı. (Davetliler geldiğinde) onların her birine bir bıçak verdi ve (Yusuf'a hitaben): 'Haydi karşılarına çık' dedi. Kadınlar onu görünce kendisini öyle yücelttiler ki ellerini kestiler ve: 'Haşa Allah için bu bir beşer değil! Bu sadece çok asil bir melektir' dediler."

1- dayalı-döşeli bir yer/turunç (Kurtubi, el-Cami, IX, 178).

Meâl/32: "(Kadın) dedi: 'İşte size kendisiyle ilgili olarak beni kınadığınız kişi. Gerçekten onu arzuladım, nefsinden murat almak için ona yaklaştım. Ama o iffetli davrandı. Eğer kendisine emrettiğimi yapmazsa elbette zindana tıkılacak ve küçülenlerden olacak."

Meâl/33: "(Yusuf): 'Rabbim, zindan bana, onların beni kendisine çağırdıklarından daha sevimlidir. Eğer benden onların tuzağını çevirmezsen kendilerine meylederim ve cahillerden olurum' dedi."

Meâl/34: "Bunun üzerine Rabbi duasını kabuletti ve onların tuzağını kendisinden çevirdi. Gerçekten O, O'dur çok iyi duyan, çok iyi bilen."

Meâl/35: "Sonra bu kadar delilleri görmelerinden sonra bile onu/Yusuf'u bir zamana değin zindana tıkmaları fikri kendilerine uygun geldi."

2- Prof. S. ATEŞ M. S, 238.

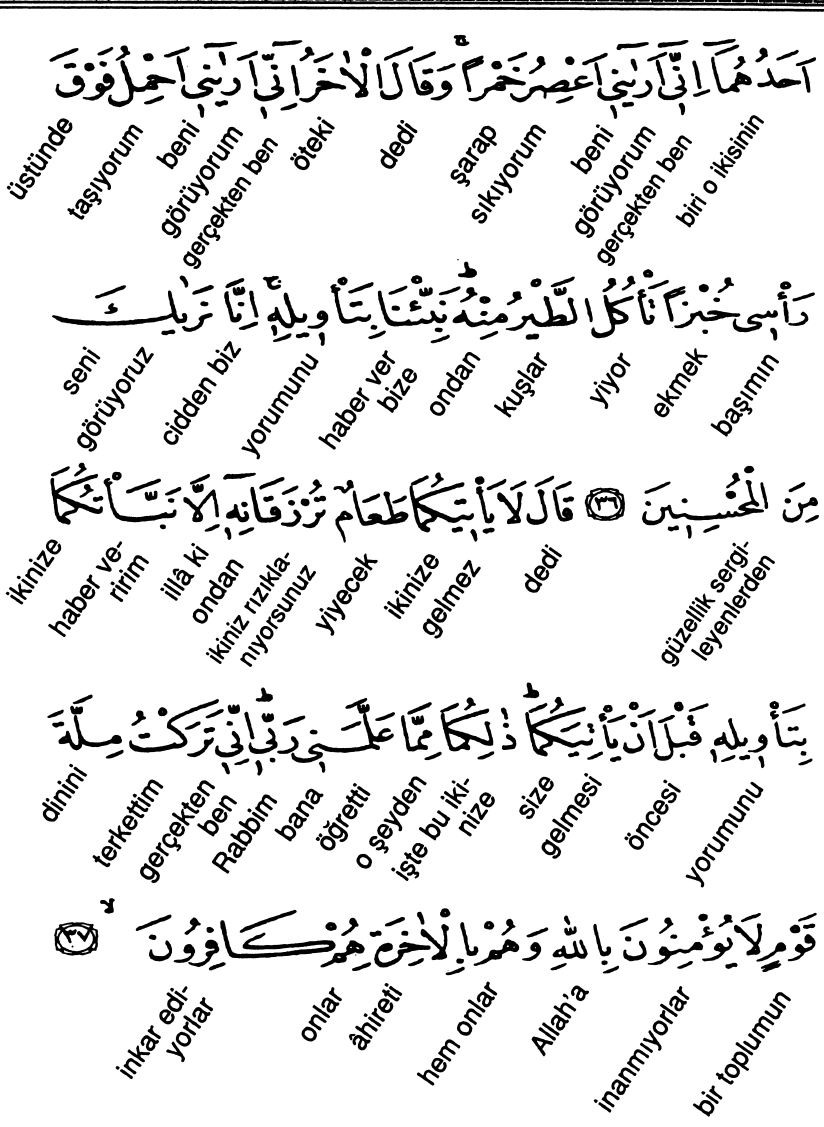

Meâl/36: "Zindana onunla birlikte iki genç girmişti. Onlardan birisi: 'Rüyamda kendimi şarap sıkarken görüyorum' dedi. Öteki de dedi: 'Ben de gerçekten rüyamda kendimi, başımın üstünde ekmek taşıdığımı, ekmekten kuşların yediğini görüyorum.' Bize bunun yorumunu haber ver, gerçekten biz seni güzellik sergileyenlerden görüyoruz?"

Meâl/37: "(Yusuf) dedi: İkinize, kendisiyle rızıklanacağınız bir yiyecek gelmeyedursun o size gelmeden muhakkak size onun yorumunu haber veririm. İşte ikinize (söylediğim) bu mesele Rabbimin bana öğrettiklerindendir. Gerçekten ben, Allah'a inanmayan hem de âhireti inkar edip duran bir toplumun dinini terkettim."

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ ءَابَآءِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ

olmadı Yakub'un İshak'ın, İbrahim'in, atalarım dinine uydum

لَنَآ أَن نُّشْرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَىْءٍ ۚ ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ عَلَيْنَا

bize Allah'ın lutfundan işte bu herhangi bir şey Allah'a ortak koşmamız bizim için

وَعَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يَٰصَٰحِبَىِ

ey iki arkadaşı şükretmiyorlar insanların çoğunluğu ne var ki insanlara

ٱلسِّجْنِ ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ ٱللَّهُ ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّارُ ۖ

Kahhâr Vâhid Allah mı yoksa hayırlıdır çeşitliler rabler mi zindanın

﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ إِلَّآ أَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَآ

onları ad verdiniz bir takım isimlere sadece O'nun berisinden kulluk etmiyorsunuz

Meâl/38: "Atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşmamız bizim için olacak şey değil! İşte bu, Allah'ın bize ve insanlara lutfundandır. Ne var ki insanların çoğu şükretmiyorlar."

Meâl/39: "Ey zindanın iki arkadaşı[1]! Çeşit çeşit rabler/tanrılar mı hayırlıdır yoksa Vâhid ve Kahhâr olan Allah mı?"

1- sahibey.. kelimesindeki 'ya' mütekellim 'ya'sı değildir. S.G.

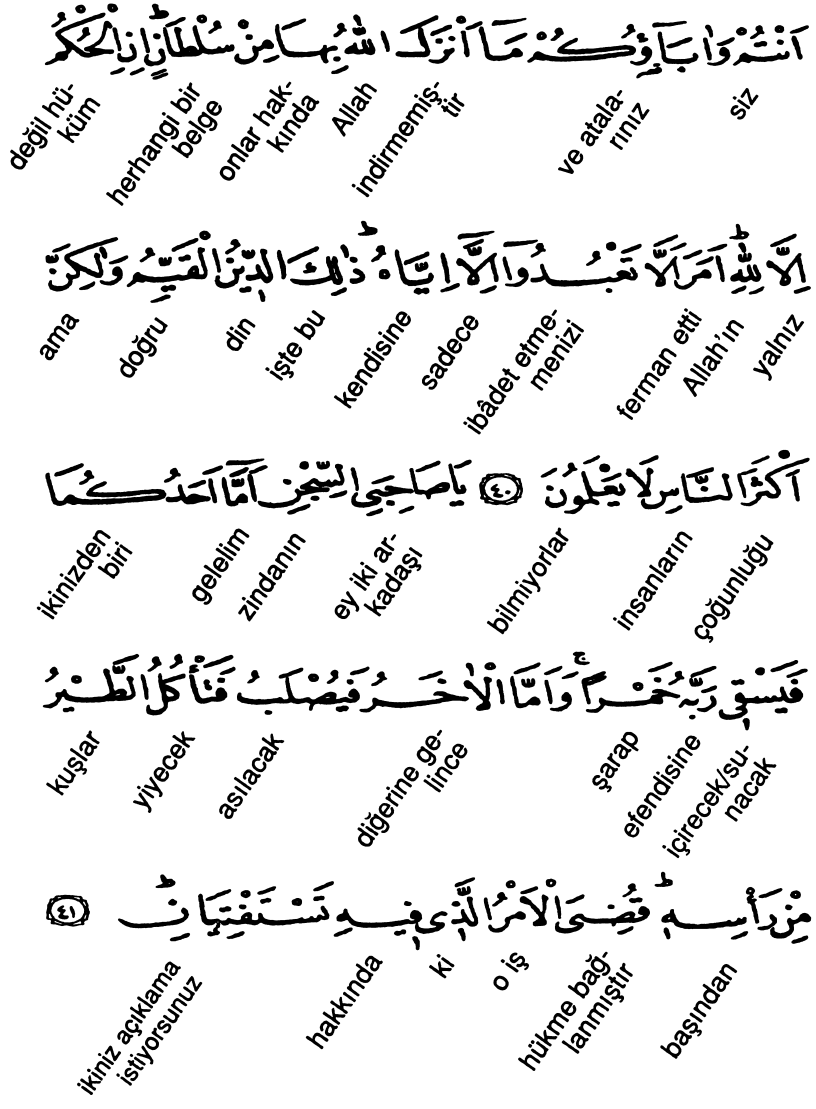

Meâl/40: "O'nun berisinden, sadece bir takım isimlere perestişte bulunuyorsunuz ki onları da siz ve atalarınız koydunuz! Oysa Allah onlarla ilgili hiçbir belge indirmemiştir. Hüküm yalnız Allah'ındır, yalnız kendisine kulluk etmenizi ferman buyurdu. İşte doğru din budur. Ama insanların çoğu bilmiyorlar."

Meâl/41: "Ey zindanın iki arkadaşı! İkinizden biri efendisine şarap sunacak, öteki ise asılacak da başından kuşlar yiyecek. İkinizin hakkında açıklama istediğiniz şey hükme bağlanmıştır."

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِندَ رَبِّكَ فَأَنسَاهُ

ona unutturdu | efendinin | yanında | beni | an | ikisinden | kurtulacak | gerçekten o | sandı | o kimseye | dedi

الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ

dedi | yıllar | bir kaç[2] | zindanda | böylece kaldı | efendisine | anmayı | şeytan

الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ

yedi | bunları | yiyor | semizler | inekler | yediyi | görüyorum cidden ben | kral

عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ

kurular | diğerleri | yeşil | başaklar | yediyi | arık

يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

yorumluyorsunuz | rüya için | iseniz | rüyam konusunda | bana açıklama getirin | ey ileri gelenler

Meâl/42: "O iki kişiden, kurtulacağını sandığı şahsa: 'Beni efendinin yanında an' dedi. Ama şeytan ona efendisine anmayı unutturdu. Böylece zindanda bir kaç yıl kaldı[3]."

Meâl/43: "Kral Rüyamda, yedi semiz inek görüyorum, bunları yedi arık inek yiyor. Yine yedi yeşil başak ile kuru diğer (yedi) başak görüyorum. Ey ileri gelenler rüya yorumluyorsanız haydi rüyam hakkında bana açıklama yapın!' dedi."

2- 'bıd' lafzının karşılığıdır. Bu kelime üç ile dokuz arasındaki rakamlar için kullanılır bir ıstılahtır. Nesefi, II, 233.

3- Bazı rivayetlerde yedi yıl bazılarında ise on iki yıl kaldığı aktarılır. Ancak ayette 'bıd' kelimesinin geçmesi on iki yıl rivayetini cerhetmektedir. S.G.

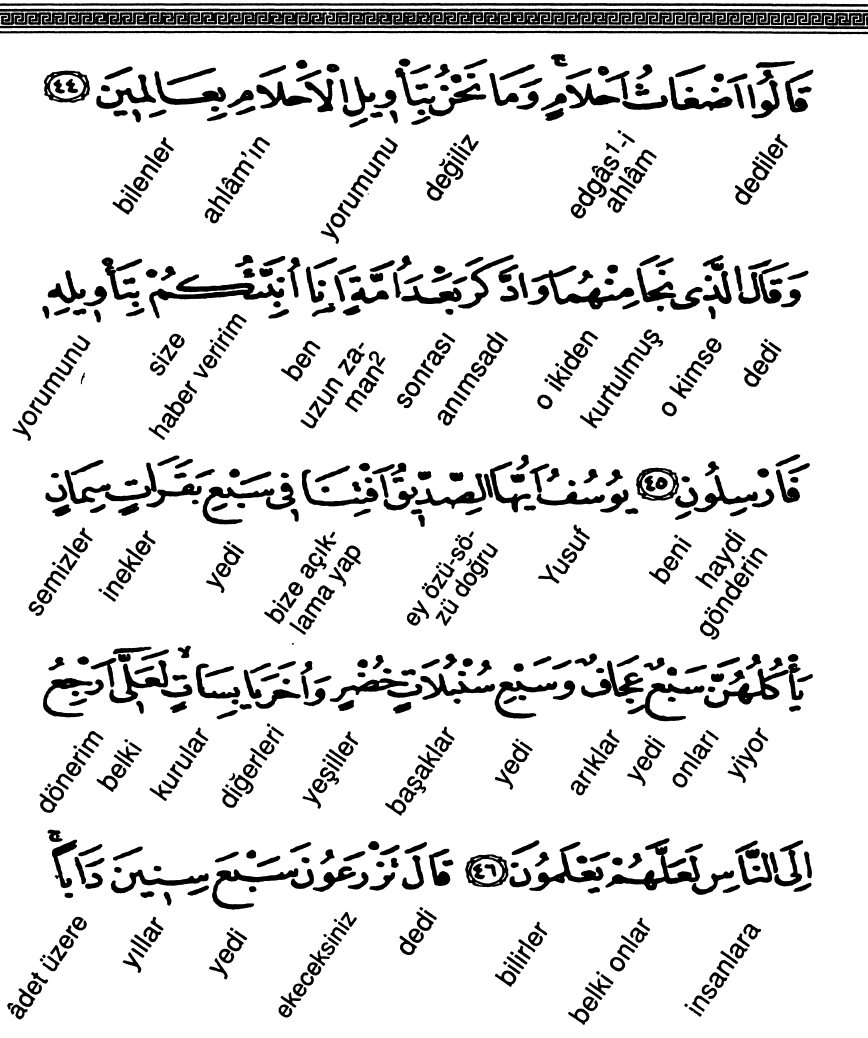

Meâl/44: "Dediler: (Bunlar) karmakarışık hayallerdir. Biz uykuda görülmüş hayallerin yorumunu bilenler değiliz."

Meâl/45: "(Zindandaki) o iki kişiden kurtulan dedi -ki uzun bir zaman sonra (Yusuf'u) hatırlamıştı-: 'Ben size onun yorumunu haber veririm, haydi beni (zindana) gönderin."

Meâl/46: "Yusuf! Ey özü-sözü doğru, bize, kendilerini yedi arık ineğin yediği yedi semiz inek ile yedi yeşil başak ve diğer (yedi) kuru başak konusunda açıklama yap belki insanların yanına (bir bilgi ile) dönerim de onlar da bilgi sahibi olabilirler."

1- 'Edğâs', dad'ın kesresiyle dığs lafzının çoğul şeklidir. Bu da yaşı-kurusu karışık ot demektir. Ahlam da hulûm kelimesinin cemidir. Bu da uykuda görülmüş boş hayaldir ki ihtilam=rüyalanmak bundan alınmıştır. Şu halde 'edğâsu ahlâm' terkibi izafet-i teşbihiyyedir ki edğas gibi karmakarışık hulûmler, demet demet vehimler karışımı, hayaller yığını düşler demektir. Lugatta hulûm ve ahlam genellikle rüya hadiselerinden daha kapsamlı bir anlamda kullanılırsa da burada rüyanın karşılığı olarak kullanılmış olduğu açıktır (E. H. YAZIR, H. D. K. D. IV, 2863).

2- Nesefi, II, 224.

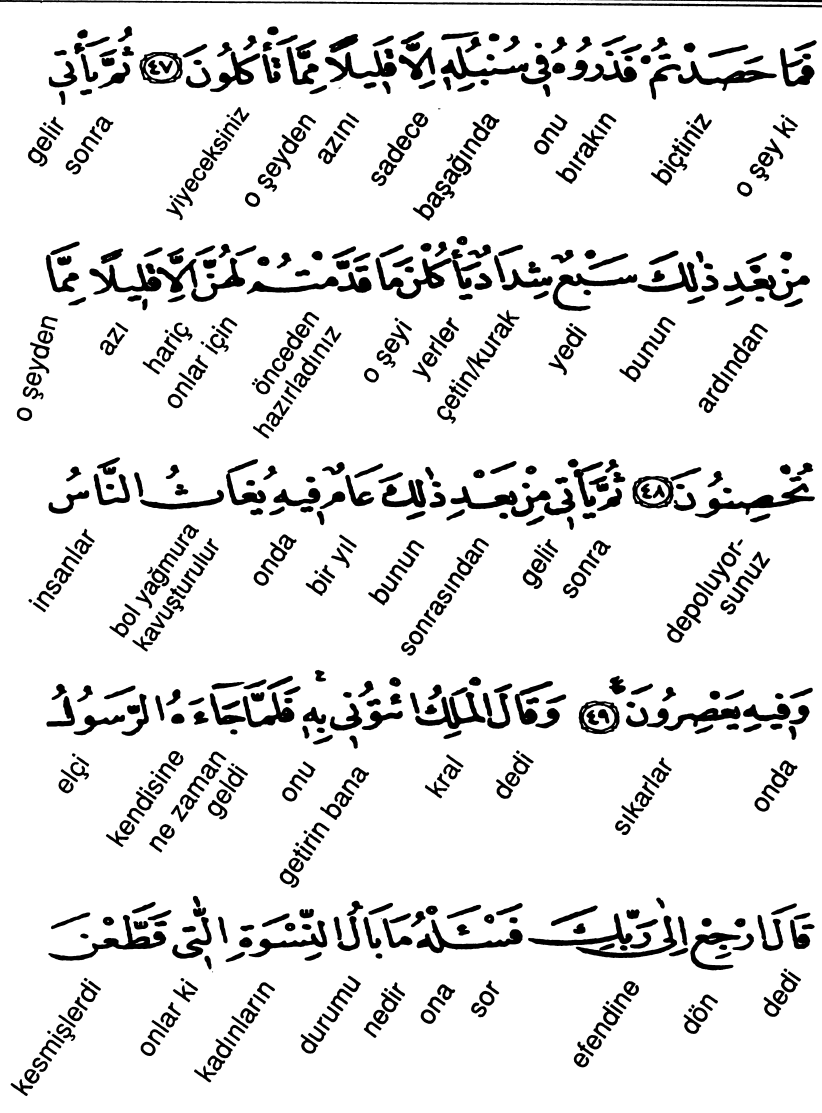

Meâl/47: "(Yusuf) dedi: Âdetiniz üzere yedi yıl ekin ekeceksiniz. Sonra biçtiğinizi, yiyeceğiniz kadar az bir miktar dışında başağında bırakın."

Meâl/48: "Sonra bunun ardından yedi çetin/kurak yıl gelir. Akabinde (tohumluk için) depolayacaklarınızdan az bir miktar dışında bu yıllar önceden kendileri için hazırladıklarınızı yiyecekler."

Meâl/49: "Sonra, bunun ardından bir yıl gelir insanlar onda bol yağmura kavuşturulurlar ve o yılda (sıkılabilecek ürünleri) sıkarlar."

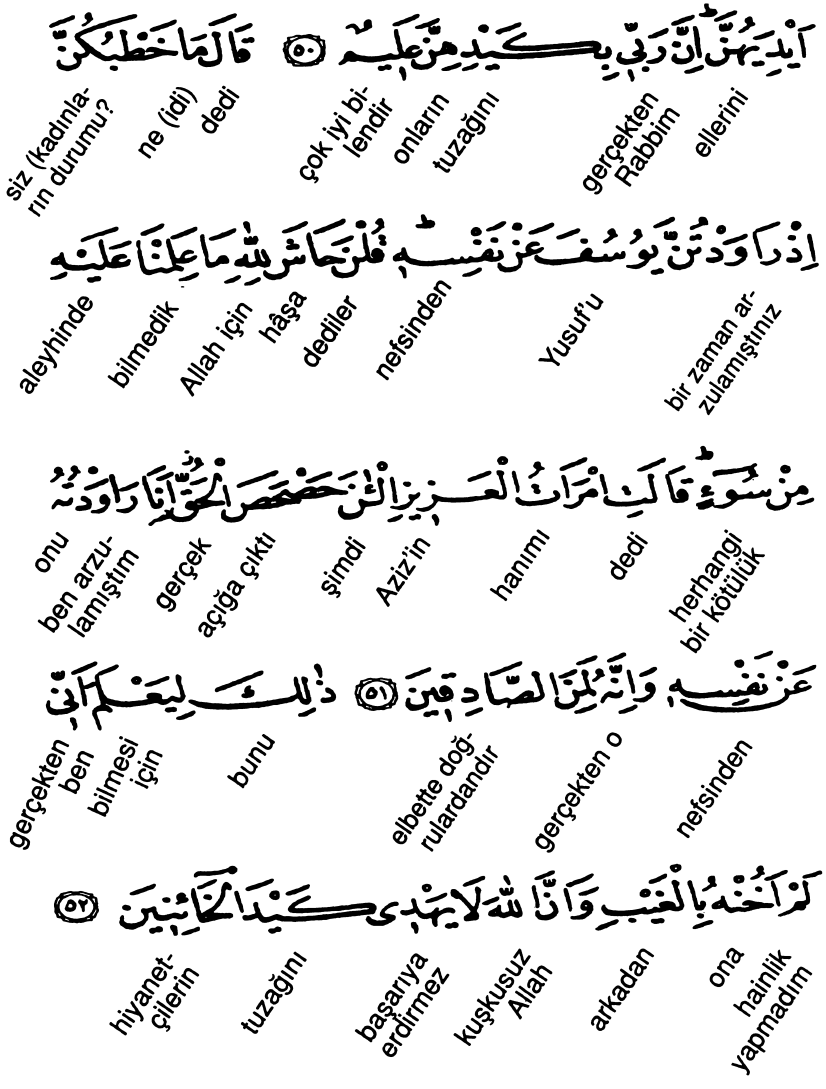

Meâl/50: "Kral dedi: 'Onu bana getirin.' Elçi kendisine gelince (Yusuf) dedi: 'Efendine dön de kendisine sor bakalım (bir zaman), ellerini kesen o kadınların hikayesi nedir? Gerçekten Rabbim onların tuzağını çok iyi bilendir."

Meâl/51: "(Kral) dedi: '(Ey kadınlar)Yusuf'u arzulayıp nefsinden kâm almak isteğinizde durumunuz ne idi?' Dediler: 'Hâşa! Allah için biz aleyhinde herhangi bir kötülük bilmedik: Aziz'in kadını: 'İşte şimdi gerçek ortaya çıktı. Ben, onu arzulamış, nefsinden kâm almak istemiştim. Gerçekten o doğrulardandır' dedi."

Meâl/52: "Bu, benim gerçekten ona arkadan hainlik yapmadığımı bilmesi içindir. Kuşkusuz Allah hiyanetçilerin tuzağını başarıya erdirmez."

وَمَآ أُبَرِّئُ نَفْسِيٓ ۚ إِنَّ ٱلنَّفْسَ لَأَمَّارَةٌۢ بِٱلسُّوٓءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓ ۚ إِنَّ

cidden Rabbim esirgedi o şey müstesna kötülüğü kesinlikle hep emreder çünkü nefis nefsimi temize çıkarmam

رَبِّى غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ ٱلْمَلِكُ ٱئْتُونِى بِهِۦٓ أَسْتَخْلِصْهُ

onu istihlas edeyim onu getirin bana kral dedi çok merhametlidir çok bağışlayıcıdır Rabbim

لِنَفْسِى ۖ فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ قَالَ إِنَّكَ ٱلْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾

güven duyulan mevkii olan, yanımızda bugün gerçekten sen dedi onunla konuştu ne zaman kendime

قَالَ ٱجْعَلْنِى عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلْأَرْضِ ۖ إِنِّى حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾ وَكَذَٰلِكَ

işte böyle çok iyi bilen iyi bir koruyucu cidden ben yer/ülke hazinelerinin başına beni geçir dedi

مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِى ٱلْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَآءُ ۚ نُصِيبُ

nasip ederiz diliyor yerde orada mekan tutuyor o yerde Yusuf'a imkân verdik

Meâl/53: "Nefsimi temize çıkarmam, çünkü nefis elbette hep kötülüğü emreder. Ancak Rabbimin esirgediği hâriç. Cidden Rabbim çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/54: "Kral dedi: 'Onu/Yusuf'u bana getirin onu kendime özel olarak seçeyim: Onunla konuşunca da: 'Gerçekten sen bugün yanımızda mevkii sahibisin, güvenilir birisin' dedi."

Meâl/55: "(Yusuf): 'Beni ülke hazinelerinin başına geçir. Cidden ben iyi bir koruyucu, çok iyi bilenim' dedi."

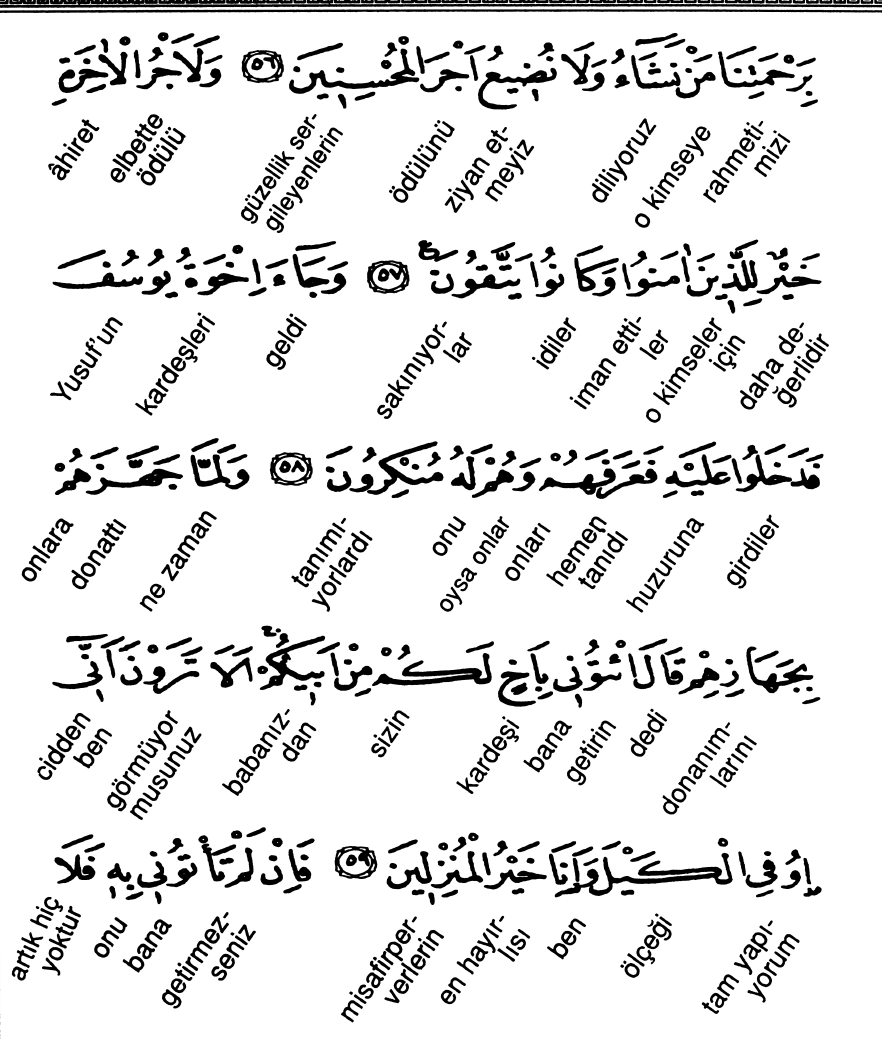

Meâl/56: "İşte böylece Yusuf'a o yerde/o ülkede imkân verdik, artık orada dilediği yerde mekân ediniyordu. Dilediğimiz kimselere rahmetimizi nasip ederiz. Güzellik sergileyenlerin ödülünü ziyan etmeyiz."

Meâl/57: "Elbette âhiret ödülü iman edenler ve sakınmakta olanlar için daha değerlidir."

Meâl/58: "Yusuf'un kardeşleri gelip huzuruna çıktılar[1]. Hemen kendilerini tanıdı. Ama onlar onu tanımıyorlardı."

Meâl59: "Onlara donanımlarını/yüklerini hazırlatınca şöyle dedi: Bana, baba bir kardeşinizi getirin. Görmüyor musunuz gerçekten ben size ölçeği tam yapıyorum. Ben misafirperverlerin en hayırlısıyım."

1- 'Yusuf vezir oldu. Kral bütün Mısır'ın yönetimini ona verdi. O sırada ölmüş bulunan vezirin karısı Zeliha'yı da onunla evlendirdi. Tarıma önem veren Yusuf, üretimi artırdı. Fazla ürünü depolattı. Nihayet kıtlık yılları girdi. Her taraftan insan gelip Mısır'da devlet anbarından azık satın alırdı. Kıtlığın etkisinde bulunan Kenan ilindeki Yakub aleyhisselam, Yusuf'un özkardeşi Bünyamin dışındaki oğullarını azık almak üzere Mısır'a göndermişti.

Meâl/60: "Onu bana getirmezseniz artık katımda sizin için hiçbir ölçek yoktur, bana da yaklaşmayın."
Meâl/61: "Dediler: Onun hesabına ısrarla babasına başvuracağız ve biz muhakkak yapanlarız da!"
Meâl/62: "(Yusuf) gençlerine dedi: Onların malını, yüklerinin içine koyun, ailelerinin yanına döndüklerinde belki onu tanırlar ve muhtemelen geri dönerler."
Meâl/63: "Babalarının yanına döndüklerinde dediler: 'Babamız! Artık ölçek bize yasaklandı, bunun için kardeşimizi de bizimle gönder de ölçtürüp alalım. Cidden biz onu kesinlikle koruyanlarız."

Yusuf, kardeşlerine kim olduklarını, nereden geldiklerini sormuş, onlar da Yakub isimli bir peygamberin oğlu ve on iki kardeş olduklarını, bir kardeşlerinin çöle gidip helak olduğunu, öteki baba bir kardeşlerinin de babalarının yanında kaldığını anlatmışlardı. (Prof. Süleyman ATEŞ Meâli, s, 241).
2- uşaklarına, Celaleyn, I, 196
3- zahire bedellerini, aldıkları tahıllarına karşılık verdikleri mallarını.

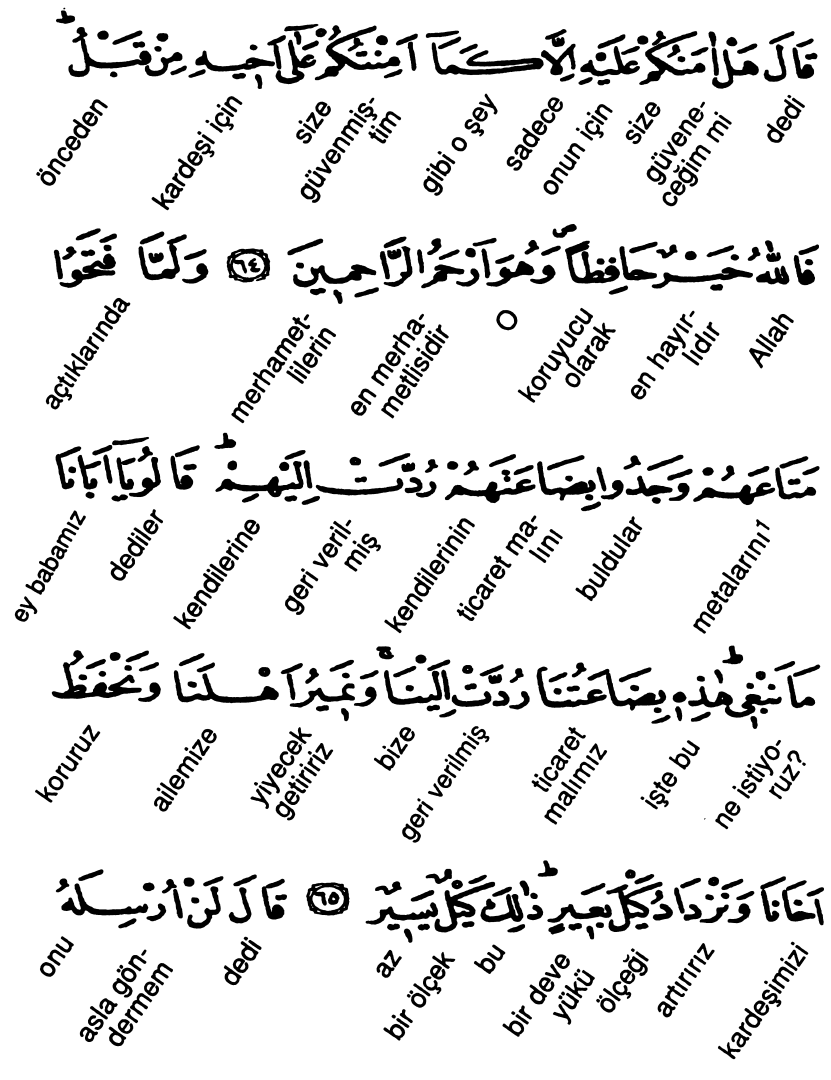

Meâl/64: "Dedi: Onun için size mi güveneceğim? Meğer ki daha önce kardeşi için size güvendiğim gibi bir güven ola! Her ne ise koruyucu olarak en hayırlı Allah'tır. O, merhametlilerin en merhametlisidir."

Meâl/65: "Yüklerini açtıklarında ödedikleri bedelin kendilerine geri verilmiş olduğunu buldular. Dediler: 'Babamız! Daha ne isteyelim? Bidâamız/verdiğimiz bedel bize geri verilmiş. (Bununla) ailemize yiyecek getiririz. Kardeşimizi koruruz ve bir deve yükü ölçek artırırız. Bu seferki pek azdır."

1- satın aldıkları tahıllarını.

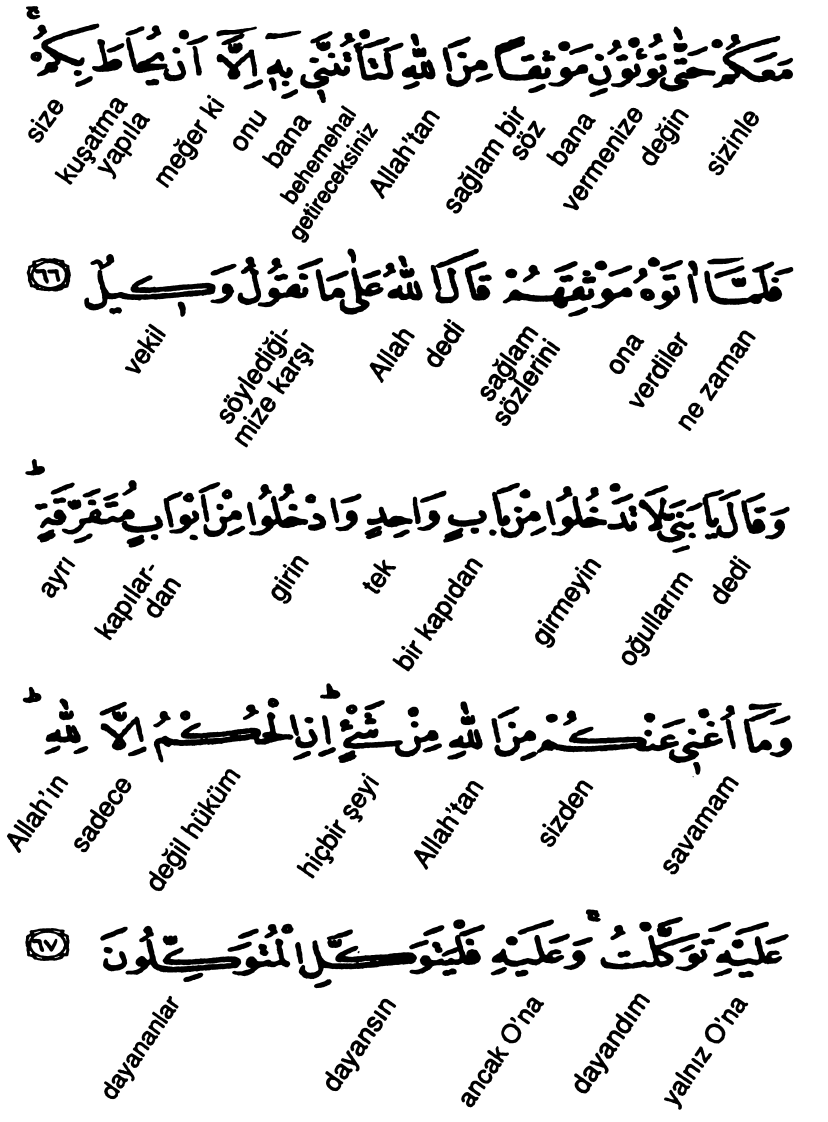

Meâl/66: '(Yakub): 'Etrafınızın sarılıp kuşatılmanız hariç bana, Allah adına sağlam bir söz vermenize değin onu kesinlikle sizinle göndermem' dedi. Ona, sağlam sözlerini verdiklerinde: 'Söylediğimize Allah Vekil'dir' dedi."

Meâl/67: "Dedi: 'Oğullarım! Tek kapıdan girmeyin ayrı ayrı kapılardan girin. Bununla birlikte Allah'tan gelecek hiçbir şeyi sizden savamam. Hüküm yalnız Allah'ındır. Sadece O'na dayandım. Dayananlar ancak O'na dayansın."

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ ۖ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ

kendilerinden savuyor / olmadı / babaları / kendilerine emretti / yerden / ne zaman girdiler

مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۚ وَإِنَّهُ

kuşkusuz o / onu yerine getirdi / Yakub'un / içindeki / bir haceti/dileği / sadece / herhangi bir şeyi / Allah'tan

لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

bilmiyorlar / insanların / çoğunluğu / ne var ki / kendisine / öğrettik / için o şey / elbette sahib-i ilim

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ

dedi / kardeşini / kendine çekti/bağrına bastı / Yusuf'un huzuruna / girdiklerinde

إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

yapıyorlar / idiler / o şeyle ki / artık üzülme / kardeşin / gerçek benim ben

Meâl/68: "Babalarının kendilerine emrettiği yerden girdiklerinde bu, onlardan Allah'tan gelecek hiçbir şeyi savmıyordu; sadece Yakub'un içindeki bir dileği yerine getirmişti. Çünkü o, kendisine öğrettiğimizden ötürü elbette bilgi sahibi idi. Ne var ki insanların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/69: "Yusuf'un huzuruna çıktıklarında kardeşini bağrına bastı ve: 'Hakikaten benim ben senin kardeşin, onların yaptıklarından dolayı artık üzülme!' dedi."

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ

sonra kardeşinin yüküne su kabını koydu donanım-larını onlara donattı ne zaman

أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا وَأَقْبَلُوا

döndüler dediler kesin hır-sızlarsınız gerçekten siz ey kafile bir çağırıcı seslendi

عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَن

o kimse-ye var kralın su tasını arıyoruz dediler ne arıyor-sunuz!? onlara

جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُم

andolsun ger-çekten bildiniz vallahi dediler kefilim buna ben deve yükü onu getirdi

مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا

dediler hırsızlar olmadık burada bozgunculuk yapalım diye gelmedik

Meâl/70: "Onlara, donanımlarını donattığında su kabını kardeşinin yükünün içine koydu, ardından bir çağırıcı: 'Ey kafile! Gerçekten siz hırsızlarsınız!' diye seslendi."
Meâl/71: "Onlara dönüp: 'Ne arıyorsunuz?'dediler."
Meâl/72: "Dediler: 'Kralın su tasını arıyoruz, onu getirene bir deve yükü (ödül) var. Ben de buna kefilim."
Meâl/73: "Dediler: 'Yemin ederiz-sizin de gerçekten malumunuz- buraya bozgunculuk yapalım diye gelmedik! Hırsızlık yapanlar da değiliz."

1- Âyet metninde geçen kelimenin 'tefekkud' masdarına dönüştürüldüğünde kaybolan şeyi aramak manasına geldiğine lugat kitaplarında (bkz. İbn Manzur, Lisanu'l-Arab, III, 337) yer verildiğinden biz de burda -E. H. YAZIR merhum gibi- arama manasını vermekte tereddüt göstermedik. S.G.

Meâl/74: "Dediler: Yalan söyleyenler iseniz o zaman onun cezası nedir?"
Meâl/75: "Dediler: 'Cezası, yükünde bulunan kişinin kendisidir, işte o kişidir onun cezası. Zâlimleri böyle cezalandırırız."

2- viâ, kelimesi eşyaların içinde saklanıldığı mahfaza demektir (Kurtubi, el-Cami, IX, 235).

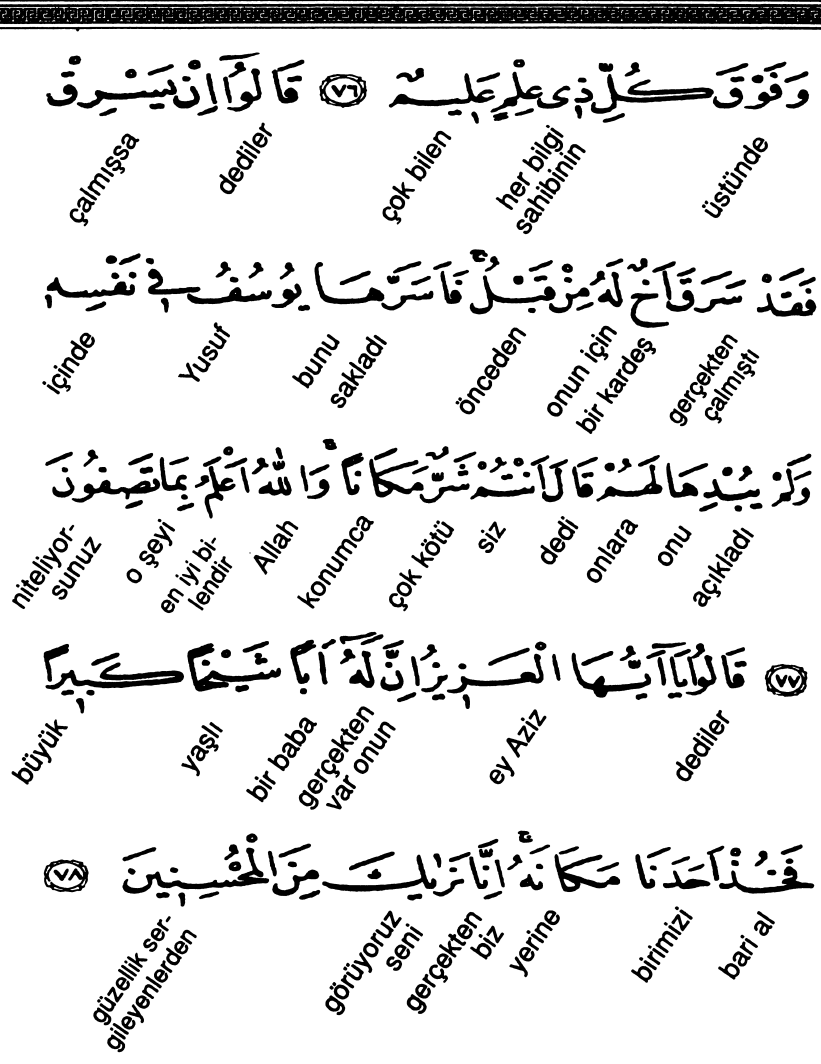

Meâl/76: "Bunun üzerine kardeşinin mahfazasından/heybesinden önce onların heybelerini aramağa başladı ve sonunda onu kardeşinin mahfazasından/heybesinden çıkardı. Yusuf için işte böyle bir tedbir düzenledik/plan yaptık. Yoksa (Yusuf), -Allah'ın dilemesi dışında- kralın dinine/kanununa göre kardeşini yanında tutacak değildi. Dilediklerimizi derecelerce yüceltiriz. Her bilgi sahibinin üstünde çok iyi bilen vardır."

Meâl/77: "Dediler: 'Çalmışsa daha önce de gerçekten kardeşi (Yusuf) çalmıştı[3]'. Yusuf bunu içinde sakladı, bunu kendilerine açıklamadı ve: 'Siz konumca çok kötü durumdasınız! Allah, niteliklerinizi en iyi bilendir' dedi."

Meâl/78: "Dediler: 'Ey Aziz! Gerçekten onun pek yaşlı bir babası var, bari onun yerine birimizi alıkoy. Cidden biz seni güzellik sergileyenlerden görüyoruz."

3- Kardeşlerinin Hz. Yusuf'a isnat ettiklei hırsızlıkla ilgili farklı rivâyetler vardır. Bunlardan biri güya Hz. Yusuf çocukluğunda annesinin babasına âit bir putu çalmış, ona tapmasın diye kırıp

Meâl/79: "Dedi: 'Eşyamızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymamızdan Allah'a sığınırız. O zaman gerçekten biz zâlimleriz demektir."

çöplüğe atmış (Celaleyn, I, 197). Bir başka rivâyet, evlerindeki bir tavuğu gizlice bir dilenciye vermişmiş (Nesefi, II, 232). Bir başka rivâyet ise özetle şöyledir: Hz. Yusuf küçükken annesini kaybeder ve bakımını halası üstlenir. Yusuf bir kaç yaşına gelince babası kendisini halasından almak ister. Ancak halası Yusuf'u çok sevmektedir ve vermek istememektedir. Bunun üzerine İbrahim peygamberden miras olarak aktarılan bir kuşağı Yusuf'un beline bağlar ve ardından da kuşağın çalındığını söyler. Araştırılma neticesinde kuşak Yusuf'un üzerinde bulunur. Onların yasalarına göre çalınan bir mal kimin üzerinde bulunursa o, mal sahibinin kölesi olurmuş. Halası da bu yöntemle Yusuf'un yanından alınmamasını temine çalışmış (Nesefi, II, 232; Prof. Süleyman Ateş M. s, 243).

1- Celaleyn, I, 198

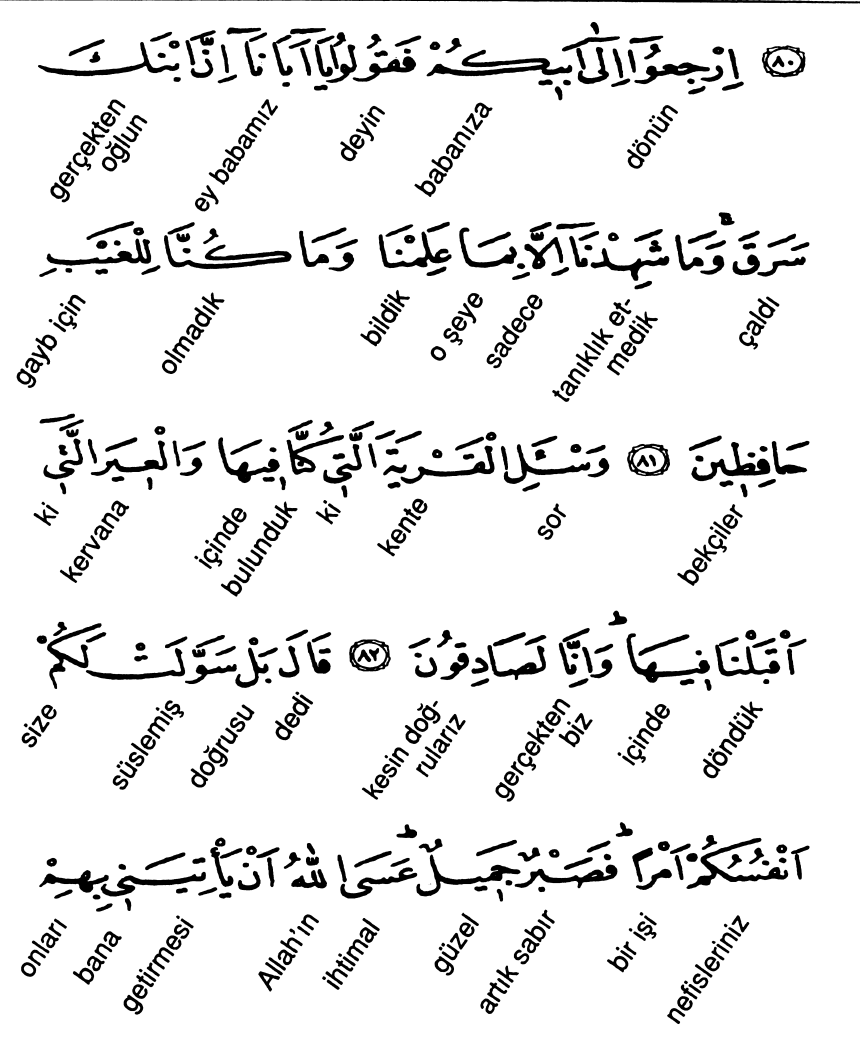

Meâl/80: "Ondan/Yusuf'tan umudu kestiklerinde fısıldaşarak bir kenara çekildiler. Büyükleri: 'Gerçekten babanızın aleyhinizde Allah adına sağlam bir söz aldığını ve daha önceden de Yusuf'a karşı yaptığınız kusuru bilmiyor musunuz? Babam bana izin verinceye veya Allah benim için hükmedinceye değin kesinlikle buradan ayrılmam. O, hükmedenlerin en hayırlısıdır.'dedi"

Meâl/81: "Babanıza dönün ve: 'Babamız! Gerçekten oğlun hırsızlık yaptı. Biz sadece bildiğimize tanıklık ettik! Biz gaybın bekçileri değiliz.'deyin."

Meâl/82: "İçinde bulunduğumuz kent halkına, aralarında döndüğümüz kervandakilere sor. Gerçekten biz doğru söyleyenleriz."

جَمِيعًا ۖ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ

dedi — onlardan (yüzünü) çevirdi — pek hikmetli — çok bilen — O'dur kuşkusuz O — hepsini

يَا أَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ

o — üzüntüden — iki gözü — apak oldu — Yusuf'a — ey gam

كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ

sonunda — Yusuf'u — anıyorsun — sürdürü-yorsun[3] — vallahi — dediler — yutkunandı

تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو

şikayet ediyorum — ancak — dedi — helak olan-lardan — veya ola-caksın — helaka yüz tutan — olacaksın

بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

bilmiyor-sunuz — o şeyi — Allah'tan — biliyorum — Allah'a — üzüntümü — taşkın ke-derimi[4]

Meâl/83: "Dedi: Doğrusu nefisleriniz size bir işi süslemiş. Artık (bana düşen) güzel bir sabırdır. İhtimal Allah hepsini birlikte bana getirir. Kuşkusuz O, O'dur çok iyi bilen, çok hikmetli."

Meâl/84: "(Yüzünü) onlardan çevirdi ve: 'Ey Yusuf'a duyduğum gamım (yetti artık)' dedi. Üzüntüden iki gözü apak oldu. O hep yutkunuyordu[2].

Meâl/85: "Dediler: Vallahi Yusuf deyip duruyorsun! Sonunda helake yüz tutacaksın veya helake sürüklenenlerden olacaksın."

Meâl/86: "Dedi: Taşkın kederim ve üzüntümden sadece Allah'a yakınıyorum ve Allah tarafından sizin bilmediklerinizi biliyorum."

2- üzüntüsünü içine atıyor, kimseye bir şey söylemiyordu (Celaleyn, I, 198).
3- Nesefi, II, 235.
4- Celaleyn, I, 198.

يَٰبَنِيَّ ٱذْهَبُوا۟ فَتَحَسَّسُوا۟ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَا۟يْـَٔسُوا۟

ey oğullarım — gidin — tahassüste bulunun[1] — Yusuf'tan — kardeşinden — umut kesmeyin

مِن رَّوْحِ ٱللَّهِ ۖ إِنَّهُۥ لَا يَا۟يْـَٔسُ مِن رَّوْحِ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْكَٰفِرُونَ

kafirler — o topluluk — sadece — Allah'ın — rahmetinden — umut kesmez — gerçek şu — Allah'ın — rahmetinden

فَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ قَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ مَسَّنَا ﴿٨٨﴾

dokundu bize — ey Aziz — dediler — huzuruna — girdiler — ne zaman

وَأَهْلَنَا ٱلضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَٰعَةٍ مُّزْجَىٰةٍ فَأَوْفِ لَنَا

bize — tam yap — atılmış[2] — ticaret malıyla — geldik — darlık — ailemize

ٱلْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا ۖ إِنَّ ٱللَّهَ يَجْزِى ٱلْمُتَصَدِّقِينَ

lutufkârları — ödüllendirir — kuşkusuz Allah — bize — lutufta bulun[3] — ölçeği

Meâl/87: "Oğullarım! Gidin, Yusuf ile kardeşi hakkında bilgi araştırın, Allah'ın rahmetinden umutsuzluğa düşmeyin. Gerçek şu, Allah'ın rahmetinden kafirler topluluğundan başkası umut kesmez."

1- bütün duyularınızla bilgi edinmeğe çalışınız/haber araştırınız (Nesefi, II, 235).
2- herhangi bir tüccarın değer vermediği, sokakta gördüğünde almadığı yüzüne bakılmaz bir nesne a.g.e.a.y.
3- Nesefi, II, 235.

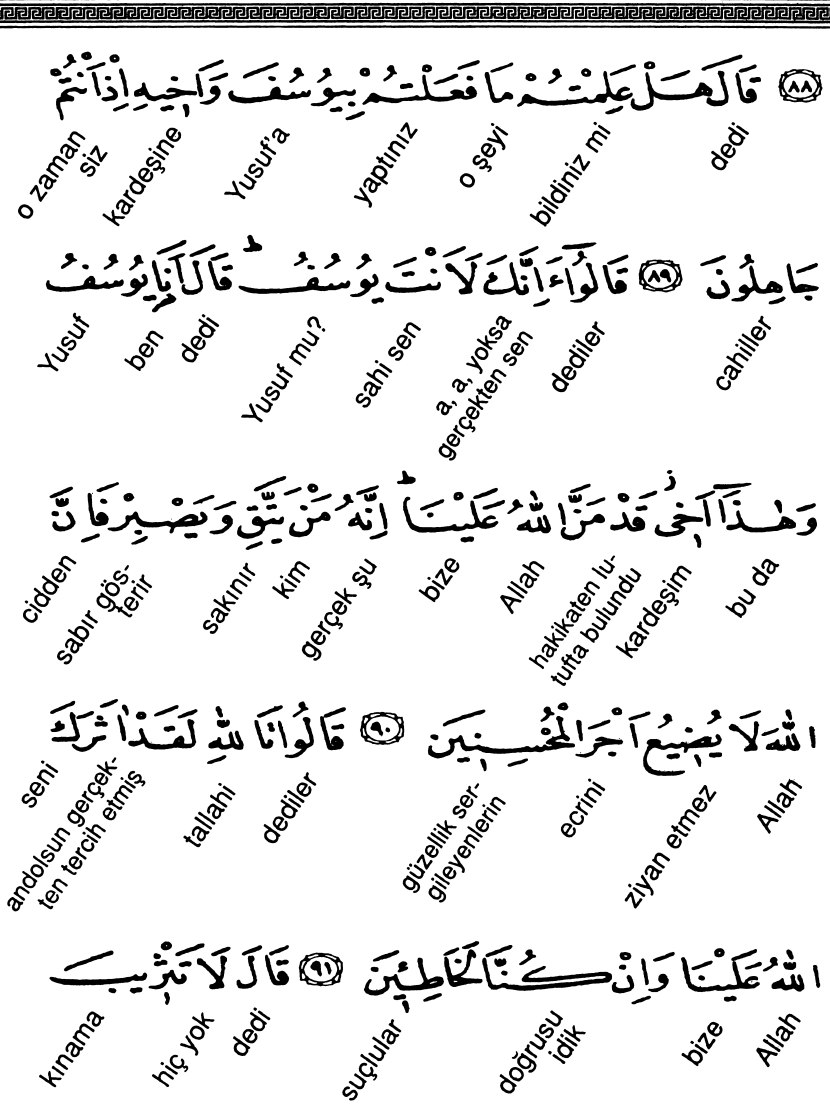

Meâl/88: "(Yakub'un oğulları tekrar Yusuf'un) huzuruna çıktıklarında: 'Ey Aziz! Bize ve ailemize darlık dokundu, değersiz bir ticaret malıyla geldik yine de sen bize ölçeği tam yap bize lutufta bulun, kuşkusuz Allah lutufkârları ödüllendirir' dediler."

Meâl/89: "Dedi: 'Bir zaman siz cahiller iken Yusuf ile kardeşine neler yaptığınızı biliyorsunuz değil mi?"

Meâl/90: "Dediler: 'A a! Yoksa gerçekten sen, sahi sen Yusuf musun?' Dedi: 'Ben Yusuf, bu da kardeşim. Kuşkusuz Allah bize lutufta bulundu. Gerçek şu; kim sakınır ve sabır gösterirse cidden Allah güzellik sergileyenlerin ecrini ziyan etmez."

Meâl/91: "Tallahi gerçekten Allah, seni bize tercih etmiş! Doğrusu suçlular idik' dediler."

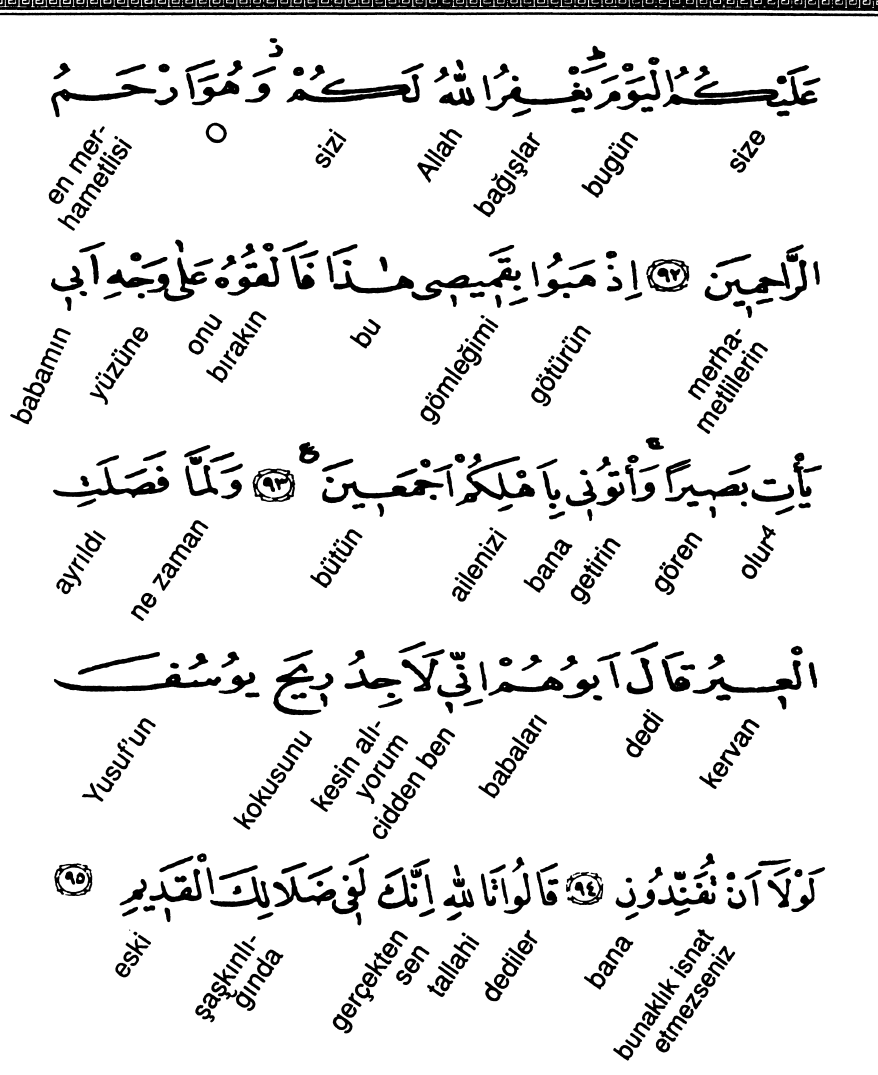

Meâl/92: "Dedi: Bugün size hiçbir kınama yoktur! Allah sizi bağışlar. O, merhametlilerin en merhametlisi."

Meâl/93: "Bu gömleğimi götürün babamın yüzüne bırakın gören olur/gözü açılır! Ve bütün ailenizi bana getirin."

Meâl/94: "Kervan (Mısır'dan) ayrılınca babaları: 'Bana bunak demezseniz[5] cidden ben Yusuf'un kokusunu alıyorum' dedi."

Meâl/95: " 'Vallahi gerçekten sen hâlâ eski şaşkınlığındasın!' dediler."

4- Celaleyn, I, 199.

5- Bana bunak demeğe kalkışmasanız sözüme inanırsınız (Nesefi, II, 237).

فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلْبَشِيرُ أَلْقَىٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِۦ فَٱرْتَدَّ بَصِيرًا ۖ قَالَ

dedi | görene | hemen döndü | yüzüne | onu bıraktı | müjdeci | ne zaman geldi

أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّىٓ أَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا

ey babamız | dediler | bilmiyorsunuz | o şeyi Allah'tan | biliyorum | cidden ben | size | dememiş miydim

ٱسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَآ إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ

ileride istiğfar ederim | dedi | günahkârlar | olduk gerçekten biz | günahlarımıza | bizim için | mağfiret dile

لَكُمْ رَبِّىٓ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ

Yusuf'un huzuruna | ne zaman girdiler | çok merhametli | çok bağışlayıcı, | O'dur | çünkü O | Rabbime | sizin için

ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ٱدْخُلُوا۟ مِصْرَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ﴿٩٩﴾

güvencedekiler olarak | Allah | dilerse | Mısır'a | girin | dedi | ebeveynini | kendine | çekti

Meâl/96: "Müjdeci gelip onu/gömleği yüzüne koyunca anında gören oldu. Dedi: Size, cidden ben Allah tarafından, sizin bilemeyeceklerinizi biliyorum dememiş miydim?"

Meâl/97: "Dediler: Ey babamız! Bizim için günahlarımıza mağfiret dile, cidden biz günahkârlar olduk."

Meâl/98: "Dedi: Rabbime, ileride sizin için istiğfarda bulunurum. Çünkü O, O'dur çok bağışlayıcı, çok merhametli."

Meâl/99: "Yusuf'un huzuruna girdiklerinde ebeveynini bağrına bastı/kucakladı ve: 'Allah izin verirse Mısır'a, güvenlikleriniz sağlanmışlar olarak girin' dedi."

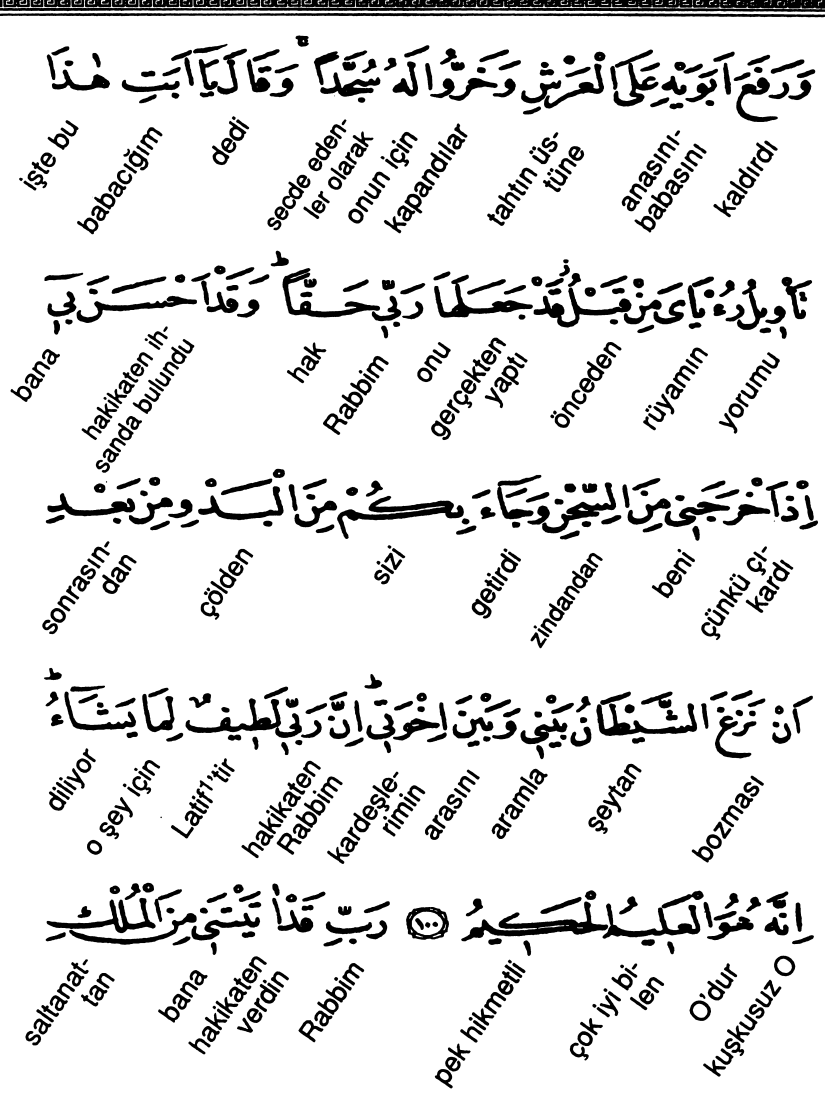

Meâl/100: "Ebeveynini tahtın üstüne çıkardı ve (kardeşleri) secde edenler olarak önünde yerlere kapandılar. (Yusuf): 'Babacığım! Önceden gördüğüm rüyamın yorumu işte bu! Rabbim onu gerçekleştirdi. Hakikaten bana ihsanda bulundu, çünkü beni zindandan çıkardı, şeytan kardeşlerimle aramı, bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Hakikaten Rabbim, dilediği şeyi çok ince yapan bir Latif'tir. Gerçekten O, O'dur çok iyi bilen, pek hikmetli."

1- Latif Allah'ın isim-sıfatlarındandır. Hâdiselerdeki en ince noktalara vakıf olan, her şeye muttali bulunan, en duyulmaz, en gizli, en ince meseleleri bilen demektir.

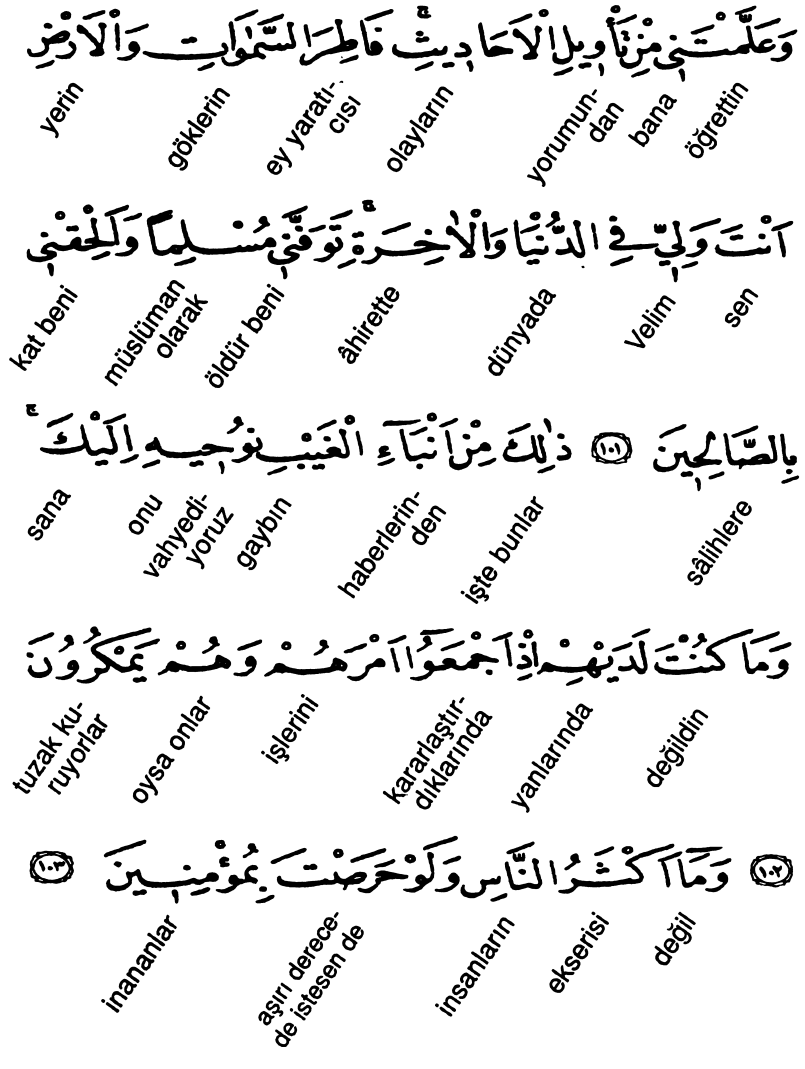

Meâl/101: "Rabbim, gerçekten bana saltanattan bir pay verdin, bana olayların/düşlerin yorumundan öğrettin. Ey göklerin ve yerin yaratıcısı Sensin dünya ve âhirette Velim! Beni müslüman olarak öldür ve beni sâlihler arasına kat."

Meâl/102: "İşte bunlar sana vahyetmekte olduğumuz gayb haberlerindendir. Onlar işlerini karara bağlayıp tuzak kurarlarken yanlarında değildin."

Meâl/103: "Aşırı derecede istesen de insanların çoğunluğu imana girecekler[2] değildir!"

2- İf'al babının hemzesinin dühuliyet anlamı dikkate alınmıştır. S.G.

وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَـٰلَمِينَ ﴿١٠٤﴾

âlemler için / bir öğüt / yalnız / değil o / herhangi bir ücret / karşılığında / onlardan / istemiyorsun

وَكَأَيِّن مِّنْ ءَايَةٍ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ

oysa onlar / yanlarından / geçiyorlar / yerde / göklerde / nişâne / nice

عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم

onlar / illâ ki Allah'a / onların çoğunluğu / iman etmez / yüz çeviriyorlar / ondan

مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ أَفَأَمِنُوٓا۟ أَن تَأْتِيَهُمْ غَـٰشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ ٱللَّهِ

Allah'ın azabından / sarıp sarmalayan bir felâket / kendilerine gelmesinden / güvence mi aldılar / ortak koşanlar

أَوْ تَأْتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ هَـٰذِهِۦ

işte bu / de ki / farkında değiller / oysa onlar / ansızın / o saatin / onlara / veya gelmesinden

Meâl/104: "Buna karşılık kendilerinden herhangi bir ücret istemiyorum. O, sadece âlemlere bir öğüttür."

Meâl/105: "Göklerde ve yerde nice nişâneler var ki yanlarından yüzçevirerek/ilgisizce geçiyorlar."

Meâl/106: "Çoğunluğu Allah'a inanmaz illâ ki onlar ortak koşarlar!"

Meâl/107: "Onlar, Allah'ın azabından sarıp-sarmalayan bir belanın kendilerine gelmesinden veya farkında değillerken o saatın/kıyametin ansızın kendilerini yakalamasından güvence mi aldılar?"

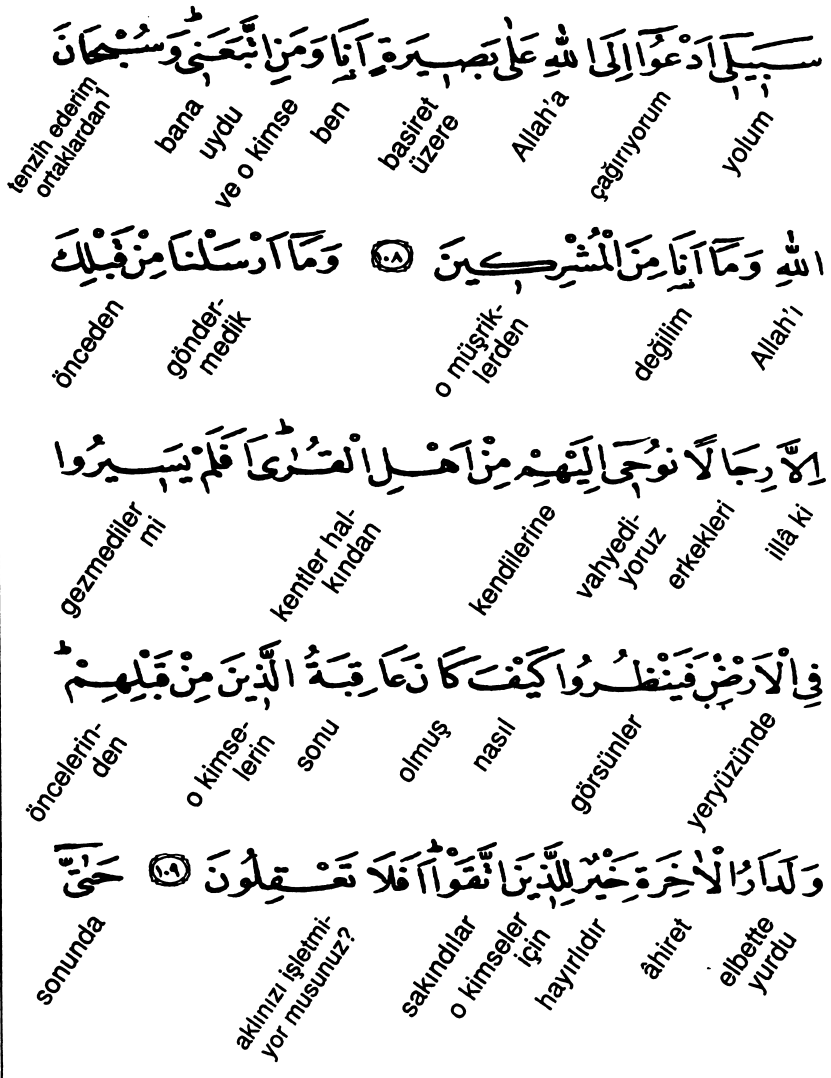

Meâl/108: "De ki: İşte bu, yolum. Basiret üzere Allah'a çağırıyorum! Ben ve bana uyan, Allah'ı ortaklardan tenzih ederim. Değilim o müşriklerden."

Meâl/109: "Senden önce de (peygamber olarak) başkasını değil kentler halkından kendilerine vahiyde bulunduğumuz bir takım erkekleri göndermiştik. Yeryüzünde gezip-dolaşmadılar mı ki kendilerinden öncekilerin sonunu görsünler! Elbette âhiret yurdu sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı işletmiyor musunuz?"

1- Nesefi, II, 240.

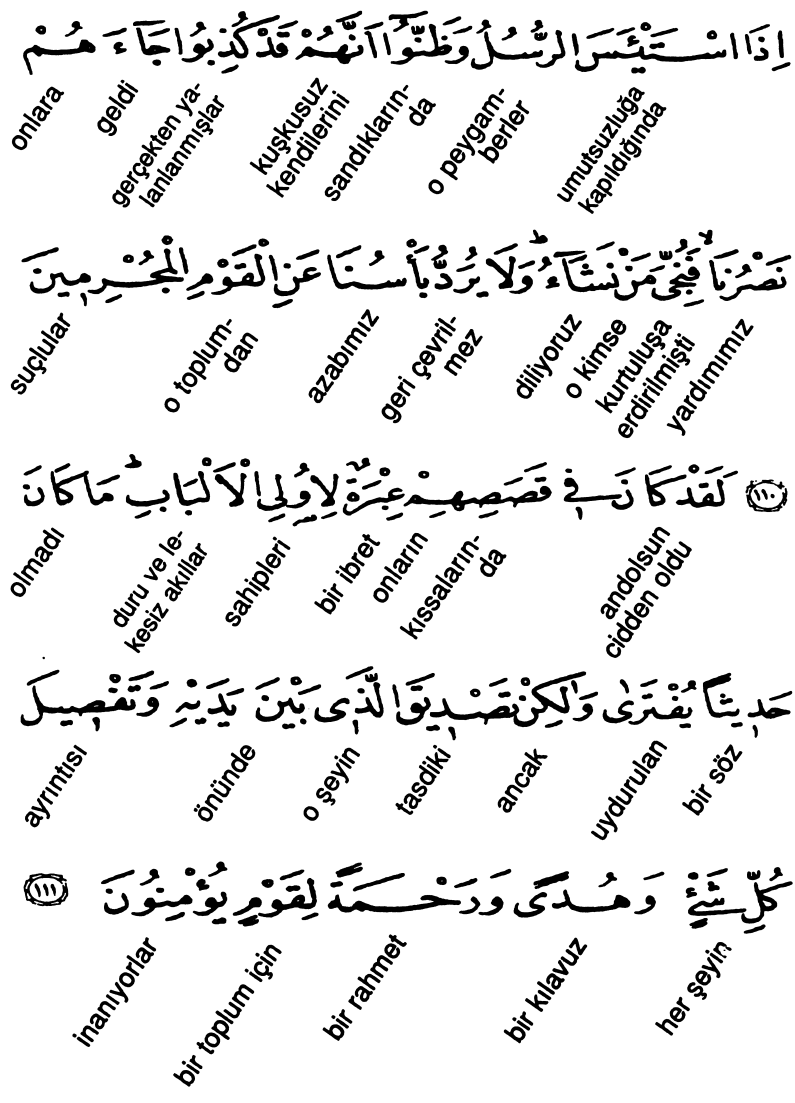

Meâl/110: "Sonunda o peygamberler umutsuzluğa düşüp gerçekten kendilerinin yalanlandıklarını sandıkları bir sırada onlara yardımımız geldi ve dilediklerimiz kurtuldu. Azabımız o suçlular topluluğundan geri çevrilmez."

Meâl/111: "Andolsun ki o peygamberlerin kıssalarında lekesiz ve duru akıl sahipleri için bir ibret vardır. (Bu Kur'an) uydurulacak bir söz değildir, sadece önündekinin/kendinden önceki vahiylerin tasdiki, her şeyin ayrıntısıdır; inanan bir toplum için bir kılavuz, bir rahmettir."

RA'D SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓرٰ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلٰكِنَّ

ama haktır Rabbinden sana indirildi o ki o Kitab'ın âyetleri işte bunlar sana Elif. Lâm. Mîm. Râ.

أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ۝١ اللّٰهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا

onları görüyorsunuz direkler -siz gökleri yükseltti O Zât ki Allah inanmazlar insanların çoğunluğu

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى

belirlenmiş bir süre için akar durur her biri aya güneşe boyun eğdirdi Arş'a kuruldu/hükümoldu sonra

Meâl/1: "Elif. Lâm. Mîm Râ[2]. İşte bunlar sana, o Kitab'ın âyetleridir ve sana Rabbinden indirilmiş olan haktır, ama insanların çoğunluğu inanmazlar."

1- Sûre adını 13. âyette geçen ve gök gürültüsü anlamına gelen 'ra'd' lafzından alır. Mekke döneminde mi yoksa Medine döneminde mi indirildiği ihtilaflıdır. Ancak üslûbu -Prof. Süleyman Ateş'in de işâret ettiği gibi- Mekke döneminde indirilen sûre ve âyetlerin üslûbunu çağrıştırıyor. İndirilişte 87, Tertipte 13. suredir. Kûfîlere göre 43 âyet, 855 kelime ve 3506 harftir.

2- Bkz. Bakara, âyet 1.

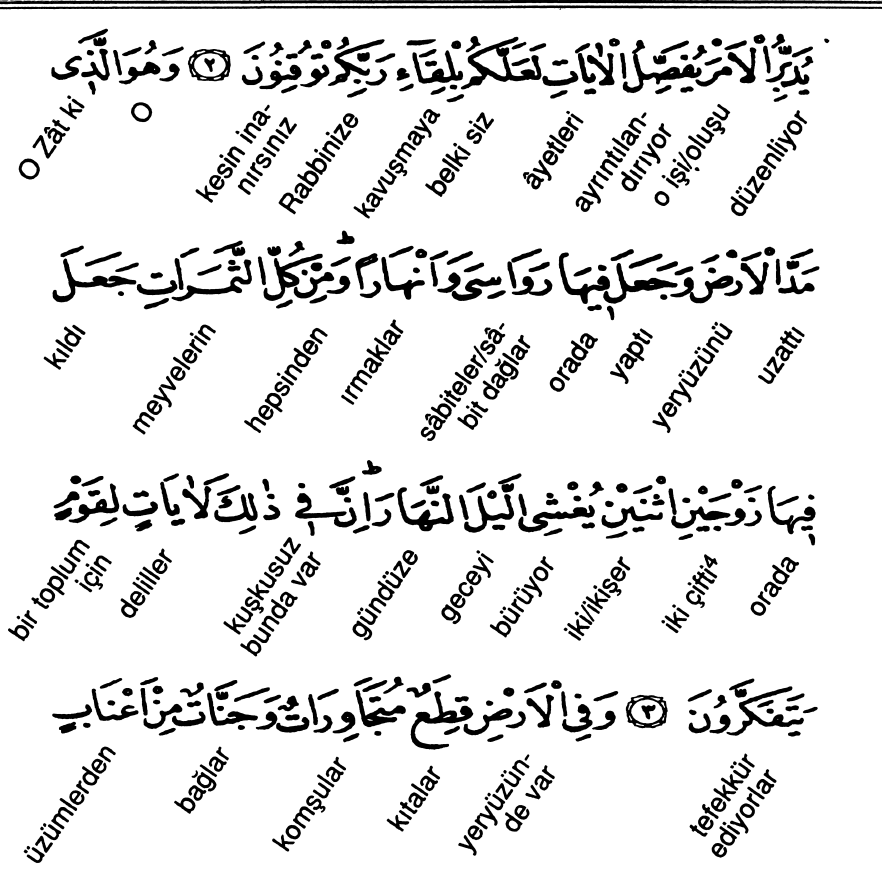

Meâl/2: "Allah O Zât ki gökleri direkler olmaksızın yarattı. Görüyorsunuz onları[3]. Sonra Arş üzerine hükümran oldu. Güneşe ve aya boyun eğdirdi. Her şey belirlenmiş bir süre için akar-durur. İşi düzenliyor, âyetleri ayrıntılandırıyor ki belki Rabbinize kavuşacağınıza kesin şekilde inanırsınız."

Meâl/3: "O, O Zât ki yeri uzatıp döşedi, orada sabit sabit/oturaklı dağlar ve ırmaklar yaptı, meyvelerin hepsinden kendilerinin içinde (erkek ve dişi olmak üzere) iki çifti ikişer[5] yaptı. Geceyi gündüze bürüyor. Bunlarda tefekkür edip duran bir toplum için elbette deliller vardır.

3- Görüyorsunuz onu/onları meâli âyet metninde geçen 'terevnehâ' cümlesinin karşılığıdır. 'hâ' zamirinin merciinde farklı yorumlar yapılmıştır. Kimi müfessir (bkz. Nesefi, 241) bu zamir, 'es-semâvât= gökler' lafzına râcidir derken kimisi de (bkz. Celâleyn, I, 201) sözkonusu zamirin, ımâd veya amûd lafzının çoğulu olan 'amed=direkler, sütunlar' kelimesine yönelik olduğunu savunmuşlardır. Elmalı'lı merhum birinci görüşü tercih ederken (H. D. K. D. IV, 2945 vd.); Prof Süleyman ATEŞ Hocamız, gerek meâlinde (bkz. ilgili Meâl, s, 248) ve gerekse tefsirinde (bkz. Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri, IV, 450-452) birinci yoruma hiç değinmez, tefsirini, zamirin merciinin 'amed' lafzı olduğunu dikkate alarak yapar. Müfessir Kurtubî'nin (bkz. el-Cami, IX, 279) ifâdelerinden ikinci yorumu tercih ettiği seziliyor. S.G.

4- erkek ve dişiden mürekkep iki karşı cinsin oluşturduğu çift.

5- 'zevceyn' lafzı 'ceale' fiilinin birinci, 'isneyn' de ikinci sarih mefûlü olarak değerlendirilmiştir. S.G.

وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ

üstün yapmarız | tek | bir su ile sulanır | çatalsız | çatallı | hurmalıklar | ekinler

بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

akıllarını işletiyorlar | bir toplum için | elbette deliller | kuşkusuz bunda var | meyvelerinde | kimine | kimilerini

وَإِن تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ ﴿٤﴾

kesin yaratılışta | gerçekten biz mi | toprak | olduğumuzda mı | onların sözü | şaşılacak | eğer şaşacaksan

جَدِيدٍ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ

demir halkalar | işte onlar | Rablerine | küfrettiler | o kimseler ki | işte onlar | yepyeni

فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾

sürekli kalacaklar | orada | onlar | ateşin | halkları | işte onlar | boyunlarında

Meâl/4: "Yeryüzünde birbirine bitişik[6] komşu kıtalar, üzüm bağları, ekinler, çatallı ve çatalsız hurmalıklar vardır, ki tek su ile sulanırlar. Meyvelerinde kimilerini kimine üstün kılarız. Kuşkusuz bunda akıllarını işleten bir toplum için elbette deliller vardır."
Meâl/5: "Eğer hayret edeceksen asıl hayret edilecek olan onların şu sözüdür: 'A, a bir toprak olduğumuzda gerçekten biz mi yeni bir yaratılış içinde olacak mışız?' İşte onlar! O kimseler ki Rablerine küfrettiler. İşte onlar! Demir halkalar boyunlarında. İşte onlar ateşin halklarıdır! Onlar orada sürekli kalacaklar!"

6- Nesefi, II, 243.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ

öncelerin-den | oysa gelip geçti | iyilik | öncesinden | kötülüğü | senden | acele is-tiyorlar

الْمَثُلَاتُ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ ۖ وَإِنَّ

kuşkusuz | zulümleri-ne karşı | insanlar için | mağfiret | elbette sa-hibi | kuşkusuz Rabbin | benzerleri[1]

رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا

küfrettiler | o kimseler | diyor | azaplı | elbette ya-man | Rabbin

لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۗ إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

bir rehber | her toplum için | bir uyarıcısın | sen | ancak | Rabbinden | bir mucize | kendisine | indirilmeli değil miydi

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۖ

artırıyor | o şeyi | rahimler | eksiltiyor | o şeyi | dişi | her | taşıyor | o şeyi | bilir | Allah

Meâl/6: "Senden, iyilikten önce çarçabuk kötülüğü istiyorlar. Oysa onlardan önce cezaya çarptırılmış nice örnekler gelip-geçmiştir. Kuşkusuz Rabbin, zulümlerine karşın insanlar için mağfiret sahibidir. Cidden Rabbin elbette yaman azaplıdır."
Meâl/7: "O küfredenler: 'Kendisine Rabbinden bir mucize indirilmeli değil miydi?' diyorlar. Sen sadece bir uyarıcısın. Her toplum için bir rehber vardır."

1- Cezaya çarptırılmış benzerleri (Celaleyn, I, 202)

وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُۥ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ

görüneni görünmeyeni bilen bir ölçü ile yanında şey her

ٱلْكَبِيرُ ٱلْمُتَعَالِ ﴿٩﴾ سَوَآءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ ٱلْقَوْلَ وَمَن جَهَرَ بِهِۦ

onu açıkladı o kimse sözü gizledi o kimse sizden aynıdır çok yüce çok büyük

وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍۭ بِٱلَّيْلِ وَسَارِبٌۢ بِٱلنَّهَارِ ﴿١٠﴾ لَهُۥ

onun için gündüzün yolunda giden gece saklanan o o kimse

مُعَقِّبَٰتٌ مِّنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ يَحْفَظُونَهُۥ مِنْ أَمْرِ ٱللَّهِ

Allah'ın emrinden onu korurlar arkasından önünden takipçiler

إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا۟ مَا بِأَنفُسِهِمْ

özlerinde o şeyi değiştirmelerine değin bir topluma o şeyi değiştirmez kuşkusuz Allah

Meâl/8: "Allah, her dişinin neyi yüklendiğini ve rahimlerin neyi eksiltip neyi artırdığını bilir. Her şey O'nun yanında bir ölçü iledir."
Meâl/9: "(O) görünmeyeni ve görüneni bilendir, çok büyüktür, çok yücedir."
Meâl/10: "Sizden sözü gizleyen de onu açıklayan da, geceleyin saklanan da ve gündüzleyin yolunda giden de (O'nca) aynıdır."

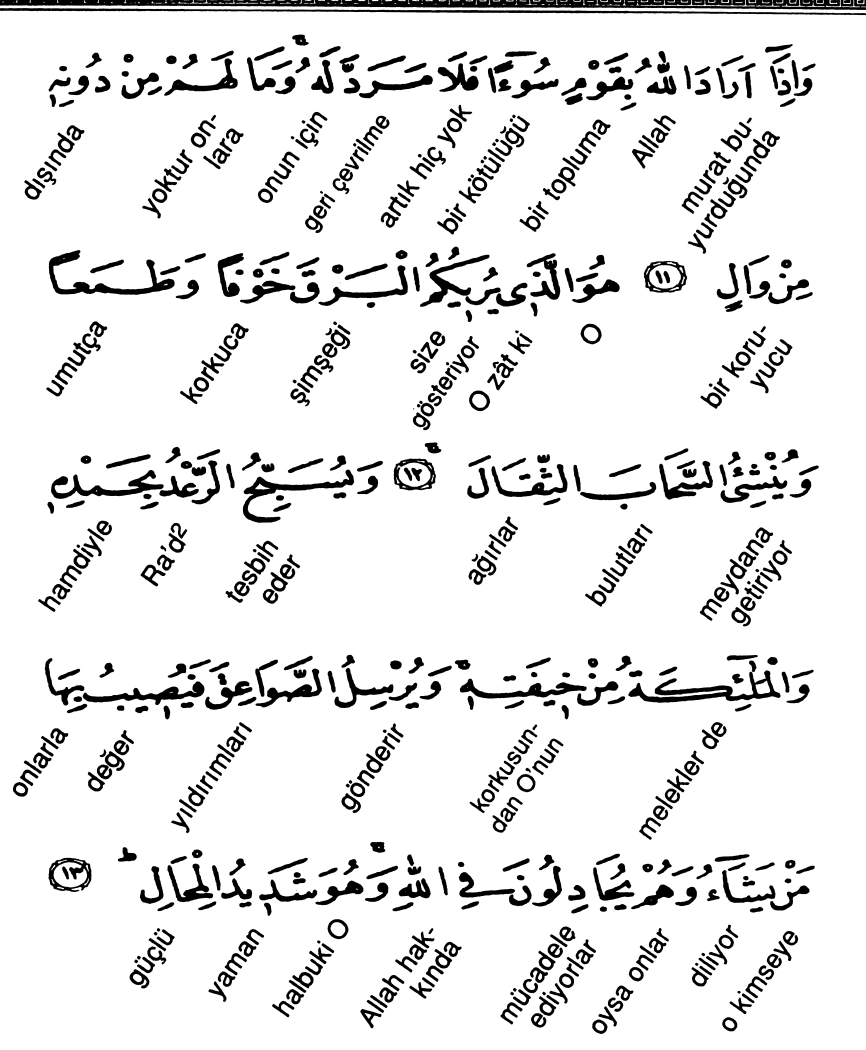

Meâl/11: "İnsan için önünden ve arkasından takip edenler vardır. Kendisini, Allah'ın emrinden/emri gereği korurlar. Kuşkusuz Allah bir toplumdaki nimeti, kendi özlerindekilerini değiştirmelerine değin değiştirmez. Allah bir topluma bir kötülüğü murat buyurduğunda onun engellenme ihtimali yoktur. Onlar için O'ndan başka bir koruyucu da yoktur.

Meâl/12: "O, O Zât ki size, korku ve umut için şimşeği gösterir, (yağmurlarla yüklü) ağır ağır bulutları yaratır."

Meâl/13: "Gök gürültüsü hamdiyle tesbih eder. Melekler de kendisinden korktuğundan.. Yıldırımları gönderir de onlarla dilediklerini çarpar. O (Allah) yaman güçlü iken[3] onlar Allah hakkında tartışıp duruyorlar."

2- Gök gürültüsü/bulutları sevkle görevli melek (a.g.e.a.y.)

3- karşı tuzağı pek yamandır (Nesefi, II, 245); yakalayıp cezalandırması yamandır (Celaleyn, I, 203).

لَهُۥ دَعْوَةُ ٱلْحَقِّ ۖ وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَىْءٍ إِلَّا كَٰبَٰسِطِ

gibi açan / ancak / hiçbir şeyle / kendilerine / icâbette bulunmazlar / O'nun berisinden / davet ediyorlar / onlar ki / hakk / daveti[1] / O'nundur

كَفَّيْهِ إِلَى ٱلْمَآءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦ ۚ وَمَا دُعَآءُ ٱلْكَٰفِرِينَ

kafirlerin / değil duası / ona / ulaşmaz / oysa o / ağzına / ulaşsın diye / suya / iki avucunu

إِلَّا فِى ضَلَٰلٍ ﴿١٤﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ طَوْعًا

isteyerek / yerde / göklerde / o kimseler / secde eder / Allah için / sapıklıkta / ancak

وَكَرْهًا وَظِلَٰلُهُم بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْءَاصَالِ ﴿١٥﴾ قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ

göklerin / Rabbi / kimdir / de ki / akşamleyin / sabahleyin / gölgeleri de / istemeyerek

وَٱلْأَرْضِ قُلِ ٱللَّهُ ۚ قُلْ أَفَٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ

kendilerine / malik olmuyorlar / dostlar / berisinden / edindiniz mi / de ki / Allah / de ki / yerin

Meâl/14: "Hak daveti ancak O'nundur[2]. O'nun berisinden davet ettikleri hiçbir şeyle kendilerine icâbette bulunmazlar/hiç bir şekilde dileklerini yerine getirmezler. Onlar, ağzına ulaşsın diye iki avucunu suya doğru açan ama bu yolla suyun ağzına ulaşmadığı kimse gibidir. Kafirlerin daveti ancak sapıklık içindedir."

Meâl/15: "Göklerde ve yerde olan kimseler ister-istemez ve bunların gölgeleri sabah-akşam Allah'a secde ederler."

1- Celaleyn, I, 203.

2- Gerçek dua sadece O'na'dır (Nesefi, II, 245).

نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي

eşit olur mu | yoksa | gören | kör | eşit mi olur | de ki | ne de bir zarara | bir faydaya

الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ ۗ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ

böylece benzeşti | gibi yaratması | yarattılar | ortaklar | Allah için | kıldılar mı | yoksa | aydınlık | karanlıklar

الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ۚ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

Kahhârdır | tektir | O | her şeyin | yaratıcısı | Allah | de ki | kendilerine | yaratma

أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا

bir köpük | sel | yüklendi | ölçüsünce kendi | vadiler | sel oldu | bir su | gökten | indirdi

رَّابِيًا ۚ وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ

köpük | veya herhangi bir eşya | bir süs eşyası | aramak için | ateşte | üzerine | yakıyorlar | o şeyden | üste çıkan

Meâl/16: "De ki: 'Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?' de ki: 'Allah'tır!' De ki: 'O'nun berisinden kendilerine ne bir fayda ne de bir zarar vermeğe güç yetirebilen dostlar mı edindiniz?' De ki: 'Hiç körle gören bir olur mu? Veya karanlıklar ile aydınlık eşit olur mu?' Yoksa Allah'a, bir takım ortaklar tanıdılar da onlar da O'nun yarattığı gibi yarattılar ve bunun sonucunda yaratış kendilerine benzeşir mi oldu? De ki: 'Allah'tır her şeyin yaratıcısı. O tektir, Kahhâr[3]'dır."

3- Kahhâr, Allah'ın isim-sıfatlarından olup mutlak galip, her şeye her istediğini yapacak surette hakim, varlıkları hor ve zelil kılmağa kadir, mamureleri bir anda harabeye çevirmeğe muktedir bulunan demektir.

مِثْلُهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ وَٱلْبَٰطِلَ ۚ فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً ۖ

atılmış olarak — gider — köpük — ama — batılı — hakkı — Allah — örneklendirir — işte böyle — aynısı

وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ فَيَمْكُثُ فِى ٱلْأَرْضِ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ ۚ

misalleri — Allah — örnek veriyor — işte böyle — yerde — eğlenir/kalır — insanlara — fayda veriyor — ama o şey

لِلَّذِينَ ٱسْتَجَابُوا۟ لِرَبِّهِمُ ٱلْحُسْنَىٰ ۖ وَٱلَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَهُۥ لَوْ ﴿١٧﴾

eğer — O'na — evet demediler — o kimseler ki — en güzel — Rablerine — evet dediler — o kimselere var

أَنَّ لَهُم مَّا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُۥ مَعَهُۥ لَٱفْتَدَوْا۟ بِهِۦٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ

işte onlar — onu elbette fidye verirlerdi — onunla — ve bir misli — hepsi — yeryüzünde — o şey — gerçekten onların olsa

لَهُمْ سُوٓءُ ٱلْحِسَابِ وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمِهَادُ ﴿١٨﴾

o yatak — ne kötü — cehennem — onların dönüş yeri — hesabın — kötüsü — onlara

Meâl/17: "Gökten bir su indirdi de bunun sonucunda vâdiler kendi ölçülerince sel oldu. Sel de üste çıkan köpüğü yüklendi. Bir süs eşyası veya herhangi bir eşya elde etmek için ateşte üzerine yaktıkları (körükledikleri) şeyden/madenden de bunun gibi bir köpük vardır. İşte Allah, hak ile bâtılı böyle örneklendirir[4]. Şimdi köpük atılıp gider. Ama insanlara faydası olan yerde kalır. İşte Allah böyle misaller verir[5]."

Meâl/18: "Rablerine evet diyenler için en güzeli vardır. O'na evet demeyenlere gelince: Gerçekten yeryüzündekilerinin hepsi ve onunla birlikte bir misli de kendilerinin olsa (azaptan kurtulmak için) onu elbette fidye verirlerdi. İşte onlar! Onlaradır hesabın kötüsü! Dönüş yerleri cehennemdir. Ne kötü o yatak!"

4- Hak ile bâtılı böyle çarpıştırır (H. D. K. D. IV, 2973).

5- 'Bâtıl, önce oluşup sonra yok olan köpük gibidir. Hak ise insanlara yararlı ve kalıcı olan su ve madenler gibidir' (Prof. S. ATEŞ Meali, s, 250).

أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ ۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو

sahipleri iyice düşünür ancak kör o gibi o kimse gerçek Rabbinden sana indirildi ancak biliyor o kimse mi

الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾ الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾

antlaşmayı bozmazlar Allah'ın ahdine vefa gösterirler onlar ki duru ve lekesiz akılların

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ

Rablerinden ürperirler ulaştırılmasını onunla Allah emretti o şeyi ulaştırırlar onlar ki

وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ

Rablerinin yüzünü arzulayarak sabrettiler onlar hesabın kötüsünden korkarlar

وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ

savarlar aleni gizli kendilerini rızıklandırdık o şeyden harcadılar namazı dosdoğru kıldılar

Meâl/19: "Sana, Rabbinden indirilenin hakikaten gerçek olduğunu bilen, hiç kendisi kör olan kimse gibi midir? Ancak duru ve lekesiz akıl sahipleri iyice düşünürler."

Meâl/20: "Onlar, Allah'ın ahdine vefa gösterirler ve antlaşmayı bozmazlar."

Meâl/21: "Onlar, Allah'ın ulaştırılmasını emrettiği şeyi ulaştırırlar[1], Rablerinden ürperirler ve hesabın kötüsünden korkarlar."

1- Allah'ın riâyet edilmesini emrettiği hukuka riâyet ederler (E. H. YAZIR, H. D. K. D. IV, 2977).

بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ

Adn cennetleri yurdun sonu onlara işte onlar kötülüğü iyilikle

يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ

hem melekler zürriyetlerinden eşlerinden atalarından salih oldu ve o kimse oralara girerler

يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ

ne güzel sabrettiniz ötürü o şeyden size selam kapı her -den yanlarına girerler

عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾ وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ

kesinleştirilmesi sonrasından Allah'ın ahdini bozuyorlar oysa o kimseler o yurdun sonu

وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ

işte onlar yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar bitiştirilmesini onunla Allah emretti o şeyi koparıyorlar

Meâl/22: "Onlar, Rablerinin yüzünü/rızasını arzu ederek sabır gösterdiler, namazı dosdoğru kıldılar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden gizli-aleni harcadılar ve kötülüğü de iyilikle savarlar. İşte onlar! Bu yurdun sonu onlarındır[2]."

Meâl/23: "(O son) Adn cennetleridir. Buralara hem kendileri girerler hem de atalarından, eşlerinden ve zürriyetlerinden salih olanlar. Üstelik melekler de her kapıdan yanlarına girerler."

Meâl/24: "(Ve şöyle derler:) Sabrettiğinizden ötürü selam size! Ne güzel o yurdun/dünyanın sonunu!"

2- Dünyanın sonunda varacağı âhiret yurdu, ahiret saadeti, cennet onlarındır (Celaleyn, I, 204; Nesefi, II, 249).

لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ

diliyor o kimse için rızkı genişletir Allah yurdun kötüsü onlara lanet onlara

وَيَقْدِرُ ۚ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا

sadece âhirette dünya hayatı oysa değil dünya hayatıyla sevindiler daraltır

مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ

kuşkusuz Allah de ki Rabbinden bir mucize ona indirilmeli değil miydi küfrettiler o kimseler diyor bir metâ[3]

يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ ﴿٢٧﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ

yatışır iman ettiler o kimseler döndü o kimseyi kendisine iletir diliyor o kimseyi saptırır

قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

gönüller yatışır Allah'ı anışla dikkat Allah'ı anışla gönülleri

Meâl/25: "Oysa, Allah'a verdikleri sözü, kesinleştirilmesinden sonra bozanlar, allah'ın bitiştirilmesini buyurduğu şeyi koparanlar, yeryüzünde bozgunculuk yapanlar; işte onlar! Lanet sadece onlara! Yurdun kötüsü yalnız onlarındır!"

Meâl/26: "Allah, dilediği kimse için rızkı genişletir ve daraltır. Dünya hayatıyla sevindiler. Oysa dünya hayatı âhiret yanında başka değil sadece geçici bir yararlanmadır."

Meâl/27: "Küfredenler diyor: 'Rabbinden kendisine bir mucize indirilmeli değil miydi?' De ki: 'Kuşkusuz Allah, dilediğini saptırır, dönüş yapanı da kendisine iletir."

Meâl/28: "(Dönüş yapanlar) iman etmiş olanlardır. Onların gönülleri Allah'ı anışla yatışır. Dikkat! Ancak Allah'ı anışla gönüller yatışır."

3- Geçici bir süre için kullanılan, muvakkat bir zaman için yararlanılan bir nesne, kullanıp atılan bir mal gibidir.

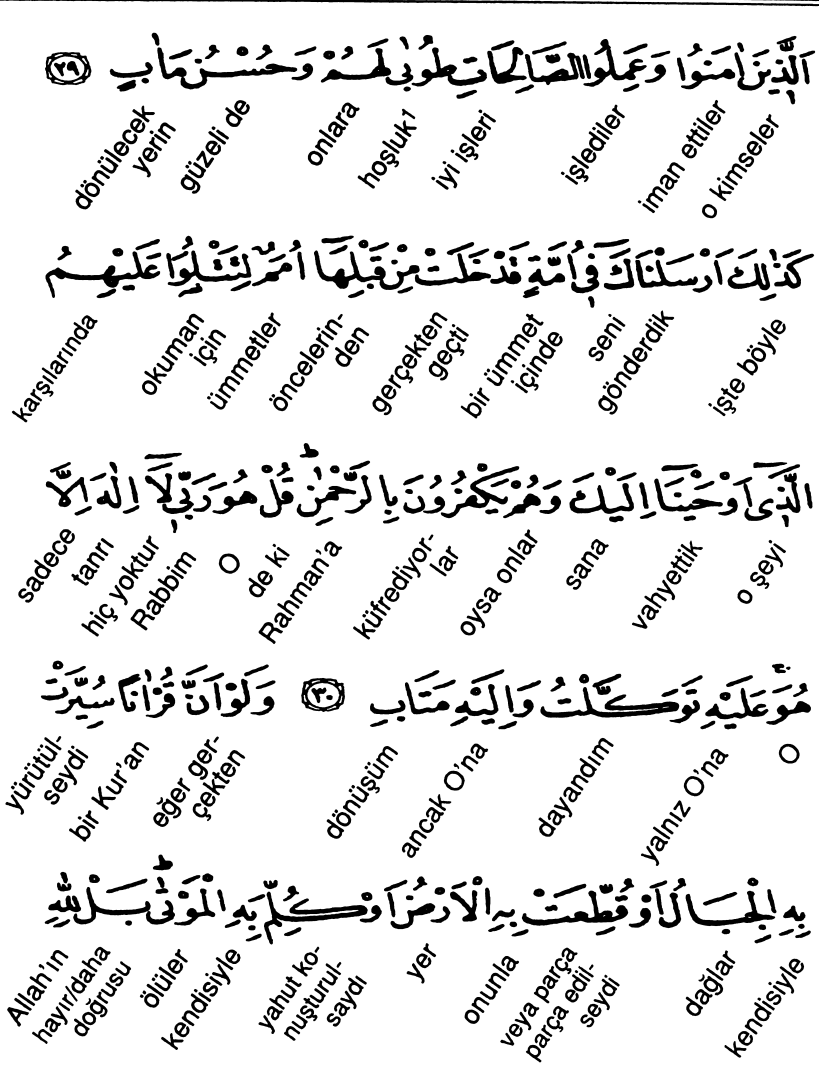

Meâl/29: "Onlar ki iman ettiler ve iyi işleri işlediler. Hoşluk onlara, dönülecek yerin güzeli de."

Meâl/30: "İşte böylece seni, kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmet içinde gönderdik, ki onlar Rahman'a küfredenlerken sana vahyettiğimizi karşılarında okuyasın. De ki: 'O'dur Rabbim! Hiç bir tanrı yoktur yalnız O. Ancak O'na dayandım, dönüşüm yalnız O'nadır."

1- 'Tûbâ' kelimesinin karşılığıdır. Çoğunluk bu kelimeyi 'tîb' maddesinden masdar kabuleder. Dolayısıyla, hoşluk güzellik, kutluluk, saadet anlamlarına gelir. Bu kelimenin 'atyeb' lafzının müennesi olarak ism-i tafdil olması da ihtimal dahilindedir, en hoş, en mutluluk veren onlarındır anlamına gelir (E. H. YAZIR, H. D. K. D. özetle, IV, 2986). Tubâ' cennetteki ağaçlardan birinin adı olup kapladığı alanı bir süvari yüz yılda katedemez(Celalen, I, 204).

Meâl/31: "Eğer, kendisiyle dağların yürütüldüğü veya kendisiyle yerin paramparça edildiği yahut kendisiyle ölülerin konuşturulduğu bir Kur'an olsaydı (yine inanmazlardı![2]). Daha doğrusu bütünüyle iş Allah'ın tekelindedir. İman etmiş olanlar (o kafirlerin imana girmeyeceklerinden) hâlâ umut kesmediler mi/bilip[3] anlamadılar mı ki Allah dileseydi bütün insanları hidâyete erdirirdi! O küfredip duranlar var ya onlara, yaptıkları yüzünden büyük bir bela çarpacak veya (büyük bela) yurtlarının yakınına konacak. Derken Allah'ın vadi gelecek. Kuşkusuz Allah belirlenmiş süreden caymaz."

Meâl/32: "Gerçekten, kesinlikle senden önceki peygamberler ile de alay edildi, sonuçta o küfredenlere süre tanıdım[4] ardından kendilerini (azapla) yakaladım. Azabım nasıldı?"

2- Nesefi, II, 250.

3- efelem yey'esi' efelem ya'lem = bilmediler mi fiiliyle tefsir edilmiştir (Nesefî, II, 250).

4- Bir müddet meydan verdim (E. H. YAZIR, H. D. K. D. IV, 2992).

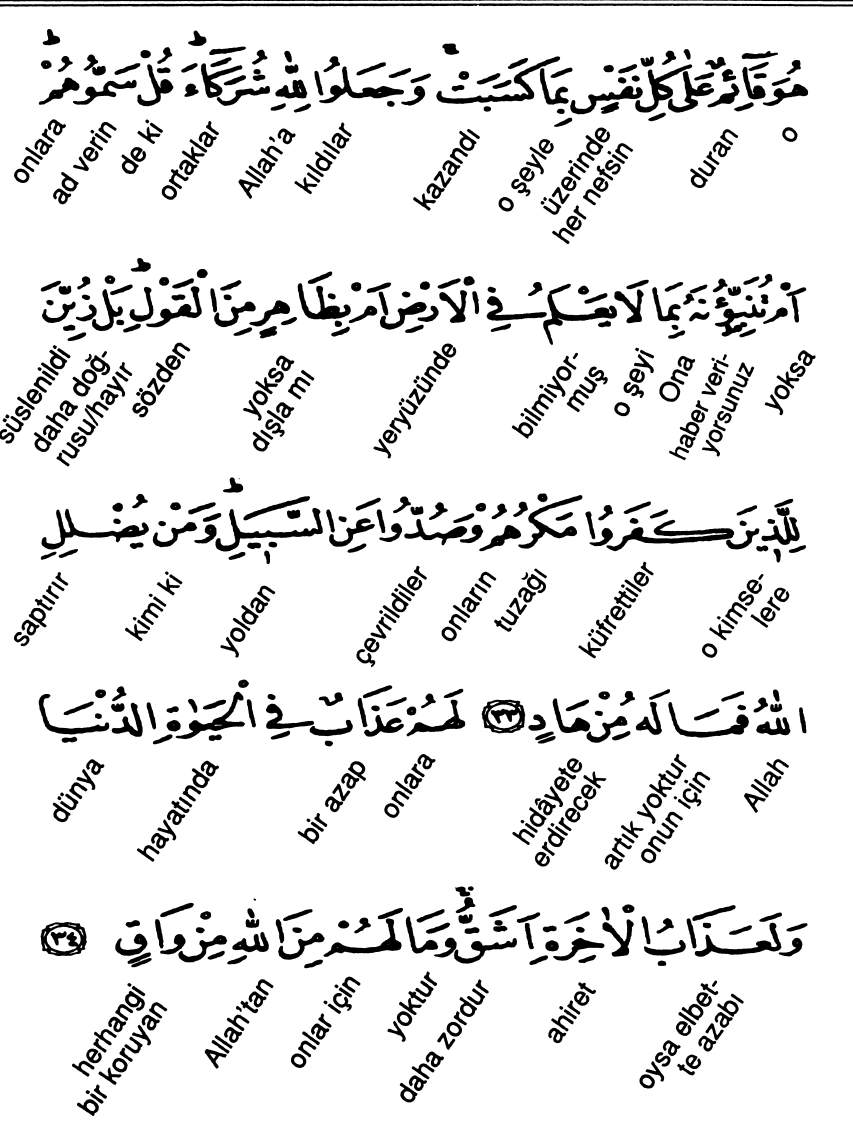

Meâl/33: "Her nefsin tepesinde kazandığıyla duran o zâta mı (küfrettiler)? Allah'a ortaklar edindiler. De ki: 'Onlara ad verin!' Yoksa O'na yeryüzünde bilmeyeceği şeyleri mi ya da sözden dış görüntü ile mi (anlamsız laflarla mı) O'na haber vereceksiniz? Hayır, doğrusu o küfredenlere tuzakları süslü gösterildi, yoldan çevrildiler. Allah'ın saptırdığını hidâyete erdirecek yoktur."

Meâl/34: "Onlara dünya hayatında bir azap vardır. Ahiret azabı elbette daha zorludur. Kendileri için Allah'tan herhangi bir koruyacak yoktur."

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ أُكُلُهَا دَائِمٌ

süreklidir meyveleri ırmaklar altından akar müttakiler va'dolundu ki cennetin durumu

وَظِلُّهَا ۚ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوا ۖ وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

ateştir kafirlerin oysa sonu sakındılar o kimselerin sonu işte bu gölgesi de

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ

sana indirildi o şeyle sevinirler o Kitab'ı kendilerine verdik o kimseler ki

وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَن يُنكِرُ بَعْضَهُ ۚ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ

ortak koşmamamla Allah'a kulluk yapmamla emrolundum ancak de ki bir bölümü inkâr ediyor kimi hiziplerinden

بِهِ ۚ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ ﴿٣٦﴾ وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا

Araşça bir hüküm onu indirdik işte böyle dönüşüm O'nadır yalvarırım ancak O'na O'na

وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ

yoktur senin için ilimden sana geldi sonrası o şey heveslerine andolsun eğer uyarsan

Meâl/35: "Takva sahiplerinin va'dolunduğu cennetin durumu şöyledir: O cennetin altından ırmaklar akar, yemişleri süreklidir, gölgesi de. İşte bu, sakınanların sonu. Oysa kafirlerin sonu ateştir."

Meâl/36: "Kendilerine o Kitab'ı verdiğimiz kimseler sana indirilmiş olanla seviniyorlar. Hiziplerden kimi ise onun bir bölümünü inkar ediyorlar. De ki: 'Bana, ancak Allah'a kulluk yapmam, Kendisine ortak koşmamam buyuruldu. Ancak O'na yalvarırım, dönüşüm yalnız O'nadır."

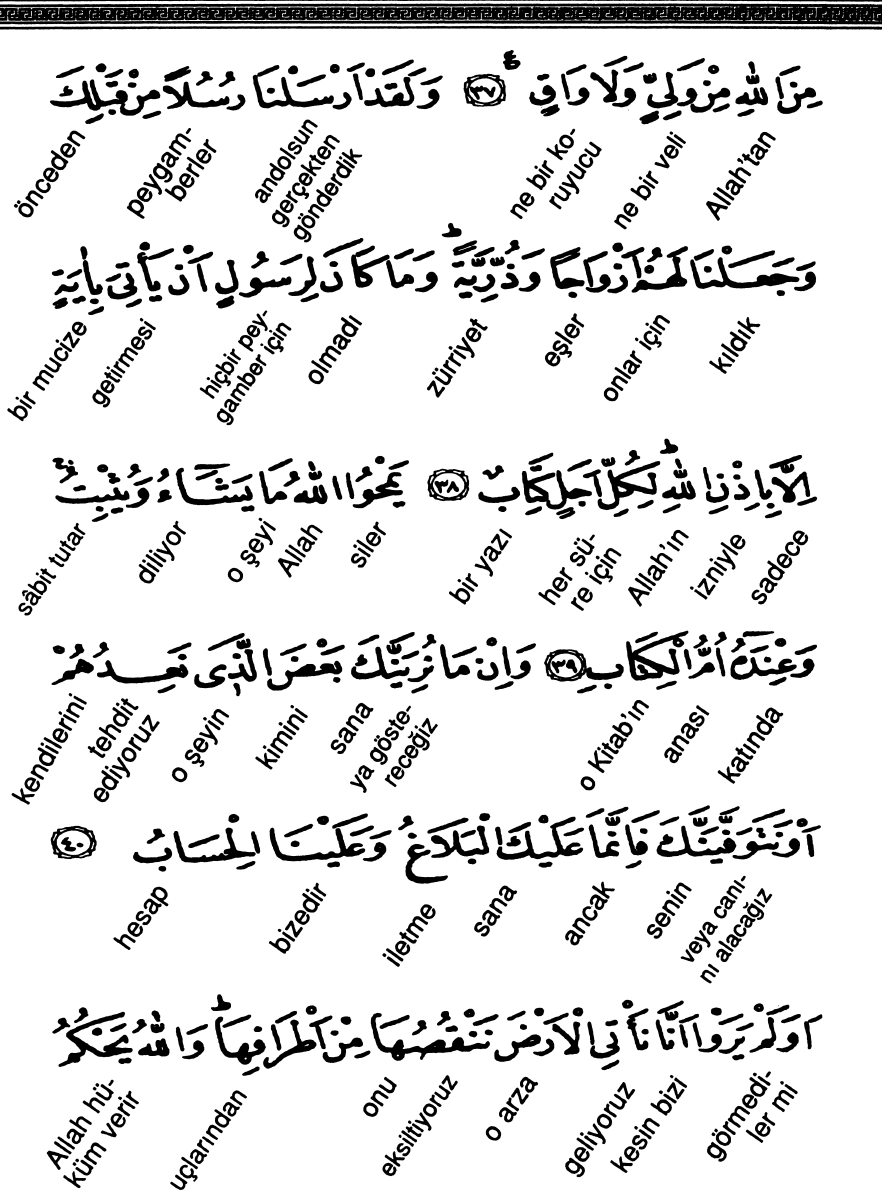

Meâl/37: "İşte böylece onu/Kur'an'ı Arapça bir hüküm olarak indirdik. Sana ilimden bir pay gelmesinden sonra tutar onların heveslerine uyarsan sana Allah'tan ne bir dost ne de bir koruyucu!"

Meâl/38: Gerçekten senden önce de peygamberler gönderdik, onlara da eşler ve zürriyetler verdik. Allah'ın izni olmadıkça hiçbir peygamberin bir mucize getirmesi olmamıştır. Her süre için bir yazı vardır."

Meâl/39: "Allah, dilediğini siler (dilediğini) sâbit tutar. O kitab'ın anası/Ana Kitap O'nun katındadır.".

Meâl/40: "Ya, onları tehdit ettiğimizin bir kısmını sana göstéririz ya da senin canını alırız. Sana düşen sadece tebliğdir. Hesap sormak bize âittir."

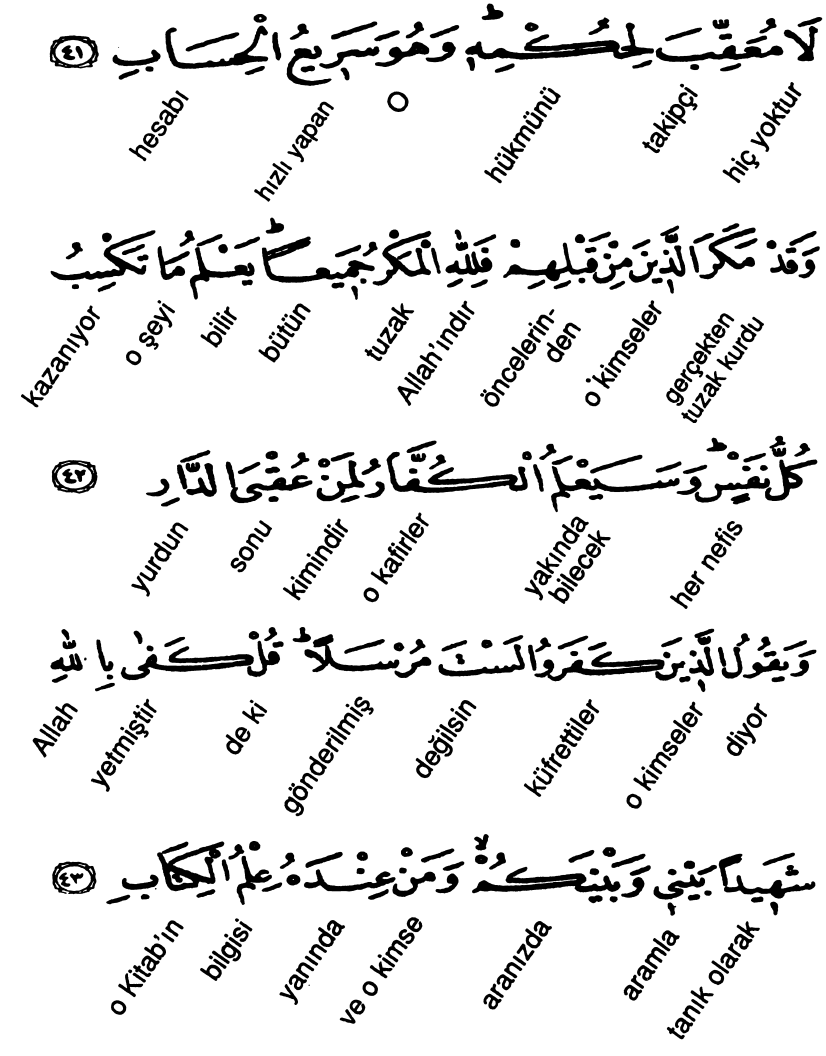

Meâl/41: "Bizim o arza gelip onun uçlarından eksilttiğimizi görmediler mi? Allah hüküm verir. O'nun hükmünün ardına düşüp geri çevirecek yoktur, O, hesabı çok çabuk görendir."

Meâl/42: "Gerçekten, onlardan öncekiler de tuzak kurmuştu. Bütün tuzaklar Allah'ındır. Her canın ne kazanacağını bilir. O kafirler de bu yurdun/dünyanın sonu kimindir yakında bilecekler."

Meâl/43: "O küfredenler: 'Sen, gönderilmiş bir elçi değilsin' diyor. De ki: 'Benimle aranızda şâhid olarak Allah ve bir de yanında o Kitab'ın bilgisi bulunanlar yeter."

İBRAHİM SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الر كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ

karanlıklardan — insanları — çıkarman için — sana — onu indirdik — bir kitap — Elif. Lâm. Râ.

إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾ اللَّهِ الَّذِي

o ki — Allah'ın — Hamîd[3]'in — Azîz[2]'in — yoluna — Rablerinin — izniyle — aydınlığa

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ

azaptan — o kâfirlere — vay/veyl — yerde — o şey — göklerde — o şey — O'nun

شَدِيدٍ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

âhirete — alçak — hayatı — tercih ederler — o kimseler — pek çetin

Meâl/1: "Elif. Lâm. Râ. Bir kitap ki, onu, insanları Rablerinin izniyle karanlıklardan aydınlığa, Azîz ve Hamîd'in yoluna çıkarman için indirdik."
Meâl/2: "O Allah ki göklerde ne varsa yerde ne varsa yalnız O'nundur. Pek çetin bir azaptan ötürü vay o kâfirlere!"

1- Bir iki âyeti dışında Mekke döneminde indirilmiş olup sıralamada 14., indirilişte ise 72. sûredir, ve 52 âyettir. İsmini, 35-41. âyetlerde geçen Hz. İbrahim'den alır.
2- Bkz. Allah'ın Azîz sıfatı.
3- Hamde layık olan, bütün varlıkların diliyle övülen, medh u sena edilen, şükranlar sunulan.

Meâl/3: "Onlar ki o alçak hayatı âhirete tercih ederler, Allah yolundan çevirirler ve o yol için bir çarpıklık isterler. İşte onlar pek uzak/derin bir sapıklık içindedirler."
Meâl/4: "Biz, her elçiyi muhakkak toplumunun diliyle göndermişizdir ki kendilerine açıksecik anlatsın. Bunun sonucunda Allah dilediklerini saptırır dilediklerini de hidâyete erdirir. O, pek güçlüdür, çok hikmetlidir."
Meâl/5: "Andolsun gerçekten Musa'yı âyetlerimizle: 'Toplumunu karanlıklardan aydınlığa çıkar, kendilerine Allah'ın günlerini[4] hatırlat' diye gönderdik. Kuşkusuz bunda, çok sabır gösteren, çok şükreden herkes için ibretler vardır."

4- Geçmiş ümmetlerin başına gelen vak'aları, Arapların savaş günlerini (Nesefi, II, 255); nimetlerini (Celaleyn, I, 207).

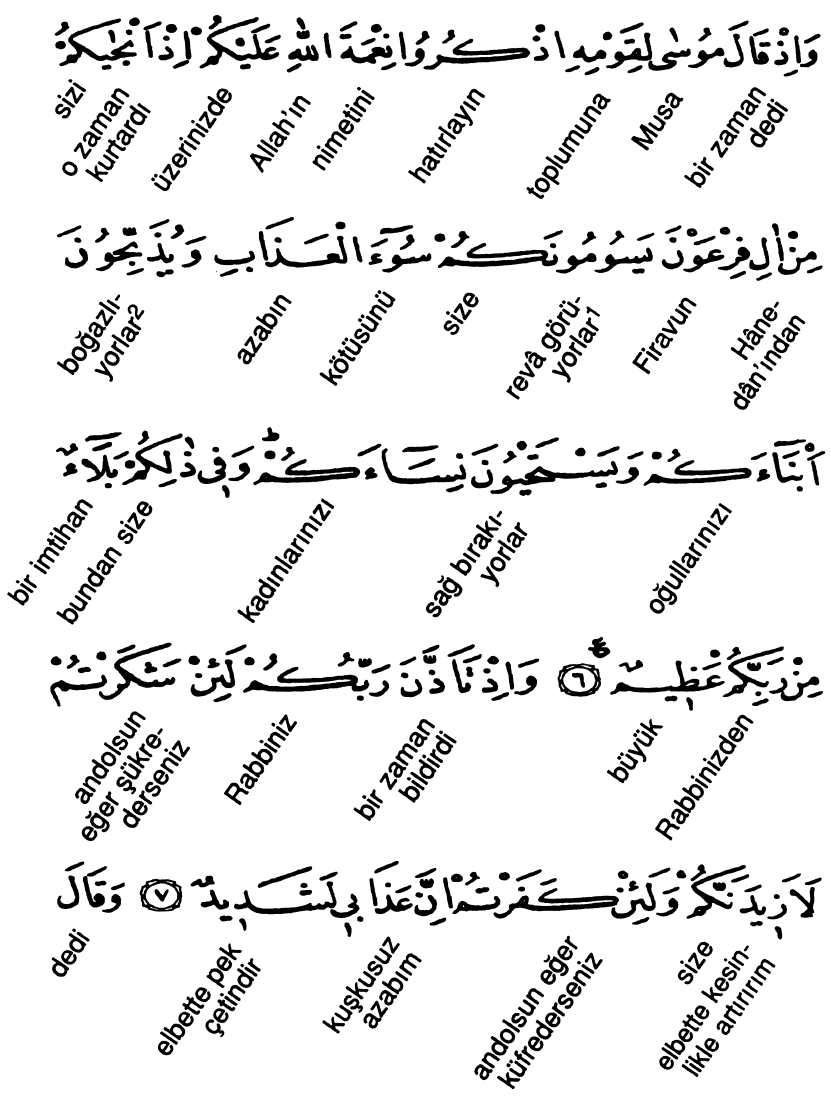

Meâl/6: "Bir zaman Musa toplumuna: 'Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın, hani sizi, Firavun Hânedân'ından kurtarmıştı. Size, azabın kötüsünü revâ görüyorlar, oğullarınızı boğazlıyorlar, kadınlarınızı sağ bırakıyorlardı. Bunda size Rabbinizden büyük bir imtihan vardı.' demişti."

Meâl/7: "Bir zaman Rabbiniz şöyle bildirmişti: 'Eğer şükrederseniz elbette kesinlikle size artırırım, küfrederseniz kuşkusuz azabım elbette pek çetindir."

1- Bkz. âyet, 49.
2- Bkz. âyet, 49.

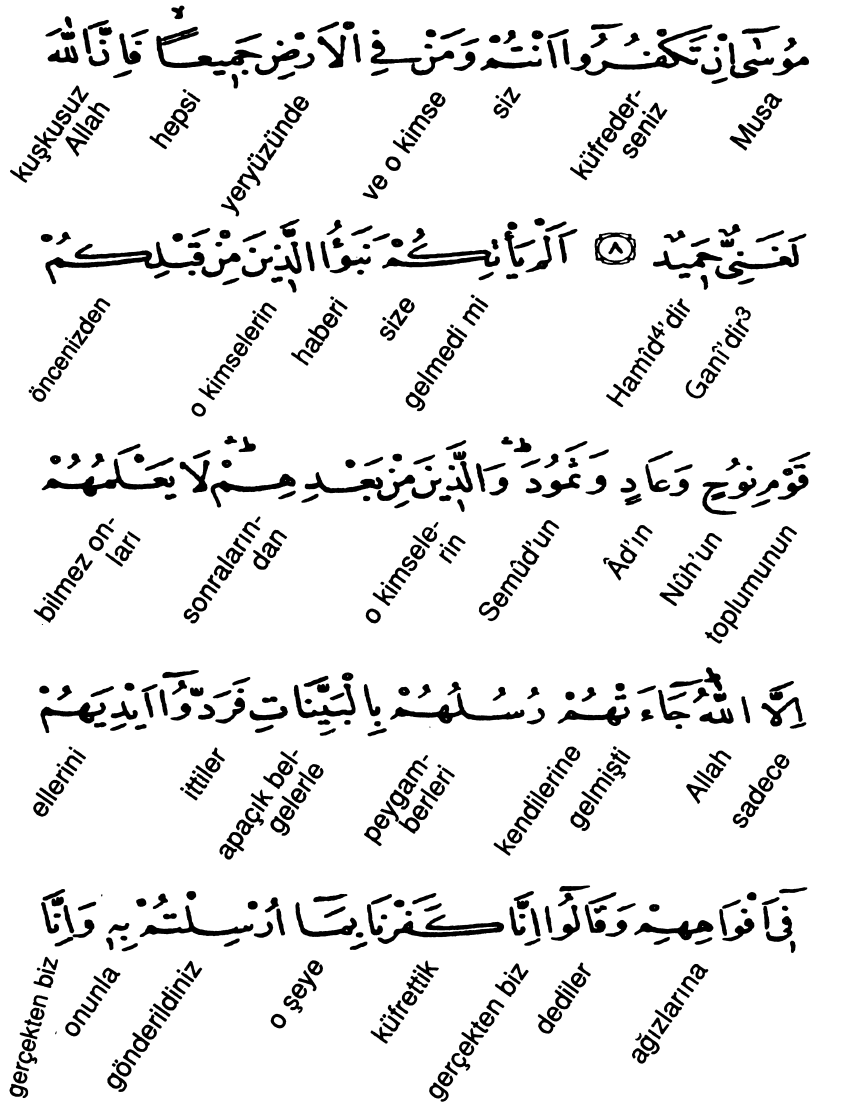

Meâl/8: "Musa dedi: Eğer küfrederseniz siz ve yeryüzünde bulunan kimselerin hepsi (bilin ki) kuşkusuz Allah Ganî'dir, Hamîd'dir."

3- Bkz. Ganî sıfatı.
4- Bkz. Hamîd sıfatı.

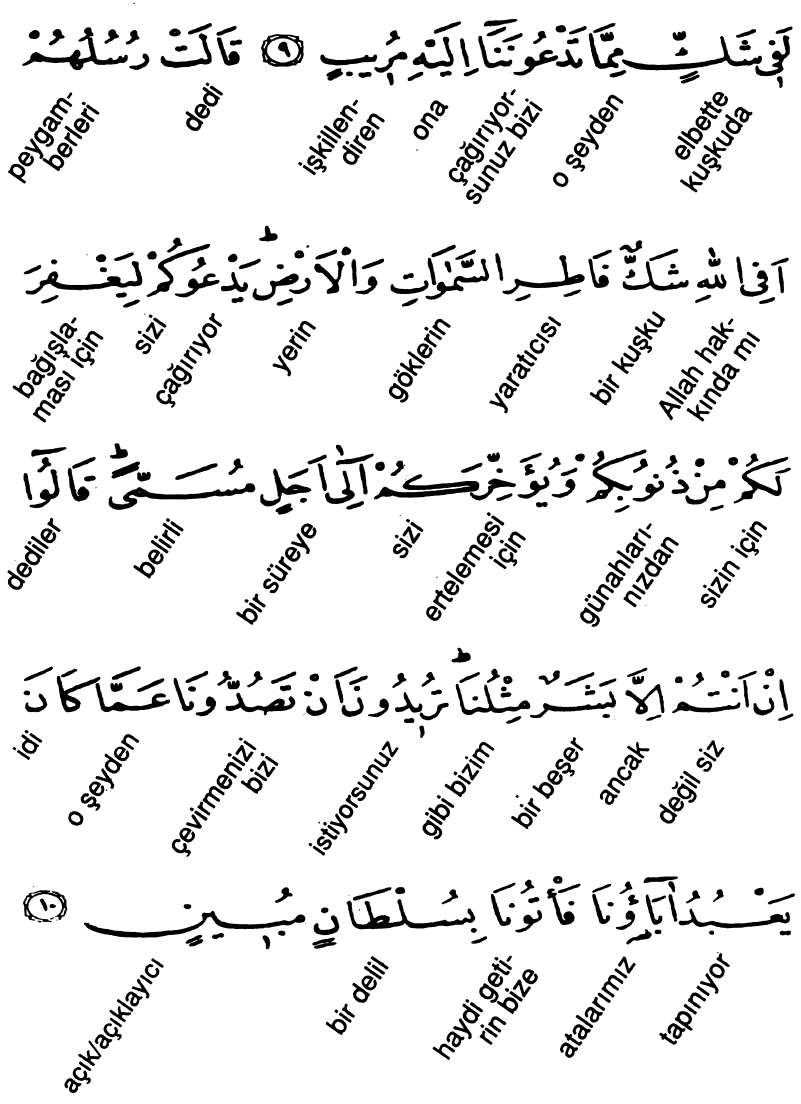

Meâl/9: "Sizden öncekilerin haberi, Nuh toplumunun, Âd'ın, Semûd'un ve onlardan sonrakilerin -ki Allah'tan başkası bilmez onları- haberi gelmedi mi? Peygamberleri apaçık belgelerle kendilerine gelmişlerdi de ellerini ağızlarına itmişler ve: 'Gerçekten biz sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeye küfrettik, bizi kendisine çağırmakta olduğunuz şeyden işkillendiren bir kuşku içindeyiz' demişlerdi."

Meâl/10: "Peygamberleri kendilerine: 'Göklerin ve yerin yaratıcısı Allah hakkında mı kuşku? Sizi, günahlarınızı bağışlaması için çağırıyor, sizi belirlenmiş bir süreye değin erteliyor' dediler. Cevap verdiler: 'Siz de sadece bizim gibi insanlarsınız, bizi, atalarımızın tapındıklarından döndürmek istiyorsunuz, haydi açık/açıklayıcı bir delil getirin."

Meâl/11: "Peygamberleri de onlara dedi: Biz de başka değil sizin gibi birer insanız, ancak Allah, kullarından dilediklerine lutufta bulunur. Allah'ın izni olmadan size bir kanıt getirmemiz bizim için vaki değildir. Yalnız Allah'a dayansın müminler."

Meâl/12: "Bize, yollarımızı göstermişken neyimiz var ki Allah'a dayanmayalım? Bize yaptığınız eziyetlere karşı elbette kesinlikle sabır göstereceğiz. Tevekkül edenler sadece Allah'a dayansın!"

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا

toprağımız- dan | sizi | elbette ke- sinlikle çıka- racağız | peygambe- rine | küfrettiler | o kimseler | dedi

أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ

elbette mu- hakkak helak edeceğiz | Rableri | onlara | bunun üze- rine vahyetti | dinimize | ya da be- hemehal dönersiniz

الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾ وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ

o kimse için | bu | onların sonrasın- dan | o yere | sizi | elbette ke- sinlikle iskân edeceğiz | o zâlimleri

خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾ وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ

her | perişan oldu | fetih iste- diler | tehdidimden | korktu | makamım- dan | korktu

جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾ مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ

bir sudan | içirilir | cehennem | arkasından | inatçı | zorba

Meâl/13: "Küfredenler peygamberlerine: 'Ya sizi behemehal toprağımızdan çıkaracağız ya da çare yok dinimize döneceksiniz!' dediler. Bunun üzerine onlara Rableri şöyle vahiyde bulundu: 'Elbette kesinlikle o zâlimleri helak edeceğiz;"

Meâl/14: "Ve elbette kesinlikle sizi arkalarından o toprağa yerleştireceğiz. Bu, makamımdan korkan, tehdidimden korkan kimse için (ahdim)dir."

Meâl/15: "(Elçiler) fetih istediler ve (sonuçta) inatçı her zorba perişan oldu."

صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ

ölüm kendisine gelir onu boğazından kaydırmağa yaklaşama-yacak2 onu yutmağa uğraşır irinli

مِن كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِن وَرَائِهِ عَذَابٌ

bir azap bunun öte-sinde de ölen değil o her taraf-tan

غَلِيظٌ ﴿١٧﴾ مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ

gibi kül onların işleri Rablerine küfrettiler o kimse-lerin durumu kaba

اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا

o şeyden güç yetire-mezler fırtınalı bir günde rüzgar onu savurdu

كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

uzak sapıklık/şaş-kınlık odur işte bu hiçbir şeye kazandılar

Meâl/16: "Arkasından[1] cehennem, içirilir irinli bir sudan."
Meâl/17: "Onu yutmağa uğraşacak ama onu boğazından geçiremeyecek, her taraftan kendisine ölüm gelecek fakat o ölmeyecek! Ardından da kaba bir azap!"
Meâl/18: "Rablerine küfredenlerin durumu, onların işleri, fırtınalı bir günde rüzgarın kendisini savurduğu bir kül gibidir. Kazandıklarından hiçbir şeyi ele geçiremezler. İşte budur o uzak/derin şaşkınlık."

1- önünde Celaleyn, I, 208
2- Nesefi, II, 258

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ

sizi giderir / dilerse / hak ile / yeri / gökleri / yarattı / kuşkusuz Allah / görmedin mi

وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾ وَبَرَزُوا

ortaya çıkmışlardır / güç / Allah'a / değil bu / yepyeni / bir halk / getirir

لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ

size / idik / cidden biz / büyüklük taslamışlardı / o kimselere / zayıflar / dedi / hepsi / Allah için

تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ قَالُوا

dediler / herhangi bir şeyi / Allah'ın / azabından / bizden / savanlar / siz misiniz / uydular

لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ ۖ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا

yoksa sabır mı gösterdik / sızlandık mı / bize / aynıdır / size / elbette yol gösteriridik / Allah / bize / eğer hidâyet etseydi

Meâl/19: "Cidden Allah'ın gökleri ve yeri hak ile yaratmış olduğunu görmedin mi? Dilerse sizi götürür ve yepyeni bir halk getirir."
Meâl/20: "Bu, Allah'a güç değildir."

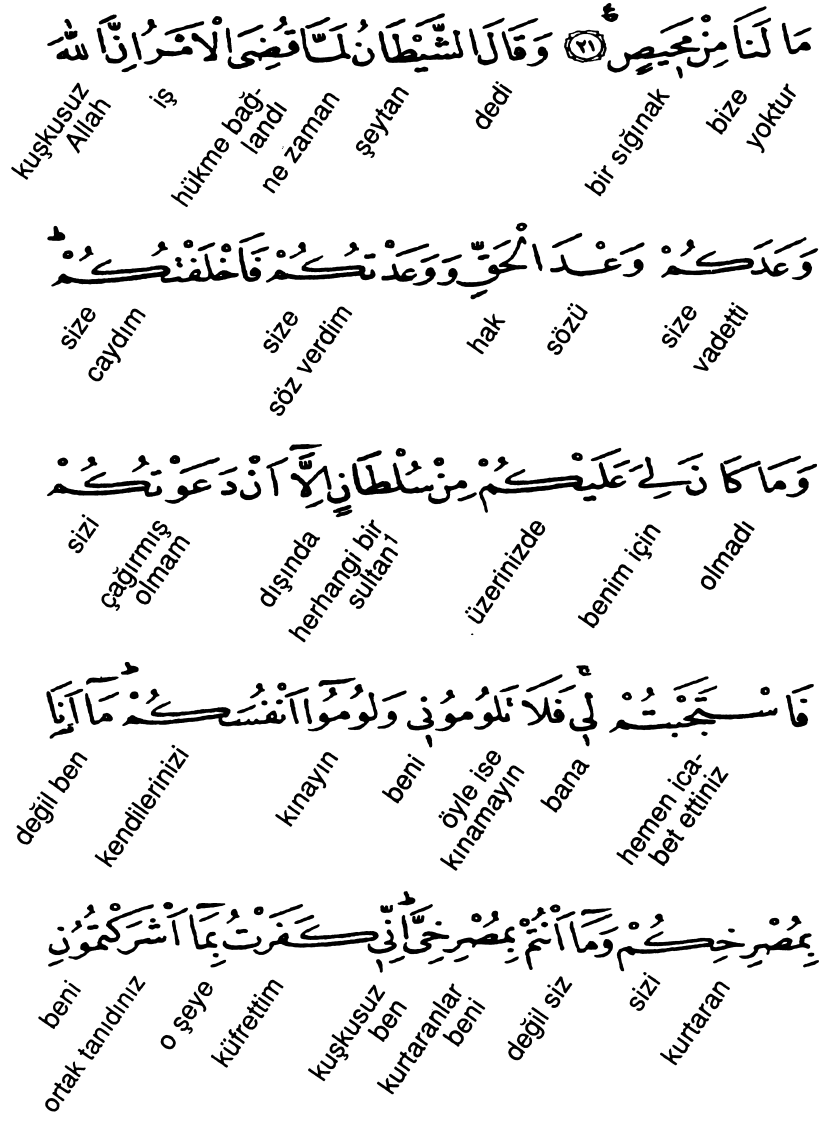

Meâl/21: "Hepsi Allah'ın huzuruna çıkmışlardır. (Dünyada horlanmış) zayıflar, büyüklük taslamış olanlara: 'Hakikaten biz sizin peşinize takılmıştık, şimdi siz, bizden Allah'ın azabından herhangi bir şeyi savabilecek misiniz?' derler. Onlar da: 'Allah bize hidâyet etmiş olsaydı elbette size yol göstermiştik. Artık sızlanmışız yahut sabretmişiz bizim için aynıdır, bizler için bir sığınak yoktur' diye karşılık verirler."

1- kuvvet, kudret, yaptırım gücü.

مِن قَبْلُ ۚ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾ وَأُدْخِلَ

önceden zâlimler cidden o onlara bir azap elem veren sokuldu

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا

o kimseler iman ettiler işlediler iyi işleri cennetlere akar altlarından

الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا

ırmaklar sürekli kalanlar içlerinde izniyle Rablerinin onların selamlaşmaları orada

سَلَامٌ ﴿٢٣﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً

selâm görmedin mi nasıl getirdi Allah bir örnek olarak bir kelimeyi hoş

كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾

gibi bir ağaç hoş kökü onun sâbit dalları onun gökte

Meâl/22: "İş hükme bağlandığında şeytan dedi: Kuşkusuz Allah size gerçek bir va'd ile söz vermişti. Ben de size söz vermiştim ama size karşı sözümde durmadım. Hem benim, üzerinizde bir saltanatım/yaptırım gücüm yoktu, sadece size çağrıda bulunmuştum siz de bana evet demiştiniz! Artık beni kınamayın da kendilerinizi kınayın. Değilim sizi kurtaran! Değilsiniz beni kurtaranlar! Gerçekten ben, önceden beni ortaklık aracı yapmış olmanızı tanımamıştım/buna karşı çıkmıştım. Cidden o zâlimler, onlara elem veren bir azap vardır!"

Meâl/23: "İman edip iyi işleri yapmış olanlar ise altlarından ırmaklar akan cennetlere sokulmuşlardır. Oralarda, Rablerinin izniyle sürekli kalacaklar. Onların oralarda esenlik dilekleri 'selâm'dır."

Meâl/24: "Görmedin mi Allah, nasıl bir örnek verdi? Hoş bir kelimeyi, ki kökü (yerin derinliklerinde) sabit, dalları gökte güzel bir ağaç gibi."

تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ

örnekleri Allah verir Rabbinin izniyle zaman her meyvesini verir

لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ

gibi ağaç pis bir sözün durumu öğüt alırlar belki onlar insanlar için

خَبِيثَةٍ ٱجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ ٱلْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ يُثَبِّتُ

sâbit tutar bir karar onun için yoktur yerin üstünden koparıldı kötü

ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا

dünya hayatında sâbit sözle iman ettiler o kimseleri Allah

وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ ﴿٢٧﴾

diliyor o şeyi Allah yapar o zâlimleri Allah saptırır âhirette

Meâl/25: "(O ağaç) her zaman Rabbinin izniyle meyvesini verir, Allah insanlara böyle örnekleri veriyor ki belki onlar öğüt alırlar."

Meâl/26: "Pis bir sözün durumu toprak üzerinden koparılan kökü olmayan kötü bir ağaç gibidir."

Meâl/27: "Allah, iman edenlere dünya hayatında ve âhirette sabit sözle sebât verir, Allah o zâlimleri saptırır, Allah dilediğini yapar."

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ

toplumlarını kondurdular nankörlüğe Allah'ın nimetini değiştir-diler o kimse-lere bakmadın mı

دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

karargâh ne kötü oraya yaslanırlar/ girerler cehenneme helâk yurduna

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا لِيُضِلُّوا عَن سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا

keyfinize bakın! de ki yolundan saptırsınlar diye denkler Allah'a kıldılar

فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُل لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ

namazı dosdoğru kılmalarını iman ettiler onlar ki kullarıma de ateşedir kuşkusuz varışınız

وَيُنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ

gelmesi öncesinden açıkça gizlice kendilerine rızık verdik o şeyden harcama-larını

Meâl/28: "Allah'ın nimetini nankörlüğe çeviren ve toplumlarını helâk yurduna konduranlara bakmadın mı?"

Meâl/29: "Cehenneme (kondurdular) oraya yaslanırlar. Ne kötü karargâh!"

Meâl/30: "Yolundan saptırmaları için Allah'a denkler tanıdılar. De ki: Keyfinize bakın, kuşkusuz varışınız ateşedir."

1- temettu, kişinin elinden geldiğince arzularının tatmin etmesidir (Nesefi'nin bir nakli, II, 263).

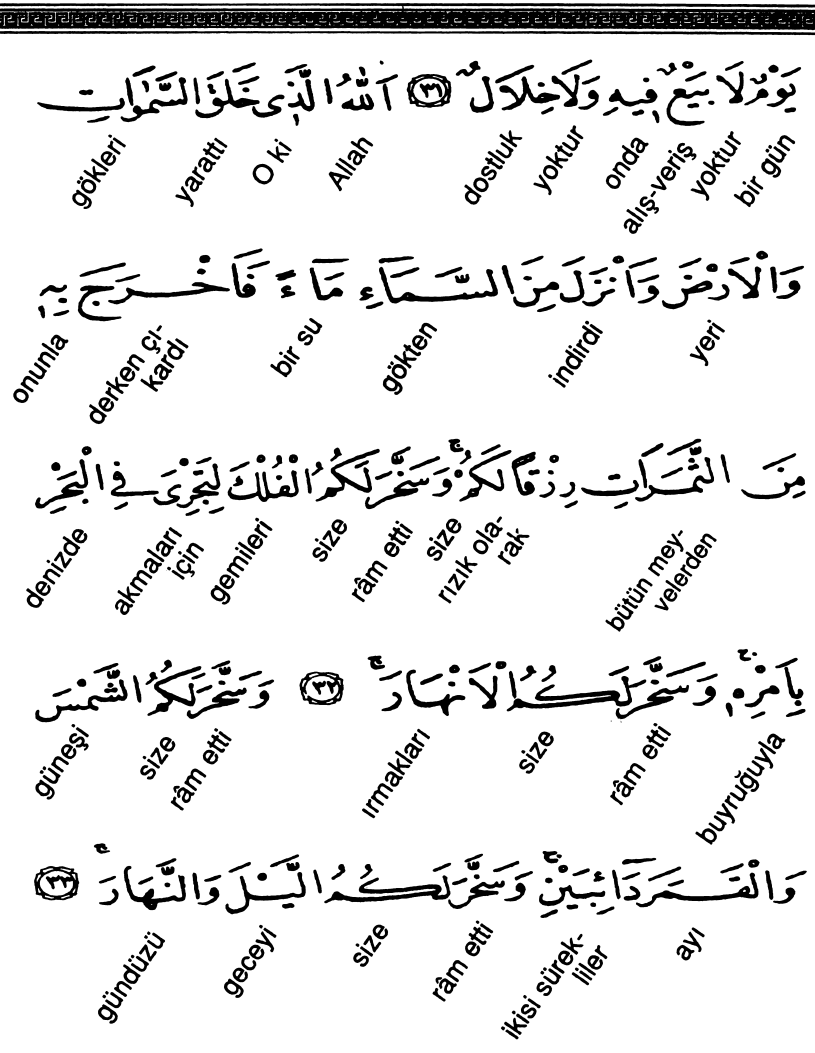

Meâl/31: "İman etmiş kullarıma, namazı dosdoğru kılmalarını, kendisinde alış-verişin olmadığı, dostluğun bulunmadığı bir gün gelmeden önce kendilerini rızıklandırdığımız nimetlerden gizli ve açık harcamalarını söyle."

Meâl/32: "Allah, O Zât ki gökleri ve yeri yarattı, gökten bir su indirip onunla size rızık olmak üzere bütün meyvelerden/ürünlerden çıkardı, buyruğuyla denizde akıp gitmeleri için gemileri size boyun eğdirdi, ırmakları emrinize verdi."

Meâl/33: "Güneşi ve ayı -ikisi seyirlerinde[2] sürekliler olmak üzere- emrinize verdi, gece ile gündüzü de emrinize verdi."

2- Nesefi, II, 262. / ikisi yörüngelerinde gevşeklik göstermeden, bıkıp-usanmadan akıp gidenler olmak üzere (Celaleyn, I, 209).

وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ ۚ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ

onu sayamaz-sınız Allah'ın nimetini sayarsa-nız onu istediniz o şeyi her -den biraz verdi size

إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ رَبِّ ٱجْعَلْ

kıl Rabbim İbrahim bir zaman dedi pek nan-kör kesin pek zâlim cidden in-san

هَٰذَا ٱلْبَلَدَ ءَامِنًا وَٱجْنُبْنِى وَبَنِىَّ أَن نَّعْبُدَ ٱلْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾

putlara tapmamız-dan oğullarımı beni uzak tut güvenli bu beldeyi

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ ۖ فَمَن تَبِعَنِى فَإِنَّهُۥ مِنِّى

bendendir kuşkusuz o uydu bana artık kim insanlar-dan çoğunu saptırdılar gerçekten onlar Rabbim

وَمَنْ عَصَانِى فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾ رَّبَّنَآ إِنِّىٓ

gerçekten ben Rabbimiz çok merha-metlisin çok bağış-layıcısın hiç şüphe-siz Sen bana karşı geldi kim

Meâl/34: "Ve size, kendisini istediğiniz her şeyden biraz verdi. Allah'ın nimetini saymağa kalkışsanız onu sayamazsınız. Cidden insan pek zâlim pek nankördür."
Meâl/35: "Bir zaman İbrahim demişti: Rabbim! Bu beldeyi güvenli kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmamızdan uzak tut."
Meâl/36: "Rabbim! Gerçekten onlar insanlardan çoğunu saptırdılar. Artık kim bana uyarsa kuşkusuz o bendendir. Kim bana karşı gelirse şüphesiz Sen çok bağışlayıcı, çok merhametlisindir."

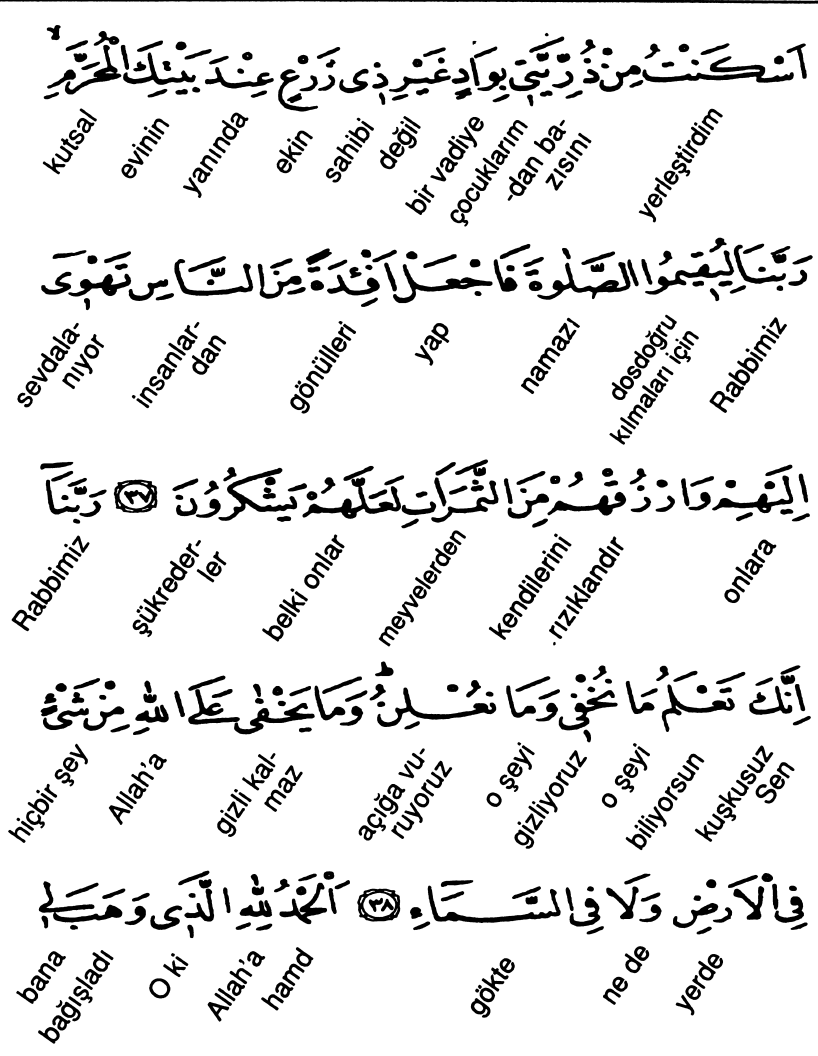

Meâl/37: "Rabbimiz! Gerçekten ben çocuklarımdan kimini Senin kutsal evinin yanında ekinsiz/ekine elverişsiz[1] bir vâdiye yerleştirdim ki ey Rabbimiz namazı dosdoğru kılsınlar! Artık sen insanlardan kimilerinin gönüllerini onlara sevdalandır, kendilerine meyvelerden rızıklar ver belki onlar şükrederler."

Meâl/38: "Rabbimiz! Kuşkusuz Sen, neyi gizlersek neyi açığa vurursak biliyorsun. Öyle ya ne yerde ne de gökte Allah'a hiçbir şey gizli kalmaz."

1- Nesefi, II, 263.

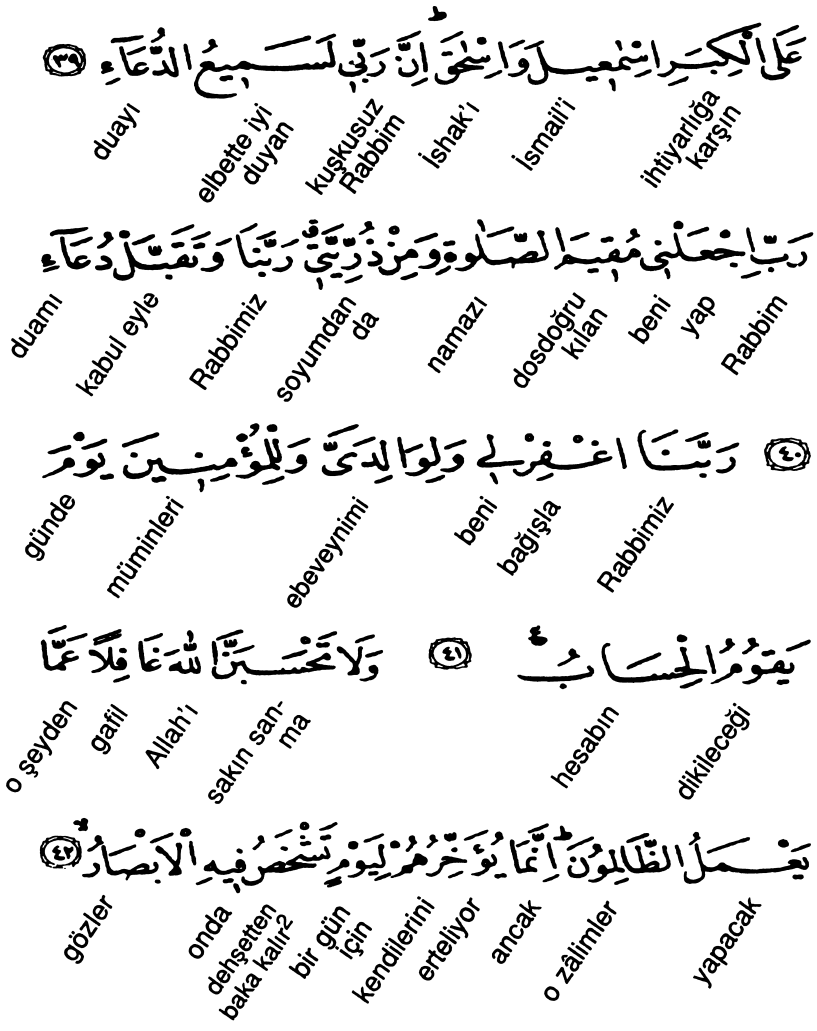

Meâl/39: "Yaşlılığımda bana İsmail ile İshak'ı bağışlayan Allah'a hamdolsun. Gerçekten Rabbim duayı çok iyi duyandır."

Meâl/40: "Rabbim! Beni, namazı dosdoğru kılan yap. Soyumdan da! Rabbimiz! Kabul eyle duamı."

Meâl/41: "Rabbimiz! Hesabın (tepemize) dikileceği günde beni, ebeveynimi ve müminleri bağışla."

Meâl/42: "Sakın, o zâlimlerin yapageldiklerinden Allah'ın gafil olduğunu sanma! O sadece onları, gözlerin kendisine dehşetten bakakalacağı/dikilip kalacağı bir gün için erteliyor."

2- şuhûs, gözün açılıp bir daha kapanmaması (Celaleyn, I, 210).Gözleri açıp kirpikleri oynatmayarak ve bakmayarak dikip durmak manasınadır ki beleri kalmak tabir olunur. Aşırı şaşkınlıktan ve dehşetten kaynaklanır, son nefesini vermek üzere olan kişinin bakışı gibi (Asım Efendi, Okyanus, II, 381).

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ ۖ وَأَفْئِدَتُهُمْ

gönülleri bakışları kendilerine dönmez başlarını dikmişler koşanlar

هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾ وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ

o azap kendilerine gelir bir günden insanları uyar bomboş

فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ

yakın bir süreye ertele bizi Rabbimiz zulüm yaptılar o kimseler der

نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ ۗ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ

önceden yemin etmiştiniz değil miydiniz peygamberlere uyalım davetine evet diyelim

مَّا لَكُم مِّن زَوَالٍ ﴿٤٤﴾ وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ

kendilerine zulmetmişlerdi o kimselerin meskenlerine yerleştiniz herhangi bir zeval yoktur size

Meâl/43: "Başlarını dikerek koşarlar, bakışları kendilerine dönmez ve gönülleri de bomboştur[1]."

Meâl/44: "İnsanları, o azabın kendilerine geleceği güne karşı uyar ki o zulmetmiş onlanlar: 'Rabbimiz! Bizi yakın bir süreye değin ertele de davetine evet diyelim, peygamberlere uyalım' diyecekler. Siz daha önce, sizler için hiçbir zeval olmadığına dair yemin etmiş değil miydiniz?"

1- korkularından akıllarında hiçbir şey yoktur (Celaleyn, I, 210).

وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ

örnekleri / size / verdik / onlara / yaptık / nasıl / size / açıkça belli oldu

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ ﴿٤٥﴾

tuzağı/planı onların / Allah / katında / tuzakları-nı/planlarını / gerçekten kurdular/plan-ladılar

وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ

Allah'ı / sakın san-ma / dağlar / ondan / kayacak ol-ması / onların / tuza-ğı/planı / ise

مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

sâhib-i in-tikamdır / pek güçlü-dür / kuşkusuz Allah / peygam-berlerine / va'dinden / cayan

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ وَبَرَزُوا

ortaya çık-mışlar / gökler de / yerin / başkasına / yer / değiştirilir / bir gün

Meâl/45: "Siz de, kendilerine zulüm yapmış olanların meskenlerine yerleşmiştiniz. Oysa onlara nasıl/neler yaptığımız size açık-seçik belli olmuş hem de size örnekleri vermiştik."

Meâl/46: "Gerçekten tuzaklarını kurmuşlardı. Oysa, tuzaklarından dağlar yerinden kayacak olsa bile tuzakları (nın bilgisi[2]) Allah katındadır."

Meâl/47: "Sakın Allah'ı, peygamberine verdiği sözünden cayan sanma! Kuşkusuz Allah pek güçlüdür, intikam sahibidir."

2- a.g.e.a.y.

لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ

yaklaştırılmışlar — o gün — o suçluları — görürsün — Kahhâr — Vâhid — Allah için

فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾ سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ

bürür — katrandan — gömlekleri — kelepçeler içinde

وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ

cidden Allah — kazandı — o şeyi — her nefse — Allah ceza versin diye — ateş — yüzlerini

سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾ هَٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا

bilmeleri için — bununla — uyarılmaları için — insanlara — bir tebliğdir — bu — hesapça — pek hızlıdır

أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

duru-lekesiz akılların — sahipleri — öğüt almaları için — tek — tanrı — O — ancak

Meâl/48: "Bir gün ki yeryüzü başka bir yeryüzüne değiştirilir. Gökler de. Tek ve Kahhâr olan Allah'ın huzuruna çıkmışlardır[3]."
Meâl/49: "O gün o suçluları kelepçeler içinde yaklaştırılmışlar olarak görürsün[4]."
Meâl/50: Gömlekleri katrandandır. Yüzlerini de ateş bürür."
Meal/51: "Allah, her nefse kazandığının cezasını versin diye (böyle yapar). Cidden Allah, hesabı pek hızlı görendir."
Meâl/52: "Bu (Kur'ân) bununla uyarılmaları, ancak O'nun tek tanrı olduğunu bilmeleri ve bir de duru ve lekesiz akıl sahiplerinin öğüt alması için insanlara bir tebliğdir."

3- Hepsi Allah'ın huzurunda toplanmak üzere kabirlerinden çıkmışlardır (Nesefi, II, 226).
4- 'mukarrenin' kelimesiyle ilgili bir takım zorlama yorumlara katılmıyoruz. S.G.

HICR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ ﴿١﴾ رُّبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا

Elif. Lâm. Râ[2]. âyetleri işte şunlar sana açık/açıklayıcı Kur'an'ın o Kitâb'ın bazan arzulayacak o kimseler küfrettiler

لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾ ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ

olsalardı müslümanlar onları bırak yesinler keyif sürsünler kendilerini oyalasın emel[3]

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤﴾

ileride bileceklerler hiçbir yerleşim birimini helak etmedik illâ ki onun için var bir yazgı bilinen

Meâl/1: "Elif. Lâm. Râ. İşte şunlar sana! O Kitâb'ın âyetleri, açık/açıklayıcı Kur'ân'ın."
Meâl/2: "Küfretmiş olanlar zaman gelecek müslüman olsalardı diye arzulayacaklar."
Meâl/3: "Bırak onları yesinler, keyif sürsünler, kendilerini emel/geleceğe yönelik hülyalar oyalasın, ileride bileceker."
Meâl/4: "Biz, hiçbir yerleşim birimini bilinen/belirlenmiş bir yazgısı olmadan helak etmedik."

1- Mekke döneminde indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 54., tertipte 15 sûredir. 99 âyet, 654 kelime, 1771 harftir. İsmini 84. âyette geçen ve bir yer adı olan Hıcr'dan alır.
2- Bkz. Bakara, âyet, 1.
3- İleriye yönelik arzular, hülyalar.

Meâl/5: "Hiçbir ümmet ne (belirlenmiş) süresinin önüne geçer ne de (o süreyi) geciktirebilirler.

Meâl/6: "Dediler: Hey o kendisine zikir/Kur'an indirilen cidden sen elbette delisin/cinlenmişsin."

Meâl/7: "Doğru sözlülerden isen bize melekleri getirsene."

Meâl/8: "Biz o melekleri ancak hak ile indiririz! O zaman da gözaçtırılmazlar."

Meâl/9: "Cidden biz, Kur'an'ı indirdik biz ve gerçekten biziz onu behemehal koruyanlar."

Meâl/10: "Andolsun ki senden önce, o ilklerin grupların içinde de (peygamberler) göndermiştik."

4- Celaleyn, I, 211.

إِلَّا كَانُوا بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾ كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُۥ فِى قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ

o mücrim-lerin | kalplerinde | ona yol açarız | işte böyle | alay ediyor-lar | onunla | idiler | illâ ki

﴿١٢﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ وَلَوْ فَتَحْنَا

açsak | eğer | öncekilerin | sünnetiş | oysa geçti | ona | inanmazlar

عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ ٱلسَّمَآءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾ لَقَالُوٓا

elbette derler | yükselip du-ruyorlar | orada | devam ederler | gökten | bir kapı | üzerlerine

إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَٰرُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

büyülenmişler | bir toplumuz | hayır biz | gözlerimiz | bağlandı6 | ancak

Meâl/11: "Kendilerine herhangi bir elçi gelmeye dursun muhakkak onunla alay ederlerdi."

Meâl/12: "İşte biz, Kur'an'a, o mücrimlerin kalplerinde böyle bir yol açarız."

Meâl/13: "Öncekilerin (maruz kaldıkları felaket) yolu geçmişken yine ona inanmazlar."

Meâl/14: "Üzerlerine gökten bir kapı açsak da oradan yükseliyor olsalar;"

Meâl/15: "Elbette: 'Bizim ancak gözlerimiz bağlandı, hayır doğrusu biz büyülenmiş bir topluluğuz!' derler."

5- İnkarları yüzünden daha önceki toplumların başına gelen ve helaklarına sebep olan İlâhî kanun, genel yasa.

6- Celaleyn, I, 212; örtüldü, kapandı, büyülendi, Kurtubi, el-Cami, X, 8.

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾ وَحَفِظْنَاهَا

onu koruduk — seyreden-ler için — süsledik onu — burçlar[1] — gökte — andolsun gerçekten yaptık

مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٧﴾ إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ

bir şihâb[3] — hemen iz-ledi onu — işitileni[2] — çaldı — o kimse ancak — kovulmuş — şeytan — her — -den

مُّبِينٌ ﴿١٨﴾ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا فِيهَا

orada — bitirdik — ağır bas-kılar — oraya — bıraktık — döşedik onu — yeri — açık

مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ ﴿١٩﴾ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَن

o kimse için — geçimlikler — orada — sizin için — yaptık — ölçülmüş — şey — her — -den

لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُ

hazineleri — kattımızda — illa ki — hiçbir şey yoktur — rızık ve-renler — ona değilsiniz

Meâl/16: "Andolsun biz gökte burçlar yaptık ve onu/göğü seyredenler için süsledik."
Meal/17: "Ve onu, kovulmuş her şeytandan koruduk."
Meâl/18: "Ancak dinlenileni çalmağa kalkışan/kulak hırsızlığı yapmağa yeltenen vardır ki onun da peşine açık bir şihâb/parlak bir ateş parçası düşer."
Meâl/19: "Yeri, onu da uzattık, oraya ağır baskılar/sâbit dağlar bıraktık, orada ölçülmüş her şeyden bitirdik."
Meâl/20: "Orada, sizin için ve sizin kendisine rızık verenler olmadığınız kimse için geçimlikler yaptık."

1- Burç, aslında yüksek köşk demektir. Gökte özel bir amaçla bir araya getirilmiş bulunan yıldızlar kümesine de burç adı verilmiş olup meşhurları on ikidir. Bulunduk bölgeye 'Burçlar mıntıkası' denilir.. (E. H. Yazır, V, 3047).
2- Nesefi, II, 270.
3- Şihâb, lugatta ateş alevi demektir. Parıltılarından dolayı yıldızlara ve süngüye de bu ad verilir.. sonuç itibarıyla bunlar göklere doğru yükselmek isteyen cin şeytanlarına atılan bir takım semâvî mermilerdir.. (bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D., X, 3050 v.d.)/füzeler, ışınlar. S.G.

وَمَا نُنَزِّلُهُۥٓ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢١﴾ وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَٰقِحَ فَأَنزَلْنَا

indirdik aşılayıcılar rüzgarları gönderdik bilinen ölçü ile sadece onu indirmeyiz

مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَأَسْقَيْنَٰكُمُوهُ وَمَآ أَنتُمْ لَهُۥ بِخَٰزِنِينَ ﴿٢٢﴾

depola-yanlar onu değil siz onu size suvardık/ içirdik bir su gökten

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْىِۦ وَنُمِيتُ وَنَحْنُ ٱلْوَٰرِثُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ عَلِمْنَا ٱلْمُسْتَقْدِمِينَ

kıdemi olanları andolsun cidden bildik varisler biziz öldürürüz diriltiriz elbette biz gerçekten biz

مِنكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا ٱلْمُسْتَـْٔخِرِينَ ﴿٢٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ

O kuşkusuz Rabbin sonrakileri andolsun bildik sizden

يَحْشُرُهُمْ ۚ إِنَّهُۥ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ مِن صَلْصَٰلٍ

salsâl'dan[4] insanı andolsun gerçekten yarattık çok bilendir çok hikmetli gerçekten O toplaya-cak onları

Meâl/21: "Hiçbir şey yoktur ki onun hazineleri yanımızda olmasın. Ancak onu bilinen/belirli bir ölçü ile indiririz."

Meâl/22: "Rüzgarları aşılayıcılar/dölleyiciler olarak gönderdik. Gökten bir su indirdik de onunla sizi suvardık. Siz, onu depolayıcılar değilsiniz."

Meâl/23: "Gerçek biz, behemehal biz diriltir ve öldürürüz. Biziz vârisler."

Meâl/24: "Andolsun sizden önce geçenleri bilmişizdir, andolsun geri kalanları da bilmişizdir."

Meâl/25: "Kuşkusuz Rabbin O, onları toplayacak. Gerçekten O, çok hikmetlidir, çok bilendir."

4- Pişmemiş kuru çamurdan (Nesefi, II, 271

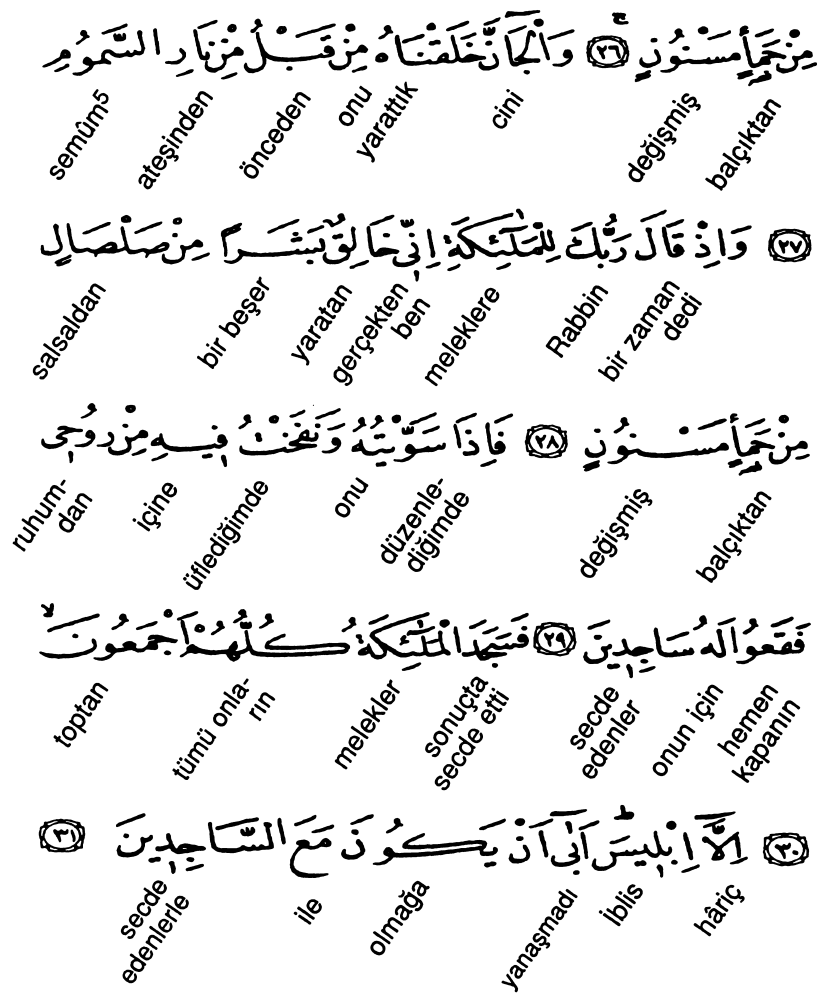

Meâl/26: "Andolsun insanı pişmemiş kuru çamurdan, değişmiş/şekillenmiş balçıktan yarattık."

Meâl/27: "Cini, daha önceden de onu semûm ateşinden yaratmıştık."

Meâl/28: "Bir zaman Rabbin meleklere: 'Gerçekten ben, pişmemiş kuru çamurdan, değişmiş/şekillendirilmiş balçıktan bir insan yaratacağım' demişti."

Meâl/29: "Onu düzenleyip[6] içine üflediğimde hemen kendisi için secdelere kapanın."

Meâl/30: "Sonuçta melekler, onların tümü, toptan secde ettiler."

Meâl/31: "İblis hâriç! O, secde edenlerle birlikte olmağa yanaşmadı."

5- Semûm, vücudun gözeneklerine nüfûz eden dumansız ateş (Celaleyn, I, 212).

6- Mukadder şekline soktuğumda.

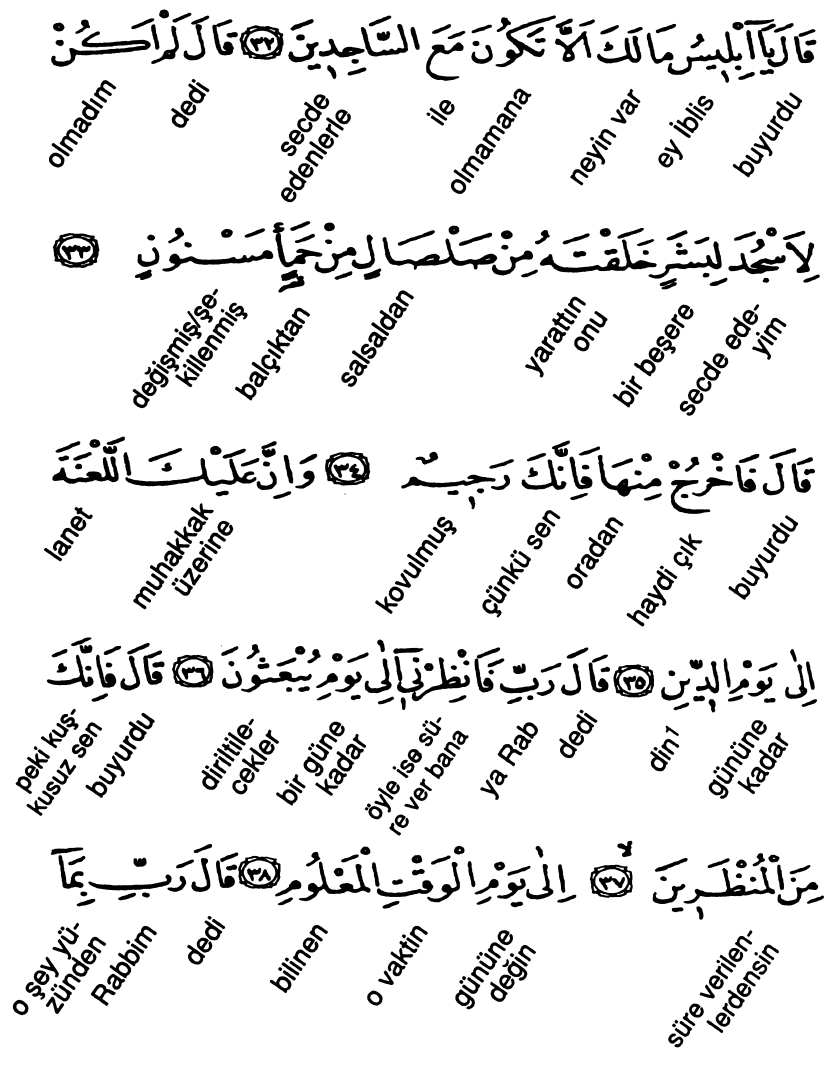

Meâl/32: "Buyurdu: Ey İblis! Secde edenlerle olmaman için gerekçen nedir?"
Meâl/33: "(İblis): 'Ben, kendisini pişmemiş kuru bir çamurdan, değişmiş/şekillenmiş bir balçıktan yarattığın bir insana secde etmem için var olmadım' dedi."
Meâl/34: "Buyurdu: Haydi çık oradan, çünkü sen kovuldun."
Meâl/35: "Muhakkak ceza gününe kadar lanet senin üzerinedir."
Meâl/36: "(İblis): 'Ya Rabbi! Öyle ise bana, diriltilecekleri güne kadar süre ver' dedi."
Meâl/37: "Buyurdu: Peki, kuşkusuz sen süre verilenlerdensin."
Meâl/38: "O bilinen vaktin gününe değin."

1- Ceza (Celaleyn, I, 213.)

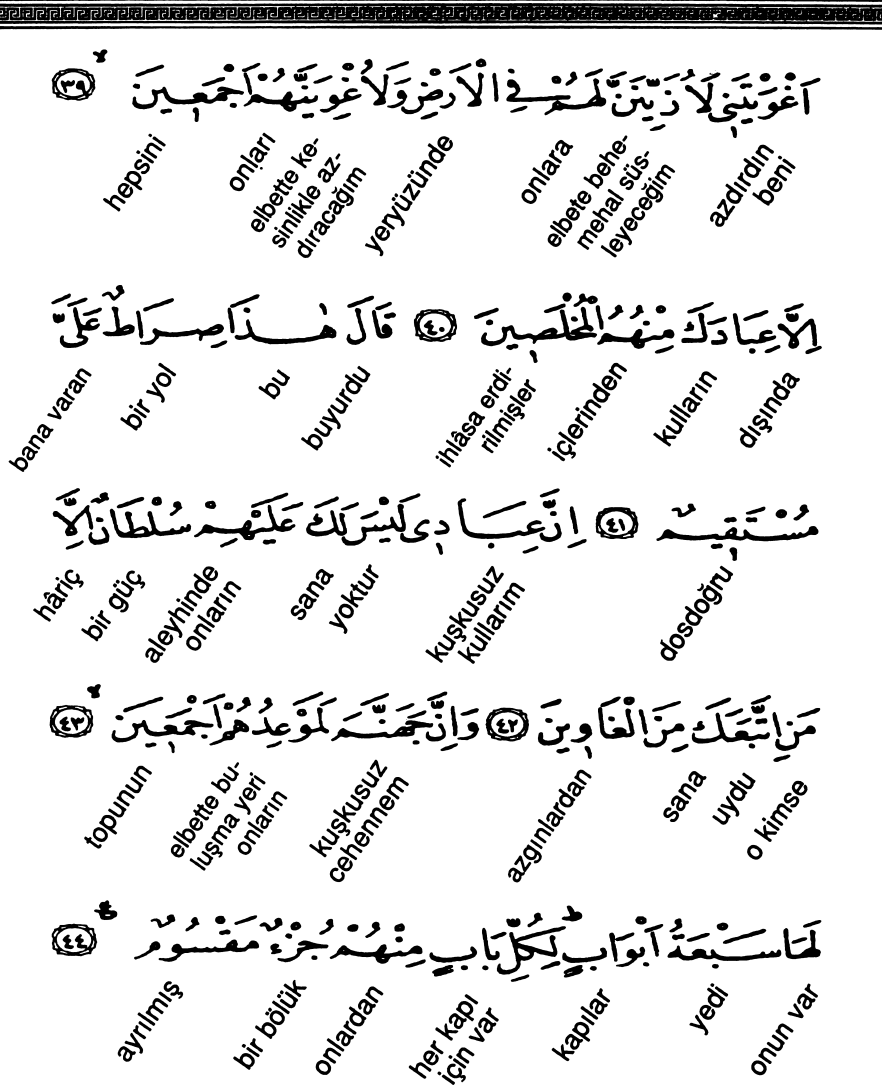

Meâl/39: "Dedi: Rabbim! Beni azdırmandan ötürü elbette behemehal yeryüzünde onlar için süslemeler yapacağım, onları, hepsini kesinlikle mutlaka azdıracağım."
Meâl/40: "Ancak içlerinden ihlâsa erdirilmiş kulların hariç."
Meâl/41: "Buyurdu: Bu, bana varan dosdoğru bir yoldur."
Meâl/42: "Kuşkusuz (o samimi) kullarım aleyhinde senin için bir güç yoktur. Azgınlardan sana uyanlar hâriç."
Meâl/43: "Kuşkusuz cehennem, elbette onların topunun buluşma yeridir."
Meâl/44: "Onun/cehennemin yedi kapısı olup her kapı için de onlardan ayrılmış bir bölük vardır."

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ

selâmetle / girin oralara / gözelerdedir/pınarlardadır / cennetlerdedir / kuşkusuz müttakiler

آمِنِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ

tahtlar üzerinde / kardeşler olarak / kini / göğüslerinde / o şeyi çıkarmışızdır / güvene kavuşmuşlar

مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾ لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ

çıkarılmışlar / oradan değil onlar / bir yorgunluk / orada / kendilerine dokunmaz / karşılıklılar

نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّ عَذَابِي

kesinlikle azabımı da / çok merhametli / çok bağışlayıcı / benim / kesinlikle beni / kullarıma / haber ver

هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾ وَنَبِّئْهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾

İbrahim'in / konuğundan[2] / haber ver onlara / elem veren / azap / odur

Meâl/45: "Kuşkusuz takva sahipleri cennetlerdedir, pınarlardadır/gözelerde/kaynak suların başlarındadır."
Meâl/46: "Güvene kavuşmuşlar olarak selametle girin oralara."
Meâl/47: "Göğüslerindeki kini söküp atmışızdır, kardeş kardeş tahtlar üzerinde karşılıklı olarak (muhabbet ederler)."
Meâl/48: "Orada kendilerine hiçbir yorgunluk ilişmeyecek. Onlar oradan çıkarılacaklar da değillerdir."
Meâl/49: "Kullarıma haber ver gerçekten ben, benim çok bağışlayıcı, çok merhametli."
Meâl/50: "Kesinlikle azabımı da (bildir ki) elem veren azap da odur."
Meâl/51: "Onlara, İbrahim'in konuklarından da bahset."

2- "Dayf" sözcüğü tekil olmakla birlikte çoğul anlamında da kullanılır (Asım efendi, Okyanus II, 799).

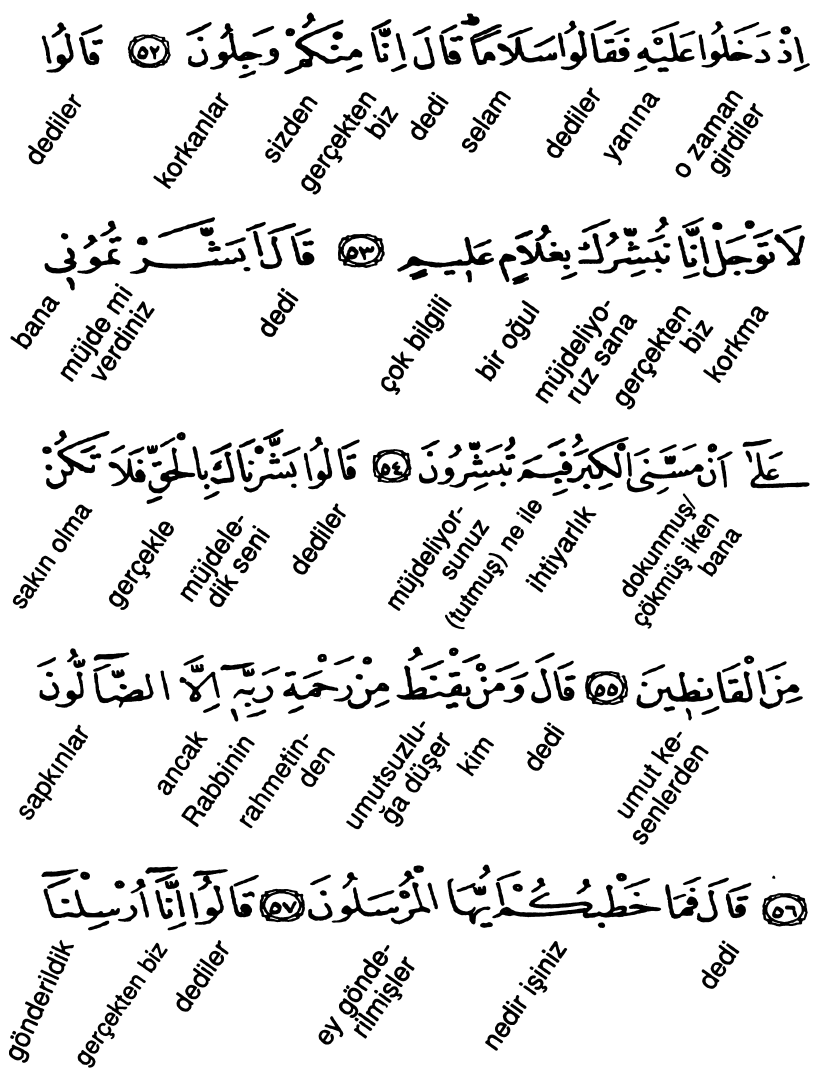

Meâl/52: "O zaman yanına girdiler ve: 'Selam' dediler. O da: 'Cidden biz sizden korkanlarız' dedi."
Meâl/53: 'Korkma! Cidden biz sana çok bilgili bir oğul müjdeliyoruz' dediler.
Meâl/54: Dedi: 'İhtiyarlık üzerime çökmüşken mi bana müjde verdiniz? (Tuhaf şey! Tutmuş) beni ne ile müjdeliyorsunuz?'
Meâl/55: Dediler: 'Seni gerçek ile müjdeledik sakın umut kesenlerden olma!'
Meâl/56: Dedi: 'Rabbinin rahmetinden sapkınlar dışında kim umutsuzluğa düşer?'
Meâl/57: Dedi: 'Ey gönderilmişler/elçiler işiniz[1] nedir?'

1- Böyle bir grup halinde olduğunuza göre -ki sayıları kimilerine göre on iki, kimilerine göre on, kimilerine göre de üçtür (Celaleyn, I, 213)- her halde sırf bana oğlan müjdelemek için gelmediniz, başka görevleriniz olduğu anlaşılıyor. S.G.

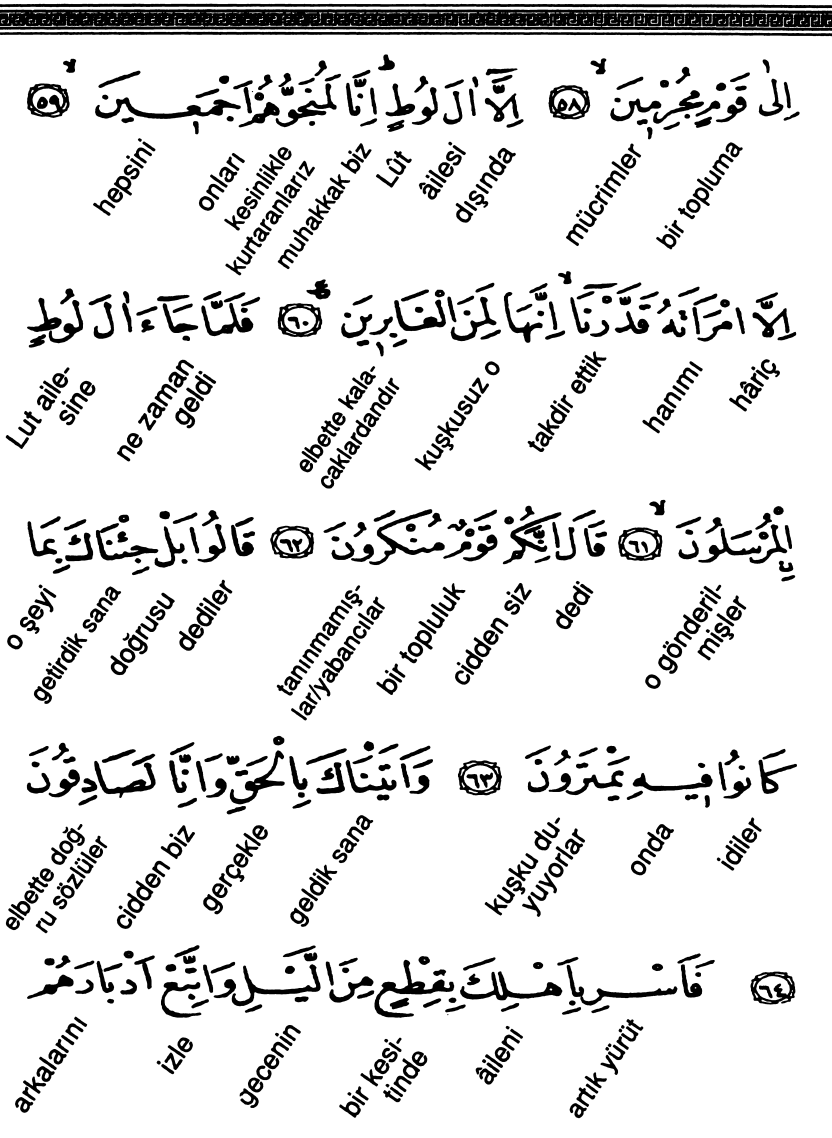

Meâl/58: "Dediler: Geçekten biz, suçlular topluluğuna gönderildik."
Meâl/59: "Ancak Lût âilesi bunların dışındadır, kesinlikle biz onları, hepsini behemehal kurtaracağız."
Meâl/60: "Ancak karısı hâriç, takdirimiz şudur: Kuşkusuz o, (geride azap içinde) kalacaklardandır."
Meâl/61: "O gönderilmiş elçiler Lut âilesine geldiklerinde,"
Meâl/62: "Lut dedi: Cidden siz tanınmamış/yabancı bir topluluksunuz!"
Meâl/63: "Dediler: Doğrusu biz sana, onların kendisinde kuşku duyageldikleri azabı getirdik!"
Meâl/64: "Sana gerçekle geldik, cidden biz doğru sözlüleriz."

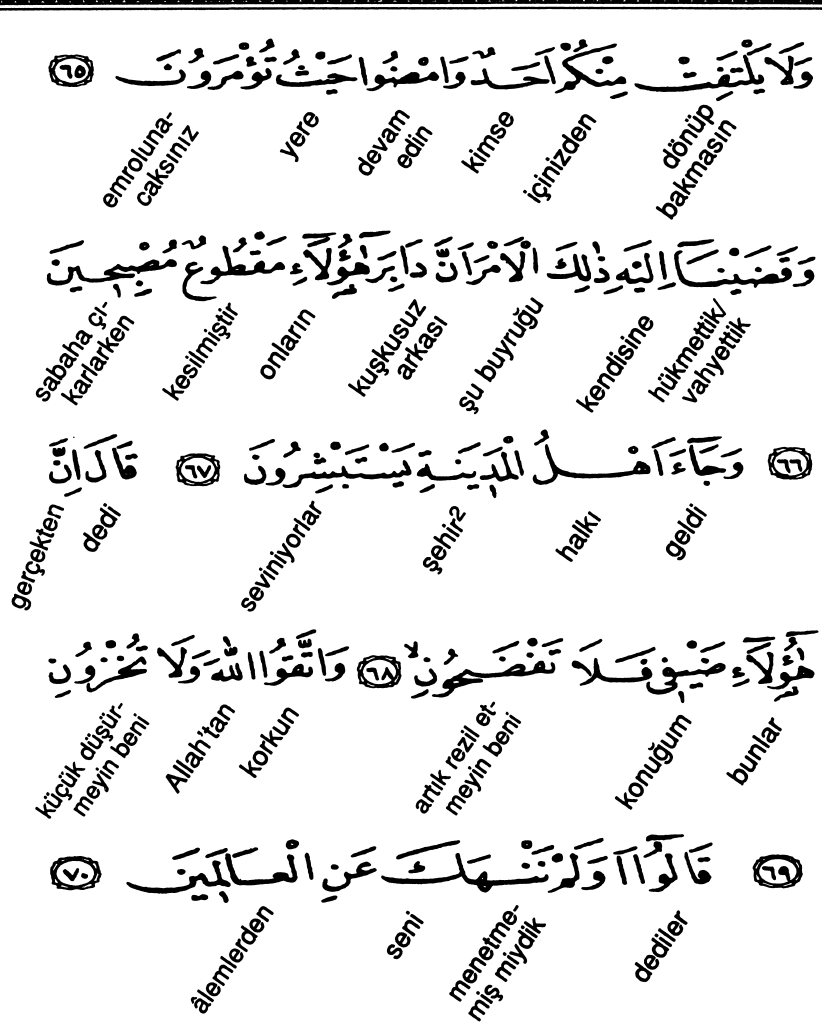

Meâl/65: "Gecenin bir kesitinde aileni yürüt, sen de arkalarından git, içinizden kimse dönüp arkasına bakmasın, emrolunacağınız yere doğru devam edin/geçip gidin."

Meâl/66: "Ve ona şu buyruğu vahyettik: Kuşkusuz onların arkası/kökü sabaha çıkarlarken kesilmiştir!"

Meâl/67: "Şehir halkı (Lut'un yakışıklı konuklarını duyunca) sevine sevine geldi."

Meâl/68: "Lut dedi: Hakikaten bunlar benim konuklarım, sakın beni rezil etmeyin!"

Meâl/69: "Allah'tan korkun, beni küçük düşürmeyin!"

Meâl/70: "Dediler: Seni elâlemden/başkalarının işine karışmaktan menetmemiş miydik?"

2- Arapların Sedum şeklinde teleffuz ettikleri (Celaleyn, I, 214) zulüm ve ahlaksızlıkları darbımesel olmuş (Nesefi, II, 276) meşhur SODOM kenti.

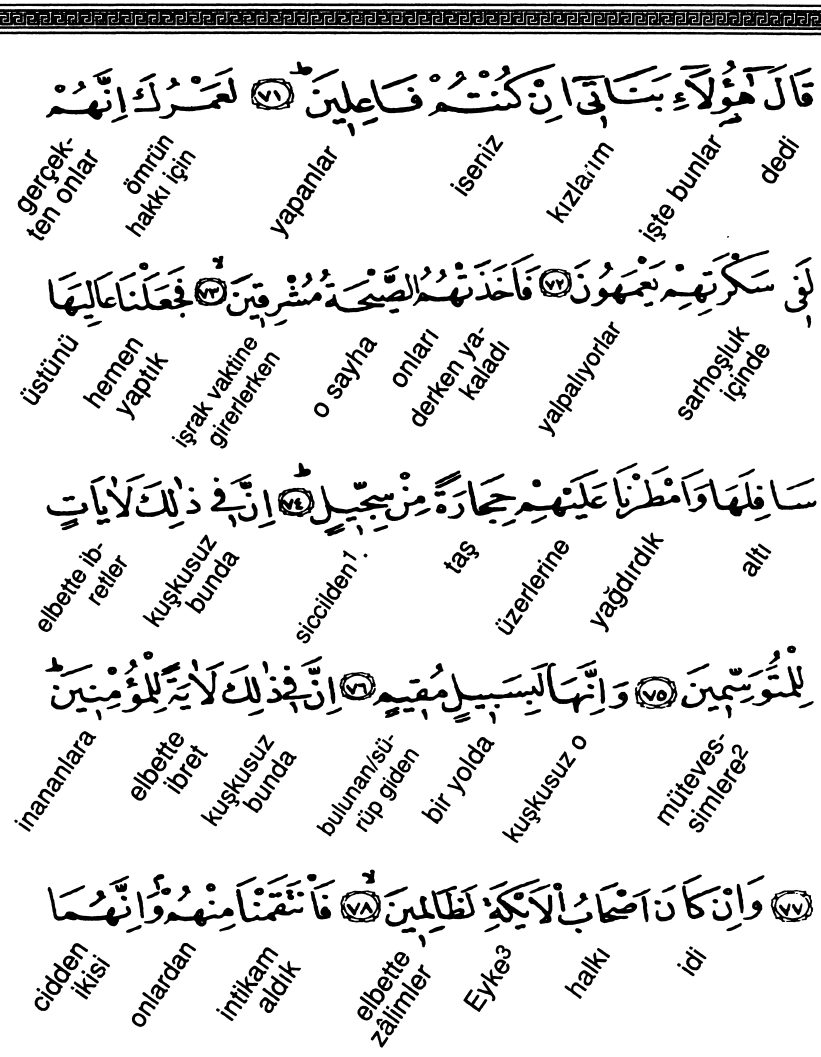

Meâl/71: "(Lut çaresizlik içinde): 'Eğer yapanlarsanız işte bunlar kızlarım!' dedi."
Meâl/72: "Ömrün hakkı için gerçekten onlar sarhoşlukları içinde yalpalayıp duruyorlardı."
Meâl/73: "Derken işrak vaktine girdikleri sırada kendilerini o sayha/o korkunç ses yakalayıverdi."
Meâl/74: "Hemen oranın üstünü altına getirdik, üzerlerine siccilden/pişmiş çamurdan taş yağdırdık."
Meâl/75: "Kuşkusuz bunda, işaretlerden anlam çıkaranlara âyetler/ibretler vardır."
Meâl/76: "Kuşkusuz o kent hâlâ sürüp giden/işlek bir yol üzerindedir."
Meâl/77: "Kuşkusuz bunda, inananlar için elbette bir ibret vardır."
Meâl/78: "Eyke halkı da elbette zâlim kimselerdi."

1- Bkz. Hûd sûresi, âyet 82, ilgili dip not.
2- Feraset sahiplerine/derin düşünenlere/zâhirî görüntüden bir şeyin bâtınına nüfûz edenlere (Nesefi, II, 272);/ibretle bakanlara (Celaleyn, I, 214)/; işâretlerden anlam çıkaranlara (Prof. Süleyman ATEŞ, M, s, 265.)
3- Şuayb peygamberin kavmi. Eyke, leyke gibi sık, birbirine karışmış ağaç demektir. Yerleri ağaçlık

لِبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾ وَآتَيْنَاهُمْ

kendilerine vermiştik | gönderil-mişleri | Hıcr[6] halkı | andolsun ger-çekten tekzip etmişti | apaçık | elbette ön-de

آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾ وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ

dağlar-dan | yontuyorlar | idiler | yüz çevirenler | onlardan | idiler | âyetlerimizi

بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٢﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾

sabaha çı-karlarken | o sayha[7] | kendilerini | ve yakaladı | güvenliler | evler

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾ وَمَا خَلَقْنَا

yaratmadık | kazanıyorlar | o şey idiler | kendilerinden | engellemedi

Meâl/79: "Kendilerinden intikam aldık. Cidden her ikisi[4] de apaçık öndedir[5].
Meâl/80: "Andolsun Hicr halkı da gönderilmişlere/elçilere yalancı demişlerdi."
Meâl/81: "Kendilerine âyetlerimizi vermiştik ama onlardan yüz çeviriyorlardı."
Meâl/82: "Dağlardan güvenli güvenli evler yontuyorlardı."
Meâl/83: "Ve sabaha çıkarlarken kendilerini o sayha yakalayıverdi."
Meâl/84: "Kazanageldikleri şey kendilerinden hiçbir şeyi engellemedi."

---

olduğundan bu adla anılmışlardır. Rivayete göre ağaçları günlük ağacıymış (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3071)

4- Lût'un kendi de, Eyke de.

5- Gözler önünde bulunmaktadır.

6- Hıcr, Medine ile Şam arasında bulunan ve Salih peygamber'in kavmi Semud'luların bir zamanlar oturdukları yurdun adıdır. Hıcr halkı ile Hz. Salih'in kavmi kasdedilir.

7- Azap, felaket içeren korkunç ses, Asım merhum, sayha kelimesini azap ile açıklar (Okyanus, I, 492)

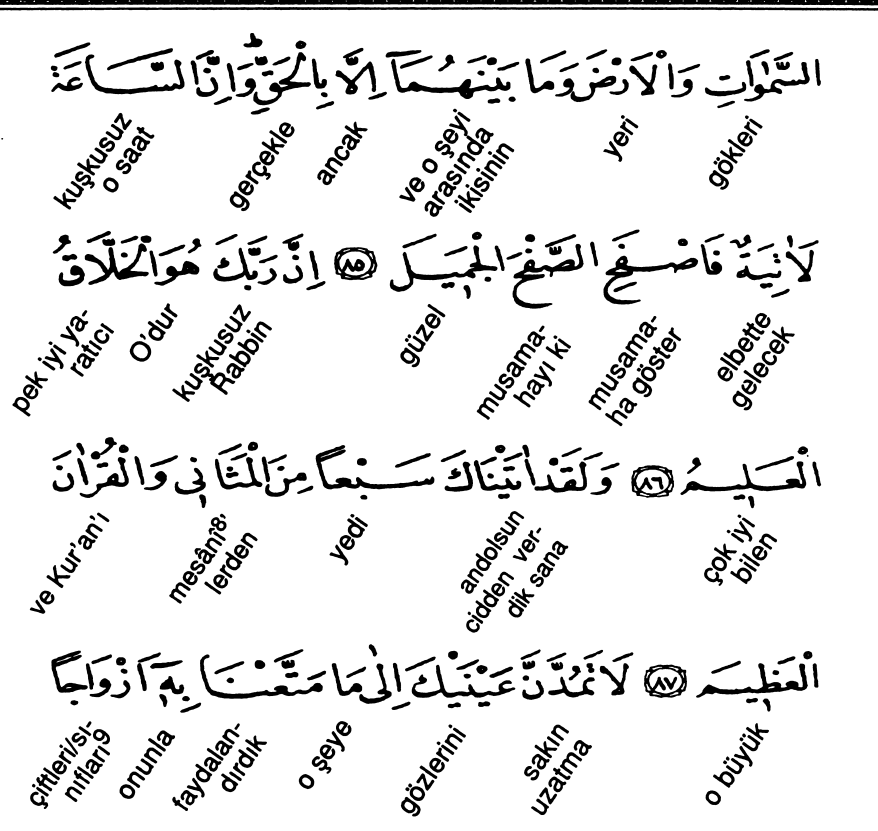

Meâl/85: "Gökleri, yeri ve aralarındakini ancak gerçekle yarattık. Kuşkusuz o saat elbette gelecek. Haydi (kendilerine) güzel bir musamaha ile musamahada bulun."
Meâl/86: "Kuşkusuz Rabbin, O'dur pek iyi yaratıcı, çok iyi bilen."
Meâl/87: "Andolsun sana ikişerlerden yedi ve o büyük Kur'ân'ı verdik."

8- 'Mesânî' kelimesi, 'mesnâ' veya 'mesnât' lafzının çoğul şekli olup çok anlamlı ve çok muhtevalı bir sözcüktür... bükülmek, kıvrılmak, katlanmak veya tekrar edilmek suretiyle ikilenen veya diğer bir şey zammiyle takviye veya çeşitlendirilmiş herhangi bir şeye müsennâ denilir, ikişer, ikili, mükerrer, bükülü, müekked, muhkem, çifteli, büklüm, kıvrak, cilveli manalarına gelir. Bu suretle herhangi bir şeyin kuvvelerine, katlarına, kıvrımlarına mesânî denildiği gibi hayvanın dizlerine ve dirseklerine de 'mesâniddâbbe' ve bir vadinin bükûntülerine, dönemeçlerine de 'mesânilvâdi'; yine musikide ikinci tele veya çifte tellilere de mesâni denir.

Peki burada yedi mesânî ile ne kasdedilmiştir? Hemen kaydedelim ki bu hususta kesin bir sonuç ortaya konulmamıştır. Bunun Efendimize verilen yedi mucize olduğu yorumu yapıldığı gibi Kur'an'da vurgulanmış emirler, yasaklar, müjdeler, uyarılar, darb-i meseller, sayılan nimetler, geçmiş ümmetlerin haberleri gibi manalardır diyenler de vardır. Yine bunun, Bakara'dan Berâe'ye kadar olan sureler olduğunu söyleyenler de vardır, ki Enfâl ile Berâe bir sûre kabuledilir (E. H. YAZIR, H. D. K. D. V, 3074 v.d.)

Âyetteki mesâni, mesnâ'nın çoğulu olabildiği gibi, senâ'dan da gelebilir. Mesnâ'nın çoğulu ise âyet: 'Sana, ikişerlerden yedi verdik' demektir. Bu yedi şeyin ne olduğu ihtilaflıdır... Fakat genellikle kabuledildiğine göre bu yedi mesânî Fâtiha'nın yedi âyetidir. Her namazda, bir bütün olan iki rekatın ikisinde de okunduğu için Fâtiha'nın âyetleri, ikişerli yedi âyet sıfatını almıştır. Eğer mesânî senâ'dan ise mimli masdarın çoğulu olan mesâni övgüler anlamına gelir. Bununla da yine Fâtiha'ya işaret edildiği kanaatı vardır. Fâtiha yedi âyettir. Allah övüldüğü için Fâtiha âyetlerine mesâni=övgüler denmiştir(Prof. S. ATEŞ Meâli, s, 265).

9- Celaleyn, I, 215.

Meâl/88: "Kendisiyle, içlerinden bir takımlarını yararlandırdığımız nimetlere gözlerini dikme, hesaplarına üzülme, kanadını müminlere indir."
Meâl/89: "De ki: Gerçekten benim, ben apaçık uyarıcı!"
Meâl/90: "Nitekim o bölüştürenlere (de azap) indirmiştik."
Meâl/91: "Onlar ki Kur'an'ı parça parça yaptılar.
Meâl/92: "Rabbine yemin olsun ki biz elbette behemehal onları, hepsini sorgulayacağız."
Meâl/93: "Yapageldikleri şeyden."
Meâl/94: "Haydi emrolunageldiğini açıkça söyle/kafalara dank ettir ve o müşriklerden yüz çevir."
Meâl/95: "Gerçekten biz, o alaycılara karşı sana yeteriz."

10- Hristiyan ve Yahudiler. a.g.e.a.y.
11- Kur'an'ın bir kısmına inandılar bir kısmına küfrettiler, kimine şiir, kimine büyü, kimine kehanet, kimine eskilerin masalları dediler. Nesefi, II, 279; Celaleyn, I, 215).
12- Çatlat/çatlatırcasına/baş ağrıtırcasına söyle.

مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۖ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ

daralıyor gerçekten sen andolsun biliyoruz ileride bilecekler başka bir tanrı Allah ile

صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ

ol Rabbinin hamdi ile haydi tesbih eyle söylüyorlar o şeyle göğsün

مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

o kesin bilgi[13] sana gelinceye değin Rabbine kulluk et secde edenlerden

Meâl/96: "Onlar ki Allah ile bir başka tanrı yaptılar. İleride bilecekler.
Meâl/97: "Andolsun onların söylemekte oldukları şeyden ötürü göğsünün daraldığını biliyoruz."
Meâl/98: "Haydi Rabbinin hamdi ile/Rabbine hamd ile tesbih eyle ve secde edenlerden ol."
Meâl/99: "Sana, o kesin bilgi gelinceye değin Rabbine kulluk et."

13- Ölüm (Celaleyn, I, 215).

NAHL SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾ يُنَزِّلُ

indirir ortak koşuyorlar o şeyden yücedir O münezzehtir onu artık acele istemeyin Allah'ın buyruğu geldi/yaklaştı[2]

الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا

uyarın kullarından diliyor o kimseye emrinden ruh ile melekleri

أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ

hak ile yeri gökleri yarattı öyle ise korkun benden ben sade hiç yoktur tanrı gerçek şu

Meâl/1: "Allah'ın buyruğu gelmiştir, artık onu ivdirmeyin/onunla yüz yüze gelmekte acele etmeyin[3]. O münezzehtir, onların ortak koşmakta olduklarından yücedir."
Meâl/2: "Emrinden ruh/vahy[4] ile, kullarından dilediğine şöyle 'uyarın' diye melekleri indirir: Gerçek şu: Benden başka hiçbir tanrı yoktur, o halde benden korkun!"

1- Bir kaç âyeti dışında tümü Mekke döneminde indirilmiştir. 128 âyet, 1841 kelime, 7707 harftir. İsmini 68. âyette geçen nahl=bal arısı kelimesinden alır.
2- Celaleyn, I, 215.
3- H.B. ÇANTAY M., II, 485.
4- Celaleyn, I, 215/Kuran ile (Nesefi, II, 280).

تَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾ خَلَقَ ٱلْإِنسَٰنَ مِن نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ

bir hasım / o / birden / bir nutfe[5]den/spermden[6] / insanı / yarattı / ortak koşuyorlar / o şeyden / yücedir

مُّبِينٌ ﴿٤﴾ وَٱلْأَنْعَٰمَ خَلَقَهَا ۗ لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَٰفِعُ وَمِنْهَا

onlardan / faydalar / ısınma / onlarda / sizin için / onları / yarattı / en'amı da[7] / açık/açıklayıcı

تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

sabahleyin salıyorsunuz / sırada / akşamleyin getiriyorsunuz / sırada bir güzellik/bir zevk / onlarda / size / yersiniz

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا۟ بَٰلِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ ٱلْأَنفُسِ ۚ

canların / yarısıyla[8] / ancak / ulaşanlar oraya / olmadınız / bir beldeye / ağırlıklarınızı / yüklenir

Meâl/3: "Allah, gökleri ve yeri hak ile yarattı. O, onların ortak koşageldiklerinden yücedir."

Meâl/4: "O, insanı bir nutfeden/spermden yarattı. Bir de bakmışsın o/insan apaçık/ileri deliller süren konuşkan bir hasım oluvermiş!"

Meâl/5: "Küçük ve büyük baş hayvanları da, onları da yarattı. Onlarda sizin için ısınma/korunma (araçları) ve faydalar vardır. Ve bazılarından/bazılarını da yersiniz."

Meâl/6: Onları, akşamleyin otlaklardan getirdiğinizde, sabahleyin de otlaklara salıverdiğinizde onlarda sizin için bir güzellik/bir zevk vardır."

5- Nutfe, az olsun-çok olsun duru ve saf su demek olduğu gibi erlik suyu anlamına da gelir (Okyanus, II, 850).

6- Prof. Süleyman Ateş, M. s, 266.

7- Küçük ve büyük baş hayvanları da.

8- Ebu Cafer kıraatına göre zahmetle. S.G.

إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝٧ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ

çok merhametlidir / elbette çok şefkatlidir / kuşkusuz Rabbiniz / atları da / katırları da / eşekleri de

لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝٨ وَعَلَى اللَّهِ

Allah'a ait / bilmiyorsunuz / o şeyi daha yaratır / ve bir süs olarak / binmeniz için onlara

قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ

elbette hidayete erdirirdi sizi / eğer dileseydi / sapan / ondan / yola / istikamet vermek

أَجْمَعِينَ ۝٩ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَّكُم

sizin için / bir su / gökten / indirdi / O Zât ki / O / toptan

مِّنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۝١٠

yayıyorsunuz / onda / bir ağaç/bitki / ondan / içecek / ondan

Meâl/7: "Ve ağırlıklarınızı, sizin yarı canınız gitmeden varamayacağınız bir beldeye taşıyıp götürürler. Gerçekten Rabbiniz çok şefkatlidir, çok merhametlidir."

Meâl/8: "Hem kendilerine binmeniz ve hem de bir süs olarak atları, katırları ve eşekleri de yarattı. Ve daha bilmeyeceğiniz şeyleri yaratırl.."

Meâl/9: "Yola istikamet vermek/doğru yolu açıklamak Allah'a âittir. Ondan sapan da vardır. Allah dileseydi elbette sizi toptan hidâyete erdirirdi."

Meâl/10: "O, O Zât ki sizin için gökten bir su indirdi. İçecek ondan, kendisinde hayvanları yaydığınız bir ağaç/bitki de ondan."

يُنۢبِتُ لَكُم بِهِ ٱلزَّرْعَ وَٱلزَّيْتُونَ وَٱلنَّخِيلَ وَٱلْأَعْنَٰبَ

üzümler | hurma ağaçları | zeytin | ekin | onunla | sizin için | bitirir

وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ ۗ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

tefekkür ediyorlar | bir toplum için | bir ibret | gerçekten bunda | meyvelerin | hepsinden

﴿١١﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ وَٱلشَّمْسَ

güneşi | gündüzü | geceyi | size | âmâde kıldı

وَٱلْقَمَرَ ۖ وَٱلنُّجُومُ مُسَخَّرَٰتٌۢ بِأَمْرِهِۦٓ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ

elbette ibretler | kuşkusuz bunda | buyruğuna | boyun eğdirilmişlerdir | yıldızlar | ayı

لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾ وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِى ٱلْأَرْضِ

yerde | sizin için | o şey yarattı | akıllarını işletiyorlar | bir toplum için

Meâl/11: "Onunla sizin için ekin, zeytin, hurma ağaçları ve üzümler ile meyvelerin hepsinden bitirir. Gerçekten bunda tefekkür edecek bir toplum için elbette bir ibret vardır."

Meâl/12: "Geceyi, gündüzü, güneşi, ayı size âmâde kıldı. Yıldızlar buyruğuna boyun eğdirilmişlerdir. Kuşkusuz bunda akıllarını işleten bir topluluk için elbette ibretler vardır."

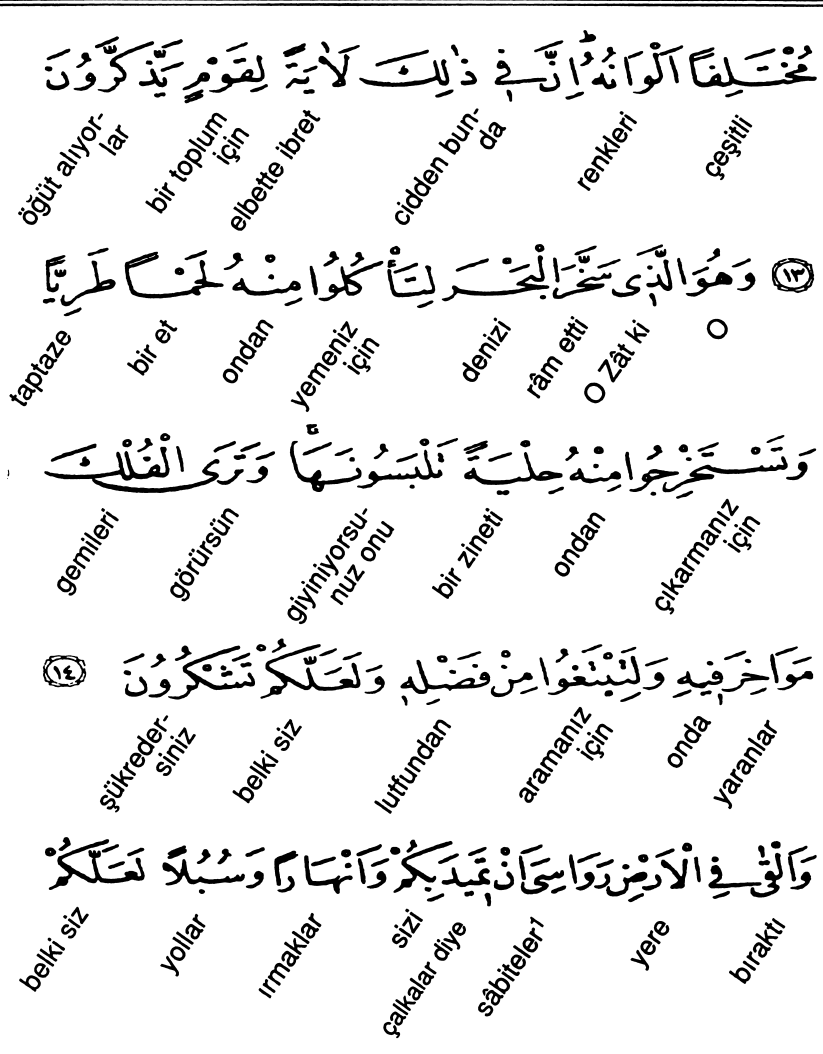

Meâl/13: "Ve sizin için yeryüzünde renklerini değişik olarak yarattığı şeyleri de (emrinize verdi). Kuşkusuz bunda da öğüt alan bir toplum için elbette bir ibret vardır."

Meâl/14: "O, O Zât ki içinden taptaze bir et yemeniz ve ondan kendisini giyineceğiniz bir süs eşyası çıkarmanız için denize boyun eğdirdi. Gemileri görürsün, içinde yara yara akıp gidiyorlar. Lutfundan arayasınız ve şükürler sunasınız (diye böyle yaptı)."

1- Ağır baskılar (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3091) / sabit dağlar (Celaleyn, I, 216).

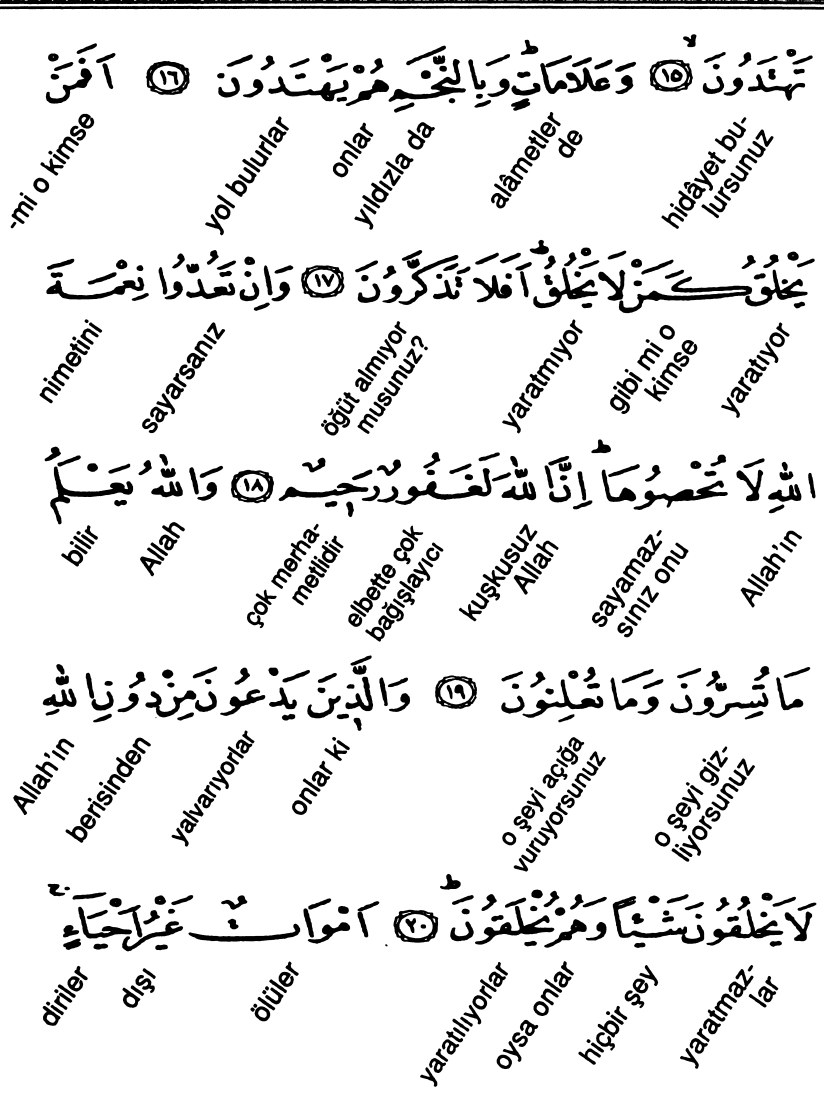

Meâl/15: "Sizi çalkalar diye yere sâbiteler/ağır baskılar, ırmaklar ve yollar bıraktı ki amaçlarınıza[2] ulaşasınız."
Meâl/16: "Alâmetler de (bıraktı). Yıldızla da onlar yol bulurlar."
Meâl/17: "Yaratan yaratmayan gibi midir? Hâlâ öğüt almıyor musunuz?"
Meâl/18: "Allah'ın nimetini saysanız onu sayamazsınız. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."
Meâl/19: "Allah, neyi gizliyor, neyi açığa vuruyorsanız bilir."
Meâl/20: "Allah'ın berisinden yalvarıp durdukları hiç bir şey yaratmazlar. Ama onlar yaratılıyorlar."

2- Celaleyn, I, 216; /Rabbinizi birlemeğe (Nesefi, II, 283.)

وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾ إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ

o kimseler — tek — tanrı — tanrınız — diriltilecek-ler — ne zaman — bilincinde değiller

لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنكِرَةٌ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ

büyüklük taslayanlar — oysa onlar — inkarcı — gönülleri — âhirete — iman etmi-yorlar

﴿٢٢﴾ لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ

sevmez — hakikaten O — o şeyi açığa vuruyorlar — o şeyi giz-liyorlar — biliyor — cidden Al-lah — kuşku — hiç yok

الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوا

dediler — Rabbiniz — indirdi — nedir o? — onlara — denildiğinde — büyüklük taslayanları

أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً

tam — vebâllerini — yüklensin-ler diye — ilklerin — masallar

Meâl/21: "Ölülerdir, diri değiller, ne zaman diriltileceklerini bilmezler."
Meâl/22: "Tanrınız bir tek tanrıdır. Âhirete inanmayanlar, onların gönülleri inkârcıdır ve onlar büyüklük taslayıp dururlar."
Meâl/23: "Hiç kuşku yok, cidden Allah, onların gizleyegeldiklerini de açığa vurup durduklarını da biliyor, hakikaten O, büyüklük taslayanları sevmez."
Meâl/24: "Onlara: 'Rabbinizin indirdiği o şey nedir?' diye sorulduğunda: 'Öncekilerin masalları!' dediler."

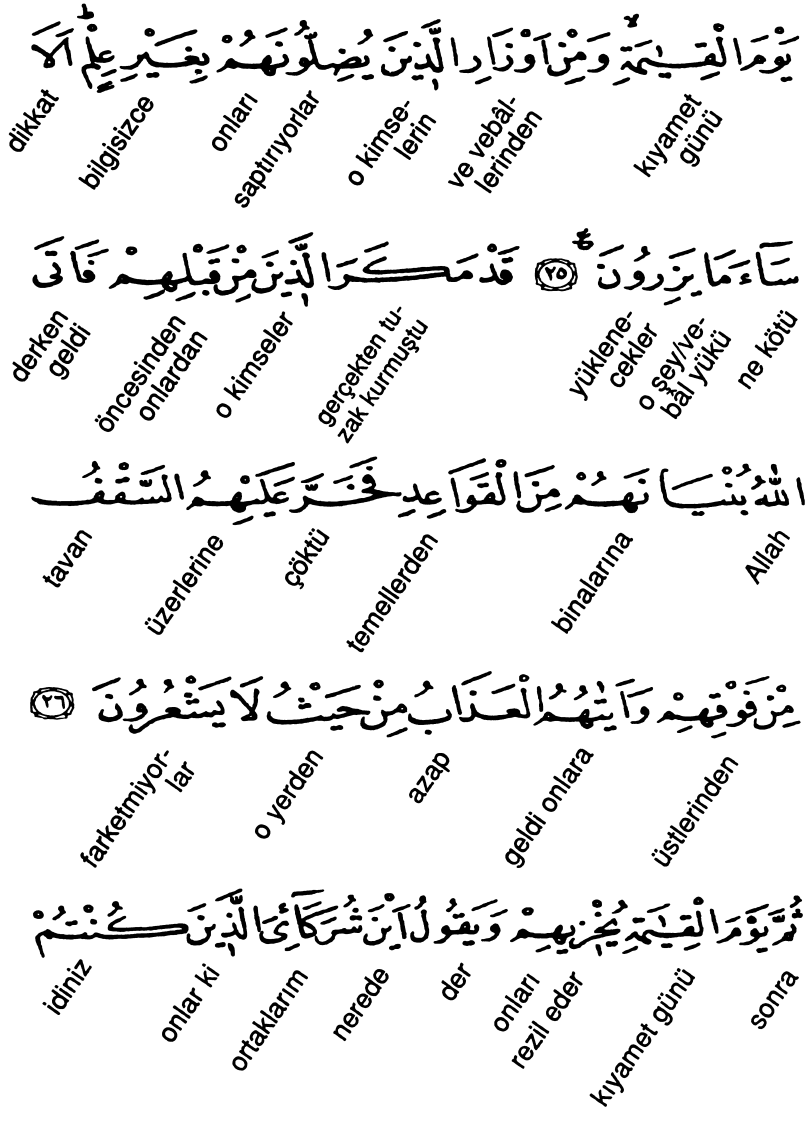

Meâl/25: "Ki, kıyamet günü kendi vebâllerini eksiksiz, bilgisizce kendilerini saptırdıkları kişilerin vebâllerinden de bazılarını yüklensinler diye! Dikkat yüklenecekleri yük ne kötüdür!"

Meâl/26: "Gerçekten, kendilerinden öncekiler de tuzak kurmuşlardı da Allah, binalarına temellerinden gelmiş ve tavan üstlerinden tepelerine çökmüş, azap, şuur erdiremeyecekleri bir yerden kendilerine bindirmişti."

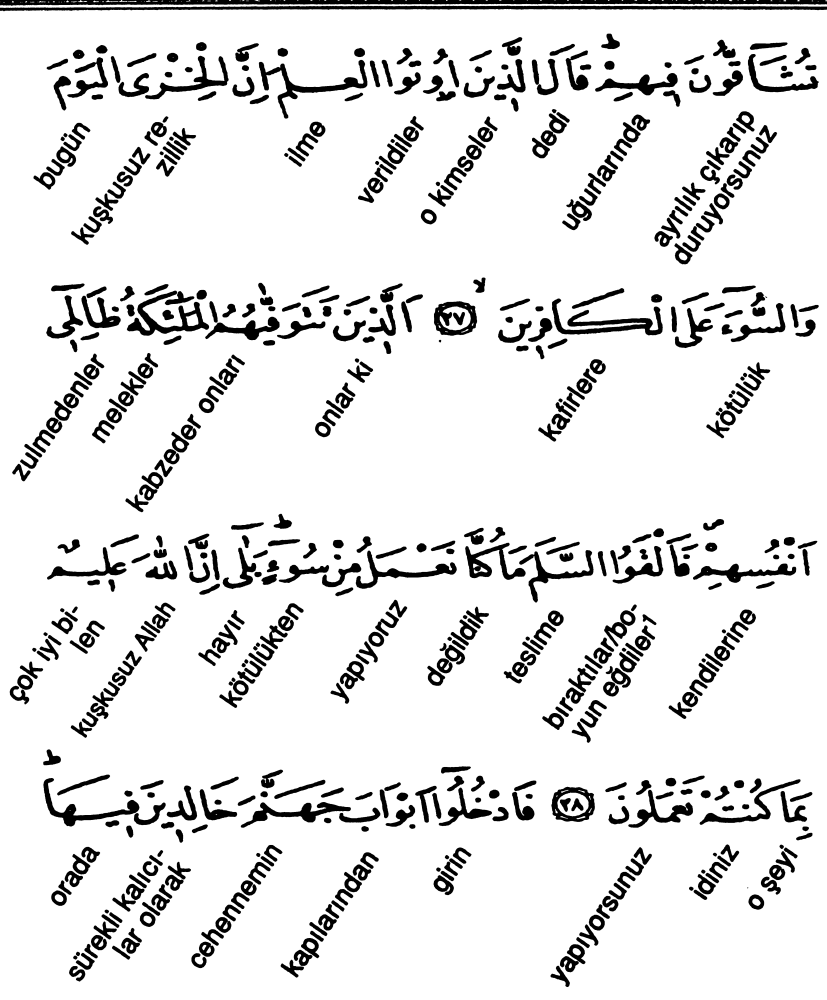

Meâl/27: "Sonra kıyamet günü onları rezil eder ve: 'Hani, uğurlarında ayrılık çıkarıp durduğunuz o ortaklarım nerede?' diye sorar. Kendilerine ilim verilmiş olanlar: 'Bugün gerçekten rezillik ve kötülük kafirleredir.' dereler."

Meâl/28: "Kendilerine zulmedip durdukları bir sırada meleklerin canlarını almağa başladığı kimseler: 'Biz, kötülükten herhangi bir şey yapıyor değildik' diyerek teslime boyun eğerler[2]. Hayır! Gerçek Allah ne yapageldiklerini çok iyi bilendir."

1- Celaleyn, I, 217.

2- Teslim bayrağını çekerler

فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ

ne indirdi — korkup korundular — o kimselere — denildi — ululuk taslayanların — barınağı — gerçekten ne kötü

رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ

bir iyilik — bu dünyada — güzellik sergilediler — o kimseler için var — bir hayır — dediler — Rabbiniz

وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ

Adn — cennetleri — müttakilerin — yurdu geçekten ne güzel — daha hayırlıdır — âhiret — elbette yurdu

يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ

o şey dileyorlar — oralarda — onlara — ırmaklar — altlarından — akar — girerler oralara

كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾ الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ

melekler — kabzeder onları — onlar ki — müttakileri — Allah — ödüllendirir — işte böyle

Meâl/29: "Haydi, içinde sürekli kalanlar olmak üzere girin cehennemin kapılarından. Ululuk taslayanların barınağı gerçekten ne kötü!"

Meâl/30: "Korkup korunan kimselere: 'Rabbiniz ne indirdi?' denildi de 'Hayrı!' dediler. Bu dünyada güzellik sergileyenlere bir iyilik vardır. Elbette âhiret yurdu daha hayırlıdır. Gerçekten müttakilerin yurdu ne güzeldir!"

Meâl/31: "(O yurt) Adn cennetleridir! Oralara girerler. Altlarından ırmaklar akar, oralarda onlara dileyecekleri her şey vardır. İşte Allah, böyle ödüllendirir müttakileri."

طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

hoşlar/temizlenmişler | derler | selam | size | girin | cennete | o şey sebebiyle | idiniz | yapıyorsunuz

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ ﴿٣٢﴾

bekliyorlar mı | illâ ki | gelmesini kendilerine | meleklerin | veya gelmesini | buyruğunu

رَبِّكَ ۚ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ وَمَا ظَلَمَهُمُ

Rabbinin | işte böyle | yaptı | o kimseler | öncesinden onların | zulum yapmadı onlara

اللَّهُ وَلَٰكِن كَانُوٓا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّـَٔاتُ

Allah | ne var ki | idiler | kendilerine | zulüm yapıyorlar | ve musibet oldu onlara | kötülükleri

مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

alay ediyorlar | onunla | idiler | o şey | kendilerini çepeçevre kuşattı | o şeyin yaptılar

Meâl/32: "Melekler, onların canlarını hoş/pir u pâk kimseler olarak alırlarken: 'Selam size! Yapageldikleriniz sayesinde girin cennete!' derler."

Meâl/33: "Onlar, kendilerine illâ ki meleklerin gelmesini veya Rabbinin buyruğunun gelmesini mi bekliyorlar? Onlardan öncekiler de böyle davranmıştı. Allah onlara zulümde bulunmamıştı, ne var ki onlar kendi kendilerine zulüm yapıyorlardı."

Meâl/34: "Ve yaptıklarının kötülükleri onlara musibet oldu, kendisiyle alay edegeldikleri şey kendilerini çepeçevre kuşattı."

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ

hiçbir şeye / berisinden O'nun / tapmazdık / Allah / eğer dileseydi / ortak koştular / o kimseler / dedi

نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَٰلِكَ فَعَلَ

yaptı / işte böyle / hiçbir şeyi / O'nsuz / haram kılmazdık / yok atalarımız / biz

الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

apaçık / tebliğ / sadece / peygamberlere / -mi / öncesinden onların / o kimseler

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا

kaçının / Allah'a / kulluk edin / bir peygamber / her ümmet içinde / andolsun cidden gönderdik

الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ

üzerine / hak oldu / kimse / onlardan var / Allah / hidayet etti / kimse / onlardan var / Tâğut'tan

Meâl/35: "Ortak koşanlar şöyle dedi: 'Allah dileseydi, O'nun berisinden hiçbir şeye tapmazdık! Ne biz ne de atalarımız! O'nsuz hiçbir şeyi haram kılmazdık!' Onlardan öncekiler de böyle yapmıştı. Peygamberlere düşen sadece apaçık tebliğ değil mi?"

1- Bkz. Bakara, âyet, 256.

الضَّلَٰلَةُ ۚ فَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ

sonu oldu | nasıl | bakın | yeryüzünde | haydi yürüyün | sapıklık

ٱلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَىٰهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى

hidâyete erdirmez | kuşkusuz Allah | hidâyetlerine | hırs gösterirsen | o yalancıların

مَن يُضِلُّ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٣٧﴾ وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ جَهْدَ

son kertesine | Allah'a | yemin ettiler | yardımcılardan | yoktur onlara | saptırıyor | o kimseyi

أَيْمَٰنِهِمْ لَا يَبْعَثُ ٱللَّهُ مَن يَمُوتُ ۚ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ

ama | gerçek | üzerine | bir va'd | hayır | ölüyor | o kimseyi | Allah | diriltmez | yeminlerinin

أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ لِيُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِى يَخْتَلِفُونَ

ihtilaf ediyorlar | o şeyi ki | onlara | açıklasın | bilmezler | insanların | çoğunluğu

Meâl/36: "Andolsun her ümmet içinde: 'Allah'a kulluk edin, Tâğût'tan uzak durun' diye (tebliğle görevli) bir peygamber göndermişizdir. Onlardan kimine Allah hidâyet etmiş, içlerinden kimine de sapıklık hak olmuştu. Haydi yeryüzünde gezin ve o yalancıların sonu nasıl olmuş görün."

Meâl/37: "Onların doğru yola gelmelerine ne kadar düşkünlük göstersen de kuşkusuz Allah saptırdığı kimseleri hidâyete erdirmez, onlara yardımcılar da yoktur."

Meâl/38: 'Allah ölen kimseyi diriltmez' diye edebildikleri yeminlerin son kertesine değin Allah'a ant içtiler. Hayır! (diriltme olayı) O'nun üstlendiği gerçek bir va'ddir, ne var ki insanların çoğunluğu bilmezler."

فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾ إِنَّمَا

ancak yalancılar imişler kuşkusuz kendileri küfrettiler o kimseler ve bilsin onda

قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

hemen oluverir ol onun için söylemeyiz onu murat buyurduğumuzda herhangi bir şey için sözümüz

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ

onları elbette mehal yerleştireceğiz o şey zulüm gördüler sonrasından Allah uğrunda hicret ettiler o kimseler ki

فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

biliyorlar eğer olsalardı daha büyüktür âhiret elbette ödülü bir güzelliğe dünyada

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

dayanırlar ancak Rablerine sabır gösterdiler onlar ki

Meâl/39: "(Diriltecek ki) onlara, hakkında ihtilafa düştükleri şeyi açıklasın ve bir de o küfredenler gerçekte kendilerinin yalancılar olduklarını bilsin."

Meâl/40: "Kendisini murad ettiğimizde herhangi bir şey için sözümüz sadece ona 'ol' dememizdir. Hemen oluverir!"

Meâl/41: "Zulüm görmelerinden sonra Allah uğrunda hicret edenler, elbette behemehal onları dünyada bir güzelliğe yerleştireceğiz. Âhiret ödülü ise -bir bilselerdi- elbette daha büyüktür."

Meâl/42: "Onlar sabır göstermişlerdir ve yalnız Rablerine dayanıp durmaktadırlar."

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِيٓ إِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا۟ أَهْلَ

ehline haydi sorun onlara vahyediyo-ruz erkekleri illâ ki senden ön-cesinden gönder-medik

ٱلذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾ بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلزُّبُرِ ۗ وَأَنزَلْنَآ

indirdik kitaplarla apaçık de-lillerle bilmiyor-sunuz iseniz zikir

إِلَيْكَ ٱلذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

tefekkür ederler belki onlar kendilerine indirildi o şeyi insanlara açıklaya-sın diye Kur'ân'ı sana

أَفَأَمِنَ ٱلَّذِينَ مَكَرُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ أَن يَخْسِفَ ٱللَّهُ بِهِمُ ٱلْأَرْضَ ﴿٤٤﴾

yere kendilerini Allah'ın geçirme-sinden kötülükleri tuzak kur-dular onlar ki emin mi oldu

أَوْ يَأْتِيَهُمُ ٱلْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ

kendilerini veya yaka-lamasından anlayamaz-lar bir yerden o azabın veya gelme-sinden onlara

Meâl/43: "Senden önce de ancak kendilerine vahiyde bulunduğumuz erkekler göndermişizdir. Bilmiyorsanız haydi zikir ehline[1] sorun."

Meâl/44: "Apaçık delillerle, kitaplarla (göndermiştik). Sana da Kur'an'ı indirdik ki insanlara, kendilerine indirilmiş olanı açıklayasın ve belki onlar tefekkürde bulunurlar."

Meâl/45: "Kötülükleri tuzak kuranlar Allah'ın kendilerini yere geçirmesinden veya onlara farkedemeyecekleri bir yönden o azabın gelmesinden emin mi oldular?"

1- Tevrat ve İncil alimlerine (Celaleyn, I, 219), Ehl-i kitab'a (Nesefi, II, 287).

فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ

korku üzerinde[3] | onları | veya yakalamasından | âciz bırakanlar | değil onlar | dolaşmaları içinde

فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٧﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ

herhangi bir şeyden | Allah | yarattı | o şeye | bakmadılar mı | çok merhametlidir | elbette çok şefkatlidir | gerçekten Rabbiniz

يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ

horlar | oysa onlar | Allah'a | secde edenler | sollardan | sağdan | gölgeleri | dönüyor

﴿٤٨﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِن دَابَّةٍ

debelenenden | yerde | o şey | göklerde | o şey | secde eder | Allah için

وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾ يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ

üstlerinden | Rablerinden | korkarlar | kibirlenmek istemezler | onlar | melekler de

Meâl/46: "Veya kendilerini dönüp-dolaşmaları sırasında yakalamasından. Onlar, aciz bırakacaklar/azabı savuşturacaklar[2] değiller."

Meâl/47: Yahut kendilerini korku üzerinde/eksilte eksilte yakalamasından (güvence mi aldılar)? Gerçekten Rabbiniz elbette çok şefkatlidir, çok merhametlidir."

Meâl48: "Herhangi bir şeyden Allah'ın yarattığına bakmadılar mı? Gölgeleri, kendileri hor ve zelil bir halde/yerlerde sürünerek sağdan ve sollardan Allah'a secdeler ederek döner durur."

Meâl/49: "Debelenenden/canlılardan göklerde olanla yerde olan ve melekler Allah'a secde ederler. Onlar/melekler kibirlenmek istemezler."

2- Celaleyn, I, 219.

3- Tedricen, yavaş yavaş, eksilte eksilte.

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾ وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ

iki — iki tanrı — edinmeyin — Allah — buyurdu — emrolunu-yorlar — o şeyi — yaparlar

إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾ وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ

göklerde — o şey — yalnız O'nun — benden — korkun — yalnız benden — tek — tanrı — O — ancak

وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ۚ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾ وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ

nimetten — sizde — o şey — korkuyor-sunuz — Allah'tan — başkasın-dan mı — sürekli ola-rak — din — yalnız O'nun — yerde

فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ ﴿٥٣﴾ ثُمَّ إِذَا كَشَفَ

açtığında — sonra — feryad eder-siniz — yalnız O'na — zarar — dokundu-ğunda size — sonra — Allah'tan

الضُّرَّ عَنكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

ortak ko-şuyorlar — Rab'lerine — sizden — o zaman bir grup — sizden — zararı

Meâl/50: "Üst taraflarından Rab'lerinden korkarlar ve kendilerine emrolunan her şeyi yaparlar."

Meâl/51: Allah: 'İki (evet) iki tanrı edinmeyin. O ancak bir tek tanrıdır. Yalnız benden korkun benden.' buyurdu."

Meâl/52: "Göklerde ve yerde olanlar yalnız O'nundur, din sürekli olarak O'nundur. Yoksa Allah'tan başkasından mı korkuyorsunuz?"

Meâl/53: "Sizde nimetten ne varsa Allah'tandır. Sonra size zarar dokunduğunda yalnız O'na feryad edersiniz."

Meâl/54: "Sonra sizden zararı kaldırdığında o zaman hemen içinizden bir grup Rab'lerine ortak koşmağa başlarlar."

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَجْعَلُونَ

kılarlar — ileride bileceksiniz — haydi faydalanın — verdik kendilerine — o şeye — nankörlük etsinler diye

لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۗ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ

idiniz — o şeyden — elbette mehalsorgulanacaksınız — Allah'a andolsun ki — kendilerine — rızık verdik — o şeyden — bir pay — bilmezler — o şey için

تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ ۙ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ

o şeyi arzuluyorlar — oysa kendileri için — münezzehtir O — kızları — Allah'a — kılıyorlar — iftira ediyorsunuz

﴿٥٧﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ

oysa o — simsiyah — yüzü — olur — dişi ile — biri onların — müjdelendiğinde

كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ

horluk üzere — tutsun mu onu — kendisiyle müjdelendi — o şeyin kötülüğünden — toplumdan — gizlenir — öfke ile dolu

Meâl/55: "Kendilerine verdiğimize nankörlük etsinler diye. Haydi faydalanın. İleride bileceksiniz."

Meâl/56: "Kendilerine verdiğimiz rızıklardan hiçbir şey bilmeyenlere (putlara) bir pay ayırıyorlar. Allah'a yemin olsun ki elbette behemehal uyduracağeldiklerinizden sorgulanacaksınız!"

Meâl/57: "Allah'a kızları isnad ediyorlar. Hâşâ O, münezzehtir! Kendileri için ise canlarının çektiğini."

Meâl/58: "Onlardan biri dişi ile müjdelendiğinde[1] kendisi öfke ile dopdolu olarak yüzü simsiyah kesilir."

1- Kızı oldu diye kendisine müjde verildiğinde.

أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

yoksa gömsün mü onu toprağa dikkat ne kötü o şey hükmediyorlar o kimseler için iman etmiyorlar

بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

âhirete örneği kötülük Allah'ın oysa en yüce O çok güçlüdür pek hikmetlidir

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَابَّةٍ وَلَٰكِن

eğer cezalandırsa Allah insanları zulümleriyle bırakmazdı üzerinde bir debelenen ancak

يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً

erteliyor onları bir süreye belirlenmiş geldiğinde süresi onların geri kalmazlar bir saat

وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ

ileri de geçmezler kılıyorlar o şeyi Allah için çirkin görüyorlar niteliyor

Meâl/59: "Müjdelendiği şeyin kötülüğünden/utancından ötürü toplumdan gizlenir! (Aceba ne yapsın) onu eziklik üzere tutsun mu yoksa onu toprağa mı gömsün? Dikkat! Ne kötü hüküm veriyorlar!"

Meâl/60: "Âhirete inanmayanlar için kötülük örneği vardır. Ama en yüce örnek Allah'a âittir. O, pek güçlüdür, pek hikmetlidir."

Meâl/61: "Allah, insanları zulümleri yüzünden cezalandıracak olsaydı yeryüzünde bir debelenen/canlı bırakmazdı. Ancak onları belirlenmiş bir süreye kadar erteliyor. Onların süresi geldiğinde ne bir saat geri kalırlar ne de ileri geçerler."

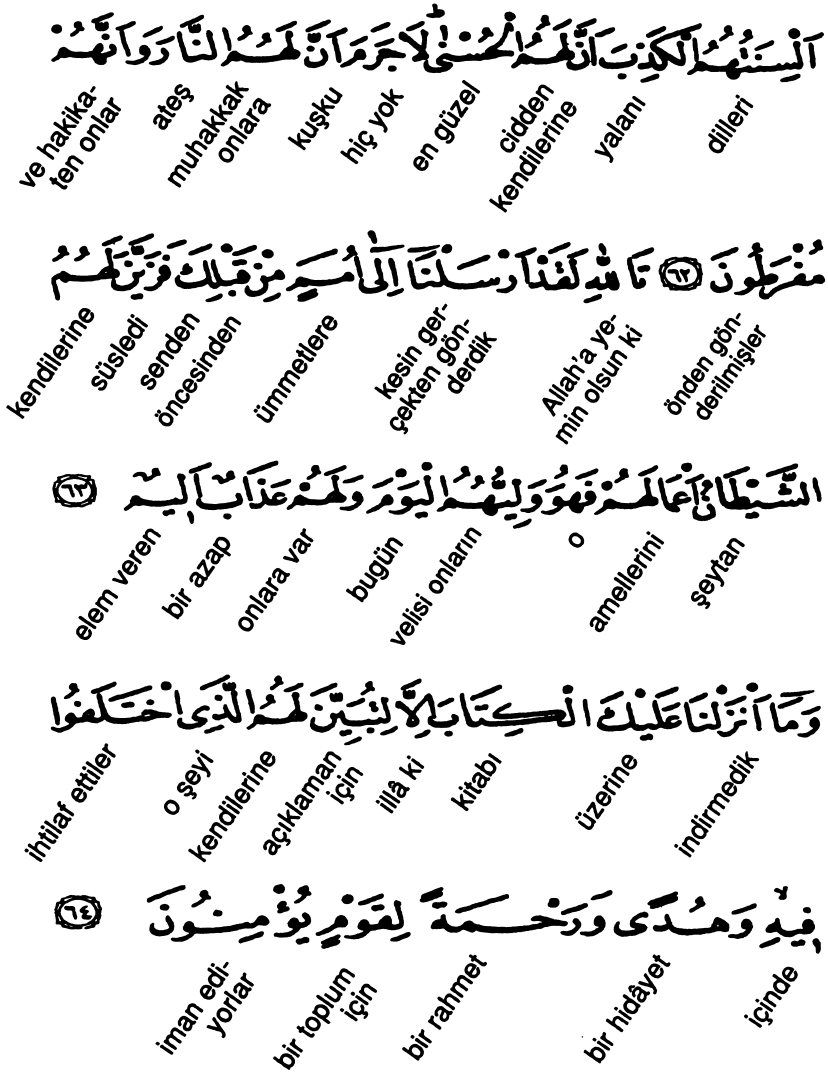

Meâl/62: "Ve Allah'a, çirkin görecekleri şeyi isnat ediyorlar. Dilleri de: 'En güzel kendilerininmiş' diye yalanı niteliyorlar. Hiç kuşku yok ki onlara ateş vardır ve muhakkak onlar (oraya) önden gönderilmiş olacaklar."

Meâl/63: "Allah'a yemin olsun ki senden önceki ümmetlere de (elçiler) göndermiştik. Sonuçta şeytan onlara amellerini süsledi. O, bugün de onların dostudur. Onlara elem veren bir azap vardır."

Meâl/64: "Sana kitabı sırf kendilerine, hakkında ayrılığa düştükleri şeyi açıklaman için ve bir de iman edecek bir topluma bir hidâyet, bir rahmet olsun diye indirdik."

وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ

gerçekten bunda — ölümü — sonrası — yere — onunla hayat verdi — bir su — gökten — indirdi — Allah

لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسْقِيكُم مِّمَّا

o şeyden içiriyoruz size — elbette bir ibret — en'amda[1] — kuşkusuz sizin için — dinliyorlar — bir toplum için — elbette bir âyet

فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

içenler için — kolay olan — dupduru — bir süt ve kan — fışkı — arasından — karınlarında

وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا

güzel — rızık — sarhoşluk — bundan — edinirsiniz — üzümlerden — hurma ağaçlarının — meyvelerinden

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي

edin — bal arısına — Rabbin — vahyetti — akıllarını işletiyorlar — bir toplum için — elbette bir ibret — gerçekten bunda

Meâl/65: "Allah, gökten bir su indirdi de onunla ölümü sonrasından yeryüzüne hayat verdi. Kuşkusuz bunda, dinleyecek bir toplum için elbette bir ibret vardır."

Meâl/66: "Kuşkusuz büyük ve küçük baş hayvanlarda sizin için elbette bir ibret vardır, size onun karınlarında olandan, fışkı ile kan arasından dupduru ve içenler için (içimi) kolay olan/boğazlarından kayıp giden bir süt içiriyoruz."

Meâl/67: "Hurma ağaçlarının meyvelerinden, üzümlerden, bundan sarhoşluk (veren bir içki) ve güzel bir rızık edinirsiniz. Gerçekten bunda, akıllarını işleten bir toplum için elbette bir ibret vardır."

1- Küçük ve büyük baş hayvanlarda.

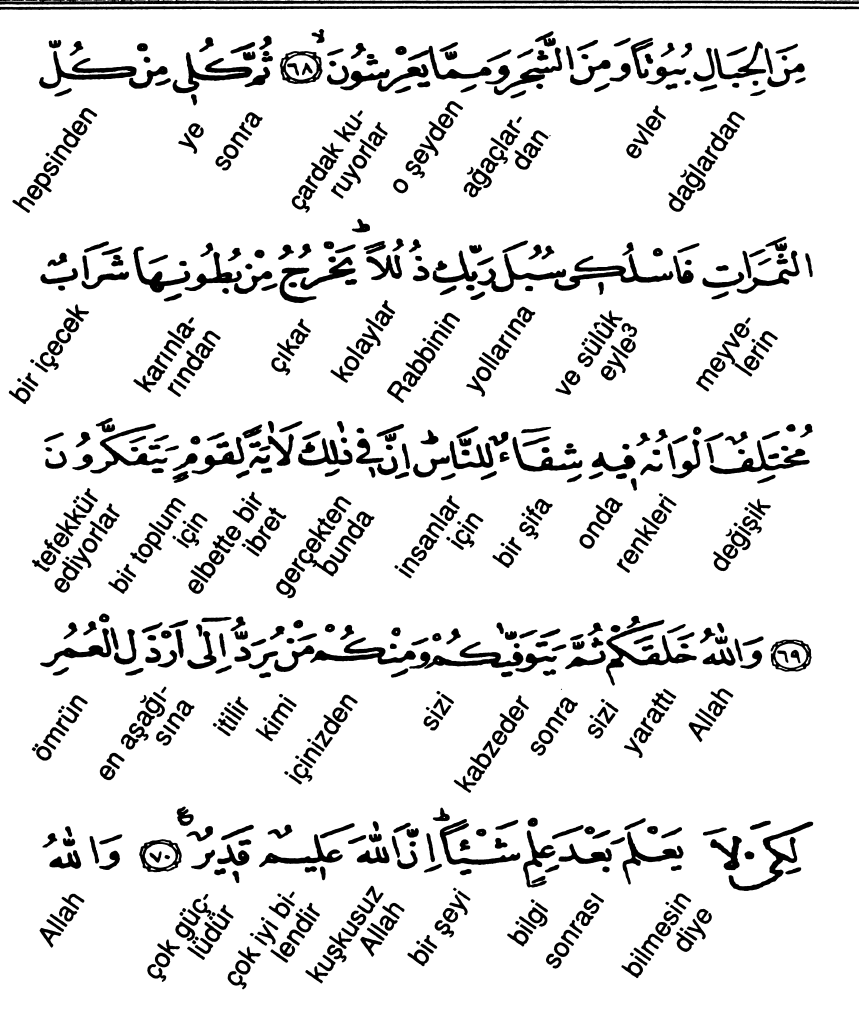

Meâl/68: "Rabbin bal arısına vahyetti: 'Dağlardan, ağaçlardan ve kuracakları çardaklardan göz göz[2] evler edin."

Meâl/69: "Sonra meyvelerin hepsinden ye ve Rabbinin boyun eğdirilmiş yollarına gir[4]. Karınlarından renkleri farklı bir içecek/bal[5] çıkar. İnsanlar için onda bir şifa vardır. Kuşkusuz bunda tefekkürde bulunan bir toplum için elbette bir ibret vardır."

Meâl/70: "Allah sizi yarattı, sonra canınızı alacak. İçinizden kimisi biraz bilgiden sonra bir şey bilmesin diye ömrün en alçağına itilir. Kuşkusuz Allah çok iyi bilendir, çok güçlüdür."

2- E.H. Yazır, H. D. K. D. V, 3108.
3- Gir (Nesefi, II, 293). Koy, boşalt (Celaleyn, I, 220).
4- Yediklerini buralara boşalt.
5- Celaleyn, I, 220/ şerbet, H. B. Ç. M., s, 495.

فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِينَ

değil o kim-seler | rızıkta | kimine | kiminizi | üstün kıldı

فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ

onlar | sağları | sahip oldu | o şeye | rızıklarını | verenler | üstün kılın-dılar

فِيهِ سَوَاءٌ ۚ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ

sizin için | yaptı | Allah | inadına inkar ediyorlar | Allah'ın | nimetini mi | eşitler | onda

مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ

rızık verdi size | torunlar | oğullar | eşleriniz-den | sizin için kıldı | çiftler | kendileriniz-den

مِنَ الطَّيِّبَاتِ ۚ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

nankörlük ediyorlar | onlar | Allah'ın | nimetine mi | inanıyorlar | bâtıla mı | tertemiz-lerden

Meâl/71: "Allah, rızıkta kiminizi kimine üstün kıldı. Ama (varlıkta) üstün kılınmış olanlar, rızıklarını sağ ellerinin hâkim olduklarına/hâkimiyetleri altındakilere aktarmıyorlar ki onlar da onda eşit olsunlar. Allah'ın nimetini mi inadına inkâr ediyorlar?"

Meâl/72: "Allah, sizin için kendi nefislerinizden eşler yaptı, eşlerinizden sizin için oğlanlar ve torunlar yarattı. Size tertemiz nimetlerden rızıklar sundu. Hâlâ bâtıla mı inanıyorlar? Allah'ın nimetine mi onlar nankörlük ediyorlar?"

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَاوَاتِ

göklerden bir rızka onlar için sahip olmuyor o şeye Allah'ın berisinden tapıyorlar

وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ

örnekler Allah için artık vermeyin güç yetiremiyorlar hiçbir şeye yerden

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا

örnek olarak Allah verdi bilmezsiniz siz bilir kuşkusuz Allah

عَبْدًا مَّمْلُوكًا لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَمَن رَّزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا

güzel bir rızık tarafımızdan kendisine rızık verdik o kimse hiçbir şeye güç yetiremiyor mülkiyet altında bir köleyi

فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا ۖ هَلْ يَسْتَوُونَ ۖ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ

onların çoğunluğu doğrusu Allah'a hamd eşit olurlar mı açık gizli ondan harcıyor o

Meâl/73: "Allah'ın berisinden, kendileri için göklerden ve yerden hiçbir şeye sahip olamayan ve buna güç yetiremeyeceklere mi tapıyorlar?"

Meâl/74: "Artık Allah için örnekler vermeyin[6]. Kuşkusuz Allah bilir, siz bilmezsiniz."

6- Bir takım şekiller yapıp onları Allah'a ortak koşmayın (Celaleyn, I, 221).

لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا

bilmezler verdi Allah örnek olarak iki adamı birisi o ikisinin

أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ أَيْنَمَا

dilsiz güç yetire-miyor hiçbir şeye o yüktür efendisine nereye

يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن يَأْمُرُ

onu gönderse getirmez bir hayır eşit olur mu o ve o kimse emrediyor

بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ

adaletle o bir yol üze-rinde dosdoğru Allah'ın gaybı

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ

göklerin yerin değil işi o sâatin[7] sadece gibi kırp-ması göz

Meâl/75: "Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen, başkasının mülkiyeti altında bulunan bir köle ile tarafımızdan kendisine güzel bir rızık verdiğimiz ve o rızıktan gizli ve açık harcama yapan kimseyi örnek olarak verdi. Hiç bunlar bir olurlar mı? Allah'a hamdolsun. Doğrusu onların çoğunluğu bilmezler."

Meâl/76: "Allah şu iki adamı da örnek verdi: Bunlardan biri dilsizdir, herhangi bir şeye gücü yetmez, o efendisi üzerinde bir yüktür, efendisi kendisini nereye gönderse herhangi bir hayır getirmez. Şimdi bu kişi ile dosdoğru bir yol üzerinde bulunup adaletle emir veren bir kimse hiç eşit olur mu?"

7- Kıyamet anının oluşumu/gerçekleşmesi.

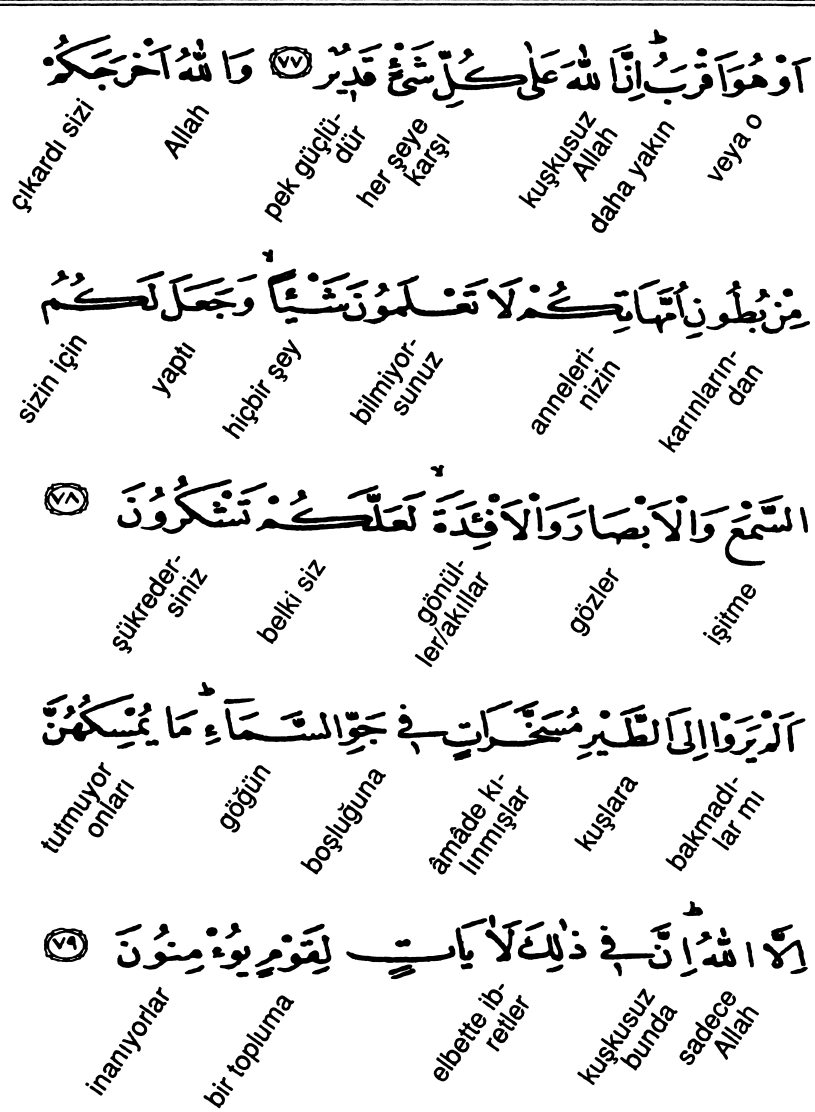

Meâl/77: "Göklerin ve yerin gaybı Allah'ın tekelindedir. O sâatın işi/kıyametin gerçekleşmesi olayı sadece göz kırpması gibidir veya ondan daha yakın (kısa)dır. Kuşkusuz Allah, her şeye karşı pek güçlüdür."

Meâl/78: Allah sizi, annelerinizin karınlarından çıkardı, ki hiçbir şey bilmiyorsunuz. Ve size işitme (gücü) gözler ve gönüller/akıllar verdi belki şükürler sunarsınız."

Meâl/79: "Gök boşluğunda boyun eğdirilmiş kuşlara bakmadılar mı? Onları, Allah'tan başkası tutmuyor! Kuşkusuz bunda inanan bir topluma elbette ibretler vardır."

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ

Allah yaptı sizin için evlerinizden bir dinlenme yeri sizin için yaptı

مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ

derilerinden en'âm'ın[1] evler yeğnik sayarsınız onları gününde göçünüz gününde

إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا

ikâmetiniz/konmanız yünlerinden tüylerinden kıllarından esâs[2]

وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٨٠﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا

ve bir metâ[3] bir zamana değin Allah yaptı sizin için o şeyden yarattı gölgeler

وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ

dağlardan sizin için yaptı siperler sizin için yaptı gömlekler

Meâl/80: "Allah, evlerinizden sizin için bir dinlenme yeri yaptı, sizin için büyük ve küçük baş hayvanların derilerinden gerek göç gününüzde gerekse ikâmet gününüzde kendilerini kolayca taşıyacağınız (çadırlar, portetif[4]) evler; yünlerinden, tüylerinden ve kıllarından bir zamana değin esâs/yaygılar ve giyimlikler ile metâ/geçimlik aracı yaptı."

1- Büyük ve küçük baş hayvanların.

2- Evlerde çeşitli amaçla kullanılabilecek araç-gereçler (Kurtubi, el-Cami, X, 159 el-Emevi'den naklen), yaygılar ve giysiler (Celaleyn, I, 222).

3- Kendisinden yararlanılacak herhangi bir şey (Nesefi, II, 295);/Ticaret için kullanılacak bir meta (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3114).

4- H. B. Çantay M., II, 497.

تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ

üzerinize nimetini tamamlar işte böyle yaman savaşınızdan korur sizi gömlekler sıcaktan korur sizi

لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

apaçık/açıklayıcı tebliğ sana ancak yüz çevirirlerse teslimiyet gösterirsiniz belki siz

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

kafirlerdir çoğunluğu onların inkar ediyorlar sonra Allah'ın nimetini biliyorlar

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ﴿٨٣﴾

küfretmişlerdi o kimselere izin verilmez sonra bir tanık her ümmetten göndeririz bir günde

وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾ وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ

azabı zulüm yapmışlardı o kimseler gördüğünde rızalık istenilecekler değil onlar

Meâl/81: "Allah, yarattığı şeylerden sizin için gölgeler yaptı, sizin için dağlardan siperler oluşturdu, sizin için, sizi sıcaktan koruyacak gömlekler, sizi savaşın en yaman konumundan koruyacak giysiler halketti. Size yönelik nimetini işte böyle tamamlıyor ki belki teslimiyet gösterirsiniz."

Meâl/82: "Yine yüz çevirirlerse artık sana düşen sadece apaçık/açıklayan tebliğdir."

Meâl/83: "Allah'ın nimetini biliyorlar sonra da onu inkar ediyorlar. Onların çoğunluğu nankör kafirlerdir!"

Meâl/84: "Gün gelir her ümmetten bir tanık göndeririz. İşte ondan sonra o küfretmiş olanlara izin verilmez. Onlar, rızalık istenilecekler de değiller."

5- Be's, savaşın kızgın hali (Nesefi, II, 295).

6- Kendilerinden Allah'ı hoşnut edecek şeye dönmeleri istenilecekler de değiller (Celaleyn, I, 223.)

فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٥﴾ وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ

o kimseler görüldüğünde gözaçtırılacaklar değil onlar kendilerinden artık hafifletilmez

أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا

ortaklarımız işte bunlar Rabbimiz derler ortaklarını ortak koşmuşlardı

الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ ۖ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ

cidden siz o sözü kendilerine derken atılar Senin berinden çağırıyor idik onlar ki

لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾ وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ

teslimiyeti o gün Allah'a bırakmışlardır elbette yalancılar

وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

uyduruyorlar o şey idiler kendilerinden kaybolmuştur

Meâl/85: "O zulüm yapmış olanlar azabı gördüklerinde kendilerinden azap hafifletilmez. Onlar gözaçtırılacaklar da değiller."

Meâl/86: Ortak koşmuş olanlar ortak tanıdıklarını gördüklerinde: 'Rabbimiz! İşte şunlar, Senin berinden kendilerine yalvarıp durduğumuz ortaklarımız[7]!' derler. Bunun üzerine (ortakları) hemen o sözü: 'Cidden sizler elbette yalancılarsınız!' diye kendilerine atarlar."

Meâl/87: "O gün Allah'a teslimiyet göstermişlerdir. Uydurageldikleri şeyler de kendilerinden kaybolup gitmiştir."

7- Bu ortaklar, ruhsuz heykeller, putlar değiller. Puta dönüştürülmüş, heykelleştirilmiş zâlim ve tâğutlardır. S.G.

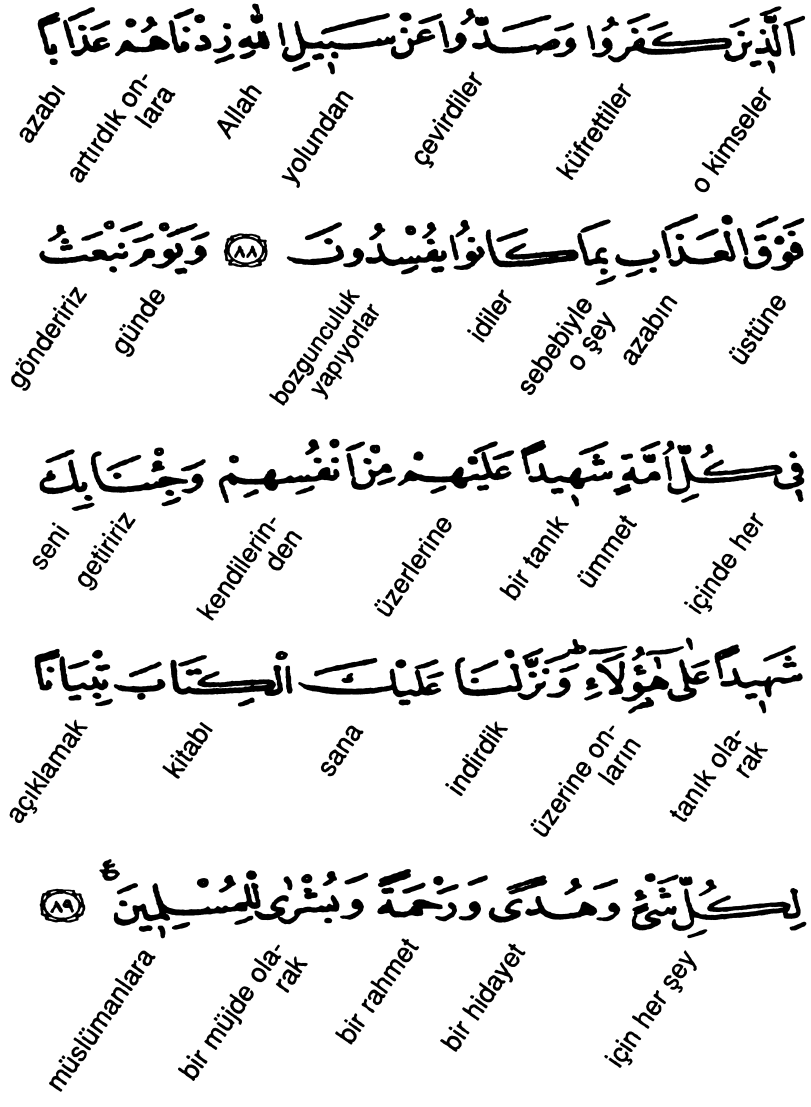

Meâl/88: "Küfreden ve Allah yolundan çevirenler var ya, bozgunculuk yapagelmeleri yüzünden kendilerine o azap üstüne bir azap artırmışızdır."

Meâl/89: "Gün olur, her ümmet içinde kendilerinden üzerlerine bir tanık göndeririz ve seni de onların üzerine tanık olarak getiririz. Sana, her şey için bir açıklama, bir kılavuz, bir rahmet ve müslümanlara da bir müjde olmak üzere Kitab'ı indirdik."

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ

yakınlık sahiplerine vermeyi iyilik yapmayı adalet göstermeyi emrediyor kuşkusuz Allah

وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ

belki siz öğüt verir size taşkınlıktan çirkinlikten edepsizlikten yasaklar

تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ وَلَا تَنقُضُوا

bozmayın antlaştığınızda Allah ahdini yerine getirin öğüt alırsınız

الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ

üzerinize Allah'ı oysa gerçekten kıldınız sağlamlaştırması onları sonrası yeminleri

كَفِيلًا ۚ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي

gibi o (kadın) olmayın yapıyorsunuz o şeyi bilir kuşkusuz Allah kefil

Meâl/90: "Kuşkusuz Allah, adalet göstermeyi, iyilik yapmayı/güzellik sergilemeyi, akrabalara vermeyi emrediyor, edepsizlikten, çirkinliklten, taşkınlıktan men ediyor. Belki öğüt alırsınız diye size öğüt veriyor."

Meâl/91: "Antlaşma yaptığınızda Allah ahdini/Allah adına verdiğiniz sözü yerine getirin, kendilerini pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın. (Nasıl bozabilirsiniz ki) gerçekten Allah'ı üzerinize kefil yapmıştınız. Kuşkusuz Allah ne yapıyorsanız bilir."

نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا

bir hile | yeminlerinizi | ediniyorsunuz | çözülmüşler olarak | kuvvet | sonrasından | eğirmesini | bozdu

بَيْنَكُمْ أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ ۚ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ ۚ

onunla | Allah | sizi | sınıyor | ancak | bir topluluktan | daha çok | o | bir topluluk | olmasından ötürü | aranızda

وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

ihtilaf ediyorsunuz | hakkında | idiniz | o şeyi | kıyamet günü | size | elbette behemehal açıklayacak

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ

diliyor | o kimseyi | saptırır | ne var ki | tek | bir ümmet | sizi | elbette yapardı | Allah | eğer dileseydi

وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

yapıyorsunuz | idiniz | o şeyden | elbette kesinlikle sorgulanacaksınız | diliyor | o kimseyi | hidâyete erdirir

Meâl/92: "İpliğini, kuvvetlice eğirmesinden sonra (onu) kat kat çözmüş olan o (ahmak kadın[2]) gibi olmayın. Bir topluluk bir diğer topluluktan daha çok/verimli/zengin diye yeminlerinizi aranızda bir bozgunculuk aracı yapıyorsunuz. Allah ancak sizi bununla sınıyor. Hakkında ihtilaf edegeldiğiniz şeyi de kıyamet günü muhakkak, kesinlikle size açıklayacak."

Meâl/93: "Allah dileseydi sizi elbette bir tek ümmet yapardı. Ne var ki o, dilediğini saptırır, dilediğini de hidâyete erdirir. Bununla birlikte elbette, kesinlikle yapageldiklerinizden sorgulanacaksınız."

1- Eğirdiği ipliğini.
2- Celaleyn, I, 223.

وَلَا تَتَّخِذُوٓا۟ أَيْمَٰنَكُمْ دَخَلًۢا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌۢ بَعْدَ

sonrası ayak ki kayar aranızda hile yeminlerinizi edinmeyin

ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا۟ ٱلسُّوٓءَ بِمَا صَدَدتُّمْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَلَكُمْ

size Allah yolundan saptınız sebebiyle o şey kötülüğü tadarsınız sebatı

عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِعَهْدِ ٱللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا

ancak az bir değere Allah sözünü satmayın büyük bir azap

عِندَ ٱللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾ مَا عِندَكُمْ

yanınızda o şey biliyorsunuz iseniz sizin için hayırlıdır o Allah katında

يَنفَدُ ۖ وَمَا عِندَ ٱللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ ٱلَّذِينَ صَبَرُوٓا۟ أَجْرَهُم

ödüllerini sabrettiler o kimselere elbette kesinlikle vereceğiz sürekli Allah katında o şey tükenir

Meâl/94: "Yeminlerinizi aranızda hile aracı yapmayın! Yoksa sağlam basmışken ayak kayar ve Allah yolundan sapmanızdan ötürü kötülüğü tadarsınız. Ve size (âhirette de) büyük bir azap (kaçınılmaz) olur."

Meâl/95: "Allah ahdini/Allah'a verdiğiniz sözü az bir değer karşılığında satmayın. Eğer bilirseniz, ancak Allah katında olan o, sizin için hayırlıdır."

بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ

veya dişi-den erkekten yarayışlı (bir iş) yaptı kim yapıyorlar idiler en güzeliy-le o şeyin

وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ

ödüllerini onlara elbette mut-laka veririz hoş bir hayat onu elbette mutla-ka yaşatırız inanan hem o

بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ

Kur'an'ı okuduğunda yapıyorlar idiler en güzeliy-le o şeyin

فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ إِنَّهُ لَيْسَ

yoktur gerçek şu o kovulmuş şeytandan Allah'a hemen sı-ğın

لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

dayanı-yorlar ve sadece Rablerine iman ettiler karşı o kimselere bir güç onun için

Meâl/96: "Yanınızdaki tükenir, Allah'ın yanındaki ise süreklidir. Sabır göstermiş olanlara ödüllerini, yapageldiklerinin en güzeliyle kesinlikle, mutlaka vereceğiz."
Meâl/97: "Erkek veya dişi mümin olarak herhangi iyi bir iş yaparsa elbette mutlaka onu hoş bir hayatla yaşatırız. Onlara, yapageldiklerinin en güzeliyle ödüllerini elbette behemehal veririz."
Meâl/98: "Kur'an'ı okuduğunda o kovulmuş/lanetlenmiş[1] şeytandan hemen Allah'a sığın!"
Meâl/99: "Gerçek şu: İman etmiş olup sadece Rab'lerine tevekkülde bulunanlara karşı onun/şeytan için herhangi bir güç/saltanat yoktur."

1- Nesefi, II, 299.

اِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ۚ

şirk koşanlar | kendisiye[2] | onlar | o kimselere | veli ediniyorlar onu | karşı o kimselere | gücü | ancak

١٠٠ وَاِذَا بَدَّلْنَا اٰيَةً مَكَانَ اٰيَةٍ ۙ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ

indiriyor | o şeyi | en iyi bilendir | Allah | bir âyetin | yerine | bir âyeti | bedel yaptığımızda

قَالُوٓا اِنَّمَآ اَنْتَ مُفْتَرٍ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

bilmezler | onların | çoğunluğu | hayır | bir müfteri | sen | ancak | dediler

١٠١ قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ

sağlamlaştırsın diye | hak ile | Rabbinden | Ruhulkudüs | indirdi onu | de ki

الَّذِينَ اٰمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِينَ ١٠٢

müslümanlara | bir müjde olmak | bir hidayet olmak | iman ettiler | o kimseleri

Meâl/100: "Onun gücü/saltanatı ancak kendisini dost edinenler ile bir de o kimeselere karşıdır ki onlar kendisiyle şirk koşanlardır."

Meâl/101: "Bir âyetin yerine bir başka âyeti bedel yaptığımızda -ki Allah neyi indirmekte olduğunu en iyi bilendir- derler: 'Sen ancak bir iftiracısın!' Hayır! Onların çoğunluğu bilmiyorlar."

Meâl/102: "De ki: İman etmiş olanlara sebat vermesi, müslümanlara da bir hidayet ve bir müjde olması için onu, Rabbinden, Ruhulkudüs gerçekle indirdi."

2- Bu zamiri rab lafzına gönderenler de vardır. Ancak bizim tercihimiz zamirin merciinin şeytan olduğudur. S.G.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي

o kimse-nin | dili | bir insan | öğretiyor ona | ancak | diyorlar | gerçekten onlar | andolsun biliyoruz

يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ

apaçık | Arapça | bir dil | oysa bu | yabancı | kendisine | ilhâd ediyor-lar[1]

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ ﴿١٠٤﴾

Allah | onları | doğru yola iletmez | Allah'ın | âyetlerine | iman etmi-yorlar | gerçekten onlar ki

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾ إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ

o kimseler | yalanı | uydurur | ancak | elem veren | bir azap | onlara

لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

o yalancılar | onlardır | işte onlar | Allah'ın | âyetlerine | iman etmi-yorlar

Meâl/103: "Andolsun ki onların: 'Ona ancak bir insan öğretiyor' demekte olduklarını biliyoruz. Haktan sapıp yöneldikleri/nisbete kalkıştıkları adamın dili Arapça değil yabancıdır. Oysa bu (Kur'a'nın dili) apaçık Arapça bir dildir."

Meâl/104: "Gerçekten Allah'ın âyetlerine inanmayanlar var ya, Allah onları doğru yola iletmez, onlara elem veren bir azap vardır."

Meâl/105: "Yalanı ancak, Allah'ın âyetlerine inanmayanlar uydurur. İşte onlar! Onlardır o yalancılar!"

1- Haktan saparak yöneliyorlar/haktan saparak isnatta bulunuyorlar/nisbete kalkışıyorlar.

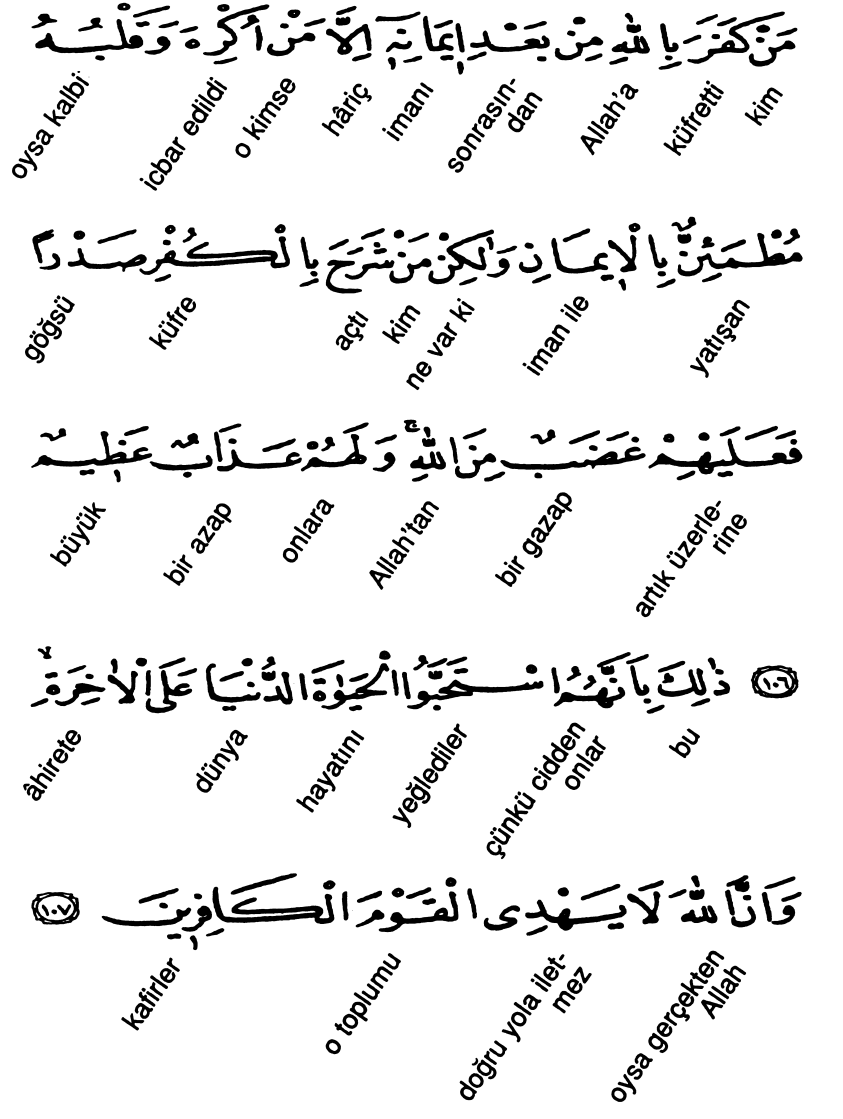

Meâl/106: "Kim, imanından sonra Allah'a küfrederse -inkara zorlanmışken kalbi imanla yatışmış bulunan hâriç- ve ama (zorlama karşısında) kim de sinesini küfre açarsa işte onların üstünedir Allah'tan bir gazap! Onlara büyük bir azap vardır."

Meâl/107: "Bunun sebebi, çünkü cidden onlar, dünya hayatını âhirete yeğlemişlerdir. Oysa hakikaten Allah kafirler topluluğunu doğru yola iletmez."

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ

işte onlar | o kimseler | mühür basmıştır | Allah | kalplerine | kulaklarına

وَأَبْصَارِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

gözlerine | işte onlar | onlardır | o gafiller

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ

kuşkusuz Rabbin | sonra | hüsrana uğrayacaklar | onlardır | âhirette | gerçekten onlar | kuşku yok

لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِن بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا ۖ

sabır gösterdiler | cihad ettiler | sonra işkenceye uğratıldılar | şey sonrasından o | hicret ettiler | o kimseler için

إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٠﴾

çok merhametlidir | elbette çok bağışlayıcı | ardından bunların | kuşkusuz Rabbin

Meâl/108: "İşte o kimselerdir ki Allah kalplerine, kulaklarına ve gözlerine mühür basmıştır. İşte onlar! Onlardır o gafiller!"

Meâl/109: "Hiç kuşku yok ki gerçekten onlar âhirette ta kendileridir hüsrana uğrayacakların!"

Meâl/110: "Sonra kuşkusuz Rabbin, işkencelere uğratılmalarından sonra hicret edenler, akabinde cihad edenler ve sabır gösterenler için; gerçekten Rabbin bütün bunların arkasından elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا

o şey / her nefse / tam ödenir / kendi nefsinden / mücadele ediyor / nefis / her / gelir / o günde

عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً

bir kenti / örnek olarak / Allah / verdi/getirdi / zulüm görmezler / onlar / yaptı

كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ

her yerden / bolca / rızkı / geliyor kendisine / huzurlu / güvenilir / idi

فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ

korku / açlık / giysisini / Allah / tattırdı ona / Allah'ın / nimetlerine / derken nankörlük etti

بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ

içlerinden / bir elçi / onlara / andolsun cidden gelmişti / sanat yapıyorlar / idiler / sebebiyle o şey

Meâl/111: "O gün herkes kendi nefsi hesabına mücadele ederek gelir, herkese yaptığı tam verilir. Onlar zulüm görmezler."

Meâl/112: "Allah, şöyle bir kenti örnek olarak verdi: Kent, güvenli ve huzurlu idi, rızkı, her yerden bolca geliyordu. Derken Allah'ın nimetlerine nankörlük ettiler ve sonuçta Allah, yapageldikleri sanat yüzünden o kente/halkına açlık ve korku giysisini tattırdı."

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾ فَكُلُوا

haydi yiyin | zâlimler | oysa onlar | o azap | kendilerini | derken yakaladı | onu | yalanlamışlardı

مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ

Allah'ın | nimetine | şükredin | tertemiz | helal olarak | Allah | rızıklandırdı | o şeyden

إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ

ölüyü | size | haram kıldı | ancak | kulluk ediyorsunuz | O'na | iseniz

وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ

mecbur bırakıldı | artık kim | onunla | Allah'tan | başkası için | ihlâl[1] edildi | ve o şeyi | domuzun | etini | kanı

غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٥﴾ وَلَا تَقُولُوا لِمَا

o şey için | demeyin | çok merhametlidir | çok bağışlayıcıdır | kuşkusuz Allah | değil sınırı aşan | dışı saldıran

Meâl/113: "Andolsun kendilerine içlerinden bir peygamber gelmişti de tutup onu yalanlamışlardı. Bunun üzerine onları, zulüm yaptıkları bir sırada o azap yakalayıvermişti."

Meâl/14: "Haydi Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden helal, tertemiz olarak yiyin, eğer yalnız O'na kulluk ediyorsanız Allah'ın nimetine şükredin."

Meâl/15: "Size ancak ölüyü, kanı, domuz etini ve kendisiyle Allah'tan başkası için (Putların adı anılarak) kesilmiş olanı haram kıldı. Artık kim mecbur bırakılmışsa saldırmadan ve sınırı aşmadan (yiyebilir). Gerçekten Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

1- Putların adı yüksek sesle anılarak kesilmiş olanlar. Bkz. Bakara, âyet, 73, ilgili dipnot.

تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا

iftira etmeniz için | haram | bu da | helal | bu | yalanı | dilleriniz | niteliyor

عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ۝

iflâh olmazlar | yalanı | Allah'a | iftira atıyorlar | kuşkusuz o kimseler | yalanı | Allah'a

١١٦ مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١١٧ وَعَلَى الَّذِينَ

o kimselere | elem veren | bir azap | onlara | az | bir yararlanma

هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِن قَبْلُ ۖ

önceden | sana | anlatmıştık | o şeyi | haram kıldık | yahudi oldular

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ١١٨

zulüm yapıyorlar | kendilerine | idiler | ne var ki | onlara | zulüm yapmadık

Meâl/116: "Allah'a karşı yalanı iftira atmanız için, dillerinizin yalan nitelemelerine: 'Bu helaldır, bu da haramdır!' demeyin. Kuşkusuz Allah'a karşı yalanı uyduranlar iflâh olmazlar."

Meâl/117: "Az bir yararlanma. Onlara elem veren bir azap vardır."

Meâl/118: "Yahudi olanlara ise bundan önce sana anlattıklarımızı haram kılmıştık. Biz onlara zulüm etmemiştik, ne var ki onlar kendi kendilerine zulüm yapıyorlardı."

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِ

ardından tevbe ettiler sonra cahillikle fenalığı işlediler o kimseler için gerçekten Rabbin sonra

ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٩﴾

çok merhametlidir elbette çok bağışlayıcı ardından bunun kuşkusuz Rabbin dürüst davrandılar bunun

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

müşriklerden olmamıştı hanîf2 Allah'a itâatkâr bir ümmet idi kuşkusuz İbrahim

شَاكِرًا لِّأَنْعُمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ ﴿١٢٠﴾

bir yola iletmişti onu seçmişti onu nimetlerine şükreden

مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾ وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ

âhirette kuşkusuz o bir güzellik dünyada verdik ona dosdoğru

Meâl/119: "Sonra gerçekten Rabbin, câhillikle fenalık yapıp bunun ardından akabinde tevbe yapanlar, dürüst davrananlar lehindedir. Kuşkusuz Rabbin bunun[1] arkasından elbette çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/120: "Kuşkusuz İbrahim (başlı başına) bir ümmet idi, Allah için kıyam durandı, bir muvahhit idi. Müşriklerden olmamıştı."

Meâl/121: "(Allah'ın) nimetleri için şükredendi. (Allah) onu beğenip seçmişti, kendisini dosdoğru bir yola iletmişti."

1- Bilgisizce hareketin veya tevbenin (Celaleyn, I, 225).

2- Muvahhit, batıl dinlerin hepsinden uzaklaşarak hak dine yönelmiş.

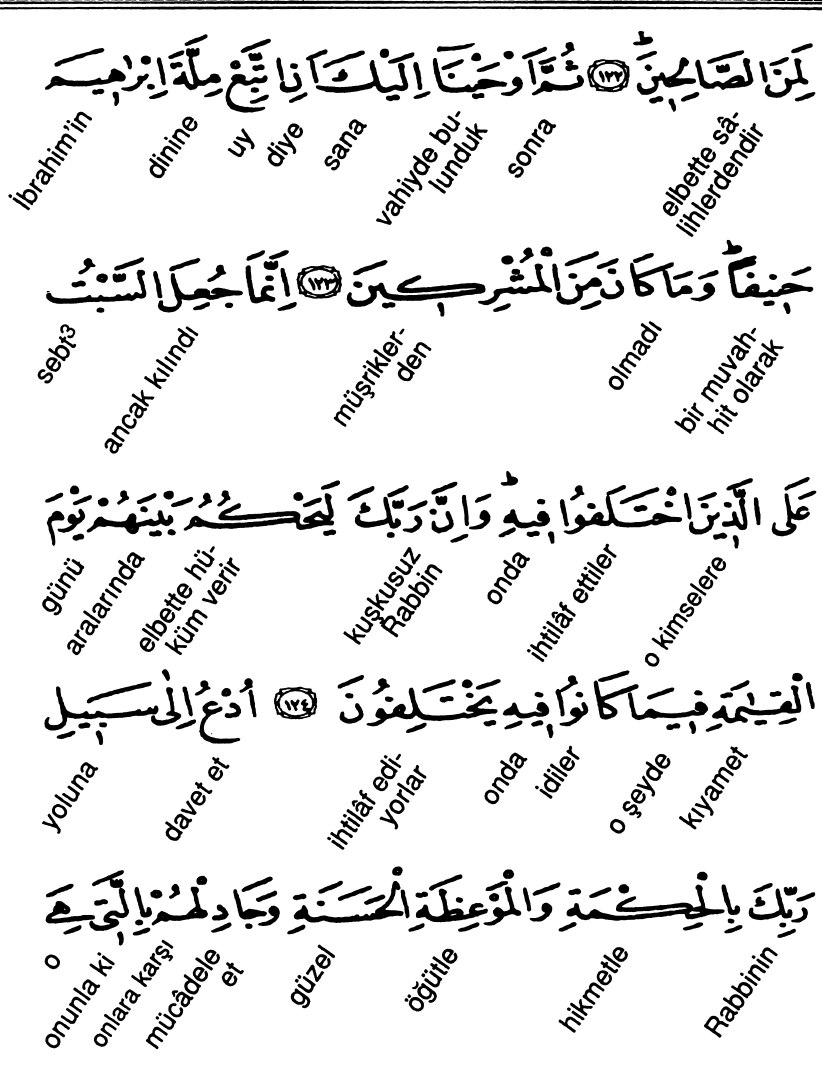

Meâl/122: "Dünyada kendisine bir güzellik verdik. Kuşkusuz o, âhirette elbette sâlihlerdendir."

Meâl/123: "Sonra sana: 'Bir hanif/bir muvahhit olarak İbrahim'in dinine uy' diye vahyettik. O müşriklerden olmadı."

Meâl/124: "Sebt/cumartesi tatili ancak onda ihtilâfa düşmüş olanlara (farz) kılındı. Kuşkusuz Rabbin, onların hakkında ihtilâf edegeldikleri şey hususunda kıyamet günü aralarında elbette hüküm verir."

3- Sebt'in asıl anlamı kesmektir. Cenab-ı Hak gökleri ve yeri yaratmaya pazar günü başlamış, bunu altı günde yani cuma günü tamamlamış, ertesi gün ise bu işini kesmiş olduğu için cumartesiye de 'sebt günü' denilmiştir. Bu âyet-i kerimedeki 'sebt' cumartesi tatili demektir (H. B. Çantay M. II, 506).

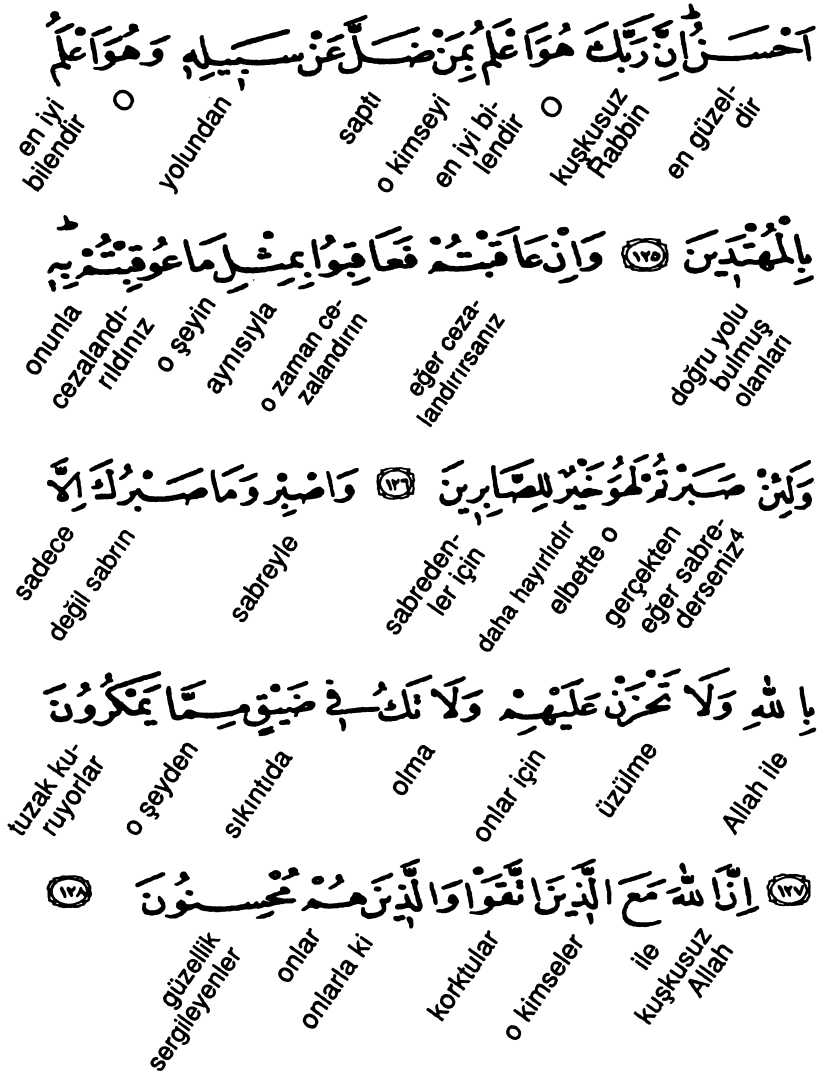

Meâl/125: "Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle davet et, kendilerine karşı o en güzel mücadele şekliyle mücadelede bulun. Kuşkusuz Rabbin, O, kendi yolundan sapanı en iyi bilendir. O, doğru yolu bulmuş olanları da en iyi bilendir."

Meâl/26: "Eğer cezalandırırsanız o zaman kendisiyle cezalandırıldığınız şeyin aynısıyla cezalandırın. Eğer gerçekten sabır gösterirseniz elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır."

Meâl/127: "Sabreyle. Sabrın da ancak Allah'(ın yardımı) iledir. Onlar için üzülme, kuracaldikleri tuzaktan ötürü sıkıntıda olma/canını sıkma."

Meâl/128: "Kuşkusuz Allah, müttakilerle, kendileri güzellik sergilemekte olanlarla beraberdir."

4- İntikamdan vaz geçerseniz (Celaleyn, I, 226).

İSRÂ SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى

-ya Mescid-i Haram -dan geceleyin kulunu yürüttü O Zât ki münezzehtir

الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ۚ إِنَّهُ

gerçekten O âyetlerimiz-den ona gösterelim diye çevresini mübarek kıldık ki Mescid-i Aksa

هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾ وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ

yaptık onu O Kitab'ı Musa'ya verdik çok iyi gö-ren çok iyi du-yan O'dur

Meâl/1: "Kulunu, geceleyin Mescid-i Haram'dan, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye çevresini mübarek kıldığımız/bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya yürüten Zât (bütün eksikliklerden) münezzehtir. Gerçekten O, O'dur çok iyi duyan, çok iyi gören."

1- Mekke döneminde indirilmiştir. Ancak, 26,32 ve 57. ayetleriyle 73'ten 80'e değin olan ayetlerin Medine döneminde indirildiği rivayetleri vardır. Kûfî ve Şâmî'lere göre 111, diğerlerine göre ise 110 âyettir. Kelime sayısı, 1563, harf sayısı ise 6460'tır. İndirilişte 50., tertipte 17. sûredir.

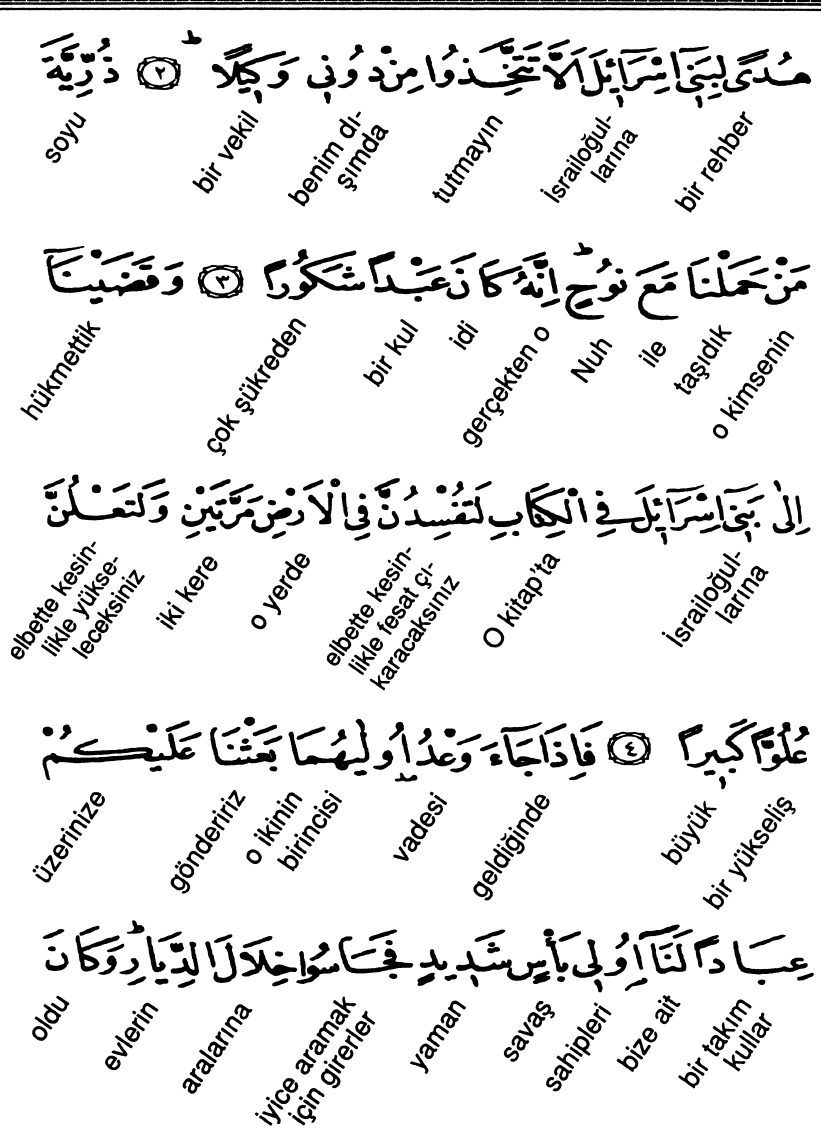

Meâl/2: "Musa'ya o Kitab'ı verdik, kendisini: 'Benim dışımda bir vekil tutmayın' diye İsrailoğullarına rehber yaptık."

Meâl/3: "Ey Nuh ile taşıdıklarımızın soyu! Gerçekten o/Nuh çok şükreden bir kuldu."

Meâl/4: "İsrailoğullarına o Kitap'ta şöyle hükmettik: Elbette, kesinlikle o yerde iki kere fesat çıkaracaksınız ve elbette kesinlikle büyük bir yükselişle yükseleceksiniz!"

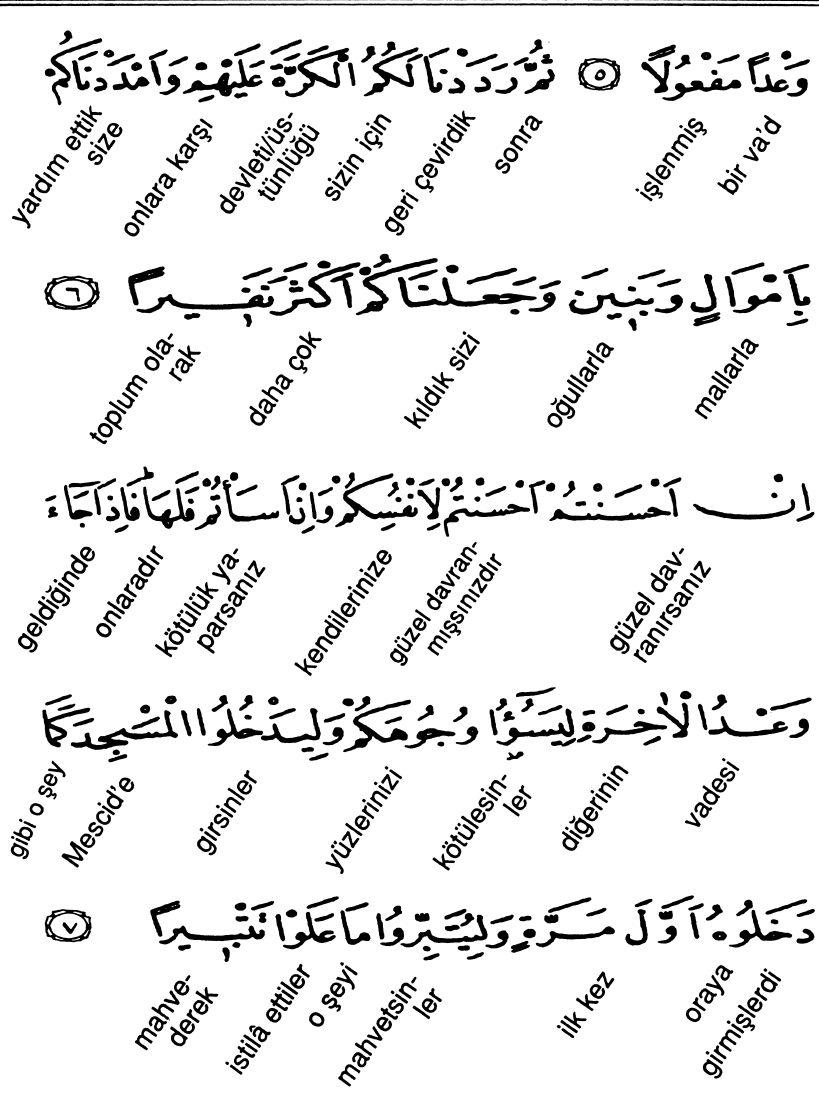

Meâl/5: "O ikiden birincisinin vadesi geldiğinde üzerinize, yaman savaş sahipleri kullarımızı göndeririz de evlerin içlerine varana değin girip (saklananları) iyice araştırırlar. Bu yerine getirilmiş bir va'd oldu."

Meâl/6: "Sonra onlara karşı size tekrar devlet/üstünlük verdik, size mallarla, oğullarla yardım ettik. Sizi toplum olarak daha kalabalık yaptık."

Meâl/7: "Eğer güzel davranırsanız kendilerinize güzel davranmış olursunuz, kötülük yaparsanız o da onlara (nefisleriniz aleyhinedir). Artık diğerinin vadesi geldiğinde yüzlerinizi kötületmeleri/yüzlerinizi astırmaları için, ilk kez girdikleri gibi Mescide girmeleri için ve istilâ ettikleri her şeyi iyice mahvetmeleri için (başınıza düşmanları tebelleş edeceğiz.)"

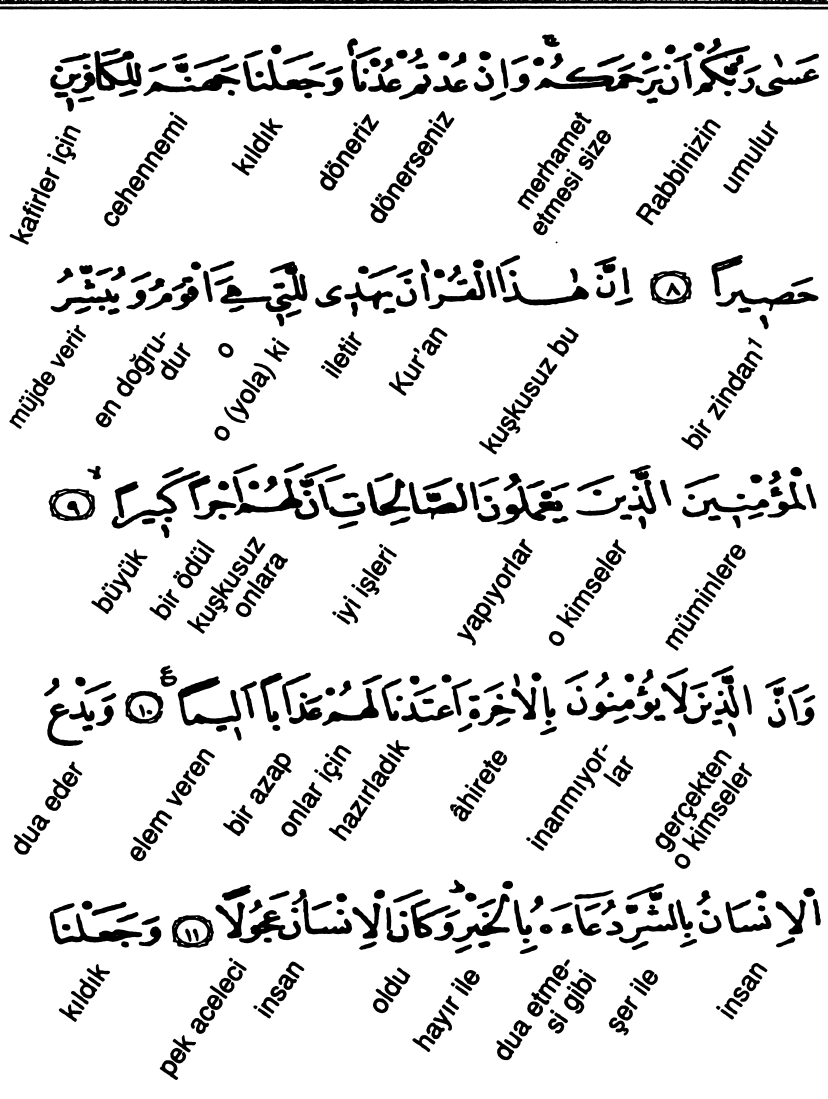

Meâl/8: "Rabbinizin size merhamet etmesi umulur. Dönerseniz biz de döneriz. Cehennemi kafirler için bir zindan yaptık."

Meâl/9: "Kuşkusuz bu Kur'an en doğru bir yola iletir ve iyi işleri yapan müminlere, gerçekten onlara büyük bir ödül olduğunu müjdeler."

Meâl/10: "Bir gerçek de şu: Ahirete inanmayanlara, onlara elem veren bir azap hazırladık."

Meâl/11: "İnsan, hayır dua yapması/hayır istemesi gibi şer/bela (istemi) ile de dua yapar. İnsan pek aceleci oldu."

1- Nesefi, II, 308. Hasîr kelimesi, hısar, kuşatıcı anlamında olup çıkılması mümkün olmayan hapishane, zindan manasında kullanılır.

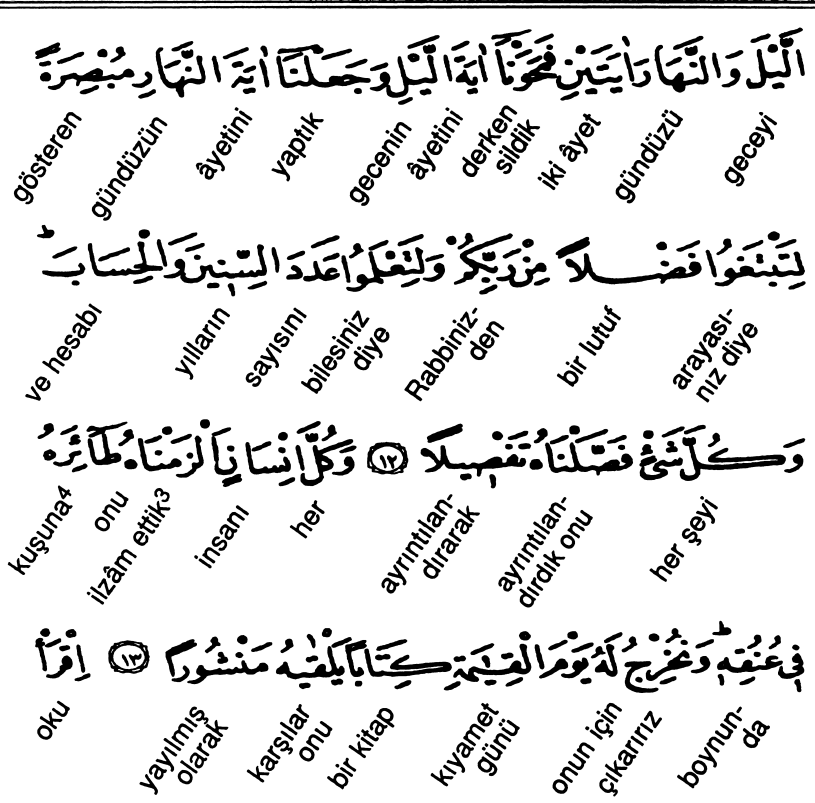

Meâl/12: "Gece ile gündüzü iki âyet/delil kıldık. Derken gece âyetini sildik[2], gündüz âyetini gösteren/gördüren kıldık ki Rabbinizin lutfundan arayasınız, senelerin sayısını ve hesabını bilesiniz. Her şeyi, onu iyice ayrıntılandırdık."

Meâl/13: "Her insanı, onu boynunda kuşuna/ezeldeki takdirine icbar etmişizdir[5]. Ve kıyamet günü önüne, kendisini yayılmış olarak bulacağı bir kitap çıkaracağız."

2- Bu âyetten gece âyetinin karanlık, gündüz âyetinin de aydınlık olduğu anlaşılır. Karanlık ve aydınlık olayları, Allah'ın kudretinin belirtilerindendir. Abdullah İbn Abbas ve başka sahabîlerden gelen rivâyetlere göre gece âyeti Ay, gündüz âyeti Güneştir. Eğer gece ve gündüz âyetlerinden maksat Ay ve Güneş ise, 'Gece âyetini sildik' ifâdesinden, Ay'ın da bir zamanlar Güneş gibi ışık veren parlak bir yıldız iken zamanla ışığını ve ısısını kaybettiği anlamı çıkar. Güneş hâlâ ışık ve ısısını yaymağa devam etmektedir ve bu özelliğini daha çok uzun zaman koruyacaktır. Ancak kıyamet olayında Güneş de öteki yıldızlar gibi büzülüp karartılacak, ışığını ve ısısını kaybedecektir. Ayın, önceleri Güneş gibi parlak bir yıldız olduğu ve sonradan ışığını kaybettiği bilinmiyordu. Bilimsel çalışmaların saptadığı bu gerçeğe Kur'an, asırlar önce işâret buyurmuştur (Prof. Süleyman ATEŞ M, s, 282).

3- Ayrılmaz şekilde bir gerdanlık gibi bağladık (Nesefi, II, 309)/doladık (H. B. Çantay, M. II, 511).

4- Bahtını, kaderini, gayıp aleminden uçup gelecek hayır ve şer nasibini (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3171).

5- Farklı meallendirenler varsa da bizim tercihimiz bu yöndedir. S.G.

كِتَٰبَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ ٱلْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾ مَّنِ ٱهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا

ancak yola gelirse kim hesapçı olarak karşında bugün nefsin yetmiştir kitabını

يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ

hiçbir günahkar yüklenmez aleyhinde sapıtır ancak sapıtırsa kim kendi için yola gelir

وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ وَإِذَآ أَرَدْنَآ

Murat ettiğimizde bir peygamber göndermemize değin azap edenler olmadık başkasının günahını

أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا۟ فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا

üzerine derken hak olur orada fasıklık yaparlar nimetlilerine[6] emrederiz bir yerleşim birimini helak etmemizi

ٱلْقَوْلُ فَدَمَّرْنَٰهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ ٱلْقُرُونِ مِنۢ بَعْدِ

sonrasından asırlardan helâk ettik nice helâk ederek orayı artık helâk ederiz söz

Meâl/14: "Kitabını oku. Bugün nefsin, hesapçı olarak karşında yeter."
Meâl/15: "Yola gelen kendi için yola gelmiştir, sapıtan da kendi aleyhine sapıtmıştır. Hiçbir günahkar başka birinin günahını yüklenmez. Bir peygamber göndermemize değin azap edenler olmadık."
Meâl/16: "Bir karyeyi/yerleşim birimini/kenti helâk etmeyi murad ettiğimizde oranın nimetlilerine/nimetler içinde yüzen başkanlarına emrederiz de orada fasıklık yaparlar. Bunun üzerine o kent aleyhinde söz hak olur da orasını helâk eder de ederiz."

6- Nimet içinde yüzenlerine/başkanlarına (Celaleyn, I, 229)

نُوحٍ ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

Nuh yetmiştir Rabbin günahlarına kullarının çok iyi haberdâr çok iyi gören

مَّن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُۥ فِيهَا مَا نَشَآءُ لِمَن نُّرِيدُ

kim oldu istiyor aceleciyi acele ederiz ona onda o şeyi diliyoruz o kimse için murat ediyoruz

ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُۥ جَهَنَّمَ يَصْلَىٰهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ

sonra kılarız ona cehennemi yaslanır ona kınanmış kovulmuş kim

أَرَادَ ٱلْـَٔاخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ

istedi âhireti çalıştı onun için ona yaraşanı çalışmasını/ o bir mümin işte onlar oldu

سَعْيُهُم مَّشْكُورًا ﴿١٩﴾ كُلًّا نُّمِدُّ هَٰٓؤُلَآءِ وَهَٰٓؤُلَآءِ مِنْ عَطَآءِ

onların çalışması şükranla karşılanmıştır hepsine uzatırız onlara da onlara da vergisinden

Meâl/17: "Nuh'tan sonra, asırlardan/kuşaklardan nicelerini helâk etmişizdir. Kullarının günahlarından çok iyi haberdâr ve çok iyi gören olarak Rabbin yetmiştir!"

Meâl/18: "Kim bu aceleciyi/dünyayı isterse ona orada istediğimizi murat ettiğimiz kimse için peşin veririz, ardından kendisi için cehennemi belirleriz de kınanmış ve kovulmuş olarak oraya yaslanır."

Meâl/19: "Kim de âhireti istemiş ve bir mümin olarak o âhiret için ona uygun bir çalışma yapmışsa; işte onlar! Onların çalışmaları şükranla karşılanmıştır."

رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَآءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾ ٱنظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا

üstün kıl- dık | nasıl | bak | engellen- miş | Rabbinin | vergisi | olmadı | Rabbinin

بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَلَلْـَٔاخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَٰتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا

üstün kılma bakımından | daha büyük | dereceler- ce | daha büyük | elbette âhiret | kimine | kimilerini

﴿٢١﴾ لَّا تَجْعَلْ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا ۝

yüzüstü bırakılmış | kınanmış | ki oturur kalırsın | başka | bir tanrı | Allah | ile | kılma

﴿٢٣﴾ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا ۚ

iyiliği | ebeveyne | O'na sadece | kulluk yap- mamanızı | Rabbin | hükmetti

إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ

o ikiye | sakın deme | veya ikisi onların | birisi onların | yaşlılığa | yanında | eğer hakika- ten erişirse

Meâl/20: "Rabbinin vergisinden/lutfundan hepsine, onlara da onlara da[1] uzatırız. Rabbinin vergisi engellenmiş değildir."

Meâl/21: "Bak nasıl kimilerini kimine üstün kıldık. Elbette âhiret dereceler açısından daha büyüktür, üstün kılma noktasından daha büyüktür."

Meâl/22: "Allah ile beraber bir başka tanrı edinme! Yoksa kınanmış ve yüzüstü bırakılmış bir halde oturup kalırsın!"

1- Dünyayı isteyenlere de âhireti isteyenlere de.

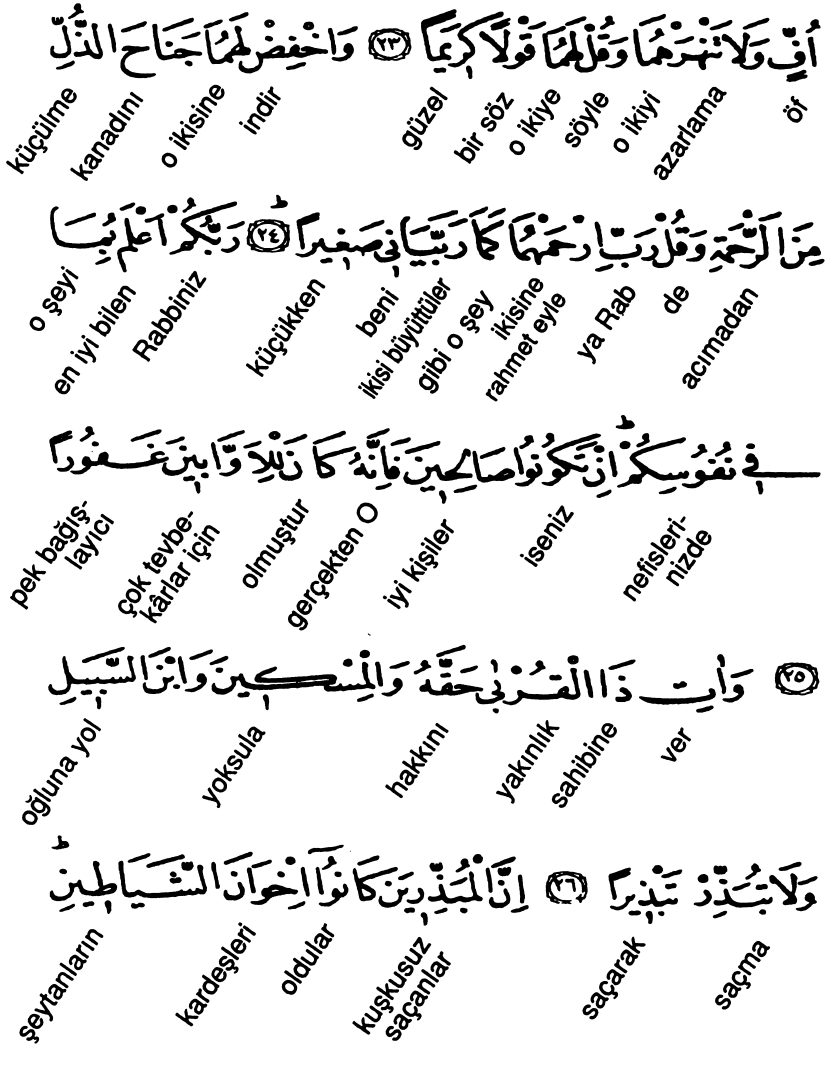

Meâl/23: "Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenize ve bir de ebeveyne iyilikte bulunmanıza hükmetti. Gerçekten o ikisinden biri veya her ikisi, yanında yaşlılığa ererse sakın onlara 'öf' deme, sakın onları azarlama, onlara güzel-yumuşak/iltifât-kâr bir söz söyle."

Meâl/24: "O ikisine merhametten kaynaklanan küçülme/tevazu kanadını indir ve: 'Ya Rab! Nasıl ikisi beni, küçükken büyüttülerse sen de ikisine rahmet eyle' de."

Meâl/25: "Rabbiniz içlerinizdekini en iyi bilendir. Eğer iyi kimseler olursanız kuşkusuz O, çok tevbekârlar/kendisine yönelip duranlar için pek bağışlayıcıdır."

Meâl/26: "Akrabaya hakkını ver. Yoksula ve yolda kalmışa da. Ama saçıp savurma."

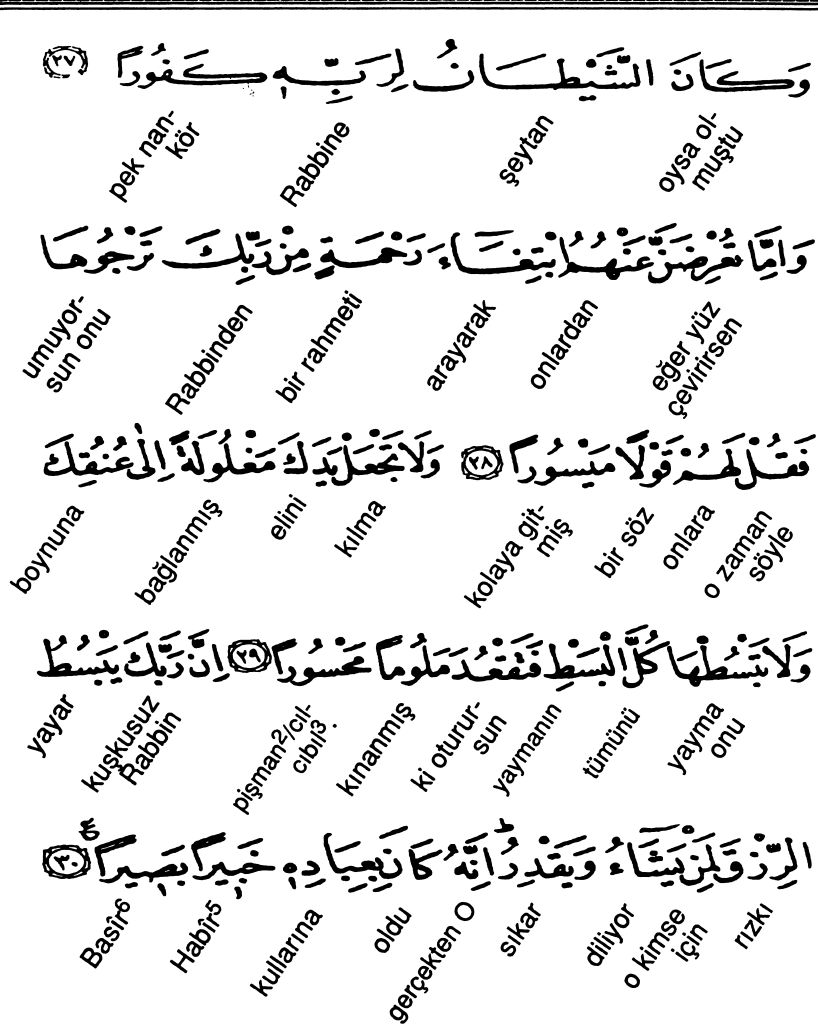

Meâl/27: "Kuşkusuz saçıp savuranlar şeytanların kardeşleri olmuşlardır. Şeytan ise Rabbine karşı pek nankörlük etmişti."

Meâl/28: "Eğer Rabbinden umut edip durduğun bir rahmeti aramak için onlardan[1] yüz çevirirsen o zaman kendilerine kolaya giden/yumuşak bir söz söyle."

Meâl/29: "Elini boynuna bağlanmış yapma[4] ve onu büsbütün de açma! Yoksa kınanmış, pişman olmuş/cılcıbıl oturup kalırsın."

Meâl/30: "Kuşkusuz Rabbin hem dilediğine rızkı yayar hem de sıkar. Gerçekten O, kullarından çok iyi haberdardır, (onları) çok iyi görendir."

1- Kendilerine yardım yapman öngörülen kimselerden (Celaleyn, I, 230)
2- Beyzavi, I, 404.
3- Nesefi, II, 313.
4- Cimrilik etme (Celaleyn, I, 230).
5- Bkz. Hâbir sıfatı.
6- Bkz. Basîr sıfatı.

وَلَا تَقْتُلُوٓا۟ أَوْلَٰدَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَٰقٍ ۖ نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ۚ إِنَّ قَتْلَهُمْ

gerçekten öldürmek onları | sizi | rızıklandırı-yoruz onları | biz | fakirlik | korkusuyla | çocukları-nızı | öldürmeyin

كَانَ خِطْـًٔا كَبِيرًا ﴿٣١﴾ وَلَا تَقْرَبُوا۟ ٱلزِّنَىٰٓ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةً ۖ وَسَآءَ

kötü oldu | bir edep-sizlik | oldu | gerçekten o | zinaya | yaklaşmayın | büyük | bir suç | oldu

سَبِيلًا ﴿٣٢﴾ وَلَا تَقْتُلُوا۟ ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ ۗ وَمَن قُتِلَ

kim öldü-rüldü | hak ile | ancak | Allah | haram[7] kıldı | ki | canı | öldürmeyin | yolca

مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلْطَٰنًا فَلَا يُسْرِف فِّى ٱلْقَتْلِ ۖ إِنَّهُۥ

gerçekten o | öldürmede | aşırı dav-ranmasın | bir yetki | velisi için | gerçekten kıldık | zulmen

كَانَ مَنصُورًا ﴿٣٣﴾ وَلَا تَقْرَبُوا۟ مَالَ ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ

daha gü-zeldir | o | o yolla ki | ancak | yetimin | malına | yaklaşmayın | yardım gör-müş | olmuştur

Meâl/31: "Çocuklarınızı yoksulluk korkusuyla öldürmeyin. Onlara da size de biz rızık veriyoruz. Gerçekten onları öldürmek büyük bir suç olmuştur."

Meâl/32: "Zinaya da yaklaşmayın, çünkü o cidden bir edepsizlik olmuştur. Yol olarak da kötüdür."

Meâl/33: "Allah'ın haram/dokunulmaz/muhterem kıldığı canı haklı bir sebep dışında öldürmeyin. Mazlum olarak/zulmen öldürülen kişinin velisine yetki verdik. Bununla birlikte o da öldürmede aşırılığa kaçmasın. Çünkü o, yardım gören olmuştur."

7- Dokunulmaz, muhterem kıldı.

حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُۥ ۚ وَأَوْفُوا۟ بِٱلْعَهْدِ ۖ إِنَّ ٱلْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔولًا ﴿٣٤﴾

değin ermesine rüşdüne yerine getirin ahdi çünkü ahit olmuştur sorumlu

وَأَوْفُوا۟ ٱلْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا۟ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ ۚ

tam yapın ölçmeyi ölçtüğünüzde tartın terazi ile dosdoğru

ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ

bu daha hayırlıdır daha güzeldir sonuçça izleme o şeyi yoktur senin için onunla ilgili bir bilgi

إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا ﴿٣٦﴾

kuşkusuz kulak göz gönül hepsi bunların oldu bundan sorumlu

وَلَا تَمْشِ فِى ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ ٱلْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ

yürüme yerde salına salına kuşkusuz sen elbette yırtamazsın yeri elbette ulaşamazsın

ٱلْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾ كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

dağlara uzunlukça hepsi bunların oldu kötüsü Rabbinin katında çirkin görülmüş

Meâl/34: "Yetimin malına, rüşdüne ermesine değin -o en güzel yol dışında- yaklaşmayın. Ahde=verilen söze vefa gösterin. Çünkü verilen söz(ün sahipleri) sorumludur."
Meâl/35: "Ölçtüğünüzde ölçmeyi tam yapın, dosdoğru terazi ile tartın. Bu, hem daha hayırlıdır hem de sonuç itibariyle daha güzeldir."
Meâl/36: "Sende, kendisiyle ilgili bir bilgi bulunmayan şeyin ardına düşme. Cidden kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan/böyle bir izlemeden sorumludur."
Meâl/37: "Yeryüzünde salına salına yürüme. Kuşkusuz sen asla yeri yırtamazsın/delemezsin, uzunlukça da asla dağlara ulaşamazsın."
Meâl/38: "Bunların hepsi, kötüsü, Rabbin katında çirkin görülmüş oldu."

ذَٰلِكَ مِمَّآ أَوْحَىٰٓ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلْحِكْمَةِ ۗ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ

başka bir tanrı Allah ile kılma hikmetten Rabbin sana vahyetti o şeyden işte bu

فَتُلْقَىٰ فِى جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ﴿٣٩﴾ أَفَأَصْفَىٰكُمْ رَبُّكُم بِٱلْبَنِينَ وَٱتَّخَذَ

edinmiş oğulları Rabbiniz size öyle mi seçip özgülemiş kovulmuş kınanmış cehennemin içine yoksa atılırsın

مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنَٰثًا ۚ إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا

andolsun açıkladık pek büyük bir söz elbette söylüyorsunuz hakikaten siz dişiler meleklerden

فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ لِيَذَّكَّرُوا۟ ۚ وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾ قُل لَّوْ كَانَ مَعَهُۥٓ

O'nunla eğer olsaydı de ki uzaklaşmayı sadece oysa artırmıyor onlara öğüt alsınlar diye bu Kur'an'da

ءَالِهَةٍ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَّٱبْتَغَوْا۟ إِلَىٰ ذِى ٱلْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ

yücedir haşa/münezzehtir O bir yol o Arş'ın sahibine elbette ararlardı o zaman söylüyorlar gibi o şey tanrılar

Meâl/39: "İşte bu, Rabbinin sana vahyettiği o şeyden, hikmettendir. Allah ile beraber bir başka tanrı edinme! Yoksa kınanmış ve kovulmuş bir halde cehennemin içine atılırsın!"

Meâl/40: "Rabbiniz, size oğulları seçip özgülemiş, kendisine de meleklerden dişiler[1] edinmiş öyle mi? Gerçekten siz, elbette pek büyük bir söz söylüyorsunuz!"

Meâl/41: "Andolsun, öğüt alsınlar diye bu Kur'an'da, türlü türlü açıklamalarda bulunduk/tekrarlar yaptık[3], oysa bu onların sadece uzaklaşmalarını artırıyor."

Meâl/42: "De ki: Allah ile beraber, -söyleyegeldikleri gibi- tanrılar olsaydı o zaman elbette o Arş'ın sahibine bir yol ararlardı."

1- Celaleyn, I, 231.
2- Kurtubi, el-Cami, X, 265.
3- a.g.e.a.y.

عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ

yer yedi gökler O'na tesbih eder büyük bir yücelikle söylüyorlar o şeyden

وَمَن فِيهِنَّ ۚ وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۚ إِنَّهُ

gerçekten O tesbihini onların anlamaz-sınız ne var ki O'na hamd ile tesbih eder illâ ki yoktur hiç bir şey içinde onların ve o kimse

كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾ وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ

o kimselerin arasında aranla kılarız Kur'an'ı okuduğunda ve çok bağışlayıcı Halim[5] oldu

لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ

kalpleri üzerine ve kılarız örtülmüş/gizli bir perde âhirete inanmıyorlar

أَكِنَّةً أَن يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ

Rabbini andığında bir ağırlık kulakları-nın içine onu anlamalarından örtüler

Meâl/43: "Hâşâ münezzehtir O! Onların söyleyegeldiklerinden büyük bir yücelikle yücedir!"

Meâl/44: "Yedi gökler, yer ve bunların içinde bulunan akıl sahipleri[6] O'nu tesbih eder. Hiçbir şey yoktur ki O'na hamd ile tesbihte bulunmasın. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. Gerçekten O, Halim'dir, çok bağışlayıcıdır."

Meâl/45: "Kur'ân'ı okuduğunda, senin ile âhirete inanmayanlar arasına gizli/seni saklayan[7] bir perde çekeriz."

4- Tesbih, -büyük çoğunluğa göre- hal diliyle yaratıcının yüceliğini, ululuğunu dile getirmek, O'nun azametini vurgulamaktır. Bazı müfessirler özellikle mutasavvıf müfessirler bu tesbihin hakiki bir tesbih olduğunu, her canlının kendi diliyle sübhanallah diye tesbihte bulunduğuna dikkat çekerler. S.G.

5- Bkz. Halîm sıfatı.

6- 'men' lafzının özelliği dikkate alınmıştır.

7- Celaleyn, I, 231.

فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ

dinliyorlar / o şeyi en iyi bilen / biz / uzaklaşarak / arkalarına / dönerler / tekliğini / Kur'an'da

بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ

uymuyor-sunuz / o zâlimler / söylüyor iken / fısıldaşan-lar iken onlar / sana / kulak ve-riyorlar iken / onunla

إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾ انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ

örnekleri / senin için verdiler/ge-tirdiler / nasıl / bak / büyülen-miş / bir adama / sadece

فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا

olduğu-muzda / -mı / dediler / bir yol / artık bu-lamazlar / sapıttılar

عِظَامًا وَرُفَاتًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

yepyeni / yaratılışla / diriltilmiş-ler / gerçekten biz / -mi / toz-top-rak[9] / kemikler

Meâl/46: "Ve onu/Kur'ân'ı anlamalarını engellemek için kalplerinin üzerine örtüler/kabuklar[8], kulaklarının içine de bir ağırlık koyarız. Kur'ân'da Rabbini, birliğini andığında uzaklaşarak/nefretle arkalarına dönüp giderler."

Meâl/47: "Biz, seni dinlerken hangi amaçla dinlemekte olduklarını, onlar fısıldaşırlarken o zâlimlerin: 'Siz sadece büyülenmiş bir adamın peşine takılıyorsunuz!' demekte bulunduklarını en iyi bileniz."

Meâl/48: "Bak, senin için nasıl örnekler verip sapıttılar! Artık hiçbir yol bulamazlar."

Meâl/49: "Dediler: Biz, bir sürü kemik ve toz-toprak olduğumuzda mı, gerçekten biz mi yepyeni bir yaratılışla diriltilmişler olacağız?"

8- E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3179.

9- Kurtubi, el-Cami, X, 273, İbn Abbas'tan naklen.

قُلْ كُونُوا۟ حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾ أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِى صُدُورِكُمْ ۚ

sineleri-nizde | büyüyor | o şeyden veya bir ya-ratık | bir demir | veya | bir taş | olun | de ki

فَسَيَقُولُونَ مَن يُعِيدُنَا ۖ قُلِ ٱلَّذِى فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۚ فَسَيُنغِضُونَ

sallaya-caklar | kez | ilk | yaratmış-tı sizi | O Zât ki | de ki | geri çevire-cek bizi | kim | diyecekler

إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ ۖ قُلْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَرِيبًا

yakın | olması | umulur | de ki | o | ne zaman | diyecekler | başlarını | sana

﴿٥١﴾ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِۦ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا

sadece | kalmamış-sınız | sanırsınız | hamd ile O'na | hemen icabet edeceksiniz | sizi | çağırır | günde

﴿٥٢﴾ وَقُل لِّعِبَادِى يَقُولُوا۟ ٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ يَنزَغُ

kışkırtıcı-lık yapar | kuşkusuz şeytan | en güzeldir | o | onu ki söylesinler | kullarıma | söyle | pek az

Meâl/50: "De ki: Bir taş veya bir demir olun;"

Meâl/51: "Veya sinelerinizde büyüyen[1] şeylerden herhangi bir yaratık (olun). Diyecekler: 'Kim bizi diriltecek?' De ki: 'Sizi ilk kez yaratmış olan!' Başlarını sana doğru hareket ettirecekler ve: 'Ne zaman o?' diyeceler. De ki: 'Yakın olması umulur!"

Meâl/52: "Sizi çağıracağı gün kendisine hamd ile hemen icabet edeceksiniz ve (kabirlerinizde) sadece pek az süre kalmış olduğunuzu sanacaksınız."

1- En güçlü telekki ettiğiniz bir varlık olun.

بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

apaçık bir düşman insana oldu gerçekten şeytan aralarında

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ۖ إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ ۚ

azaba uğratır sizi veya dilerse rahmet eder size dilerse sizi en iyi bilendir Rabbiniz

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن

o kimseyi en iyi bilendir Rabbin vekil üzerlerine gördemedik seni

فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَىٰ بَعْضٍ

kimine peygamberlerin kimini üstün kıldık hakikaten yerde göklerde

وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾ قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِهِ

berisinden sandınız onları ki çağırın de ki Zebûr Davud'a verdik

Meâl/53: "Kullarıma: 'En güzel ne ise onu söylemelerini' söyle. Kuşkusuz şeytan aralarında kışkırtıcılık yapar/aralarına fesat sokar. Gerçekten şeytan, insan için apaçık bir düşman olmuştur."

Meâl/54: "Rabbiniz sizi en iyi bilendir. Dilerse size rahmet eder, dilerse sizi azaba çarptırır. Seni üzerlerine vekil göndermedik."

Meâl/55: "Rabbin, göklerde ve yerdeki kimseyi/akıl sahiplerini en iyi bilendir. Hakikaten peygamberlerden kimini kimine üstün kıldık. Davud'a Zebûr verdik."

فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ

o kimseler — işte onlar — değiştir-meğe — değil — sizden — zararı — açmağa — güç yetire-mezler

يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ

umuyor-lar — daha yakın — hangisi on-ların — Vesîle — Rablerine — arıyorlar — çağırıyor-lar

رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

korkulan — olmuştur — Rabbinin — kuşkusuz azabı — azabından — korkuyor-lar — rahmetini

وَإِن مِّن قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا

veya azap edenleriz oraya — kıyamet günü — öncesi — helâk eden-leriz orayı — biz — illâ ki — değil hiçbir kent

عَذَابًا شَدِيدًا ۚ كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

yazılmış — o Kitap'ta — bu — oldu — pek yaman — bir azap ki

Meâl/56: "De ki: 'Allah'ın berisinden (tanrı) sandıklarınızı çağırın, sizden ne bir zararı açmağa/kaldırmağa güç yetirebilirler ne de değiştirmeğe!"

Meâl/57: "İşte onlar! Onların çağırıp durdukları da içlerinden hangisi daha yakın diye Rablerine Vesîle[2] ararlar, rahmetini umarlar, azabından korkarlar. Gerçekten Rabbinin azabı olmuştur korkulan!"

Meâl/58: "Hiçbir yerleşim birimi yoktur ki biz orayı, kıyamet gününden önce helâk edenler veya orayı yaman bir azaba çarptıranlar olmayalım! Bu o Kitap[3]'ta yazılmıştır.

2- Bkz. Mâide, âyet 37, ilgili dipnot.

3- Levh-i mahfuzda (Kurtubi, X, 280).

وَمَا مَنَعَنَآ أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّآ أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ ۚ

ilkler onları yalanla-ması ancak mucizelerle gönderme-mizden alıkoymadı bizi

وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا ۚ وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ

mucizeleri gönder-meyiz ona zulmettiler açık o dişi de-veyi Semud'a verdik

إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ

insanları çepeçevre kuşatmıştır kuşkusuz Rabbin sana hani de-miştik korkutmak için sırf

وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ

ağacı insanları sınamak için sırf sana göstermiştik ki o rüyayı kılmadık

الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ ۚ وَنُخَوِّفُهُمْ ۖ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا

bir taşkın-lık sadece artırmıyor onlara onları korkuturuz Kur'an'da lanet edil-miş

Meâl/59: "Bizi, mucizeleri[1] göndermekten alıkoyan sadece o mucizeleri öncekilerin yalanlamış olmasıdır. Semud'a, açık (bir mucize olarak) o dişi deveyi vermiştik de ona zulm etmişlerdi. O mucizeleri sırf korkutmaz için göndeririz."

1- Burada işâret edilen mucizeler, Kureyş kafirlerinin inat ve ısrarla kendi arzularına göre istedikleri, Allah Rasulüne teklif ettikleri mucizelerdir. Kendilerine, istedikleri mucizeler verildiği halde imana gelmeyecek olsalardı helak edilmeleri İlâhî kanun gereği mukadder olurdu. Allah, Kureyş'in ileri gelenlerinin de Semud toplumu gibi iman etmeyeceklerini biliyor, Rasulullah da onların ve soylarının gelecekte iman edeceklerini düşünerek gereği anında yerine getirilmemesi durumunda helâke vesile olacak bir mucize istemiyordu. (Tefsirlerden özetle. S.G.)

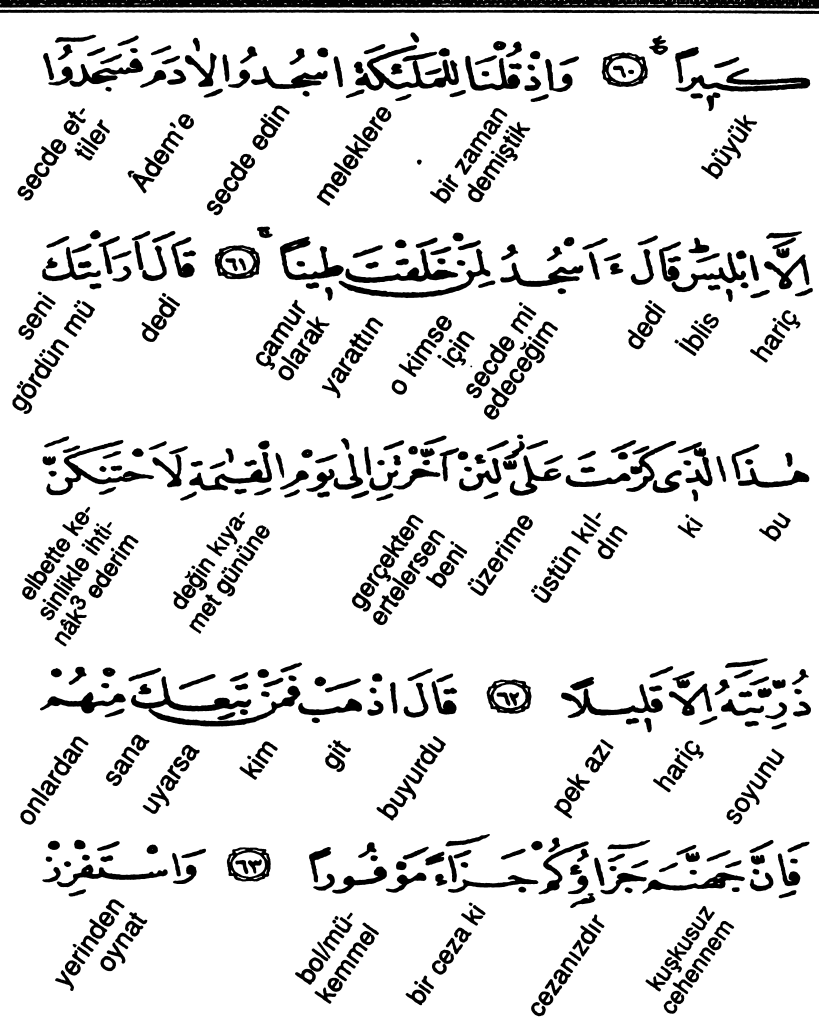

Meâl/60: "Bir zaman sana: 'Kuşkusuz Rabbin insanları çepeçevre kuşatmıştır' demiştik. Sana gösterdiğimiz o temâşâyı[2] da, Kur'ân'da lanetlenmiş o ağacı da insanlar için bir sınav olmak üzere yapmıştık. Kendilerini korkutuyoruz, bu da sadece onların, büyük oranda taşkınlıklarını artırıyor."

Meâl/61: Bir zaman meleklere: 'Âdem'e secde edin' demiştik. Onlar da secde etmişlerdi. Ancak İblis (secde etmemiş): 'Çamur olarak yarattığın bir kimseye mi secde edeceğim?' demişti."

Meâl/62: "(Şeytan): 'Gördün mü kendini? Baksana sen! Üzerime kıldığın bu adam da kim miş? Eğer beni, kıyamet gününe değin ertelersen elbette kesinlikle -pek azı hariç- onun soyuna hâkim olurum' dedi."

Meâl/63: "Buyurdu: 'Git! İçlerinden kim sana uyarsa kuşkusuz cehennem, mükemmel bir ceza olarak cezanızdır."

2- Âyette, Mirac gecesindeki harikulâde temâşâlara işâret edilmektedir. Bu temâşâlar gece vakti olduğu için rüya ile ifâde buyurulmuştur (H. B, Çantay, II, 519).

3- İstila ederim, hakim olurum, sapıtarak köklerini kazırım, köklerinden koparırım, istediğim yere sürüklerim (Kurtubi, X, 287); kumandam altına alırım (E. H. Yazır, V, 3188).

مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ

yayalarınla | atlarınla | üzerlerine | haykırıp bastır | sesinle | onlardan | güç yetirdin | o kimseyi

وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ ۚ وَمَا يَعِدُهُمُ

onlara | vaadda bulunmaz | kendilerine | vaadlerde bulun | çocuklarda | mallarda | ortak ol onlara

الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ

üzerinde onların | senin için | yoktur | kuşkusuz kullarım | aldanış | sadece | şeytan

سُلْطَانٌ ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾ رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ

gemileri | sizin için | yürütüyor | O Zât ki | Rabbiniz | vekil olarak | Rabbin | yetmiştir | bir saltanat

فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

çok merhametli | size | oldu | gerçekten O | lutfundan | aramanız için | denizde

Meâl/64: "İçlerinden gücünün yettiğini sesinle yerinden oynat, atlılarınla, yayalarınla, haykırıp üzerlerine hücum et[4], mallarda ve evlatlarda kendilerine ortak ol, onlara vaadde bulun. Ama şeytan onlara aldanıştan başka bir vaadde bulunmaz."

Meâl/65: "Kuşkusuz benim kullarım, onların üzerlerinde senin için bir saltanat yoktur. Vekil olarak Rabbin yeter."

Meâl/66: "Rabbiniz O Zât ki, lutfundan arayasınız diye sizin için denizde gemileri yürütüyor. Gerçekten O, size karşı pek merhametli olmuştur."

4- Kurtubi, el-Cami, X, 288 v.d.

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا

ne zaman O'na ancak çağırıyor-sunuz o kimse kayboldu denizde zarar size dokundu-ğunda

نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

çok nankör oldu insan yüz çevir-diniz karaya kurtardı sizi

أَفَأَمِنتُمْ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ

üzerinize veya salıver-mesinden kara tarafında sizi geçirme-sinden güvence mi aldınız

حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾ أَمْ أَمِنتُمْ أَن يُعِيدَكُمْ

döndürme-sinden sizi güvence mi aldınız yoksa bir vekil sizin için bulamama-nızdan sonra çakıllı bir fırtına

فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُم بِمَا

o şey ile boğmasından sizi rüzgardan kırıp geçiren üzerinize salıverme-sinden başka kez oraya/denize

Meâl/67: "Size, denizde bir sıkıntı dokunduğunda O'nun dışında çağırıp durduklarınız kaybolup gider. Sizi kurtarıp karaya çıkarınca yüz çevirirsiniz. İnsan çok nankör olmuştur."

Meâl/68: "Sizi, kara tarafında yere geçirmesinden veya üzerinize çakıllı bir fırtına salmasından (böyle bir şey yapmaz diye) güvence mi aldınız? Sonra sizin için bir vekil bulamazsınız."

كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا

küfrettiniz sonra bulmamanızdan sizin için onunla üzerinize öc alan[1] andolsun onurlandırdık

بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ

Âdemoğullarını taşıdık onları karada denizde besledik kendilerini tertemizlerden

وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾ يَوْمَ نَدْعُو

üstünlük verdik onlara pek çoğuna o akıllı kimselerden yarattık üstün kılarak çağırırız bir günde

كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ

okurlar işte onlar sağıyla kitabına verilmiştir artık kimi önderleriyle insanları her

كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾ وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِ

kitaplarını haksızlığa uğratılmazlar fetîl[2]/kıl kadar kim oldu burada

Meâl/69: "Yoksa sizi tekrar bir başka kez denize döndürüp üzerinize kırıp geçiren bir rüzgar salmasından ve küfretmeniz yüzünden sizi boğmasından (böyle bir şey yapmaz diye) teminat mı aldınız? Sonra karşımızda durup sizin için onun öcünü alan bulamazsınız."

Meâl/70: "Andolsun, Âdemoğullarını onurlandırdık, onları karada ve denizde taşıdık, kendilerini tertemiz rızıklardan besledik. Onları, yarattığımız akıllı kimselerden pek çoğu karşısında gerçekten üstün kıldık."

Meâl/71: "Günün birinde insan gruplarından her birini önderleriyle çağırırız. Artık kime kitabı sağ eliyle verilirse işte onlar kitaplarını okurlar ve fetîl/kıl kadar/zerrece haksızlığa uğratılmazlar."

1- Kurtubi, el-Cami, X, 293.

2- Bkz. Nisâ, âyet 77, ilgili dipnot.

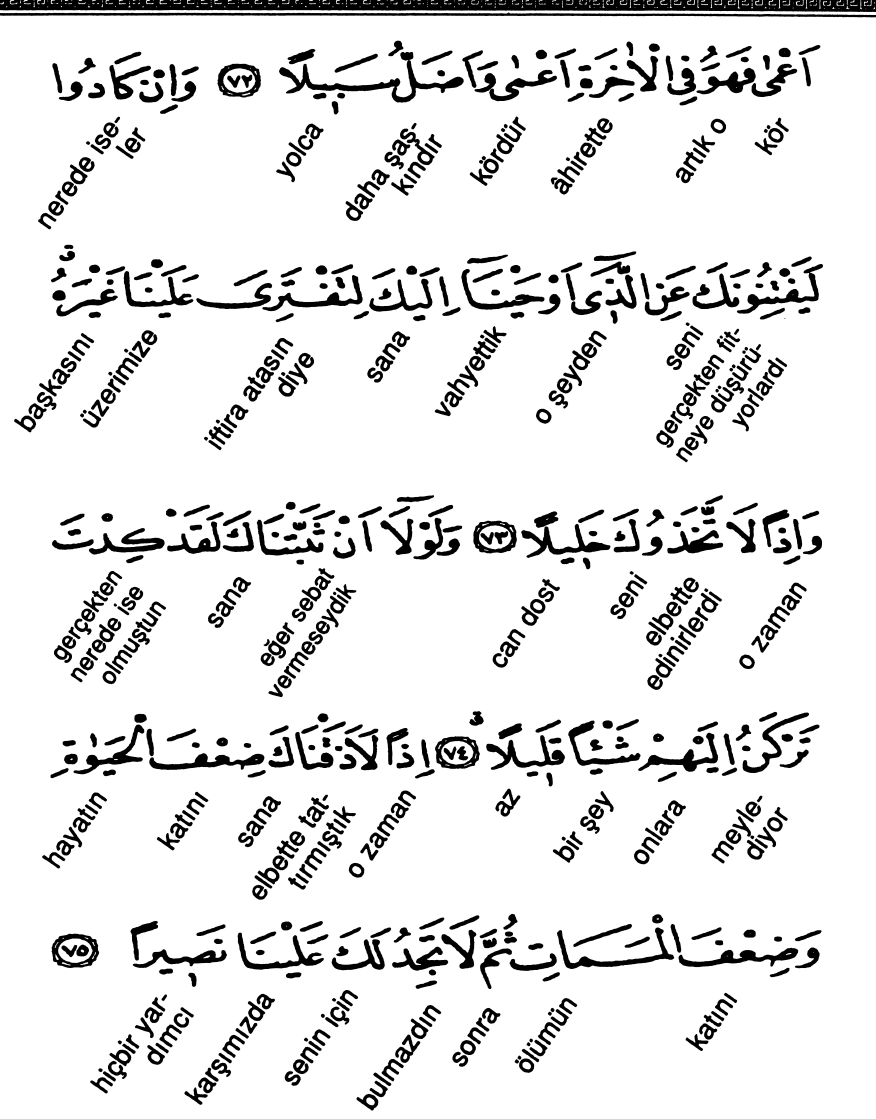

Meâl/72: "Burada/bu dünyada kör olan[3] işte o, âhirette de kördür ve yolca da daha şaşkındır."

Meâl/73: "Nerede ise seni, sana vahyettiğimizden saptırıp başkasını üzerimize iftira atasın/namımıza uydurasın diye gerçekten fitneye düşürüyorlardı! İşte o zaman elbette seni can dost edinirlerdi."

Meâl/74: "Eğer sana sebat vermeseydik gerçekten nerede ise onlara az bir şey meyliediyordun!"

Meâl/75: "O zaman sana hayat (azabı)ın da katını/katmerlisini, ölümün de katmerlisini tattırmıştık. Sonra da senin için karşımızda hiçbir yardımcı bulamazdın."

3- gerçekleri görmeyen, Allah'ın nimetlerinden habersiz olan/tevbe imkânı varken tevbe etmeyen/hak yola girmeyen.. (Kurtubi, el-Cami, X, 298).

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا

oradan | seni | çıkarsın-lar diye | bu yerden | seni | kopara-caklar | nerede | iseler

وَإِذًا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾ سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا

gerçekten gönderdik | o kimse | sünnetine[2] göre | pek az | ancak | ardından senin | kalmazlar | o zaman

قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾ أَقِمِ الصَّلَاةَ

namazı | dosdoğru kıl | bir değişme | sünneti-miz için | bulmazsın | elçileri-mizden | senden | öncesi

لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ

fecrin | kuşkusuz Kur'an'ı | fecrin | ve Kur'an'ına | gecenin | kararma-sına | kadar | güneşin | yönelme-sinden

كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ ۖ عَسَىٰ

umulur | sana öz-gü | fazla ola-rak | bununla uyanık bu-lun | geceden de | şahitli | oldu

Meâl/76: "Seni buradan çıkarmaları için nerede ise seni bu yerden koparacaklar![1] İşte o zaman onlar senin ardından orada ancak pek az kalırlar."
Meâl/77: "Senden önce gönderdiğimiz elçilerimiz(e uygulanan) sünnete/yasaya göre. Sünnetimiz/yasamız için herhangi bir değişme bulamazsın."
Meâl/78: "Güneşin kaymasından gecenin kararmasına (yatsı vaktine) değin namazı dosdoğru kıl. Sabah (namazının/Kur'an'ına da (özen göster[3]). Çünkü sabahın Kur'anı tanıklıdır[4]."

1- İzac edecekler/rahatsız edecekler karşılığını verenler varsa da biz istifzaz'ın içerdiği kesme, koparma anlamını yeğledik. S.G.
2- Geleneğine/yasasına göre.
3- Kurtubi, el-Cami, X, 308.
4- Gece ve gündüz melekleri tarafından izlenir (Kurtubi, el-Cami, X, 309 v.d.)

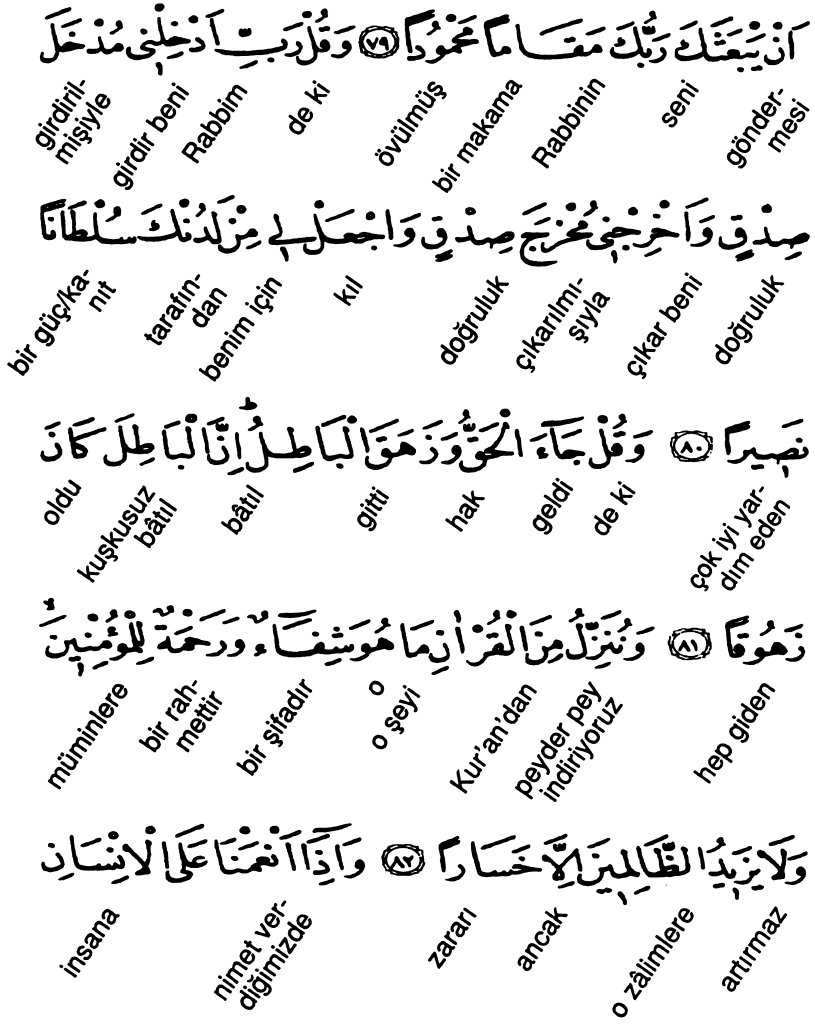

Meâl/79: "Gecenin bir kısmında da sana özgü bir fazlalık olmak üzere onunla/Kur'an ile uyanık bulun. Rabbinin seni, övülmüş bir makama/**Makâm-ı Mahmûd**'a göndermesi umulur."

Meâl/80: "De ki: Rabbim! Beni, doğruluk girişiyle girdir ve doğruluk çıkışıyla çıkar, tarafından bana çok iyi yardım eden bir güç/bir kanıt ver."

Meâl/81: "De ki: Hak geldi bâtıl yıkılıp gitti. Kuşkusuz bâtıl hep yıkılıp giden olmuştur."

Meâl/82: "Kur'an'dan, müminler için bir şifâ ve bir rahmet olan şeyi peyder pey indiriyoruz. Bu da, o zâlimlerin sadece hüsranlarını artırıyor."

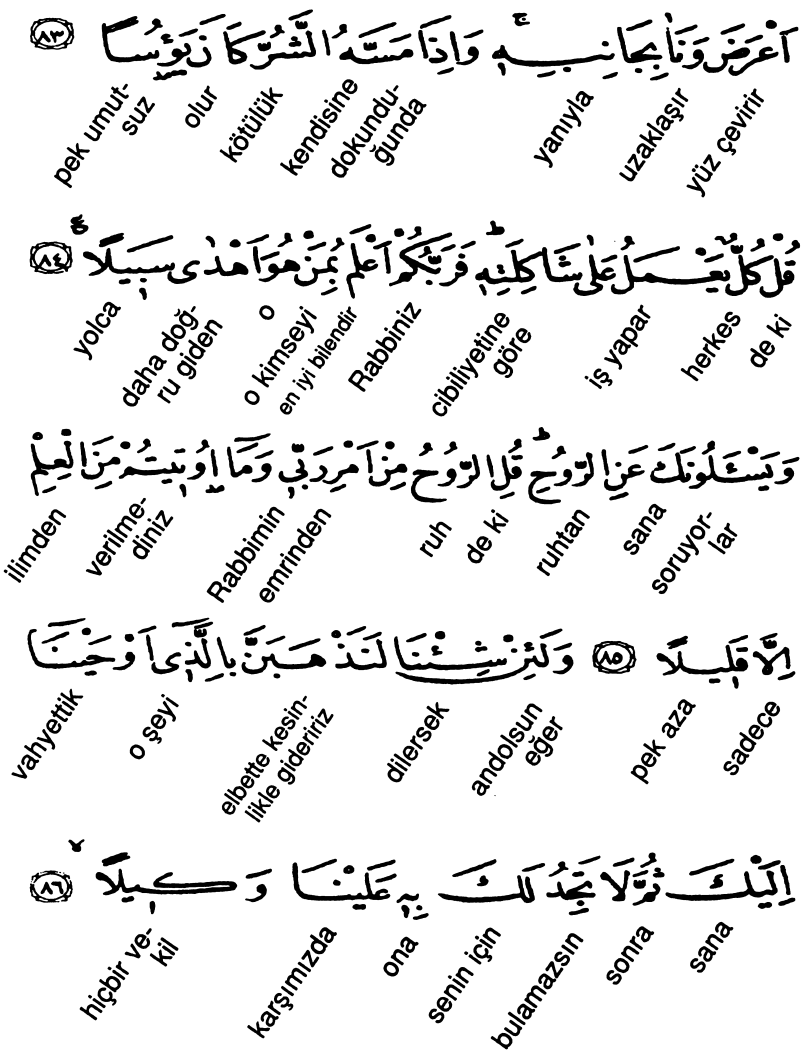

Meâl/83: "İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirir ve kibirlenip yan çizerek uzaklaşır. Kendisine bir fenalık dokunduğunda ise pek umutsuz olur."

Meâl/84: "De ki: Herkes kendi cibiliyetine/karakterine göre iş yapar. O halde yolca daha doğru giden kimdir onu Rabbiniz daha iyi bilir."

Meâl/85: "Sana ruhtan soruyorlar. De ki: Ruh, Rabbimin emrindendir. Size de ilimden sadece pek az verilmiştir."

Meâl/86: "Dilersek sana vahyettiğimizi elbette behemehal gideriz! Sonra da onu (geri getirmek için) karşımızda (onu istirdad için uğraş verecek[5]) hiçbir vekil bulamazsın!"

5- Nesefi, II, 326.

إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾ قُل لَّئِنِ

ancak bir rahmet Rabbinden gerçekten lutfu oldu senin üzerine pek büyük de ki eğer andolsun

ٱجْتَمَعَتِ ٱلْإِنسُ وَٱلْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا۟ بِمِثْلِ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ

toplansa insanlar cinler üzerine getirmeleri benzerini bu Kur'an'ın

لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

getiremezler benzerini olsa kimileri kimine arkacı

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِى هَٰذَا ٱلْقُرْءَانِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ۖ فَأَبَىٰٓ

diretti her örnekten bu Kur'an'da insanlar için andolsun gerçekten açıkladık

أَكْثَرُ ٱلنَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾ وَقَالُوا۟ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ

değin sana kesinlikle inanmayız dediler yaman kafir illâ ki insanların çoğunluğu

Meâl/87: "Ancak Rabbinden bir rahmet (o vahiyleri senden gidermemiştir!) Gerçekten O'nun, senin üzerindeki lutfu pek büyük olmuştur."

Meâl/88: "De ki: 'Andolsun eğer insanlar ve cinler, bu Kur'an'ın benzerini getirmeleri için bir araya gelseler -birbirlerine destek çıksalar bile- onun benzerini getiremezler."

Meâl/89: "Andolsun gerçekten bu Kur'an'da insanlar için her örnekten irad edip açıkladık. Ama insanların çoğunluğu illâ ki yaman kafir olarak diretti."

تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ﴿٩٠﴾ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ

hurma ağaçlarından | bir bağ | senin için | veya değin olana | göze/gözeler | yerden | bizim için | fışkırtmana

وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ

göğü | düşürmene | veya değin | fışkırtarak | aralarından | çayları | hem fışkırtasın | üzümlerden

كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا ﴿٩٢﴾

kabil'i | melekleri | Allah'ı | getirmene | veya değin | parçalar halinde | üzerimize | sandın | gibi o şey

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ ۖ وَلَنْ نُؤْمِنَ

kesinlikle inanmayız | gökte | yükselmene | veya kadar | altından | bir ev | senin için | veya değin olana

لِرُقِيِّكَ حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ ۗ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي

Rabbim | münezzehtir | de ki | onu okuyacağız | bir kitap | üzerimize | indirmene değin | ta ki | yükseldiğine

Meâl/90: "Dediler: 'Yerden bizim için göze/gözeler fışkırtmana değin asla sana inanmayız;

Meâl/91: yahut senin için hurma ağaçlarından ve üzümlüklerden bir bahçe olana ve aralarında çayları (şarıl şarıl) fışkırtmana değin;

Meâl/92: veya -sandığın gibi- göğü üzerimize parçalar halinde düşürmene kadar yahut Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmene değin;

1- Kefil olarak (Nesefi, II, 327); karşımızda olacak, gözle görülecekleri bir şekilde (Celaleyn, I, 235).

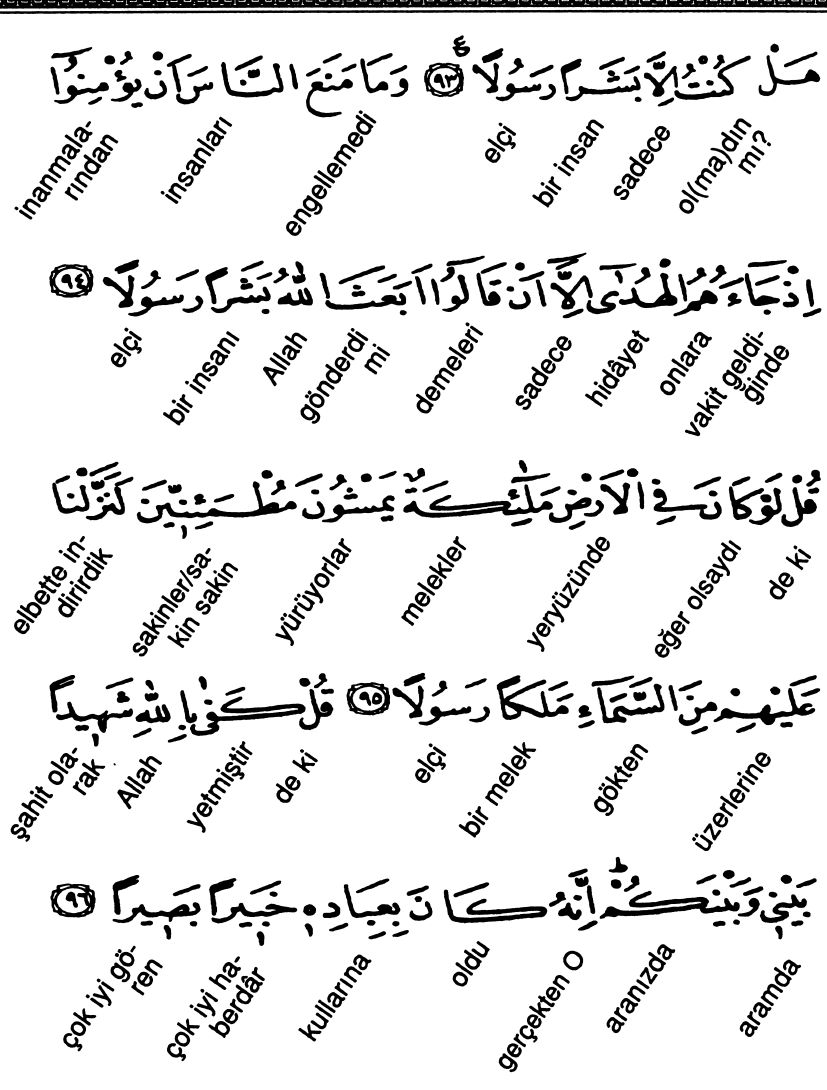

Meâl/93: veya altından bir evin olmasına kadar yahut gökte yükselmene değin. Ama göğe yükselişine de bize kendisini okuyacağımız bir kitap indirmene değin kesinlikle inanmayız!' De ki: 'Hâşâ/münezzehtir Rabbim! Ben sadece elçi bir insan olmadım mı?"

Meâl/94: "Kendilerine hidâyet (rehberi) geldiğinde insanların iman etmelerine sadece: 'Allah, bir insanı mı elçi olarak göndermiş' demeleri engel olmuştur."

Meâl/95: "De ki: Yeryüzünde sakin sakin yürüyen melekler olsaydı elbette onlara da gökten bir meleği elçi olarak indirirdik."

Meâl/96: "De ki: Allah, şahit olarak aramda ve aranızda yeter. Gerçekten O, kullarından çok iyi haberdârdır, (onları) çok iyi görendir."

Meâl/97: "Allah'ın hidâyet verdiği kimse, işte o, doğru yolu bulmuştur. Kimi de saptırırsa onlar için O'nun berisinden asla dostlar bulamazsın. Onları kıyamet günü yüzleri üzerine körler, dilsizler ve sağırlar olarak haşrederiz. Onların dönüş yeri cehennemdir. Cehennem dindikçe onlara alevini artırırız."

Meâl/98: "İşte bu, onların cezası. Çünkü onlar âyetlerimize küfretmişler ve: 'Biz, bir sürü kemik ve toz-toprak olduğumuzda mı, gerçekten biz mi yepyeni bir yaratılışla diriltilmişler olacağız?' dediler."

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ

O Zât ki — yarattı — gökleri — yeri — kâdirdir — yaratmağa — gibi onlar — kıldı

لَهُمْ أَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾

onlar için — bir süre — hiç yoktur — kuşku — onda — diretti — o zâlimler — illâ ki — kafirliğe

قُل لَّوْ أَنتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ

de ki — eğer siz — sahip olsanız — hazinelerine — rahmetinin — Rabbimin — o zaman — elbette tutardınız — korkusuyla

الْإِنفَاقِ ۚ وَكَانَ الْإِنسَانُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ

harcama — oldu — insan — pek cimri — andolsun gerçekten verdik — Musa'ya

تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ

dokuz — mucizeler — apaçıklar — haydi sor — İsrailoğullarına — hani gelmişti onlara — demişti — ona

Meâl/99: "Görmediler mi gökleri ve yeri yaratmış olan Allah gerçekten kendileri gibisini yaratmağa kadirdir ve onlar için kendisinde hiç kuşku bulunmayan bir süre belirlemiştir. O zâlimler sadece kafirlikte direniyorlar."

Meâl/100: "De ki: Eğer, Rabbimin rahmet hazinelerine sahip olsaydınız o zaman harcama(ktan tükenir) korkusuyla elbette (yanınızda) tutardınız. İnsan pek cimri oldu."

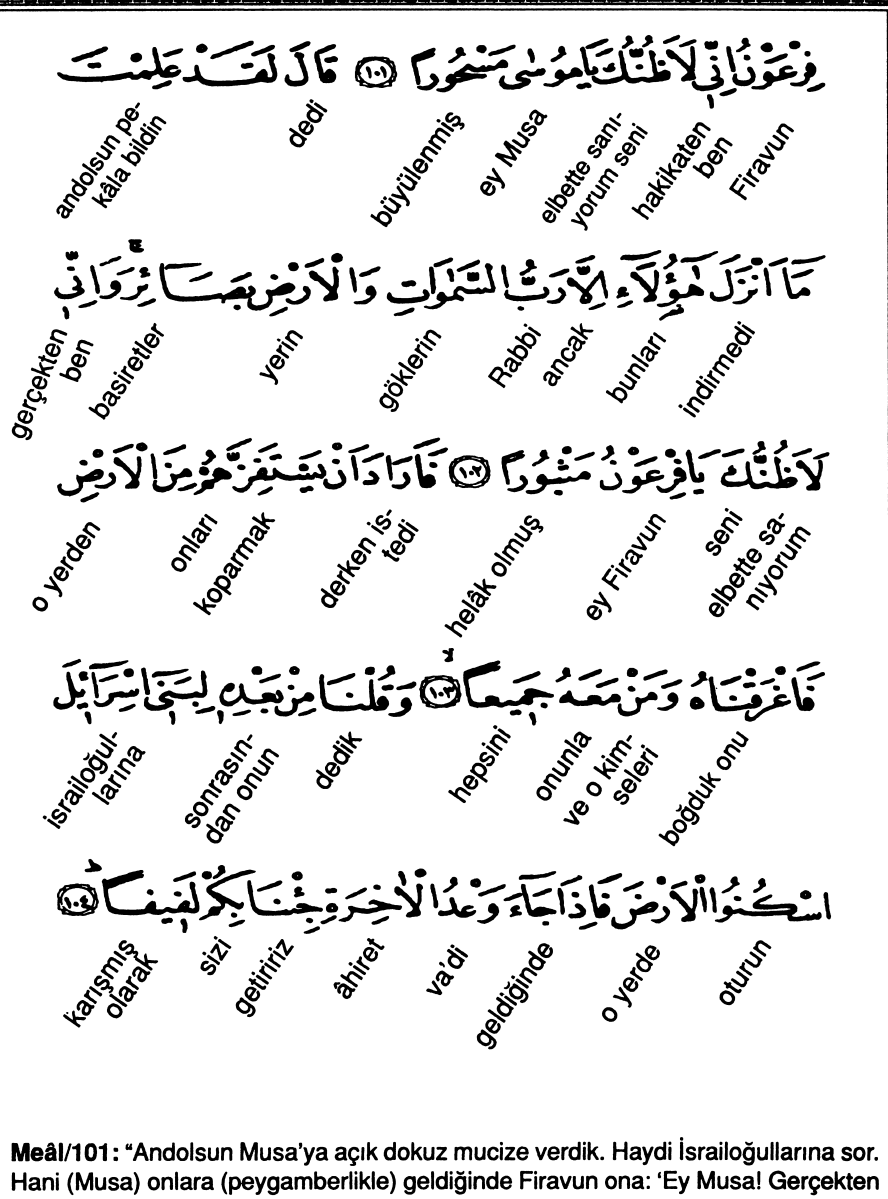

Meâl/101: "Andolsun Musa'ya açık dokuz mucize verdik. Haydi İsrailoğullarına sor. Hani (Musa) onlara (peygamberlikle) geldiğinde Firavun ona: 'Ey Musa! Gerçekten ben, elbette seni büyülenmiş sanıyorum!' demişti."

Meâl/102: "(Musa) dedi: Andolsun gerçekten senin malumun, bunları ancak göklerin ve yerin Rabbi basîretler/ibretler olarak indirmiştir. Kuşkusuz ben, elbette seni ey Firavun helâk olmuş sanıyorum."

Meâl/103: "(Firavun) onları o yerden koparmak istedi. Biz de onu ve maiyyetindekileri, hepsini boğduk."

Meâl/104: "Bunun ardından İsrailoğullarına: 'O yerde oturun. Âhiret va'di geldiğinde sizi (birbirinize) karışmış olarak getiririz.' dedik."

وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ۗ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا

bir müjdeci / ancak / seni gönder-medik / indi / hak ile / indirdik onu / hak ile

وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾ وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ

ağır ağır/ vakit vakit / insanlara / onu okuman için / ayırdık/açık-ladık onu / bir Kur'an olarak / bir uyarıcı

وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا ﴿١٠٦﴾ قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا ۚ إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا

verildiler / kuşkusuz o kimseler / veya iman etmeyin / ona iman edin / de ki / bir indirilişle / parça parça indirdik onu

الْعِلْمَ مِن قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾ وَيَقُولُونَ

derler / secde eden-ler olarak / çenelerine / kapanırlar / karşılarında / okundu-ğunda / onun öncesinden / ilme

سُبْحَانَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾ وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ

ağlıyorlar / çeneleri üs-tüne / kapanırlar / elbette yeri-ne getirilmiş / Rabbimizin / va'di / gerçekten oldu / Rabbimiz / münez-zehtir

Meâl/105: "Onu/Kur'an'ı hak ile indirdik, (Kur'an) hak ile indi. Seni sadece bir müjdeci, bir uyarıcı olarak gönderdik."

Meâl/106: "Ve bir Kur'an olmak üzere, ki kendisini insanlara ağır ağır/dura dura/vakit vakit okuman için onu ayırdık ve onu alabildiğine peyderpey indirdik."

Meâl/107: "De ki ona ister iman edin ister iman etmeyin, kuşkusuz daha önceden kendilerine ilim verilen kimseler, karşılarında Kur'an okunduğunda secde edenler olarak çeneleri üzerine yere kapanırlar."

Meâl/108: "Derler: Rabbimiz münezzehtir! Gerçekten Rabbimizin va'di elbette yerine getirilmiştir."

وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١٠٩﴾ قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ أَيًّا مَّا تَدْعُوا

dua ederseniz / hangisine / Rahman'a / yahut dua edin / Allah'a / ister dua edin / de ki / derin saygıyı / artırır onlara

فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ

ara / onda / gizleme / namazında / sesini yükseltme / en güzel / isimler / neticede O'nun

بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ

O'nun için olmadı / bir çocuk / edinmedi / ki / Allah'a / hamd / de / bir yol / bunların arasında

شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

tekbir getirerek / O'nu ulula / zilletten ötürü / bir dost/yardımcı / O'nun için / olmadı / mülkte / bir ortak

Meâl/109: "Çeneleri üstüne kapanırlar, ağlarlar. Bu da onlara derin saygıyı artırır."

Meâl/110: "De ki: İster Allah diye çağırın ister Rahman diye çağırın. Hangisiyle çağırırsanız çağırın sonunda en güzel isimler O'nundur. Namazında ne sesini yükselt ne de onda sesini gizle. Bu ikisi arasında bir yol ara."

Meâl/111: "Ve: 'Çocuk edinmemiş olan, kendisi için mülkte/yönetimde hiçbir ortak bulunmayan ve zilletten/âcizlikten ötürü bir dostu/bir yardımcısı da olmayan Allah'a hamdolsun' de ve O'nu tekbir alarak ulula."

KEHF SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجَا ۜ قَيِّمًا

dosdoğru bir eğrilik onun için yapmadı o Kitab'ı kuluna indirdi O ki Allah'a hamd

لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّن لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ

iyi işleri yapıyorlar onlar ki müminleri müjdelemesi için tarafından yaman bir azaptan uyarması için

أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۝٢ مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا ۝٣ وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝٤

bir çocuk Allah edindi dediler o kimseleri ve uyarması için ebedi olarak içinde kalıcılar güzel bir ödül kuşkusuz onlara

Meâl/1: "Hamd, O Allah'a ki kuluna o Kitab'ı indirdi ve ona hiçbir eğrilik yapmadı;"
Meâl/2: "Dosdoğru (bir kitabı), ki tarafından (gelecek) yaman bir azaptan uyarması ve iyi işleri yapan müminlere, kuşkusuz onlara güzel bir ödül olduğunu müjdelemesi için (indirdi.)"
Meâl/3: "O durumda sürekli kalıcılardır."
Meâl/4: Ve: 'Allah bir çocuk edindi' diyenleri uyarması için."

1- Mekke döneminde indirilmiştir. 110 âyettir. İsmini, 9-27. âyetlerde geçen ve puta tapan toplumlarından kaçarak bir mağaraya sığınan bir grup gencin sığınağından alır. İndirilişte 69., tertipte 18. sûredir. 1577 kelime, 6360 harftir. İlk sekiz âyetinin Medine döneminde indirilmiş olduğunu rivâyet edenler varsa da birinci rivâyetler daha sıhhatlıdır/Kurtubî, el-Câmi, X, 346).

مَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِءَابَآئِهِمْ ۚ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ

çıkıyor sözce büyük oldu ataları için yoktur bir bilgi o hususta yoktur onlar için

مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ ۚ إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ۝٥ فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ

kendini helak eden belki sen yalan sadece söylemiyorlar ağızlarından

عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا۟ بِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَسَفًا ۝٦ إِنَّا جَعَلْنَا

kıldık kuşkusuz biz üzülerek bu söze inanmazlarsa izleri üzerinde

مَا عَلَى ٱلْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝٧

amelce daha güzel hangisi onların sınayalım diye onları ona bir süs o şeyi yeryüzünde

وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ۝٨ أَمْ حَسِبْتَ

yoksa sandın mı kupkuru toprak o şeyi üzerinde elbette kılanlarız cidden biz

Meâl/5: "O hususta onların da atalarının da hiçbir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan söz ne büyük! Onlar sadece yalan söylüyorlar."

Meâl/6: "Bu söze/Kur'an'a inanmazlarsa üzüntü duyarak arkalarından belki de kendini helâk edeceksin/tüketeceksin."

Meâl/7: "Kuşkusuz biz, yeryüzündekilerini onun için bir süs yaptık, ki kendilerini, onlardan hangisi amelce daha güzeldir diye sınayalım."

Meâl/8: "Cidden biz onun/yeryüzünün üzerindekileri gerçekten kupkuru toprak yapanlarız."

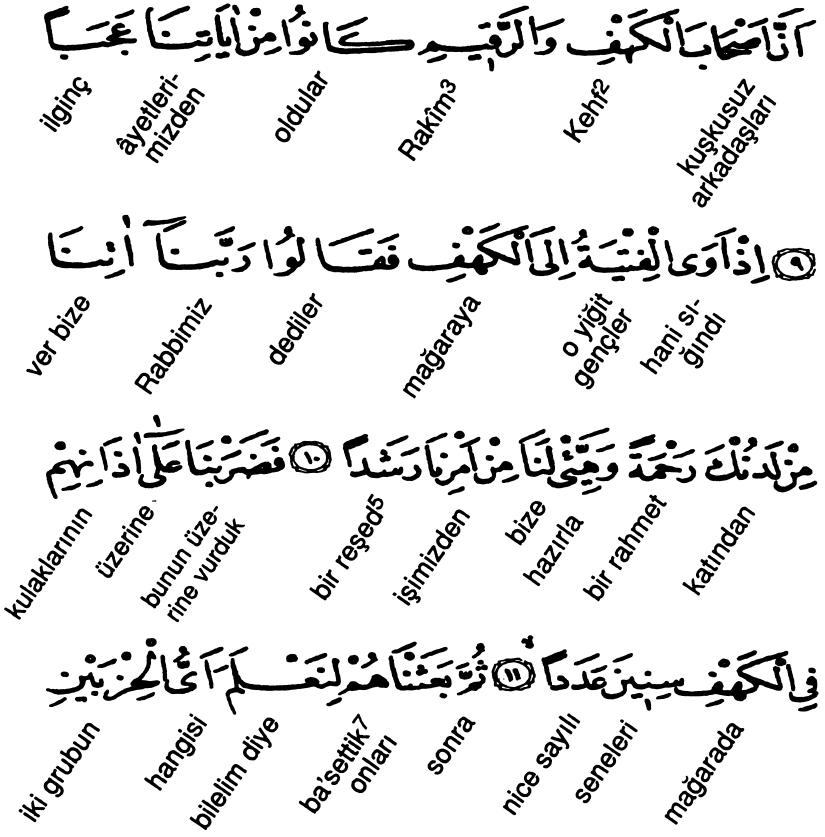

Meâl/9: "Yoksa sen, gerçekten Kehf ve Rakîm arkadaşlarını âyetlerimizden ilginç biri olduklarını mı sandın[4]?"
Meâl/10: "Hani bir zaman o yiğit gençler mağaraya sığındılar ve: 'Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve bizim için işimizden bir başarı hazırla' dediler."
Meâl/11: "Bunun üzerine mağarada nice yıllar kulakları üzerine vurduk[6]."

2- Kehf, dağda mağara ve özellikle geniş olanı ki küçüğüne gar denilir. Türkçemizde garın karşılığı 'in'dir. (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3225).
3- Rakîm, bizim kitabe tabir ettiğimiz yazılı taş veya maden yahut saireden levha demektir. (a.g.e.a.y).
4- Kudretimizi ortaya koyan ilginç delillerden sadece biri mi sandın? Böyle sanma, çünkü bizim kullarımız üzerinde kudretimizi sergileyen bundan çok daha ilginç kanıtlarımız bulunmaktadır (Kurtubi, el-Cami, X, 349; Celaleyn, II, 3).
5- Bir kılavuz/bir çıkış yolu/bir başarı/senin hoşnutluğuna götüren bir yol.
6- Nice yıllar uyuttuk/dualarını kabuledip uyuttuk/işitmelerini engelledik (Kurtubi, el-Cami, X, 363).
7- Uykudan uyandırdık.

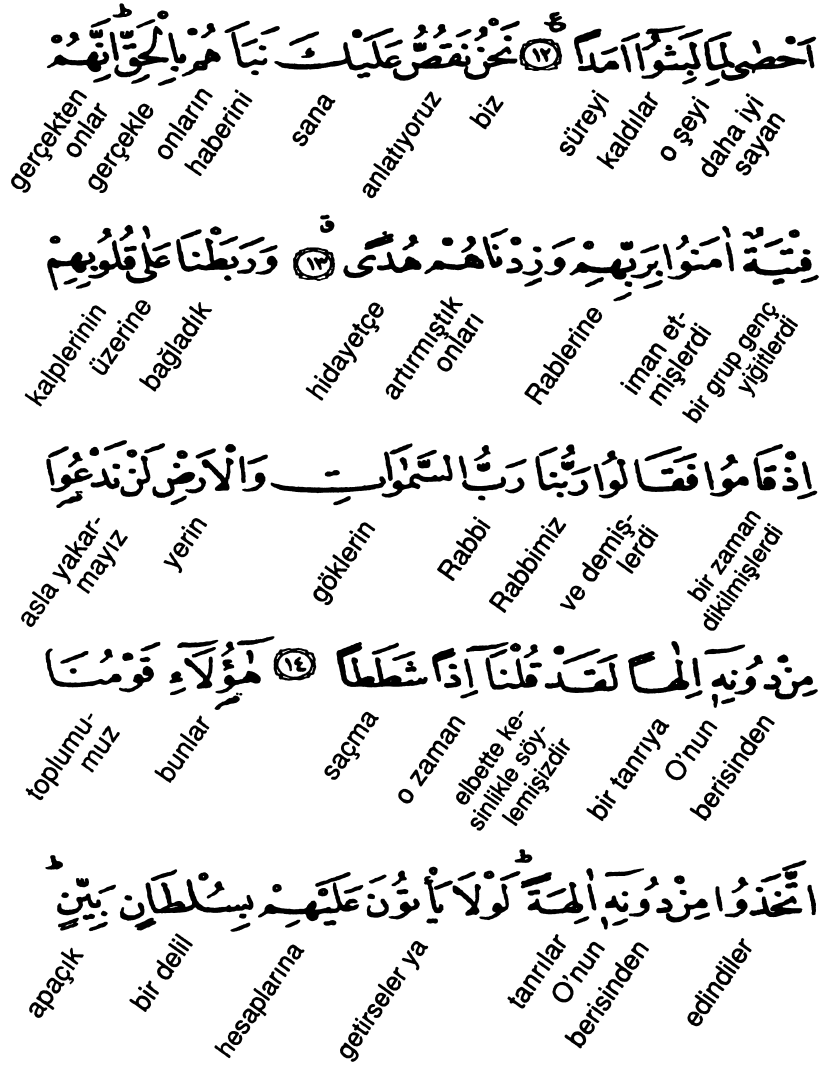

Meâl/12: "Sonra kendilerini uykudan uyandırdık ki o iki gruptan hangisi[8] onların kalış sürelerini daha iyi hesap edendir bilelim diye."

Meâl/13: "Biz sana onların haberini gerçeğiyle aktarıyoruz. Hakikaten onlar bir grup genç yiğitti, Rablerine inanmışlardı. Biz de hidâyetlerini artırmıştık."

Meâl/14: "Kalpleri üzerine bağ vurmuştuk/kalplerini güçlendirmiştik. Bir zaman dikilip: 'Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir, O'nun berisinden hiçbir ilaha yakarmayız. (Yoksa) gerçekten o zaman saçma söylemiş oluruz!' demişlerdi."

8- Onların uyuma süreleri konusunda farklı görüşler ileri süren iki grup.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

bir yalanı — Allah'a — iftira attı — o kimse- — daha za- — kim
— den — limdir

وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ

mağaraya — öyle ise sığının — Allah — hariç — tapıyorlar — ve o şeyden — onlardan — madem ki çekildiniz

يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ

size — hazırlasın — rahmetinden — Rabbiniz — sizin için — yaysın

مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ﴿١٦﴾ وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ

eğiliyor — doğduğunda — güneşi — görürsün — yararlanıla- — işinizden
— cak bir imkân

عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ

sol taraf- — makaslı- — battığında — sağ tarafa — onların — mağara-
— tan — yor onları — sından

وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ

Allah — kime hidâ- — Allah'ın — âyetlerinden — işte bu — ondan — geniş bir — onlar da
— yet ederse — alanda

Meâl/15: "İşte bunlar toplumumuz! O'nun berisinden tanrılar edindiler. Onlar hesabına (onların tanrı olduklarını gösteren) açık bir delil getirseler ya! Allah'a karşı bir yalanı uydurup iftira atandan daha zalim kimdir?"

Meâl/16: "Madem ki onlardan ve Allah dışında taptıklarından çekilip uzaklaştınız haydi mağaraya sığının, ki Rabbiniz size rahmetinden yaysın ve size bu işinizden yararlanılacak bir imkân hazırlasın."

فَهُوَ الْمُهْتَدِ ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا ﴿١٧﴾

yol göste-ren | bir dost | ona | asla bula-mazsın | saptırırsa | kimi | doğru yola erdirilmiştir | işte o

وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا وَهُمْ رُقُودٌ ۚ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ

sağ tarafa | çeviriyoruz kendilerini | uyuyanlar-dır | oysa onlar | uyanıklar | onları | sanırsın

وَذَاتَ الشِّمَالِ ۖ وَكَلْبُهُم بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ ۚ لَوِ اطَّلَعْتَ

varsaydın | girişte | kollarını | yaymıştır | köpeği on-ların | sol tarafa

عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾ وَكَذَٰلِكَ

işte böyle | korkudan | onlardan | elbette dolardın | kaçarak | kendilerin-den | elbette geri dönerdin | üzerlerine

بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ ۚ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ ۖ

kaldınız | ne kadar | içlerinden | bir sözcü | dedi | aralarında | soruşsun-lar diye | onları | dirilttik

Meâl/17: "Onlar onun/mağaranın geniş bir alanında iken görürsün güneşi, doğduğunda onların mağarasından sağ tarafa eğilir, battığında ise kendilerini sol taraftan makaslar[1]. İşte bu, Allah'ın mucizelerindendir. Allah kime hidâyet ederse işte o doğru yola erdirilmiştir. Kimi de saptırırsa artık kesinlikle onun için yol gösteren bir dost bulamazsın."

Meâl/18: "Kendilerini uyanıklar sanırsın oysa onlar uyuyanlardır. Onları sağ tarafa ve sol tarafa çeviriyoruz. Köpekleri de iki kolunu girişte yaymıştır. Üzerlerine varsaydın elbette kaçıp geri dönerdin ve onlardan elbette korku ile dolardın."

1- Yani üzerlerine gün bile değmez, değse nihayet batış sırasında sol taraflarına gelen yönden biraz kırkar geçer (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3235).

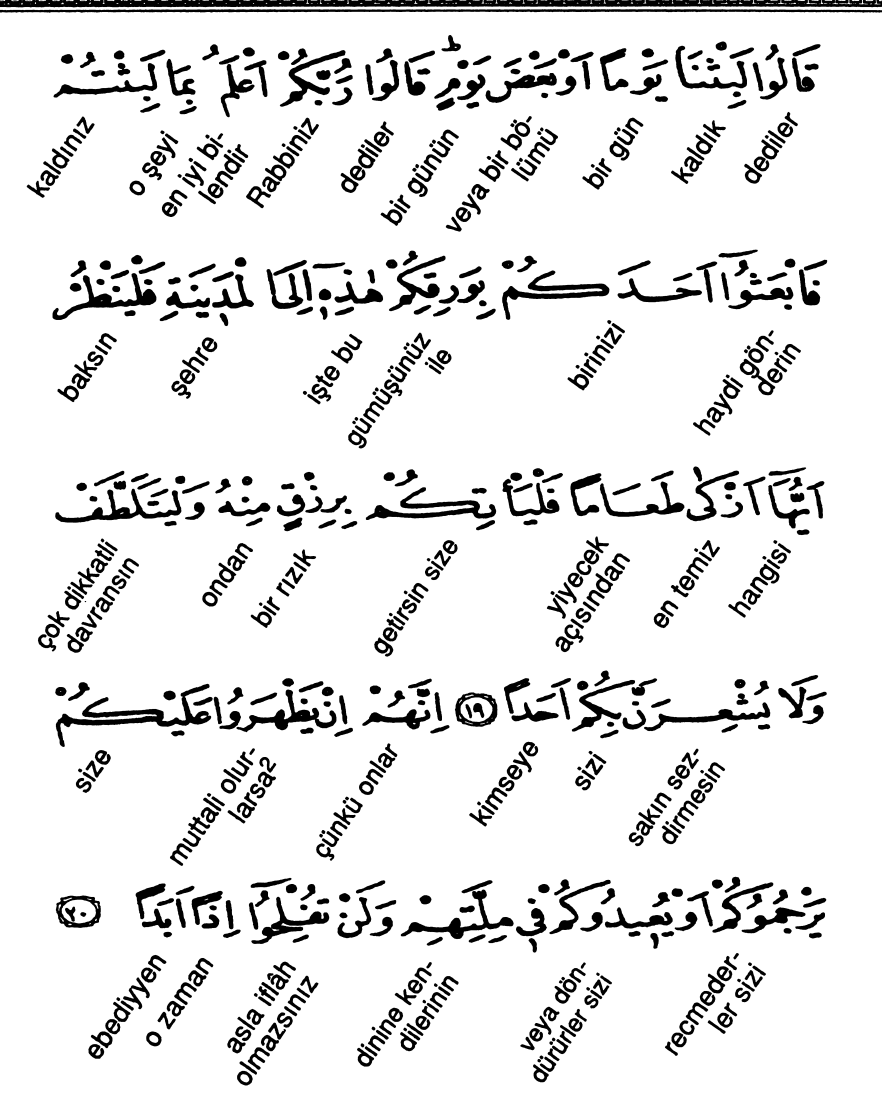

Meâl/19: "İşte böyle! Aralarında birbirlerine soru sormaları için kendilerini dirilttik. İçlerinden bir sözcü: 'Ne kadar kaldınız?' dedi. Dediler: 'Bir gün veya bir günün bir bölümü (kadar kaldık)'.. Dediler: 'Ne kadar kaldığınızı en iyi Rabbiniz bilir, haydi birinizi bu gümüş paranızla şehre gönderin baksın şehrin hangi yiyeceği daha temizdir size ondan bir rızık/azık getirsin ama çok dikkatli davransın, sizi hiç kimseye sezdirmesin!;"

Meâl/20: "Çünkü onlar sizi farkederlerse ya sizi taşlayarak öldürürler ya da sizi dinlerine döndürürler o zaman da ebediyyen iflâh olmazsınız!"

2- Nesefi, III, 7.

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ

kuşkusuz haktır Allah'ın kuşkusuz vadi bilsinler diye onlara muttali kıldık işte böyle

ٱلسَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَآ ۚ إِذْ يَتَنَٰزَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ ۖ فَقَالُوا۟

dediler işini onların aralarında çekişiyorlar o zaman onda kuşku hiç yoktur saat

ٱبْنُوا۟ عَلَيْهِم بُنْيَٰنًا ۖ رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ ۚ قَالَ ٱلَّذِينَ غَلَبُوا۟

galip/vakıf oldular o kimseler dedi onları en iyi bilendir Rabbi onların bir yapı üzerlerine yapın

عَلَىٰٓ أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ

diyecekler bir mescit üzerlerine elbette kesinlikle edineceğiz işine onların

ثَلَٰثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ ۖ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ

köpeği onların altıncısı onların beştir derler köpeği onların dördüncüsü onların üçtür

Meâl/21: "İşte böylece (insanları) onlardan haberdâr ettik ki gerçekten Allah'ın vadinin hak olduğunu ve gerçekten saatı/kıyameti, onda hiç kuşku bulunmadığını bilsinler. Çünkü aralarında onların işini çekişiyorlardı. Şöyle dediler: 'Üzerlerine bir bina yapın, Rableri onları en iyi bilendir.' Onların işine vakıf olanlar ise: 'Elbette ve kesinlikle üzerlerine bir mescit yapacağız.' dedi."

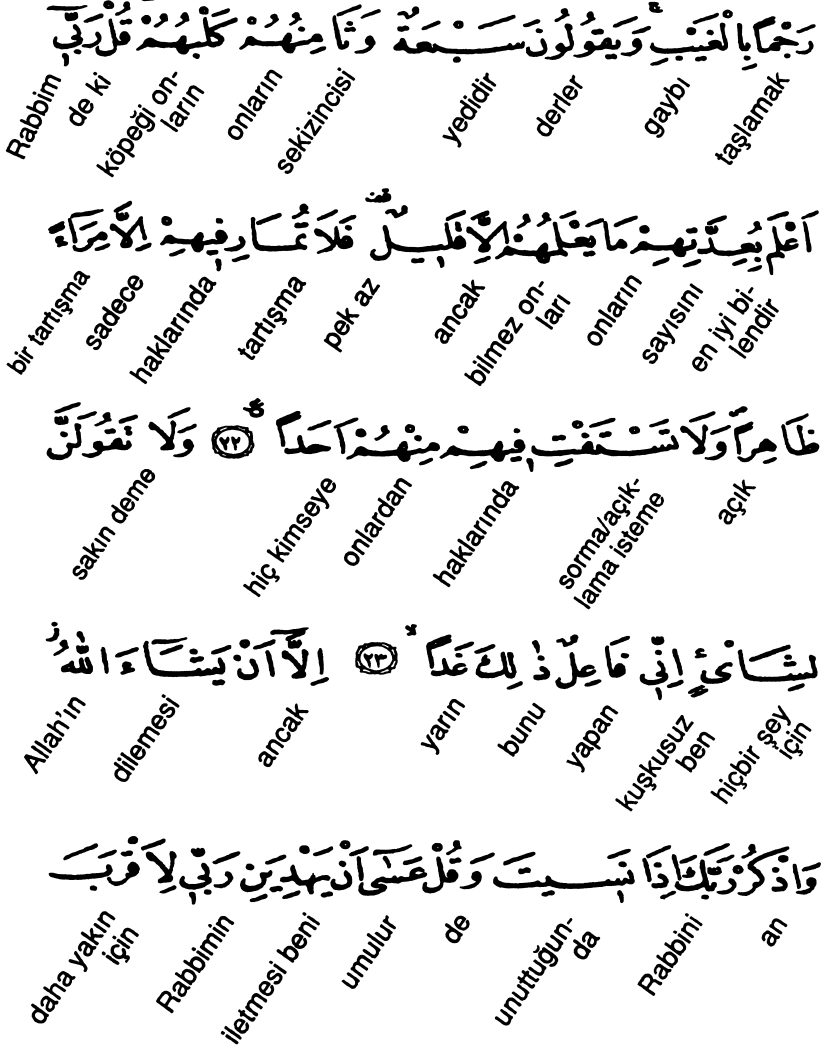

Meâl/22: "Gaybı taşlar gibi[1] diyecekler: '(Onlar) üçtür, dördüncüleri köpekleridir.' Derler: 'Beştir, altıncıları köpekleridir.' Derler: 'Yedidir, sekizincileri köpekleridir.' De ki: 'Rabbim sayılarını en iyi bilendir.' Onları ancak pek az kimse bilir. Onlar konusunda sadece açık bir tartışma ile tartış, onlar hakkında kendilerinden hiç kimseye bir şey sorma."

Meâl/23: "Sakın hiçbir şey için: 'Kesinlikle yarın bunu yaparım' deme."

1- Karanlığı taş atar gibi.

مِن هَٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾ وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ

yıllar yüz üç mağaralarında kaldılar bir başarıya bundan

وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ

göklerin gaybı O'nun kaldılar o şeyi en iyi bilendir Allah de ki dokuz ilâve ettiler

وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ

hiçbir dost O'nun berisinden yoktur onlara ne yaman işitir ne yaman görür yerin

وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن كِتَابِ

kitabından sana vahyedildi o şeyi oku hiç kimseye hükmünde ortaklık vermez

رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

bir sığınak O'nun dışında asla bulamazsın kelimelerini değiştiren hiç yoktur Rabbinin

Meâl/24: "Ancak, Allah'ın dilemesi(yle yaparım de). Unuttuğunda Rabbini an. De ki: Umulur ki Rabbim beni bundan daha yakın bir başarıya iletir."

Meâl/25: "Mağaralarında üç yüz yıl kaldılar[2]; dokuz da ilâve ettiler."

Meâl/26: "De ki: Onların ne kadar kaldıklarını en iyi Allah bilir. Göklerin ve yerin gaybı O'nundur. Ne yaman gördü! Ne yaman işitti! Onlar için O'nun berisinden hiçbir dost yoktur. Ve hükmünde hiç kimseye ortaklık vermez."

Meâl/27: "Sana, Rabbinin kitabından vahyedilmiş olanı oku. Hiç yoktur O'nun kelimelerini değiştirecek! O'nun dışında bir sığınak asla bulamazsın."

2- Bu, Ehl-i kitaba göredir.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ

akşamda sabahta Rablerine yalvarıyor- lar o kimseler ile kendini tut

يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيٰوةِ

hayatının süsünü istiyorsun onlardan iki gözün çevrilmesin yüzünü istiyorlar

الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ

keyfine uydu zikrimiz- den kalbini gaflete dü- şürdük o kimseye saygı gös- terme dünya

وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾ وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ

iman etsin dilledi artık kim Rabbinizden hak de ki aşırı işi oldu

وَمَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ

onları çepeçevre ku- şattı bir ateş o zâlimler için hazırladık gerçekten biz küfretsin dilledi kim

Meâl/28: "Nefsini, sabah-akşam yüzünü arzulayarak Rablerine yalvaranlarla tut[1], gözlerin, dünya hayatının süsünü isteyerek kendilerinden çevrilmesin. Kalbini, bizi anmaktan gaflete düşürdüğümüz, keyfine uymuş, işi hep aşırılık olmuş kimseye saygı gösterme."

1- Onlarla bir arada bulunmağa bak.

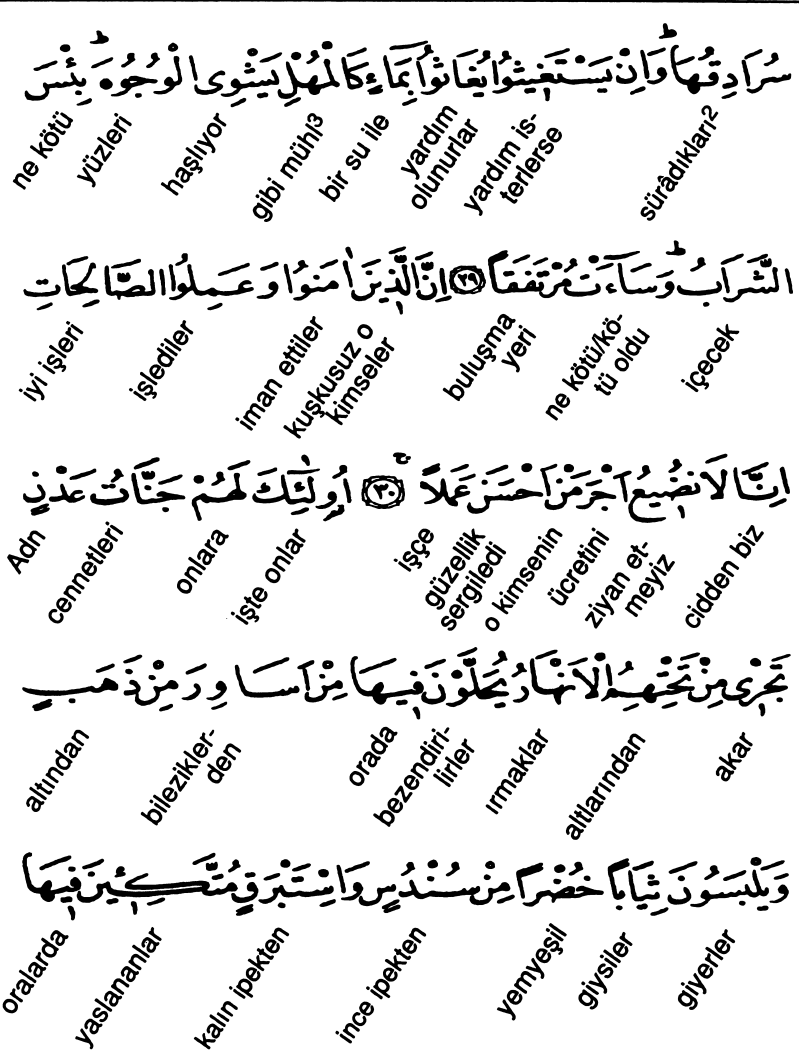

Meâl/29: "De ki: Hak, Rabbinizdendir. Artık dileyen imana girsin dileyen küfretsin; gerçekten biz o zâlimler için duvarları/dumanları kendilerini çepeçevre kuşatmış bir ateş hazırladık. Yardım dilerlerse yüzleri kavuran/haşlayan erimiş maden gibi bir su ile yardım görürler. Ne kötü içecek! (O ateş) buluşma yeri olarak ne kötü!"
Meâl/30: "Kuşkusuz iman edip iyi işleri yapanlar, gerçekten biz iş bakımından güzellik sergileyenin ücretini ziyan etmeyiz."

2- Duvarları/tavanları/ateşten duvarları/ateşten dumanları.. (Kurtubi, el-Cami, X, 393, 394)
3- Kızdırılmış zeytin yağı tortusu gibi/simsiyah bir su/irin ve kandan oluşan bir sıvı/demir, kurşun, bakır gibi madenlerin karıştırılıp eritilmesinden elde edilmiş sıvı/bir tür katran.. (Kurtubi, el-Cami, 394).

عَلَى الْأَرَائِكِ ۚ نِعْمَ الثَّوَابُ ۖ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾ وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا

örnek olarak / onlara / ver/getir / menzilce / ne güzel/güzel oldu / karşılık / ne güzel / koltuklara

رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ

hurmalıkla / donattık ikisini / üzümlerden / iki bağ / ikisinin birisine / kıldık / iki adamı

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾ كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ

ondan eksik bırakmadı / meyvelerini / verdi / bağ / iki / ekin / ikisi arasında / yaptık

شَيْئًا ۙ وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا ﴿٣٣﴾ وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ ۚ فَقَالَ

dedi / bir meyve / onun için / oldu / bir ırmak/çay / ikisinin ortasında / hem fışkırtık / hiçbir şey

لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

maiyyetçe / daha güçlü / malca / senden / daha çok / ben / ona konuşup cevap veriyor / iken o / arkadaşına

Meâl/31: "İşte onlar! Onlaradır Adn cennetleri. Altlarından ırmaklar akar. Oralarda altından bileziklerle bezendirilirler, ince ipekten, kalın ipekten yemyeşil giysiler giyinirler, oralarda koltuklara kurulup yaslanırlar. Ne güzel karşılık! (Adn cennetleri) menzilce/buluşma yeri olarak ne güzel[4]!"

Meâl/32: "Onlara şu iki adamı örnek ver: O ikisinden birine üzümlerden iki bağ verip o iki bağın çevrelerini hurmalıklarla donattık ve ikisinin arasını da ekinlik yaptık;"

Meâl/33: "O iki bağ meyvelerini/ürünlerini verdi, ondan/sahibinden hiçbir şey eksik bırakmadı. Hem de o iki bağın aralarında bir ırmak/çay fışkırttık;"

Meal/34: "Onun (başka) meyve(lik)leri/ürünleri de vardı. Onunla konuşup cevap verirken arkadaşına: 'Ben, malca senden daha zenginim, maiyyetçe/hısım, akrabaca daha güçlüyüm!' dedi."

4- a.g.e. 395.

وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدًا

ebediyyen bunun yok olmasını sanmam dedi kendine yazık eden o bağına girdi

وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّى لَأَجِدَنَّ

elbette kesinlikle bulurum Rabbime döndürülürsem andolsun eğer gerçekleşen o saati sanmam

خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَكَفَرْتَ

nankörlük mü ettin? ona konuşup cevap veriyor iken o arkadaşı ona dedi sonuç bundan daha hayırlı

بِٱلَّذِى خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾ لَّٰكِنَّا

ancak ben bir adam olarak biçimlendirdi sonra nutfeden/spermden ardından topraktan yarattı seni O Zât'a ki

هُوَ ٱللَّهُ رَبِّى وَلَآ أُشْرِكُ بِرَبِّىٓ أَحَدًا ﴿٣٨﴾ وَلَوْلَآ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ

bağına girdiğinde olmaz mıydı kimseyi Rabbime ortak koşmam Rabbim O Allah

Meâl/35: "Kendine yazık ede ede bağına girdi ve dedi: Buranın hiçbir zaman yok olacağını sanmam;"

Meâl/36: "Kıyametin gerçekleşeceğini de sanmam. Bununla birlikte (senin dediğin gibi) eğer Rabbime döndürülürsem elbette kesinlikle bundan daha hayırlı bir sonuç bulurum."

Meâl/37: "Kendisiyle konuşup cevap veren arkadaşı ona: 'Seni topraktan, ardından bir nutfeden/spermden yaratan sonra seni bir adam şeklinde biçimlendiren O Zât'a nankörlük mü ettin?, dedi"

Meâl/38: Ancak ben (diyorum ki[1]) O Allah Rabbimdir ve Rabbime hiçbir şeyi ortak koşmam;

1- Nesefi, III, 13.

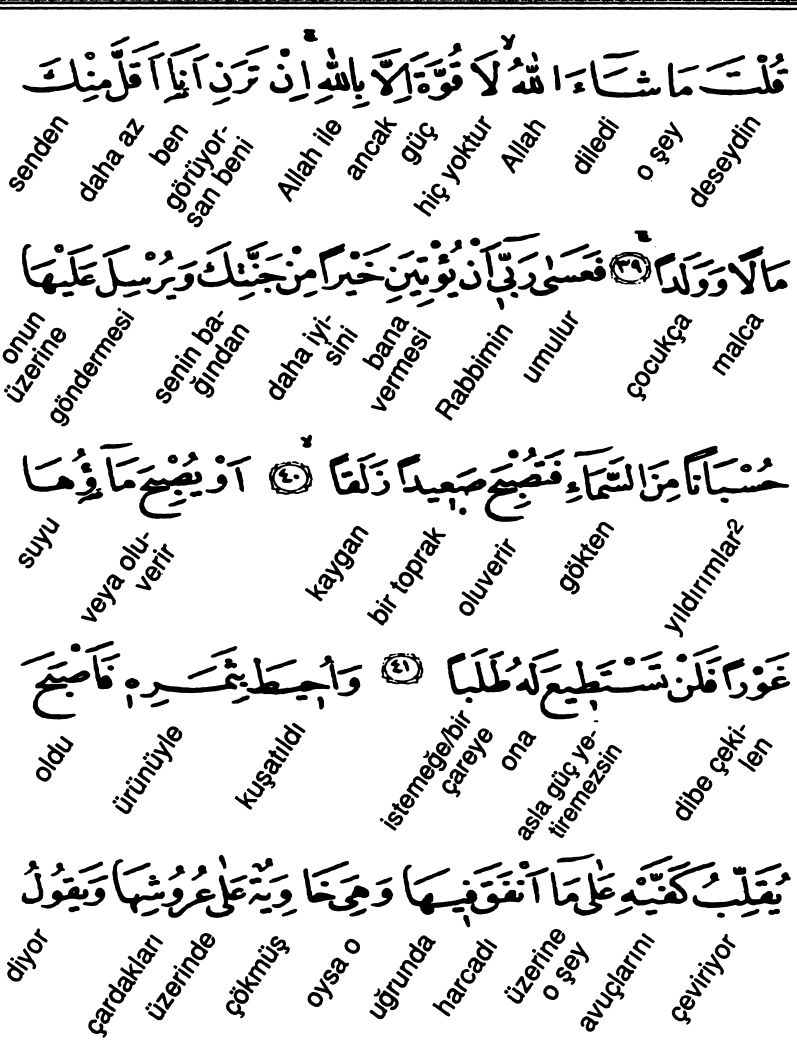

Meâl/39: "Bağına girdiğinde: 'Mâşallah, güç-kuvvet yalnız Allah iledir' desen olmaz mıydı? Beni, benim senden mal ve çocukça daha az görüyorsan;"

Meâl/40: "Rabbimin bana senin bağından daha iyisini vermesi (seninkinin) üzerine de gökten yıldırımlar göndermesi ve bunun sonucunda onun kaygan bir toprak oluvermesi umulur;"

Meâl/41: "Veya suyu dibe çekiliverir de artık onu istemeğe/geri getirmek için bir çareye[3] güç yetiremezsin.[4]"

2- Celaleyn, II, 6 / bir azap (Nesefi, III, 14).

3- Kurtubi, el-Cami, X, 409; Celaleyn, II, 6.

4- Arkadaşını uyaranın temsili konuşması burada noktalanıyor (Kurtubi, el-Cami, X, 409).

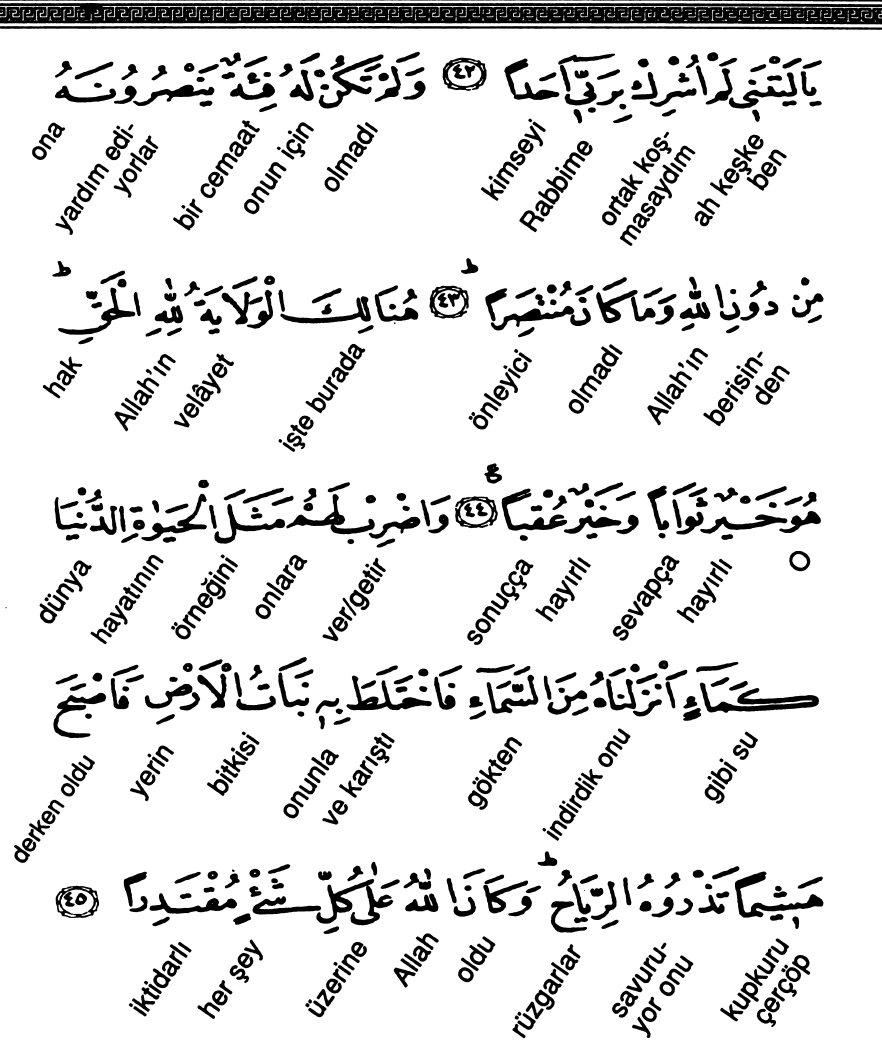

Meâl/42: "Ve (o inkârcı) ürünüyle kuşatıldı/bütün malı helâk edildi[5] uğrunda yaptığı harcamalardan ötürü avuçlarını evirip-çeviriyor/oğuşturuyordu. O/bağ çardakları üzerine çöküp kalmıştı ve: 'Ah ne olurdu keşke ben Rabbime hiç kimseyi ortak koşmasaydım.' diyordu."

Meâl/43: Allah'ın berisinden kendisine yardım edecek ne bir topluluğu oldu ne de kendi (Allah'ın intikamını[6]) önleyici oldu."

Meâl/44: "İşte burada/bu konumda velâyet/dostluk/koruma/hükümranlık hak olan Allah'ındır. O, karşılık verme bakımından da hayırlı, âkibet açısından da hayırlıdır."

Meâl/45: "Onlara dünya hayatının su gibi olduğu örneğini de ver. O suyu gökten indirdik, derken onunla yeryüzünün bitkisi birbirine karıştı ve akabinde de o bitki rüzgarların kendisini savurduğu kupkuru çerçöpe dönüştü. Öyle ya Allah her şeye karşı muktedir olmuştur."

5- Kurtubi, el-Cami, X, 409.
6- Nesefi, III, 14.

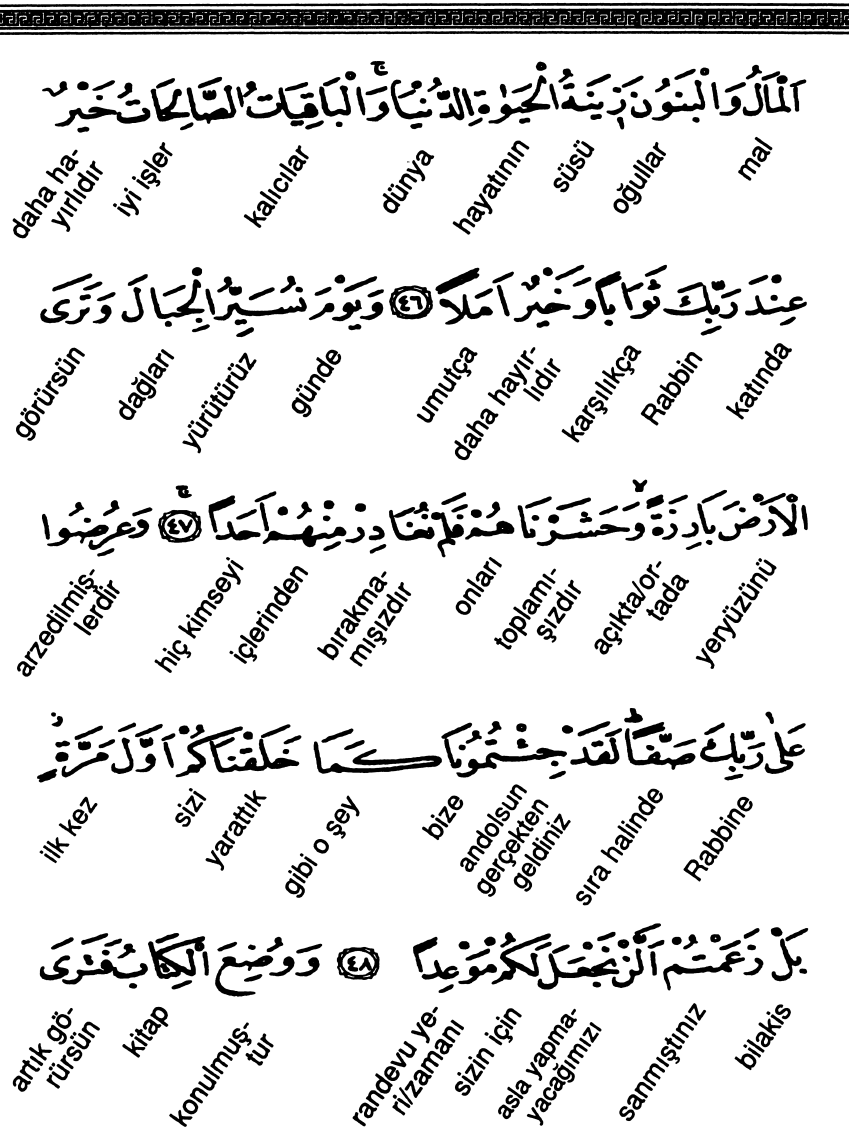

Meâl/46: "Mal ve oğullar dünya hayatının süsüdür. İyi iyi kalıcı işler ise Rabbin katında karşılık bakımından daha hayırlıdır, umut (verme) açısından da daha hayırlıdır."

Meâl/47: "Gün gelir dağları yürütürüz, o gün yeryüzünü (bütün içerdikleriyle) apaçık ortada görürsün. Onları toplamışızdır, içlerinden hiç kimseyi bırakmamışızdır."

Meâl/48: "Ve sıra halinde Rabbine arzedilmişlerdir. Andolsun ki, sizi ilk kez yarattığımız gibi gerçekten bize geldiniz. Doğrusu siz, sizin için kesinlikle bir randevu yeri/zamanı belirlemeyeceğimizi sanmıştınız."

Meâl/49: "Kitap/amel defteri ortaya konulmuştur. O suçluları, onun içindekilerden korkup ürperenler olarak şöyle diyeceklerini görürsün: 'Ey vah bize! Nesi var bu defterin? Ne küçük ne büyük hiçbir şey bırakmamış onları sayıp dökmüş!' Yaptıklarını hazır bulmuşlardır. Ama Rabbin hiç kimseye haksızlık etmez."

Meâl/50: "Bir zaman meleklere: 'Adem için secde edin' demiştik de hemen secedeye varmışlardı. Ancak İblis secde etmemişti. O cinlerdendi, Rabbinin buyruğundan çıktı. Şimdi benim dışımda onu ve soyunu mu dostlar ediniyorsunuz? Oysa onlar size düşmandır. Zâlimler için ne kötü bir trampa!"

مَآ أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ

kendile-rinin | yaratılışına | ne de | yerin | göklerin | yaratılışına | onları | tanık tut-madım

وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ ٱلْمُضِلِّينَ عَضُدًا ﴿٥١﴾ وَيَوْمَ يَقُولُ

der | günde | pazı/yar-dımcı | saptıranları | tutan | olmadım

نَادُوا۟ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا۟

cevap ver-memişler | çağırmış-lar onları | sanmıştınız | ki onlar | ortaklarıma | seslenin

لَهُم وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَأَى ٱلْمُجْرِمُونَ ٱلنَّارَ

ateşi | o suçlular | görmüş | mevbık[2] | aralarında | kılmışızdır | kendile-rine

فَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُم مُّوَٰقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا۟ عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

dönülecek bir yer | ondan | bulama-mışlar | düşenler oraya | gerçekten kendileri | anlamışlar

Meâl/51: "Onları[1], ne gökler ile yerin yaratılışına ne de kendilerinin yaratılışına tanık tuttum. Saptıranları yardımcı tutan olmadım."

Meâl/52: "(Allah) bir gün buyurur: 'O bir şey sandığınız ortaklarıma seslenin!' Hemen onları çağırmışlarsa da kendilerine cevap vermemişlerdir. Aralarına derin bir kıstak koymuşuzdur."

Meâl/53: "O mücrimler ateşi görmüş ve kendilerinin oraya düşecek olanlar olduklarını, ondan dönülecek/sığınılacak bir yer bulamayacaklarını anlamışlardır."

1- İblisi ve soyunu (Celayen, II, 7).

2- Cehennemin, irin ve kanlardan oluşan bir vadisi/bir çit/ateş ırmağı/helak geçidi (Kurtubi, el-Cami, XI, 2, 3); derin bir kıstak (Nesefi, III, 17).

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَكَانَ

oysa oldu | örnek | her | -den | insanlar için | bu Kur'an'da | açıkladık | andolsun

الْإِنسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا

imana girmelerinden | insanları | engellemedi | tartışmaca | şeyin | en çoğu | insan

إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ

sünneti | gelmesi onlara | illâ ki | Rablerinden | mağfiret dilemelerinden | hidâyet | onlara geldiğinde

الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ

peygamberleri | göndermeyiz | göz göre göre | azabın | veya gelmesi onlara | öncekilerin

إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ ۚ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ

bâtılla | küfrettiler | o kimseler | mücâdele eder | uyarıcılar | müjdeciler | ancak

Meâl/54: "Andolsun bu Kur'an'da insanlar için her örnekten türlü türlü açıklama yaptık. Oysa insan, şeyin/varlığın tartışma açısından en çok (düşkünü) oldu."

Meâl/55: "İnsanları, kendilerine hidâyet geldiğinde imana girmelerinden ve Rab'lerinden mağfiret istemelerinden engelleyen şey, ancak ve ancak ya onlara da öncekilerin sünneti[1]'nin gelmesi veya azabın göz göre göre kendilerine bindirmesi (beklentileridir)."

1- Daha önceki ümmetlere tatbik edilen yasalarını beklemeleri.

لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنْذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

bir eğlence / uyarıldılar / ve o şeyi / âyetlerimi / edindiler / hakkı / onunla / kaydırsınlar diye

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ

unuttu / onlardan / hemen yüz çevirdi / Rabbinin / âyetleriyle / öğütlendi / o kimseden / daha zâlim / kimdir

مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ

onu / anlamalarından / örtüler / üzerine kalpleri / kıldık / cidden biz / iki eli / önceden gönderdi / o şeyi

وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا

o halde / asla hidâyete ermezler / hidâyete / çağırırsan onları / bir ağırlık / kulaklarının içine

أَبَدًا ﴿٥٧﴾ وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا

ebediyyen / Rabbin / çok bağışlayıcı / sâhib-i rahmet / eğer / çıkışsa / onlara / ile o şey

Meâl/56: "Peygamberleri sadece müjdeciler, uyarıcılar olarak gönderdik. Küfretmiş olanlar ise bâtıla sarılarak bâtılla hakkı kaydırmak/ortadan kaldırmak için mücâdele ediyorlar. Âyetlerimi ve uyarıldıkları şeyi bir eğlence edindiler."

Meâl/57: "Rabbinin âyetleriyle öğütlendiği halde hemen onlardan yüz çeviren, iki elinin önceden gönderdiğini unutan kimseden daha zâlim kimdir? Cidden biz, Kur'an'ı anlamalarını engellemek için kalplerinin üzerine örtüler/kabuklar, kulaklarının içine de bir ağırlık koymuşuzdur. Onları hidâyete çağırsan da onlar bu durumda ebediyyen, asla hidâyete ermezler."

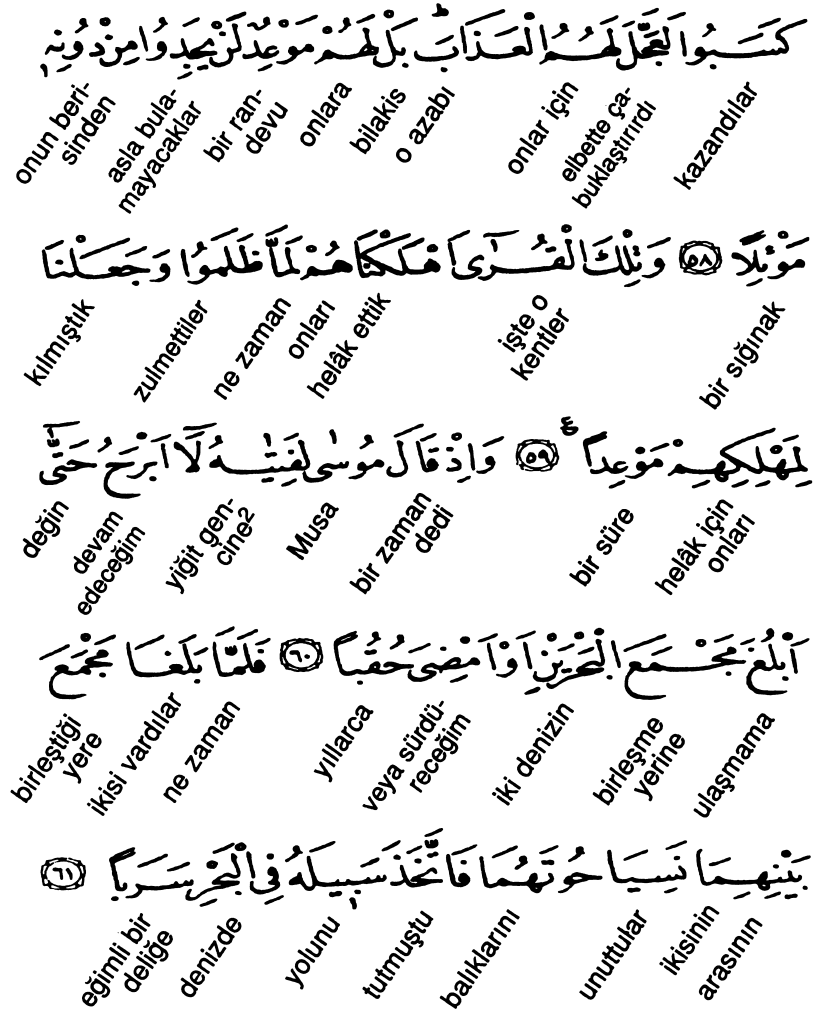

Meâl/58: "Çok bağışlayıcı ve merhamet sahibi Rabbin, eğer onlara, kazandıkları yüzünden çıkışsa/cezalandırmak isteseydi elbette onlar için o azabı çabuklaştırırdı. Bilakis onlar için bir randevu zamanı vardır ve o azabın berisinden asla hiçbir sığınak bulamayacaklar."

Meâl/59: "İşte o yerleşim birimleri/kentler! Zulmettiklerinde kendilerini helâk etmiştik ve onları helâk etmek için de bir süre belirlemiştik."

Meâl/60: "Bir zaman Musa yiğit gencine: 'İki denizin birleştiği yere varmama değin devam edeceğim veya yıllarca (yürüyüşümü) sürdüreceğim!' demişti."

Meâl/61: "İkisi , iki denizin arasının birleştiği yere ulaştıklarında balıklarını unuttular. Balık da denizde eğimli bir deliğe yolunu tutmuştu."

2- Yuşa b. Nun'dur, Hz. Musa'ya bağlanmıştı. Hem ona hizmet ediyor hem de ondan ilim öğreniyordu (Celaleyn, II, 8).

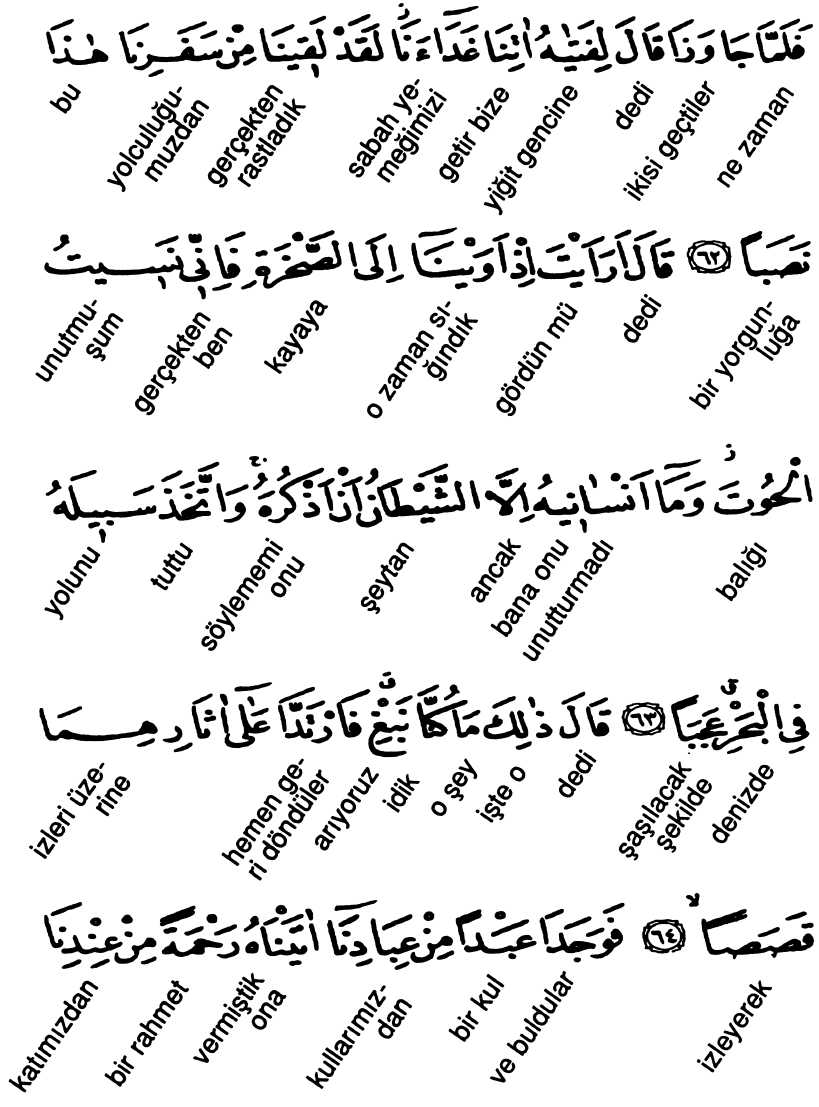

Meâl/62: "İkisi orayı geçtiklerinde (Musa) yiğit gencine: 'Bize kahvaltımızı getir, gerçekten bu yolculuğumuzdan yorgun düştük.' dedi."

Meâl/63: "Gördün mü dedi, kayaya sığındığımızda gerçekten ben balığı unutmuştum. Bu durumu söylememi bana ancak şeytan unutturdu. (Balık) denizin içinde şaşılacak şekilde yolunu tuttu."

Meâl/64: "(Musa): 'Arayıp durduğumuz işte o idi' dedi. Hemen izlerini sürerek geri döndüler."

وَعَلَّمْنَٰهُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾ قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ

tabi ola-yım mı | Musa | ona | dedi | bir ilim | tarafımızdan | öğretmiş-tik ona

عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾ قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا

bir sabra | benimle | asla güç ye-tiremezsin | kesinlikle sen | dedi | yol göste-ren bir bilgi | öğretildin | o şeyden | bana | öğretmen | üzerine

﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا ﴿٦٨﴾ قَالَ سَتَجِدُنِىٓ

beni | bulacak-sın | dedi | iç yüzünü bilerek | onu | kuşatmadın | üzerine o şey | sabreyle-yeceksin | nasıl

إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾ قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى

beni | peki izler-sen | dedi | hiçbir işe | senin için | karşı gel-mem | sabreden | Allah | dilerse

فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾ فَٱنطَلَقَا

ikisi yürü-düler | bir anış/söz | ondan | sana | söylememe | değin | hiçbir şey-den | sorma bana

Meâl/65: "Ve kullarımızdan, kendisine katımızdan bir rahmet verdiğimiz ve tarafımızdan kendisine bir ilim öğrettiğimiz bir kul buldular."

Meâl/66: "Musa ona: 'Sana öğretilmiş olan şeyden bana da yol gösteren bir bilgi öğretmen koşuluyla peşine takılabilir miyim?' dedi."

Meâl/67: "Dedi: Kesinlikle sen, yanımda asla bir sabır gösteremezsin!;"

Meâl/68: "İç yüzünü kavrayamadığın şeye karşı nasıl sabreyleyeceksin?"

Meâl/69: "Dedi: Allah dilerse beni sabırlı bulacaksın, hiçbir işinde sana karşı gelmeyeceğim."

Meâl/70: "Dedi: Peki, beni izlersen, ben sana kendisinden söz edinceye değin bana hiçbir şeyden sorma."

Meâl/71: "İkisi yürüdüler. Sonunda gemiye bindiklerinde tuttu gemiyi yardı. 'Halkını/yolcularını boğman için gemiyi yardın ha? Vallahi gerçekten pek büyük bir şey yaptın!' dedi."

Meâl/72: "Ben: 'Gerçekten sen, yanımda sabır gösteremezsin!' dememiş miydim?' dedi."

Meâl/73: "Dedi: Unuttuğum için bana çıkışma bu işimden/davranışımdan ötürü bana güçlük çıkarma."

Meâl/74: "İkisi yürüdüler. Derken bir oğlana rastladıklarında hemen onu öldürdü. (Musa): 'Bir can karşılığı olmaksızın tutup bir cana kıydın ha? Vallahi çirkin bir iş yaptın!' dedi."

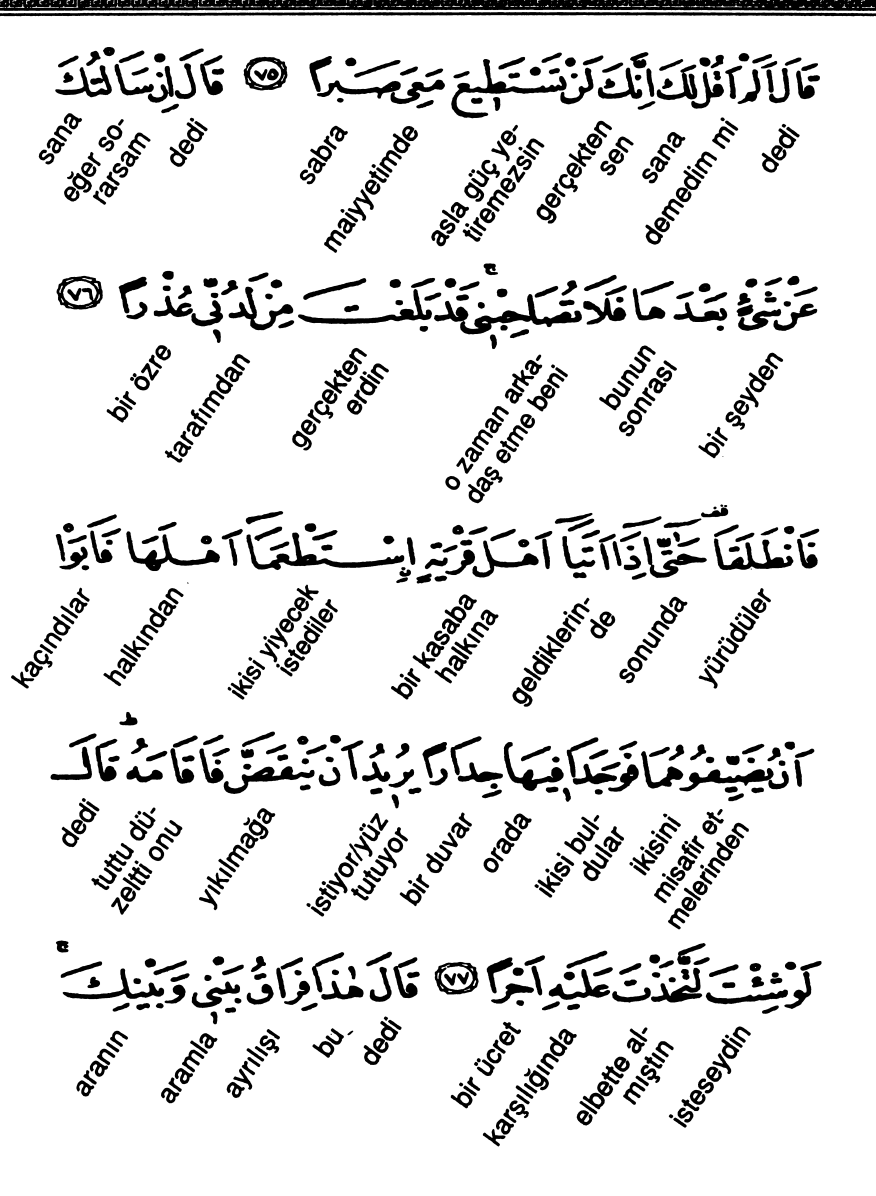
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾ قَالَ إِن سَأَلْتُكَ
sana eğer sorarsam dedi
sabra maiyyetimde asla güç yetiremezsin gerçekten sen sana demedim mi dedi
عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي ۖ قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾
bir özre tarafımdan gerçekten erdin o zaman arkadaş etme beni bunun sonrası bir şeyden
فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا
kaçındılar halkından ikisi yiyecek istediler bir kasaba halkına geldiklerinde sonunda yürüdüler
أَن يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ فَأَقَامَهُ ۖ قَالَ
dedi tuttu düzeltti onu yıkılmağa istiyor/yüz tutuyor bir duvar orada ikisi buldular ikisini misafir etmelerinden
لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ
aranın aramla ayrılışı bu dedi bir ücret karşılığında elbette almıştın isteseydin

Meâl/75: "Dedi: Sana: 'Gerçekten sen, asla maiyyetimde sabır gösteremezsin' demedim mi?"
Meâl/76: "Dedi: Eğer bundan sonra sana herhangi bir şeyden sorarsam o zaman beni arkadaş etme! Gerçekten tarafımızdan (mazur görüleceğin) bir özre ulaştın!"
Meâl/77: "Yürüdüler. Sonunda bir kasaba halkına geldiler. Kent halkından yiyecek istediler. Ama ikisini konuk etmeğe yanaşmadılar. Derken yıkılmağa yüz tutmuş bir duvar buldular. Tuttu duvarı düzeltti. (Musa): 'İsteseydin bunun karşılığında elbette bir ücret alırdın' dedi."

سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾ أَمَّا السَّفِينَةُ

haber vere-ceğim sana | iç yüzünü | o şeyin | güç yetirmedi | üzerinde | bir sabra | gelince | gemiye

فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ

idi | yoksulların | çalışıyorlar | denizde | istedim | kusurlandı-rayım onu | oldu

وَرَاءَهُم مَّلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا الْغُلَامُ

ötelerinde | bir kral | alıyor | her gemiyi | gasbederek | gelince | çocuğa/oğ-lana

فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا

idi | ebeveyni | iki mümin | korktuk | o ikisini zorlamasın-dan | azgınlığa

وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾ فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ

kafirliğe | bunun için is-tedik | bedel verme-sini ikisine | Rabbi ikisinin | hayırlıyı | ondan | temizlikçe | daha yakını

Meâl/78: "Dedi: Bu, aramla aranın ayrılmasıdır. Üzerinde sabır gösteremediğin şeyin iç yüzünü sana haber vereceğim."

Meâl/79: "Gemiye gelelim. O gemi, denizde çalışan yoksullarındı, onu kusurlu yapmak istedim, çünkü o işçilerin ötelerinde bir kral vardı, (yeni, sağlam) her gemiyi gasbederek/zorla alıyordu."

Meâl/80: "Oğlan çocuğuna gelelim: Ana-babası iki mümin idi, onları azgınlığa ve kafirliğe zorlamasından korktuk."

رُحْمًا ﴿٨١﴾ وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ

kentte / iki yetim / iki oğlanın/ iki erkek çocuğun / idi / gelince duvara / merhametçe

وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن يَبْلُغَا

ikisinin erişmelerini / Rabbin murat buyurdu / iyi / babası ikisinin / idi / ikisine âit bir define / altında / idi

أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ وَمَا فَعَلْتُهُ

yapmadım bunu / Rabbinden / bir rahmet olarak / definelerini / çıkarmalarını / erginliklerine

عَنْ أَمْرِي ۚ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

bir sabra / karşısında / güç yetirmedin / iç yüzü o şeyin / işte bu / emrimden

وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ ۖ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

bir hatıra / ondan / karşınızda / okuyacağım / de ki / Zülkarneyn'den / soruyorlar sana

Meâl/81: "Bunun için istedik ki Rableri, temizlikçe ondan hayırlısını ve merhametçe daha yakınını kendilerine bedel versin."

Meâl/82: "Duvara gelelim: O duvar şehirde iki yetim oğlana âitti, duvarın altında ikisine âit bir define vardı. Babaları da iyi bir kimse olduğundan Rabbin o ikisinin erginlik çağlarına ermelerini ve Rabbinden bir rahmet olarak definelerini kendilerinin çıkarmalarını murat buyurdu. Bunu/bunları kendiğilimden yapmadım. İşte karşısında hiçbir sabır gösteremediğin olayların iç yüzü budur."

Meâl/83: "Sana, Zülkarneyn'den soruyorlar. De ki: 'Karşınızda ondan bir hatıra okuyacağım."

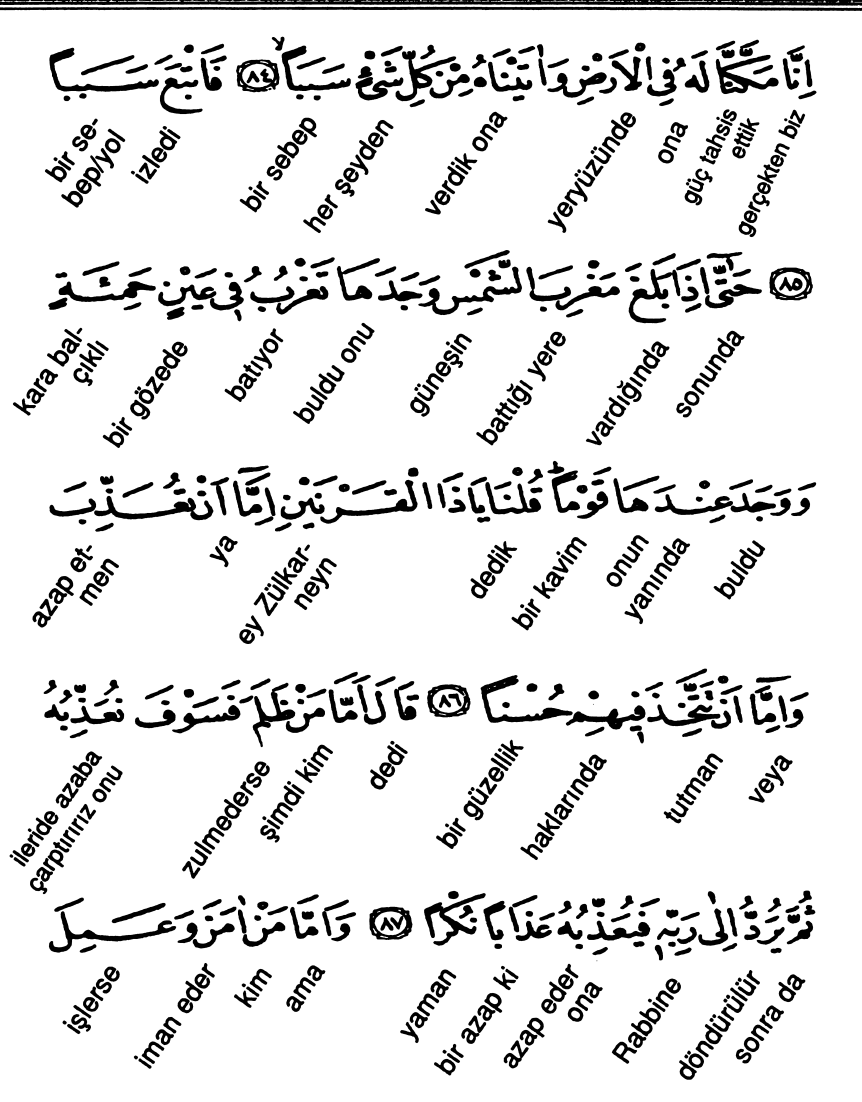

Meâl/84: "Gerçekten biz ona, yeryüzünde güç tahsis ettik ve kendisine her şeyden bir sebep verdik."

Meâl/85: "Derken izledi bir sebep[1]."

Meâl/86: "Sonunda güneşin battığı yere varınca onu, kara balçıklı bir gözede batıyor buldu onun yanında da bir kavme rastladı. Dedik: Ey Zülkarneyn! (Serbestsin) kendilerine azap da edebilirsin yahut haklarında bir güzellik de sergileyebilirsin."

Meâl/87: "Dedi: Şimdi, kim zulmederse onu ileride azaba çarptırırız sonra da o, Rabbine döndürülür o da kendisine görülmedik/yaman bir azapla azap eder."

1- Batıya giden bir yola koyuldu (Celaleyn, II, 10).

صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ ۖ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾ ثُمَّ أَتْبَعَ

izledi sonra kolayı emrimizden kendisine söyleyeceğiz en güzel mükafat olarak işte ona iyi iş

سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ

üzerine bir kavmin doğuyor buldu onu güneşin doğuş yerine vardığında sonunda bir sebep/yol

لَمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾ كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ

yanında o şeyi gerçekten kuşatmıştık işte böyle bir siper onun önünden onlara yapmamıştık

خُبْرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ

buldu iki sed arasına vardığında sonunda bir sebep izledi sonra ilimce

مِن دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾ قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ

ey Zülkarneyn dediler bir söz anlıyorlar olmaya yazdılar bir kavim ikisinin önlerinde

Meâl/88: "Ama kim iman eder ve iyi iş yaparsa ona da mükâfât olarak en güzel/cennet vardır hem de kendisine emrimizden kolayı söyleriz."
Meâl/89: "Sonra (yine) bir yol izledi."
Meâl/90: "Sonunda güneşin doğduğu yere vardığında onu, güneşin önünden kendilerine siper yapmadığımız bir kavmin üzerine doğar buldu."
Meâl/91: "İşte böyle (idi). Gerçekten biz, onun yanındakileri (sahip bulunduğu nice imkanları) ilimce kuşatmıştık."
Meâl/92: "Sonra (yine) bir yol izledi."
Meâl/93: "Sonunda iki sed arasına vardığında bunların önünde bir kavim buldu ki nerede ise hiçbir söz anlamıyorlardı."

إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا

bir vergi / sana / kılalım mı / yerde / fesat çıkaranlar / ve Me'cuc / gerçekten Ye'cuc

عَلَىٰ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾ قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي

bana / haydi yardım edin / daha hayırlıdır / Rabbim / içinde / o şey güçlendirdi beni / dedi / bir sed / aralarında / aramızda / yapman üzerine

بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾ آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ

denkleştiğinde / sonunda / demir / kütleleri / getirin bana / sağlam bir gergi / aralarında / aranızda / kılayım / bir güçle

بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ

üzerine / dökeyim / getirin bana / dedi / bir ateş / onu / yaptığında / nihayet / üfleyin/körükleyin / dedi / iki sadef[2] / arası

قِطْرًا ﴿٩٦﴾ فَمَا اسْطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾

delmeğe / onun için / güç yetiremediler / aşmalarına onu / artık güç yetiremediler / erimiş bakır

Meâl/94: Dediler: 'Ey Zülkarneyn! Gerçekten Ye'cuc ve Me'cuc yerde/bu ülkede fesat çıkarıyorlar, bizimle onlar arasında bir sed yapman için sana bir vergi verelim mi?'

Meâl/95: Dedi: 'Rabbimin beni, içinde güçlü kıldığı şey daha üstündür, haydi bana (fiziki) güçle yardım edin de sizinle aralarında çok sağlam bir gergi/engel yapayım.'

Meâl/96: 'Bana, demir kütleleri getirin.' Sonunda iki sadef/iki uç arası denkleşince dedi: 'Körükleyin!'. Sonra onu bir ateş yaptığında yine dedi: 'Getirin bana üzerine erimiş bakır dökeyim.'

Meâl/97: "Artık (Ye'cuc ve Me'cuc) onu aşmalarına güç yetiremediler. Onu delmeğe de güç yetiremediler."

2- İki sadef, karşılıklı iki baş veya iki yan oluşturan iki meyil ki iki dağ, iki dağın tepeleri veya tepeleriyle kenarları arasındaki yanları, yamaçları yorumu yapılmış olmakla birlikte o kavim ile Ye'cuc ve Me'cuc arasında seddin bir sınırını teşkil eden karşılıklı iki uç veya sedde konulan kütlelerin bitiştirilecek yanları demek de olabilir (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3289).

قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي ۖ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ ۖ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي

Rabbimin va'di oldu dümdüz onu kılar Rabbimin va'di geldiğinde Rabbimden bir rahmet bu dedi

حَقًّا ﴿٩٨﴾ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ

sura üfürülmüştür kiminin içinde dalgalanıyor o gün kimilerini bırakmışız hak

فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾

sunarak o kafirlere o gün cehennemi sunmuşuz toplayarak onları toplamışızdır

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾

dinlemeğe güç yetiremiyorlar idiler Zikrimden perde içinde gözleri idi onlar ki

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ ۚ إِنَّا أَعْتَدْنَا

hazırladık gerçekten biz dostlar berimden kullarımı[1] edinecekleri küfrettiler o kimseler sandı mı

Meâl/98: "Dedi: 'Bu, Rabbim'den bir rahmettir. Rabbim'in va'di geldiğinde onu dümdüz/yerle bir eder. Rabbim'in va'di hak oldu."

Meâl/99: "O gün, birbirleri içinde dalgalanır bir halde bırakmışızdır. Sura da üfürülmüştür ve onları öyle bir toplamışızdır ki?"

Meâl/100: "O gün cehennemi o kafirlere öyle bir sunmuşuzdur ki!"

Meâl/101: "Onlar ki, gözleri Zikrimden/Kur'an'dan bir perde içinde idi, onu dinlemeğe tahammül edemiyorlardı."

1- Melekleri, İsa'yı, Üzeyr'i (Celaleyn, II, 12).

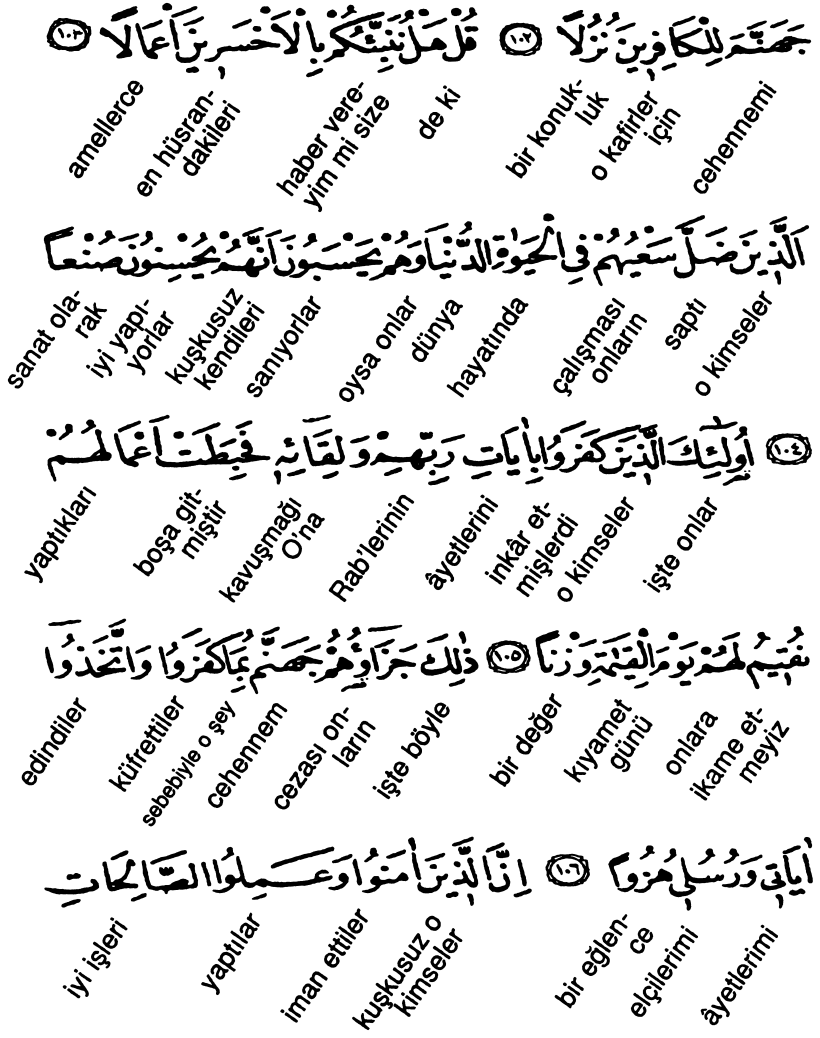

Meâl/102: "O küfredenler, beni bırakıp da kullarımı dostlar edineceklerini mi sandılar? Gerçekten biz cehennemi o kafirler için bir konukluk hazırladık."

Meâl/103: "De ki: 'Size, yapılan işler açısından en çok hüsranda olanları haber vereyim mi?"

Meâl/104: "Onlar ki, dünya hayatındaki çalışmaları kaybolup gitmiştir. Oysa onlar hâlâ kendilerini sanat olarak iyi işler yapmakta olduklarını sanıyorlar."

Meâl/105: "İşte onlar, Rablerinin âyetlerini ve O'nun huzuruna çıkılacağını inkâr etmiş kimselerdir. Artık yaptıkları boşa gitmiştir ve kıyamet günü onlara hiçbir değer vermeyiz."

Meâl/106: "İşte böyle. Küfrettikleri, âyetlerimi ve elçilerimi alaya aldıkları için cezaları cehennemdir!"

كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ

istemeyecekler oralarda sürekli kalacaklar konukluk Firdevs cennetleri onlara oldu

عَنْهَا حِوَلًا ﴿١٠٨﴾ قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ

deniz elbette tükenirdi Rabbimin sözleri için bir mürekkep deniz eğer olsa de ki başka yere geçişi oralardan

قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

yardımcı olarak mislini eğer getirsek Rabbimin sözleri tükenmesi öncesi

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَمَن كَانَ يَرْجُوا

umuyor oldu artık kim tek bir Tanrı Tanrınız ancak bana vahyediliyor gibi sizin bir insan ancak ben de ki

لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾

hiç kimseyi Rabbine ibadette ortak koşmasın iyi bir iş artık yapsın Rabbine kavuşmayı

Meâl/107: "Kuşkusuz iman edip iyi işleri yapmış olanlar, onlara da konukluk olarak Firdevs cennetleri vardır."

Meâl/108: "Oralarda sürekli kalacaklar ve oralardan başka yere geçmeyi istemeyecekler."

Meâl/109: "De ki: 'Eğer, Rabbimin kelimeleri için deniz mürekkep olsa ve bir o kadarını daha yardımcı olarak getirsek Rabbimin kelimeleri tükenmeden elbette deniz tükeniverir."

Meâl/110: "De ki: 'Ben de sadece sizin gibi bir insanım, ancak bana Tanrınızın bir tek Tanrı olduğu vahyediliyor. Artık kim Rabbinin huzuruna çıkmayı umuyorsa iyi bir iş yapsın ve Rabbine ibadette hiç kimseyi ortak koşmasın."

MERYEM SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

كٓهيعٓصٓ ﴿١﴾ ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُۥ زَكَرِيَّآ ﴿٢﴾ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥ نِدَآءً

Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd — rahmetini — Rabbinin — kuluna — Zekeriyyâ'ya — anışı — Rabbine — hani seslenmişti — bir sesleniş

خَفِيًّا ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّى وَهَنَ ٱلْعَظْمُ مِنِّى وَٱشْتَعَلَ ٱلرَّأْسُ شَيْبًا

gizli — demişti — Rabbim — gerçekten ben — gevşedi — kemik — benden — alevlendi — baş — ihtiyarlıktan

وَلَمْ أَكُنۢ بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾ وَإِنِّى خِفْتُ ٱلْمَوَٰلِىَ

olmadım — yakarmakla sana — Rabbim — bedbaht — cidden ben — endişe duydum — soy varislerden

Meâl/1: "Kâf. Hâ. Yâ. Ayn. Sâd[2]."
Meâl/2: "(Bu), Rabbinin rahmetini, kulu Zekeriyya'ya bir anışıdır."
Meâl/3: "Hani Rabbine gizli bir seslenişle seslenmişti."
Meâl/4: "Demişti: 'Rabbim, gerçekten ben, işte bende kemik gevşedi, ihtiyarlıktan baş alevlendi (ak saçlarla tutuştu). Rabbim sana yalvarmakla bedbaht olmadım."

1- Mekke döneminde indirilen sûre, indirilişte 44., tertipte 19. sırada yer alır. 98 ayet, 962 kelime ve 3802 harftir. 58 ve 71. ayetlerinin Medine döneminde indirildiği rivâyet edilir.
2- Bkz. Bakara, âyet, 1.

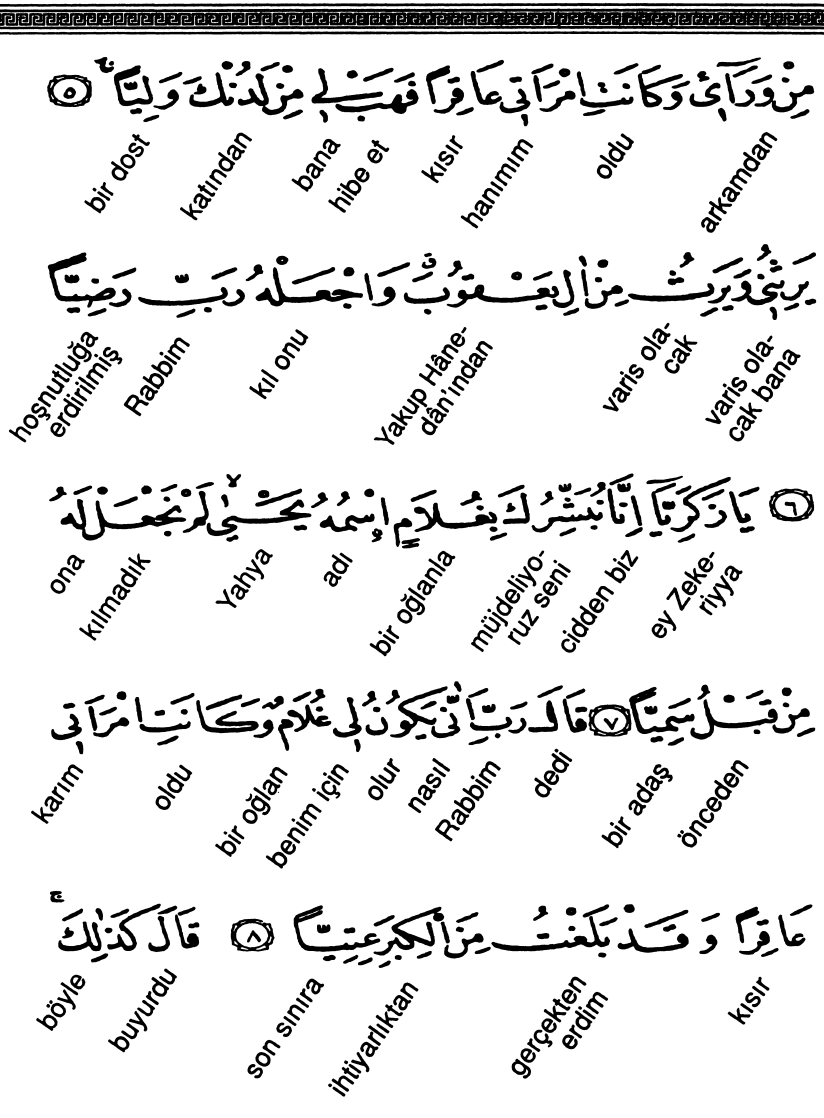

Meâl/5: "Gerçekten ben, arkamdan soy varislerden endişeliyim, karım da kısır! Artık bana katından bir dost lutfeyle."

Meâl/6: "Hem bana varis olacak hem de Yakup Hânedân'ından (kalmış olana) varis olacak. Rabbim onu hoşnutluğ(un)a erdirilmiş eyle"

Meâl/7: "Ey Zekeriyya! Seni bir oğulla müjdeliyoruz ki adı Yahya'dır, daha önce ona bir adaş yapmadık[3]."

Meâl/8: "Dedi: 'Rabbim! Karım kısır, ben de gerçekten yaşlılığın son sınırına varmışken benim için nasıl bir oğul olabilir?'

3- Bu ismi, ondan önce kimseye vermedik (Nesefi, III, 29).

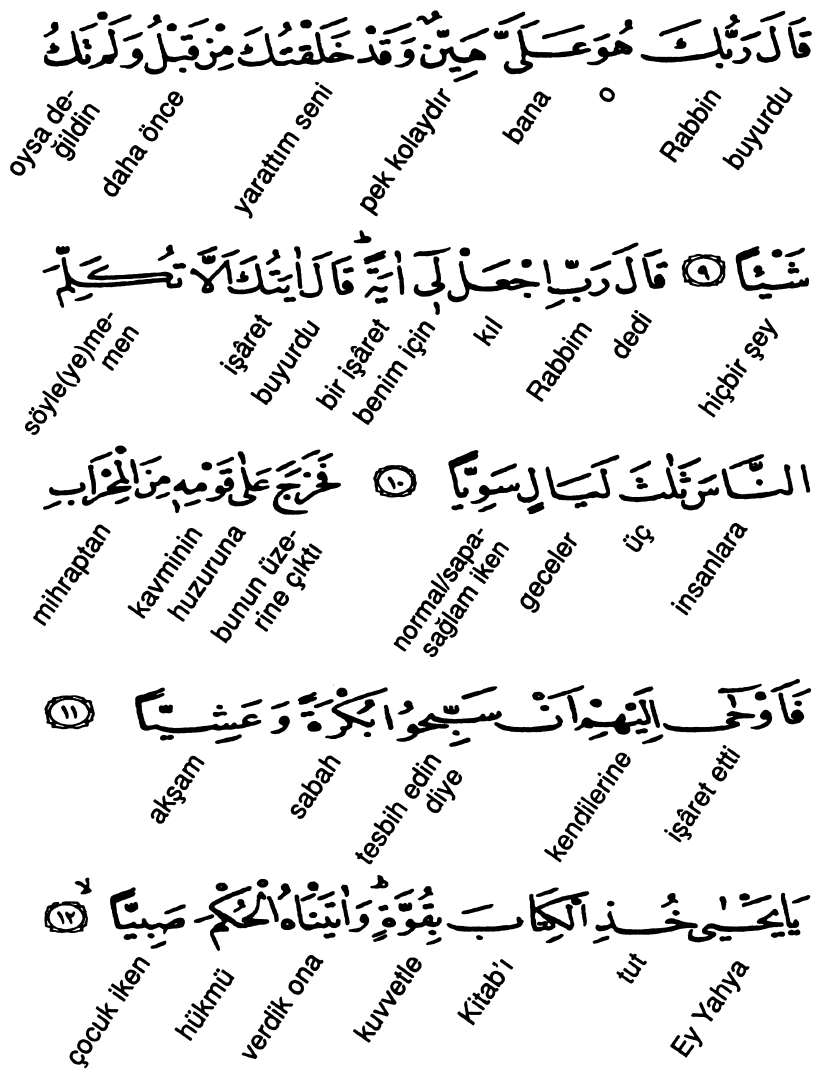

Meâl/9: "Buyurdu: '(İş/olay) böyledir!' Buyurdu Rabbin: 'O, bana göre pek kolaydır. Öyle ya daha önce de sen hiçbir şey değilken seni yaratmıştım!"
Meâl/10: "Dedi: 'Rabbim bana bir işaret ver.' Buyurdu: 'İşâretin, normal/sapasağlam olduğun halde insanlara (gündüzleriyle birlikte) üç gece söz söyleyememendir."
Meâl/11: "Bunun üzerine (Zekeriyya) mihraptan/ibadet hücresinden kavminin huzuruna çıktı ve: 'Sabah-akşam tesbih edin' diye kendilerine işârette bulundu."
Meâl/12: "Ey Yahya! Kitap'ı[1] kuvvetle tut. Ona çocuk iken hükmü[2] verdik."

1- Tevrât'ı (Celaleyn, II, 15).
2- Peygamberlik (a.g.e.a.y.); hikmeti, Tevrât'ı anlamayı, dinde kavrayışı (Nesefi, III, 30).

وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكٰوةً ۖ وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾ وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُن

değildi ebeveynine iyilik yapan pek müttaki idi paklık tarafımızdan ve şefkat

جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾ وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ

öleceği günde doğdu günde ona selâm isyankâr bir zorba

وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾ وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انتَبَذَتْ

bir zaman ayrılmıştı Meryem'i Kitap[3]'ta an diri olarak kaldırılacağı günde

مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾ فَاتَّخَذَتْ مِن دُونِهِمْ حِجَابًا

bir perde önlerinden edindi doğu bir yere âilesinden

فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾ قَالَتْ

dedi normal/düzgün bir insan ona göründü ruhumuzu ona gönderdik

Meâl/13: "Tarafımızdan şefkat ve paklık (da verdik). Pek müttaki idi."
Meâl/14: "Ebeveynine iyilik yapandı. İsyankâr bir zorba değildi."
Meâl/15: "Doğduğu gün, öleceği gün ve diri olarak kaldırılacağı gün selâm ona."
Meâl/16: "Kitap'ta Meryem'i de an. Bir zaman o, âilesinden ayrılarak doğu yönünde bir yere çekildi."
Meâl/17: "Önlerinden bir perde edindi/Onlarla arasına bir perde çekti. Derken kendisine ruhumuzu gönderdik de ona normal bir insan şeklinde göründü."

3- Kur'an'da Celaleyn, II, 14).

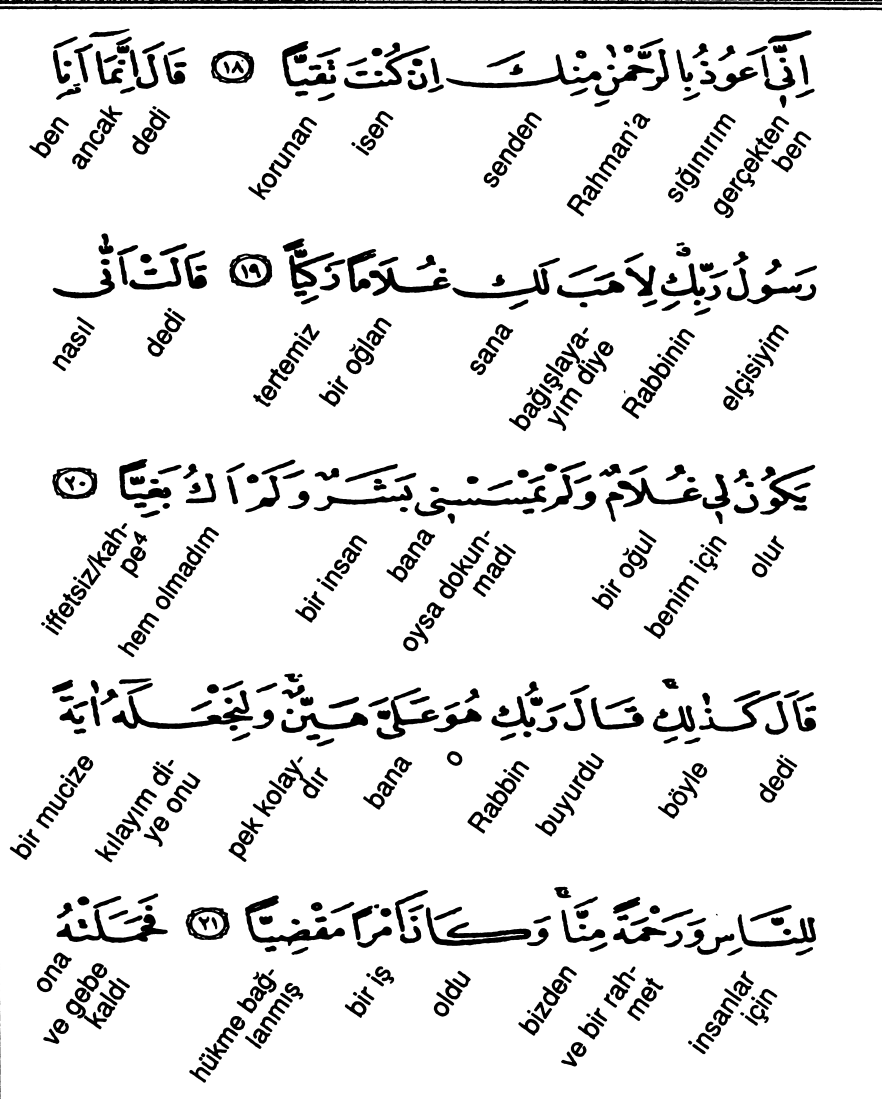

Meâl/18: Dedi: 'Gerçekten ben, senden Rahman'a sığınırım. Takva sahibi isen (çekil).'

Meâl/19: Dedi: 'Ben ancak, sana tertemiz bir oğlan bağışlamam için Rabbinin (görevli) elçisiyim!'

Meâl/20: Meryem dedi: 'Benim için nasıl bir oğul olabilir? Bana bir insan dokunmadı ve ben bir iffetsiz/bir kahpe de olmadım!'

Meâl/21: Dedi: (takdir) böyle!). Rabbin buyurdu: 'O bana pek kolaydır, onu insanlar için bir mucize ve bizden bir rahmet yapalım diye (böyle takdir ettik). Hem hükme bağlanmış (ezelde kararlaştırılmış) bir iş olup bitmiştir.'

4- E. H. Yazır, H. D. K. D.V, 3303.

فَانتَبَذَتْ بِهِۦ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾ فَأَجَآءَهَا ٱلْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ

kütüğüne | doğum sancısı | onu derken götürdü | uzak | bir yere | onunla | çekildi

ٱلنَّخْلَةِ قَالَتْ يَٰلَيْتَنِى مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًا ﴿٢٣﴾

unutulmuş | değersiz bir nesne | olsaydım | bundan önce | ölmüş olsaydım | ah keşke ben | dedi | hurma

فَنَادَىٰهَا مِن تَحْتِهَآ أَلَّا تَحْزَنِى قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

bir su arkı | altında | Rabbin | gerçekten kıldı | üzülme | altından | seslendi ona

وَهُزِّىٓ إِلَيْكِ بِجِذْعِ ٱلنَّخْلَةِ تُسَٰقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

derilmiş | taze | üzerine | dökülsün | hurma | kütüğünü | kendine | silk/salla

Meâl/22: "Derken (Meryem) gebe kaldı ona ve onunla uzak bir yere çekildi."

Meâl/23: Ardından doğum sancısı kendisini bir hurma kütüğüne doğru götürdü. 'Ah, keşke bundan önce ölseydim, unutulup gitmiş değersiz bir nesne olsaydım.'[6] dedi."

Meâl/24: "(Ruh) Meryem'e altından şöyle seslendi: 'Üzülme, gerçekten Rabbin senin altında bir su arkı meydana getirdi;"

Meâl/25: "Hurma kütüğünü kendine doğru silk/salla üzerine taptaze derilmiş hurma dökülsün."

5- 'Ciz' kelimesinin karşılığıdır. 'Ciz', çölde, dalı falan olmayan kuru hurma kütüğüdür (Kurtubi, el-Cami, XI, 92). Öyle anlaşılıyor ki -aşağıda tasvir edildiği üzere- bir başka mucize de kuru hurma kütüğünden Hz. Meryem'e taptaze hurma sunulmasıdır. S.G.

6- Hz. Meryem'in gebe kalması, çocuğun şekillenmesi ve doğurma olayı bir anda gerçekleşmişti (Celaleyn, II, 14).

7- 'Seriyy' kelimesinin, üstün özellikler taşıyan büyük adam manasını dikkate alan bazı müfessirler burada 'seriyy' kelimesiyle Hz. İsa'nın kastedildiğini söylemişlerdir (bkz.Kurtubi, el-Cami, XI, 94).

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ۖ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي

de bir kimseyi beşerden eğer görürsen gözce aydınlan iç ye

إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا ﴿٢٦﴾ فَأَتَتْ بِهِ

onu derken getirdi hiçbir insana bugün asla konuşmayacağım oruç Rahman'a adadım gerçekten ben

قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۖ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾ يَا أُخْتَ

ey hemşiresi çok şaşılacak bir şey andolsun getirdin ey Meryem dediler taşıyor onu kavmine

هَٰرُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

iffetsiz annen değildi kötülük kişisi baban değildi Harun'un

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ ۖ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾ قَالَ

dedi bir çocuk beşikte oldu o kimse ile konuşuruz nasıl dediler ona bunun üzerine işaret etti

Meâl/26: "Ye, iç, gözün aydın olsun. Eğer insanlardan herhangi bir kimse görürsen: 'Gerçekten ben, Rahman'a oruç adadım, bugün asla hiçbir insanla konuşmayacağım.' de."

Meâl/27: "Derken (Meryem) onu taşıyarak kavmine getirdi. Dediler: 'Ey Meryem! Vallahi çok şaşılacak bir şey getirdin!;"

Meâl/28: "Ey Harun'un hemşiresi! Ne baban kötülük adamıydı ne de annen iffetsiz/kahpe idi!"

Meâl/29: "Bunun üzerine (Meryem) ona (İsa'ya) işâret etti. Dediler: 'Beşikte bulunan bir çocuk ile nasıl konuşuruz?"

Meâl/30: "(Hz. İsa) dedi: 'Gerçekten ben, Allah'ın kuluyum, bana o Kitab'ı verdi ve beni bir peygamber yaptı;"

Meâl/31: "Nerede olursam beni mübarek kıldı. Bana, yaşadığım sürece namaz ve zekatla emretti."

Meâl/32: "(Beni) anneme hürmetkâr kıldı. Beni bir zorba, bir ısyankâr yapmadı."

Meâl/33: "Doğduğum günde, öleceğim günde ve diri olarak kaldırılacağım günde selâm bana."

Meâl/34: "İşte hakkında şüphelenip durdukları Meryem oğlu İsa, Hak sözü olarak budur."

مِن وَلَدٍ ۖ سُبْحَانَهُ ۚ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾

hemen oluverir / ol / ona / ancak der / bir işe / hüküm verdiğinde / hâşâ/münezzehtir O / bir çocuk

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ ۗ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ

dosdoğru / yol / işte bu / haydi kulluk edin O'na / Rabbiniz / Rabbim / kuşkusuz Allah

﴿٣٦﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ ۖ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا

küfrettiler / o kimselere / vay / aralarından / hizipler / ihtilafa düştü

مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾ أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ ۙ يَوْمَ يَأْتُونَنَا

bize gelecekler / günde / neler görmüşlerdir / neler işitmişler / azametli / bir günün / meşhedinden

لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

açık / sapıklıkta / bugün / o zâlimler / ne var ki

Meâl/35: "Bir çocuk edinmesi Allah için olacak şey değil! Hâşâ! Münezzehtir O! Bir işe/oluşa hükmettiğinde sadece ona: "Ol" der. Hemen oluverir."

Meâl/36: "Kuşkusuz Allah, benim de Rabbim sizin de Rabbiniz! Haydi O'na kulluk edin. İşte budur dosdoğru yol."

Meâl/37: "Aralarından çıkmış hizipler/gruplar ihtilafa düştüler. Azametli bir günün duruşmasından ötürü vay o küfretmiş olanlara!"

Meâl//38: "Bize gelecekleri gün neler işitmişler, neler görmüşlerdir! Ne var ki o zâlimler açık bir sapıklık içindeler."

1- Görüntüsünden/duruşmasında bulunmaktan.

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ

onlar gaflette onlar iş hani bitirilmiş pişmanlık gününden uyar onları

لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

döndürülürler bize üzerinde ve o kimselere yeryüzüne varis olacağız biz cidden biz iman etmiyorlar

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ ۚ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ﴿٤١﴾

bir peygamber pek doğru idi kuşkusuz o İbrahim'i Kitap'ta an

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي

uzaklaştırmıyor görmüyor işitmiyor o şeye niye taparsın babacığım babasına hani demişti

عَنكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ

gelmedi sana o şey ilimden bana hakikaten geldi gerçekten ben babacığım hiçbir şeyi senden

Meâl/39: "Onları, hani işin bitirilmiş olduğu o pişmanlık günü konusunda uyar! Onlar hâlâ gafletteler! Onlar hâlâ imana gelmiyorlar."

Meâl/40: "Cidden biz, biz yeryüzüne ve üzerindeki kimselere/akıl sahiplerine varis olacağız. Ancak bize döndürülürler."

Meâl/41: "Kitap'ta İbrahim'i de an. Kuşkusuz o, pek doğruydu, bir peygamber idi."

Meâl/42: "Hani babasına demişti: 'Babacığım! İşitmez, görmez ve senden hiçbir şeyi gidermez[2] bir şeye niçin taparsın?"

1- Nesefi, III, 36.

2- Yahut: 'sana, fayda ve zarar vermek elinden gelmez.' (Celaleyn, II, 15).

Meâl/43: "Babacığım! Gerçekten ben, cidden bana, ilimden sana gelmemiş bilgi geldi, haydi bana tabi ol seni dümdüz bir yola ileteyim!"
Meâl/44: "Babacığım! Şeytana tapınma, çünkü şeytan, olmuştu Rahman'a ısyankâr!"
Meâl/45: "Babacığım! Cidden ben, sana Rahman'dan bir azap dokunacak da şeytanın dostu olacaksın diye korkuyorum![3]"
Meâl/46: "(Babası): 'İbrahim! Sen, tanrılarımdan yüz mü çeviriyorsun? (Onlara dil uzatmağa[4]) son vermezsen elbette kesinlikle seni recmederim! Uzun bir süre benden ayrıl!' dedi."
Meâl/47: "(İbrahim): 'Selâm sana. Senin için Rabbimden mağfiret dileyeceğim. Cidden O, bana pek lutufkârdır.' dedi."

3- Şöyle de meallendirebiliriz: 'Babacığım! Cidden ben, sana Rahmandan bir azabın dokunmasından, bunun sonucunda şeytan için bir dost oluvermenden korkuyorum.'
4- Celaleyn, II, 16.

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُو رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ

olmamam umulur Rabbime yakarıyorum Allah'ın berisinden yakarıyor-sunuz ve o şeyden sizden ayrılıyorum

بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾ فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

Allah'ın berisinden tapıyorlar ve o şeyden ayrıldı on-lardan ne zaman bedbaht Rabbime yakarış ile

وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾ وَوَهَبْنَا

bağışladık peygamber yaptık hepsini Yakub'u İshak'ı ona lutfettik

لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾ ۞ وَاذْكُرْ

an pek yüce doğruluk dilini onlar için kıldık rahmeti-mizden kendilerine

فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ ۖ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ﴿٥١﴾

bir pey-gamber bir elçi, idi ihlasa er-dirilmiş[5] idi gerçekten o Musa'yı Kitap'ta

Meâl/48: "Sizden ve Allah'ın berisinden yakarıp durduklarınızdan ayrılıyorum, Rabbime yakarıyorum. Rabbime yakarışla bedbaht olmamam umulur."
Meâl/49: "Onlardan ve Allah'ın berisinden taptıklarından ayrılınca kendisine İshak ile Yakub'u lutfettik ve hepsini peygamber yaptık."
Meâl/50: "Kendilerine rahmetimizden bağışladık ve onlar için doğruluk dilini pek yüce kıldık."
Meâl/51: "Kitap'ta Musa'yı da an. Gerçekten o, ihlâsa erdirilmişti ve bir elçi, bir peygamberdi."

5- Manevi pisliklerden arındırılmıştı (a.g.e.a.y.).

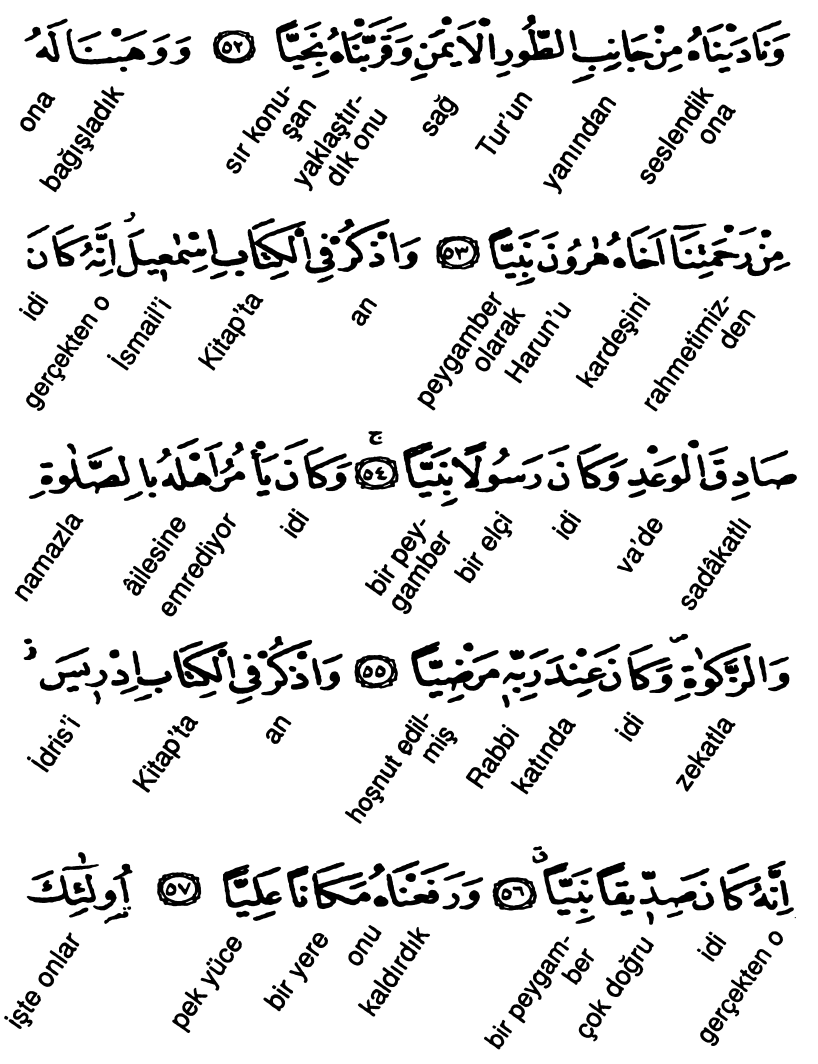

Meâl/52: "Ona, Tur'un sağ tarafından seslendik ve kendisini sır konuşan olarak yaklaştırdık."

Meâl/53: "Ona, rahmetimizden kardeşini, Harunu peygamber olarak lutfettik."

Meâl/54: "Kitap'ta, İsmail'i de an, çünkü o va'de sadakat gösterendi, bir elçi, bir peygamberdi."

Meâl/55: "Âilesine/kavmine[1], namazı, zekatı emrediyordu. Rabbi katında hoşnutluğa erdirilmişti."

Meâl/56: "Kitap'ta İdris'i de an. Gerçekten o, çok doğruydu, bir peygamberdi."

Meâl/57: "Onu, pek yüce bir yere kaldırdık."

1- Celaleyn, II, 16/Ümmetine (Kurtubi, el-Cami, XI, 116).

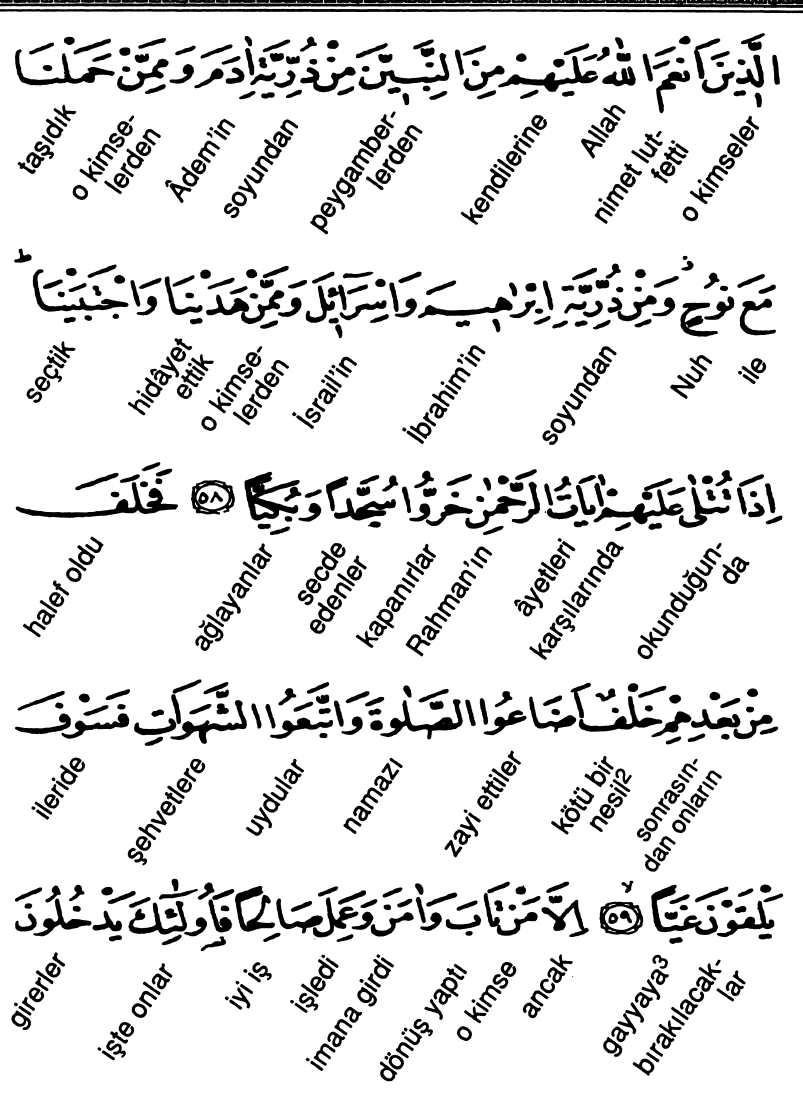

Meâl/58: "İşte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerden, Âdem'in soyundan, Nuh ile birlikte taşıdıklarımızdan İbrahim'in, İsrail'in soyundan, doğru yola ilettiğimiz ve seçtiğimiz kimselerdendir. Karşılarında Rahman'ın âyetleri okunduğunda secde edenler, ağlayanlar olarak yerlere kapanırlardı."

Meâl/59: "Derken, arkalarından öyle kötü bir nesil geldi ki namazı zayi ettiler, şehvetlere uydular. İleride gayyaya bırakılacaklar."

2- Nesefi, III, 39.

3- Azgınlık cezasına çarptırılacaklar. Araplara göre her kötülük bir gayy, her hayır da bir reşâd, bir hayırhahlıktır (Nesefi, III, 39);/ bir fenalığa bir hüsrana (Kurtubi, el-Cami, XI, 125)/ cehennemdeki bir vadiye (Celaleyn, II, 17).

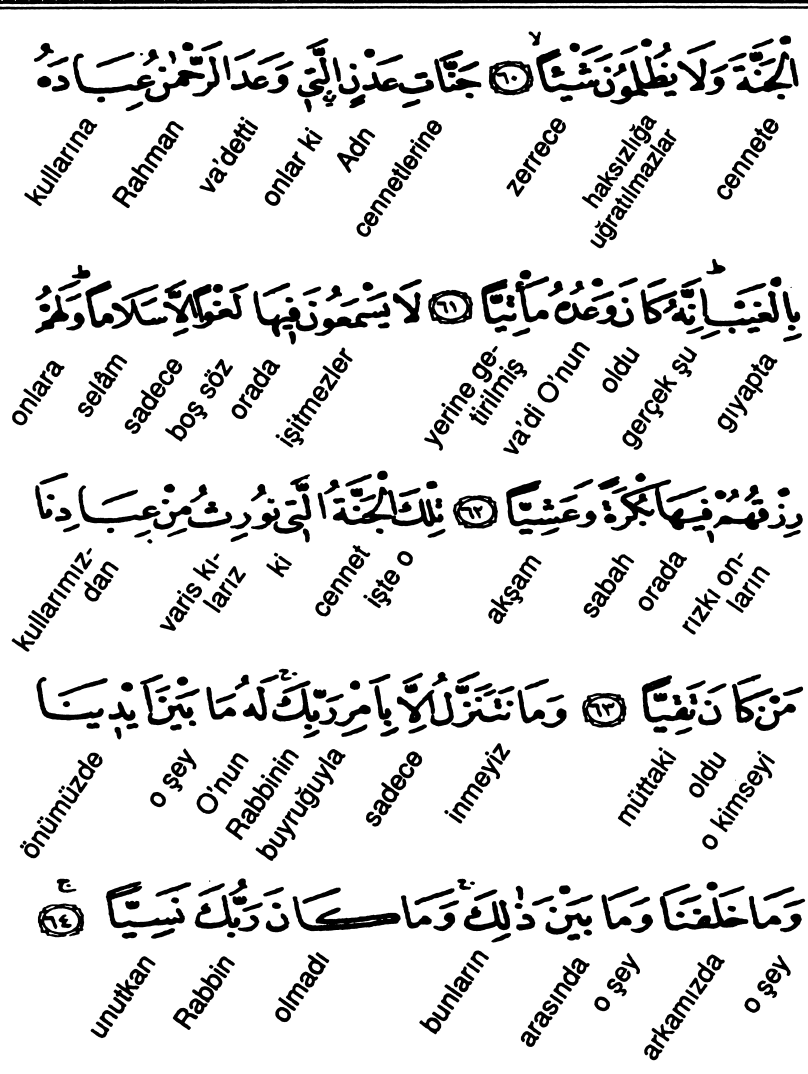

Meâl/60: "Ancak dönüş yapıp imana giren ve iyi bir iş yapan, işte onlar, cennete girerler ve zerrece haksızlığa uğratılmazlar."

Meâl/61: "Rahman'ın kullarına gıyapta va'd buyurduğu Adn cennetlerine! Gerçek şu: O'nun va'di yerine getirilmiştir."

Meâl/62: "Orada boş lakırtı işitmezler. Sadece 'selâm' (sözcüğünü duyarlar). Onlara orada, sabah-akşam rızıkları vardır."

Meâl/63: "İşte o cennet, kullarımızdan müttaki olanı mirasçı kılacağımız cennettir."

Meâl/64: "(Biz elçiler) ancak Rabbinin buyruğuyla ineriz/indiririz[4]. Önümüzdeki de arkamızdaki de bunların arasındaki de yalnız O'nundur. Rabbin unutkan olmamıştır!"

4- Kurtubi, el-Cami, XI, 129.

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهٖ ؕ

O'na ibadette | sabır göster | O'na ibadet eyle | ikisinin arasında | ve o şeyin | yerin | göklerin | Rabbi

هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ۝٦٥ ع وَيَقُوْلُ الْاِنْسَانُ ءَاِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ

cidden ileride | öldüğümde mi | insan | diyor | adaş | O'nun için | biliyor musun

اُخْرَجُ حَيًّا ۝٦٦ اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ

değildi | önceden | onu yaratmıştık | cidden biz | insan | düşünmüyor mu | canlı | çıkarılacağım

شَيْـًٔا ۝٦٧ فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِيْنَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ

çevresinde | onları | elbette kesinlikle bulunduracağız | sonra | şeytanları | onları | elbette behemehal toplayacağız | yemin olsun Rabbine | hiçbir şey

جَهَنَّمَ جِثِيًّا ۝٦٨ ج ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيْعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ

daha yaman | hangisi onların | grup | her | -den | elbette kesinlikle ayıracağız | sonra | dizleri üstü | cehennemin

Meâl/65: "Göklerin, yerin ve bu ikisi arasında bulunanların Rabbidir. Öyle ise O'na ibadet eyle ve O'na ibadette sabır göster. O'nun için herhangi bir adaş biliyor musun?"
Meâl/66: "İnsan: 'Öldüğümde mi, cidden ileride mi canlı olarak çıkarılacağım?' diyor."
Meâl/67: "İnsan, kendisi hiçbir şey değilken hakikaten bizim onu yaratmış olduğumuzu düşünmüyor mu?"
Meâl/68: "Rabbine yemin olsun ki elbette behemehal onları ve şeytanları toplayacağız, sonra elbette kesinlikle kendilerini dizleri üstü cehennemin çevresinde bulunduracağız."

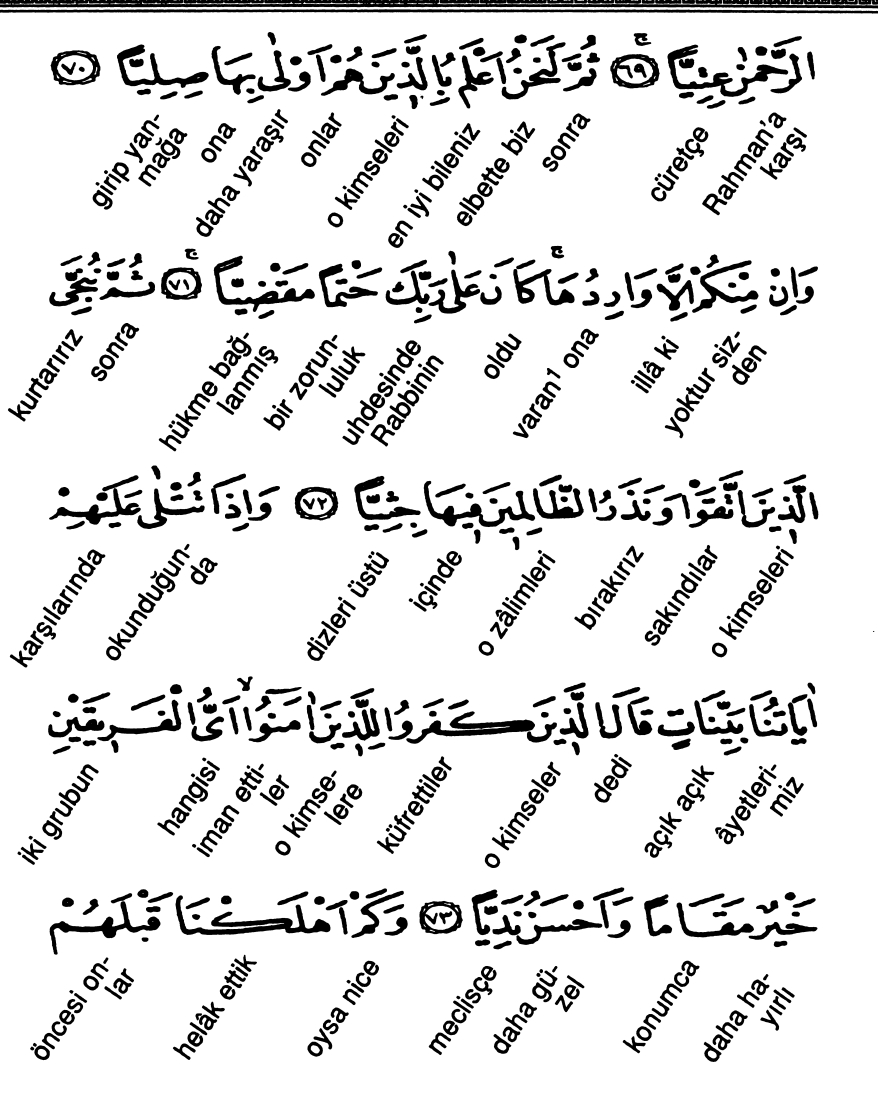

Meâl/69: "Sonra her gruptan, Rahman'a karşı cüretçe/serkeşlikçe en yamanları hangisi ise (onları) elbette kesinlikle ayıracağız."

Meâl/70: "Sonra elbette biz, ona girip yanmağa kimlerin daha yarayışlı olduğunu en iyi bileniz."

Meâl/71: "İçinizden oraya varmayacak hiç kimse yoktur. Bu, Rabbinin uhdesinde hükme bağlanmış bir zorunluluktur."

Meâl/72: "Sonra, sakınmış olanları kurtarırız, o zâlimleri de dizleri üstü içinde bırakırız."

Meâl/73:" Karşılarında âyetlerimiz açık açık okunduğunda o küfredenler iman etmiş olanlara: 'İki gruptan hangisi makamca daha hayırlı, meclisçe daha güzeldir.' dedi."

1- Giren (Celaleyn, II, 17)/ uğrayan (Kurtubi, el-Cami, XI, 137 bir yorum).

مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَٰثًا وَرِءْيًا ﴿٧٤﴾ قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلَٰلَةِ

sapıklıkta olduysa kim de ki görüntüce malca daha güzel onlar çağı/kuşağı

فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَٰنُ مَدًّا ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ

azabı ya va'dolunuyorlar o şeyi gördüklerinde sonunda uzatarak/süre vererek Rahman ona uzatsın/süre versin

وَإِمَّا السَّاعَةَ ۚ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ

daha zayıf konumca daha kötü o kim yakında bilecekler saati ya

جُندًا ﴿٧٥﴾ وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۗ وَالْبَاقِيَاتُ

kalıcılar hidâyeti hidâyeti benimsemişler o kimselere Allah artırır taraftarca

الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

sonuçça hayırlıdır karşılıkça Rabbin katında hayırlıdır iyiler

Meâl/74: "Oysa onlardan önce mal ve görüntüce kendilerinden daha güzel nice kuşağı helâk ettik."

Meâl/75: "De ki: 'Kim sapıklık içinde ise, Rahman kendisine alabildiğince süre versin.Sonunda va'dedilegeldikleri azabı veya saatı/kıyameti gördüklerinde kimmiş konumca daha kötü, kimmiş taraftarca daha zayıf görürler."

Meâl/76: "Allah, hidâyeti benimsemişlere daha fazla hidâyet verir. İyi iyi kalıcı işler Rabbin katında karşılıkça daha hayırlıdır, sonuçça/varılacak yer bakımından daha hayırlıdır."

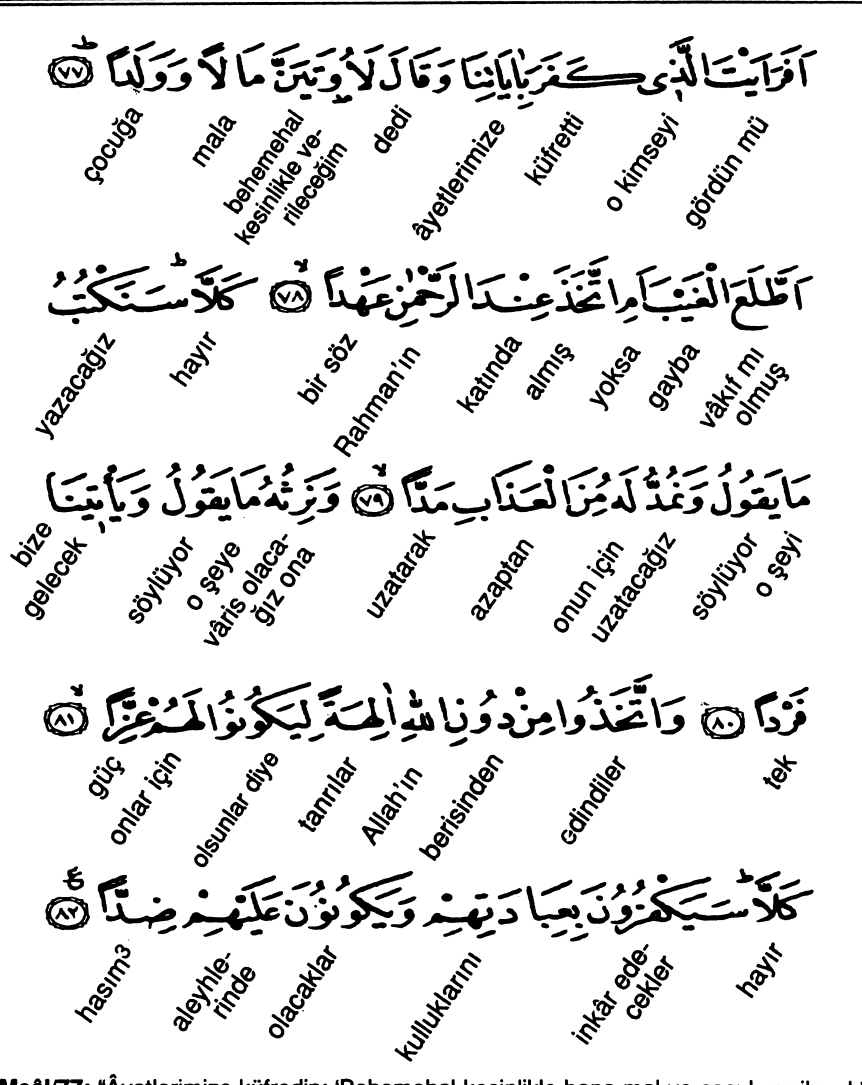

Meâl/77: "Âyetlerimize küfredip: 'Behemehal kesinlikle bana mal ve çocuk verilecek' diyeni gördün mü?"
Meâl/78: "Gayba vâkıf mı olmuş yoksa Rahman'ın katında bir söz mü almış?"
Meâl/79: "Hayır! İş öyle değil[1]. Söylediğini yazacağız ve onun için azabı uzattıkça uzatacağız."
Meâl/80: "Ona, o söylediğine biz vâris olacağız[2], kendisi bize tek gelecek!"
Meâl/81: "Kendileri için bir güç olsunlar diye Allah'ın berisinden tanrılar edindiler."
Meâl/82: "Hayır! (O tanrılar[4]) onların ibadetlerini inkar edecekler ve aleyhlerinde hasım olacaklar."

1- Kurtubi, el-Cami, XI, 147.
2- Dünyada kendisine mal-evlad ne vermişsek hepsini kendisinden çekip alacağız (a.g.e.a.c. 148).
3- Nesefi, III, 45.
4- Celaleyn, II, 18.

أَلَمْ تَرَ أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا

kışkırtarak onları kışkırtıyorlar | kafirlerin | üzerine | şeytanları | saldık | gerçekten biz | görmedin mi

﴿٨٣﴾ فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾ يَوْمَ نَحْشُرُ

toplayacağımız | günde | saydıkça | onlar için | sayıyoruz | ancak | aleyhlerinde | öyle ise acele etme

ٱلْمُتَّقِينَ إِلَى ٱلرَّحْمَٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾ وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ

cehenneme | suçluları | süreceğimiz | binitler üzerinde | Rahman'a | müttakileri

وِرْدًا ﴿٨٦﴾ لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَٰعَةَ إِلَّا مَنِ ٱتَّخَذَ عِندَ

katında | almış | o kimse | ancak | şefâata | sahip olamazlar | yaya susuz

Meâl/83: "Görmedin mi? Gerçekten biz, şeytanları kafirler üzerine salmışız da onları kışkırtıp duruyorlar."

Meâl/84: "Öyle ise onların aleyhinde acele etme. Ancak, onlar için (günleri, geceleri ve nefesleri[5]) saydıkça sayıyoruz!"

Meâl/85: "Müttakileri binitler üzerinde/heyetler halinde[7] Rahman('ın cennetin)e[8] toplayacağımız gün;"

Meâl/86: "ve suçluları da cehenneme yaya ve susuz bir halde süreceğimiz (gün;)"

5- a.g.e.a.y.
6- Nesefi, III, 45.
7- Kurtubi, el-Cami, XI, 151.
8- a.g.e.a.y.

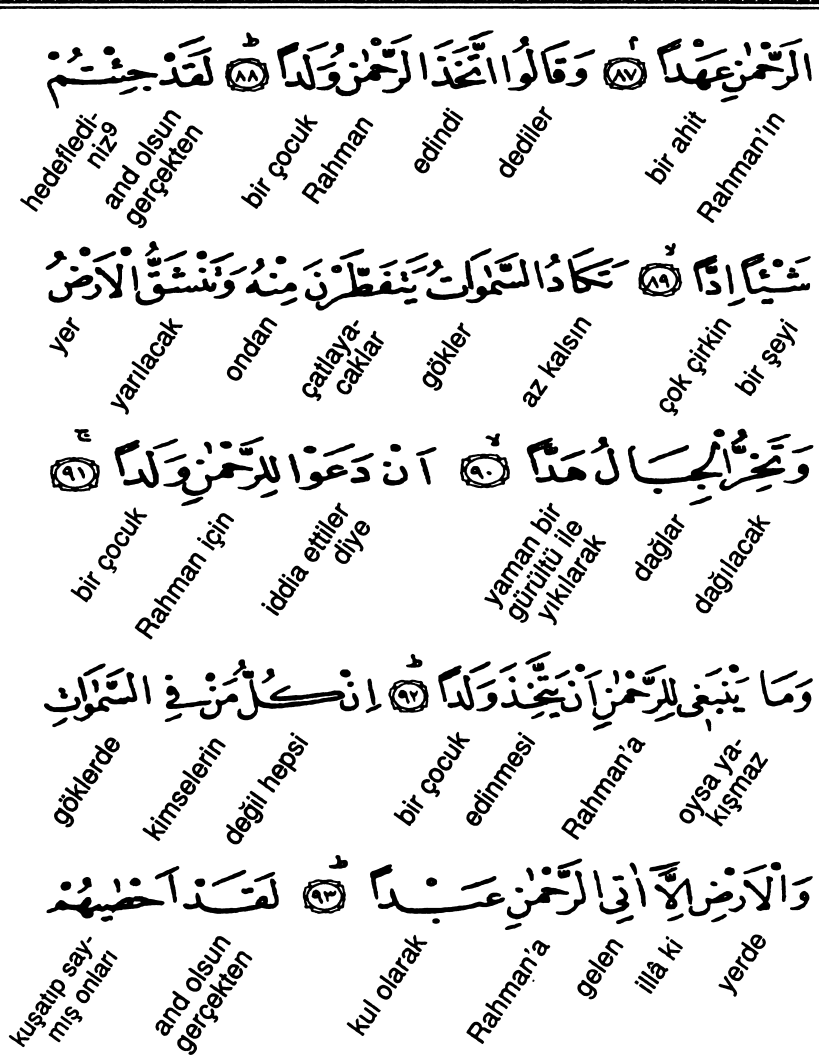

Meâl/87: "Rahman'ın katında bir ahit almış olandan başkaları şefâata sahip olamazlar."
Meâl/88: 'Rahman bir çocuk edindi' dediler.
Meâl/89: "And olsun, gerçekten çok çirkin bir şeyi hedeflediniz."
Meâl/90: "Bundan ötürü az kalsın gökler çatlayacak, yer yarılacak, dağlar yaman bir gürültü ile yıkılıp dağılacak."
Meâl/91: "Rahman için bir çocuk iddia ettiler diye!"
Meâl/92: "Oysa Rahman'a, çocuk edinmesi yakışmaz."
Meâl/93: "Göklerde ve yerde bulunanların hepsi illâki Rahman'a kul köle olarak gelir."

9- Meci'de kasd, hedef (bkz. el-Isfahani, Rağıb, 104) anlamı vardır. S.G.

وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

sayarak/bir bir saymış kendilerini | hepsi onların | gelir O'na | kıyamet günü | tek

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾ فَإِنَّمَا

iman ettiler kuşkusuz o kimseler | işlediler iyi işleri | kılacak onlara | Rahman | bir sevgi | ancak

يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا ﴿٩٧﴾ وَكَمْ

dilinle onu kolaylaştırdık | müttakileri onunla müjdeliyesin | yaman düşmanlar bir toplumu onunla uyarasın | nice

أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

öncesi onlar helak ettik | çağ/kuşak | hissediyor musun onlardan | hiçbirini | veya işitiyor musun onlara âit | gizli bir ses

Meâl/94: "And olsun ki gerçekten onları kuşatıp (topluca) saymış, kendilerini bir bir saymış!"

Meâl/95: "Onların hepsi kıyamet günü O'na tek (başına) gelir."

Meâl/96: "Kuşkusuz iman edip iyi işleri yapanlar... Rahman onlar için bir sevgi yaratır."

Meâl/97: "Onu ancak senin dilinle kolaylaştırdık ki kendisiyle müttakileri müjdeleyesin ve yaman düşman olan bir topluluğu onunla uyarasın."

Meâl/98: "Onlardan önce nice çağı/kuşağı helak ettik. İçlerinden hiçbirini hissediyor musun veya kendilerine âit gizli bir ses işitiyor musun?"

TÂHÂ SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

طٰهٰ ﴿١﴾ مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ ﴿٢﴾ إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن

Tâ, Hâ[2] | sana | Kur'an'ı | bedbaht[3] olman için | ancak | bir hatırlatma için | o kimseye | indirmedik

يَخْشَىٰ ﴿٣﴾ تَنزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَىٰ ﴿٤﴾

yeri | gökleri | en yüce-ler | yarattı | o Zâttan | peyder pey bir indirilişle | ürperiyor

الرَّحْمَٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ ﴿٥﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ

Rahman | Arş üze-rine | istivâ[5] etti | O'nun | göklerdeki

Meâl/1: "Tâ Hâ."
Meâl/2: "Kur'an'ı sana bedbaht olasın diye indirmedik."
Meâl/3: "Ancak, saygıyla ürperen kimseye bir hatırlatma olsun (diye indirdik.)"
Meâl/4: "Yeri ve yüce-yüksek[4] gökleri yaratandan peyder pey bir indirilişle (indirdik.)"
Meâl/5: "Rahman, Arş üzerine istivâ etti/kuruldu."

1- İndirilişte 45., tertipte 20. sırada yer alan sûre, Mekke döneminde indirilmiş olup Kûfî'lerin tesbitine göre 135 âyet, 1341 kelime, 5242 harftir.
2- Bkz. Bakara, âyet 1, ilgili dip not.
3- Yorulman/güçlük çekmen/üzüntüden kendini yiyip bitirmen için (Kurtubi, el-Cami, XI, 161 vd.)
4- a.g.e.a.y.
5- Bkz. A'râf, âyet, 54.

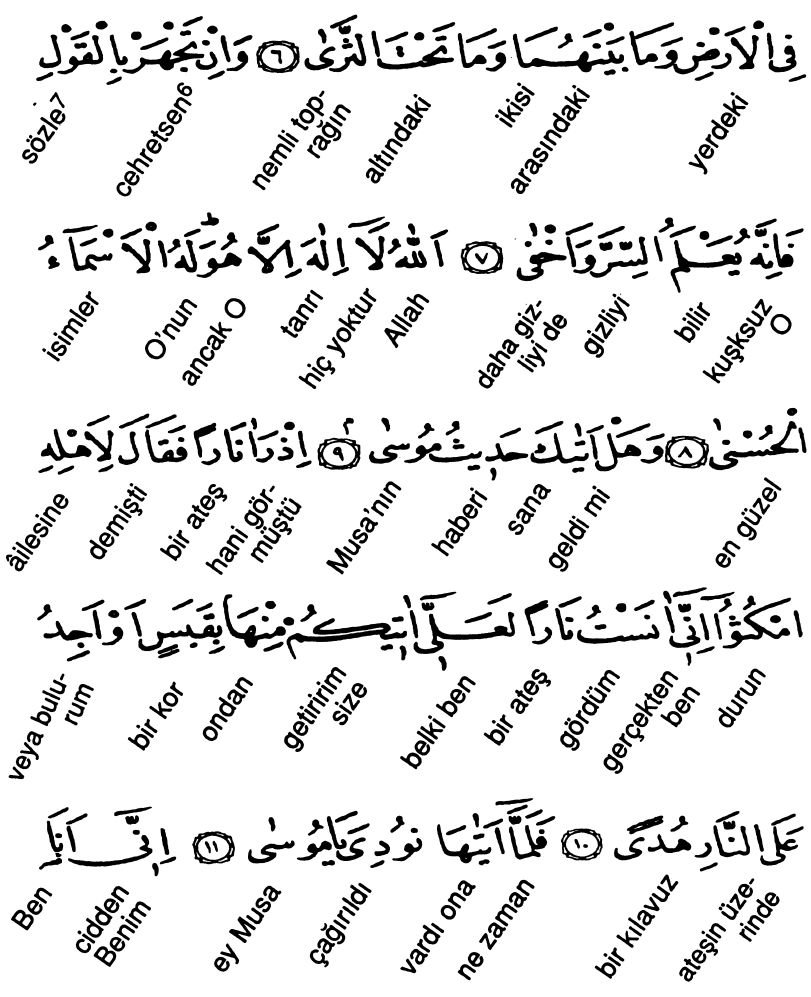

Meâl/6: "Göklerdekiler, yerdekiler, bu ikisi arasındakiler ve nemli toprağın altındakiler yalnız O'nundur."

Meâl/7: "Sözü yüksek sesle söylesen de (farketmez) kuşkusuz O, gizliyi de bilir daha gizliyi de."

Meâl/8: "Allah, O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. En güzel isimler sadece O'nundur."

Meâl/9: "Sana, Musa'nın haberi geldi mi?"

Meâl/10: "Hani bir ateş görmüştü de âilesine demişti: 'Burada durun/bekleyin, gerçekten ben bir ateş gördüm, belki ben ondan size bir kor getiririm yahut ateş üzerinde/çevresinde bir kılavuz bulurum."

Meâl/11: "Ona/ateşe vardığında: 'Ey Musa' diye çağırıldı."

6- Sesini yükseltsen de (Nesefi, III, 49).

7- Zikir ve dua ile (Celaleyn, II, 19.)

رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۖ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

Tuva'da kutsal vadide gerçekten sen iki papu-çunu haydi çıkar Rabbin

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾ إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا

Ben ancak tanrı hiç yoktur Allah Ben cidden Be-nim vahyolu-nuyor o şeyi öyle ise dinle seçtim seni Ben

فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾ إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ

nerede ise oluyorum gelmekte kuşkusuz saat zikrim için namazı dosdoğru kıl haydi kulluk et Bana

أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾ فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا

ondan sakın çevir-mesin seni koşuyor o şeyle her canlı karşılansın gizliyorum onu

مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ﴿١٦﴾ وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ

sağındaki nedir o sonra he-lak olursun keyfine uymuş ona inanmıyor o kimse

Meâl/12: "Cidden Benim Ben, Rabbin! Haydi papuçlarını çıkar. Gerçekten sen kutsal vadide, Tuva'dasın."

Meâl/13: "Ben seni seçtim, öyle ise vahyolunanı dinle."

Meâl/14: "Cidden Benim Ben Allah. Benden başka hiçbir tanrı yoktur! Öyle ise Bana kulluk et, anılmam için namazı dosdoğru kıl.

Meâl/15: "Kuşkusuz saat/kıyamet anı gelmekte. Ben nerede ise onu gizliyorum ki her canlı çalıştığıyla karşılansın[8] "

Meâl/16: "Sakın seni, ona inanmayıp keyfine uymuş kimse ondan çevirmesin, yoksa helak olursun!"

8- Herkese yaptığının ödülü/cezası verilsin.

يَٰمُوسَىٰ ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا۟ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا

onunla silkerim üzerine dayanırım asam o dedi ey Musa

عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَـَٔارِبُ أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾ قَالَ أَلْقِهَا يَٰمُوسَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَلْقَىٰهَا

hemen bı-raktı onu ey Musa bırak onu buyurdu diğer ihtiyaçlar onda benim için koyunla-rıma

فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ ۖ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا

durumuna döndüre-ceğiz onu korkma tut onu buyurdu koşuyor bir yılan o bir de ne görsün

ٱلْأُولَىٰ ﴿٢١﴾ وَٱضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ

dışı bembeyaz çıksın koynuna elini sok ilk

سُوٓءٍ ءَايَةً أُخْرَىٰ ﴿٢٢﴾ لِنُرِيَكَ مِنْ ءَايَٰتِنَا ٱلْكُبْرَى ﴿٢٣﴾ ٱذْهَبْ

git en büyük mucizeleri-mizden gösterelim diye sana başka bir mucize kötülük

Meâl/17: "Nedir o sağındaki/sağ elindeki ey Musa?"
Meâl/18: Dedi: 'O, asamdır, üzerine dayanırım, onunla koyunlarıma (yaprak) silkerim, onda benim için başka ihtiyaçlar var[9].'
Meâl/19: Buyurdu: 'Bırak onu ey Musa!'
Meâl/20: "Hemen bıraktı onu. Bir de ne görsün bir yılan olmuş koşuyor!"
Meâl/21: Buyurdu: 'Tut onu, korkma! Onu ilk durumuna döndüreceğiz.'
Meâl/22: "Elini de koynuna sok, bir başka mucize olarak kötülüksüz/hastalıksız bembeyaz çıksın."
Meâl/23: "Sana en büyük mucizelerimizden bir kısmını gösterelim diye."

9- Onu daha başka ihtiyaçlarım için de kullanırım.

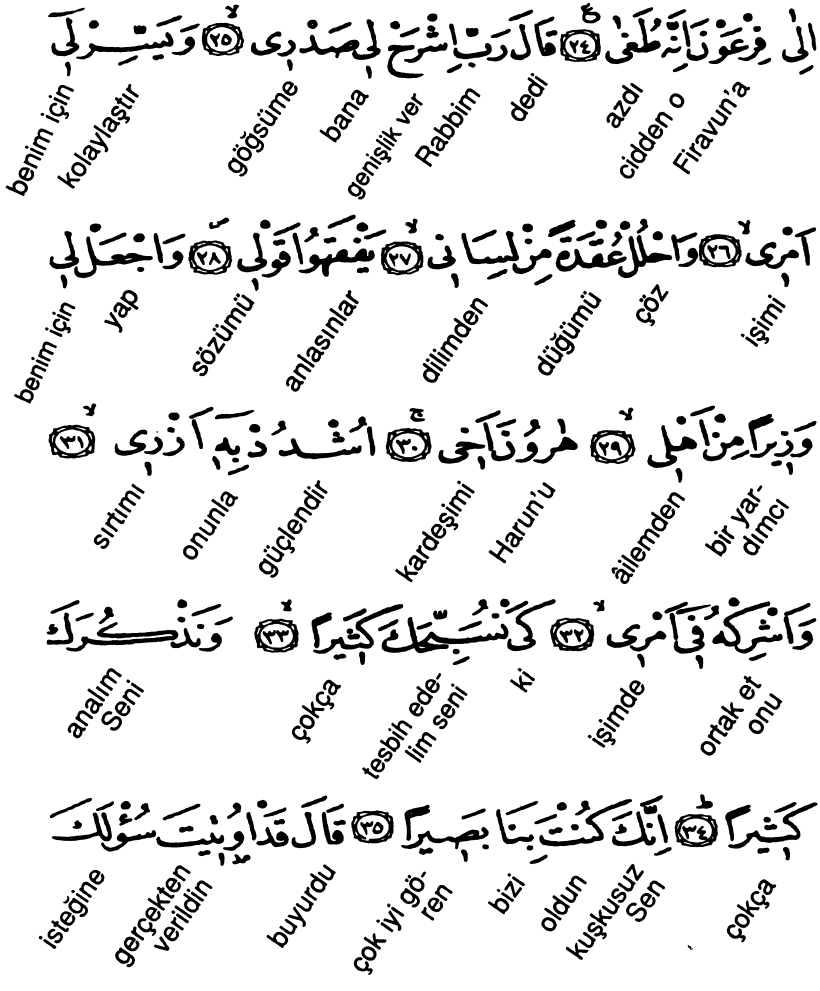

Meâl/24: Firavun'a git, cidden o azdı.
Meâl/25: Dedi: 'Rabbim! Bana, göğsüme genişlik ver.
Meâl/26: Benim için işimi kolaylaştır,
Meâl/27: Dilimden düğümü çöz,
Meâl/28: Anlasınlar sözümü,
Meâl/29: Benim için âilemden bir yardımcı ver.
Meâl/30: Hurun'u, kardeşimi.
Meâl/31: Onunla sırtımı güçlendir,
Meâl/32: Onu işime ortak et.
Meâl/33: Ki, Seni çokça tesbih edelim,
Meâl/34: Analım Seni çokça,
Meâl/35: Kuşkusuz Sen, bizi çok iyi görmektesin.'

يَٰمُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ﴿٣٧﴾

başka kez sana lutufta bulunmuştuk and olsun ey Musa

إِذْ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰٓ ﴿٣٨﴾ أَنِ ٱقْذِفِيهِ فِى ٱلتَّابُوتِ فَٱقْذِفِيهِ

onu bırak tabuta onu koy vahyedileni annene hani vahyetmiştik

فِى ٱلْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ ٱلْيَمُّ بِٱلسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّى وَعَدُوٌّ لَّهُۥ ۖ

ona düşman bana düşman alsın onu sahile derya onu atsın deryaya/ırmağa

وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّى وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِىٓ ﴿٣٩﴾ إِذْ تَمْشِىٓ

hani yürüyor gözüm önünde yapılasın/yetiştirilesin kendimden sevgi üzerine bırakmıştım

أُخْتُكَ فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُۥ ۖ فَرَجَعْنَٰكَ إِلَىٰٓ أُمِّكَ

anana böylece döndürdük seni bakacak ona o kimseye size rehberlik edeyim mi diyordu kızkardeşin

Meâl/36: Buyurdu: 'Ey Musa! Gerçekten erdirildin isteğine!'
Meâl/37: And olsun biz sana, bir başka seferinde de lutufta bulunmuştuk.
Meâl/38: Hani, annene vahyedileni (şöyle) vahyetmiştik:
Meâl/39: 'Onu tabutun içine koy, onu/tâbûtu da deryaya/ırmağa bırak, derya onu sahile atsın. Kendisini bana da düşman ona da düşman (biri) alsın.' (Ey Musa) gözümün önünde yetiştirilmen için üzerine kendimden bir sevgi de bırakmıştım.*

1- Nil nehrine

كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ

ki gözü aydın olsun üzülmesin öldürmüş-tün birini de kurtar-mıştık seni kederden

وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ

geldin sonra Medyen halkı içinde yıllarca kaldın sınadıkça sınadık seni

عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ ﴿٤٠﴾ وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي ﴿٤١﴾ اذْهَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ

kardeşin sen git kendim için yaptım seni ey Musa bir kader üstüne

بِآيَاتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي ﴿٤٢﴾ اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٤٣﴾

azdı çünkü o Firavun'a ikiniz gidin zikrimde ikiniz gevşek olmayın mucizele-rimle

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ ﴿٤٤﴾ قَالَا رَبَّنَا

Rabbimiz ikisi de-diler veya ür-perir öğüt alır belki o yumuşak bir söz ona ikiniz söy-leyin

Meâl/40: "Hani kızkardeşin yürüyor ve: 'Size, ona bakacak birini göstereyim mi?' diyordu. Böylece seni annene döndürmüştük ki gözü aydın olsun, üzülmesin. Bir de sen bir cana kıymıştın da seni kederden kurtarmıştık, seni sınamış da sınamıştık. Derken yıllarca Medyen halkı içinde kaldın. Sonra (ezeldeki) taktire/belirlenmiş va'deye göre geldin ey Musa!"

Meâl/41: "Seni kendim için yaptım[2]."

Meâl/42: "Sen kardeşinle birlikte mucizelerimle git, zikrimde gevşeklik göstermeyin."

Meâl/43: "İkiniz Firavuna gidin, çünkü o azdı."

Meâl/44: "Ona yumuşak bir söz söyleyin belki o öğüt alır veya ürperir."

2- Seçtim/yerleştirdim.

Meâl/45 Dediler: 'Rabbimiz! Gerçekten biz, aleyhimizde taşkınlık yapmasından veya saldırmasından korkarız.'

Meâl/46: "İkiniz korkmayın, çünkü ben ikinizle beraberim, duyarım ve görürüm."

Meâl/47: Haydi ona varıp şöyle deyin: 'Cidden biz, Rabbinin iki elçisiyiz, İsrailoğullarını bizimle gönder, onlara işkence etme. Gerçekten biz sana Rabbinden bir mucize getirdik. Selam doğruya uyana;

Meâl/48: Cidden biz, gerçekten bize şu vahyedildi: 'Kuşkusuz azap, yalanlayıp sırt dönen üzerinedir!'

Meâl/49: Dedi: 'Kimdir Rabbiniz ey Musa?'

3- Kurtubi, el-Cami, XI, 201.

كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ﴿٥١﴾

ilk çağların/kuşakların durumu peki nedir dedi yol gösterdi sonra yaratılışını her şeye

قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ﴿٥٢﴾

unutmaz Rabbim şaşmaz bir kitapta Rabbimin katında bilgisi onun dedi

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا ﴿٥٣﴾

yollar orada sizin için açtı bir beşik yeryüzünü sizin için yaptı O Zât ki

وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ ﴿٥٤﴾

değişik bitkiden çiftler sayesinde çıkardık bir su gökten indirdi

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ ﴿٥٥﴾

önleyici akıllar sahiplerine elbette mucizeler kuşkusuz bunda hayvanlarınızı otlatın yiyin

Meâl/50: Dedi: 'Rabbimiz, her şeye yaratılışını verip ardından yol göstermiş Zât'tır.'

Meâl/51: Dedi: 'Peki ilk çağların/kuşakların durumu nedir?[4]'

Meâl/52: Dedi: 'Onun bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır. Rabbim şaşmaz ve unutmaz.'

Meâl/53: "O, yeryüzünü size döşek yapan, orada size yollar açan ve gökten bir su indiren Zâttır. Ki o su sayesinde değişik bitki(ler)den çiftler çıkardık."

Meâl/54: "Yiyin, küçük ve büyük baş hayvanlarınızı otlatın. Kuşkusuz bunda batıla ve kötü şeylere uymaktan meneden akılların sahiplerine elbette mucizeler vardır."

4- "..Yani dediğin gibi her şeyin yaratılışını vermiş ve hidayet edip yolunu göstermişse o zaman ilk kuşaklar neden doğru yolu bulamamış, putlara tapmışlardı?.. (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3323 vd.)

5- 'Nühye' lafzının çoğulu olup batıla ve kötü şeylere yönelmekten alıkoyanlar demektir.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ﴿٥٥﴾

ondan yarattık sizi ona döndüreceğiz sizi ondan çıkaracağız bir kez diğer

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ ﴿٥٦﴾ قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا

andolsun gerçekten gösterdik ona âyetlerimizi hepsini yalan saydı diretti dedi geldin mi bize çıkarasın diye bizi

مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ ﴿٥٧﴾ فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَاجْعَلْ

toprağımızdan büyünle ey Musa elbette kesinlikle sana getireceğiz aynısı bir büyü kıl

بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى

aramızda randevu bir yer biz caymayalım ondan ne de sen orta

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾ ﴿٥٨﴾

dedi randevu zamanınız günü süs toplanılacağı insanın kuşluk vakti

Meâl/55: "Sizi topraktan yarattık yine sizi ona döndüreceğiz sizi bir başka kez ondan çıkaracağız."

Meâl/56: "Andolsun gerçekten Firavun'a âyetlerimizin hepsini gösterdik. Ama yalan saydı, diretti."

Meâl/57: Dedi: 'Büyünle bizi toprağımızdan çıkarasın diye mi bize geldin ey Musa?'

Meâl/58: "Elbette kesinlikle sana aynısı bir büyü getireceğiz. Haydi seninle aramızda bizim de kendisinden caymayacağımız senin de caymayacağın bir randevu yeri, orta(da)[6] bir yer belirle."

Meâl/59: "Dedi: Randevu yeriniz süs günü[7] ve insanların toplanılacağı kuşluk vaktidir."

6- Tarafların tam orta noktası olan bir yer (Nesefi, III, 57)

7- Bayram günü/Aşura günü/cumartesi günü/fuar günü.

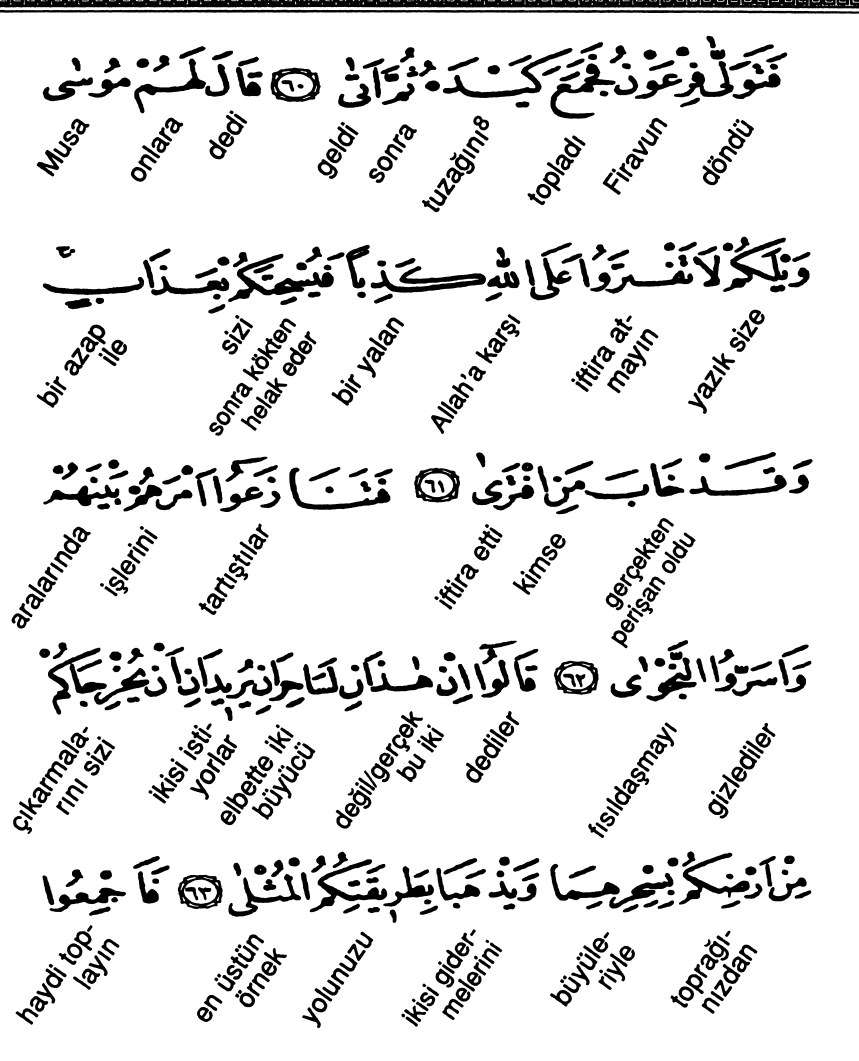

Meâl/60: "Firavun dönüp gitti ve tuzağını derdi topladı. Sonra geldi."
Meâl/61: Musa onlara dedi: 'Yazık size! Allah'a karşı bir yalan uydurup iftira atmayın. Yoksa sizi kökten helak eder. Gerçekten iftira atan perişan olmuştur.'
Meâl/62: "(Firavunun sihirbazları) işlerini aralarında tartıştılar ve fısıldaşmalarını bile gizlediler."
Meâl/63: Dediler: 'Değil/gerçek bu iki kişi (ancak ve) elbette iki büyücü! Büyüleriyle sizi toprağınızdan çıkarmayı, en üstün örnek yolunuzu ortadan kaldırmayı amaçlıyorlar.'

8- Sihirbazlarını derip topladı. İbn Abbas, bunların yetmiş iki kişi olduğu ve her birinin elinde sihir araç-gereçleri olduğunu kaydederken; sihirbazların sayılarının dört yüz, on iki bin, seksen bin sayılarına ulaştığını söyleyenler de vardır (bkz. Kurkubi, el-Cami, XI, 214 vd.).

كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ﴿٦٤﴾

üstün geldi | o kimse | bugün | gerçekten murada ermiştir | sıra halinde | gelin | sonra | tuzakları-nızı

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلْ أَلْقُوا ۖ

atın | hayır | dedi | attı | o kimsenin | ilki | ya olma-mızı | ya atmanı | ey Musa | dediler

فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾ فَأَوْجَسَ

hissetti | koşuyorlar | gerçekten onlar | büyüsün-den onların | kendisine hayali veri-liyor | değneği onların | ne görsün ipleri

فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾ وَأَلْقِ مَا فِي

o şeyi bırak | en üstün | sen | kuşkusuz sensin | korkma | dedik | Musa | bir korku | içinde

يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ ۖ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ

büyücü | murada ermez büyücünün | tuzağı | ancak sa-nat yaptılar | o şeyi sa-nat yaptılar | yalayıp yutar | sağında

Meâl/64: "Haydi tuzaklarınızı toplayın sonra sıra halinde gelin. Bugün üstün gelen gerçekten murada ermiştir."

Meâl/65: "(Sihirbazlar): 'Ey Musa! Ya atmanı ya da bizim atanın ilki olmamızı (seç[1])' dediler[2]."

Meâl/66: "Dedi: 'Hayır siz atın.' O da ne! İpleri, değnekleri, büyülerinden ötürü cidden onlar kendisine, koşuyorlar hayali veriliyor."

Meâl/67: "Birden Musa içinde bir korku hissetti.

Meâl/68: "Dedik: 'Korkma! Kuşkusuz sensin sen en üstün!"

1- Celaleyn, II, 23.

2- Ey Musa! Ya at ya da önce biz atalım dediler.

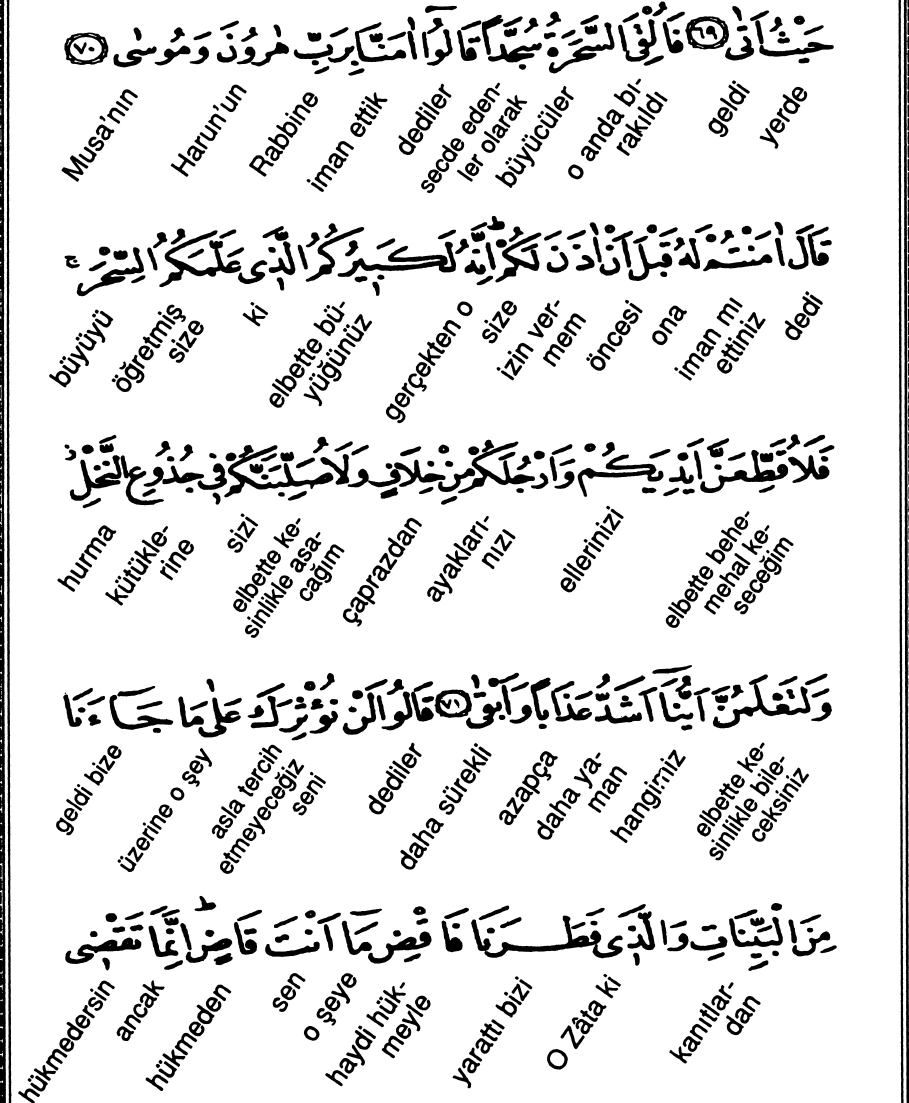

Meâl/69: "Sağ elindekini bırak onların sanat olarak ortaya koyduklarını yalayıp yutsun. Onların sanat diye ortaya koydukları ancak bir büyücünün tuzağıdır. Oysa büyücü vardığı yerde murada ermez!"

Meâl/70 "Büyücüler o anda secde edenler olarak yere kapandırıldılar ve: 'Harun ile Musa'nın Rabbine iman ettik!' dediler."

Meâl/71: "Firavun: 'Ben size izin vermeden ona iman ettiniz öyle mi? Gerçekten o, size, büyüyü öğretmiş büyüğünüz! Elbette kesinlikle ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlamasından keseceğim, sizi elbette behemehal hurma kütüklerine asacağım. Elbette kesinlikle hangimizin azapça daha yaman ve daha sürekli olduğunu bileceksiniz.' dedi."

هَٰذِهِ الْحَيَوٰةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾ إِنَّآ آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَٰيَٰنَا

günahları-mızı bize bağışlasın diye Rabbimize iman ettik cidden biz dünya bu hayata

وَمَآ أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ۗ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ ﴿٧٣﴾

ve en sü-rekli en hayırlı Allah büyüden kendisine zorladın bizi ve o şeyi

إِنَّهُۥ مَن يَأْتِ رَبَّهُۥ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُۥ جَهَنَّمَ ۖ لَا يَمُوتُ فِيهَا

orada ölmez cehennem kuşkusuz ona suçlu ola-rak Rabbine gelir kim gerçek şu

وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٧٤﴾ وَمَن يَأْتِهِۦ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّٰلِحَٰتِ

iyi işleri gerçekten yapmıştı mümin ola-rak gelir ona kim yaşamaz

فَأُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَٰتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى

akar Adn cennetleri en yüksek-ler dereceler onlara işte onlar

Meâl/72: "Dediler: 'Seni, bize gelen kanıtlara/mucizelere ve bizi yaratmış olan Zata asla tercih etmeyiz, haydi sen, neye hükmediyorsan hükmet, sen sadece bu dünya hayatına hükmedersin."

Meâl/73: "Cidden biz, Rabbimize iman ettik, ki bize günahlarımızı ve senin bizi kendisine zorladığın büyüyü bağışlasın. Allah en hayırlıdır ve en süreklidir."

Meâl/74: "Gerçek şu: Kim Rabbine suçlu olarak gelirse kuşkusuz ona cehennem vardır. Orada ne ölür ne de yaşar."

Meâl/75: "Ona, gerçekten iyi işleri yapmış bir mümin olarak varan; işte onlar! Onlaradır en yüksek dereceler."

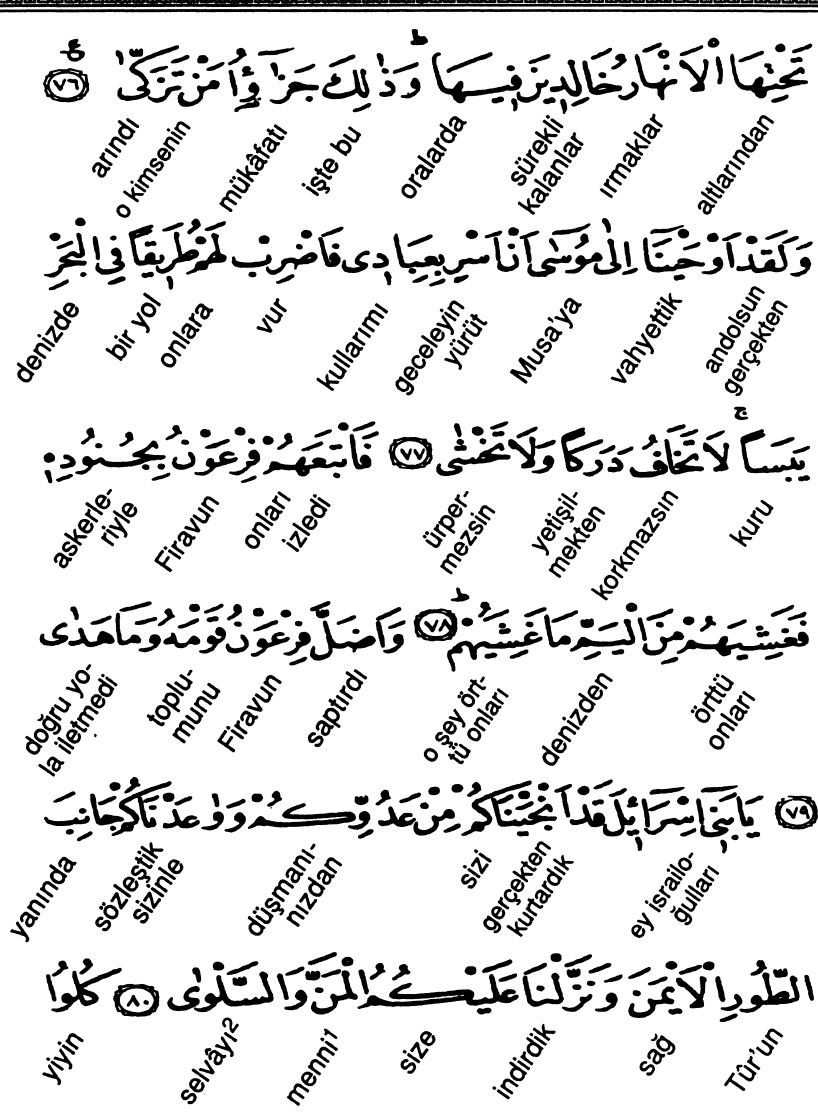

Meâl/76: "(O en yüksek dereceler), altlarından ırmaklar akan Adn cennetleridir. Oralarda sürekli kalacaklar. İşte bu arınan kimsenin mükâfatıdır."
Meâl/77: "Andolsun Musa'ya: 'Kullarımı geceleyin yürüt, onlar için denizde kuru bir yol vur/aç. Yetişilmekten ne korkarsın ne de ürperirsin' diye vahyettik."
Meâl/78: "Firavun askerleriyle peşlerine düştü ve onları denizden kendilerini bürüyen bürüdü."
Meâl/79: "Firavun toplumunu saptırdı, doğru yola iletmedi."
Meâl/80: "Ey İsrailoğulları! Gerçekten sizi düşmanınızdan kurtardık, Tûr'un sağ tarafında sizinle sözleştik, üzerinize kudret helvası ve bıldırcın indirdik"

1- Bkz. Bakara, ayet, 57.
2- Bkz. Bakara, ayet, 57.

مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا۟ فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِى ۖ وَمَن

kim ki | gazabım | üzerinize | sonra gerekir | onda | taşkınlık yapmayın | o şeyi rızık verdik size | hoşlarından/tertemizlerinden

يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِى فَقَدْ هَوَىٰ ﴿٨١﴾ وَإِنِّى لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ

imana girdi | tevbe etti | o kimseyi | çok bağışlayıcı | gerçekten ben | gerçekten uçuruma yuvarlanmıştır | gazabım | üzerine | gerekir

وَعَمِلَ صَٰلِحًا ثُمَّ ٱهْتَدَىٰ ﴿٨٢﴾ وَمَآ أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَٰمُوسَىٰ

ey Musa | kavminden | ne acele ettirdi seni | hidayeti benimsedi | sonra | iyi | işledi

﴿٨٣﴾ قَالَ هُمْ أُو۟لَآءِ عَلَىٰٓ أَثَرِى وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴿٨٤﴾

hoşnut kalasın diye | Rabbim | sana | acele ettim | üzerinde izim | işte onlar | onlar | dedi

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنۢ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ ٱلسَّامِرِىُّ ﴿٨٥﴾

Sâmirî | saptırdı onları | sen sonrası | -nden | kavmini | fitneye düşürdük | cidden biz | buyurdu

Meâl/81: "Size verdiğimiz rızıkların tertemizlerinden yiyin, bu hususta taşkınlık yapmayın yoksa üzerinize gazabım gerekir. Gazabımın üzerine gerektiği kimse de gerçekten uçuruma yuvarlanmıştır."

Meâl/82: "Gerçekten Ben, tevbe eden, imana giren, iyi iş yapan, sonra da benimsediği hidayeti sürdüren kimse için çok bağışlayıcıyım."

Meâl/83: "Seni toplumundan acele uzaklaştıran nedir ey Musa?"

Meâl/84: "Dedi: 'Onlar, işte onlar da izim üzerindeler, Rabbim hoşnut kalasın diye sana acele geldim."

Meâl/85: "Buyurdu: 'Cidden biz, senden sonra kavmini fitneye düşürdük, Sâmirî onları saptırdı!"

فَرَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوْمِهِۦ غَضْبَٰنَ أَسِفًا ۖ قَالَ يَٰقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ

va'd etmedi mi size | ey kavmim | dedi | pek üzüntülü | pek öfkeli | kavmine | Musa | hemen döndü

رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا ۚ أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ ٱلْعَهْدُ أَمْ أَرَدتُّمْ

yoksa istediniz mi | süre | size | uzadı mı | güzel | bir va'd | Rabbiniz

أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِى ﴿٨٦﴾ قَالُوا۟

dediler | randevuma | ters davrandınız | Rabbinizden | bir gazap | üzerinize | gerekmesini

مَآ أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَآ أَوْزَارًا

ağırlıklara | yüklendirilmiştik | ancak biz | inisiyatifimizle | randevuna | hulf etmedik

مِّن زِينَةِ ٱلْقَوْمِ فَقَذَفْنَٰهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى ٱلسَّامِرِىُّ ﴿٨٧﴾

Sâmirî | attı | aynı şekilde | attık onları | o kavmin | süsünden

Meâl/86: "Hemen Musa pek öfkeli ve pek üzüntülü bir halde kavmine döndü: 'Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Süre size uzun mu geldi yoksa Rabbinizden üzerinize bir gazap gerekmesini mi istediniz de (sizinle olan) randevuma ters hareket ettiniz?' dedi."

Meâl/87: "(Onlar): 'Randevuna inisiyatifimizle ters hareket etmedik. Ne var ki biz, o kavmin süs eşyalarından ağırlıklar yüklendirilmiştik. Onları (ateşe) attık, aynı şekilde Sâmirî de attı.' dediler."

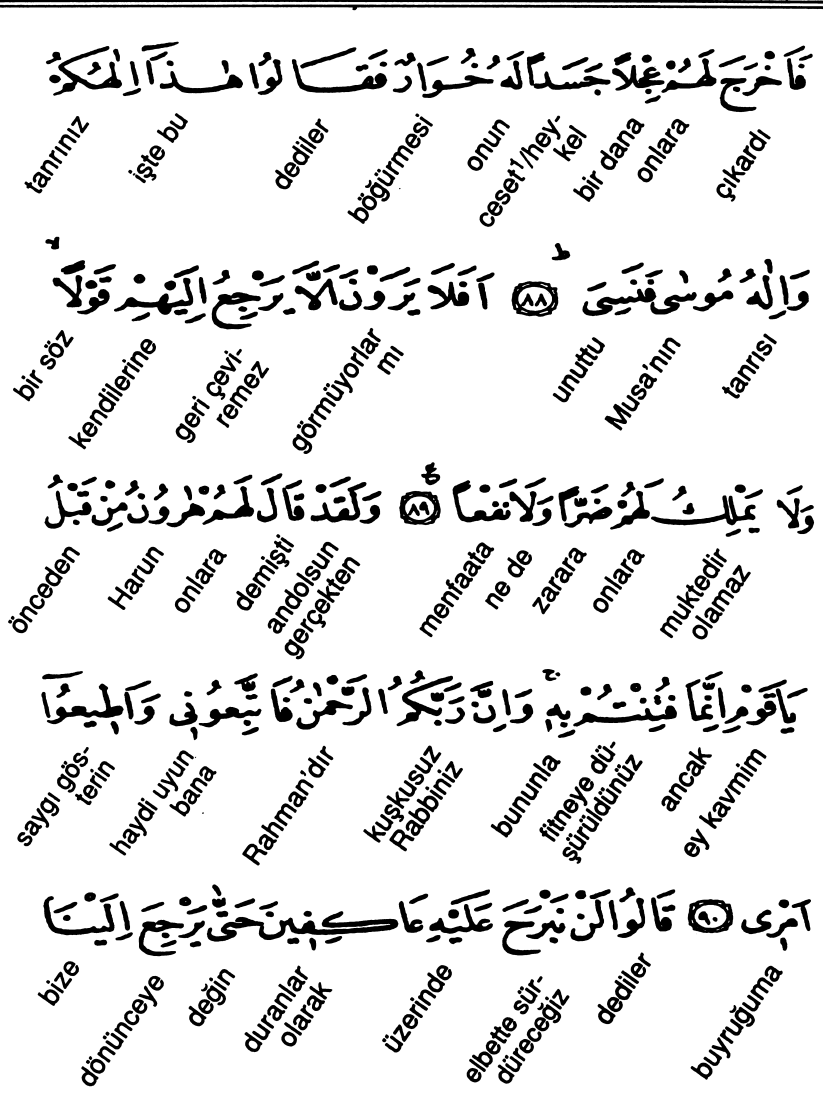
فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ
tanrınız işte bu dediler böğürmesi onun ceset¹/heykel bir dana onlara çıkardı
وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾ أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا
bir söz kendilerine geri çevi-remez görmüyorlar mı unuttu Musa'nın tanrısı
وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾ وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِن قَبْلُ
önceden Harun onlara demişti andolsun gerçekten menfaata ne de zarara onlara muktedir olamaz
يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِ ۖ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا
saygı gös-terin haydi uyun bana Rahman'dır kuşkusuz Rabbiniz bununla fitneye dü-şürüldünüz ancak ey kavmim
أَمْرِي ﴿٩٠﴾ قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
bize dönünceye değin duranlar olarak üzerinde elbette sür-düreceğiz dediler buyruğuma

Meâl/88: "Derken (Sâmirî)) onlara bir dana, böğürmesi olan bir ceset/heykel çıkardı. 'İşte bu sizin de tanrınız, Musa'nın da tanrısı ama unuttu![2]' dediler."
Meâl/89: "Görmüyorlar mı (o buzağı) kendilerine bir sözü geri çeviremiyor, onlara ne bir zarara ne de bir menfaata güç yetirebiliyor."
Meâl/90: "Andolsun daha önce Harun: 'Ey kavmim! Siz bununla ancak fitneye düşürüldünüz, kuşkusuz Rabbiniz Rahman'dır, haydi bana uyun ve buyruğuma saygı gösterin.' demişti."

1- Bkz. el-A'râf, âyet, 148, ilgili dip not.
2- Musa tanrısını burada unuttu, onu aramak üzere gitti. (Celaleyn, II, 24).

مُوسَىٰ ﴿٩١﴾ قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾

Musa dedi ey Harun seni ne engelledi gördüğün-de onları sapıtmışlar

أَلَّا تَتَّبِعَنِ ۖ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾ قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي

sakalımı tutma ey anam oğlu dedi buyruğuma karşı mı geldin bana uymamanı

وَلَا بِرَأْسِي ۖ إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

İsrailoğulları arasını ayırdın söylemen-den korktum gerçekten ben başımı ne de

وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ﴿٩٥﴾

sözüme bakmadın dedi nedir duru-mun ey Sâmirî

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ

dedi gördüm o şeyi görmediler onu aldım bir avuç peygam-berin izinden

Meâl/91: "(Onlar): 'Musa bize dönünceye değin (buzağı) üzerinde duranlar olarak (tapınmamızı) elbette sürdüreceğiz.' dediler."

Meâl/92: "(Musa): 'Ey Harun onların sapıttıklarını gördüğünde seni ne engelledi?'

Meâl/93: (Sana) bana uymamanı (ne emretti) yoksa buyruğuma karşı mı geldin?' dedi."

Meâl/94: "(Harun): 'Ey anam oğlu sakalımı tutma, başımı da tutma. Gerçekten ben: 'İsrailoğulları arasına tefrika soktun, sözüme bakmadın' demenden korktum.' dedi."

Meâl/95: "(Musa döndü ve:) 'Ey Sâmîri peki senin durumun/derdin nedir?' dedi."

فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾ قَالَ فَاذْهَبْ

git dedi nefsim bana süsledi/telkin etti işte böyle ve attım onu

فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا

bir randevu kuşkusuz sana hiç yoktur dokunmak demen hayatta kuşkusuz sana

لَّن تُخْلَفَهُ وَانظُرْ إِلَىٰ إِلٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا

dikilen karşısında oldun o ki tanrına bak ondan asla hulfedilmezsin

لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾ إِنَّمَا إِلٰهُكُمُ اللَّهُ

Allah'tır tanrınız ancak kaldırıp savurarak denize onu elbette kesinlikle kaldırıp savuracağız sonra onu elbette kesinlikle yakacağız

الَّذِي لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

ilimce her şeyi kuşattı O ancak tanrı hiç yoktur O ki

Meâl/96: "(Sâmirî): 'Onların kendisini göremediklerini gördüm, bir de peygamberin (ayak) izinden bir avuç (toprak) aldım ve onu (erimiş zinet eşyalarının içine) attım. Nefsim böylece bana (bu yaptığımı) süsledi/telkin etti.' dedi."

Meâl/97: "(Musa) dedi: 'Haydi git, hayat boyu! 'Hiç dokunma yoktur[3]' demen artık senin (kaderin!) Kuşkusuz senin için asla saptırılmayacağın bir randevu[4] vardır. Tapınmak için karşısında dikilip durduğun tanrına bak! Elbette behemehal onu yakacağız sonra elbette kesinlikle onu kaldırıp denize savuracağız.

Meâl/98: Tanrınız, kendisinden başka hiçbir tanrı olmayan Allah olup ilimce her şeyi kuşatmıştır.' dedi."

3- Kimse bana elini sürmeyecek. Denildiğine göre bu olaydan sonra Sâmirî çöllere düşmüş, kendisinin dokunduğu veya kendisine dokunan biri o anda sıtmaya tutulurmuş (Celaleyn, II, 25).

4- Azap zamanı ve mekanı.

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ

cidden ver-dik sana | gerçekten geçdi | o şeyin haberlerin-den | sana | anlatıyoruz | işte böyle

مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾ مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُۥ يَحْمِلُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

bir vebâl | kıyamet günü | yüklenir | kuşkusuz o | ondan | yüz çevirdi | kim | bir Zikir | katımızdan

خَٰلِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾ يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ

sura | üfürülür | günde | yük olarak | kıyamet günü | onlar için | ne kötüdür | içinde sürekli ka-lırlar

وَنَحْشُرُ ٱلْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾ يَتَخَٰفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِن لَّبِثْتُمْ

kalmadınız | aralarında | gizli gizli söyleşirler | gözleri gömgök | o gün | suçluları | toplarız

إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾ نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً

yolca | en örnekleri | çünkü söy-ler | söylüyorlar | o şeyi daha iyi bilen | biz | on | sadece

Meâl/99: "İşte böylece sana gerçekten geçmiş olayların haberlerinden aktarıyoruz, cidden sana katımızdan bir Zikir verdik."

Meâl/100: "Ondan yüz çeviren kıyamet günü kuşkusuz vebâl yüklenir."

Meâl/101: "O vebâl(in azabı) içinde sürekli kalırlar. O, onlar için ne kötü bir yüktür!"

Meâl/102: "Sura üfürüleceği günde. O gün suçluları gözleri gömgök bir halde mahşere toplarız."

Meâl/103: "Aralarında gizli gizli/alçak sesle söyleşirler: 'Sadece on[1] kaldınız."

1- Bu 'On' ile neyin amaçlandığı konusunda farklı yorumlar vardır. Dünyada on gün falan kaldınız/kabir hayatı on gece falan sürdü/iki sur arasındaki süre on gece kadar sürdü. (Nesefi, III, 65; Kurtubi, el-Cami, XI, 245).

إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنسِفُهَا

kaldırıp savurur onları | de ki | dağlardan | sana | soruyorlar | bir gün | yalnız | kalmadınız

رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾ لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا

bir eğrilik | onda | görmezsin | dümdüz | yayılmış | bırakacak onları | kaldırıp savurarak | Rabbim

وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾ يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ ۖ وَخَشَعَتِ

kısılmıştır | onun için | hiç yok eğrilik | davetçiye | uyarlar | o gün | ne de bir yükselti

الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾ يَوْمَئِذٍ لَّا تَنفَعُ

fayda vermez | o gün | hışıltı | sadece | artık duymazsın | Rahman için | sesler

الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

sözce | ondan | hoşlandı | Rahman | ona | izin verdi | o kimse | ancak | şefaat

Meâl/104: "Ne diyeceklerini biz daha iyi biliriz. Çünkü onların yolca en örnekleri/en doğruları: 'Sadece bir gün durdunuz' der."

Meâl/105: "Sana dağlardan soruyorlar. De ki: 'Rabbim onları kaldırıp (un-ufak) ederek öyle bir savuracak ki!"

Meâl/106: "Onları yayılmış dümdüz bir konuma getirecek."

Meâl/107: "Orada ne bir eğrilik görürsün ne de bir yükselti."

Meâl/108: "O gün, hiç eğriliği olmayan davetçiye uyarlar. Rahman'dan ötürü sesler kısılmıştır, artık hışıltı dışında bir şey duymazsın."

Meâl/109: "O gün, Rahman'ın kendisine izin verip sözünden hoşlandığı kimseden başkasının şefaatı fayda vermez."

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

bilgice onu kuşatmazlar arkalarındakini önlerindekini bilir

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾ وَمَنْ

kim zulüm yüklenmiş o kimse gerçekten perişan olmuştur Kayyûm[3] olan Hayy[2] için yüzler zillet göstermiştir

يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا

zulümden artık korkmaz bir mümin hem o iyi işlerden yapar

وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾ وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ

içinde yineledik Arapça bir Kur'an indirdik onu işte böyle ne de eksiltmekten

مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

bir öğüt onlara veya yeniden sunar korunurlar belki onlar tehditten

Meâl/110: "Önlerindekini de arkalarındakini de bilir, ilimce kendisini kuşatamazlar."
Meâl/111: "Bütün yüzler Hayy ve Kayyûm huzurunda boyun bükmüştür. Zulüm yüklenmiş olan gerçekten perişan olmuştur."
Meâl/112: "Kim mümin olarak iyi işlerden yaparsa artık o ne zulümden korkar ne de kendisine eksiltmekten/çiğnenmekten."
Meâl/113: "İşte böylece onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik ve içinde tehditleri yineledik, ki belki onlar korunurlar veya onlara yeniden bir öğüt sunar."

2- Bkz. Bakara, âyet, 255.
3- Bkz. Bakara, âyet, 255.

فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ ۗ وَلَا تَعْجَلْ بِٱلْقُرْءَانِ مِن قَبْلِ

öncesin- den | Kur'an'ı | acele et- me | Hak | Melik | Allah | pek yüce- dir

أَن يُقْضَىٰٓ إِلَيْكَ وَحْيُهُۥ ۖ وَقُل رَّبِّ زِدْنِى عِلْمًا ﴿١١٤﴾ وَلَقَدْ عَهِدْنَآ

ahit/emir verdik | andolsun gerçekten | ilimce | artır beni | Rabbim | de ki | vahyinin | sana | bitirilmesi

إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبْلُ فَنَسِىَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُۥ عَزْمًا ﴿١١٥﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ

meleklere | bir zaman demiştik | bir kararlılık | onun için bulmadık | unuttu | önceden | Âdem'e

ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ ۖ أَبَىٰ ﴿١١٦﴾ فَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ إِنَّ

cidden | ey Âdem | demiştik | diretmişti | İblis | ancak | hemen sec- de etmişlerdi | Âdem için | secde edin

هَٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰٓ ﴿١١٧﴾

sonra bed- baht olursun | cennetten | sizi | sakın ha çı- karmasın | eşine | sana | bir düşman | bu

Meâl/114: "Melik ve Hak olan Allah pek yücedir. Sana vahyi tamamlanmadan Kur'an('ı okuma)da acele etme ve: 'Rabbim ilmimi artır' de."

Meâl/115: "Andolsun gerçekten biz daha önce Âdem'e ahit/emir verdik de unuttu. Biz onda bir kararlılık bulmadık."

Meâl/116: "Bir zaman meleklere: 'Âdem için secde edin' demiştik de hemen secde etmişlerdi. Ancak İblis (etmemiş) diretmişti."

Meâl/117: "Demiştik: 'Ey Âdem! Cidden bu/İblis sana ve hanımına düşmandır, sakın ha sizi cennetten çıkarmasın yoksa bedbaht olursun."

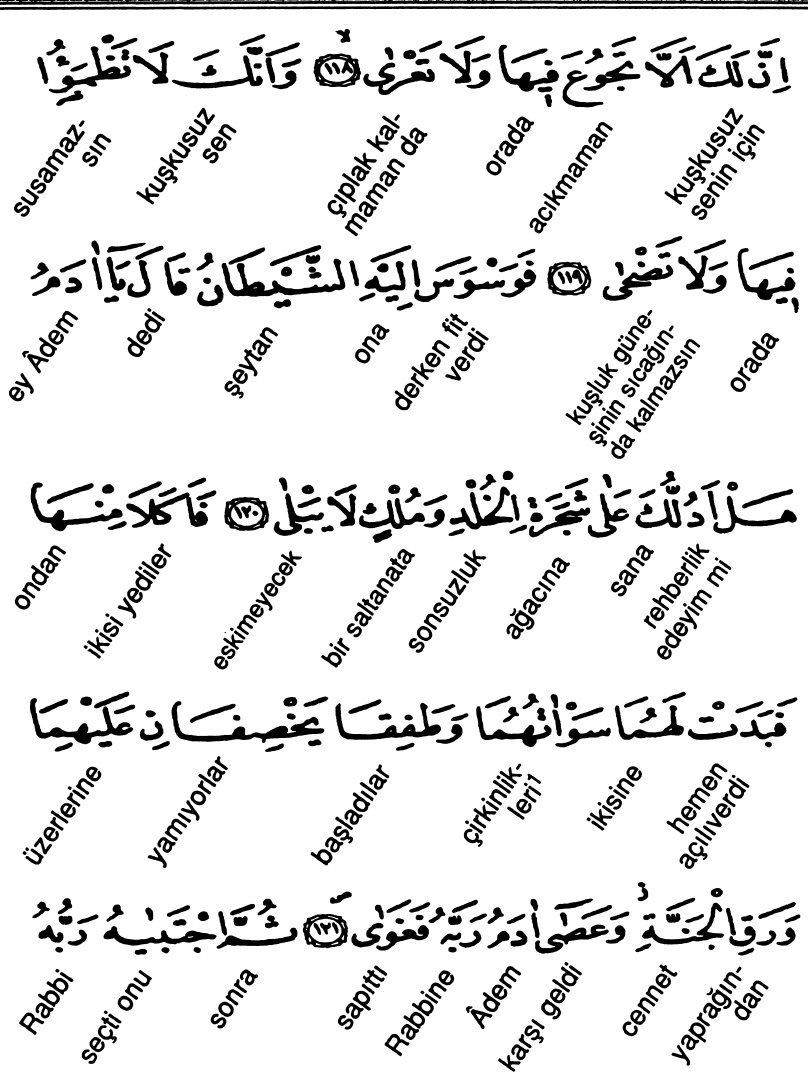

Meâl/118: "Kuşkusuz acıkmaman ve çıplak kalmaman cennettedir."
Meâl/119: "Kuşkusuz sen orada susamazsın, kuşluk güneşinin sıcağında da kalmazsın."
Meâl/120: Derken şeytan kendisine fit verip: 'Ey Âdem! Sana sonsuzluk ağacıyla eskimeyecek bir saltanata rehberlik edeyim mi?' dedi."
Meâl/121: "Derken ondan yediler de kendilerine çirkin yerleri açılıverdi. Üzerlerine cennet yaprağından yamamağa başladılar. Âdem Rabbine karşı gelip sapıttı[2]."

1- Ön ve arka edep yerleri (Celaleyn, II, 26).
2- Yoldan çıktı/hayatı alt üst oldu/ne yapacağını şaşırdı... karşılıkları da verilmiştir (bkz. Kurtubi, el-Cami, XI, 257)

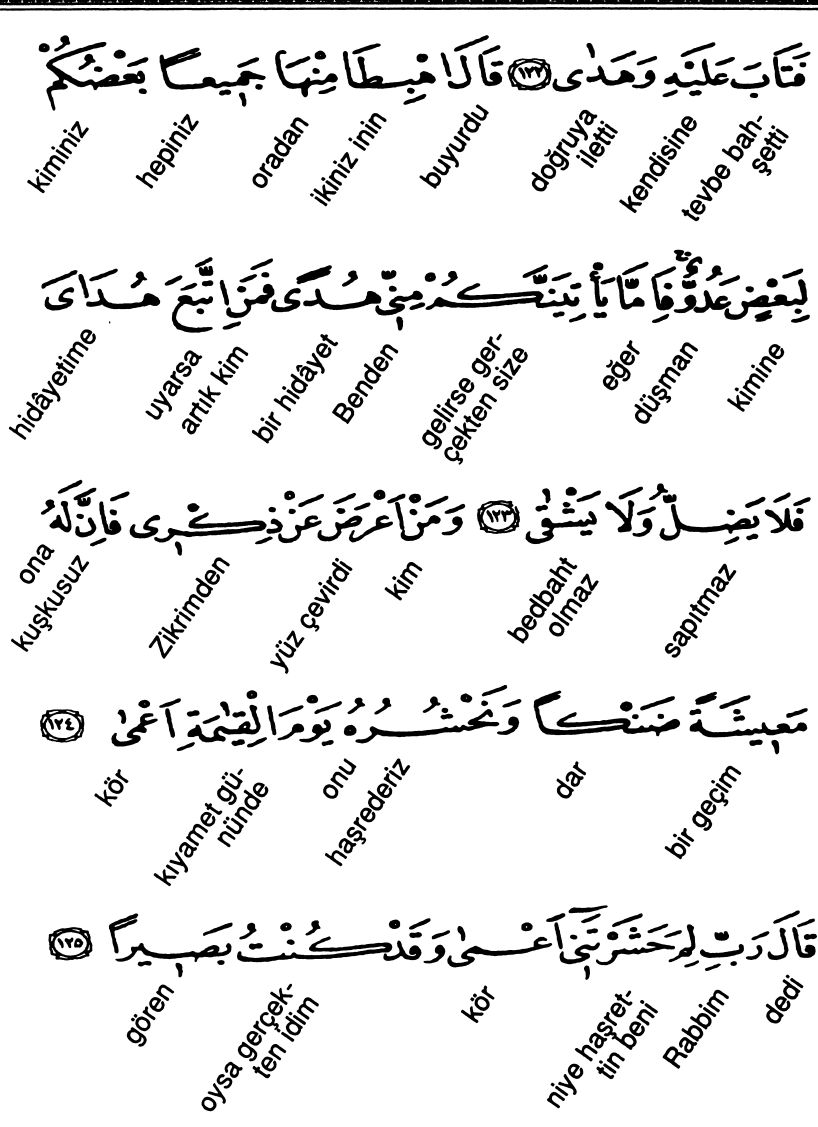

Meâl/122: "Sonra Rabbi onu seçti, kendisine tevbe bahşedip doğru yola iletti."
Meâl/123: "(Allah): 'Kiminiz kimine düşman olarak ikiniz, hepiniz oradan inin. Size Benden bir hidâyet geldiğinde kim hidâyetime uyarsa sapıtmaz ve bedbaht olmaz.
Meâl/124: Kim Zikrim'den yüz çevirirse kuşkusuz ona dar bir geçim vardır ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz.' buyurdu."
Meâl/125: Der: 'Rabbim! Beni niye kör haşrettin, oysa gerçekten ben gören idim!'

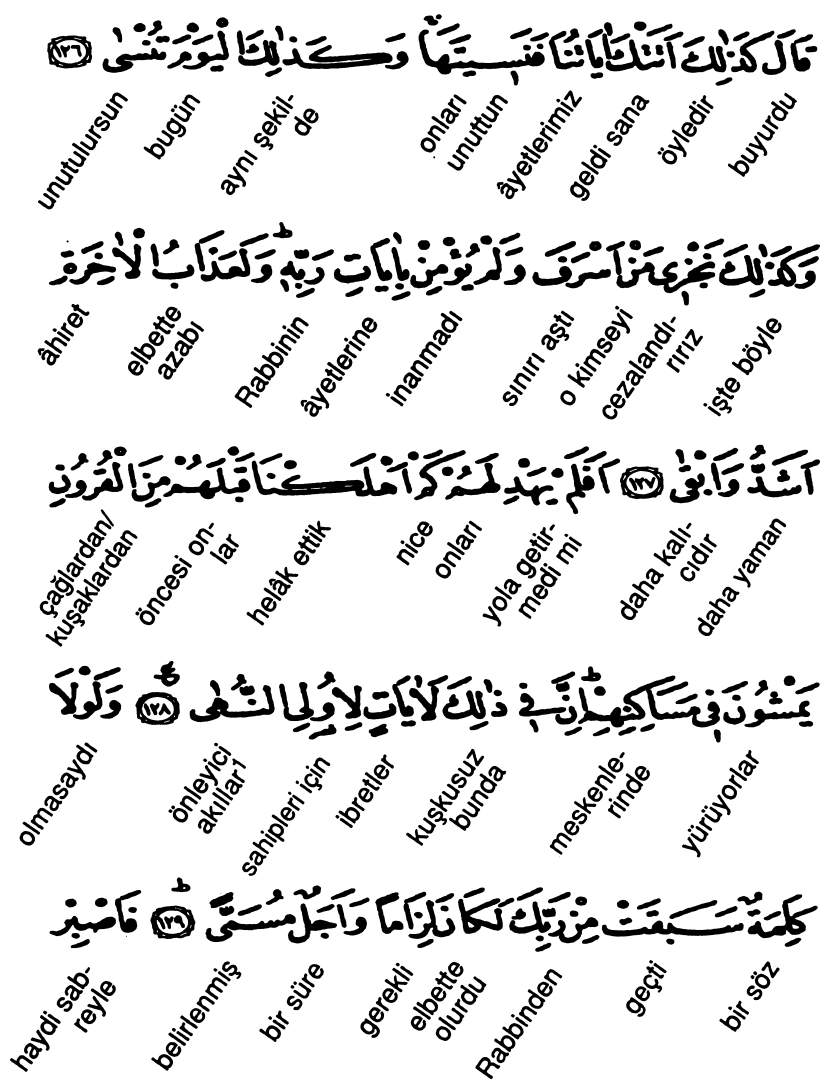

Meâl/126: "(Allah): 'Öyledir! Âyetlerimiz sana geldiğinde sen onları unutmuştun! Bugün de sen aynı şekilde unutulursun.' buyurur."

Meâl/127: "Sınırı aşıp Rabbinin âyetlerine inanmamış kimseyi işte böyle cezalandırırız. Âhiretin elbette azabı daha yaman ve daha kalıcıdır."

Meâl/128: "(Harabeye dönüşmüş) meskenlerinde yürüyüp durdukları kendilerinden önceki nice kuşakları helâk etmiş olmamız onları hâlâ yola getirmedi mi? Kuşkusuz bunda önleyici akılların sahipleri için elbette ibretler vardır."

Meâl/129: "Rabbinden geçmiş bir söz ve belirlenmiş bir süre olmasaydı elbette (dünyada helâkları) gerekli olurdu."

1- Bkz. Tâ-Hâ, âyet, 54.

عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ

öncesi güneşin doğuşu öncesi Rabbini hamd ile tesbih et o şeye söy-lüyorlar

غُرُوبِهَا ۖ وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾

hoşnutlu-ğa erersin belki sen gündüzün tarafların-da haydi tes-bih et gecenin saatların-dan batışı onun

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ

hayatının süsüne içlerinden çiftleri/sı-nıfları[2] onunla yararlan-dırdık o şeye iki gözünü sakın ha uzatma

الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٣١﴾ وَأْمُرْ أَهْلَكَ

âilene emret daha kalı-cıdır daha ha-yırlı Rabbinin oysa rızkı içinde onları sınayalım diye dünya

بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا ۖ لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكَ ۗ

rızıklandırı-yoruz seni biz bir rızık istemiyoruz senden üzerine sabır gös-ter namazla

Meâl/130: "Öyle ise onların söyleyegeldiklerine sabreyle. Güneşin doğuşundan önce ve batışından önce Rabbini hamd ile tesbih et. Gecenin kimi saatlarında ve gündüzün taraflarında da haydi tesbihte bulun ki belki sen hoşnutluğa erersin."
Meâl/131: "Sakın ha, onlardan bir takımlarını, kendilerini içinde fitneye düşürelim diye kendisiyle yararlandırdığımız şeye, dünya hayatının süsüne iki gözünü dikme. Rabbinin rızkı daha hayırlıdır ve daha kalıcıdır."

2- Celaleyn, II, 27.

وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾ وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِّن رَّبِّهِ

Rabbinden bir âyet getirmedi değil mi bize dediler takvânındır sonuç

أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾ وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُم

helâk etseydik onları eğer gerçekten biz ilk sayfalarda o şeyin kanıtı gelmedi mi onlara

بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ

uyalım bir elçi bize göndersedin ya Rabbimiz elbette derlerdi öncesinden bir azapla

آيَاتِكَ مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ ﴿١٣٤﴾ قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا

haydi bekleyin bekleyin herkes de ki perişan olmamız zillete düşmemiz öncesinden âyetlerine

فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿١٣٥﴾

doğru yolu benimsemiş kimdir dümdüz yolun sahipleri kimdir yakında bileceksiniz

Meâl/132: "Âilene namazla emret, sen de ona sabırla devam eyle. Senden rızık istemiyoruz, biz seni rızıklandırıyoruz. Sonuç takvânındır."

Meâl/133: "Dediler: 'Rabbinden bize bir mucize getirmeli değil mi?' Onlara, önceki sayfalardakinin kanıtı gelmedi mi?"

Meâl/134: "Eğer gerçekten biz onları daha önce bir azap ile helâk etmiş olsaydık elbette şöyle derlerdi: 'Rabbimiz zillete düşmemizden ve perişan olmamızdan önce âyetlerine uyalım diye bize bir elçi göndermeli değil miydin?"

Meâl/135: "De ki: 'Herkes beklemede. Haydi siz de bekleyin. Dümdüz yolun sahipleri kimdir? Doğru yolu benimsemiş kimdir? Yakında bileceksiniz!"

ENBİYA SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ ﴿١﴾ مَا يَأْتِيهِمْ

gelmez onlara | yüz çevirenler | gaflette | oysa onlar | hesabı onların | insanlara | yaklaştı

مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾ لَاهِيَةً

eğlenerek | oynuyorlar | oysa onlar | dinlediler onu | illâ ki | yeni | Rablerinden | bir öğütten

قُلُوبُهُمْ ۗ وَأَسَرُّوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

gibi sizin | bir beşer | ancak | bu mu | zulmettiler | o kimseler | fısıltıyı | gizlediler | gönülleri

Meâl/1: "İnsanlara hesapları yaklaştı. Oysa onlar gaflet içinde hâlâ yüz çeviriyorlar."

Meâl/2: "Rablerinden kendilerine yeni bir öğüt/uyarı gelmeğedursun onu ancak eğlenerek dinlemişlerdir."

1- Mekke döneminde indirilen sûre 112 âyet olup indirilişte 73., tertipte 21. sırada yer alır. Özetle pek çok peygamber konu edinildiğinden peygamberler anlamına gelen 'Enbiyâ Sûresi' ismiyle anılır.

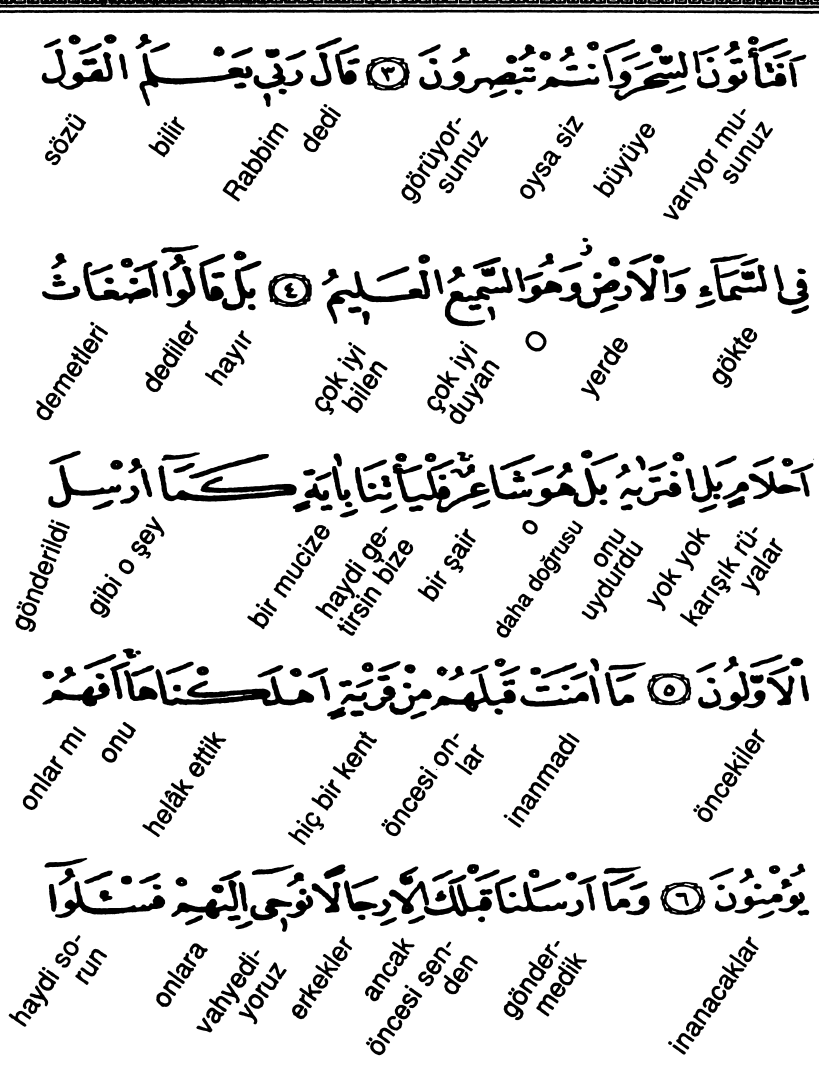

Meâl/3: Kalpleri eğlenerek, o zulmedenler gizlice şu fısıldaşmayı yaptılar: 'Bu da ancak sizin gibi bir insan değil mi? Görüp durduğunuz halde büyüye mi varıyorsunuz?'

Meâl/4: (Peygamber) dedi: 'Rabbim gökte ve yerde olan sözü bilir. O, çok iyi duyandır, çok iyi bilendir.'

Meâl/5: 'Hayır, onlar karışık rüya demetleri, yok yok onu kendisi uydurmuş, daha doğrusu o bir şair! Öyle ise önceki (peygamber)lerin gönderildikleri gibi bize bir mucize getirsin' dediler.

Meâl/6: "Onlardan önce kendisini helâk ettiğimiz hiç bir kent (halkı) iman etmemişken onlar mı inanacaklar?[2]"

2- İman etmek için mucize istiyorlar ama önceki kuşaklardan pek çokları da gönderilen pey-

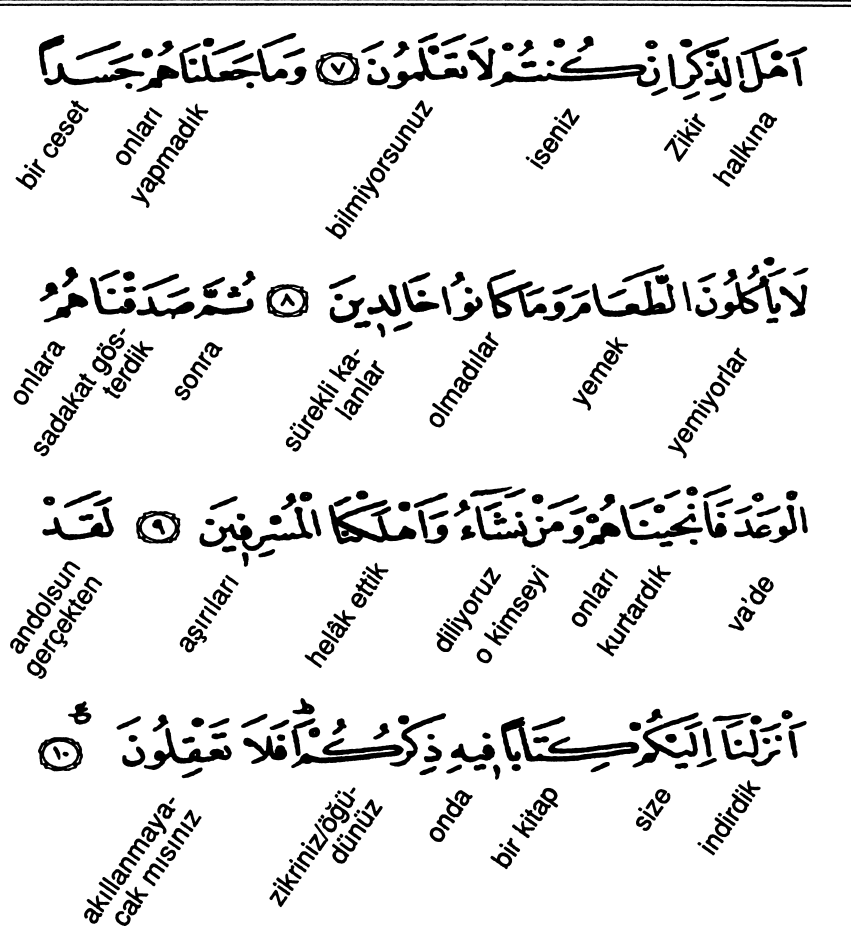

Meâl/7: "Senden önce de ancak kendilerine vahiyde bulunduğumuz erler göndermişizdir. Bilmiyorsanız Zikir ehline/Kitap sahiplerine sorun."

Meâl/8: "Onları yemek yemez ceset yapmadık. Onlar sürekli kalanlar da olmadılar."

Meâl/9: "Sonra kendilerine verilen söze sadakat gösterdik de onları ve dilediklerimizi kurtardık, aşırı gidenleri ise helâk ettik."

Meâl/10: "Andolsun gerçekten size, zikrinizin[3] kendisinde olduğu bir kitap indirdik. Hâlâ akıllarınızı işletmeyecek misiniz?"

---

gamberlere inanmak için mucizeler istemişlerdi. Kendilerine istedikleri mucizeler verilmesine rağmen yine inanmamışlardı öyle ise onlar gösterilen mucizelere inanmamışken şimdi öyle bir mucize gösterilirse bunlar inanacaklar mı? Hayır inanmayacaklar! S.G.

3- Şerefinizin (Kurtubi, el-Cami, XI, 273).

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا

bir toplumu / onun / sonrası / meydana getirdik / zulüm yapan / idi / kent / kırdık / nice

آخَرِينَ ﴿١١﴾ فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾

seğirtiyorlar[1] / oradan / onlar / o da ne / azabımızı / ne zaman hissettiler / diğerler

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ

belki siz / meskenlerinize / içinde / nimetlendirildiniz / o şeye / geri dönün / seğirtip kaçmayın

تُسْأَلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ

işte bu / sürdü / zâlimler / idik / gerçekten biz / eyvah bize / dediler / sorgulanırsınız

دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ

göğü / yaratmadık / sönenler / biçilmiş / yaptık onları / sonunda / çağrısı onların

Meâl/11: "(Halkı) zâlim nice kenti kırıp-geçirdik ve ardından başka bir toplum meydana getirdik."

Meâl/12: "Azabımızı hissettiklerinde o da ne onlar oradan seğirterek kaçıyorlar."

Meâl/13: "(Melekler alayla onlara şöyle derler[2]:) Kaçmayın, içinde bolca nimetlendirildiğiniz şeye/refaha, meskenlerinize dönün belki sorgulanırsınız!"

Meâl/14: Dediler: 'Eyvah bize! Gerçekten biz zâlimler idik!'

Meâl/15: "İşte bu söz onların çağrısı/feryadı olarak sürüp gitti. Sonunda kendilerini biçilmiş(ler), sönenler yaptık."

1- Kaçıyorlar/hızlı koşmaları için ayaklarıyla atlarını dürtüyorlar/mahmuzluyorlar. (Okyanus, II, 442).

2- Kurtubi, el-Cami, XI, 274.

وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿١٦﴾ لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا

bir eğlence — edinmemizi — isteseydik — oyuncular — ikisinin arasında-kini — yeri

لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ

hakkı — atarız — hayır — yapanlar — eğer olsaydık[4] — katımızdan — onu elbette edinirdik

عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

niteliyor-sunuz — o şeyden veyl/azap — sizin — telef olmuş — bir de bak-mışsın o — onu beynine ka-dar yarar — batılın — üzerine

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

kibirlen-mezler — katında — o kimse — yerde — göklerde — o kimse — O'nun

عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

gündüzde — gecede — tesbih ederler — yorulmazlar — O'na ibadetten

Meâl/16: "Göğü, yeri ve ikisinin arasındakileri oyuncular[3] diye yaratmadık."
Meâl/17: "Bir eğlence edinmemizi irade buyursaydık ve bunu yapanlar olsaydık elbette onu katımızdan edinirdik."
Meâl/18: "Hayır! Hakkı batılın üzerine atarız da onu beynine kadar yarar, bir de bakarsın ki telef olmuş/canı çıkmış. (Allah'ı şanına yaraşmayan sıfatlarla[3] nitelendirdiğinizden ötürü veyl/azap ancak sizin hakkınızdır."
Meâl/19: "Göklerdeki ve yerdeki akıl sahibi kişiler yalnız O'nundur. Katındaki akıl sahipleri de O'na ibadetten/kulluktan kibirlenmezler ve yorulmazlar."

3- Boş, anlamsız varlıklar olarak.
4- 'İn'in şartıyye yorumunu yapanların (bkz. Kurtubi, el-Cami, XI, 279) tefsirlerini tercih ettik. S.G.

لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾ أَمِ اتَّخَذُوا آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ﴿٢١﴾

neşrediyorlar — onlar — yerden — tanrılar — edindiler — yoksa — gevşeklik göstermezler

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا

o şeyden — Arş'ın — Rabbi — münezzehtir Allah — elbette ikisi bozulmuştu — Allah dışında tanrılar — ikisinde — eğer olsaydı

يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿٢٣﴾ أَمِ اتَّخَذُوا

edindiler — yoksa — sorgulanırlar — oysa onlar — yapıyor o şeyden — sorgulanmaz — niteliyorlar

مِن دُونِهِ آلِهَةً ۖ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۖ هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ وَذِكْرُ

zikri — benimle o kimsenin — zikri — bu — delilinizi — getirin — de ki — tanrılar — O'nun — berisinden

مَن قَبْلِي ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

yüz çevirenler — onlar — hakkı — bilmiyorlar — onların çoğunluğu — hayır — öncemden — o kimsenin

Meâl/20: "Gece-gündüz tesbih ederler, gevşeklik göstermezler[5]."
Meâl/21: "Yoksa bir takım tanrılar edinmişler de onlar mı yerden[6] neşrediyorlar/hayat bahşediyorlar?"
Meâl/22: "Eğer ikisinde/gök ile yerde Allah'tan başka tanrılar olsaydı ikisi de elbette bozulup gitmişti. Arş'ın Rabbi Allah, onların nitelemekte olduklarından münezzehtir/ıraktır."
Meâl/23: "O, yaptığından sorgulanmaz ama onlar sorgulanırlar!"
Meâl/24: "Yoksa O'nun berisinden tanrılar mı edindiler?! De ki: 'Haydi delilinizi getirin! Benimle olanların da benden öncekilerin de zikri[7] budur.' Ama onların çoğunluğu hakkı bilmiyorlar, onlar yüz cevirenler."

5- Bıkmazlar, usanmazlar (Kurtubi, el-Cami, XXI, 278); ara vermezler (Nesefi, III, 75).
6- 'Min' müteallakı olarak 'yünşirun' fi'lini tercihte Elmalı'lı merhuma tabi olduk. S.G.
7- Öğüt ve ihtarı/Tevhit gerçeği. S.G.

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠

ancak ben — tanrı — hiç yoktur — gerçek şu — ona — vahyederiz — illâ ki — hiçbir peygamber — senden önce — gönder-medik

فَٱعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾ وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَلَدًا سُبْحَٰنَهُۥ ۚ

hâşâ — çocuk — Rahman — edindi — dediler — Bana — haydi kul-luk edin

بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا يَسْبِقُونَهُۥ بِٱلْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِۦ يَعْمَلُونَ

iş yaparlar — buyruğuyla — onlar — sözle — onu — geçmezler — ikram olun-muşlar — kullardır — bilakis

﴿٢٧﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا ۚ

sadece — şefaat et-mezler — arkaların-dakini — önlerinde-kini — bilir

لِمَنِ ٱرْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِۦ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾ وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ

onlardan — der — kim — titreyenler — korku-sundan — onlar — hoşnutlu-ğa ermiş — o kimseye

Meâl/25: "Senden önce hiçbir peygamber göndermedik, ki kendisine: 'Gerçek şu: Benden başka hiçbir tanrı yoktur haydi Bana kulluk/ibadet edin' diye vahyetmiş olmayalım."

Meâl/26: "Böyle iken: 'Rahman çocuk edindi' dediler: Hâşâ/münezzehtir O! Hayır (Rahman'ın çocukları olarak nitelendirdikleri melekler) ikrama mazhar kılınmış kullardır."

Meâl/27: "Sözle O'nun önüne geçmezler[1], onlar O'nun buyruğuyla iş yaparlar."

Meâl/28: "Önlerindekini de arkalarındakini de bilir. O'nun rızasına ulaşmış olandan başkasına da şefaat etmezler. Onlar O'nun korkusundan titremektedirler."

1- Kendiliklerinden tek laf etmezler, Allah, kendilerine ne emretmişse sadece onu söylerler (Kurtubi, el-Cami, XI, 281)

إِنِّي إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِ فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ

o zâlimleri — cezalandırırız — işte böyle — cehennemi — ona ceza veririz — işte o — O'nun berisinden — bir tanrı — gerçekten ben

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا ﴿٣٠﴾

bitişik — iki idiler — yer — gerçekten gökler — küfrettiler — o kimseler — görmedi mi

فَفَتَقْنَاهُمَا ۖ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ ۖ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ

hâlâ inanmıyorlar mı — canlı — her şeyi — sudan — yaptık — o ikisini — ayırdık

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا ﴿٣١﴾

oralarda — yaptık — onları hareket ettirir/çalkalar — sâbiteler — yerde — yaptık

فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٢﴾ وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ

göğü — yaptık — doğru giderler — belki onlar — yollar olarak[4] — geniş menfezler

Meâl/29: "Onlardan kim: 'Gerçekten ben, O'nun berisinden/O'nun dışında bir tanrıyım' derse işte onu cehennem cezasına çarptırırız. O zâlimleri işte böyle cezalandırırız."

Meâl/30: "O küfre sapmış olanlar görmediler mi/bilmediler mi[2]? Gerçekten gökler ile yer bitişikti de ikisini ayırdık. Canlı olan her şeyi sudan yaptık[3]. Hâlâ inanmıyorlar mı?"

Meâl/31: "Kendilerini çalkalar diye yerde sâbit sâbit dağlar/baskılar yaptık, doğru gitsinler diye de o dağlar arasında yollar şeklinde geniş menfezler açtık."

2- a.g.e.a.c.s. 282

3- Her şeyi sudan yarattık/her şeyin yaşamını su ile koruduk/canlı her şeyi bel suyundan oluşturduk yorumları yapılmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XX, 281),

4- Nesefi, III, 77.

سَقْفًا مَّحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾ وَهُوَ

O yüz çevirenler alâmetlerinden oysa onlar korunmuş tavan

الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ

hepsi ayı güneşi gündüzü geceyi yarattı O ki

فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ

ebediliği senden önce hiçbir insan için kılmadık yüzüyorlar bir felekte[5]

أَفَإِن مِّتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ

ölümü tadandır her canlı sürekli kalıcılar onlar sen ölürsen -mi

وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

döndürülürsünüz bize sınamak için hayırla şerle deneriz sizi

Meâl/32: "Göğü korunmuş bir tavan yaptık. Oysa onlar göğün alâmetlerinden yüz çevirmekteler."

Meâl/33: "O, geceyi, gündüzü, güneşi, ayı yaratmış olandır! Hepsi bir yörüngede yüzüyorlar."

Meâl/34: "Senden önce de hiçbir insan için ebediliği/ölümsüzlüğü bahşetmedik. Sen ölürsen/sen öleceksin de onlar mı sürekli kalacaklar?"

Meâl/35: "Her canlı ölümü tadacaktır. Sınamak için sizi şer ve hayırla deneriz. (Sonunda) yalnız bize döndürülürsünüz."

5- dairede/boşlukta/yörüngede.

Meâl/36: "O küfredenler seni gördüklerinde: 'Tanrılarınızı diline dolayan bu mu?' diye seni sadece alay (konusu) ediniyorlar! Oysa onlar, Rahman'ın anılmasını (evet) onlar inkâr ediyorlar!"

Meâl/37: "İnsan aceleden yaratıldı. Yakında size âyetlerimi göstereceğim. Beni ivdirmeyin."

Meâl/38: "Bir de: 'Eğer doğru sözlüler iseniz bu va'd/tehdit ne zaman?' diyorlar."

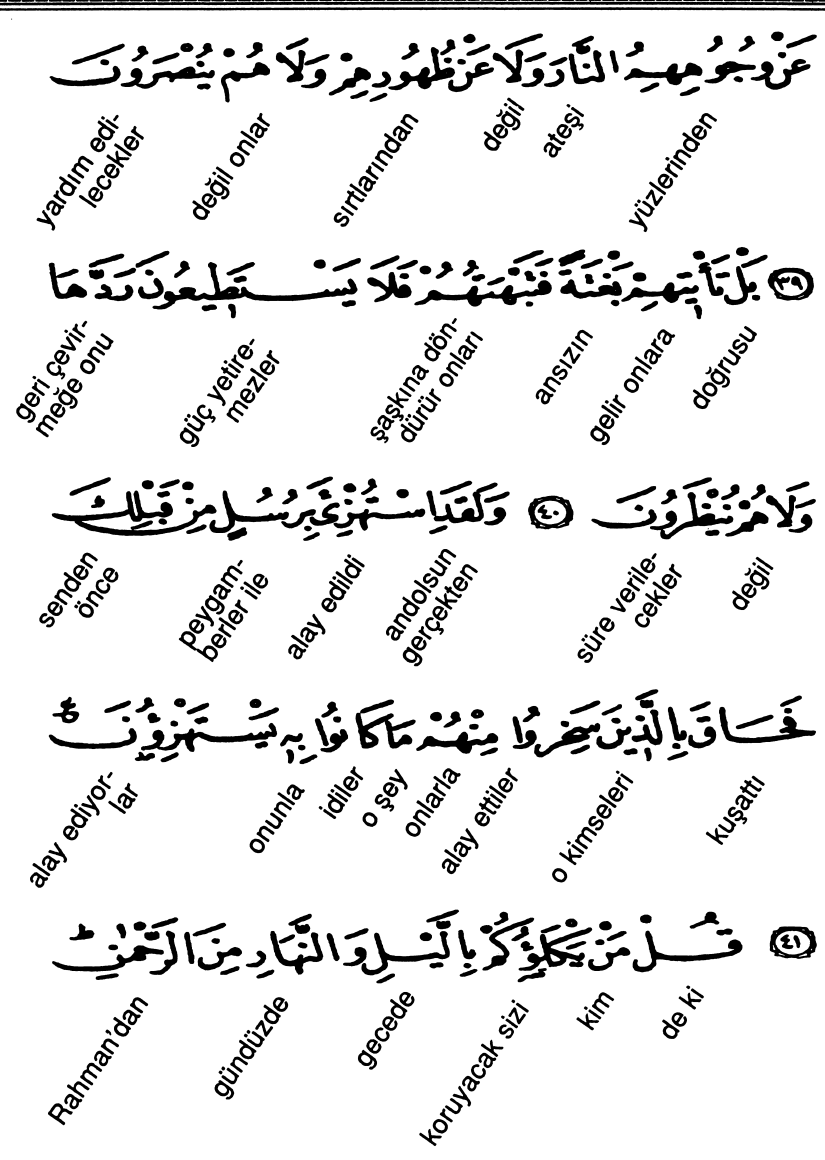

Meâl/39: "O küfredenler, yüzlerinden ve sırtlarından ateşi engelleyemeyecekleri ve yardım da edilmeyecekleri bir zamanda bir bilse(ler)di."

Meâl/40: "Doğrusu o ateş kendilerine ansızın gelir de onları şaşkına döndürür, artık ne onu geri çevirmeğe güç yetirebilirler ne de kendilerine süre verilir."

Meâl/41: "Andolsun gerçekten senden önce de peygamberlerle alay edilmişti de kendisiyle alay edegeldikleri o şey onlarla alay edenleri kuşatmıştı."

Meâl/42: "De ki: 'Sizi, gece ve gündüz o Rahman'dan kim koruyacak?' Hayır onlar, Rab'lerinin Zikr'inden/Kur'ân'dan yüz çevirenler."

Meâl/43: "Yoksa onlar için, bizim önümüzden kendilerini engelleyecek tanrılar mı var? Oysa kendilerine bile yardıma güç yetiremezler. Onlar tarafımızdan da korunacaklar/sahip çıkılacaklar değiller."

Meâl/44: "Doğrusu onları ve atalarını nimetlendirdik, öyle ki kendilerine ömür uzun geldi[1]. Görmüyorlar mı bizi? Yere varıyor onu uçlarından eksiltiyoruz. Onlar mı üstün gelenler?"

1- Nimet içinde uzun bir yaşam sürdüler de sahip bulundukları nimetin ellerinden gitmeyeceğini sandılar (Kurtubi, el-Cami, XI, 292).

قُلْ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم بِٱلْوَحْىِ ۖ وَلَا يَسْمَعُ ٱلصُّمُّ ٱلدُّعَآءَ

de ki / ancak / uyarıyorum / sizi / vahy ile / oysa işitmez / sağır / çağrıyı

إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ

elbette behemehal söylerler / Rabbinin / azabından / hafif bir esinti / onlara / andolsun eğer dokunursa / uyarıldıklarında

يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَضَعُ ٱلْمَوَٰزِينَ ٱلْقِسْطَ

doğru / terazileri / koyacağız / zâlimler / idik / cidden biz / vay bize

لِيَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا ۖ وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ

bir dane / ağırlığı / ise / zerrece / kimse / zulme maruz bırakılmaz / kıyamet günü için

مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا ۗ وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ ﴿٤٧﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا

verdik / andolsun gerçekten / hesap görenler / biz / yetmiştir / onu / getiririz / hardaldan

Meâl/45: De ki: 'Sizi ancak vahy ile uyarıyorum. Oysa sağırlar uyarıldıklarında çağrıyı duymazlar.'

Meâl/46: Eğer onlara, Rabbinin azabından hafif bir esinti dokunursa elbette behemehal şöyle derler: 'Vay bize! Gerçekten biz zâlimlermişiz!'

Meâl/47: "Kıyamet günü için doğru terazileri koyacağız. Hiç kimse zerrece zulme maruz bırakılmaz. (Yapılan iş) hardal danesi ağırlığı kadar da olsa onu getiririz. Hesap görenler olarak biz yeteriz."

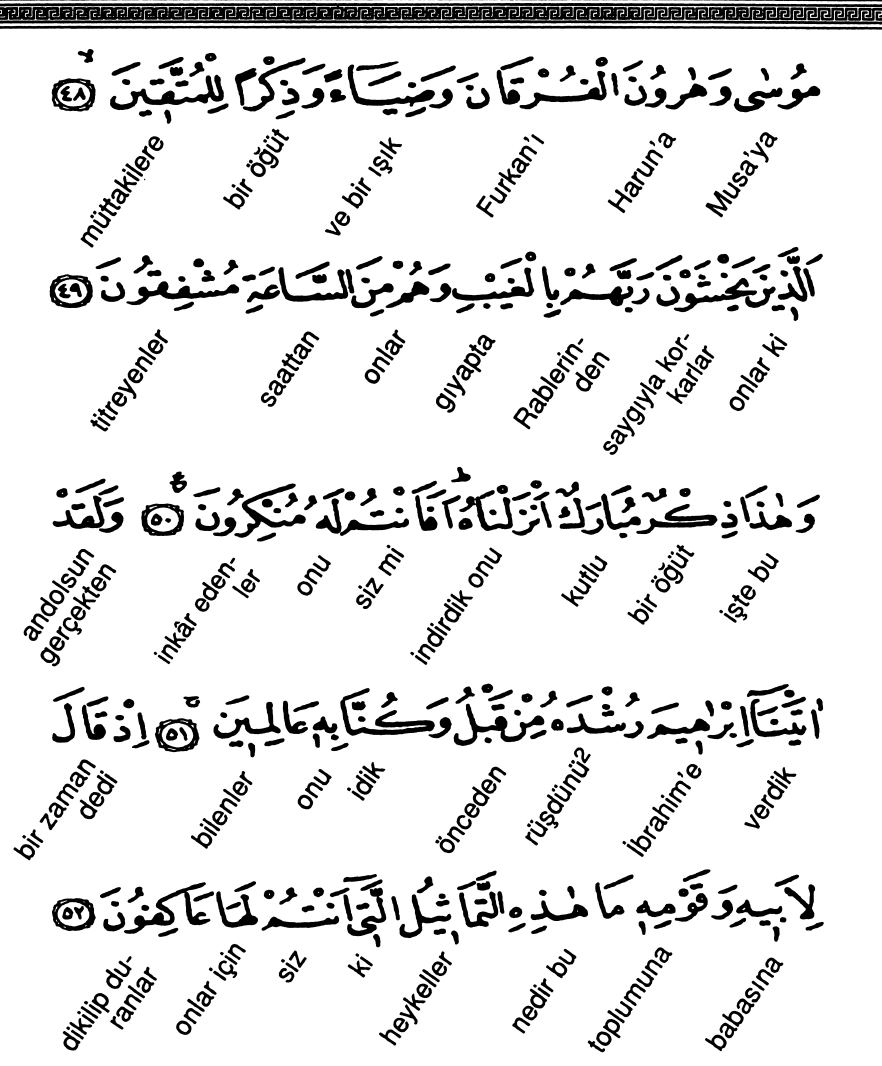

Meâl/48: "Andolsun gerçekten Musa ile Harun'a Furkân'ı[1] ve müttakiler için bir ışık bir öğüt verdik."

Meâl/49: "Onlar ki gıyabında Rablerinden saygıyla korkarlar ve o saattan/kıyametten ürperirler."

Meâl/50: "İşte bu, kendisini indirdiğimiz kutlu bir öğüttür. Siz mi onu inkâr ediyorsunuz?"

Meâl/51: "Andolsun gerçekten bundan önce İbrahim'e rüşdünü/doğru yolu bulma yeteneğini vermiştik. Onu bilenlerdik."

Meâl/52: "Bir vakit babasına ve toplumuna: 'Sizin ibadet amacıyla başlarında dikilip durduğunuz bu heykeller nedir?' diye sordu."

1- Hak ile batıl, helal ile haram arasını ayıran Tevrat'ı (Celaleyn, II, 31).

2- Doğru yolu bulma yeteneği

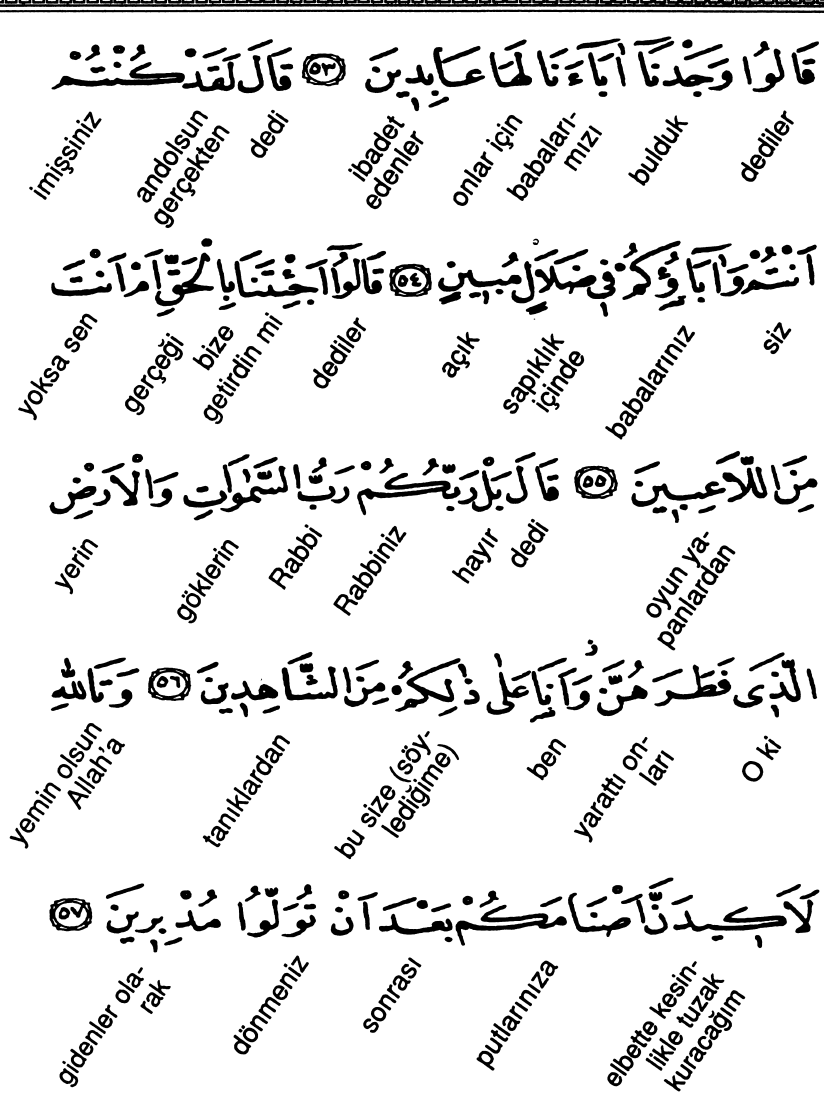

Meâl/53: Dediler: 'Babalarımızı onlara ibadet/kulluk edenler bulduk.'
Meâl/54: Dedi: 'Vallahi gerçekten siz ve babalarınız açık sapıklık içindeymişsiniz!'
Meâl/55: Dediler: 'Bize gerçeği mi getirdin yoksa sen oyun/şaka yapanlardan mısın?'
Meâl/56: Dedi: 'Hayır (sizinle eğlenmiyorum!) Sizin Rabbiniz, göklerin ve yerin Rabbidir ki onları yaratmıştır. Ve ben bu size söylediğime tanıklık edenlerdenim!
Meâl/57: Allah'a yemin olsun ki sizler sırtlarınızı dönüp gittikten sonra putlarınıza elbette kesinlikle tuzak kuracağım!'

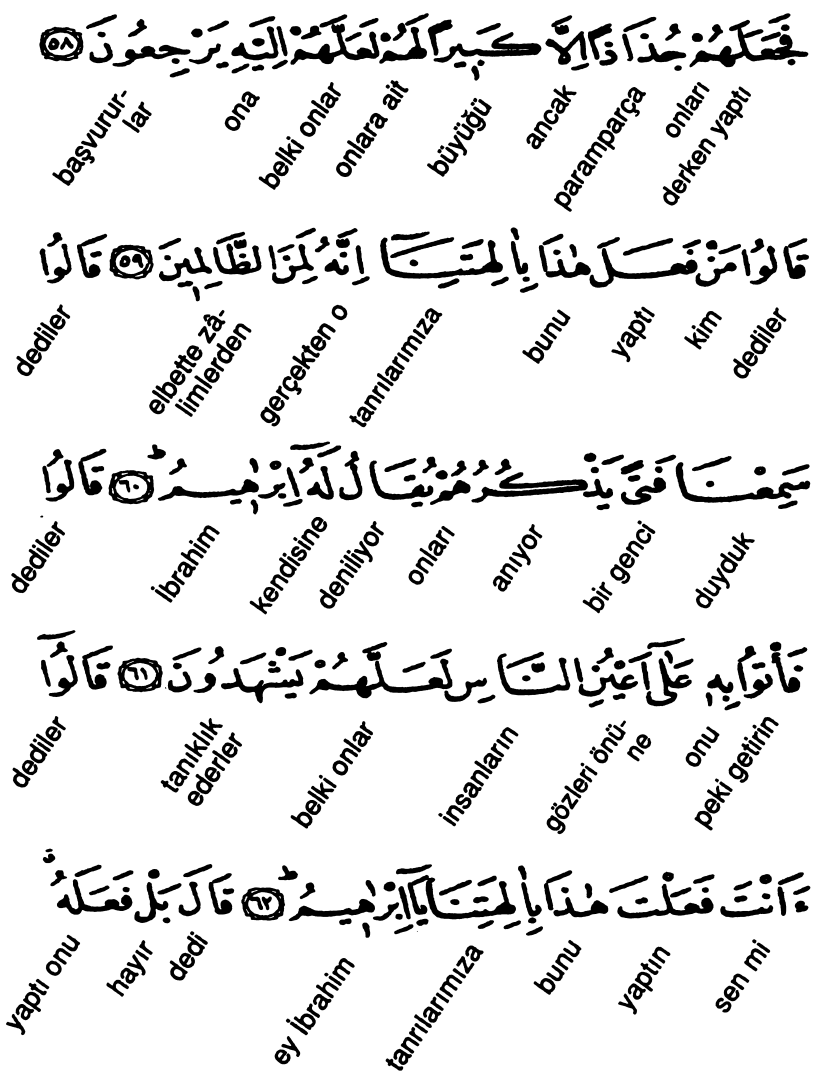

Meâl/58: "Derken onları paramparça yaptı. Ancak onlara ait büyüğe ilişmedi ki belki onlar kendisine başvururlar!"

Meâl/59: Dediler: 'Bunu tanrılarımıza kim yaptı. Gerçekten o elbette zâlimlerdendir.'

Meâl/60: Dediler: 'Kendisine İbrahim denilen bir gencin onları diline dolayıp durduğunu işittik!'

Meâl/61: Dediler: 'Peki onu insanların gözleri önüne getirin belki onlar da tanıklık ederler.'

Meâl/62: Dediler: 'İbrahim! Bunu, tanrılarımıza sen mi yaptın?'

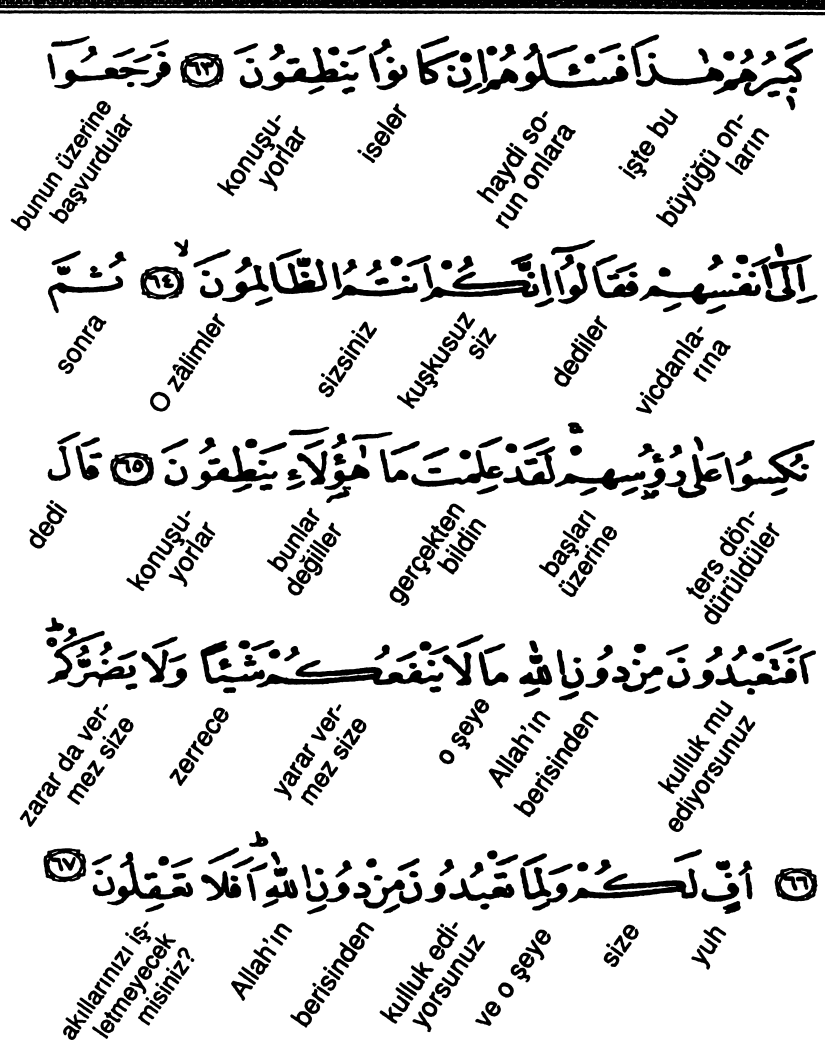

Meâl/63: Dedi: 'Hayır! Onu, işte bu büyükleri yaptı! Eğer konuşuyorlarsa haydi onlara sorun!'

Meâl/64: Bunun üzerine vicdanlarına başvurdular ve (kendi kendilerine): 'Kuşkusuz siz (evet) sizsiniz o zâlimler' dediler.

Meâl/65: Sonra başları üzerine ters döndürüldüler[1]! 'Pekala biliyorsun ki bunlar konuşmazlar (dediler)!'

Meâl/66: Dedi: 'Allah'ın berisinden, size zerrece ne menfaat veren ne de zarar dokunduran şeylere mi kulluk ediyorsunuz?

Meâl/67: Yuh size ve Allah'ın berisinden kulluk edip durduklarınıza! Hâlâ akıllarınızı işletmeyecek misiniz?'

1- Kendi kendilerine vicdanlarında itirafta bulunduktan sonra yine cahilliklerine, inadlarına, saplantılarına, batıl davalarına döndürüldüler (Kurtubi el-Cami, XI, 301, Nesefi, III, 83).

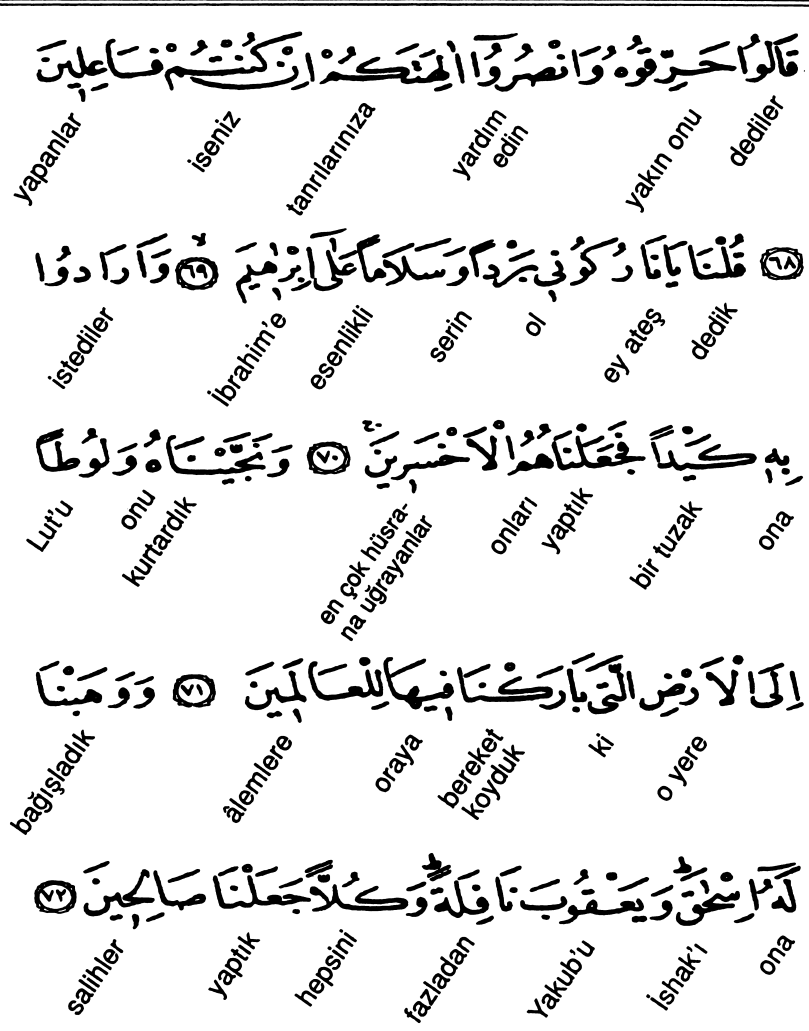

Meâl/68: Dediler: 'Onu yakın, haydi tanrılarınızın öcünü alın[2] eğer bir şey yapanlarsanız.'

Meâl/69: Dedik: 'Ey ateş İbrahim'e serin ve esenlikli ol.'

Meâl/70: "Ona tuzak kurmak istediler. Ama onları en çok zarara uğrayanlar yaptık."

Meâl/71: "Onu ve Lut'u içine âlemler için bereket koyduğumuz o yere[3] (eriştirip) kurtardık."

Meâl/72: "Ona/İbrahim'e İshak'ı ve fazladan (torunu) Yakub'u bağışladık. Hepsini salih (kişi)ler yaptık."

2- E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3362.

3- Hz. İbrahim Filistin'e, Lut peygamber de buraya bir günlük mesafedeki Mü'tefike'ye gitmiştir (Celaleyn, II, 33).

وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ

hayırları yapmayı kendilerine vahyettik buyruğumuzla yol gösteriyorlar önderler yaptık onları

وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ

kulluk edenler bize idiler zekatı vermeyi namazı dosdoğru kılmayı

(٧٣) وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي

ki o o kentten kendisini kurtardık ilim hüküm verdik ona Lut'a da

كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ

fasıklar kötülük toplumu idiler cidden onlar çirkeflikleri yapıyor idi

(٧٤) وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ (٧٥) وَنُوحًا

Nuh'u da salihlerden kuşkusuz o rahmetimize soktuk onu

Meâl/73: "Onları buyruğumuzla yol gösteren önderler yaptık. Kendilerine hayırları yapmayı, namazı dosdoğru kılmayı, zekatı vermeyi vahyettik. Onlar yalnız bize kulluk edenlerdi."

Meâl/74: "Lut'a, ona bir hüküm ve ilim verdik. Kendisini çirkeflikleri yapagelen bir kentten kurtardık. Cidden onlar kötülük toplumu idiler, fasıktılar."

Meâl/75: "Onu rahmetimizin içine soktuk. Kuşkusuz o salihlerdendir."

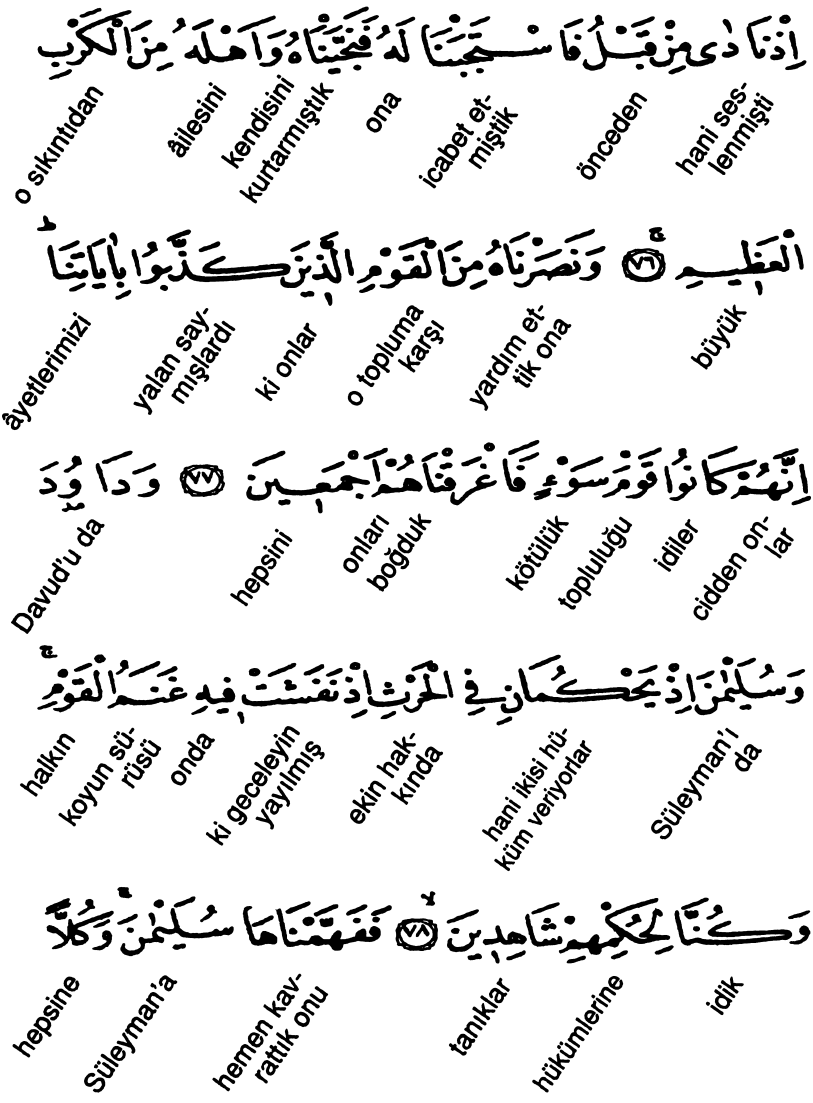

Meâl/76: "Nuh'u da (an), hani daha önce Rabbine seslenmişti/yakarmıştı da yakarışını kabuletmiş, kendisini ve âilesini o büyük sıkıntıdan kurtarmıştık."

Meâl/77: "Âyetlerimizi yalan sayan o topluluğa karşı kendisine yardım ettik. Gerçekten onlar kötülük topluluğu idiler. Onları, hepsini boğduk."

Meâl/78: "Davud ile Süleyman'ı da (an). Hani içinde halkın koyun sürüsünün geceleyin yayıldığı ekin hakkında hüküm veriyorlarken biz de hükümlerine tanıklık edenlerdik."

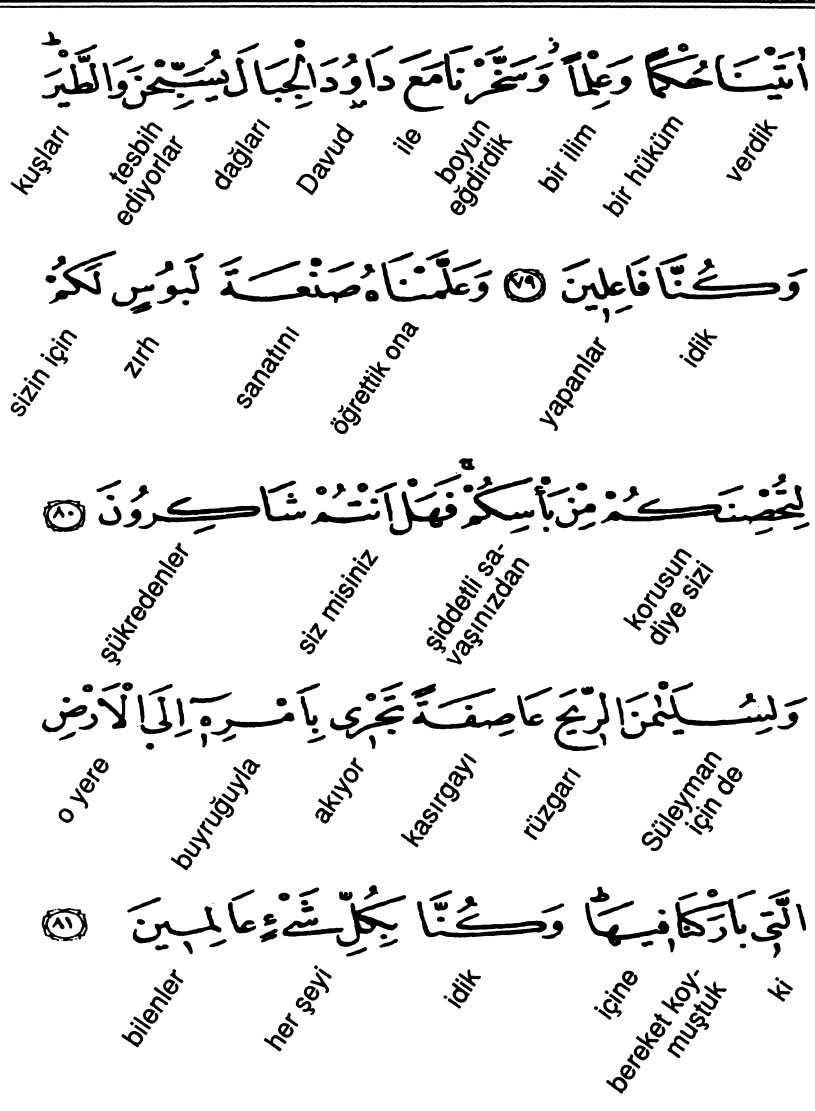

Meâl/79: "Hemen onu[1] Süleyman'a kavratmıştık. Her birine bir hüküm ve bir ilim vermiştik. Davud'un maiyyetinde dağlara boyun eğdirmiştik. Kuşlarla birlikle tesbih ediyorlardı. Biz yapanlar idik."

Mehal/80: "Sizi savaşınızın şiddetinden koruması için ona/Davud'a sizin için zırh sanatını/yapımını öğrettik. Siz mi şükredenlersiniz?"

Meâl/81: "Süleyman'a da, içine bereket koyduğumuz yere doğru buyruğuyla akıp giden rüzgarı, kasırgayı boyun eğdirmiştik. Biz, her şeyi bilenlerdik."

1- Koyun sürüsüyle ilgili hükmü.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا

İş yapıyorlar onun için dalıyorlar kimseyi/kimseleri şeytanlardan da

دُونَ ذَٰلِكَ ۖ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ

Rabbine hani seslenmişti Eyyub'u da bekçiler onlar için idik dışında bunun

أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

ona icabet ettik merhametlilerin en merhametlisi sensin bu dert bana dokundu gerçekten ben

فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِن ضُرٍّ ۖ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم

katını onların âilesini ona verdik derdi ondakini açtık

مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٤﴾

ibadet edenler için bir öğüt katımızdan bir rahmet ile onlarla

Meâl/82: "Şeytanlardan da (ona boyun eğdirdiklerimiz vardı) onun için dalgıçlık yapıyorlar, bunun dışında başka işler de görüyorlardı. Onlar için bekçilerdik[1]."
Meâl/83: "Eyyub'u da an. Hani Rabbine: 'Gerçekten ben, bu dert bana dokundu. Sen merhametlilerin en merhametlisisin.' diye seslenmişti/yakarmıştı."
Meâl/84: "Hemen kendisine icabet ettik/yakarışını kabulettik de müptela olduğu derdini kaldırdık, tarafımızdan bir rahmet ve ibadet edenlere de bir öğüt/bir teselli olmak üzere kendisine, âilesini ve onlarla birlikte bir katını verdik."

1- Yaptıklarını bozmasınlar diye kendilerini gözetim altında tutanlardık (Celaleyn, II, 33).

وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾

sabreden-lerden | hepsi | Zülküfl'ü | İdris'i | İsmail'i

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا ۖ إِنَّهُم مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

salihlerden | cidden on-lar | rahmetimize | soktuk on-ları

وَذَا النُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ

kendisine | asla güç yetire-meyeceğimizi | sanmıştı | kızarak | hani git-mişti | sahib-i ba-lığı da[2]

فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ سُبْحَانَكَ

münezzehsin Sen | ancak Sen | gerçek, hiç yoktur tanrı | karanlıklarda | seslenmişti

إِنِّي كُنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ

onu kurtardık | ona | icabet ettik | zâlimlerden | oldum | kuşkusuz ben

Meâl/85: "İsmail'i, İdris'i, Zülküfl'ü de an. Hepsi sabredenlerdendir."
Meâl/86: "Onları rahmetimizin içine soktuk. Cidden onlar salih kişilerdendir."
Meâl/87: "Balık sahibini de (an). Hani kızarak gitmişti de bizim asla kendisine güç yetiremeyeceğimizi/kendisini asla sıkıştırmayacağımızı[3] sanmıştı. Derken karanlıklar içinde: 'Gerçek, Senden başka hiçbir tanrı yoktur! Seni tüm eksikliklerden tenzih ederim. Kuşkusuz ben zâlimlerden oldum?' diye seslendi/yakardı."

2- Yunus peygamber kastediliyor. Kendisini balık yuttuğundan bu lakabla anılır olmuştur (Kurtubi, el-Cami, XI, 329).
3- Nesefi, III, 87, Kurtubi, el-Cami, XI, 331./kıstırmayacağımızı. S.G.

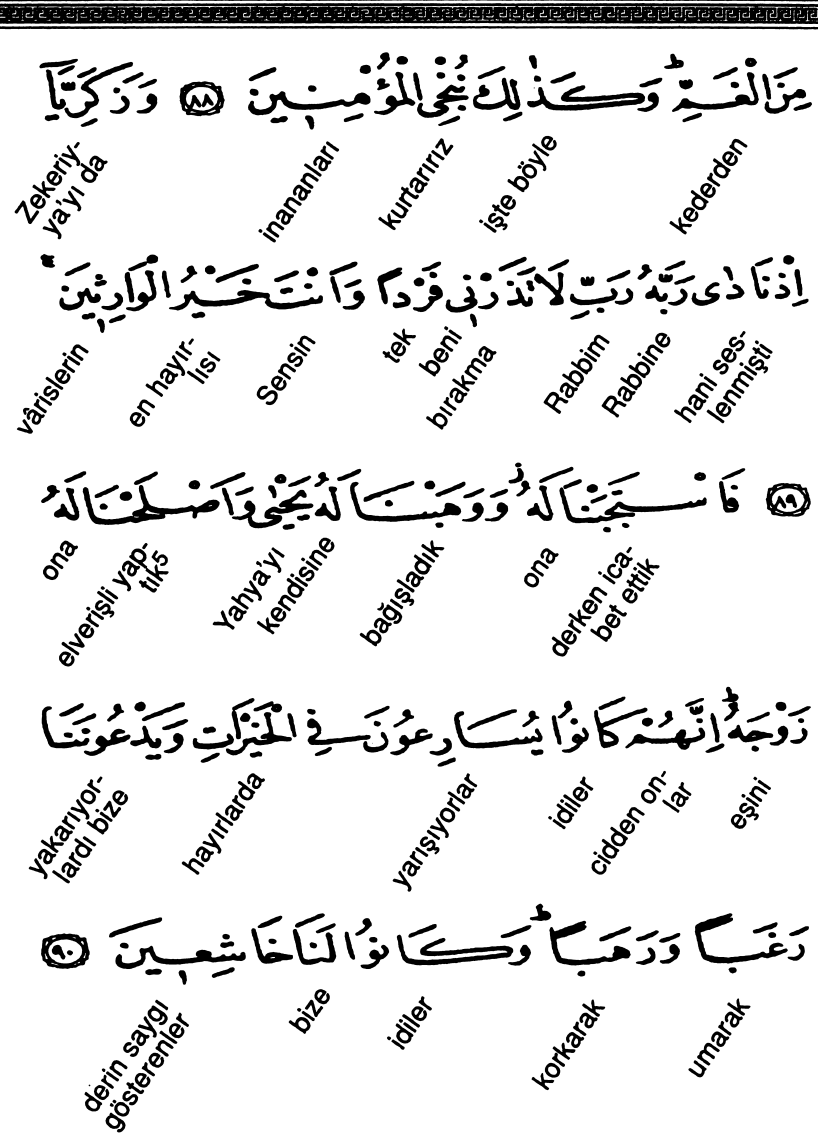

Meâl/88: "Biz de kendisine icabet ettik/yakarışını kabulettik ve onu kederden kurtardık. İnananları işte böyle kurtarırız."

Meâl/89: "Zekeriyya'yı da (an). Hani Rabbine: 'Rabbim! Beni tek bırakma[4]. Sensin vârislerin en hayırlısı.' diye seslenmişti/yakarmıştı."

Meâl/90: "Derken ona icabet ettik/yakarışını kabulettik, kendisine Yahya'yı bağışladık, ona hanımını elverişli yaptık. Gerçekten onlar hayırlarda yarışıyorlardı, umarak ve korkarak bize dua ediyorlardı. Bize derin saygı gösterenlerdi/boyun bükenlerdi."

4- Beni vârissiz, nesli kesik, evladsız bırakma (Celaleyn, II, 34; Nesefi, III, 88).

5- Kısırken doğuran yaptık (Celaleyn, II, 34).

وَالَّتِيٓ أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا فَنَفَخۡنَا فِيهَا مِن رُّوحِنَا

ruhumuz-dan | ona | üfürdük | edep yerini | korudu | o (kadını) ki

وَجَعَلۡنَٰهَا وَٱبۡنَهَآ ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ ٩١ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ

ümmetiniz | gerçekten bu | âlemlere | bir mucize | oğlunu | yaptık onu

أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱعۡبُدُونِ ٩٢ وَتَقَطَّعُوٓاْ

paramparça ettiler | Bana artık kulluk edin | Rabbinizim | Ben | tek | bir ümmet

أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ كُلٌّ إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ ٩٣ فَمَن يَعۡمَلۡ

işlerse | kim | dönenler | bize | hepsi | aralarında | işini onların

مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦۖ وَإِنَّا لَهُۥ

onun için cidden biz | çalışmasına | hiç nankörlük yoktur | bir mümin | oysa o | iyiliklerden

Meâl/91: "Edep yerini korumuş olan o kadını da (an), ki ona ruhumuzdan üfürdük de kendisini ve oğlunu âlemlere bir mucize yaptık."

Meâl/92: "Gerçekten bu sizin ümmetiniz tek ümmettir. Ben de Rabbinizim. Haydi Bana kulluk edin."

Meâl/93: "İşlerini aralarında paramparça ettiler. Hepsi bize dönenlerdir."

كَٰتِبُونَ ﴿٩٤﴾ وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَآ أَنَّهُمْ

gerçekten onlar — helâk etmi-şiz orayı — bir memle-kete — haramdır — yazanlar

لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾ حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُم

onlar — Me'cuc — Ye'cuc — açıldığında — sonunda — dönmezler

مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾ وَٱقْتَرَبَ ٱلْوَعْدُ ٱلْحَقُّ

gerçek — va'd — yaklaştı — akın eder-ler — her tepeden

فَإِذَا هِىَ شَٰخِصَةٌ أَبْصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يَٰوَيْلَنَا

vay bize — küfrettiler — o kimselerin — gözleri — dehşetten ba-ka kalmış[2] — o da ne

قَدْ كُنَّا فِى غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا بَلْ كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٩٧﴾ إِنَّكُمْ

cidden siz — zâlimler — idik — doğrusu — bundan — gaflet için-de — gerçekten idik

Meâl/94: "Kim mümin olarak iyiliklerden bir iş işlerse hiçbir vakit çalışmasına nankörlük yapılmaz. Gerçekten biz onun için yazanlarızdır."
Meâl/95: "Kendisini helâk ettiğimiz bir memlekete, gerçekten onların geri dönmemeleri haramdır."
Meâl/96: "Sonunda Ye'cuc ve Me'cuc'(un önündeki sed[1]) açıldığında onlar her tepeden akın ederler."
Meâl/97: "Gerçek olan va'd yaklaştı. O da ne küfredenlerin gözleri dehşetten baka kalmıştır. Vay bize, gerçekten bundan bir gaflet içinde idik, daha doğrusu bizler zâlimlerdik."

1- Kurtubi, el-Cami, XI, 341.
2- Bkz. İbrahim S. âyet, 42.

وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا

ona siz cehennem odunu/yakıtı Allah'ın berisinden ve o şey tapıniyorsunuz

وَارِدُونَ ﴿٩٨﴾ لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ آلِهَةً مَّا وَرَدُوهَا

varmazlardı oraya tanrılar onlar eğer olsaydı varanlar

وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ

derin iç çekiş orada onlar için sürekli kalacaklar orada hepsi

وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ

geçti kuşkusuz o kimseler işitmezler orada onlar

لَهُم مِّنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

uzaklaştırılmışlar ondan işte onlar en güzel bizden onlara

Meâl/98: "Cidden siz ve Allah'ın berisinden tapageldikleriniz cehennem yakıtısınız. Sizler oraya varacaksınız."

Meâl/99: "Eğer onlar tanrılar olsalardı oraya varmazlardı. Hepsi orada sürekli kalacaklar."

Meâl/100: "Onlar için orada derin bir iç çekiş vardır. Onlar orada duymazlar."

Meâl/101: "Kuşkusuz bizden kendileri için en güzel geçmiş olanlar[4]; işte onlar ondan/cehennemden uzaklaştırılmışlardır."

3- Bkz. Hud, âyet, 106.

4- Ezelde mutlulukları takdir edilmiş olanlar.

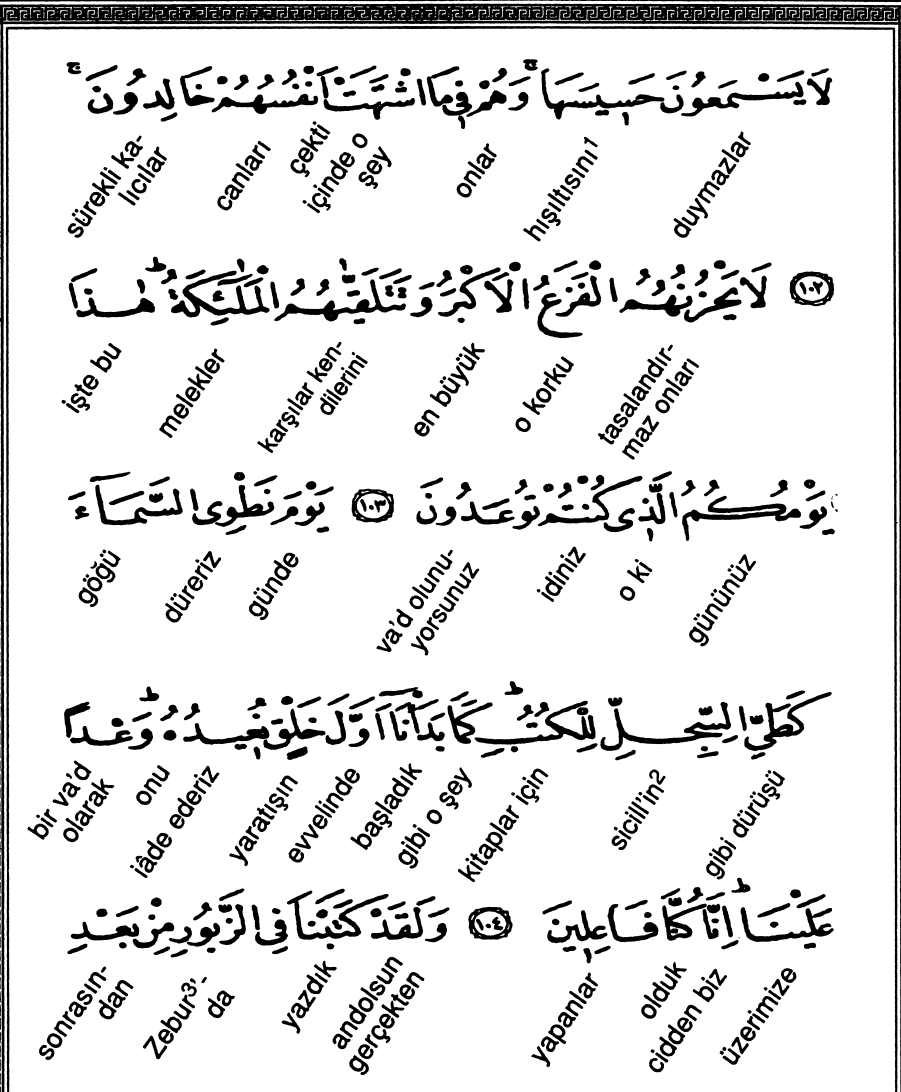

Meâl/102: "Onun/Cehennemin hışıltısını duymazlar. Onlar, canlarının çektiği şey içinde sürekli kalıcıdırlar."

Meâl/103: O en büyük korku onları tasalandırmaz. Melekler kendilerini: 'İşte bu, va'dolunageldiğiniz gününüzdür' (diyerek) karşılarlar."

Meâl/104: "O günde göğü, kitaplar için sayfanın dürülüşü gibi düreriz.Yaratışın evvelinde başladığımız gibi üstlendiğimiz bir va'd olarak onu/göğü iâde ederiz. Cidden biz yapanlar olduk."

1- Sesini/hareketini/uğultusunu

2- Sicill'in tefsirinde farklı yorumlar vardır: İnsanoğlunun amel defterini kaydeden meleğin adı (Celaleyn, II, 34) / sayfa (Nesefi, III, 90) / vahiy katiplerinden birinin adıdır ama bu rivayetin sıhhatı tesbit edilememiştir, sahih kaynaklarda vahiy katipleri arasında bu isimde bir katip zaptedilmemiştir (Kurtubi, el-Cami, XI 47 vd.

3- Davud peygambere indirilen kitapta (Nesefi, III, 91) / Allah tarafından indirilmiş kitaplarda (Celaleyn, II, 35).

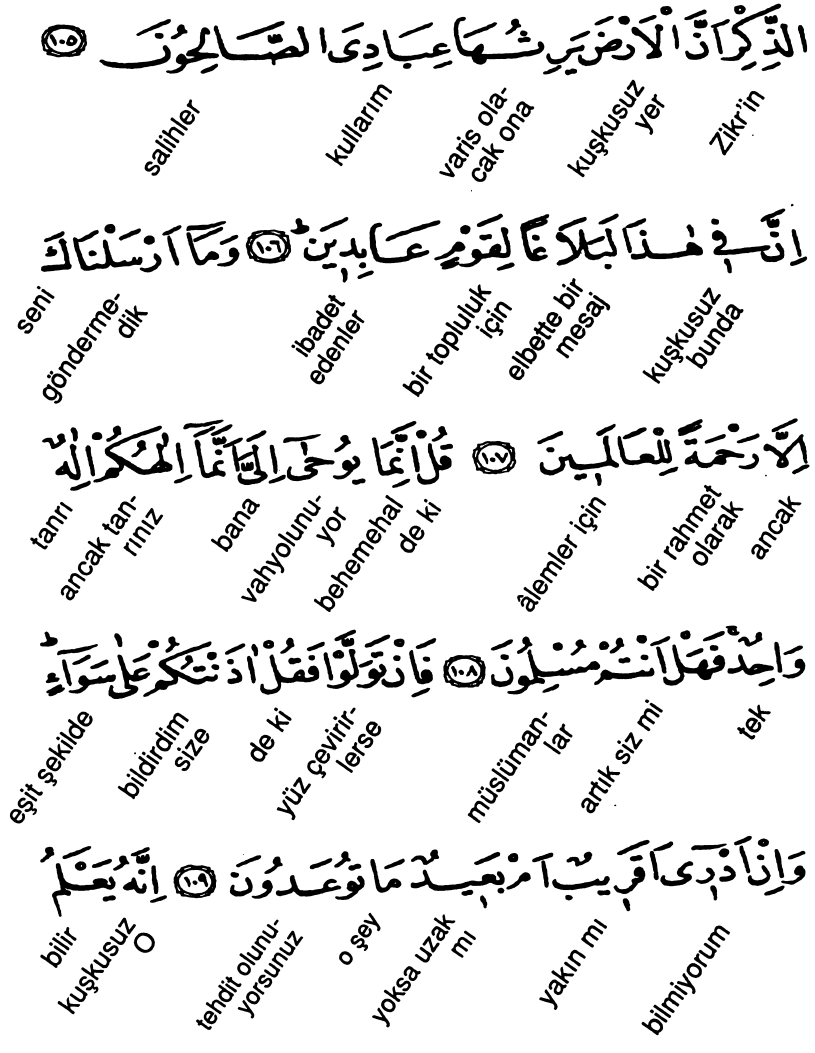

Meâl/105: "Andolsun Zikir[4]'den sonra Zebur'da: 'Kuşkusuz yer, ona salih kullarım varis olacak' diye yazdık."

Meâl/106: "Kuşkusuz bunda/Kur'an'da, ibadet eden bir topluluk için elbette bir mesaj vardır."

Meâl/107: "Seni ancak âlemler için rahmet olarak gönderdik."

Meâl/108: De ki: 'Bana behemehal tanrınızın ancak tek tanrı olduğu vahyediliyor. Peki siz İslama girer misiniz?'

Meâl/109: Yüz çevirirlerse şöyle de: 'Size eşit şekilde bildirdim. Tehdit olunageldiğiniz şey yakın mıdır yoksa uzak mıdır bilmiyorum!'

4- Tevrat'tan sonra (Nesefi, III, 91) / Allah katındaki ana kitaptan sonra (Celaleyn, II, 35).

الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾ وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ

belki o | bilmiyorum | gizliyorsunuz | o şeyi | bilir | sözden | açığı

فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾ قَالَ رَبِّ احْكُم

hüküm ver | Rabbim | dedi | değin bir zamana | bir yararlandırma | sizin için | bir sınama

بِالْحَقِّ ۗ وَرَبُّنَا الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

o şeye karşı nitelliyorsunuz | yardımına başvurulandır | Rahman'dır | Rabbimiz | hak ile

Meâl/110: "Kuşkusuz O, sözün açığını da bilir gizleyegeldiğinizi de bilir."

Meâl/111: "Bilmiyorum belki de o[5], sizin için bir sınama ve bir zamana değin bir yararlandırmadır."

Meâl/112: (Peygamber) dedi: 'Rabbim hak ile hükmet. Rabbimiz Rahman'dır, sizin nitelendirmelerinize karşı yardımına başvurulandır.'

5- Tehdit edildiğiniz azabın ertelenmesi (Nesefi, III, 92).

HAC SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

ey o insanlar Rabbinizden korkun kuşkusuz depremi o saatın bir şey pek büyük

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ ①

günde görürsünüz onu gaflete düşer her emziren o şeyden emzirdi

وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ

her bırakır yükünü sahib-i yük görürsün insanları sarhoşlar

وَمَا هُم بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ② وَمِنَ النَّاسِ

ne var ki Allah'ın azabı pek çetindir onlar sarhoşlar oysa değil insanlardan

Meâl/1: "Ey o insanlar! Rabbinizden korkun. Kuşkusuz o saatın depremi pek büyük bir olaydır."

Meâl/2: "Onu göreceğiniz günde her emziren (kadın) emzirdiğinden gaflete düşer ve her gebe de (günü gelmeden dehşetten[2]) yükünü[3] bırakır. İnsanları sarhoşlar görürsün oysa onlar sarhoş değillerdir. Ne var ki Allah'ın azabı pek çetindir."

1- Sûre'nin Mekke döneminde mi Medine döneminde mi indirildiği ihtilaflıdır. Çoğunluk, âyetlerin bir kısmının Mekke, bir bölümünün de Medine dönemini aksettiren ifadeler içerdiğini, dolayısıyla iki döneme âit ayetlerden oluştuğunu söylemişlerdir. En isabetli görüş de budur.. (Kurtubi, el-Cami, XII, 1). 78 ayet, 1291 kelime, 5205 harftir.

2- Nesefi, III, 92, 93,

3- Karnında taşığıdını (a.g.e.a.y.).

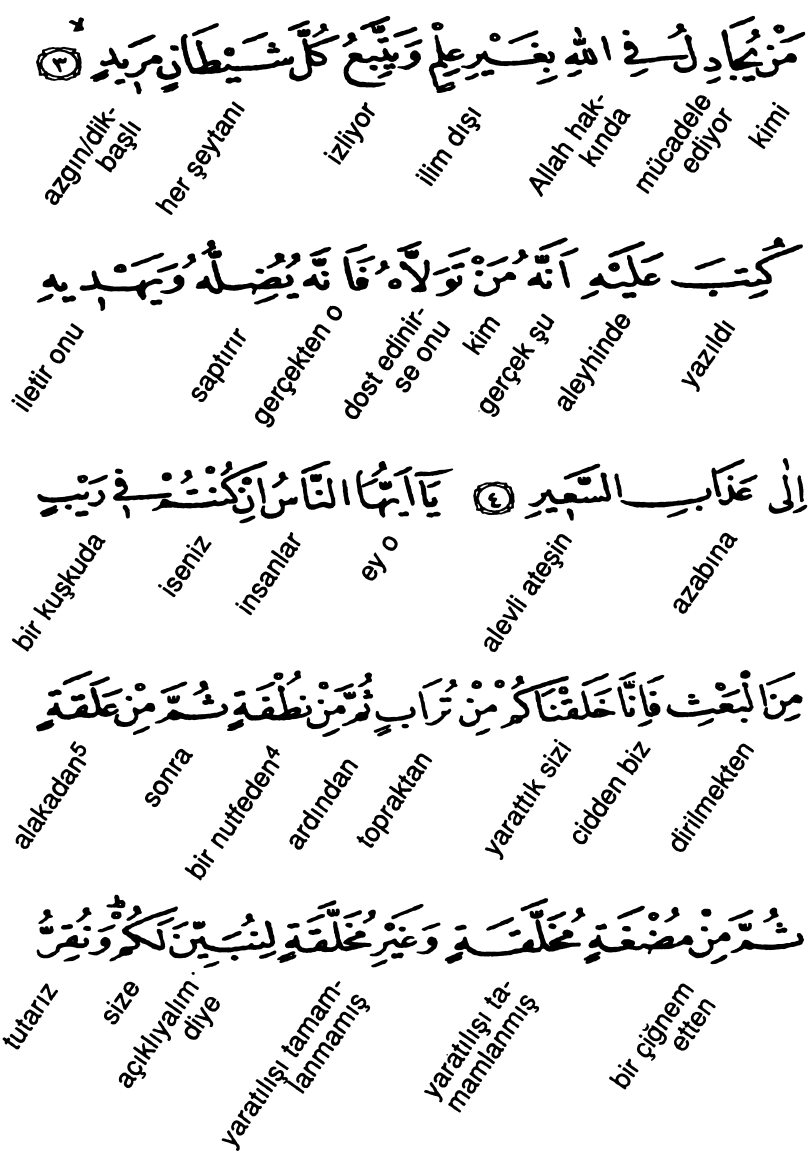

Meâl/3: "İnsanlardan kimi Allah hakkında bilgisizce mücadele ediyor ve her azgın şeytanın ardına düşüyor."

Meâl/4: O şeytanın aleyhinde şöyle yazılmıştır: 'Gerçek şu: Kim bunu dost tutarsa gerçekten o, onu saptırır ve kendisini alevli ateşin azabına iletir.'

4- Erlik suyundan/spermden.

5- Pıhtılaşmış bir kandan/embriyodan.

فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ

çıkarırız sizi sonra belirlenmiş bir süreye dilediğimizi rahimlerde

طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ۖ وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ وَمِنكُم

içinizden öldürülüyor kimi içinizden kuvvetinize ermeniz için sonra bir bebek olarak

مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ

bir şey bilgi sonrasından bilmesin diye ömrün en düşüğüne itiliyor kimi

وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ

suyu üzerine indirdiğimizde kupkuru yeri görürsün

اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾

güzel/şirin her çiftten bitirir kabarır titreşir

Meâl/5: "Ey o insanlar! Eğer ölüm sonrası dirilişten bir kuşku içindeyseniz (şunu bilin:) Cidden biz sizi topraktan sonra nutfeden sonra alakadan sonra tam şekillendirilmiş ve şekillendirilmemiş bir çiğnem etten yarattık, ki size (ne olduğunuzu) açıklayalım. Belirlenmiş bir süreye değin de rahimlerde dilediğimizi durdururuz ardından da gücünüze ermeniz için sizi bir bebek olarak çıkarırız. Bununla birlikte içinizden kiminin (daha önce) canı alınıyor, içinizden kimi de -bilgi sahibi olduktan sonra hiçbir şey bilmesin diye- ömrün en perişan sürecine itiliyor. Yeryüzünü kupkuru[6] görürsün. Derken üzerine suyu indirdiğimizde titreşir, kabarır ve her güzel/şirin çiftten bitirir."

6- Sönmüş kül halinde görürsün (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3383 vd.)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

o/bu çünkü cidden Allah Hak O'dur hayat verir ölülere O kuşkusuz O her şey karşısında

قَدِيرٌ ﴿٦﴾ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ

güçlüdür süphesiz saat gelmekte hiç yoktur kuşku onda ve kesinlikle Allah o kimseyi diriltecek

فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى

mezarlarda insanlardan kimi tartışıyor Allah hakkında dışı bilgi yoktur kılavuz

وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٨﴾ ثَانِيَ عِطْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَهُ

kitap aydınlatıcı bükerek yanını saptırması için Allah yolundan onun

فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾ ذَٰلِكَ بِمَا

dünyada kepazelik tattırırız ona kıyamet günü azabını yangın o/bu sebebiyle o şey

Meâl/6: "Bunun sebebi şudur: Çünkü cidden Allah, O'dur Hak! Kuşkusuz O, ölüleri diriltiyor. Kuşkusuz O, her şey karşısında güçlüdür."

Meâl/7: "Şüphesiz saat/kıyamet anı gelmekte! Onda hiç kuşku yoktur. Ve kesinlikle Allah mezardakileri diriltecek."

Meâl/8: "İnsanlardan öylesi var ki Allah hakkında, bilgisiz, kılavuzsuz/delilsiz ve aydınlatıcı bir kitap olmaksızın tartışır durur."

Meâl/9: "Yanını bükerek/kibirlenerek (tartışır ki) Allah yolundan saptırsın. Dünyada kepazelik onun hakkıdır! Kıyamet gününde de kendisine yangın azabını tattırırız."

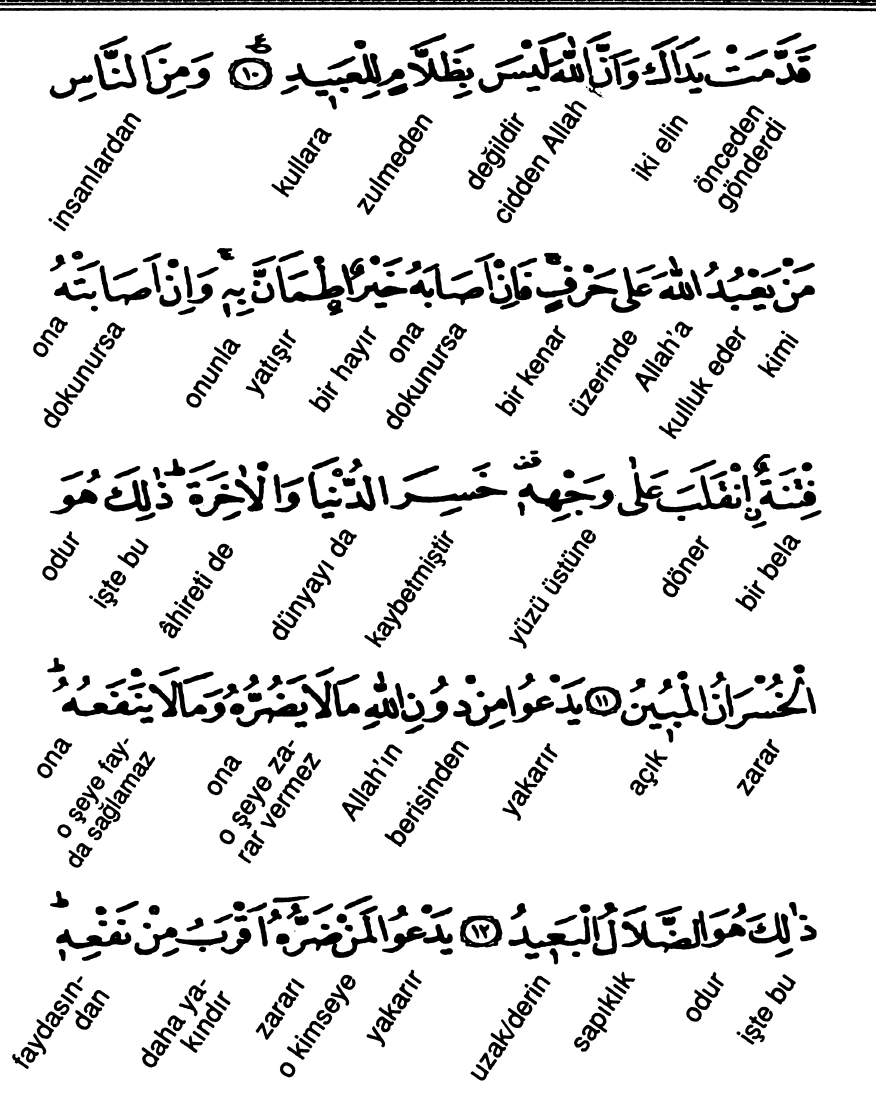

Meâl/10: "Bu (ceza) iki elinin önceden gönderdikleri yüzündendir. (Yoksa) cidden Allah kullara zulmeden değildir."

Meâl/11: "İnsanlardan öylesi de var ki Allah'a kenardan ibadet eder[1]. Kendisine bir hayır dokunursa bununla tatmin bulup yatışır. Şayet kendisine bir musibet ilişirse yüzü üstü geri döner. Dünyayı da kaybetmiştir âhireti de! İşte budur o apaçık hüsran."

Meâl/12: "Allah'ı bırakır da kendisine ne zarar veren ne de kendisine menfaat sağlayan şeylere yakarır! İşte budur o uzak/derin sapıklık!"

1- İsteyerek, gönülden değil de bir kenardan, dünyevi amaçlarla dindarlık eder/yahut dil ucuyla müslüman olur (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3386) / veya ibadetinde kuşku içindedir (Celaleyn, II, 37)

لَبِئْسَ الْمَوْلٰى وَلَبِئْسَ الْعَشِيْرُ ﴿١٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُدْخِلُ الَّذِيْنَ

o kimseleri sokar kesinlikle Allah arkadaş ne kötü yardımcı ne kötü

اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ

ırmaklar altlarından akar cennetlere iyi işleri işlediler iman ettiler

اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيْدُ ﴿١٤﴾ مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ اللّٰهُ

Allah ona asla yardım etmez zanneder oldu kim istiyor o şeyi yapar hakikaten Allah

فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَآءِ

göğe bir ip haydi uzatsın âhirette dünyada

ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهٗ مَا يَغِيْظُ ﴿١٥﴾

öfkeleniyor o şeyi hilesi gerçekten giderecek mi ve baksın kessin sonra

Meâl/13 "Zararı faydasından daha yakın olana yakarır. Ne kötü yardımcı! Ne kötü arkadaş!"

Meâl/14: "Kesinlikle Allah, iman edip iyi işleri işleyenleri altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. Hakikaten Allah murat buyurduğunu yapar."

Meâl/15: "Kim, Allah'ın ona/peygambere dünyada ve âhirette asla yardım etmeyeceğini sanıyorsa göğe bir ip uzatsın sonra kessin ve baksın gerçekten hilesi öfkelendiği şeyi giderecek mi?"

وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يُرِيدُ

istiyor o kimseyi hidâyete erdirir hakikaten Allah apaçıklar âyetler olarak indirdik onu işte böyle

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ ﴿١٧﴾

sâbiîler[1] yahudi oldular o kimseler iman ettiler kuşkusuz o kimseler

وَالنَّصَارَىٰ وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ

aralarını ayırır kuşkusuz Allah şirk koşuyorlar o kimseler ki mecusiler hıristiyanlar

يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾ أَلَمْ تَرَ

görmedin mi çok iyi tanıktır her şeye gerçekten Allah kıyamet günü

أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ

güneş yerde o kimse göklerde o kimse O'na secde ediyor gerçekten Allah'a

Meâl/16: "Onu/Kur'an'ı işte böyle açık açık âyetler halinde indirdik. Hakikaten Allah, murat buyurduğunu hidâyete erdirir."

Meâl/17: "Kuşkusuz iman etmiş olanlar, yahudi olanlar, sâbiîler, hıristiyanlar, mecusiler ve ortak koşanlar; kuşkusuz Allah kıyamet günü aralarını ayırır[2]. Gerçekten Allah, her şeye çok iyi tanıktır."

1- Bkz. Bakara, âyet, 62.

2- İhtilaf ettikleri konularda aralarında hüküm verir.

وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ

pek çoğu — debelenen-ler — ağaç — dağlar — yıldızlar — ay

مِّنَ النَّاسِ ۗ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ ۗ وَمَن يُهِنِ اللَّهُ

Allah — aşağılıyor — kimi ki — azap — üzerine — hak oldu — çoğu ise — insanlar-dan

فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾ هَٰذَانِ خَصْمَانِ

iki hasım[3] — işte bu iki — o şeyi di-liyor — yapar — kuşkusuz Allah — şereflendi-ren — artık yoktur onun için

اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ

ateşten — elbiseler — onlar için — kesildi — küfrettiler — o kimseler — Rableri hak-kında — çekiştiler/da'va-laştılar

يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ

karınları — o şey içinde — onunla — eritilir — kaynar su — başlarının — üstünden — dökülür

Meâl/18: "Görmedin mi göklerdeki herkes, yerdeki herkes, güneş, ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar, debelenenler/hayvanlar ve insanlardan pek çoğu gerçekten Allah'a secde ediyor! Ama pek çoğu üzerine de azap hak olmuştur. Allah'ın aşağıladığı kimseyi şereflendirecek yoktur. Kuşkusuz Allah ne dilerse yapar."

Meâl/19: "İşte bu ikisi, iki hasım, Rableri hakkında çekişmişlerdi; küfre sapmış olanlar, onlar için ateşten giysiler biçilmiştir. Başlarının üstünden de kaynar su dökülür."

3- Müminler ile kafirler.

وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾ كُلَّمَا أَرَادُوا

deriler onlar için kamçılar demirden her ne zaman isteseler

أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

çıkmalarını ondan ıstıraptan geri döndürülürler içine tadın azabını yangın

﴿٢٢﴾ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

kuşkusuz Allah sokar o kimseleri iman ettiler işlediler iyi işleri

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ

cennetlere akar altlarından ırmaklar bezendirilirler oralarda bilezikler-den

مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا ۖ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

altından incilerden giysisi onların oralarda ipektir

Meâl/20: "Onunla karınlarındakiler eritilir, deriler(i kavrulur[4])"
Meâl/21: "Demirden kamçılar da onlar içindir."
Meâl/22: "Oradan, ıstıraptan ötürü ne zaman çıkmak isteseler içine geri döndürülürler ve: 'Tadın yangın azabını.' (denilir)."
Meâl/23: "Kuşkusuz Allah, iman edip iyi işleri yapanları altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar, oralarda altından bilezikler ve incilerle bezendirilirler. Onların oralardaki giysisi ipektir."

4- Kurtubi, el-Cami, XII, 27.

وَهُدُوٓا۟ إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلْقَوْلِ ۖ وَهُدُوٓا۟ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْحَمِيدِ

pek övülen — o yola — iletilmişler-dir — sözden — en hoşa — iletilmişler-dir

﴿٢٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ

Allah yolun-dan — çeviriyorlar — küfrettiler — cidden o kimseler

وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً ٱلْعَٰكِفُ

mukim/yer-leşik — eşit — insanlar için — yaptık onu — ki — Mescid-i Haram'dan

فِيهِ وَٱلْبَادِ ۚ وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ

tattırırız ona — zulümle — sapmak — orada — ister — kim — çöllü/taşralı — orada

مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾ وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ مَكَانَ ٱلْبَيْتِ

Beyt'in — yerini — İbrahim için — bir zaman ha-zırlamıştık — elem veren — azaptan

Meâl/24: "Sözün en hoşuna iletilmişlerdir. Pek övülen yola iletilmişlerdir."
Meâl/25: "Kuşkusuz o küfretmiş olanlar, Allah yolundan ve kendisini insanlardan orada mukim/yerleşik ve çöllü/taşralı için eşit kıldığımız Mescid-i Haram'dan engelleyip duranlar.. Kim orada zulümle sapmak isterse ona pek elem veren bir azaptan tattırırız."

أَن لَّا تُشْرِكْ بِي شَيْـًٔا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلْقَآئِمِينَ

kıyamda duranlar — dolaşanlar için — evimi — tertemiz eyle — hiçbir şeyi — bana — ortak koşma

وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ﴿٢٦﴾ وَأَذِّن فِي ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ

gelirler sana — haccı — insanlar içinde — ilan et — secde edenler — rukû edenler

رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

uzak — her yoldan — gelirler — her zayıf deve üstünde — yayalar olarak

لِّيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا ٱسْمَ ٱللَّهِ فِيٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ

bilinenler — günlerde — Allah'ın ismini — ansınlar — kendilerine ait — menfaatlarına — şahid olsunlar diye

عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ ۖ فَكُلُوا مِنْهَا

onlardan — yiyin — behîme-i en'âmdan[2] — onları rızıklandırdığı şeye

Meâl/26: "Bir zaman İbrahim için: 'Bana hiçbir şeyi ortak koşma, evimi tavaf edenler, kıyamda duranlar, rukûa varanlar ve secde edenler için tertemiz eyle' diye Beyt'in/Kabe'nin yerini hazırlamıştık."

Meâl/27: "İnsanlar içinde haccı ilan et; yaya olarak ve her uzak yoldan gelecek arık develer üstünde sana gelirler."

1- Nesefi, III, 98.

2- Deve, sığır ve koyun-keçi gibi (kurbanlık) hayvanlar (Kurtubi, el-Cami, XII, 44)

وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾ ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ

kirlerini gidersinler sonra fakire sıkıntılıya yedirin

وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

eski evi tavaf etsin-ler adaklarını yerine ge-tirsinler

ذَٰلِكَ وَمَن يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ عِندَ

katında onun için hayırlıdır o Allah'ın yasaklarına saygı gös-terir kim işte bu

رَبِّهِ ۗ وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ ۖ فَاجْتَنِبُوا

haydi uzak durun size okunuyor hariç o şey hayvanlar size helal kılındı Rabbi

الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

yalanın sözünden kaçının putlardan pislikten

Meâl/28: "Ki kendilerine âit bir takım menfaatlara tanık olsunlar, Allah'ın (Kurban kesilmeğe elverişli) behîme-i en'âmdan kendilerine rızık olarak verdikleri üzerine bilinen günlerde Allah'ın ismini ansınlar diye. Haydi onlardan yiyin ve sıkıntılıya, yoksula yedirin."

Meâl/29: "Sonra kirlerini gidersinler, adaklarını yerine getirsinler ve o eski evi/Kabe'yi tavaf etsinler."

Meâl/30: "İşte bu (böyledir). Kim Allah'ın yasaklarına saygı gösterirse işte o, Rabbi katında kendisi için hayırlıdır. Karşınızda (haramlıkları) okunup duranlar hâriç hayvanlar sizin için helal kılındı. Haydi pislikten, o putlardan kaçının, yalan sözden uzak durun."

حُنَفَآءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِۦ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ

gökten / düşmüş / artık gibi o şey / Allah'a / ortak koşar / kim / O'na / ortak koşmayanlar / Allah için / hanifler[1]/muvahhitler

فَتَخْطَفُهُ ٱلطَّيْرُ أَوْ تَهْوِى بِهِ ٱلرِّيحُ فِى مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾ ذَٰلِكَ وَمَن

kim / işte bu, / uzak / bir yerde / rüzgar / onu / veya sürüklüyor / kuş / onu / kapıveriyor

يُعَظِّمْ شَعَٰٓئِرَ ٱللَّهِ فَإِنَّهَا مِن تَقْوَى ٱلْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾ لَكُمْ

sizin için / kalplerin / takvasından / kuşkusuz bu / Allah'ın / nişânelerini / yüceltir

فِيهَا مَنَٰفِعُ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَآ إِلَى ٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

eski / eve / onların varış yeri / sonra / belirlenmiş / değin bir süreye / menfaatlar / onlarda

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا ٱسْمَ ٱللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم

onları rızıklandırdığı şeye / Allah'ın / adını / ansınlar diye / kurban ibadeti / kıldık / her ümmet için

Meâl/31: "Allah için muvahhitler olarak, O'na ortak koşmayanlar olarak... Kim Allah'a ortak koşarsa sanki o, gökten düşmüş de kendisini kuşun kapıverdiği[2] yahut rüzgarın kendisini uzak bir yerde sürüklediği nesne gibidir."

Meâl/32: "İşte bu (böyledir). Kim Allah'ın nişânelerini/kurbanlıklarını yüceltirse gerçekten bu, kalplerin takvasındandır."

Meâl/33: "Onlarda belirli bir süreye değin sizin için menfaatlar vardır. Sonra onların varış yeri eski eve/Kabe'yedir."

1- İstikamet sahipleri/hakka yönelen müslümanlar (Kurtubi, el-Cami, XII, 55) / Hak din dışında her dinden geri çekilmiş müslümanlar (Celaleyn, II, 38).

2- Yahut kuş kendisini pençeleriyle didik didik ediyor (Kurtubi, el-Cami, XII, 55).

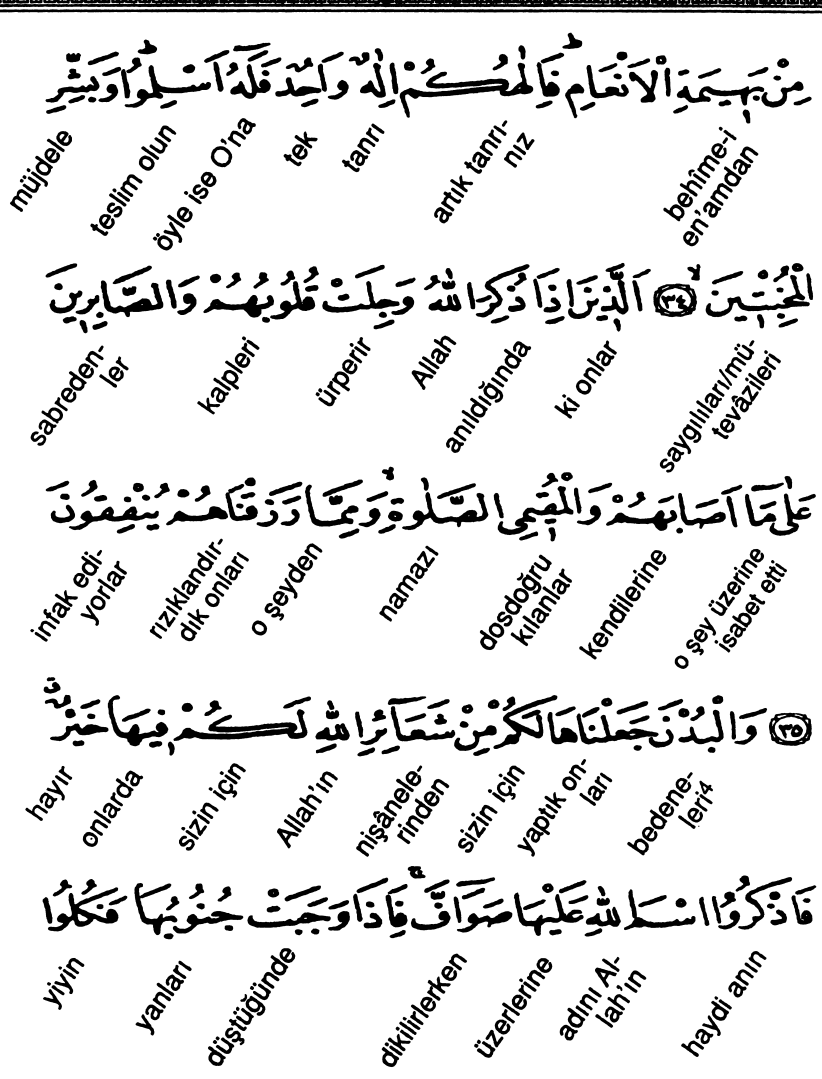

Meâl/34: "Her ümmet için bir kurban kesme ibadeti/kurban kesme yeri yaptık ki behîme-i en'amdan[3] kendilerini rızıklandırdığı şey üzerine Allah'ın adını ansınlar diye. Şimdi tanrınız tek tanrıdır. Öyle ise O'na teslim olun. Saygılıları/mütevâzileri müjdele."

Meâl/35: "Ki onlar Allah anıldığında kalpleri ürperenler, başlarına gelen musibetlere sabır gösterenler, namazı dosdoğru kılanlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcama yapıp duranlardır."

3- Bkz. bu sûrede 28. âyet.

4- İbn Mes'ud, Ata ve Şafii'ye göre develeri; / Malik ve Ebu Hanife'ye göre ise deve ve sığırları (Kurtubi, el-Cami, XII, 61). Ayet metninde geçen '... yanları yere düştüğünde...' ifadeleri birinci görüşü teyid eder niteliktedir. S.G.

مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ

belki siz | size | onları | amade kıl- dık | işte böyle | dolaşıp dile- nen fakire | istemeyen yoksula | yedirin | onlardan

تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾ لَن يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَٰكِن يَنَالُهُ

ulaşır ona | ancak | kanları | ne de | etleri | Allah'a | asla eriş- mez | şükreder- siniz

التَّقْوَىٰ مِنكُمْ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا

üzerine o şey | Allah'ı | ululaya- sınız | sizin için | onları âmâde kıl- dı | böylece | sizden | takva

هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ

o kimse- lerden | savunur | kuşkusuz Allah | güzellik ser- gileyenleri | müjdele | hidâyet etti size

آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾

pek nankör | yaman hâ- ini | her | sevmez | kuşkusuz Allah | iman ettiler

Meâl/36: "Bedeneleri/develeri, onları da sizin için Allah'ın nişânelerinden kıldık. Onlarda sizin için hayır vardır. Haydi, dikili oldukları halde üzerlerine Allah'ın ismini anın. Yanları yere düştüğünde onlardan yiyin, istemeyen yoksula da dolaşıp dilenen fakire de yedirin. İşte böylece onları sizin emrinize verdik ki belki siz şükredersiniz."

Meâl/37: "Onların ne etleri ne de kanları asla Allah'a erişmez. Ancak O'na sizden takva erişir. Böylece onları, emrinize verdi ki, sizi hidâyete iletmesi karşılığında Allah'ı ululayasınız. Güzellik sergileyenleri müjdele."

Meâl/38: "Kuşkusuz Allah, iman edenleri savunur. Cidden Allah pek nankör hiçbir yaman hâini sevmez."

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ

izin verildi o kimselere savaşılıyor- lar çünkü onlar zulmedildiler hakikaten Allah yardıma onlara

لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا

elbette muk- tedirdir onlar ki çıkarıldılar yurtlarından haksızca sadece

أَن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ

demelerin- den Rabbimiz Allah olmasaydı savması Allah'ın insanları kimilerini kimiyle

لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا

elbette yıkılmıştı manastırlar kiliseler havralar mescitler anılıyor oralarda

اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ

adı Allah'ın çokça elbette kesinlik- le yardım eder Allah o kimseye yardım ediyor kendisine hakikaten Allah

Meâl/39: "Kendileriyle savaş açılanlara (müminlere), zulmedildiklerinden dolayı (savaşmaları hususunda) izin verildi. Hakikaten Allah onlara yardıma pekala muktedirdir."

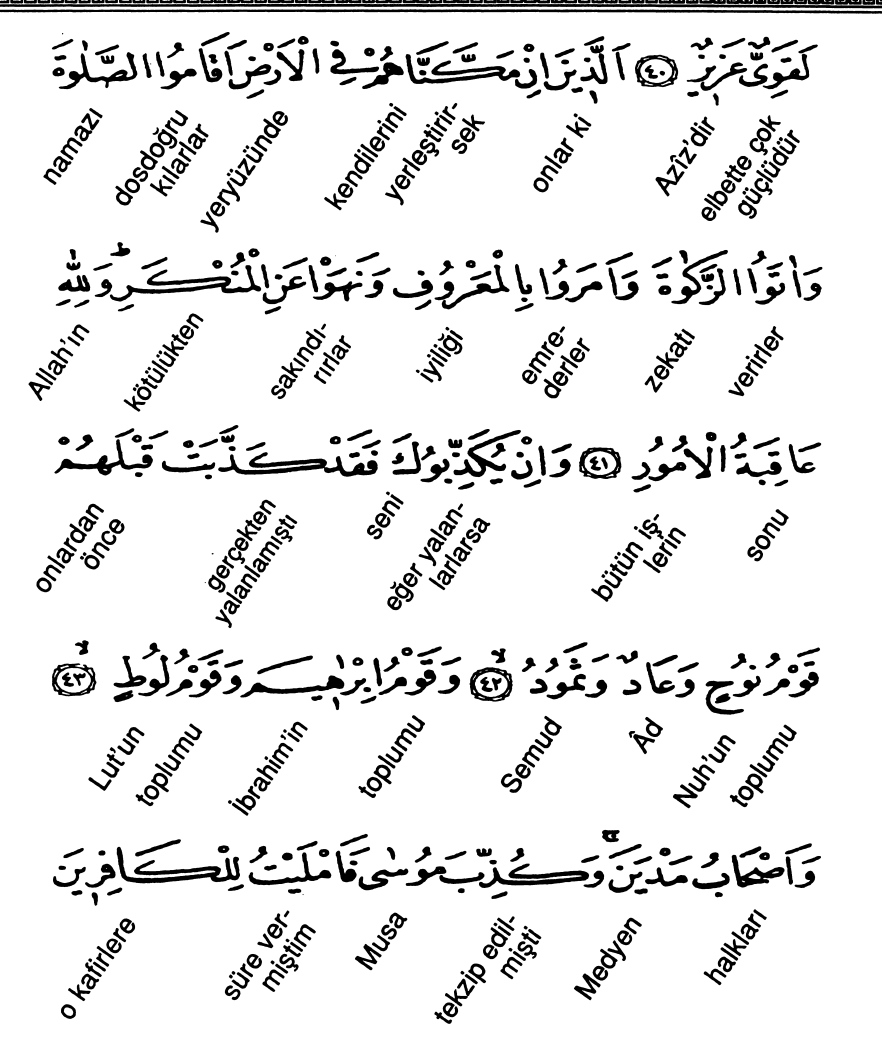

Meâl/40: "Onlar ki sadece: 'Rabbimiz Allah'tır' demeleri yüzünden yurtlarından çıkarılmışlardı. Allah'ın insanları, kimilerini kimiyle savması olmasaydı içlerinde Allah'ın adının çokça anılageldiği manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler elbette yıkılırdı. Allah kesinlikle behemehal kendisine yardım edene yardım eder. Hakikaten Allah elbette çok güçlüdür, Azîz'dir."

Meâl/41: "Onlar ki, eğer kendilerini yeryüzünde yerleştirirsek[1] namazı dosdoğru kılarlar, zekatı verirler, iyiliği emrederler, kötülükten sakındırırlar. Bütün işlerin sonu Allah'a âittir."

Meâl/42: "Eğer seni yalanlıyorlarsa gerçekten onlardan önce de Nuh'un toplumu, Âd ve Semud (peygamberlerini) yalanla(mağa kalkış)mışlardı."

Meâl/43: İbrahim'in toplumu da, Lut'un toplumu da,

1- Düşmanlarına karşı üstün kılarak yeryüzünde hakim konuma getirirsek (Celaleyn, II, 40, Nesefi, III, Kurtubi, el-Cami, XII, 73).

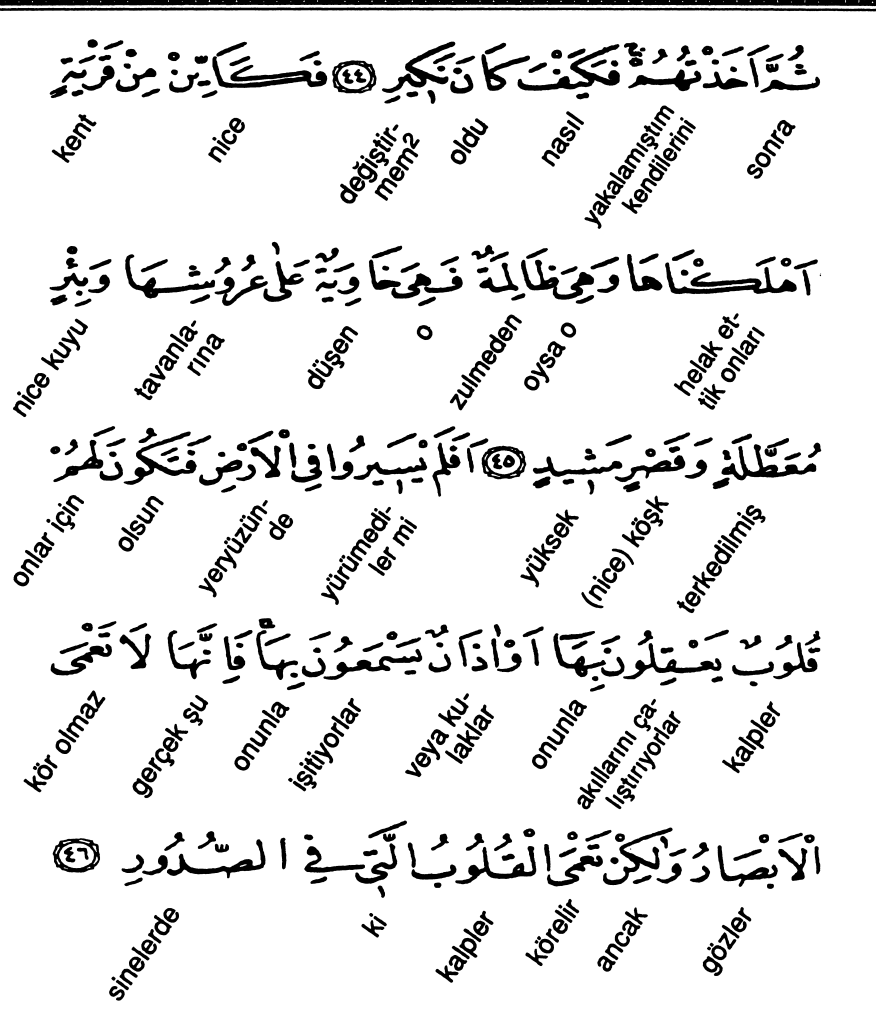

Meâl/44: Medyen halkları da. Musa da tekzip edilmişti. Derken ben o kafirlere süre vermiş sonra da kendilerini (azabımla) yakalamıştım. (Üzerlerindeki nimetimi) değiştirmem nasıl oldu?

Meâl/45: "(Halkı) zalim, kendisini helâk ettiğimiz şimdi duvarları tavanları üzerine çökmüş nice kentler , kullanılmaz nice kuyular! Yüksek/muhkem[3]/görkemli köşkler vardı!"

Meâl/46: "Yeryüzünde gezmediler mi ki bunun sonucunda kendileri için, sayesinde akıllarını işletecekleri kalpler veya sayesinde işitecekleri kulaklar olsun. Gerçek şu (sadece kafadaki) gözler kör olmaz ancak sinelerdeki gözler kör olur."

2- Kurtubi, el-Cami, XII, 73/inkarın (Celaleyn, II, 40). Yani içinde bulundukları nimetlerini ellerinden alıp tepelerine azabımı indiririm, nimeti helak ile trampa etmem.
3- İbn Abbas (Kurtubi, el-Cami, XII, 74).

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ ۚ وَإِنَّ يَوْمًا

kuşkusuz bir gün | va'dinden | Allah | asla caymaz | azabı | senden | çabuk isti-yorlar

عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾ وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ

kent | nice | sayıyor-sunuz | o şeyden | sene | gibi bin | Rabbin | katında

أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا ۖ وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

dönüş | ancak ba-nadır | yakaladım onu | sonra | zulüm ya-pan | o | ona | süre verdim

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾ فَالَّذِينَ

şimdi o kimseler | açık | bir uyarıcı | sizin için | ben | ancak | ey o insan-lar | de ki

آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

keremli | rızık | bir mağfi-ret | onlara | iyi işleri | işlediler | iman ettiler

Meâl/47: "Senden azabı çabuk istiyorlar. Allah asla va'dinden dönmez. Kuşkusuz Rabbin katında bir gün, saymakta olduklarınızdan bin yıl gibidir."
Meâl/48: "Zulüm yapıp duran nice kent vardır ki kendisine süre vermiş sonra da onu azapla yakalamıştır. Dönüş ancak banadır."
Meâl/49: De ki: 'Ey insanlar! Ancak ben sizin için açık bir uyarıcıyım.'
Meâl/50: "Şimdi, iman edip iyi işleri işleyen kimseler, onlara bir mağfiret ve keremli/güzel[1] rızık vardır."

1- Nesefi, III, 106

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

cehennem halklarıdır işte onlar yarışanlar olarak âyetlerimiz hakkında koştular o kimseler

﴿٥١﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا

-ğında illâ ki ne de hiçbir peygamber hiçbir elçi öncenden gönderme-dik

تَمَنَّىٰ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ

şeytan o şeyi bı-rakıyor Allah hemen si-ler arzusuna şeytan bırakmış-tır arzuladı

ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾ لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي

bırakıyor o şeyi yapması için çok hikmet-lidir çok iyi bi-lendir Allah âyetlerini Allah sağlam-laştırır sonra

الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ ۗ

yürekleri katılaşan için bir hastalık kalplerinde o kimselere ki bir fitne şeytan

Meâl/51: "Âyetlerimiz hakkında (mefsedet için[2]) yarışanlar[3] olarak koşmuş olanlar, işte onlar da cehennem halklarıdır."

Meâl/52: "Senden önce hiçbir elçi ve ne de hiçbir peygamber göndermedik ki o bir şey arzuladığında şeytan onun arzusu içinde (bir düşünce) bırakmış olmasın. Ama Allah şeytanın bırakmakta olduğunu hemen siler, sonra Allah âyetlerini sağlamlaştırır. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

2- a.g.e.a.y.

3- Celaleyn, II, 41/üstün gelme uğraşı verenler olarak ...koşanlar (Kurtubi, el-Cami, XII, 78

وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا

verildiler / o kimseler / bilmesi için / uzak/derin / elbette bir ayrılıkta / kuşkusuz zâlimler

الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ

kalpleri / ona saygı duysun / ona iman etsinler / Rabbinden / gerçektir / hakikaten o / bilgiye

وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

dosdoğru / bir yola / iman ettiler / o kimseleri / elbette iletendir / kuşkusuz Allah

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ

onlara gelmesine / değin / ondan / kuşkuda / küfrettiler / o kimseler / sürer

السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

kısır / günün / azabı / kendilerine gelmesine / yahut / ansızın / saat

Meâl/53: "(Bu), şeytanın bırakacağını, kalplerinde bir hastalık bulunanlar ile yürekleri katılaşanlara bir fitne yapması içindir. Kuşkusuz zâlimler elbette uzak/derin bir ayrılık içindedirler."

Meâ/54: "Bir de kendilerine bilgi verilmiş olanların, hakikaten onun/Kur'an'ın Rabbinden gelen gerçek olduğunu bilip de ona inanmaları ve kalplerinin ona saygı göstermesi için (böyle yapmıştır). Kuşkusuz Allah iman etmiş kimseleri elbette dosdoğru yola iletendir."

Meâl/55: "Küfre sapmış olanlar o an/kıyamet ansızın kendilerine gelinceye veya onlara kısır bir günün azabı varıncaya değin ondan/Kur'an'dan yana hep bir kuşku içinde bulunurlar."

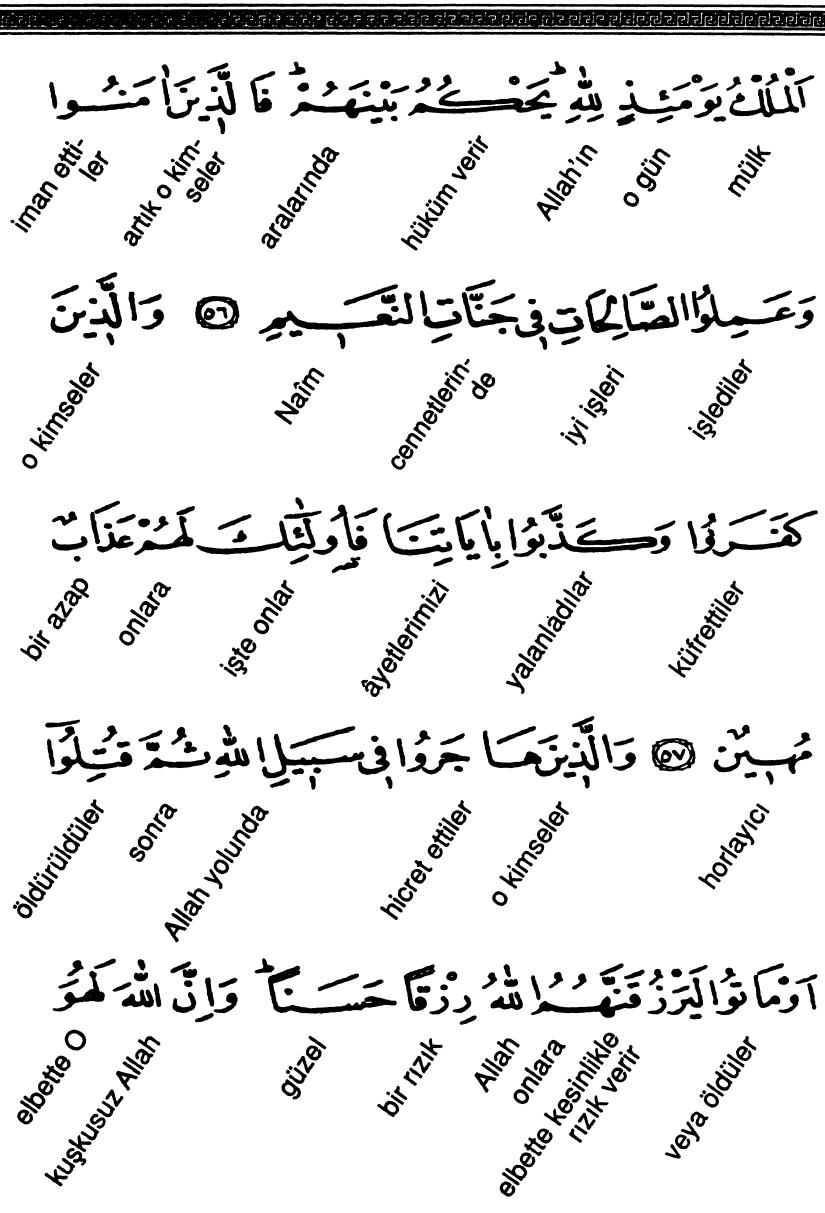

Meâl/56: "O gün mülk Allah'ındır. Aralarında (O) hüküm verir. Artık inanıp iyi işleri yapanlar Naîm cennetlerindedir."

Meâl/57: "Küfredip âyetlerimizi yalanlayanlar, işte onlar, onlara horlayıcı bir azap vardır."

خَيْرُ الرَّٰزِقِينَ ﴿٥٨﴾ لَيُدْخِلَنَّهُم مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۗ

hoşnut olur-lar ondan | sokarak | onları | elbette kesin-likle sokar | rızık veren-lerin | en hayırlısı

وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾ ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ

dengiyle | cezalandı-rırsa | kim | işte bu | Halîm'dir | elbette çok iyi bilendir | kuşkusuz Allah

مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنصُرَنَّهُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ

Kuşkusuz Allah | Allah | elbette kesin-likle yardım eder ona | kendisine | saldırıldı | sonra | onunla | cezalandı-rıldı | o şeyin

لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ

geceyi | sokar | çünkü Allah | işte bu | çok yarlı-gayıcı | elbette çok bağışlayıcı

فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ

iyi duyan | gerçekten Allah | geceye | gündüzü | sokar | gündüze

Meâl/58: "Allah yolunda hicret edip sonra öldürülenler veya ölenler, Allah elbette kesinlikle onları güzel bir rızıkla rızıklandırır. Kuşkusuz Allah, elbette O, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meâl/59: "Elbette kesinlikle onları kendisinden hoşnut olacakları (bir yere) sokacak da sokacak. Gerçekten Allah elbette çok iyi bilendir, Halîm[1]'dir."

Meâl/60: "İşte bu (öyledir). Kim kendisiyle cezalandırıldığı şeyin dengiyle cezalandırır sonra kendisine saldırılırsa Allah, elbette kesinlikle ona yardım eder. Kuşkusuz Allah elbette çok bağışlayıcıdır, çok yarlığayıcıdır."

1- Bkz. Halîm sıfatı.

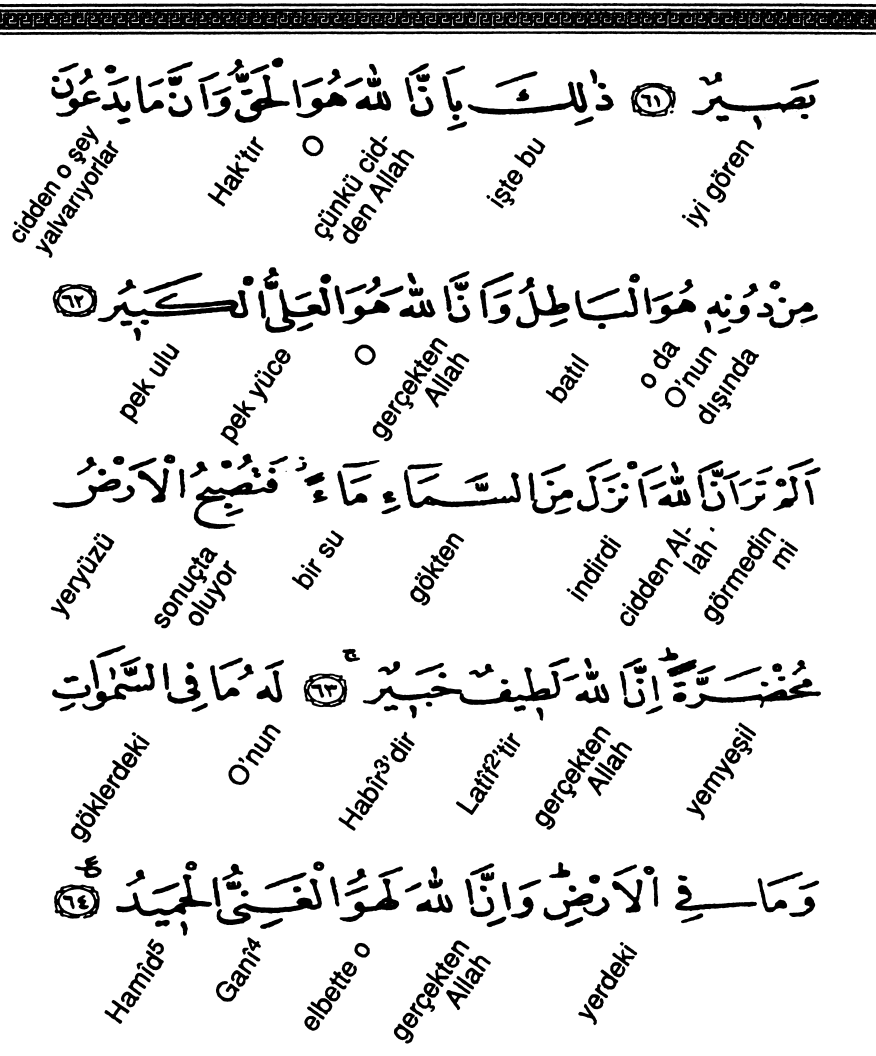

Meâl/61: "İşte bu (böyledir) çünkü Allah geceyi gündüzün içine sokar, gündüzü de gecenin içine. Gerçekten Allah iyi duyandır, iyi görendir."
Meâl/62: "İşte bu (böyledir) çünkü cidden Allah, O'dur Hak, O'nun dışında yalvardıkları şey, odur bâtıl. Gerçekten Allah, O'dur, pek yüce, pek ulu!"
Meâl/63: "Görmedin mi Allah gökten bir su indirdi de bunun neticesinde yeryüzü yemyeşil oluyor. Gerçekten Allah Latîf'tir, Habîr'dir."
Meâl/64: "Göklerdeki ve yerdeki yalnız O'nundur. Gerçekten Allah elbette O, Ganî'dir, Hamîd'dir."

2- Bkz. Latîf sıfatı.
3- Bkz. Hâbir sıfatı.
4- Bkz. Gani sıfatı.
5- Bkz. Hamîd sıfatı.

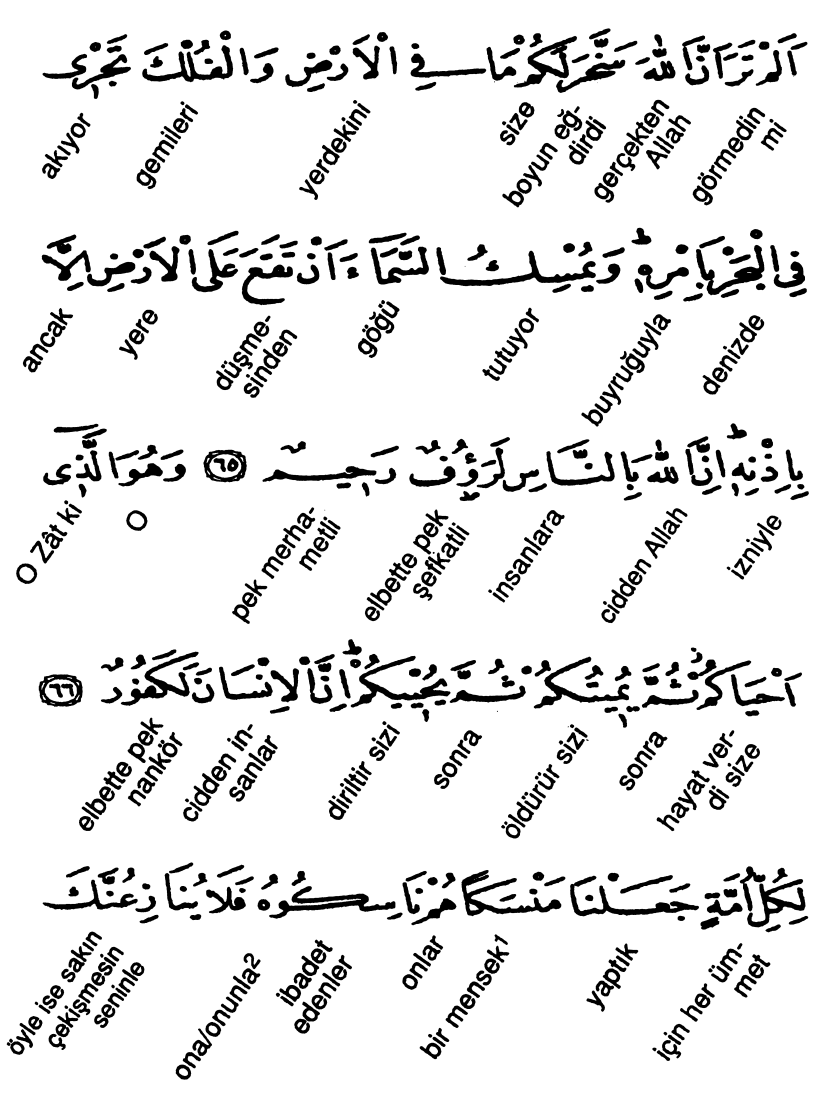

Meâl/65: "Görmedin mi Allah, yerdekileri ve denizde buyruğuyla akıp giden gemileri size boyun eğdirdi. İzni olmaksızın yeryüzüne düşmesin diye göğü tutuyor. Gerçekten Allah, insanlara karşı elbette pek şefkatli, pek merhametlidir."
Meâl/66: "O, size hayat veren Zâttır. Sonra sizi öldürür, ardından sizi diriltir. Cidden insan elbette pek nankördür."

1- Bir şeriat (Celaleyn, II, 42)/bir ibadet yolu (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3420)/ bir ibadet yöntemi (Prof, S. Ateş Meali, s, 339)
2- Kurtubi, el-Cami, XII, 93

فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

dosdoğru | hidayet | elbette üzerinde | cidden sen | Rabbine | çağır | buyrukta

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾ اللَّهُ يَحْكُمُ

hüküm verir | Allah | yapıyorsunuz | o şeyi en iyi bilen | Allah | o zaman de | mücâdele ederlerse | sana

بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ

bilmez misin | ayrılığa düşüyorsunuz | onda idiniz | o şeyde | kıyamet günü | aranızda

أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ

cidden | bu kitaptadır | cidden bu | yerdekini | göktekini | bilir | gerçekten Allah

ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا

o şeye | Allah'ın | berisinden | tapıyorlar | pek kolaydır | Allah'a | bu

Meâl/67: "Her ümmet için bir ibadet yolu yaptık, onlar onunla amel edenlerdi. Öyle ise (İçlerinden hiç kimse ümmetin için öngörülen[3]) buyrukta seninle çekişmesin. Cidden sen dosdoğru bir hidayet/yol üzerindesin."

Meâl/68: "Seninle mücadele ederlerse o zaman: 'Allah yapmakta olduğunuzu en iyi bilendir' de."

Meâl/69: "Allah, ayrılığa düşegeldiğiniz hususta kıyamet günü aranızda hüküm verir."

Meâl/70: "Bilmez misin gerçekten Allah göktekini ve yerdekini bilir. Kuşkusuz bu, kitaptadır. Cidden bu Allah'a pek kolaydır."

3- a.g.e.a.y.

لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِۦ عِلْمٌ ۖ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ

zalimlere yoktur bir bilgi onunla ilgili onlar için yoktur ve o şeye hiçbir belge onunla indirmedi

مِن نَّصِيرٍ ﴿٧١﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ تَعْرِفُ

bilirsin/anlarsın açık açık âyetlerimiz karşılarında okunduğunda hiçbir yardımcı

فِى وُجُوهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱلْمُنكَرَ ۖ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِٱلَّذِينَ

o kimselere saldırırlar nerede iseler hoşnutsuzluğu küfrettiler o kimselerin yüzlerinde

يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا ۗ قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ ۗ ٱلنَّارُ

ateş bundan sizin daha beterini haber vereyim mi size de ki âyetlerimizi kendilerine okuyorlar

وَعَدَهَا ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۖ وَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾

dönüş yeri ne kötü küfrettiler o kimselere Allah onu va'd etti

Meâl/71: "Allah'ın berisinden, (Allah'ın) hakkında hiçbir belge indirmediği ve kendilerinin de onunla ilgili hiçbir bilgileri bulunmayan şeye tapıyorlar. Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur."

Meâl/72: Âyetlerimiz, karşılarında açık açık okunduğunda o küfre sapmışların yüzlerinden hoşnutsuzluğu anlarsın. Karşılarında âyetlerimizi okuyanlara nerede ise saldıracaklar. De ki: 'Size, sizin bu durumunuzdan daha beterini haber vereyim mi? Ateş! Onu Allah küfretmişlere va'detmiştir. Ne kötü dönüş yeri!'

يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ

yalvarı-yorlar | cidden o kimseler | onu | öyle ise dinleyin | bir örnek | verildi | insanlar | ey o

مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخْلُقُوا۟ ذُبَابًا وَلَوِ ٱجْتَمَعُوا۟ لَهُۥ ۖ وَإِن يَسْلُبْهُمُ

eğer kapar-sa onlardan | onun için | isterse bir ara-ya gelsinler | bir sineği | asla yara-tamazlar | Allah'ın | berisinden

ٱلذُّبَابُ شَيْـًٔا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلْمَطْلُوبُ

istenen | isteyen | âciz düştü | ondan | onu | kurtar-mazlar | bir şey | sinek

مَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾ ٱللَّهُ

Allah | Azîz[2]'dir | elbette Kavî[1]'dir | cidden Allah | kadrinin | hakkını | Allah'ı | takdir et-mediler

يَصْطَفِى مِنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ ٱلنَّاسِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾

çok iyi gö-rendir | çok iyi du-yan | cidden Allah | insanlar-dan da | elçiler | meleklerden | seçer

Meâl/73: "Ey o insanlar! (Size) bir örnek verildi. Öyle ise Ona kulak verin. Cidden Allah'ın berisinden yalvarıp durduklarınız bir sineği -onun için bir araya gelseler bile- asla yaratamazlar. Eğer sinek onlardan bir şey kapsa onu ondan kurtaramazlar. İsteyen de âciz düştü istenen de."

Meâl/74: "Allah'ı, kadrinin hakkını (gereği şekilde) takdir etmediler. Cidden Allah pek kuvvetlidir, pek izzetlidir."

Meâl/75: "Allah, meleklerden elçiler seçer, insanlardan da. Cidden Allah çok iyi duyan, çok iyi görendir."

1- Bkz. Kavî sıfatı.
2- Bkz. Azîz sıfatı.

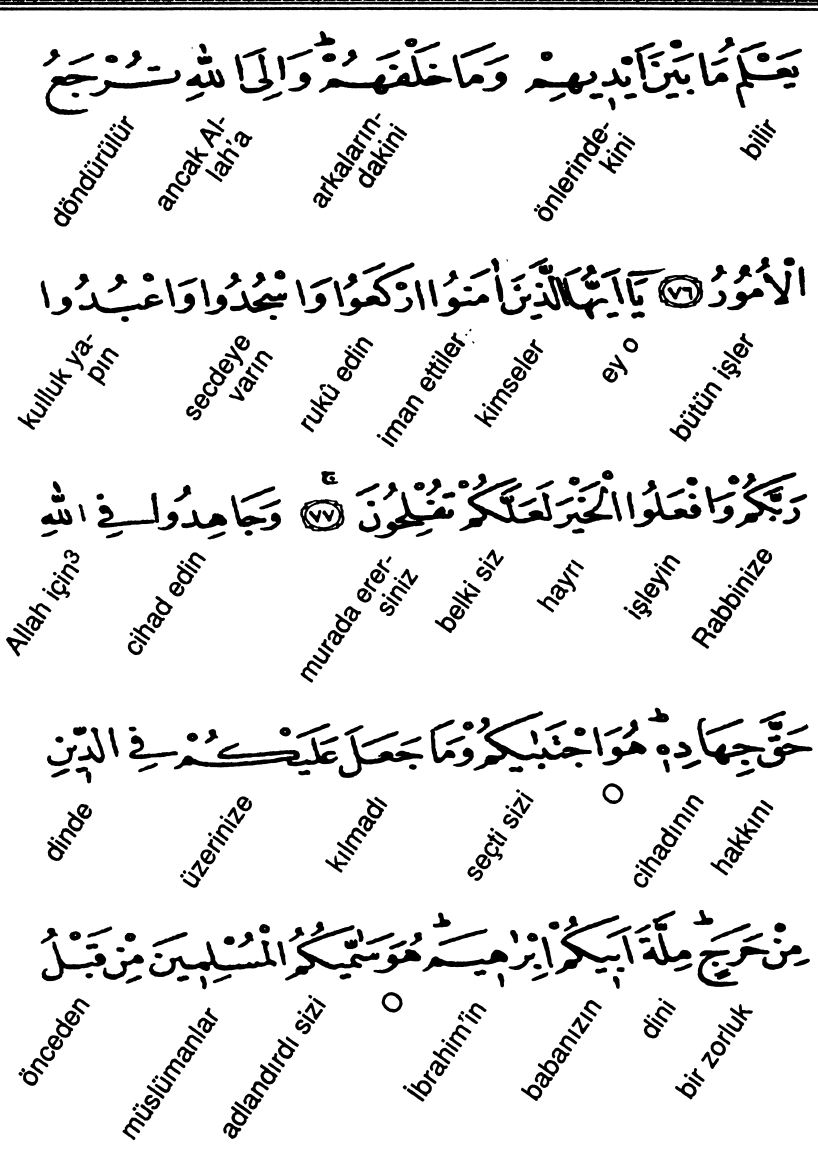

Meâl/76: "(Allah) önlerindekini/önden gönderdiklerini de arkalarındakini/arkalarında bıraktıklarını da bilir. Bütün işler ancak Allah'a döndürülür."

Meâl/77: "Ey iman etmiş olanlar! Rukû edin, secdeye varın, Rabbinize kulluk yapın, hayrı işleyin, belki siz murada erersiniz."

3- Beyzâvî, II, 113.

وَفِي هَٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ

tanıklar olasınız diye size karşı tanık peygamber olsun diye ve bunda

عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ

Allah'a sıkıca tutunun zekatı verin namazı haydi dosdoğru kılın insanlara karşı

هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

çok yardımcı ne güzel Mevlâ ne güzel Mevlâ'nızdır O

Meâl/78: "Allah için, cihadının gerektirdiği şekilde cihad edin. O sizi seçti ve dinde üzerinize herhangi bir güçlük yüklemedi. Atanızın, İbrahim'in dinine (uyun[4]). O, sizi önceden de ve bunda/Kur'an'da da **"müslümanlar"** diye adlandırdı ki peygamber size tanık olsun, sizler de insanlara karşı tanıklar olasınız! Haydi namazı dosdoğru kılın, zekatı verin, Allah'a sımsıkı tutunun. O'dur Mevlâ'nız! Ne güzel Mevlâ! Ne güzel çok yardımcı!"

4- Kurtubi, el-Cami, XII, 101.

MÜ'MİNÛN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ

gerçekten iflâh[2] oldu müminler onlar o kimseler ki huşu[3] duyanlar namazlarında onlar o kimseler ki

عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ

lağv[4]den yüz çevirenler onlar o kimseler ki zekat için faaliyet gösterenler onlar o kimseler ki

لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

edep yerleri için muhafızlık yapanlar ancak eşlerine karşı veya sahip oldu sağları

Meâl/1: "Müminler gerçekten iflâh oldu!"
Meâl/2: "O zatlar ki onlar namazlarında huşu duyanlardır."
Meâl/3: "O zatlar ki onlar boş söz ve davranışlardan yüz çevirenlerdir."
Meâl/4: "O zatlar ki onlar zekat için faaliyet gösterenlerdir!"
Meâl/5: "O zatlar ki onlar, edep yerleri için muhafızlık yapanlardır."

1- Mekke döneminde indirilen sûrelerden olup tertipte 23., indirilişte 74. sırada yer alır. 4880 harf, 1840 kelime, Kûfîlerin tesbitine göre 118 âyettir.
2- İflah, felaha nâil kılmak manasına geldiği gibi felâha girmek yani bizim tabirimizle felâh bulmak manasına da gelir ki Kur'an'da genellikle bu anlamda gelmiştir. (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3428).
3- Huşu, aslı kalpte, tezahürü bedende görülen, diğer bir deyimle hem kalbin hem de fizik organların hissedip gösterdiği derin saygıdır (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3428'deki bilgilerin özeti).
4- Boş, faydasız söz ve hareketlerden.

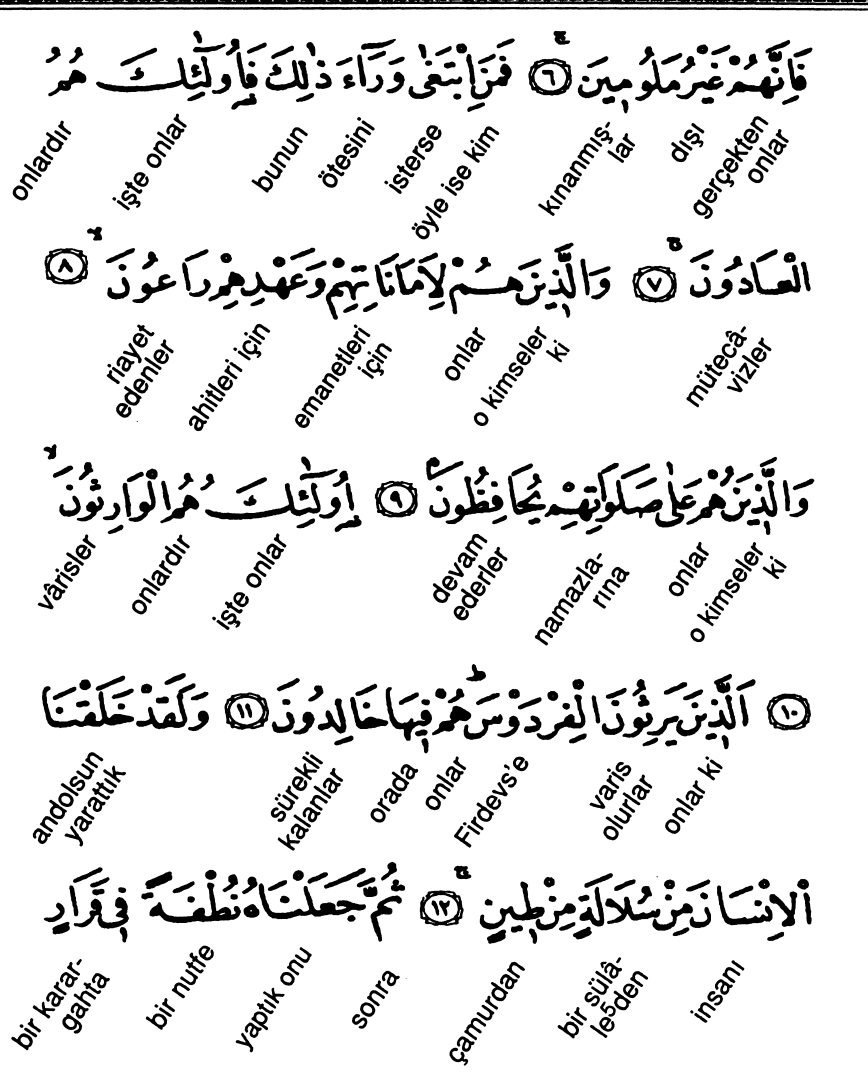

Meâl/6: "Ancak eşlerine veya sağlarının sahip oldukları/mülkiyetlerinde bulunan cariyeler karşısında böyle bir muhafızlık yapmazlar, cidden onlar/bu durumdakiler kınanmamışlardır."
Meâl/7: "Öyle ise kim bunun ötesini isterse işte onlar, onlardır sınırı aşanlar."
Meâl/8: "O zatlar ki onlar emanetleri ve ahitleri için riayetkârlardır."
Meâl/9: "O zatlar ki onlar namazlarına devam ederler."
Meâl/10: "İşte onlar! Onlardır vârisler."
Meâl/11: "Ki onlar Firdevs'e varis olacaklar. Onlar orada sürekli kalacaklardır."
Meâl/12: "Andolsun insanı çamurdan (elde edilmiş) bir süzmeden yarattık."

5- Süzülüp çıkarılmış süzme, öz, hülasa. Burada çamurdan süzülüp çıkarılmış çamur özü anlamı vurgulanmaktadır (bkz. Nesefi, III, 115, Celaleyn, II, 44, Kurtubi, el-Cami, XII, 109).

مَكِينٍ ﴿١٣﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ

o alakayı / derken yarattık / bir alaka[7] olarak / o nutfeyi / yarattık / sonra / çok sağlam

مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ

sonra / eti / kemiklere / sonra giydirdik / kemikler olarak / o bir çiğnemlik eti / sonra yarattık / bir çiğnemlik et olarak

أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۚ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾

yaratanların / en güzeli / Allah / öyle ise çok yücedir / başka / bir yaratık / onu / inşa ettik

ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ

hakikaten siz / sonra / elbette öleceksiniz / bundan / sonra / kuşkusuz siz / sonra

يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ

üstünüzde / andolsun yarattık / diriltileceksiniz / kıyamet günü

Meâl/13: "Sonra onu çok sağlam bir karargâhta bir nutfe/sperm[6] yaptık."
Meâl/14: "Sonra o nutfeyi bir alaka olarak yarattık ardından o alakayı bir çiğnemlik ete dönüştürdük, akabinde o bir çiğnemlik eti kemikler haline getirdik derken kemiklere bir et giydirdik. Sonra onu bir başka yaratık olarak inşa ettik! Öyle ise yaratıcıların en güzeli Allah çok çok yücedir!"
Meâl/15: "Sonra kuşkusuz, siz bundan sonra elbette öleceksiniz!"
Meâl/16: "Sonra hakikaten siz kıyamet günü diriltileceksiniz."

6- Prof. Süleyman Ateş M. s, 341.
7- Pıhtılaşmış bir kan/embriyo olarak.

سَبْعَ طَرَآئِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

gafiller yaratmaktan değildik yollar yedi

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا

cidden biz arzın için-de onu durdurduk ölçü ile bir su gökten indirdik

عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِۦ لَقَٰدِرُونَ ﴿١٨﴾ فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِۦ جَنَّٰتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

üzümler-den hurmalar-dan bahçeler onunla sizin için ve meydana gettirdik elbette gü-cü yetenler onu gidermeğe

لَّكُمْ فِيهَا فَوَٰكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَجَرَةً تَخْرُجُ

çıkıyor bir ağaç da yiyorsunuz onlardan pek çok meyveler içlerinde sizin için

مِن طُورِ سَيْنَآءَ تَنۢبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْءَاكِلِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِنَّ لَكُمْ

kuşkusuz sizin için yiyenler için bir katık[1]'la yağ ile bitiyor Tûr-i Sî-nâ'dan

Meâl/17: "Andolsun üstünüzde yedi yol yarattık. Yaratmaktan da gafiller değildik."
Meâl/18: "Gökten bir ölçü çerçevesinde su indirip onu yerin içinde durdurduk. Cidden biz onu gidermeğe gücü yetenleriz."
Meâl/19: "Derken o su sayesinde sizin için hurmalardan ve üzümlerden oluşan bahçeler meydana getirdik. Hem içlerinde sizin için (daha) pek çok meyveler vardır. Onlardan yiyip duruyorsunuz."
Meâl/20: "Ve Tûr-i Sînâ'dan çıkan bir ağaç (da meydana getirdik ki bu ağaç) yağla ve yiyenler için bir katıkla biter."

1- 'Sıbğ' kelimesinin karşılığıdır. Aslında bu kelime elbise boyası anlamına gelir. Katık olarak kullanılan her şey 'sıbğ'dır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XII, 16).

فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ

pek çok faydalar onlarda sizin için karınlarında o şeyden suvarıyoruz sizi elbette bir ibret en'âmda

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا

andolsun gerçekten gönderdik taşınıyorlar gemiler üzerinde üzerlerinde yiyorsunuz onlardan

نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ

dışında O'nun bir tanrı yoktur sizin için Allah'a kulluk edin ey toplumum dedi toplumuna Nuh'u

أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا هَٰذَا

değil bu toplumundan küfre sapmışlardı o kimseler ki ileri gelenler dedi sakınmaz mısınız?

إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ

elbette göndermişti Allah eğer dileseydi karşınızda üstün olmayı istiyor gibi sizin bir insan sadece

Meâl/21: "Kuşkusuz büyük ve küçük baş hayvanlarda elbette sizin için bir ibret vardır. Size karınlarındakilerden içiriyoruz. Onlarda sizin için pek çok faydalar bulunmaktadır. Onlardan yiyip duruyorsunuz."

Meâl/22: "Hem (hayvanlar) üzerinde hem de gemiler üzerinde taşınıyorsunuz."

Meâl/23: "Andolsun Nuh'u toplumuna gönderdik: 'Ey toplumum! 'Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka herhangi bir tanrı yoktur. Sakınmaz mısınız?' dedi."

2- Büyük ve küçük baş hayvanlarda.

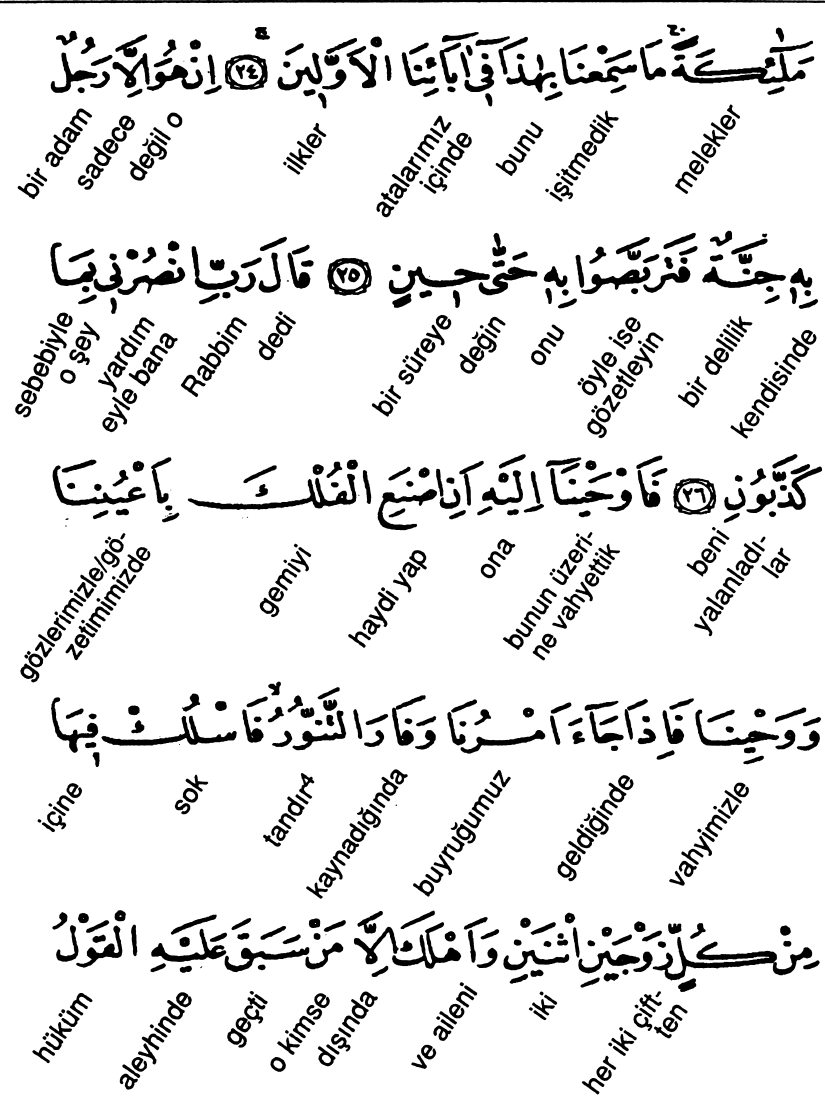

Meâl/24: Toplumundan küfre sapmış ileri gelenler şöyle dedi: 'Bu da ancak sizin gibi bir insan, başınıza geçmek istiyor[3]. Oysa Allah dileseydi elbette melekler indirirdi. İlk atalarımız içinde bunu/böyle bir şey duymadık.

Meâl/25: O sadece, kendisinde bir delilik bulunan bir adam! Hele bir süreye değin kendisini gözetleyin.'

Meâl/26: "(Nuh:) 'Rabbim! Beni yalanladıkları için bana yardım eyle' dedi."

3- Nesefi, III, 117.

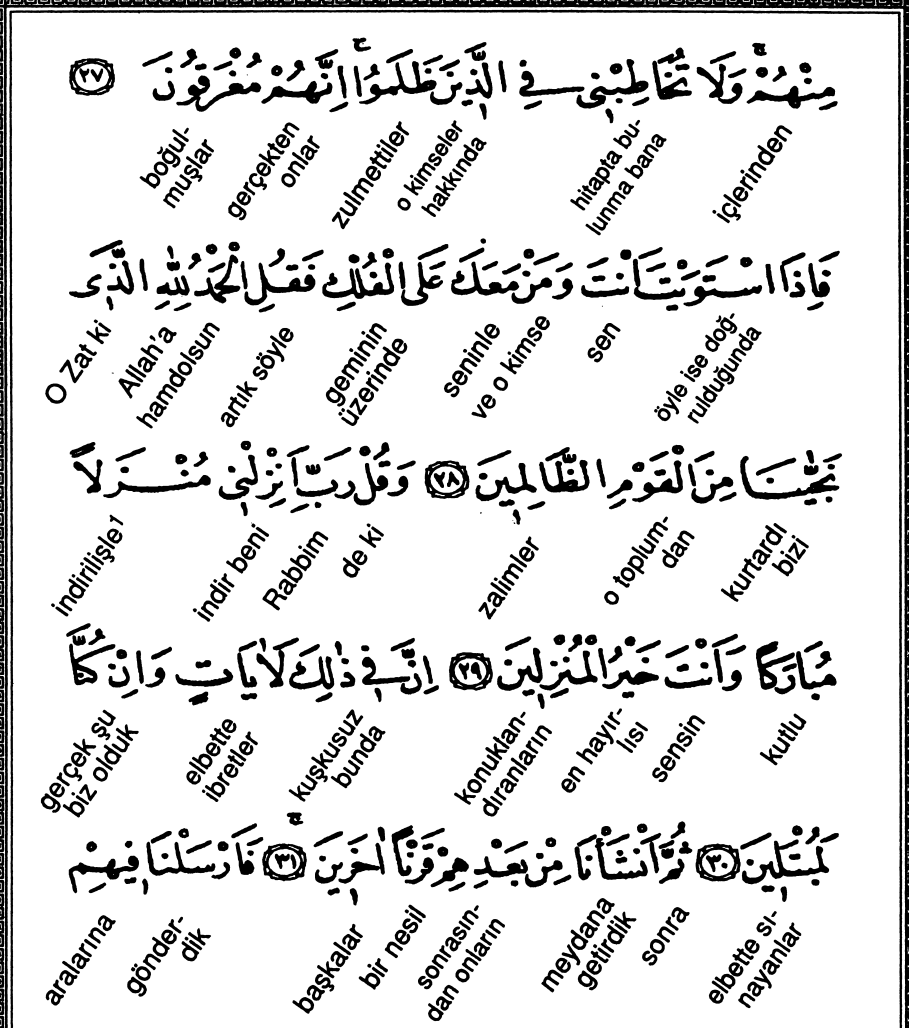

Meâl/27: Bunun üzerine ona/Nuh'a şöyle vahiyde bulunduk: 'Haydi gözlerimiz önünde ve vahyimizle o gemiyi yap. Buyruğumuz gelip tandır kaynadığında her iki çiftten ikiyi ve aileni onun içine sok. Ancak onlardan aleyhinde hüküm geçmiş olanı (gemiye alma)! Zulüm yapmış kimseler hakkında bana hitapta bulunma. Cidden onlar boğulmuşlardır/boğulacaklardır.'

Meâl/28: "Öyle ise sen ve maiyyetindekiler geminin üzerinde doğrulduğunda/gemiye yerleştiğinde: 'Bizi, zalimler topluluğundan kurtaran Allah'a hamdolsun.' de."

Meâl/29: Ve söyle: 'Rabbim! Beni kutlu bir indirilişle indir, Sensin konuklandıranların en hayırlısı!'

Meâl/30: "Kuşkusuz bunda elbette ibretler vardır. Gerçek şu biz elbette (insanları) sınayanlar olduk."

Meâl/31: "Sonra onların arkasından başka başka bir kuşak meydana getirdik."

1- 'Münzel' lafzının karşılığıdır. Asım'dan Hafs'ın rivayetine göre kelimenin 'menzil' şeklinde telefuz edilmesi durumunda konak yeri/indirilme yeri anlamına gelir. Mevcut mushaflarda Hafs'ın rivayeti doğrultusunda kelimenin 'münzel' şekli yazıldığından karşılık da buna göre verilmiştir. S.G.

رَسُولًا مِّنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

korkmuyor musunuz? / O'nun dışında / hiçbir tanrı / yoktur sizin için / Allah'a / haydi kulluk edin / kendilerinden / bir elçi

وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ

ahirete / kavuşmayı / yalan saydılar / küfre saptılar / o kimseler ki / toplumundan / ileri gelenler / dedi

وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا

o şeyden / yiyor / gibi sizin / bir insan / sadece / değil bu / dünya / hayatında / bol nimet verdik kendilerine

تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا

bir insana / eğer boyun eğerseniz / içiyorsunuz / o şeyden / içiyor / ondan / yiyorsunuz

مِّثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾ أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنتُمْ

olduğunuzda / öldüğünüzde / cidden siz / va'dediyor mu size / elbette hüsrana uğrayanlar / o zaman / kuşkusuz siz / gibi sizin

Meâl/32: "Aralarına içlerinden: 'Haydi Allah'a kulluk edin, sizin için O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur, korkmuyor musunuz?' diyen bir elçi gönderdik."

Meâl/33: "Toplumundan küfre sapıp ahirete kavuşmayı/ahiret buluşmasını yalan sayan ve kendilerine dünya hayatında bol bol nimet bahşettiğimiz ileri gelenler: 'Bu da sizin gibi bir insandan başkası değil, (baksanıza) kendisinden yemekte olduğunuz şeyden yiyor, içmekte olduğunuzdan da içiyor!' dedi."

Meâl/34: "Eğer sizin gibi bir insana boyun eğerseniz kuşkusuz siz o zaman elbette hüsrana uğrayanlarsınızdır."

تُرَابًا وَعِظَامًا أَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾

va'dolunu-yorsunuz | o şey için | ne uzak | ne uzak | çıkarılmış-lar | cidden siz | kemikler | toprak

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾

diriltilmişler | değil biz | diriliyoruz | ölüyoruz | dünya | hayatımız | sadece | değil o

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

inananlar | ona | değil biz | bir yalanı | Allah'a | uydurmuş | bir adam | sadece | değil o

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ

elbette kesinlikle olacaklar | birazdan | buyurdu | beni yalanladı-lar | sebebiyle o şey | yardım eyle bana | Rabbim | dedi

نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً فَبُعْدًا

artık uzaklık | sel süprüntüsü | yaptık onları | hak ile | sayha | derken yakaladı onları | pişmanlar

Meâl/35: "Size, gerçekten siz ölüp toprak ve kemikler haline geldiğinizde hakikaten sizin (hayata) çıkarılacaklar olduğunuzu mu va'ediyor?"
Meâl/36: "Va'dolunageldiğiniz şey ne kadar uzak! Ne kadar uzak!"
Meâl/37: "O (hayat) sadece dünya hayatımızdır, ölürüz, yaşarız, (ölüm sonrası) diriltilecekler değiliz."
Meâl/38: "O, sadece Allah'a bir yalanı uydurup iftira eden bir adamdır. Biz ona inananlar değiliz."
Meâl/39: "(Peygamberleri): 'Rabbim! Beni yalanladıkları için bana yardım eyle' dedi."
Meâl/40: "(Allah): 'Birazdan elbette kesinlikle pişman olacaklar.' buyurdu."

لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِم قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٢﴾

başkalar nesilleri sonrasından onların meydana getirdik sonra zalimler o topluma

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٣﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا

elçilerimizi gönderdik sonra geri de kalmazlar süresini hiçbir ümmet geçmez

تَتْرَا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا

kimine kimilerini derken tabi kıldık tekzip ettiler onu elçisi bir ümmete her ne zaman geldi peşpeşe

وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبُعْدًا لِّقَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا

gönderdik sonra imana girmiyorlar bir topluma uzaklık kötü efsaneleri yaptık onları

مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٤٥﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ

Firavun'a apaçık bir delil ile mucizelerimizle Harun'u kardeşini Musa'yı

Meâl/41: "Derken onları o sayha/müdhiş ses hakkıyla yakaladı. Kendilerini sel süprüntüsü yaptık. Kahrolsun o zalimler topluluğu!"

Meâl/42: "Sonra onların ardından başka başka nesiller meydana getirdik."

Meâl/43: "Hiçbir ümmet ne (ezelde takdir edilmiş) süresini geçebilir ne de geri kalabilirler."

Meâl/44: "Sonra peşpeşe peygamberlerimizi gönderdik. Bir ümmete peygamberi geldikçe onu tekzip ettiler. Bunun üzerine kimilerini kimine tabi kıldık.[2] Kendilerini kötü efsaneler/hikâyeler yaptık. İmana girmeyen bir topluluk kahrolsun!"

Meâl/45: "Sonra Musa ile kardeşi Harun'u mucizelerimizle, apaçık bir belge ile gönderdik."

1- Kurtubi, el-Cami, XII, 125/İbret hikâyeleri (Heyet Meâli, s, 345).

2- Ard arda helak ettik.

وَمَلَإِئِهِۦ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ وَكَانُوا۟ قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾ فَقَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ

iman mı edeceğiz | dediler | yüceler | bir toplum | idiler | kibirlendiler | ileri gelenlerine

لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَٰبِدُونَ ﴿٤٧﴾ فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا۟

oldular | yalanladılar o ikisini | kulluk edenler | bize | oysa kavimleri | gibi bizim | iki insana

مِنَ ٱلْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى ٱلْكِتَٰبَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

hidâyet bulurlar | belki onlar | o Kitab'ı | Musa'ya | andolsun verdik | helak edilmişlerden

وَجَعَلْنَا ٱبْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُۥٓ ءَايَةً وَءَاوَيْنَٰهُمَآ إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ

oturmaya elverişli | bir tepeye | yerleştirdik ikisini | bir mucize | anasını | Meryem'in oğlunu | kıldık

وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلرُّسُلُ كُلُوا۟ مِنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا ۖ

yararlı olanı | yapın | hoşlardan/temizlerden | yiyin | elçiler | ey o | kaynak sulu

Meâl/46: "Firavun ve ileri gelenlerine (gittiler). Ama kibirlendiler. Ulu/mütekebbir/dikbaşlı bir toplumdular."

Meâl/47: "Onun için: 'Kavimleri bize kulluk/kölelik edip dururken bizim gibi iki insana mı inanacağız?' dediler."

Meâl/48: "O ikisini yalanladılar ve helak edilmişlerden oldular."

Meâl/49: "Andolsun Musa'ya O Kitab'ı verdik belki onlar hidâyet bulurlar."

Meâl/50: "Meryem'in oğlu ile anasını bir mucize kıldık ve onları oturmaya elverişli ve kaynak sulu bir tepeye yerleştirdik."

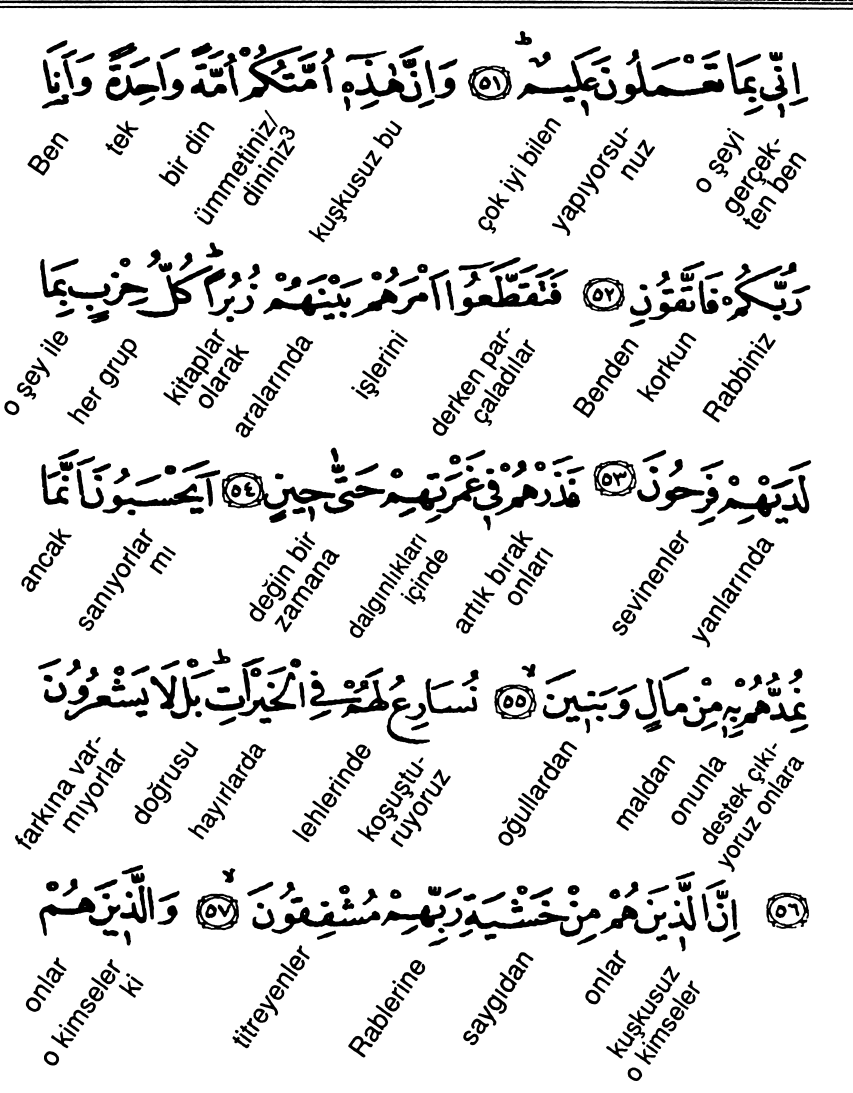

Meâl/51: "Ey elçiler! Tertemizlerden yiyin, yararlı iş yapın. Gerçekten Ben yapmakta olduğunuzu çok iyi bilenim."
Meâl/52: "Kuşkusuz bu dininiz bir tek dindir, Ben Rabbinizim, haydi korkun Benden."
Meâl/53: "Derken işlerini aralarında kitap kitap parçaladılar. Her grup kendi yanındakiyle sevinmekteler."
Meâl/54: "Artık onları bir zamana değin dalgınlıkları içinde bırak."
Meâl/55: "Kendilerine mal ve oğullarla sadece destek çıktığımızı mı sanıyorlar?"
Meâl/56: "Hayırlarda lehlerinde koşuşturduğumuzu (mu sanıyorlar?) Doğrusu (işin) farkında değiller."
Meâl/57: "Kuşkusuz o kimseler ki onlar Rablerine saygıdan titreyenler,"

3- Kurtubi, el-Cami, XII, 129.

بِـَٔايَـٰتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾ وَالَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

ortak koş-mazlar | Rablerine | onlar | o kimseler ki | inanırlar | Rablerinin | âyetlerine

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا ءَاتَوا۟ وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَٰجِعُونَ

dönenler | Rablerine | çünkü kuş-kusuz kendileri | ürperen | oysa kalpleri | verdiklerini | verirler | o kimseler ki

﴿٦٠﴾ أُو۟لَـٰٓئِكَ يُسَـٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ وَهُمْ لَهَا سَـٰبِقُونَ ﴿٦١﴾ وَلَا نُكَلِّفُ

yükümlü kılmayız | ileri geçen-ler | onun için | onlar | hayırlarda | koşuşurlar | işte onlar

نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَـٰبٌ يَنطِقُ بِٱلْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

zulüm gör-mezler | onlar | gerçeği | söyler | bir kitap | katımızda | gücünü | ancak | hiç kimseyi

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِى غَمْرَةٍ مِّنْ هَـٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَـٰلٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَـٰمِلُونَ ﴿٦٣﴾

çalışanlar | onun için | onlar | bunun | dışında | işler | onların var | bundan | dalgınlıkta | kalpleri | bilakis

Meâl/58: "O kimseler ki onlar Rablerinin âyetlerine inanıyorlar,"
Meâl/59: "O kimseler ki onlar Rablerine ortak koşmazlar,"
Meâl/60: "O kimseler ki kuşkusuz kendileri Rablerine dönecekleri için verdiklerini kalpleri ürpererek verirler;"
Meâl/61: "İşte onlar hayırlarda koşuşurlar. Onlar hayırlarda ileri geçenlerdir.
Meâl/62: "Hiç kimseyi gücünün üstünde bir görevle yükümlü kılmayız. Katımızda gerçeği söyleyen bir kitap vardır. Onlar zulüm görmezler."
Meâl/63: "Bilakis kalpleri bundan dalgınlık içinde. Hem onların bundan başka işleri de var, onlar o işler için çalışıp dururlar."

Meâl/64: "Sonunda nimet içinde yüzen şımarıklarını azap ile yakaladığımızda hemen onlar feryadı basarlar."

Meâl/65: "Bugün feryad etmeyin/yalvarıp durmayın cidden siz tarafımızdan[1] yardım görmezsiniz."

Meâl/66: "Gerçekten karşınızda âyetlerimiz okunuyordu da siz ökçeleriniz üzerine gerisin geri dönüyordunuz,"

Meâl/67: "Ona karşı kibirli kibirli gece sohbetçileri olarak saçmalıyordunuz."

Meâl/68: "Sözü/Kur'an'ı iyice düşünmediler mi? Yoksa onlara ilk atalarına gelmemiş şey mi gelmiş?"

Meâl/69: "Yoksa peygamberlerini tanımadılar da bunun için mi onlar onu inkar ediyorlar?"

1- Nesefi, III, 123.
2- Celaleyn, II, 47.

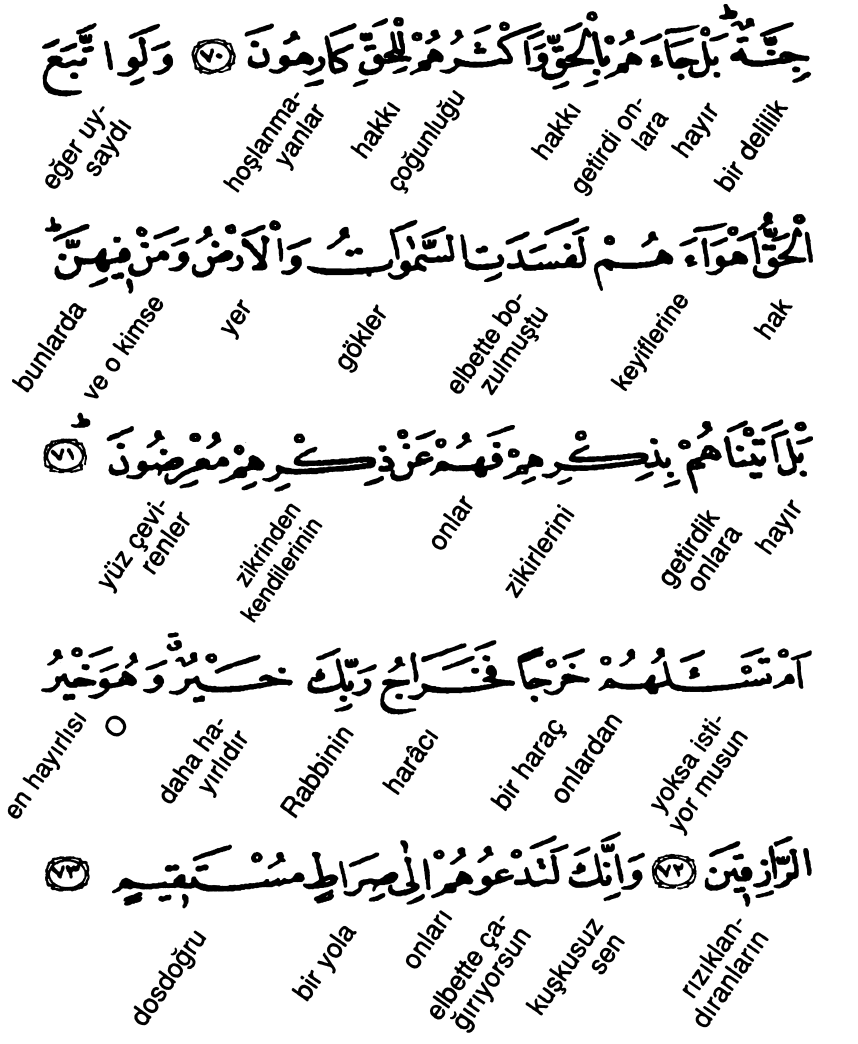

Meâl/70: "Yoksa 'onda bir delilik var' mı diyorlar. Hayır! Onlara hakkı getirdi. Oysa onların çoğunluğu haktan hoşlanmıyorlar."

Meâl/71: "Eğer hak onların keyiflerine uysaydı gökler, yer ve bunların içindeki akıl sahipleri elbette fesada uğrardı. Hayır kendilerine Zikirlerini[3] getirdik ama onlar Zikirlerinden yüz çevirip duruyorlar."

Meâl/72: "Yoksa onlardan bir haraç mı/ücret mi istiyorsun? Rabbimin haracı/rızkı[4] daha hayırlıdır. O, rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meâl/73: "Kuşkusuz sen onları elbette dosdoğru bir yola çağırıyorsun."

3- İzzet ve şereflerini içeren Kur'an'ı (Kurtubi, el-Cami, XII, 141, Celaleyn, II, 48).

4- Kurtubi, el-Cami, XII, 141.

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ ﴿٧٤﴾

elbette sapanlar | o yoldan | âhirete | inanmı-yorlar | doğrusu o kimseler

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾

bocalıyorlar | azgınlıkla-rında | elbette sürüp giderlerdi | sıkıntıyı | kendilerin-dekini | açsaydık | onlara acısaydık | eğer

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ

Rablerine | eğilmediler | azap ile | onları | andolsun yakaladık

وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ

sahib-i azap | bir kapı | üzerlerine | açtığı-mızda | sonunda | yalvarmı-yorlar

شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ

yarattı | O Zât ki | O | umutsuzluğa kapılanlar | içinde | hemen onlar | pek çetin

Meâl/74: "Doğrusu ahirete inanmayanlar o yoldan elbette sapıp dururlar."

Meâl/75: "Eğer onlara acıyıp içinde bulundukları sıkıntıyı açsaydık elbette azgınlıklarında bocalayarak sürüp giderlerdi."

Meâl/76: "Andolsun onları azap ile yakaladık. Ama Rablerine baş eğmediler. Yalvarmıyorlar da!"

Meâl/77: "Sonunda üzerlerine pek çetin bir azaplı kapıyı[1] açtığımızda hemen onun içinde umutsuzluğa kapılırlar."

1- Cehennem kapılarından birini (Kurtubi, el-Cami, XII, 143).

Meâl/78: "O, sizler için işitmeyi, gözleri ve gönülleri yaratan Zât'tır. Ne kadar az şükrediyorsunuz!"
Meâl/79: "O, sizi yeryüzünde yaratan Zâttır ki yalnız O'na haşrolunacaksınız/O'nun huzurunda bir araya getirileceksiniz."
Meâl/80: "O, can alan can veren Zât'tır. Gece ve gündüzün birbirini izlemesi sadece O'nun tekelindedir. Artık akıllanmayacak mısınız?"
Meâl/81: "Hayır, onlar da öncekilerin dediğinin aynısını dediler,"
Meâl/82: Dediler: 'Ölüp toprak ve kemikler haline geldiğimizde mi cidden biz mi hakikaten diriltilecekler mişiz?

2- Meydana getirdi, yarattı, yaydı (Kurtubi, el-Cami, XII, 144); /Yaratıp yaydı (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3461).
3- Diriltileceksiniz (Celaleyn, II, 48)/ bir araya getirileceksiniz (Nesefi, III, 125).
4- Birbiri ardınca gelişleri/karanlık ve aydınlıkta artma ve eksiltme farlılıkları (Nesefi, III, 125), içlerinde saâdet, şekâvet, sapıklık ve hidâyet gibi olayların sürüp gitmesi (Kurtubi, el-Cami, XII, 144).

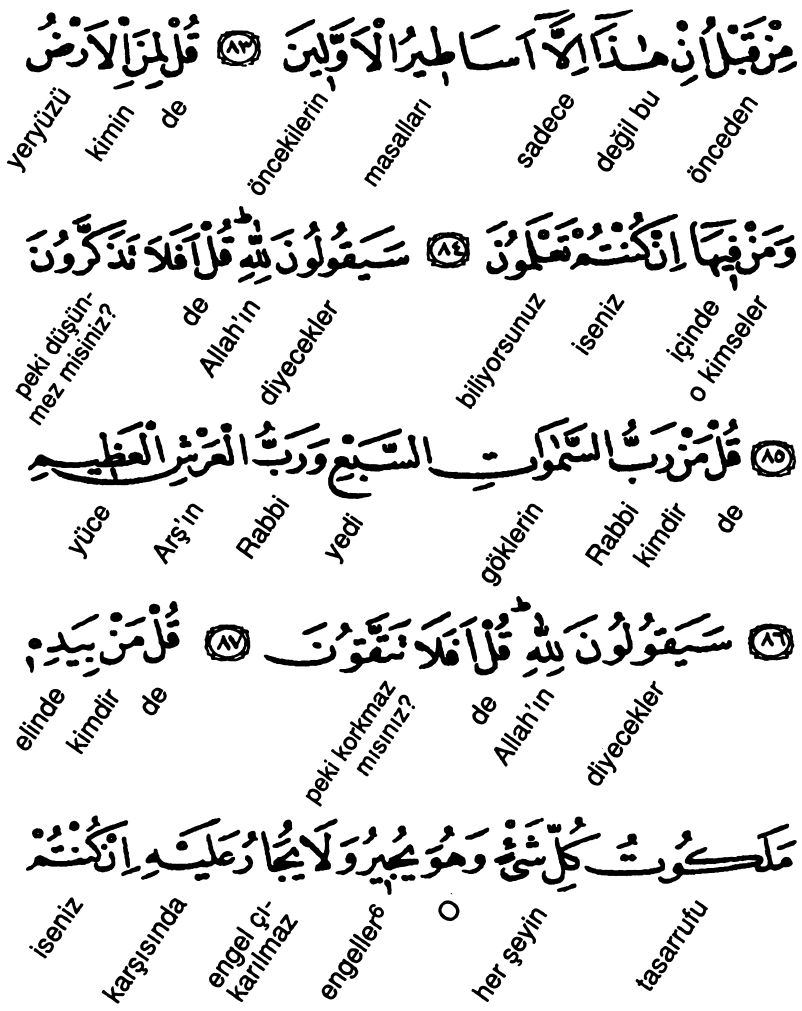

Meâl/83: Gerçekten biz ve önceden de atalarımız bununla tehdit edildik. Bu, öncekilerin masallarından başka bir şey değil.'
Meâl/84: De ki: 'Biliyorsanız yeryüzü ve içindeki kimseler kimin?'
Meâl/85: Diyecekler: 'Allah'ın!' Peki düşünmez misiniz?[5]
Meâl/86: De ki: 'Yedi göğün Rabbi, yüce Arş'ın Rabbi kimdir?'
Meâl/87: Diyecekler: 'Allah'ın!' De ki: 'Peki korkmaz mısınız?'

5- Düşünüp ibret almaz mısınız? Bunları başlangıçta yaratan bir kudret sahibi onları ölümleri yok olmaları sonrası diriltmeğe muktedir olacağını düşünemiyor musunuz? (Kurtubi, el-Cami, XII, 145.)
6- a.g.e.a.y.

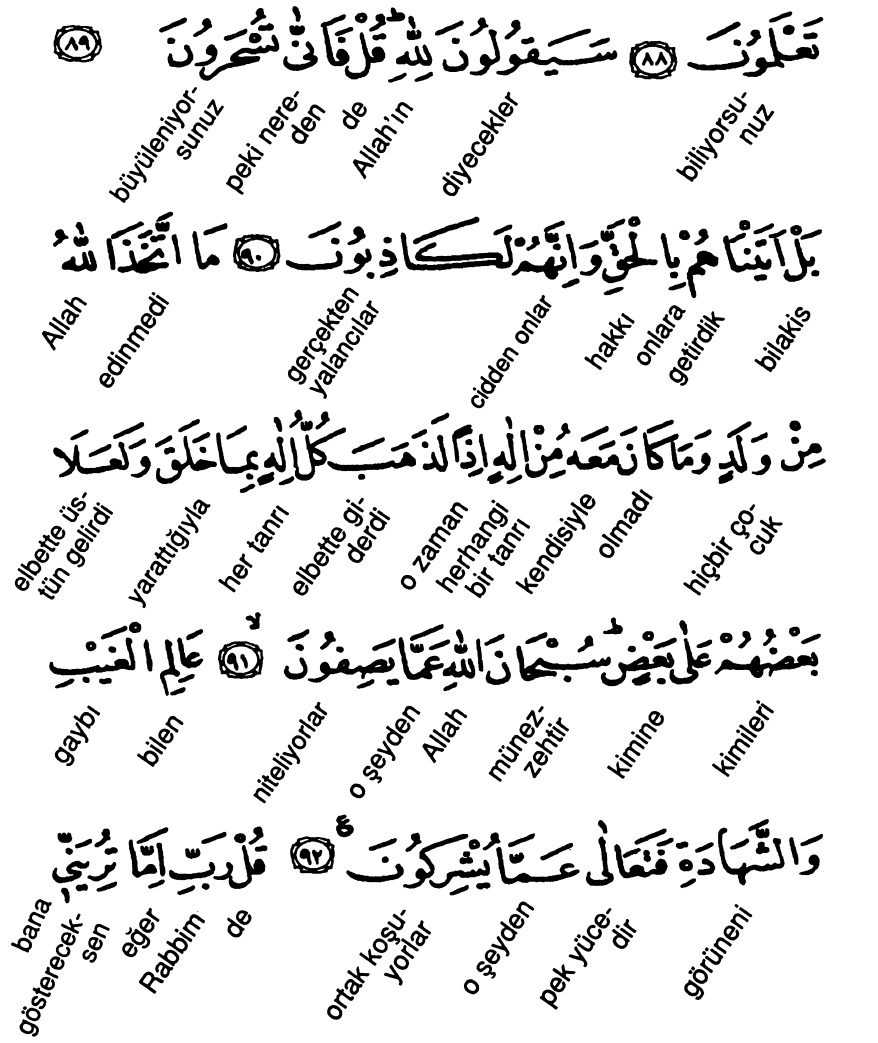

Meâl/88: De ki: 'Biliyorsanız (söyleyin:) Her şeyin tasarrufu elinde bulunan ve engel olup karşısına engel çıkarılmayan kimdir?'
Meâl/89: Diyecekler: 'Allah'ın.[7]' De ki: 'Peki nereden büyüleniyorsunuz'
Meâl/90: "Bilakis onlara hakkı getirdik. Cidden onlar gerçekten yalancılar."
Meâl/91: "Allah, herhangi bir çocuk edinmedi. Kendisiyle birlikte herhangi bir tanrı yoktur. (Başka tanrı olsaydı) o zaman her tanrı elbette yarattığıyla gider[8] ve onlardan kimi kimine üstün gelirdi. Allah onların niteleyegeldiklerinden münezzehtir."
Meâl/92: "Gaybı/görünmeyeni ve görüneni bilen (Allah), onların ortak koşageldiklerinden yücedir."

7- Ebu Amr ile Yakub'un kıraatlarına göre burada ve bundan önceki cevap âyette meâl: Diyecekler: 'Allah' (İthâf, 320).
8- Ayrılıp hükümranlığını, bağımsızlığını ilan ederdi (Kurtubi, el-Cami, XII, 146).

مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

zâlimler kavminde beni öyle ise kılma Rabbim tehdit olunageldiklerini

وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ

o onunla ki sav elbette gücü yetenler onları tehdit ettiğimizi göstermemize sana gerçekten biz

أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾ وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ

sana sığınıyorum Rabbim de vasıflandırıyorlar o şeyi en iyi bilen biz kötülüğü en güzeldir

مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ

bana gelmelerinden Rabbim sana sığınıyorum o şeytanların dürtüşlerinden

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٨﴾ ﴿٩٩﴾

beni döndürün Rabbim der ölüm birine onların geldiğinde sonunda

Meâl/93: De ki: 'Rabbim, eğer tehdit olunageldiklerini bana göstereceksen,
Meâl/94: Rabbim öyle ise beni zâlimler topluluğu içinde bulundurma.'
Meâl/95: Gerçekten biz onları tehdit ettiğimiz şeyi sana göstermemize muktedirleriz.
Meâl/96: Kötülüğü o en iyi yöntemle sav. Biz, nasıl niteleme yapmakta olduklarını en iyi bilenleriz.
Meâl/97: De ki: 'Rabbim o şeytanların dürtüşlerinden sana sığınıyorum.
Meâl/98: Ve yanıma gelmelerinden sana sığınıyorum Rabbim!'
Meâl/99: Sonunda onların birine ölüm geldiğinde şöyle der: 'Rabbim beni geri döndürün,

لَعَلِّيٓ أَعۡمَلُ صَٰلِحٗا فِيمَا تَرَكۡتُ كَلَّآۚ إِنَّهَا كَلِمَةٞ هُوَ قَآئِلُهَاۖ

onu söyleyeni | o | bir söz | gerçekten o | hayır | bıraktığımda | yararlı | yaparım | belki ben

وَمِن وَرَآئِهِم بَرۡزَخٌ إِلَىٰ يَوۡمِ يُبۡعَثُونَ ١٠٠ فَإِذَا نُفِخَ فِي ٱلصُّورِ

Sur'a | üfürüldüğünde | diriltilecekler | değin güne | bir berzah | ötelerinden

فَلَآ أَنسَابَ بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَئِذٖ وَلَا يَتَسَآءَلُونَ ١٠١

soruşmazlar | o gün | aralarında | artık hiç yoktur soylar

فَمَن ثَقُلَتۡ مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ١٠٢ وَمَنۡ خَفَّتۡ

hafif gelirse | kim | murada erenler | onlardır | işte onlar | tartıları | ağır çekerse | öyle ise kim

مَوَٰزِينُهُۥ فَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ خَسِرُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ فِي جَهَنَّمَ

cehennemde | kendilerini | ziyana sokmuşlar | o kimseler | işte onlar | tartıları

Meâl/100: Belki ben, geride bıraktığımda yararlı bir iş yaparım.' Hayır! Gerçekten bu bir söz ki o onu (boşuna) söylemekte. Ötelerinde diriltilecekleri güne değin bir berzah vardır.

Meâl/101: "Sur'a üfürüldüğünde artık o gün aralarında hiç soylar yoktur. Soruşmazlar da."

Meâl/102: "Öyle ise kimin tartıları ağır gelirse onlar, onlardır murada erenler."

1- Ölümle diriliş arasındaki engel/ölümle dünyaya dönüş arasındaki engel/dünya ile âhiret arasındaki süreç/perde/dünyanın geri kalan kısmı/kıyamet gününe kadar mühlet verme/iki sur arasındaki süreç../Bunun için ölen berzah sürecine girmiştir.." (bkz. Kurtubi, el-Cami, XII, 150).

خَٰلِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَٰلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

sürekli kalacaklar | yalar | yüzlerini | ateş | onlar | orada | yüzlerini buruşturanlar2

أَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

olmadı mı | âyetlerim | okunuyor | size | idiniz | onları | yalanlıyorsunuz

قَالُوا۟ رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَآلِّينَ ﴿١٠٦﴾ رَبَّنَا

dediler | Rabbimiz | üstün geldi | bize | azgınlığımız | olduk | bir toplum | sapkın | Rabbimiz

أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَٰلِمُونَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ ٱخْسَـُٔوا۟ فِيهَا

çıkar bizi | bundan | eğer dönersek | o zaman cidden biz | zâlimler | sinin | buyurdu | orada

وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾ إِنَّهُۥ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِى يَقُولُونَ رَبَّنَآ ءَامَنَّا فَٱغْفِرْ لَنَا

bizi bağışla | inandık | Rabbimiz | diyorlar | kullarımdan | bir zümre | idi | çünkü gerçek şu | bana | söylemeyin

Meâl/103: "Kimin de tartıları hafif gelirse işte onlar, kendilerini ziyana sokmuş olanlardır, cehennemde sürekli kalanlardır."
Meâl/104: "Ateş yüzlerini yalar. Onlar orada yüzlerini buruşturanlardır."
Meâl/105: "Size âyetlerim okunuyor değil miydi? Ama siz onları yalanlıyordunuz."
Meâl/106: Derler: 'Rabbimiz azgınlığımız bizi yendi ve sapkın bir toplum olduk,
Meâl/107: Rabbimiz bizi buradan çıkar, eğer dönersek (önceki halimizi sürdürürsek) o zaman cidden biz zâlimleriz!'
Meâl/108: Buyurur: 'Sinin orada/defolun, Bana (bir şey) söylemeyin?'

2- Dudakları kasılıp dişleri açıkta kalanlar.

Meâl/109: "Çünkü gerçek şu: Kullarımdan bir zümre vardı ki 'Rabbimiz inandık, bizi bağışla, bize rahmet eyle, Sensin merhamet edenlerin en hayırlısı!' diyorlardı."
Meâl/110: "Onları alaya almıştınız, öyle ki size anılmamı unutturmuşlardı. Kendilerine gülüp duruyordunuz."
Meâl/111: "Cidden bugün ben, sabrettikleri için kendilerini ödüllerdirdim. Gerçekten onlar (evet) onlardır kurtuluşa erenler."
Meâl/112: Buyurdu: 'Yerde, seneler sayısınca ne kadar kaldınız?'
Meâl/113: Dediler: 'Bir gün veya bir günün bir bölümü kaldık, haydi sayanlara sor.'
Meâl/114: Buyurdu: 'Bilseniz gerçekten siz sadece az bir süre kaldınız.'

وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا

cidden siz / bize / döndürülmeyeceksiniz / öyle ise yücedir / Allah / Melik / Hak / hiç yoktur tanrı / sadece

هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾ وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ

O / Rabbi / Arş'ın / ihtişamlı / kim / yakarır / ile / Allah / bir tanrıya / başka

لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ

iflâh olmaz / gerçek şu / Rabbi / katında / ancak hesabı / hakkında / onun için / hiç yoktur kanıt

الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾ وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

o kâfirler / de / Rabbim / bağışla / rahmet eyle / Sensin / en hayırlısı / merhametlilerin

Meâl/115: "Sizi sadece boşuna yarattığımızı ve gerçekten sizin bize döndürülmeyeceğinizi mi sanmıştınız?"

Meâl/116: "Öyle ise Melik ve Hak olan Allah pek yücedir. O'ndan[1], ihtişamlı Arş'ın Rabbinden başka hiçbir tanrı yoktur."

Meâl/117: "Hakkında, elinde hiçbir kanıt bulunmamasına karşın Allah ile birlikte bir başka tanrıya yakaranın hesabı ancak Rabbim katındadır. Gerçek şu o kâfirler iflâh olmaz!"

Meâl/118: De ki: 'Rabbim! Mağfiret et, rahmet eyle. Sensin merhametlilerin en iyisi.'

1- Anlamlandırmada bazı mushaflarda yazılan (cim) secavendi -el-Eşmûnî'nin de işâret ettiği gibi (bkz. Menâru'l-hüdâ, s, 275) -dikkate alınmamıştır S.G.

NÛR SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

öğüt alırsınız / belki siz / açıklar / âyetleri / içinde / indirdik / onu / farz kıldık / onu / indirdik / bir sûre

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ ۖ وَلَا تَأْخُذْكُم

tutmasın sizi / deriye vuruş / yüz / ikisinden / herbirine / o zaman derisine vurun / zina eden erkek / zina eden kadın

بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ وَلْيَشْهَدْ

tanık olsun / son / güne / Allah'a / inanıyorsanız / iseniz / Allah'ın dininde / bir acıma / ikisinde

عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً

veya şirk koşan bir kadını / zina eden bir kadını / sadece nikahlamaz / zina eden erkek / müminlerden / bir grup / cezasına ikisinin

Meâl/1: "Kendisini indirdiğimiz, kendisini(n hükümlerinin uygulanmasını) farz kıldığımız bir sûre'dir. Onda açık açık âyetleri indirdik ki belki siz öğüt alırsınız."

Meâl/2: "Zina eden kadın ve zina eden erkek... Öyle ise bu ikisinden herbirine cilde değen yüz vuruş vurun. Allah'a ve o son güne inanıyorsanız Allah'ın dini konusunda sizi, ikisi hakkında acıma duygusu tutmasın! Müminlerden bir grup o ikisinin cezalarına tanık olsun."

1- Sıralamada 24. indirilişte 102. sırada yer alan sûre Medine döneminde indirilmiştir. İsmini, Allah'ın, göklerin ve yerin nuru olduğunun vurgulandığı 35. âyetten alır. Irâkîlere (Kûfi ve Basrîlere) göre âyet sayısı 64, kelime sayısı 1316, harf sayısı 5330'dur.

وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَآ إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

müminlere — bu — haram kılındı — veya şirk koşan erkek — zina eden erkek — ancak — nikahlamaz onu — zina eden kadın

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ

seksen — hemen derilerine vurun onların — tanıklar — dört — getirmediler — sonra — iffetli kadınlara — atıyorlar — o kimseler ki

جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ

o kimseler ki — ancak — o fasıklar — onlardır — işte onlar — hiçbir zaman — bir tanıklık — onlar için — kabuletmeyin — deriye vuruş

تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾ وَالَّذِينَ يَرْمُونَ

atıyorlar — o kimseler ki — çok merhametlidir — çok bağışlayıcı — cidden Allah — iyi davrandılar — bunun — sonrasından — tevbe ettiler

أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ

onların birisinin — öyle ise tanıklığı — kendileri — sadece — tanıklar — lehlerinde — olmadı — eşlerine

Meâl/3: "Zina eden erkek ancak zina yapan bir kadını veya şirk koşan bir kadını nikahlar. Zina eden kadın, onu da sadece zina eden bir erkek veya müşrik bir erkek nikahlar. Bu, müminlere haram kılınmıştır."

Meâl/4: "İffetli kadınlara iftira atıp sonra da dört tanık getirmeyenler, haydi onların derilerine değen seksen vuruş vurun. Onlar için hiçbir zaman tanıklık/tanıklıklarını kabuletmeyin. İşte onlar, onlardır o (fasıklar)"

Meâl/5: "Ancak bunun ardından tevbe edip iyi hal sergileyenler hariç. Cidden Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

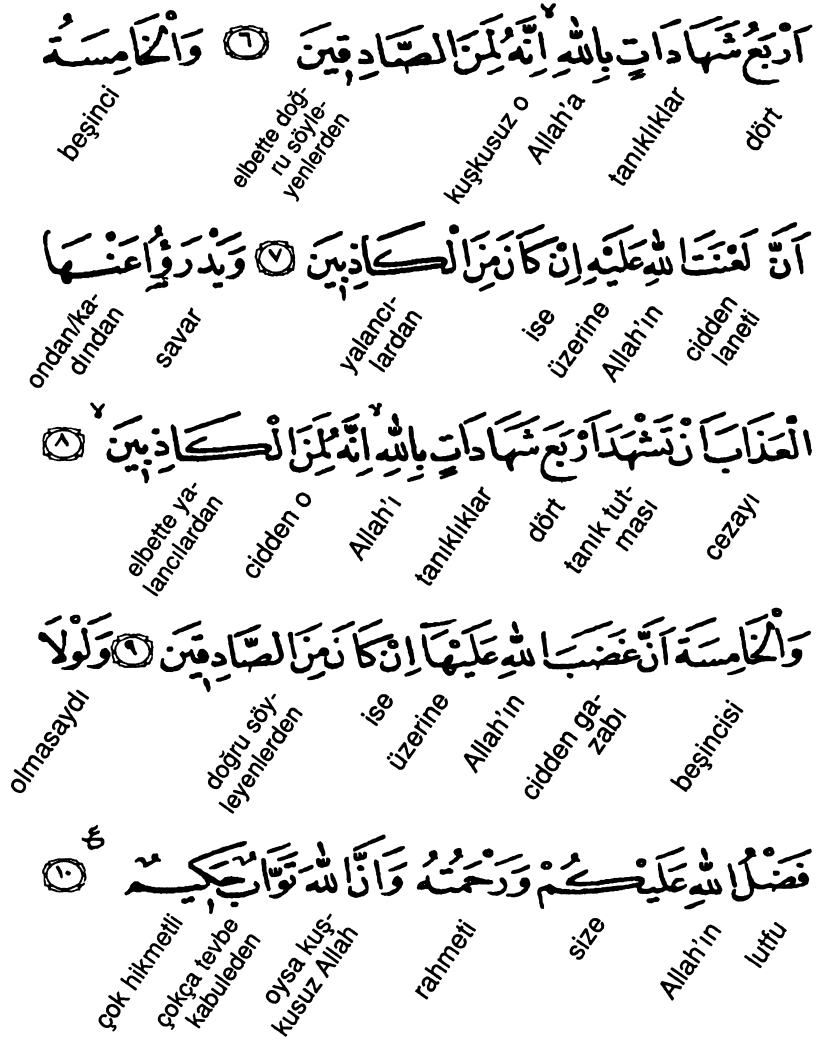

Meâl/6: "Eşlerine iftira atıp sonra lehlerinde kendilerinden başka tanıklar bulunmayan kimseler, bunlardan herhangi birinin tanıklığı hakikaten kendisinin doğru söyleyenlerden olduğuna dair dört kez Allah'ı şahit göstermesidir."

Meâl/7: "Beşinci (tanıklığında) ise eğer yalan söyleyenlerden ise cidden Allah'ın lanetinin kendisi üzerine (olmasını dilemesidir)."

Meâl/8: "Kadının da Allah'ı dört kez tanık tutarak, cidden onun/kocasının yalancılardan olduğunu söylemesi kendisinden cezayı savar."

Meâl/9: "Beşinci (tanıklığında) ise eğer gerçekten o/kocası doğru söyleyenlerden ise cidden Allah'ın gazabının kadının kendisi üzerine (olmasını dilemesidir).

Meâl/10: "Allah'ın lutuf ve rahmeti üzerinizde olmasaydı (elbette sizi hemen cezalandırırdı[2].) Ama cidden Allah tevbeyi çok kabuledendir, çok hikmetlidir."

2- Nesefi, III, 134.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم ۖ بَلْ هُوَ

bilakis o | sizin için | bir şer | onu | sanmayın | içinizden | bir topluluk | o yalanı | getirdiler | kuşkusuz o kimseler

خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ ۚ وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ

büyüğünü üstlendi | o kimse ki | günahtan | kazandığı | onlardan | her kişi için | sizin için | bir hayırdır

مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ لَّوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ

erkek mü-minler | sandı | onu işittiğinizde | değil miydi | pek büyük | bir azap | ona içlerinden

وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾ لَّوْلَا جَاءُو

değil miydi getirmeliler | apaçık | bir yalan | bu | dediler | bir hayır | kendi vicdan-larında | kadın mü-minler

عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ

Allah | katında | öyle ise onlar | şahitleri | getirmedi-lerse | şahitler | dördü | aleyhinde

Meâl/11: "O yalan haberi getirenler içinizde bir topluluktur. Onu kendiniz için bir kötülük sanmayın, bilakis o, sizin için bir hayırdır. Onlardan her kişi için kazandığı günah(ın cezası mukadderdir). İçlerinden onun/günahın büyüğünü üstlenen kimseye, ona ise pek büyük bir azap vardır."

Meâl/12: "Onu işittiğinizde erkek müminlere kadın müminler kendi vicdanlarında iyi bir zanda bulunarak: 'Bu, apaçık bir yalandır' demeli değiller miydi?!"

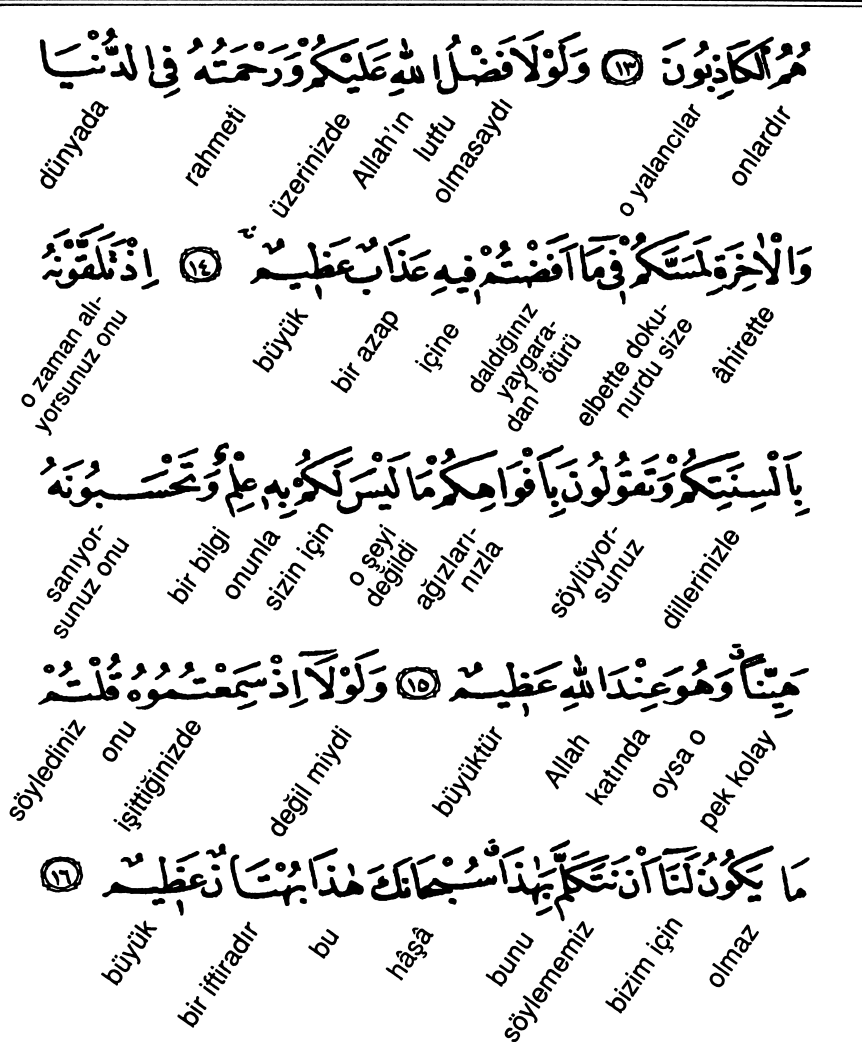

Meâl/13: "Aleyhinde dört şahit getirmeli değiller miydi? Madem o şahitleri getirmediler öyle ise onlar, Allah katında onlardır o yalancılar!"

Meâl/14: "Allah'ın üzerinizde lutfu, dünya ve âhirette rahmeti olmasaydı içine daldığınız yaygaradan ötürü size elbette büyük bir azap iliştirmişti."

Meâl/15: "Hani o zaman onu dillerinizle alıyordunuz[2], kendisiyle ilgili hiçbir bilginiz olmayan şeyi ağızlarınızla söylüyordunuz ve onu pek kolay/önemsiz sayıyordunuz. Oysa o, Allah katında büyük (bir cürüm)dür."

Meâl/16: "Onu işittiğinizde: 'Bunu konuşmamız bize yaraşmaz, hâşâ! Bu, büyük bir iftiradır!' demeli değil miydiniz?!"

1- Nesefi, III, 135, Kurtubi, el-Cami, XII, 203.

2- Birbirinize aktarıyordunuz. a.g.e.a.y.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾ وَيُبَيِّنُ

açıklıyor / müminler / iseniz / ebediyyen / gibisine / dönmenizi / Allah / va'zediyor/yasaklıyor[3] / size

اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ

yayılmasını / arzuluyor-lar / kuşkusuz o kimseler / çok hik-metlidir / çok iyi bilendir / Allah / âyetleri / size / Allah

الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا

dünyada / elem ve-ren / bir azap / onlara / iman etti-ler / o kimseler arasında / edepsiz-liğin

وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ

olmasay-dı lutfu / bilmez-siniz / siz / bilir / Allah / âhirette

اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

çok mer-hametlidir / çok şefkat-lidir / cidden Allah / rahmeti / üzerinizde / Allah'ın

Meâl/17: "Eğer inananlarsanız Allah, size böyle bir şeyi ebediyyen tekrarlamanızı yasaklıyor."

Meâl/18: "Allah size âyetleri açıklıyor. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

Meâl/19: "Kuşkusuz, edepsizliğin iman eden kimseler hakkında yayılmasını arzulayanlar, onlara dünya ve âhirette elem veren bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz."

Meâl/20: "Allah'ın lutuf ve rahmeti üzerinizde olmasaydı (elbette sizi cezalandırırdı. Ama) cidden Allah, çok şefkatlidir, çok merhametlidir."

3- Celaleyn, II, 52.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ

adımlarına uyar kim şeytanın adımlarına uymayın iman ettiler ey o kim-seler

الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ

Allah'ın olmasaydı lutfu çirkinliği edepsizliği emreder gerçekten o şeytanın

عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ اللَّهَ

Allah ancak hiçbir zaman hiç kimse içinizden temiz olmazdı rahmeti üzerinizde

يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾ وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ

fazilet sahipleri yemin etmesin[1] çok iyi bilendir çok iyi duyandır Allah diliyor o kimseyi temize çıkarır

مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ

yolunda hicret eden-lere yoksullara yakınlık sahiplerine vermelerine genişlik/ser-vet sizden

Meâl/21: "Ey o iman edenler! Şeytanın adımlarına uymayın. Kim şeytanın adımlarına uyarsa kuşkusuz o/şeytan edepsizliği ve çirkinliği emreder. Allah'ın üzerinizde lutfu ve rahmeti olmasaydı içinizden hiç kimse hiçbir zaman temize çıkmazdı. Ama Allah, dilediğini temize çıkarır. Allah çok iyi duyandır, çok iyi bilendir."

1- Yahut kusur etmesin (Nesefi, III, 137).

Meâl/22: "Sizden fazilet ve servet sahipleri akrabalara, yoksullara ve Allah yolunda hicret edenlere vermemeleri/yardımda bulunmamaları için yemin etmesinler. Affetsinler, hoş görsünler. Allah'ın sizi bağışlamasını istemez misiniz? Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/23: "Kuşkusuz namuslu, hiçbir şeyden habersiz ve iman etmiş kadınlara (iftira) atanlar dünyada ve âhirette lanete uğratıldılar. Onlara büyük bir azap vardır."

Meâl/24: "O gün, dilleri, elleri ve ayakları yaptıklarıya aleyhlerinde tanıklık eder."

Meâl/25: "O gün Allah onlara hak ettikleri cezalarını tam verir de gerçekten Allah'ın, O'nun apaçık hak olduğunu bilirler."

Meâl/26: "Kötü kadınlar kötü erkeklere, kötü erkekler kötü kadınlara, tertemiz kadınlar tertemiz erkeklere, tertemiz erkekler tertemiz kadınlara.. İşte onlar (ötekilerin) söylemekte olduklarından arınmışlardır. Onlara bir bağışlanma ve bol bir rızık vardır."

Meâl/27: "Ey iman edenler! Kendi evleriniz dışındaki evlere izin almanıza ve halkına selam vermenize değin girmeyin. Bu size (öğütlenen) öğüt almanız için, sizin için daha hayırlıdır."

فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ

size / izin verilmesine / değin / oralara / o zaman girmeyin / kimseyi / oralarda / bulmazsanız

وَإِن قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

yapmakta olduğunuzu / Allah / sizin için / daha temizdir / o / hemen dönün / geri dönün / size / denilirse

عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾ لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ

oturulmayan / evlere / girmenizde / bir günah / size / yoktur / çok iyi bilendir

فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾ قُل

de / gizliyorsunuz / şeyi / açığa vuruyorsunuz / şeyi / bilir / Allah / sizin / eşya / oralarda

لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ

işte bu / apış aralarını / korusunlar / gözlerinden / yumsunlar / mümin erkeklere

Meâl/28: "Eğer oralarda kimseyi bulamazsanız size izin verilmesine değin oralara girmeyin. Size: 'Geri dönün' denildiğinde hemen geri dönün. O sizin için daha temizdir. Allah yapmakta olduğunuzu çok iyi bilendir."

Meâl/29: "Size, oturulmayan ve içlerinde size ait eşyaların bulunduğu evlere girmenizde bir günah yoktur. Allah, açığa vurmakta olduğunuzu da, gizlemekte olduğunuzu da biliyor."

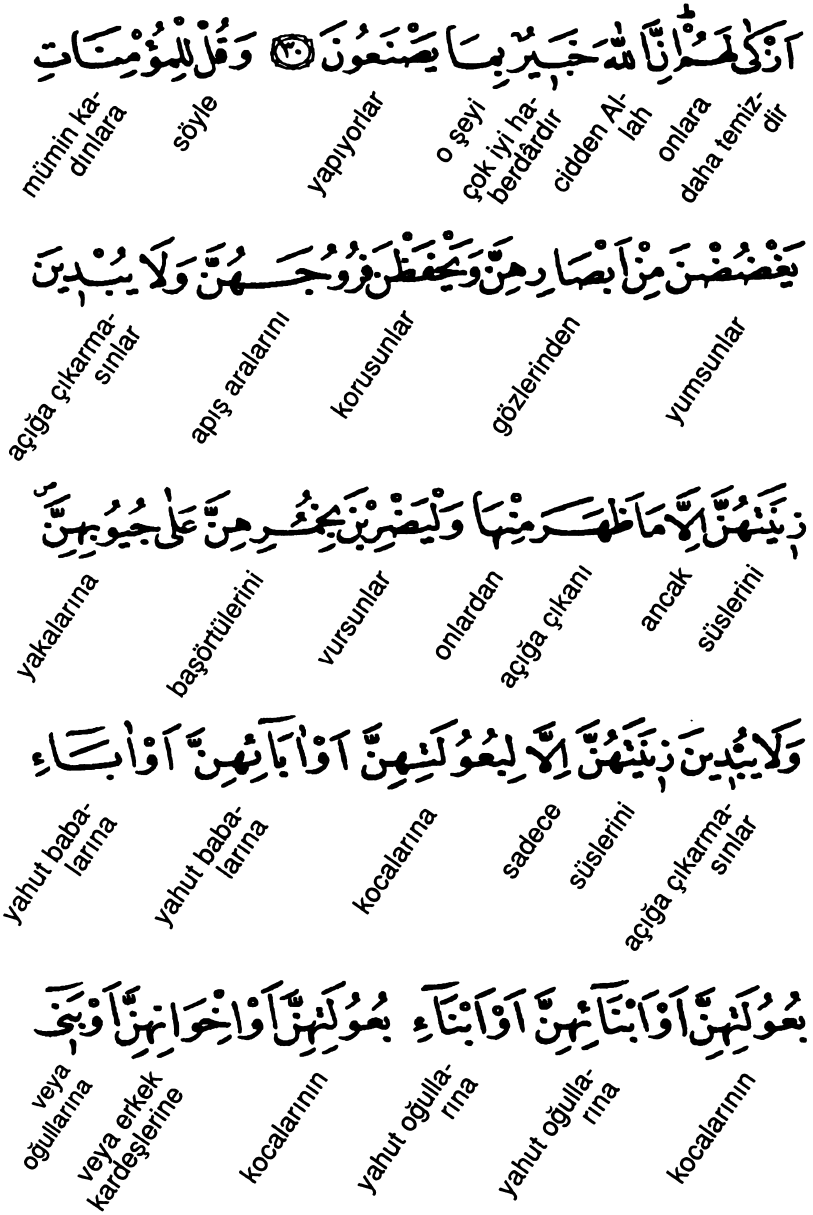

Meâl/30: "Mümin erkeklere söyle: Gözlerini yumsunlar/sakınsınlar, apış aralarını/edep yerlerini korusunlar. Bu, onlar için daha temizdir. Cidden Allah yapmakta olduklarından çok iyi haberdârdır."

إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ

sahip oldu / veya o şeye / veya kadınlarına / kız kardeşlerinin / veya oğullarına / erkek kardeşlerinin

أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ

erkeklerden / kadınlara ihtiyaç / sahipleri / dışı / veya uyuntulara[1] / sağları

أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ

kadınların / mahrem yerlerine / farkında değiller / onlar ki / veya çocuklara

وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ ۚ وَتُوبُوا

tevbe edin / süslerinden / gizlemekte oldukları / bilinsin diye / ayaklarını / vurmasınlar

إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

murada erersiniz / belki siz / ey o müminler / topluca / Allah'a

Meâl/31: "Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini yumsunlar/sakınsınlar, apış aralarını/edep yerlerini korusunlar, görünen kısımları hâriç süslerini açığa çıkarmasınlar. Başörtülerini yakalarının üzerine[2] vursunlar. Süslerini (kimseye) göstermesinler. Sadece kocalarına, babalarına, kocalarının babalarına, oğullarına, kocalarının oğullarına, erkek kardeşlerine, erkek kardeşlerinin oğullarına, kızkardeşlerinin oğullarına, kendi kadınlarına, sağ ellerinin sahip olduklarına (kölelerine), erkeklerden kadınlara ihtiyaç duymayan uyuntulara, henüz kadınların mahrem yerlerinin farkında olmayan çocuklara (gösterebilirler). Gizledikleri süslerinin bilinmesi için ayaklarını (yere) vurmasınlar. Ey müminler! Topluca Allah'a tevbe edin belki siz murada erersiniz."

1- E.H. Yazır, H. D. K. D. V, 3497.

2- Göğüs yırtmaçlarının üstüne koysunlar (Prof. Dr. S. Ateş Meali, s, 352).

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ

fakirler iseler cariyeleri-nizden kölelerinizden iyileri içinizden bekârları nikahlayın

يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾ وَلْيَسْتَعْفِفِ

namuslu olsun çok iyi bilendir Vâsi'dir Allah lutfundan Allah zengin eder onları

الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ ۗ وَالَّذِينَ

o kimseler lutfundan Allah onları zengin etmesine değin nikâhı bulamıyorlar o kimseler ki

يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۖ

bir hayır kendilerinde eğer bilirseniz kitabet yapın kendileriyle sağlarınız sahip oldu o şeyden kitâbet[3] istiyorlar

وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ ۚ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ

fahişeliğe genç cariyelerinizi zorlamayın verdi size o ki Allah'ın malından verin onlara

Meâl/32: "İçinizden (erkek olsun-kız olsun) bekârları, köleleriniz ile cariyelerinizden/halayıklarınızdan[2] iyileri evlendirin. Fakirlerse Allah lutfundan, kendilerini zengin eder. Allah Vâsi'dir, çok iyi bilendir."

1- Bkz. Vâsi' sıfatı.

2- E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 353.

3- Efendi ile kölesi arasında, kölenin belirli bir ücret karşılığında özgürlüğüne kavuşmasının öngörüldüğü bir antlaşma yöntemi (bkz. Ö. N. Bilmen, H. İ. Ve İs F. Kamusu, III, 342).

إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَن يُكْرِههُّنَّ

onları zorlarsa — kim — dünya — hayatının — geçici menfaatını — arzuladığınız için — namuslu olmak — isterlerse

فَإِنَّ اللَّهَ مِنۢ بَعْدِ إِكْرَٰهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ أَنزَلْنَآ

indirdik — andolsun gerçekten — çok merhametlidir — çok bağışlayıcıdır — zorlanmaları — sonrasından — kuşkusuz Allah

إِلَيْكُمْ ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً

bir öğüt — önceniz-den — geçtiler — o kimse-lerden — bir örnek — açıklayanlar — âyetler — size

لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾ ۞ ٱللَّهُ نُورُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ مَثَلُ نُورِهِۦ

nurunun — temsili — yerin — göklerin — nuru — Allah — korunanlara

كَمِشْكَوٰةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۖ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ۖ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا

sanki o — o cam — cam içinde — o güçlü aydınlıklı lamba — güçlü aydınlıklı bir lamba — içinde — bir hücre/bir kandillik gibi

Meâl/33: "Nikâh (imkânı) bulamayanlar, Allah kendilerini lutfundan zengin edinceye değin namuslu olsunlar. Sağlarınızın sahip bulunduğundan/ellerinizin altında bulunanlardan (köle ve cariyelerden) kitâbet yapmak isteyenler (olur da) kendilerinde bir hayır görürseniz hemen onlarla kitâbet yapın. Allah'ın size vermiş olduğu malından siz de onlara verin. Dünya hayatının geçici menfaatını elde edeceksiniz diye namuslu kalmak isteyen genç cariyelerinizi fâhişeliğe zorlamayın. Kim onları zorlarsa cidden Allah, onların zorlanmasından sonra da (onlara karşı) çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/34: "Andolsun gerçekten size açıklayıcı âyetler, sizden önce gelip geçmişlerden bir örnek ve takva sahipleri için bir öğüt indirdik."

كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ

ne doğulu zeytin kutlu bir ağaçtan tutuşturulur inci gibi bir yıldız

غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ

nur üstüne bir nur bir ateş ona isterse değmemiş olsun ziya verir yağı nerede ise olur ne batılı

يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ

insanlara temsiller Allah getiriyor diliyor o kimseyi nuruna Allah iletir

وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَن تُرْفَعَ

yüceltilmelerine Allah izin verdi evlerde çok iyi bilendir her şeyi Allah

وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾

akşam sabah oralarda O'nun için tesbih eder adının oralarda anılmasına

Meâl/35: "Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun temsili içinde güçlü aydınlıklı bir lamba bulunan bir hücre/bir kandillik gibidir. O güçlü aydınlıklı lamba bir cam içindedir. O cam da sanki incimsi bir yıldızdır. Doğuya da batıya da nisbet edilmeyen kutlu bir ağaçtan, zeytinden tutuşturulur. Nerede ise yağı, kendisine bir ateş dokunmasa bile aydınlık verir. Nur üstüne nurdur. Allah, dilediği kimseyi nuruna iletir. Allah insanlara temsiller getiriyor. Allah her şeyi çok iyi bilendir."

Meâl/36: "(Bu kandil bir takım) evlerde/camilerdedir. Allah (o evlerin) yüceltilmelerine ve içlerinde isminin anılmasına izin verdi. Oralarda (o erkekler) sabah-akşam O'nun için tesbihte bulunur."

رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ

vermekten namazı dosdoğru kılmaktan Allah'ı anmaktan alış-veriş yok ticaret onları alıkoymaz erkişiler

الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾

gözler kalpler onda ters çevrilir bir günden korkarlar zekatı

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ

rızıklandırır Allah lutfundan onlara fazla vermesi için yaptıklarının en güzeliyle Allah onları ödüllendirmesi için

مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ

serap gibidir amelleri küfrettiler o kimseler hesap dışı diliyor o kimseyi

بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ

buldu hiçbir şey bulmaz onu vardığında ona sonunda bir su susayan sanır onu düz bir arazide[2]/çölde

Meâl/37: "(Allah'ı o evlerde tesbih edenler) bir takım erkişilerdir ki onları ne ticaret ne de alış-veriş Allah'ı anmaktan, zekatı vermekten alıkoyar. Kalplerin ve gözlerin kendisinde ters çevrileceği/allak-bullak olacağı[1] bir günden korkarlar."

Meâl/38: "Allah onları yaptıklarının en güzeliyle ödüllendirmesi ve onlara lutfundan fazla vermesi için. Allah, dilediği kimseyi hesapsız olarak rızıklandırır."

1- Heyet Meali, s, 354.
2- Kurtubi, el-Cami, XII, 282.

Meâl/39: "Küfredenler ise, onların amelleri bir çöldeki serabı andırır. Susayan onu su sanır. Sonra yanına vardığında onu hiçbir şey bulamazken Allah'ı yanında bulmuştur ve (Allah da) ona hesabını tam ödemiştir. Öyle ya Allah hesabı çok çabuk görendir."

Meâl/40: "Yahut (onların amelleri) derin bir denizdeki karanlıkları andırır.(Bir deniz ki) onu bir dalga kaplıyor onun üstünden bir dalga daha ve onun üstünden de bir bulut!.. Birbiri üstünde karanlıklar! Elini çıkardığında nerede ise elini göremeyecek. Öyle ya Allah kime nur/ışık vermemişse artık onun için bir nur/ışık yoktur!"

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

yerin göklerin mülkü Allah'ın yapıyorlar o şeyi çok iyi bilen Allah

وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ

arasını topluyor sonra bir bulut sürüyor cidden Allah görmedin mi dönüş yalnız Allah'a

ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ

indiriyor onun aralarından çıkıyor yağmuru artık görürsün bir yığın kılıyor onu sonra

مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ

çevirir onu diliyor o kimseye onunla derken ilişir doludan oradaki dağlardan gökten

عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٣﴾

gözleri götürür şimşeğinin parıltısı nerede ise olur diliyor o kimseden

Meâl/41: "Göklerde ve yerdeki kimselerin, havada kanatlarını açmış bir halde süzülen kuşların gerçekten Allah'ı, O'nu tesbih edip durduklarını görmedin mi? Hepsi kendi duasını ve tesbihini hakikaten bilmiştir. Allah da onların yapmakta olduklarını çok iyi bilmektedir."

Meâl/42: "Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır. Dönüş yalnız Allah'adır."

Meâl/43: "Görmedin mi kuşkusuz Allah bir bulutu sürüyor, sonra arasını topluyor/boşluklarını giderip bir birine ekliyor, ardından onu yoğun bir yığın konumuna getiriyor. Artık onun aralarından yağmurun çıktığını görürsün. Gökten, oradaki dağlardan da dolu indirir ve onunla dilediğini vurur, dilediklerinden de onu çevirir. Şimşeğinin parıltısı da nerede ise gözleri kapar."

يُقَلِّبُ اللَّهُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

gözler sahiplerine elbette bir ibret kuşkusuz bunda gündüzü geceyi Allah çeviriyor

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ ۖ فَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ ۖ وَمِنْهُم

onlardan karnı üzerinde yürür kimi onlardan sudan her debeleneni yarattı Allah

مَّن يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ ۖ وَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ ۚ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ

hakikaten Allah neyi diliyor Allah yaratır dört üzerinde yürür kimi onlardan iki ayak üzerinde yürür kimi

عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾ لَّقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ ۚ وَاللَّهُ يَهْدِي

iletir Allah açıklayanlar âyetler indirdik andolsun gerçekten hakkıyla kadir her şeye

مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾ وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ

Allah'a iman ettik diyorlar dosdoğru bir yola diliyor o kimseyi

Meâl/44: "Allah, geceyi ve gündüzü çeviriyor. Kuşkusuz bunda gözleri olanlar için elbette bir ibret vardır."

Meâl/45 "Allah, her debeleneni/canlıyı sudan yarattı. Onlardan kimi karnı üzerinde yürür, içlerinden kimi iki ayak üzerinde yürür, onlardan kimi de dört (ayak) üzerinde yürür. Allah ne diliyorsa yaratır. Allah her şeye hakkıyla kadirdir."

Meâl/46: "Andolsun gerçekten açıklayıcı âyetler indirdik. Allah dilediği kimseyi dosdoğru bir yola iletir."

وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ

bunun ardından içlerinden bir grup dönüyor sonra saygı gösterdik peygambere

وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ

hüküm vermesi için peygamberine Allah'a çağırıldıklarında inananlar değil onlar

بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِن يَكُن لَّهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ

ona gelirler hak lehlerinde eğer olursa yüz çevirenler onlardan hemen bir grup aralarında

مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾ أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَمِ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ

yazık etmesinden korkuyorlar mı yoksa şüphe mi ettiler yoksa bir hastalık kalplerinde mi saygı gösterenler

اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ ۚ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّمَا كَانَ

oldu ancak o zâlimler onlardır işte onlar doğrusu peygamberinin kendilerine Allah'ın

Meâl/47: "Bir de: 'Allah'a ve peygambere iman ettik, saygı gösterdik' diyorlar. Sonra da içlerinden bir grup bunun ardından dönüyor. Onlar inananlar değildir."

Meâl/48: "Allah'a ve aralarında hüküm vermesi için peygamberine çağırıldıklarında hemen içlerinden bir grup yüz çevirirler."

Meâl/49: "Eğer hak lehlerinde olursa saygı gösterenler olarak/koşa koşa/ikrarlarda bulunarak[1] ona/peygambere gelirler."

Meâl/50: "Kalplerinde bir hastalık mı var? Yoksa kuşkuya mı kapıldılar? Yoksa Allah ve peygamberinin kendilerine yazık etmesinden/haksızlık yapmasından mı korkuyorlar? Doğrusu işte onlar! Onlardır o zâlimler.!

1- Bkz. Kurtubi, el-Cami, XII, 293.

Meâl/51: "Allah'a ve aralarında hüküm vermesi için peygamberine çağırıldıklarında müminlerin sadece sözü: 'Dinledik, itâat ettik!' demeleri olmuştur. İşte onlar! Onlardır murada erenler."

Meâl/52: "Kim Allah'a ve peygamberine itâat eder, Allah'a derin saygı gösterir, O'ndan korkarsa işte onlar! Onlardır kurtuluşa erenler."

Meâl/53: Yeminlerinin son kertesine değin[2] Allah'a yemin ettiler ki kendilerine hakikaten emir verirsen elbette behemehal (savaşa) çıkacaklar. De ki: 'Yemin etmeyin! Bilinen/örfe uygun bir itâat (yeterli)[3]! Kuşkusuz Allah yapmakta olduklarınızdan haberdârdır.'

2- Edebildikleri en büyük yeminlerle.

3- Âyet: 'Boş yere yemin etmeyin, sizin göstermelik itâatınız tarafımızdan bilinmektedir..' şeklinde de yorumlanmıştır (bkz. Kurtubi, el-Cami, XII, 296).

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ

de ki / Allah'a saygı gösterin / peygambere saygı gösterin / eğer döneriniz / ancak / üzerine / yükletilmiş o şey

وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ ۖ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا ۚ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا

size de / o şey / yükletildiniz / ona saygı gösteriniz / hidâyet bulursunuz / değil peygambere / sadece

الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا

tebliğ / apaçık / va'detti / Allah / o kimselere / iman ettiler / sizden / işlediler

الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ

yararlıları / elbette mutlaka yerine geçirecek / onları / yeryüzünde / gibi şey / yerine geçirdi / o kimseleri / öncesinden onların

وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ

onlar için elbette kesinlikle yerleştirecek / dinlerini / o ki / beğendi / onlar için / elbette kesinlikle çevirecek / onları / sonrasından korkuları

Meâl/54: "De ki: 'Allah'a saygı gösterin, peygambere saygı gösterin.' Eğer yüz çevirirseniz, onun/peygamberin üzerine düşen yüklendiği, size düşen de yükletildiğinizdir. Eğer ona saygı gösterirseniz hidâyet bulursunuz. Peygambere düşen sadece apaçık tebliğdir."

Meâl/55: "Allah, içinizden iman edip yararlı işleri yapanlara şöyle söz verdi: 'Kendilerinden öncekileri hükümrân kıldığı gibi elbette mutlaka onları da yeryüzünde hükümran kılacak, kendileri için beğendiği dinlerini onlar için elbette kesinlikle yerleştirecek, elbette kesinlikle onları korkularından sonra güvene çevirecek/kavuşturacak. Bana kulluk ederler, bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Bundan sonra kim küfrederse işte onlar, onlardır o fâsıklar."

Meâl/56: "Namazı dosdoğru kılın, zekatı verin, peygambere saygı gösterin belki siz merhamet olunursunuz."

Meâl/57: "Sakın o küfretmiş olanların yeryüzünde âciz bırakanlar olduklarını sanma. Onların dönüş yeri ateştir. Elbette ne kötü varış yeridir."

وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۚ مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ

sabah namazı öncesinden kereler üç sizden erginliğe ermemişler o kimseler

وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ

namazı sonrasından öğleden elbiseleriniz koyuyorsunuz zamanda

الْعِشَاءِ ۚ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ

onlara değil size yoktur sizin için mahremler üç yatsı

جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ ۚ طَوَّافُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ

kimine kiminiz üzerinizde çokça dolaşanlar bunlar sonrası bir günah

كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

çok hikmetlidir çok iyi bilendir Allah âyetleri size Allah açıklıyor işte böyle

Meâl/58: "Ey iman edenler! Sağlarınızın sahip olduğu (cariye ve köle nevinden) kimseler, içinizden erginliğe ermemiş kimseler, sizden üç kere izin istesin: Sabah namazı öncesinden, öğleyin giysilerinizi çıkardığınızda ve yatsı namazı sonrasından. (Bunlar) sizin için (elbiselerinizi çıkarıp serbest hareket edebileceğiniz) üç mahrem vakittir. Bunlardan sonra/bunların dışında ne size ne de onlara herhangi bir günah yoktur. Sıkça yanınıza girip-çıkanlardır. Kiminiz kiminin üzerine (varır). Allah size âyetleri böyle açıklıyor. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا

artık izin al-sınlar | erginliğe | sizden | çocuklar | erdiğinde

كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ

âyetlerini | sizin için | Allah | açıklıyor | işte böyle | onların öncesinden | o kimseler | izin istediği gibi

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي

onlar ki | kadınlardan | oturanlar | çok hikmet-lidir | çok iyi bilen-dir | Allah

لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ

koymalarında | bir vebâl | onlara | artık yoktur | nikahı | ummuyorlar

ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ ۖ وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ

ama sakınmak istemeleri | süsle | teşhire çalış-mayanlar | elbiselerini

Meâl/59: "Çocuklarınız erginlik çağına ulaştıklarında kendilerinden öncekiler izin istediği gibi izin istesinler. Allah size âyetlerini işte böyle açıklıyor. Allah çok iyi bilendir, çok hikmetlidir."

خَيْرٌ لَّهُنَّ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾ لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ

göre — yoktur — çok iyi bilen — çok iyi duyan — Allah — onlar için — daha hayırlıdır

حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ

bir güçlük — yoktur hastaya — bir güçlük — yoktur topala — bir güçlük

وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَن تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

veya evlerinden — evlerinizden — yemenizde — kendilerinize — yoktur

آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ

veya evlerinden — erkek kardeşlerinizin — veya evlerinden — annelerinizin — veya evlerinden — babalarınızın

أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ

halalarınızın — veya evlerinden — amcalarınızın — veya evlerinden — kız kardeşlerinizin

Meâl/60: "(Hayız ve çocuktan kesilip) nikah umudu kalmamış oturan (ihtiyar) kadınlar, süs(lerini) teşhire çalışmamaları[1] koşuluyla dış örtülerini bırakmalarında kendilerine bir vebâl yoktur. Ama sakınmaları kendileri için daha hayırlıdır. Allah çok iyi duyandır, çok iyi bilendir."

1- Nesefi, III, 154.

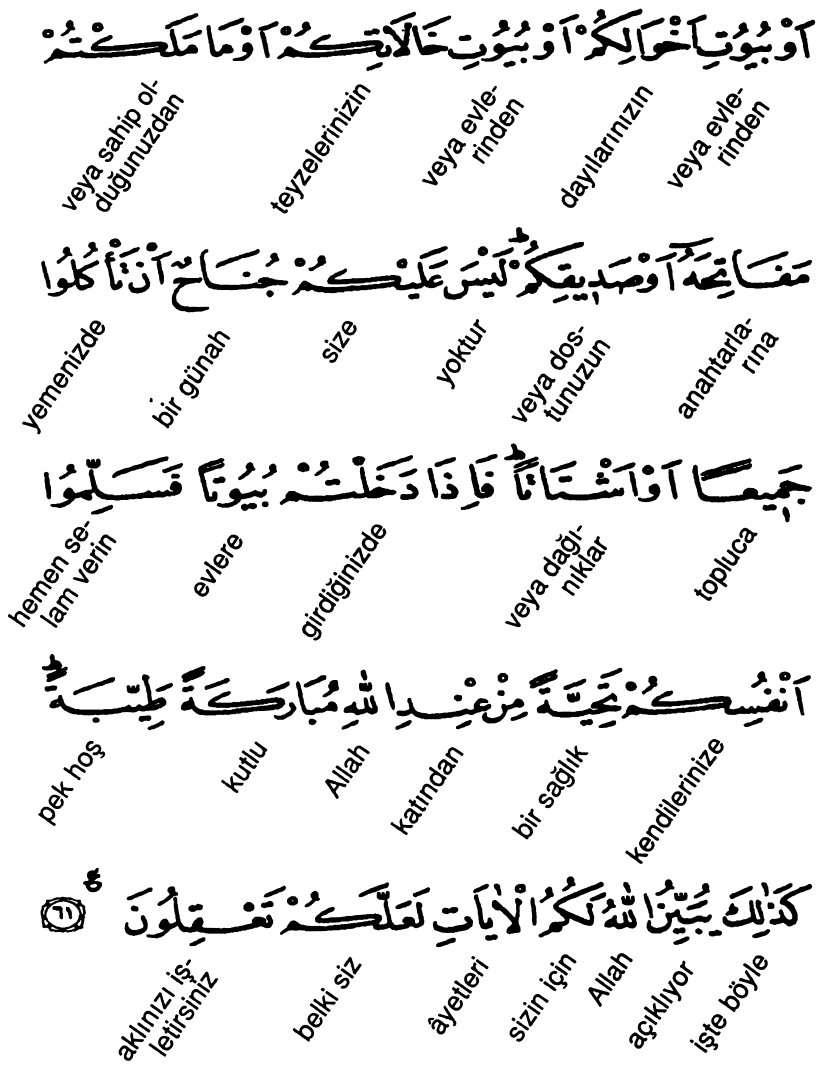

Meâl/61: "Köre bir güçlük yoktur, topala bir güçlük yoktur, hastaya bir güçlük yoktur. Kendilerinize de evlerinizden veya babalarınızın evlerinden veya annelerinizin evlerinden veya erkek kardeşlerinizin evlerinden veya hemşirelerinizin evlerinden yahut amcalarınızın evlerinden yahut halalarınızın evlerinden veya dayılarınızın evlerinden yahut teyzelerinizin evlerinden yahut anahtarlarına sahip bulunduğunuz yerden yahut dostunuzun (evinden) yemenizde (bir vebâl) yoktur. Evlere girdiğinizde hemen kendilerinize Allah katından kutlu ve hoş bir sağlıkla selam verin. İşte Allah size âyetleri böyle açıklıyor belki siz aklınızı çalıştırırsınız."

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ

ancak müminler o kimseler ki iman ettiler Allah'a peygamberine olduklarında beraberinde bir iş üzerinde

جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ

cemiyetli gitmezler değin ondan izin istemelerine kuşkusuz o kimseler izin istiyorlar senden işte onlar

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ

o kimseler inanıyorlar Allah'a peygamberine öyle ise izin istediklerinde senden bazı işleri için

فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

o kimseye hemen izin ver diledin içlerinden onlar için Allah'tan istiğfarda bulun kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır çok merhametlidir

﴿٦٣﴾ لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا

yapmayın çağırmasını peygamberin aranızda çağrışı gibi kiminizin kimini

Meâl/62: "Müminler ancak Allah'a ve peygamberine iman etmiş kimselerdir. Cemiyetli/toplumsal bir iş üzerinde peygamberin yanında olduklarında ondan izin istemedikçe çekip gitmezler. Gerçekten senden izin isteyen kimseler, işte onlar Allah'a ve peygamberine inanan kimselerdir. Öyle ise bazı işleri için senden izin istediklerinde o zaman içlerinden dilediğine izin ver, onlar için Allah'a istiğfarda bulun. Kuşkusuz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ

aykırı davranıyorlar — o kimseler — öyle ise sakınsın — saklanarak — içinizden — sıyrılıyorlar — o kimseleri — Allah — gerçekten biliyor

عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ

kuşkusuz Allah'ın — dikkat — elem veren — bir azap — onlara veya değmesinden — bir fitne — onlara ilişmesinden — buyruğundan

مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ ۖ وَيَوْمَ

bir günde — üzerinde — o şeyi siz — pekala biliyor — yerdeki — göklerdeki

يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

çok iyi bilen — her şeyi — Allah — yaptıklarını — kendilerine artık haber verir — O'na — döndürülürler

Meâl/63: "Peygamberin çağırmasını, aranızda kiminizin kimini çağırması gibi yapmayın/değerlendirmeyin. Allah, içinizden saklana saklana sıyrılıp çıkanları pekala biliyor. Öyle ise peygamberin buyruğuna aykırı davrananlar kendilerine bir belanın ilişmesinden veya kendilerine elem veren bir azabın dokunmasından sakınsınlar."

Meâl/64: "Dikkat! Göklerde ve yerde ne varsa kuşkusuz Allah'ındır. Sizin üzerinde olduğunuzu/ne yapmakta bulunduğunuzu pekâla bilir. O'na döndürülecekleri günde yaptıklarını da kendilerine haber verir. Allah her şeyi çok iyi bilendir."

FURKÂN SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

bir uyarıcı — âlemlere — olması için — kuluna — Furkanı — indirdi — O Zât ki — pek yücedir

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ

O'nun için — olmadı — bir çocuk — edinmedi — yerin — göklerin — mülkü — O'nun — O Zât ki

شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

biçimlendirerek — onu — ve biçimlendirdi — her şeyi — yarattı — mülkte — bir ortak

Meâl/1: "Âlemlere bir uyarıcı olması için kuluna Furkan'ı indiren O Zât pek yücedir."

Meâl/2: "O, öyle bir Zât ki, göklerin ve yerin mülkü O'nundur. Ne bir çocuk edinmiş, ne mülkünde ortağı olmuştur. Her şeyi yaratmış ve onu/yarattığı her şeyi de iyice biçimlendirmiştir."

1- Mekke'de indirilen sûrelerden olup indirilişte 42. mushaftaki tertipte 25. sûredir. 77 âyet, 1872 kelime, 3733 harftir. İsimini, burada da bir kaç kez yinelenen ve hakkı bâtıldan ayırma anlamına gelen **Furkan** lafzından alır.

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ

yaratılıyor-lar | oysa onlar | hiçbir şey | yaratmazlar | tanrılar | berisinden | edindiler

وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ

güç yetire-mezler | ne de faydaya | bir zarara | kendileri için | güç yetire-mezler

مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا

küfrettiler | o kimseler | dedi | ne de diriltmeye | ne hayata | ölüme

إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ

başkalar | bir topluluk | üzerinde | ona yardım etti | uydurdu onu | düzmece | yalan sadece | değil bu

فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾ وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا

onları yazdırtmış | öncekilerin | masalları | dediler | bir iftiraya | bir haksız-lığa | böylece gerçekten geldiler

Meâl/3: "O'nun berisinden bir takım tanrılar edindiler ki, hiçbir şey yaratamazlar ama onlar yaratılıyorlar, kendilerine ne zarar verebilirler ne fayda! Ne ölüme güç yetirebilirler ne yaşatmağa ne de ölüm sonrası diriltmeğe!"

Meâl/4: "Küfredenler: 'Bu (Kur'an) başka değil sadece kendisinin uydurduğu düzmece bir yalan! Başka bir topluluk da bu hususta kendisine yardım etti!' dedi. Böylece gerçekten bir haksızlığa, bir iftiraya başvurdular."

فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَّاَصِيْلًا ۝٥ قُلْ اَنْزَلَهُ الَّذِيْ يَعْلَمُ السِّرَّ

sırrı bilir O Zât ki indirdi onu de ki akşam sabah kendisine yazdırılıyor o

فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝٦ وَقَالُوْا

dediler çok merhametli çok bağışlayıcı oldu gerçekten O yerdeki göklerdeki

مَالِ هٰذَا الرَّسُوْلِ يَاْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِيْ فِي الْاَسْوَاقِ ۭ

sokaklarda yürüyor yemeği yiyor bu peygamberin nesi var

لَوْلَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُوْنَ مَعَهٗ نَذِيْرًا ۝٧ اَوْ يُلْقٰٓى

veya bırakılmalı bir uyarıcı maiyyetinde olsun diye bir melek ona değil miydi indirilmeli

اِلَيْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُوْنُ لَهٗ جَنَّةٌ يَّاْكُلُ مِنْهَا ۭ وَقَالَ

dedi ondan yiyor bir bahçe onun için veya olmalı bir hazine kendisine

Meâl/5: Dediler: 'Öncekilerin masalları. Onları yazdırtmış! Onlar sabah akşam kendisine yazdırılıyor.'

Meâl/6: De ki: 'Onu, göklerde ve yerdeki sırrı bilip duran O Zât indirdi. Gerçekten O, çok bağışlayıcı, çok merhametli oldu.'

Meâl/7: Dediler: 'Bu ne biçim peygamber?! Yemek yiyor, sokaklarda yürüyor! Kendisine, maiyyetinde bir uyarıcı olacak bir melek indirilmeli değil miydi?

الظَّٰلِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٨﴾ ٱنظُرْ كَيْفَ

nasıl bak büyülenmiş bir adama sadece uymuyor-sunuz o zâlimler

ضَرَبُوا۟ لَكَ ٱلْأَمْثَالَ فَضَلُّوا۟ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

bir yola artık güç ye-tiremiyorlar sonuçta sa-pıttılar örnekleri senin için verdiler

تَبَارَكَ ٱلَّذِىٓ إِن شَآءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ جَنَّٰتٍ تَجْرِى

akar bahçeler bundan daha iyisini senin için kılar dilerse O Zât ki pek yücedir

مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾ بَلْ كَذَّبُوا۟

yalanladılar doğrusu saraylar senin için yapar ırmaklar altlarından

بِٱلسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ بِٱلسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

alevli bir ateş o saatı yalanladı o kimseye hazırladık o saatı/kı-yameti

Meâl/8: Veya kendisine bir hazine bırakılmalı, yahut kendisinden yiyeceği bir bahçesi olmalı değil miydi?' Yine o zâlimler şöyle dedi: 'Siz sadece büyülenmiş bir adamın peşine takılıyorsunuz!'

Meâl/9: "Bak Senin için nasıl örnekler verdiler? Sonuçta sapıttılar, artık bir yol (bir çıkış yolu) bulamıyorlar."

Meâl/10: "O Zât pek yücedir! Dilerse sana bundan (onların söylediğinden) daha iyisini, altlarından ırmaklar akan bahçeler verir, senin için saraylar yapar."

Meâl/11: "Doğrusu o saatı/kıyameti yalanladılar. O saatı yalanlayanlar için ise alevli bir ateş hazırladık."

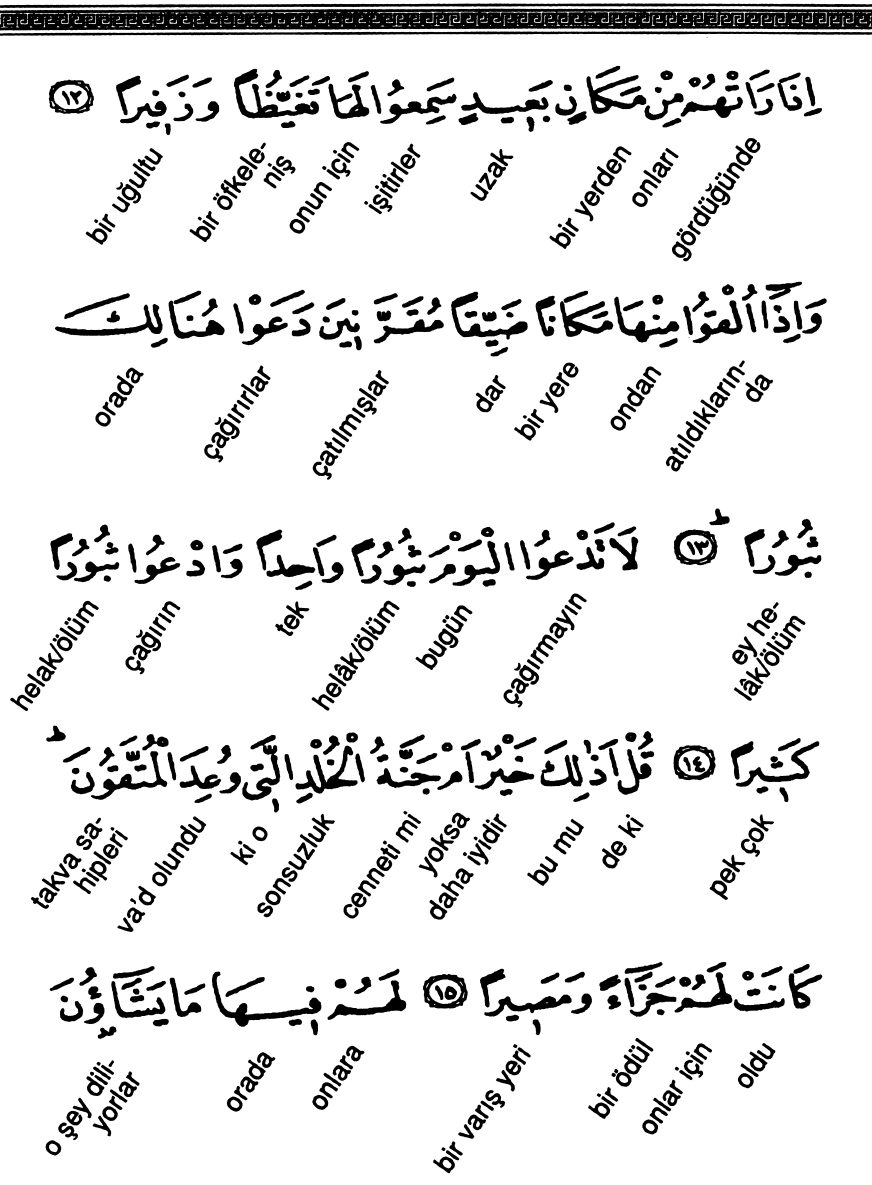

Meâl/12: "(Cehennemin çılgın alevi) onları uzak bir yerden gördüğünde onun öfkelenişi ve uğultusunu duyarlar."

Meâl/13: "Çatılmışlar olarak/elleri boyunlarına bağlanmış bir halde onun dar bir yerine atıldıklarında işte orada: 'Ey ölüm!' (diye) çağırırlar."

Meâl/14: "Bugün bir ölüm çağırmayın, pek çok ölüm çağırın!"

Meâl/15: "De ki: 'Bu mu daha iyidir yoksa takva sahiplerine va'dedilmiş olan o sonsuzluk cenneti mi?' O cennet onlar için bir ödül ve varış yeri olmuştur."

خَٰلِدِينَ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْـُٔولًا ﴿١٦﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ

onları toplar bir günde istenilen bir va'd Rabbinin uhdesinde oldu sürekli kalanlar

وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ فَيَقُولُ ءَأَنتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِى

kullarımı saptırdınız siz mi der Allah'ın berisinden taptıklarını

هَٰٓؤُلَآءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا۟ ٱلسَّبِيلَ ﴿١٧﴾ قَالُوا۟ سُبْحَٰنَكَ مَا كَانَ

olmadı Sen Münezzehsin dediler yolu saptılar yoksa onlar mı şunları

يَنۢبَغِى لَنَآ أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَآءَ وَلَٰكِن

ancak dostlar Senin berinden edinmemiz bize yaraşan

مَّتَّعْتَهُمْ وَءَابَآءَهُمْ حَتَّىٰ نَسُوا۟ ٱلذِّكْرَ وَكَانُوا۟ قَوْمًۢا بُورًا ﴿١٨﴾

helak olanlar bir toplum oldular anmayı unuttular sonunda atalarını nimetlendirdin onları

Meâl/16: "Onlara orada sürekli kalanlar olmak üzere istedikleri vardır. Bu, Rabbin üzerinde (O'nun üstlendiği) istenilen bir vaad olmuştur."

Meâl/17: "Onları ve Allah'ın berisinden tapıp durduklarını toplayacağı bir günde şöyle der: 'Bu kullarımı siz mi saptırdınız yoksa onlar mı yoldan saptılar?'

Meâl/18: Derler: 'Seni tenzih ederiz, Senin berinden dostlar edinmemiz bize yakışmazdı. Ancak kendilerine ve atalarına bol nimet verdin, sonunda onlar da (seni) anmayı unuttular ve helak olan bir toplum oldular.'

فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا

çevirmeğe | artık güç yetiremezler | söylüyorsunuz | o şeyle | sizi | işte gerçekten yalanladılar

وَلَا نَصْرًا ۚ وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

büyük | bir azap | ona tattırırız | sizden | zulmeder | kim | ne de yardıma

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ

yemeği | elbette yiyorlar | kuşkusuz onlar | illâ ki | peygamberlerden | senden önce | göndermedik

وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ۗ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ

kimi için | kiminizi | yaptık | sokaklarda | yürüyorlar

فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۗ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

çok iyi gören | Rabbin | oldu | sabrediyor musunuz | bir sınama

Meâl/19: "İşte gerçekten (tapıp durduklarınız) söyleyegeldiklerinizde sizi yalancı çıkardılar! Artık ne (azabı) çevirmeğe güç yetirebilirsiniz ne de (kendinize) yardıma! İçinizden kim zulmederse ona büyük bir azap tattırırız."

Meâl/20: "Senden önce ne kadar peygamber göndermişsek illâ ki onlar elbette yemek yiyorlar, sokaklarda dolaşıyorlardı. Kiminizi kimisi için deneme yaptık, ki sabrediyor musunuz? Rabbin çok iyi görendir."

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ

melekler üzerimize indirilmeli değil miydi bize kavuşmayı ummuyor-lar o kimseler dedi

أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا ۗ لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

büyük azgınlıkla azgınlaştı-lar nefislerinde kibre kapıl-dılar gerçekten andolsun Rabbimizi veya gör-memiz

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ

derler suçlulara o gün hiç müjde yoktur melekleri görürler günde

حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾ وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً

zerre kıldık onu işten yaptıklarına vardık yasaklanmış yasak

مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ

daha güzel karargâh olarak daha iyi o gün cennet halkları saçılmış

Meâl/21: "Bizimle buluşmayı ummayanlar: 'Üzerimize melekler indirilmeli değil miydi veya Rabbimizi görmemiz gerekmez miydi?' dedi (ler). Andolsun gerçekten kendi vicdanlarında kibre kapıldılar ve büyük bir azgınlıkla azgınlaştılar."

Meâl/22: "Melekleri görecekleri günde, o gün suçlular için hiçbir müjde yoktur. Ve: 'Yasak! Yasaklanmıştır!' derler."

Meâl/23: "Yaptıkları işin önüne geçmiş ve onu saçılmış bir zerre kılmışızdır."

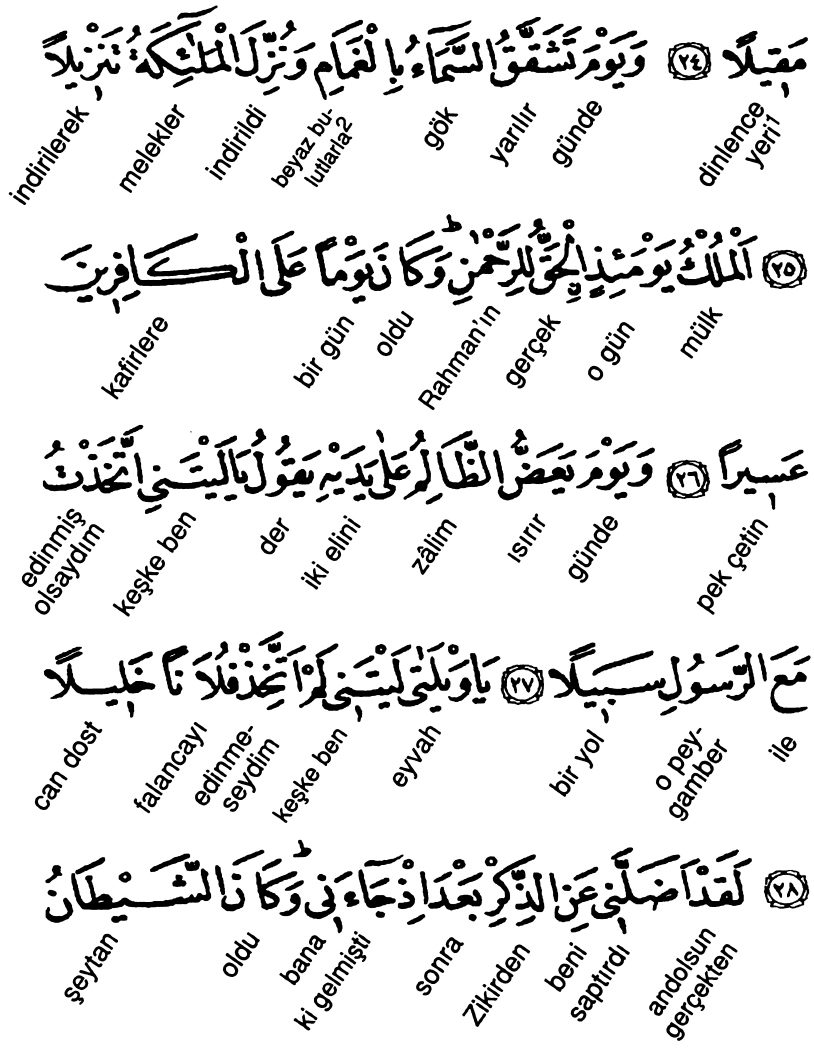

Meâl/24: "O gün cennet halkı, kalınacak yerce daha iyi, dinlence yeri bakımından daha güzel (bir konumdadır)."
Meâl/25: "Göğün beyaz bulutlarla yarılıp meleklerin alabildiğince indirildiği bir günde."
Meâl/26: " O gün gerçek mülk/saltanat Rahman'ındır. Ve (o gün) kafirler için pek çetin bir gündür."
Meâl/27: "O gün, zâlim ellerini ısırıp der: 'Keşke ben o peygamberle bir yol edinseydim!"
Meâl/28: "Eyvah! Keşke ben falancayı can dost edinmeseydim!"

1- Makîl karşılığıdır, ki hâbgâh, kuşluk uyuduğu, istirahat ettiği yer demektir. Cennette uyku olmadığına göre burada kelime sadece istirahatgâh/dinlence yeri olarak yorumlanmıştır... (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3581).
2- Kurtubi, el-Cami, XIII, 23, 24.

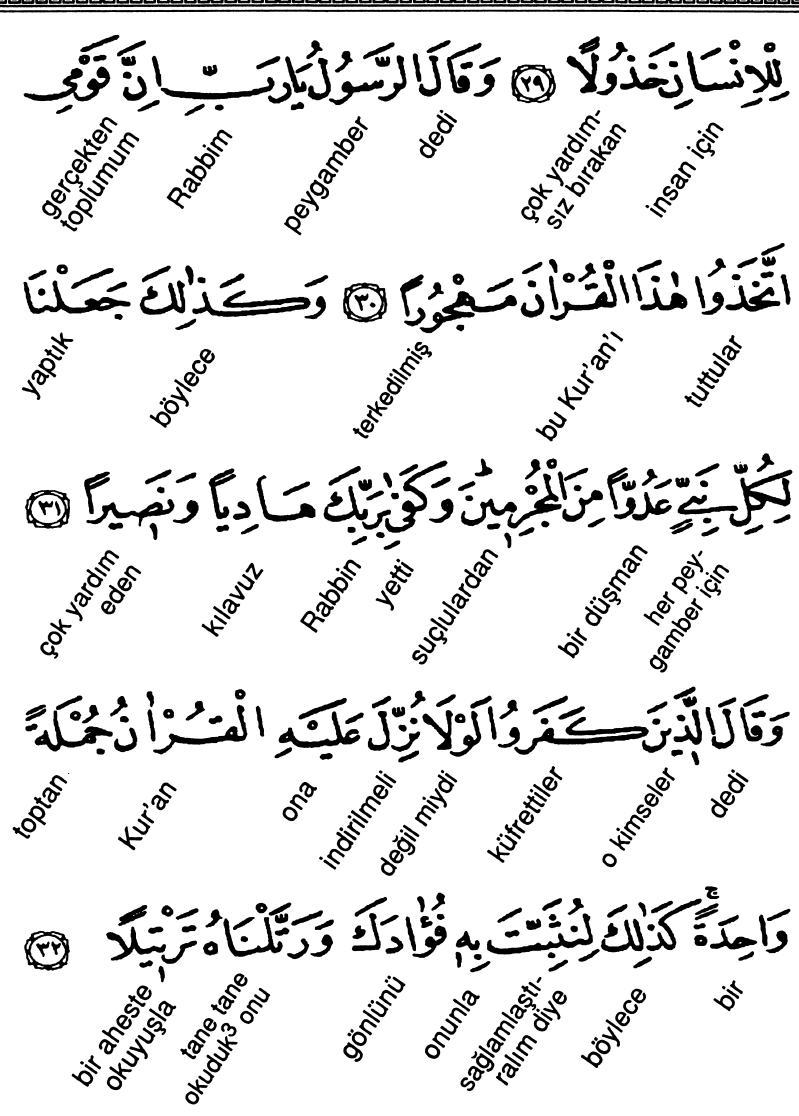

Meâl/29: "Zikir/Kur'an bana geldikten sonra andolsun beni (ondan) saptırdı. Öyle ya şeytan insanı çok yardımsız bırakandır."

Meâl/30: "Peygamber de: 'Ya Rabbi! Gerçekten toplumum bu Kur'an'ı terkedilmiş/dışlanmış tuttular.' der."

Meâl/31: "İşte böylece her peygamber için suçlulardan bir düşman yaptık. Yol gösteren ve çokça yardım eden olarak Rabbin yeter."

Meâl/32: "Küfre sapmış olanlar: 'Kur'an kendisine toptan bir defada indirilmeli değil miydi?' dediler. Onunla gönlünü iyice sağlamlaştıralım diye böyle (yaptık) ve onu aheste bir okuyuşla tane tane okuduk."

3- Asım Ef. Okyanus, III, 218.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾

yorumca / en güzeli / hakkı / getirmişiz- dir sana / illâ ki / bir temsil / getirmiyor- lar sana

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا

yerce / ne kötü / işte onlar / cehenneme / yüzleri üzeri / haşrolunur- lar / o kimseler

وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا

yaptık / Kitab'ı / Musa'ya / verdik / andolsun gerçekten / yolca / en sapık

مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾ فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ

onlar ki / o topluma / ikiniz gidin / dedik / vezir / Harun'u / kardeşini / maiyyetinde

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا

ne zaman yalanladılar / Nuh'un toplumunu da / yok ederek / onları / sonuçta yok ettik / âyetlerimizi / yalanladılar

Meâl/33: "Sana bir temsil getirmeyedursunlar muhakkak biz sana gerçeği ve yorumca en güzeli getiririz."

Meâl/34: "Yüzleri üzeri cehenneme haşrolunacaklar/sevkedilecekler (var ya) işte onlar yerce daha kötü, yolca daha sapıktırlar."

Meâl/35: "Andolsun Musa'ya Kitab'ı verdik, kardeşi Harun'u da yanında vezir yaptık."

Meâl/36: 'İkiniz, ayetlerimizi yalanlamış olan o topluma gidin' dedik. Sonuçta kendilerini yıkıp yokettik.

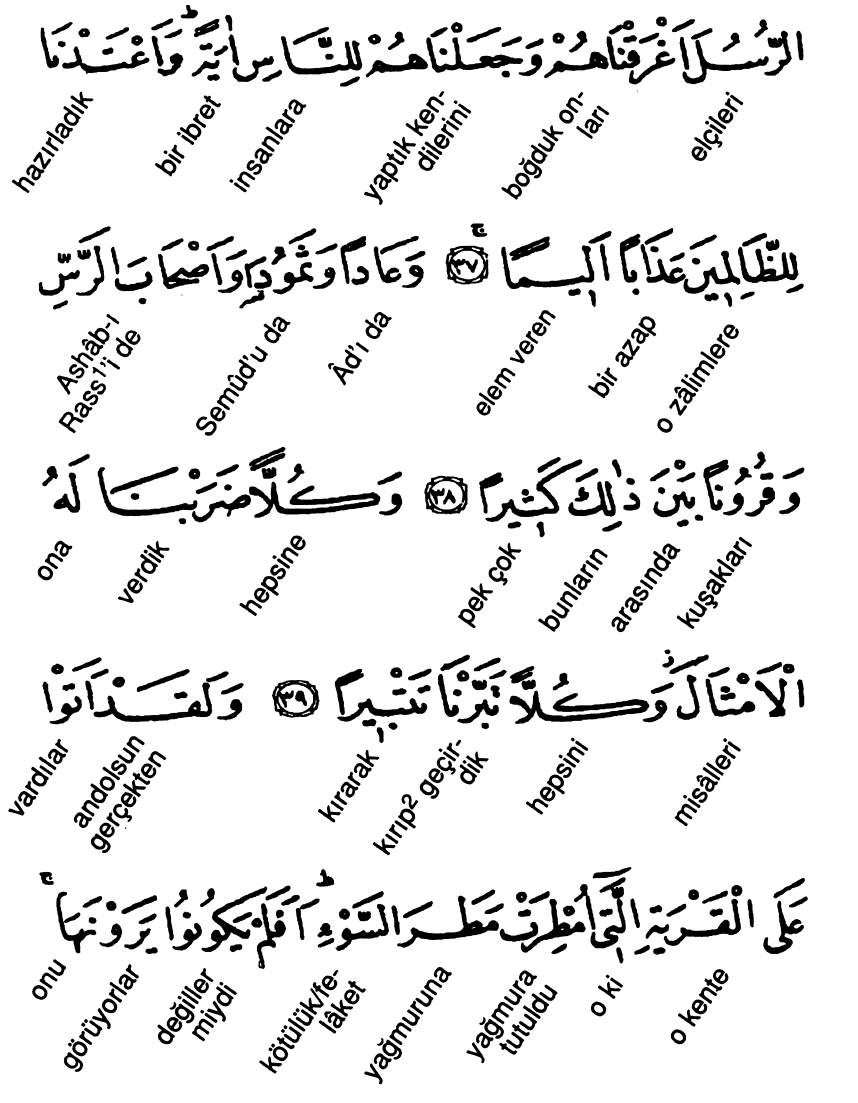

Meâl/37: "Nuh'un toplumunu da! Elçileri yalanlamağa kalkıştıklarında onları boğduk ve kendilerini insanlar için bir ibret yaptık. O zâlimlere elem veren bir azap hazırladık."

Meâl/38: "Âd'ı da, Semûd'u da, Ashâb-ı Rassi de ve bunların arasında geçen pek çok kuşağı da (helâk ettik)."

Meâl/39: "Her birine, ona misâller getirdik. (İbret almayınca da) hepsini alabildiğine kırıp geçirdik."

1- Rass, örülmemiş kuyu demektir. Ashab-ı Rass'ın kimler olduğu hakkında elimizde kesin bir bilgi ve belge yoktur (bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3587 vd.)

2- Kurtubi, el-Cami, XIII, 34.

بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾ وَإِذَا رَأَوْكَ إِنْ يَتَّخِذُونَكَ

seni / edinmiyor-lar / seni / gördükle-rinde / dirilişi / ummuyor-lar / idiler / doğrusu

إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾ إِنْ كَادَ

nerede ise idi / bir pey-gamber / Allah / göndermiş / o kimse / bu mu / bir eğlence / sadece

لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا ۚ وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

ileride bile-cekler / üzerlerinde / sabır göster-meseydik / tanrılarımız-dan / bizi / elbette sap-tıracak

حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ

edindi / o kimseyi / gördün mü / yolca / daha sapkın / kim / o azabı / görürler / zamanda

إِلَٰهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

vekil / üzerine / olacaksın / sen mi / keyfini / tanrısı

Meâl/40: "Andolsun (Mekkeliler) felâket yağmuruna tutulmuş o kente uğramışlardı. Peki onu görmüyorlar mıydı? Doğrusu ölüm sonrası dirilişi ummuyorlardı!"

Meâl/41: "Seni gördüklerinde: 'Allah bunu mu peygamber olarak göndermiş?!' diye seni sadece alaya alıyorlar."

Meâl/42: 'Kendilerine (tapınmakta) sebat göstermeseydik nerede ise bizi gerçekten tanrılarımızdan saptırıyordu (derler)!' O azabı gördüklerinde yolca kimmiş daha sapkın ileride bilirler!

Meâl/43: "Tanrısını keyfi edineni gördün mü[3]? Şimdi ona sen mi vekil olacaksın?"

3- Bu cümle şöyle de anlamlandırılmıştır: 'Tanrısını, keyfine göre edineni gördün mü?' (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII 35).

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ

gibi en'âm[1] | sadece | değil onlar | veya akıl işletiyorlar | işitiyorlar | onların cidden çoğunluğunu | yok sanıyor musun

بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ ۖ وَلَوْ شَاءَ

dileseydi | gölgeyi | uzattı | nasıl | Rabbine | bakmadın mı | yolca | daha şaşkın | onlar doğrusu

لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ

çektik onu | sonra | delil | üzerine | güneşi | kıldık | sonra hareketsiz | onu elbette kılardı

إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ

uykuyu | bir giysi | geceyi sizin için | kıldı | O Zât ki | O | hafif | bir çekişle | bize

سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا

bir müjde | rüzgarları | gönderdi | O Zât ki | O | nüşûr/dağılış[3] | gündüzü | yaptı | istirahat

Meâl/44: "Yoksa onların çoğunluğunu, duyanlar veya akıl işletenler mi sanıyorsun? Onlar başka değil sadece hayvanlar gibidir! Doğrusu onlar yolca daha şaşkındır!"
Meâl/45: "Rabbine bakmadın mı? Gölgeyi nasıl uzatmış? Dileseydi elbette onu hareketsiz/durgun yapardı. Sonra güneşi üzerine delil kıldık."
Meâl/46: "Sonra onu kendimize hafif/yavaş[2] bir çekişle çektik."
Meâl/47: "O, öyle bir Zât ki, sizin için geceyi bir giysi, uykuyu bir istirahat (anı) yapmış, gündüzü de dağılış/uyku sonrası diriliş (zamanı) kılmıştır."

1- Büyük ve küçük baş hayvanlar gibi.
2- Prof. S. Ateş M. s, 363.
3- Uyku sonrası diriliş/yeni bir hayat.

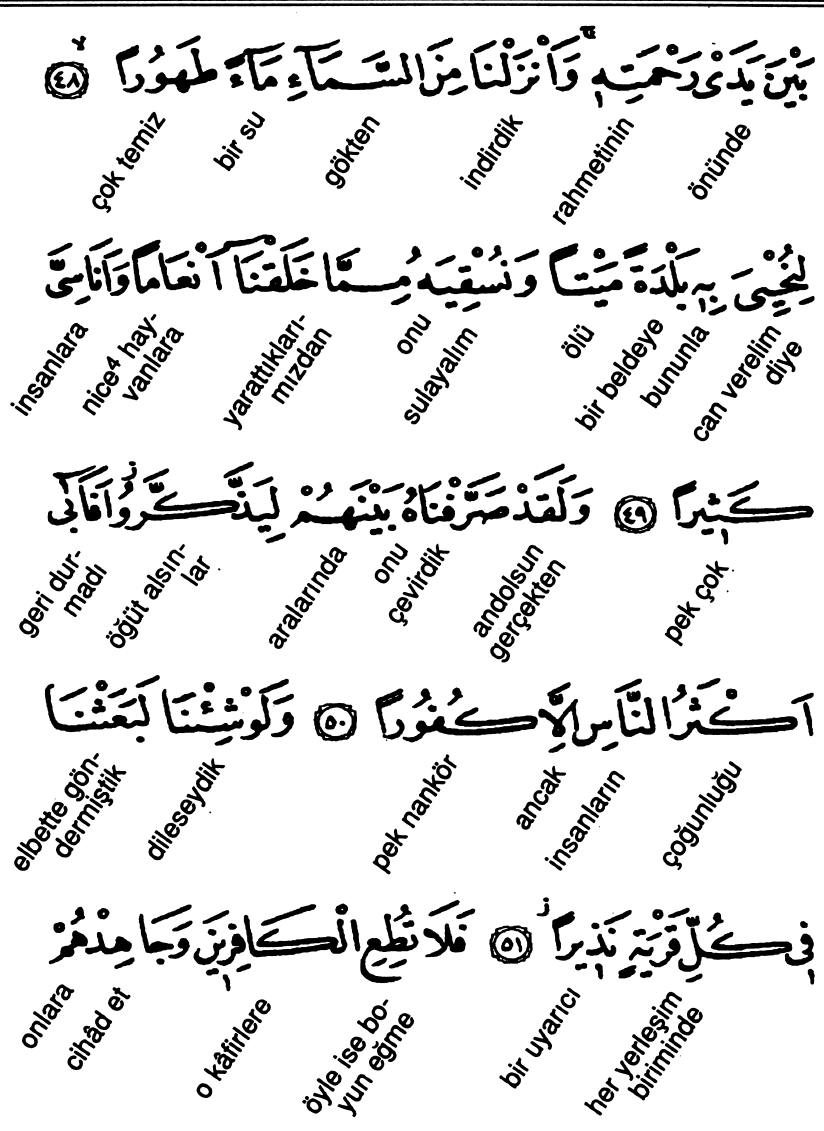

Meâl/48: "O, O Zât ki, rüzgarları rahmetinin önünde bir müjde olarak gönderdi. Gökten tertemiz/temizleyici bir su indirdik,

Meâl/49: ki onunla ölü bir beldeye can verelim, yarattıklarımızdan nice hayvanları ve pek çok insanı onunla sulayalım."

Meâl/50: "Andolsun gerçekten onu/Kur'an'ı, öğüt almaları için aralarında çevirdik/değişik açılardan açıkladık. (Ama) insanların çoğunluğu sadece pek nankör olarak diretti."

Meâl/51: "Dileseydik her yerleşim biriminde elbete bir uyarıcı göndermiştik."

4- en'am'daki tenvin dikkate alınmıştır. S.G.

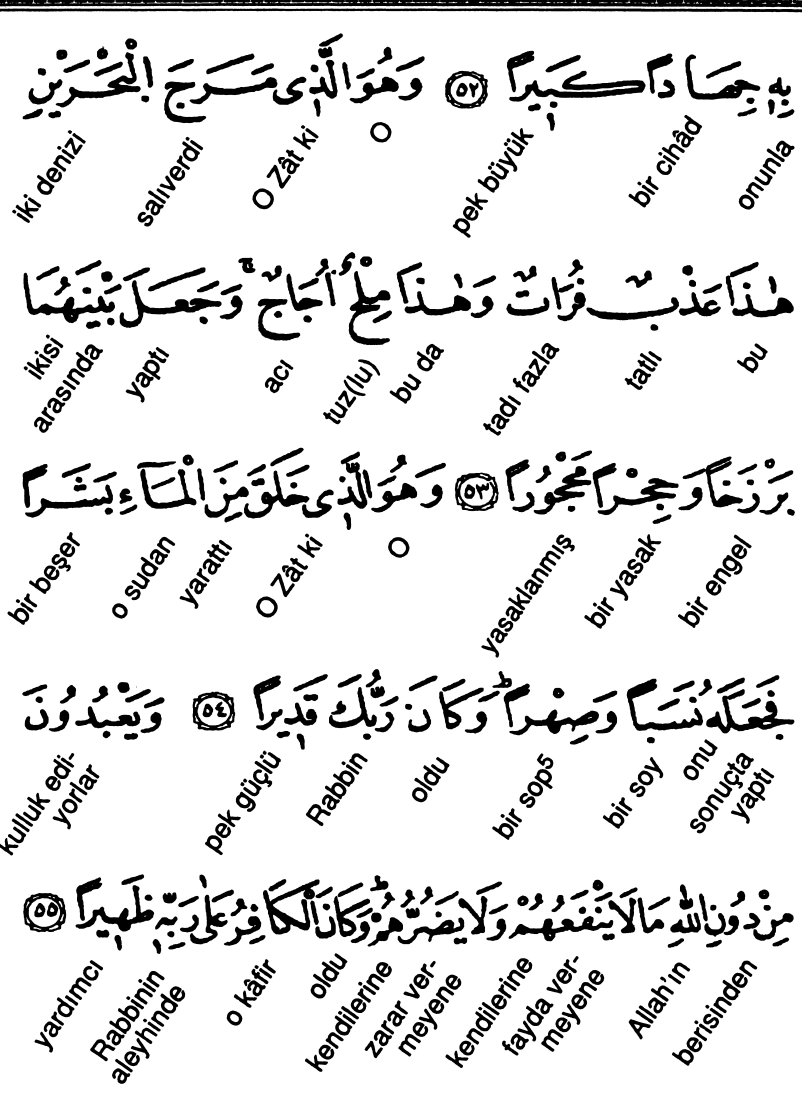

Meâl/52: "Öyle ise o kafirlere boyun eğme, onunla/Kur'an ile onlara karşı pek büyük bir cihâd ile cihâd eyle."

Meâl/53: "O, o Zât ki, iki denizi salmış, işte bu(nun suyu) tatlı, çok tatlı, şu(nun suyu) da tuzlu, acıdır. İkisi arasına (birbirine karışmasını önleyen) bir engel ve yasaklanmış bir yasak/bir sınır koymuştur."

Meâl/54: "O, O Zât ki, o sudan bir insan yarattı ve onu soy-sop yaptı. Rabbin hakkıyla muktedirdir."

Meâl/55: "Allah'ın berisinden kendilerine ne fayda verecek ne de zarar dokunduracak şeylere kulluk ediyorlar. O kâfir, Rabbinin aleyhinde yardımcıdır."

5- soy 'nesep', sop 'sıhr' karşılığıdır (H. B. Çantay, K. H. Ve M.K. II, 651).

وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾ قُلْ مَآ أَسْـَٔلُكُمْ

sizden istemiyorum de ki bir uyarıcı bir müjdeci sadece seni gönderme-dik

عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَآءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِۦ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

bir yol Rabbine edinmeyi istedi kimseyi sadece hiçbir ücret karşılığında

وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْحَىِّ ٱلَّذِى لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِۦ ۚ وَكَفَىٰ بِهِۦ

O yetmiştir hamdiyle tesbih eyle ölmez O Zât ki o diriye güven

بِذُنُوبِ عِبَادِهِۦ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ

yeri gökleri yarattı O Zât ki haberdâr kullarının günahlarına

وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۛ ٱلرَّحْمَٰنُ فَسْـَٔلْ بِهِۦ

bunu haydi sor Rahman Arş üzerinde hükümrân oldu sonra günler altıda ikisinin arasındakini

Meâl/56: "Seni sadece bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik."
Meâl/57: De ki: 'Bunun karşılığında sizden hiçbir ücret istemiyorum, sadece Rabbine bir yol edinmeyi isteyen kimse (istiyorum).'
Meâl/58: "O dipdiri, ölmez Zât'a güven, hamdiyle tesbih eyle. Kullarının günahlarından haberdâr olarak Allah yeter."

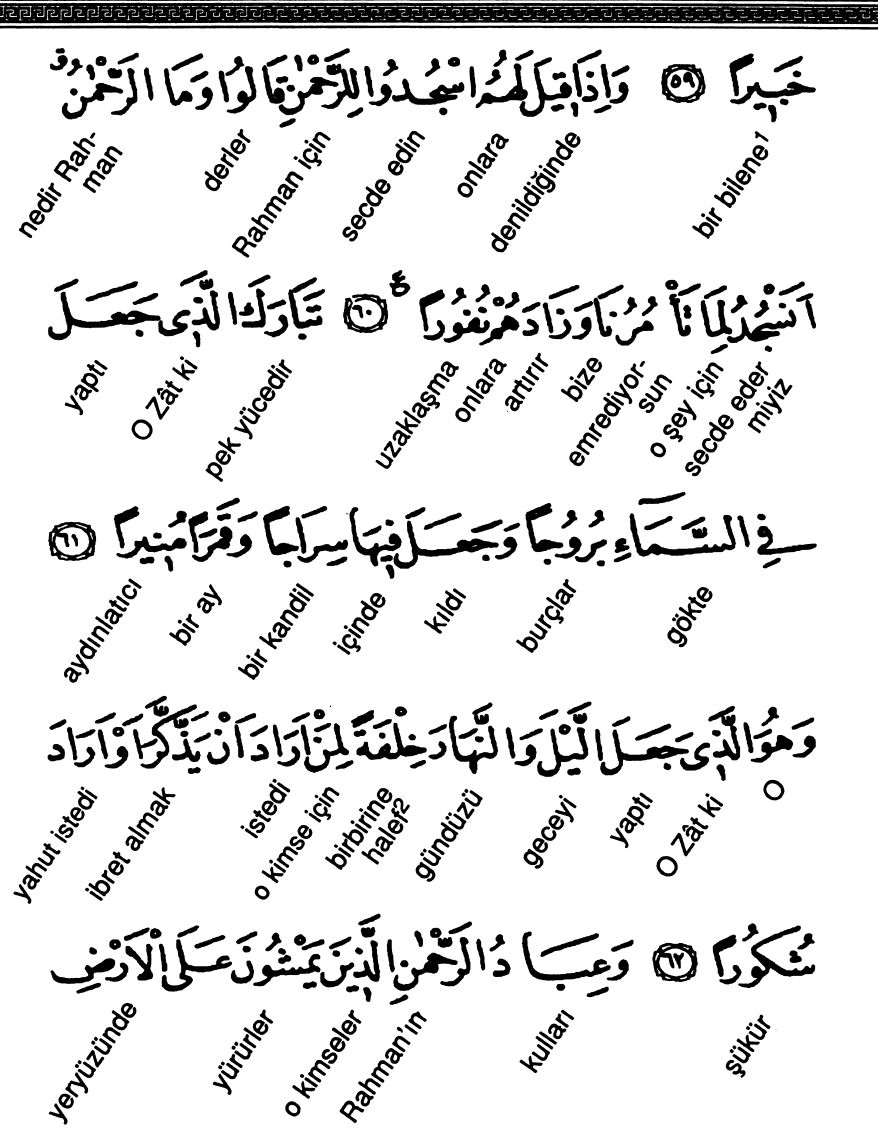

Meâl/59: "O, O Zât ki, gökleri, yeri ve ikisinin arasındakini altı günde yarattı, sonra Arş üzerinde hükümran oldu. Rahman'dır. Haydi onu bir bilene sor."

Meâl/60: "Kendilerine: 'Rahman için secde edin' denildiğinde 'Rahman da ne? Senin bize emredip durduğun şey için mi secde edeceğiz?' derler. Bu da (imandan) uzaklaşma(larını)artırır."

Meâl/61: "Pek yücedir O Zât ki gökte burçlar yaptı, içinde bir kandil ve aydınlatıcı bir ay kıldı."

Meâl/62: "O, O Zât ki, ibret almak isteyen yahut şükretmek muradında bulunan kimse için gece ile gündüzü birbiri ardınca getirmiştir."

1- Kurtubi, el-Cami, XIII, 63.

2- birbirini izler (Prof. S. Ateş, M. s, 364) /birbiri ardınca (H. B. Çantay M. II, 653.)

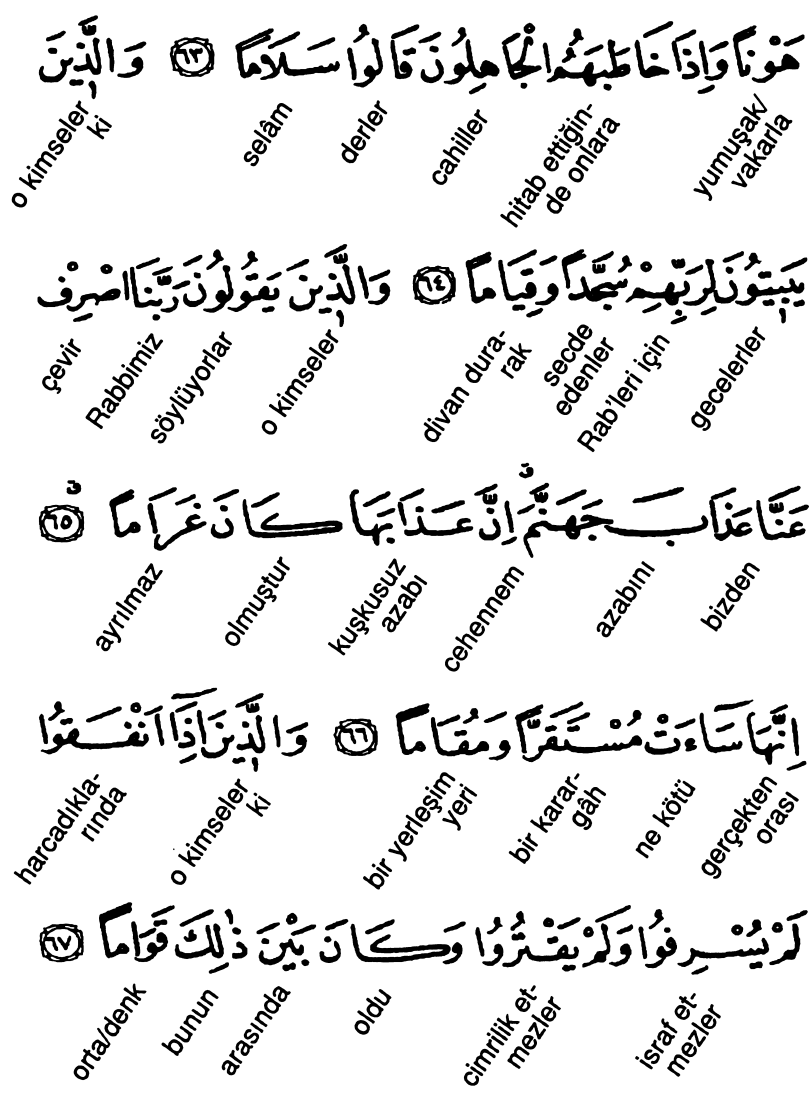

Meâl/63: "Rahman'ın kulları, yeryüzünde vakarla/yumuşak bir şekilde yürüyen kimselerdir. Cahiller/edepsizler kendilerine hitab ettiğinde/sataştığında 'selâm' derler."
Meâl/64: "O kimseler ki Rab'lerine secde ederek ve divan durarak gecelerini geçirirler."
Meâl/65: "Rabbimiz! Bizden cehennemin azabını çevir. Kuşkusuz onun azabı ayrılmaz olmuştur."
Meâl/66: "Kuşkusuz orası/ cehennem ne kötü bir karargâh ve yerleşim yeridir!"
Meâl/67: "O kimseler ki harcadıklarında ne israf ederler ne de cimrilik yaparlar, (harcamaları) bu (ikisi) arasında ortalama/denk olur."

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ

haram kıldı o ki canı öldürmez- ler başka bir tanrıya Allah ile yalvarmaz- lar o kimseler ki

اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَاعَفْ لَهُ

onun için katlanır günahın cezasına kavuşur bunu yapar kim zina et- mezler hak ile ancak Allah

الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا

bir iş işler inanır tevbe eder kim ancak horlanmış olarak içinde sürekli ka- lır kıyamet günü azap

صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا

çok bağış- layıcı Allah oldu güzelliklere kötülüklerini Allah çevirir işte onlar yararlı

رَّحِيمًا ﴿٧٠﴾ وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ

Allah'a döner gerçekten o yararlı yapar tevbe eder kim çok merha- metli

Meâl/68: "O kimseler ki Allah ile birlikte bir başka tanrıya yalvarmazlar, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Kim bunu yaparsa günahın cezasına kavuşur."

Meâl/69: "Kıyamet günü onun için azap katlanır ve içinde horlanmış olarak sürekli kalır."

Meâl/70: "Ancak kim tevbe eder, yararlı bir iş yaparsa işte onlar, Allah onların kötülüklerini güzelliklere çevirir. Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir."

مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ

gerçek bir dönüşle / o kimseler / yalana şahitlik etmezler / boş söze geçtiklerinde

مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ

vakarla geçerler / o kimseler ki / hatırlatıldıklarında / âyetleriyle / Rablerinin

لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا

kapanmazlar / üzerlerine / sağırlar / körler olarak / o kimseler ki / diyorlar / Rabbimiz

هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا

bize / luftuyle / eşlerimizden / soylarımızdan / aydınlığı / gözler / kıl bizi

لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾ أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ

müttakiler için / önder / işte onlar / ödüllendirilirler / yüksek konaklarda

Meâl/71: "Kim tevbe eder ve yararlı bir iş yaparsa hakikaten o, gerçek bir dönüşle Allah'a döner."

Meâl/72: "O kimseler ki yalana tanıklık etmezler. Boş lakırdı(ların yapıldığı bir yerden) geçtiklerinde vakarla geçerler."

Meâl/73: "O kimseler ki, kendilerine Rablerinin âyetleri hatırlatıldığında sağır ve körler olarak o âyetler üzerine kapanmazlar[2]."

Meâl/74: "O kimseler ki: 'Rabbimiz! Bize eşlerimizden, soylarımızdan gözler aydınlığı bağışla. Bizi müttakiler için önder yap.' derler."

1- Kurtubi, el-Cami, XIII 79.

2- Onları duymazlıktan ve görmezlikten gelmezler.

بِمَا صَبَرُوا۟ وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَٰمًا ﴿٧٥﴾ خَٰلِدِينَ فِيهَا

oralarda | sürekli kalan-lar | selamla | esenlikle | orada | karşılanırlar | sabretmele-riyle

حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْبَؤُا۟ بِكُمْ رَبِّى

Rabbim | size | değer verir mi | de ki | ikâmetgâh | karargâh | ne güzel

لَوْلَا دُعَآؤُكُمْ ۖ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

gerekli | artık ileride olur | gerçekten yalan-ladınız | yalvarmanız | olmasa

Meâl/75: "İşte onlar sabretmeleri karşılığında yüksek konaklarda ödüllendirilirler. oralarda esenlik ve selamla karşılanırlar."

Meâl/76: "Oralarda sürekli kalırlar. Ne güzel karargâh ve ikâmetgâh!"

Meâl/77: "De ki: 'Yalvarmanız olmasa Rabbim size değer verir mi?[3] Gerçekten yalanladınız. Bu yüzden (yalanlamanın cezası) ileride gerekli olur."

3- 'ma' nâfiye kabuledilerek şöyle de anlamlandırılmıştır: 'Yalvarmanız olmasa Rabbim size değer vermez..' (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 84, 85).

ŞUARÂ SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

طسم ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ

canına kederden kıyan belki sen apaçık o Kitab'ın âyetleri işte şunlar Tâ. Sîn. Mîm.

أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾ إِن نَّشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ

hemen olur bir mucize üzerlerine kendilerine indiririz dilesek müminler olmuyor- lar diye

أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿٤﴾ وَمَا يَأْتِيهِم مِّن ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ إِلَّا

illâ ki yeni Rah- man'dan hiçbir öğüt onlara gelmez eğilenler ona boyunları

كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٥﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ

onunla idiler şeyin haberleri onlara gelecek gerçekten yalanladılar yüzçevi- renler ondan oldular

Meâl/1: Tâ. Sîn. Mîm[2]
Meâl/2: "İşte şunlar o apaçık Kitabın âyetleri."
Meâl/3: "Belki sen, inanmıyorlar diye kederden canına kıyacaksın."
Meâl/4: "Dilesek üzerlerine gökten bir mucize indiririz de boyunları onlara eğilip kalırlar."
Meâl/5: "Kendilerine Rahman'dan yeni hiçbir öğüt gelmeyedursun ondan muhakkak yüzçevirenlerdir."

1- Mekke döneminde indirilen sûre, indirilişte 47., mushaftaki tertipte 26. sıradadır. İsmini 'şâir' sözcüğünün çoğulu olan ve 'şairler' anlamına gelen 'Şuarâ'yı, 224. âyetinde geçen 'eş-şuarâ' lafzından alır. Kufilerin de içinde bulunduğu gruba göre 227 âyet, 1299 kelime ve 4542 harftir.
2- Bkz. Bakara suresi ayet, 1.

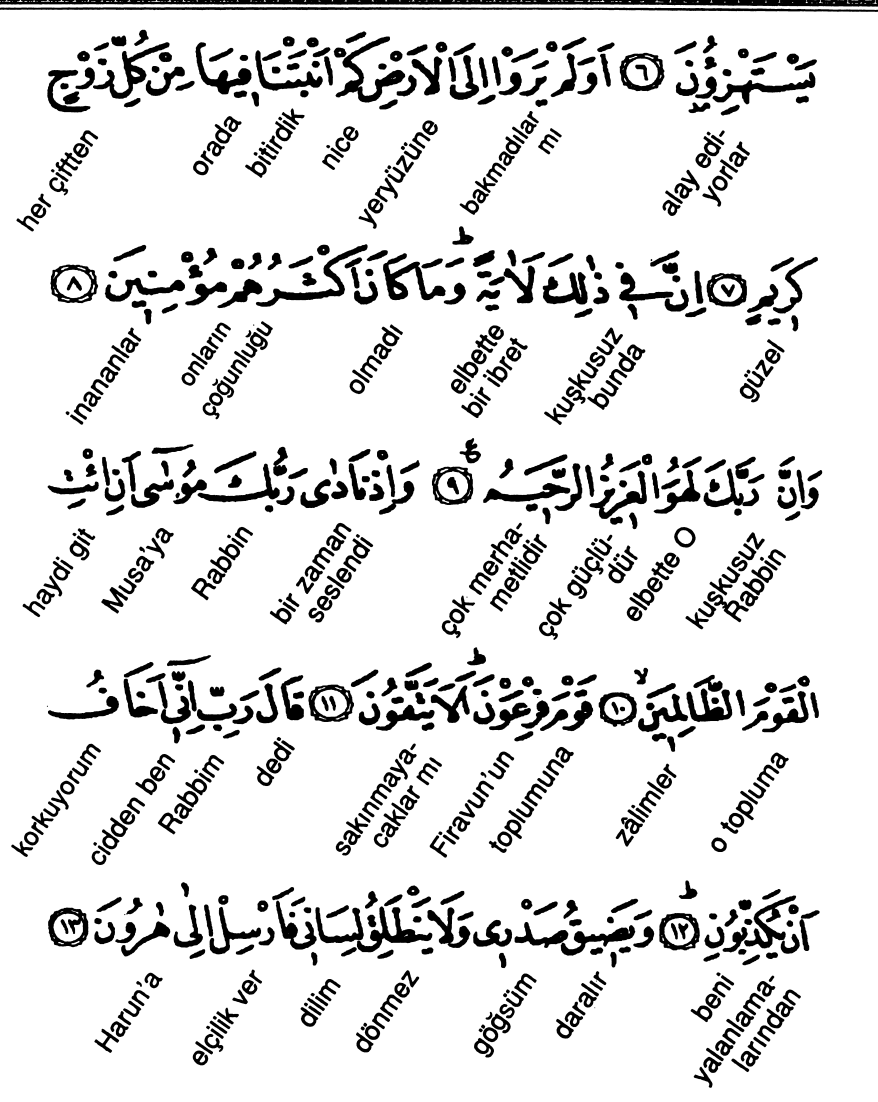

Meâl/6: "Gerçekten tekzip ettiler. Kendilerine, alay edip durdukları şeyin haberleri gelecek."
Meâl/7: "Yeryüzüne bakmadılar mı orada her güzel çiftten nice bitkiler bitirdik."
Meâl/8: "Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Ama onların çoğunluğu inananlar değil."
Meâl/9: "Kuşkusuz Rabbin, elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir."
Meâl/10: Bir zaman Rabbin Musa'ya seslenmişti: 'O zâlimler toplumuna git;
Meâl/11: Firavun'un toplumuna, daha korkmayacaklar mı?'
Meâl/12: Dedi: 'Rabbim! Cidden ben, beni yalanlamalarından korkuyorum,
Meâl/13: Göğsüm daralır, dilim dönmez. Bunun için Harun'a da elçilik ver.

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنۢبٌ فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾ قَالَ كَلَّا ۖ فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّا

cidden Biz — âyetlerimle — haydi ikiniz gidin — hayır — buyurdu — beni — öldürmelerinden — korkuyorum — bir suç — üzerimde — onlar için

مَعَكُم مُّسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾ فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ

Rabbinin — elçisi — cidden biz — deyin — Firavun'a — ikiniz varın — dinleyenler — sizinle

الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٧﴾ قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ

seni büyütmedik mi — dedi — İsrailoğullarını — bizimle — haydi gönder — âlemlerin

فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾

yıllarca — ömründen — bizde — kaldın — bir çocuk olarak — bizde

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

nankörlerden — sen — yaptın — o ki — işini — yaptın

Meâl/14: Hem onlarla ilgili üzerimde bir suç var[2], beni öldürmelerinden korkuyorum!'

Meâl/15: Buyurdu: 'Hayır! İkiniz âyetlerimle gidin, cidden biz sizinle birlikte dinleyenleriz.'

Meâl/16: Firavun'a varın ve deyin: 'Cidden biz, âlemlerin Rabbinin elçisiyiz;

Meâl/17: Haydi İsrailoğullarını bizimle gönder.'

Meâl/18: (Firavun) dedi: 'Seni, bir çocuk iken bizde yetiştirip büyütmedik mi? Ömründen yıllarca bizde kalmadın mı?

Meâl/19: Ve yaptığın o işini de yaptın! Sen nankörlerdensin!'

2- Kasas suresinde açıklanan öldürme olayına işâret ediyor.

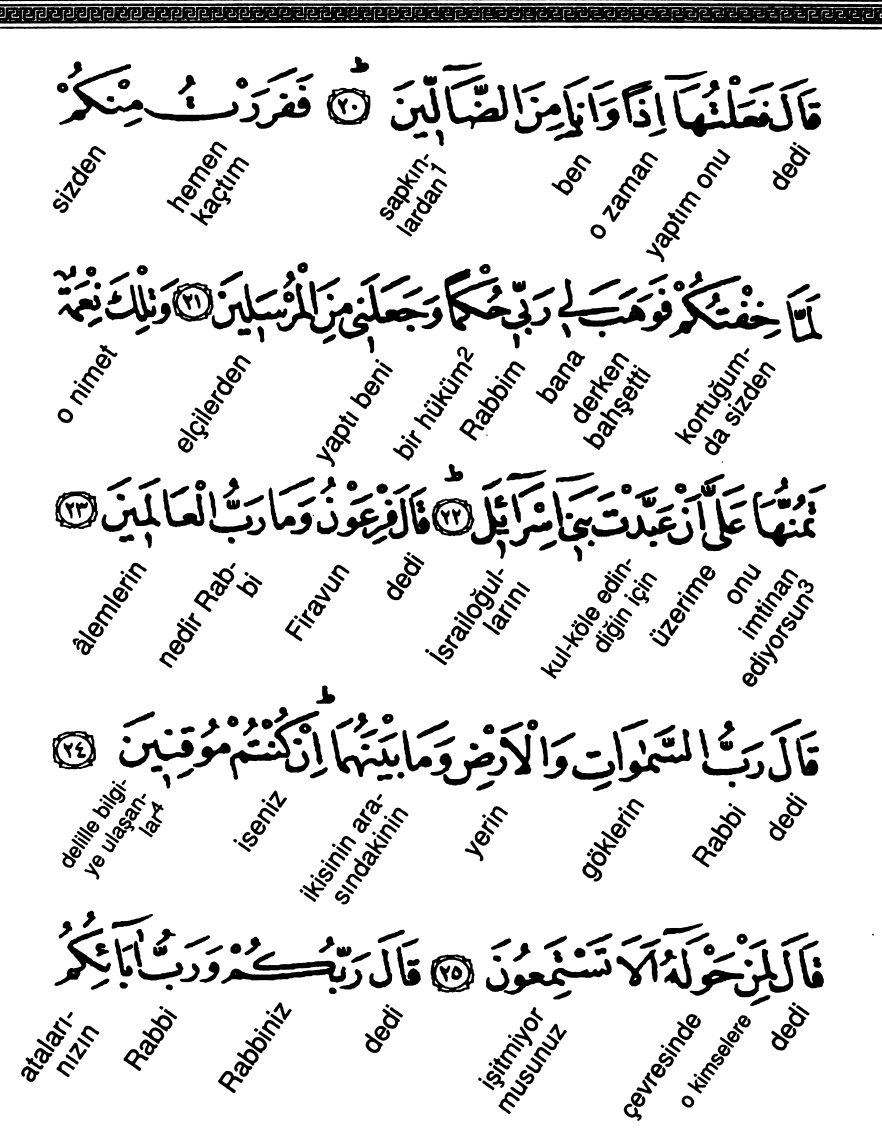

Meâl/20: (Musa) dedi: 'O işi sapkınlardan/cahillerden olduğum bir sırada yapmıştım!
Meâl/21: Bunun üzerine sizden korktuğumda hemen içinizden kaçtım. Sonra Rabbim bana hüküm/peygamberlik verdi ve beni elçilerden yaptı.
Meâl/22: Kendisini başıma kaktığın o nimet de İsrailoğullarını köle edindiğin içindir!'
Meâl/23: Firavun dedi: 'Âlemlerin Rabbi ne (demek)?'
Meâl/24: Musa dedi: 'Göklerin, yerin ve bu ikisinin arasındakilerin Rabbi! Eğer delille bilgiye ulaşanlarsanız (bunu anlarsınız)!'
Mehal/25: Firavun çevresindekilere: 'İşitmiyor musunuz?' dedi.

1- Cahillerden/unutanlardan/peygamberlikten habersizlerden (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 95).
2- Peygamberlik/Allah'ın hükmünü içeren Tevrat'ın talimini/ilim ve anlayış (bkz. a.g.e.a.y.)
3- Başa kakıyorsun (Asım Ef. Okyanus, III, 710).
4- Nesefi, III, 181.

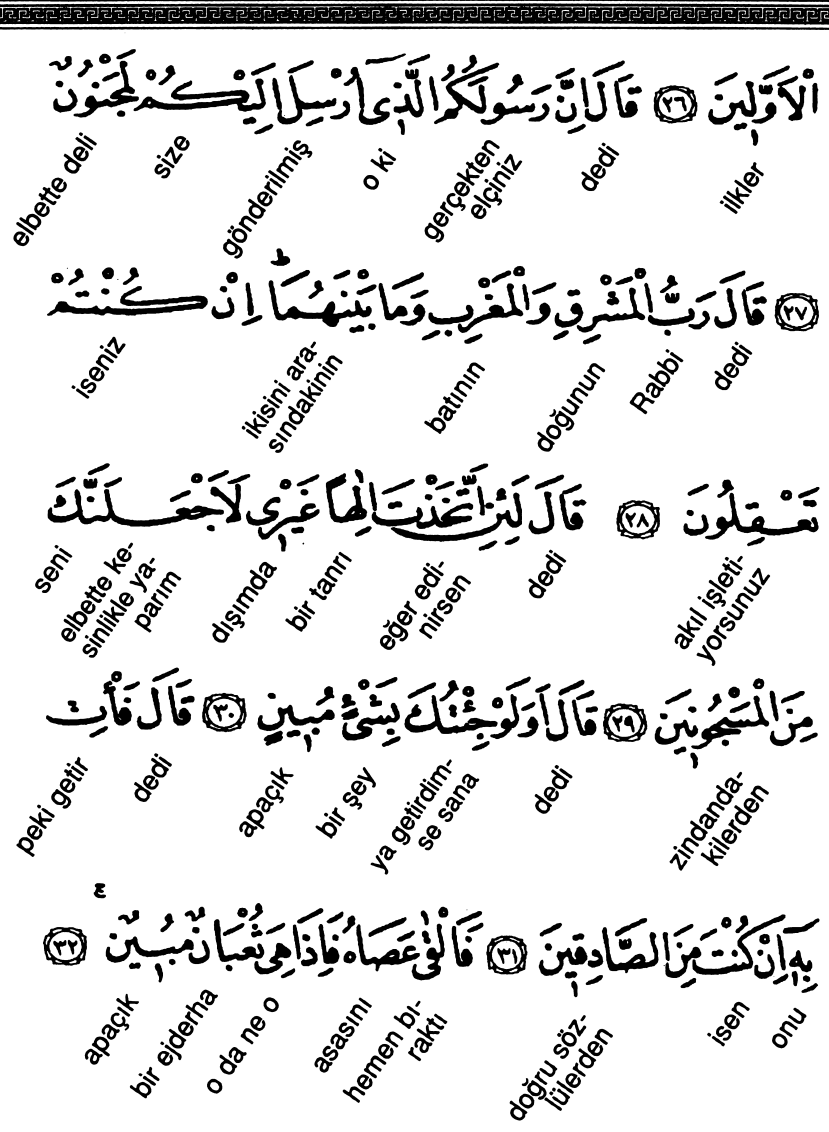

Meâl/26: Musa dedi: 'Sizin Rabbiniz, önceki atalarınızın Rabbi!'
Meâl/27: Firavun dedi: 'Gerçekten size gönderilmiş bulunan elçiniz tam bir deli!'
Meâl/28: Musa dedi: 'Doğunun, batının ve bu ikisinin arasındakilerin Rabbi! Eğer aklınızı çalıştıranlarsanız (bunu kavrarsınız).'
Meâl/29: Firavun dedi: 'Eğer benden başka bir tanrı edinirsen kesinlikle behemehal seni zindandakilerden yaparım!'
Meâl/30: Musa dedi: 'Ya sana apaçık bir şey getirdimse?'
Meâl/31: Firavun dedi: 'Peki, doğru sözlülerden isen getir onu.'
Meâl/32: Hemen asasını bıraktı. O da ne o apaçık bir ejderha!

وَنَزَعَ يَدَهُۥ فَإِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُۥٓ

çevresinde ileri gelenlere dedi bakanlara bembeyaz o da ne o elini çekip çıkardı

إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِۦ

büyüsüyle toprağınızdan çıkarmak sizi istiyor bilgiç tam bir büyücü gerçekten bu

فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾ قَالُوٓا۟ أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَٱبْعَثْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ

şehirlere gönder kardeşini eğle onu dediler buyurursunuz artık ne buna

حَٰشِرِينَ ﴿٣٦﴾ يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾ فَجُمِعَ ٱلسَّحَرَةُ

sihirbazlar ve bir araya getirildi bilgiç her derin sihirbazı getirsinler sana toplayıcılar

لِمِيقَٰتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾ وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾

toplananlar siz mi insanlara denildi belli bir günün bir vakti için

Meâl/33: Elini de çekip çıkardı, o da ne o bakanlar için bembeyaz!
Meâl/34: Firavun çevresindekilere dedi: 'Gerçekten bu tam bilgiç bir büyücü!
Meâl/35: Büyüsüyle sizi toprağınızdan çıkarmak istiyor, artık buna ne buyurursunuz?'
Meâl/36: Dediler: 'Onu ve kardeşini eğle/alıkoy, şehirlere toplayıcılar gönder;
Meâl/37: Bilgiç her derin sihirbazı sana getirsinler.'
Meâl/38: Derken belli bir günün bir vakti için sihirbazlar bir araya getirildi.
Meâl/39: İnsanlara da şöyle denildi: 'Siz misiniz toplananlar (haydi çabuk olun![5]?)'

5- Nesefi, III, 183.

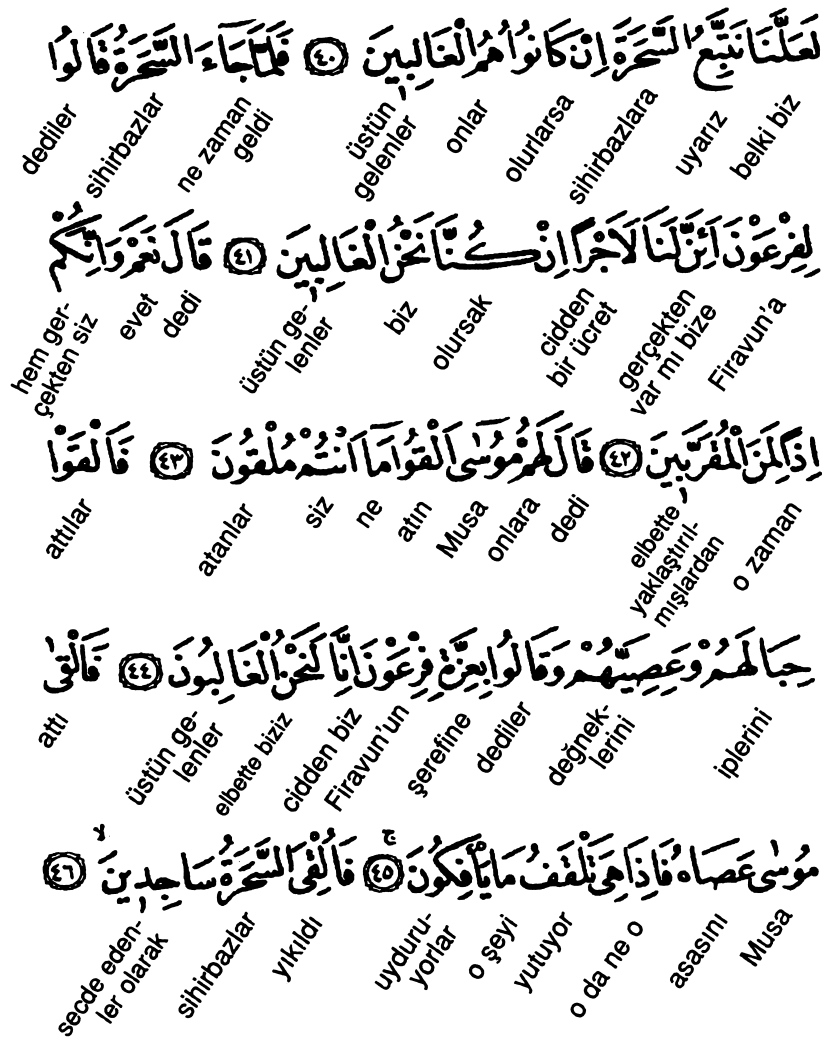

Meâl/40: Belki biz de -üstün gelenler onlar olurlarsa- sihirbazlara uyarız.
Meâl/41: Sihirbazlar gelince Firavun'a: 'Biz üstün gelenler olursak bize gerçekten, cidden bir ücret var mı?' dediler.
Meâl/42: Firavun dedi: 'Evet! Hem o zaman siz elbette yaklaştırılmışlardan[1] (olacaksınız).'
Meâl/43: Musa onlara: 'Atacağınızı atın' dedi.
Meâl/44: Derken iplerini, değneklerini attılar ve: 'Firavun'un şerefine cidden biz, elbette biziz üstün gelenler' dediler.
Meâl/45: Musa da asasını attı. O da ne o, onlar ne uyduruyorlarsa onu yutuyor!
Meâl/46: Bunun üzerine sihirbazlar secde edenler olarak yere yıkıldılar!

1- Yanımda mevki ve itibarı bulunanlardan olacaksınız.

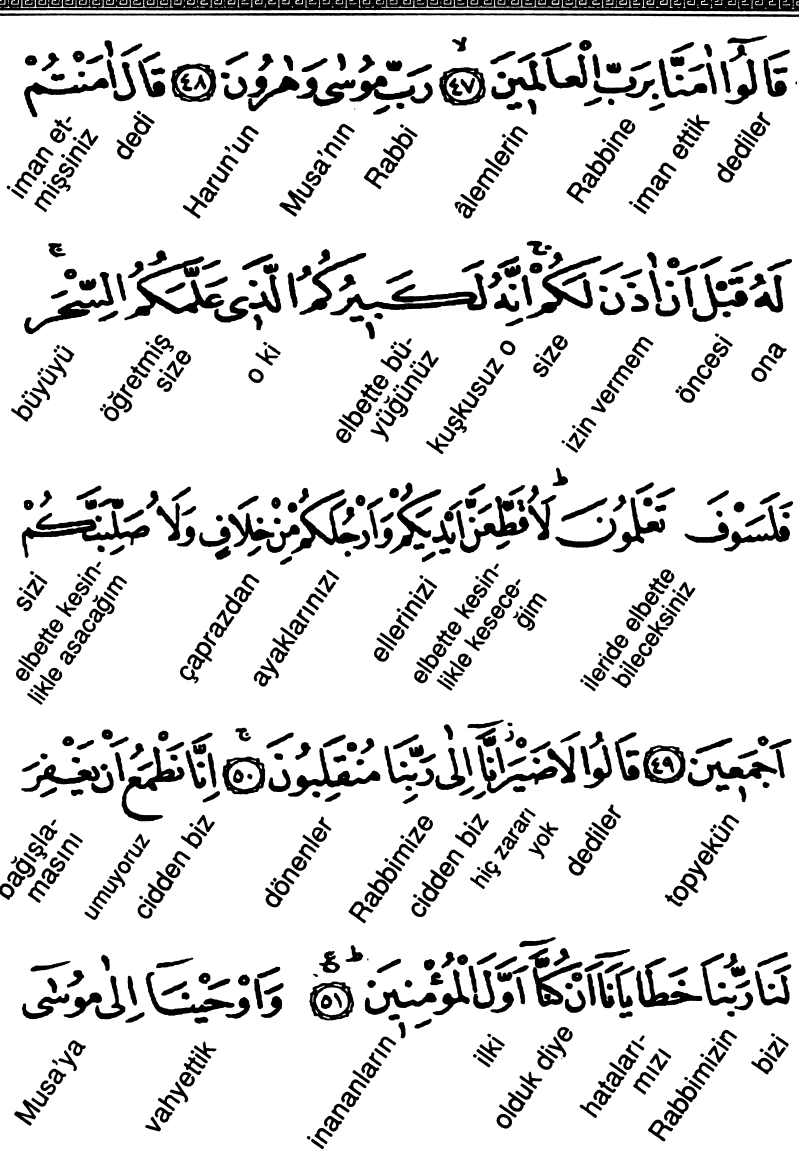

Meâl/47: Dediler: 'Âlemlerin rabbine iman ettik!

Meâl/48: Musa ve Harun'un Rabbine!'

Meâl/49: (Firavun) dedi: 'Ona, ben size izin vermeden iman etmişsiniz! Kuşkusuz o, size büyüyü öğretmiş olan büyüğünüzmüş o! İleride elbette bileceksiniz! Kesinlikle mutlaka çaprazlamasına ellerinizi ve ayaklarınızı keseceğim, elbette, behemehal topunuzu asacağım!'

Meâl/50: Dediler: 'Hiç zararı yok, cidden biz Rabbimize dönenleriz.

Meâl/51: İnananların ilki olduğumuzdan biz, Rabbimizin bizi, hatalarımızı bağışlamasını umuyoruz!'

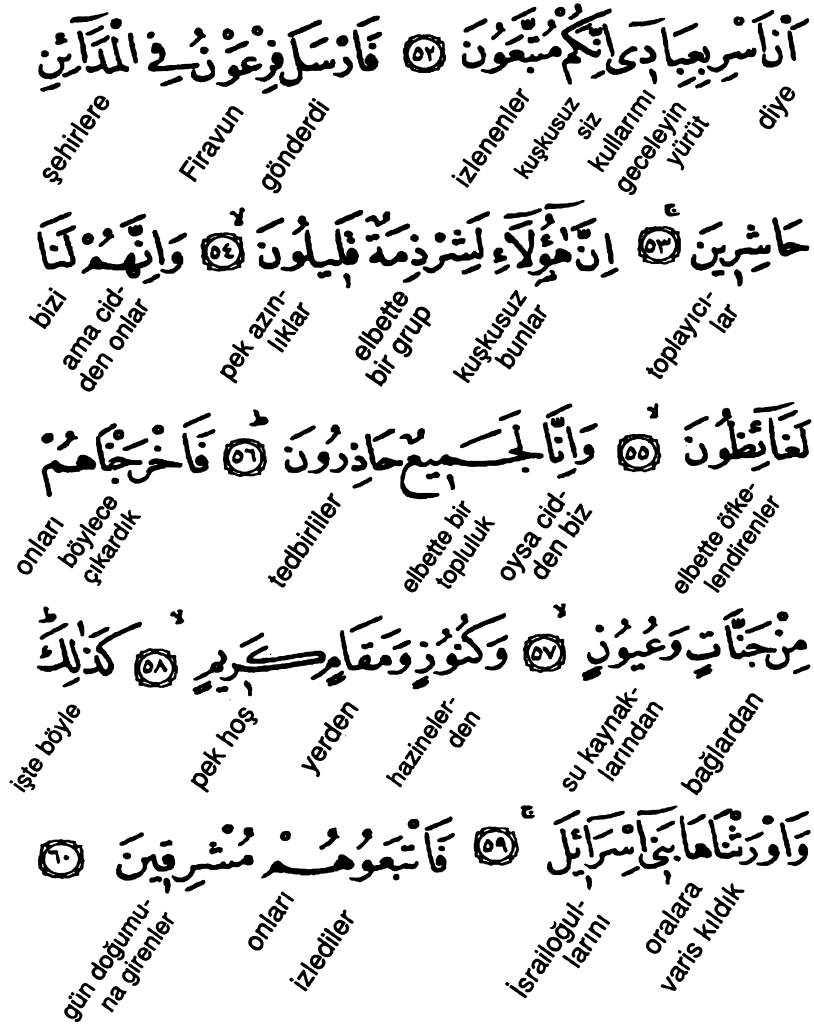

Meâl/52: Musa'ya: 'Kullarımı geceleyin yola çıkar, kuşkusuz siz takibe uğrayanlarsınız' diye vahyettik.
Meâl/53: Firavun da şehirlere (asker) toplayıcılar gönderdi.
Meâl/54: 'Kuşkusuz bunlar pek azınlıkta bir grup!
Meâl/55: Ama cidden onlar bizi öfkelendirenler[2].
Meâl/56: Oysa cidden biz behemehal ihtiyat gösteren bir topluluğuz' diyordu.
Meâl/57: Böylece onları çıkardık: Bağlardan, su kaynaklarından,
Meâl/58: Hazinelerden, pek hoş yer(ler)den.
Meâl/59: İşte (onları çıkarmamız) böyle (oldu). Ve İsrailoğullarını oralara varis kıldık.
Meâl/60: (Firavun ile adamları) güneşin doğduğu sırada peşlerine düştüler.

2- Kurtubi, el-Cami, XIII, 101/cidden onlar bizi öfkelendiren işler yapanlar (Celaleyn, II, 68). /Fakat hakkımızda çok gayz (kin) besliyorlar (E. H. yazır, H. D. K. D. V, 3628)

فَلَمَّا تَرَٰٓءَا الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَٰبُ مُوسَىٰٓ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ كَلَّآ

hayır dedi elbette erişilenler cidden biz Musa'nın adamları dedi iki topluluk birbirini gördü ne zaman

إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾ فَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنِ ٱضْرِب بِّعَصَاكَ

asan ile vur Musa'ya vahyettik bana kılavuzluk edecek Rabbim kuşkusuz benimle

ٱلْبَحْرَ فَٱنفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَٱلطَّوْدِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾ وَأَزْلَفْنَا

yaklaştırdık kocaman gibi dağ her parça ve oldu hemen yarıldı denize

ثَمَّ ٱلْـَٔاخَرِينَ ﴿٦٤﴾ وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُۥٓ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا

boğduk sonra topunu maiyyetinde o kimseyi Musa'yı kurtardık ötekilerini buraya

ٱلْـَٔاخَرِينَ ﴿٦٦﴾ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

inananlar onların çoğunluğu olmadı elbette bir ibret kuşkusuz bunda ötekileri

Meâl/61: "İki topluluk birbirini görünce Musa'nın adamları: 'Cidden biz erişilenleriz/yakalandık' dedi."

Meâl/62: (Musa) dedi: 'Hayır asla! Kuşkusuz Rabbim benimledir, bana yol gösterecek'

Meâl/63: "Bunun üzerine Musa'ya: 'Asan ile denize vur'. diye vahyettik (Vurunca) hemen yarıldı ve her parça kocaman dağ gibi oldu."

Meâl/64: "Ötekilerini buraya yaklaştırdık."

Meâl/65: "Musa'yı ve maiyyetindekileri, hepsini kurtardık."

Meâl/66: "Sonra ötekilerini boğduk."

Meâl/67: "Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Ama onların çoğunluğu inananlar olmadı."

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ

kuşkusuz Rabbin elbette O çok güçlüdür çok merhametlidir onlara oku haberini ibrahim'in

﴿٦٩﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا

hani demişti babasına kavmine neye tapıyorsunuz dediler tapıyoruz putlara

فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧١﴾ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾

devam ediyoruz onlar için ibadet edenler dedi işitiyorlar mı sizi o zaman yalvarıyorsunuz

أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَٰلِكَ

böyle atalarımızı bulduk hayır dediler veya zarar veriyorlar mı size veya fayda veriyorlar mı

يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾ قَالَ أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾ أَنتُمْ

siz tapıyorsunuz olduğunuzu peki düşündünüz mü dedi yapıyorlar

Meâl/68: "Kuşkusuz Rabbin, elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir."
Meâl/69: "Onlara İbrahim'in haberini de oku."
Meâl/70: "Babasına ve kavmine: 'Neye tapıyorsunuz?' dedi."
Meâl/71: Dediler: 'Putlara tapıyoruz ve onlara tapınanlar olarak tapınmayı sürdüreceğiz.'
Meâl/72: (İbrahim) dedi: 'Yalvardığınızda sizi duyuyorlar mı?
Meâl/73: Yahut size fayda veriyorlar mı veya zarar veriyorlar mı?'
Meâl/74: Dediler: 'Hayır. Atalarımızı böyle yapıyorlar bulduk'
Meâl/75: (İbrahim) dedi: 'Peki ibadet edip durmanızı hiç düşündünüz mü?

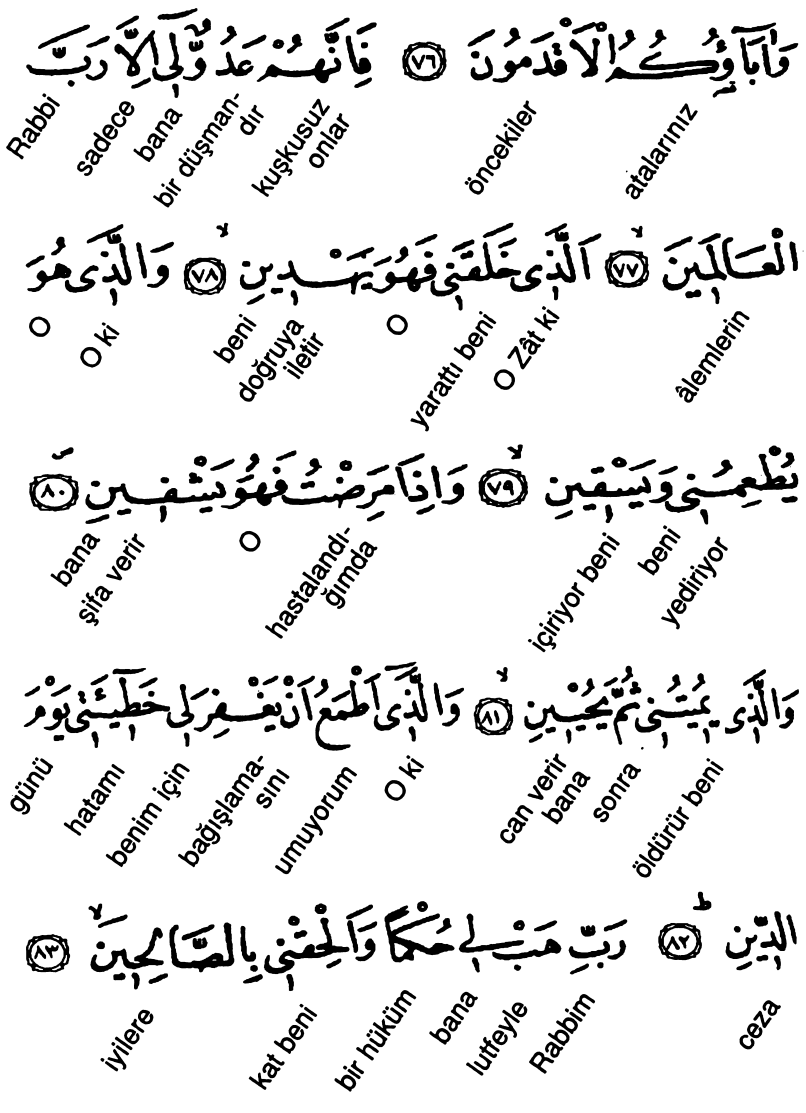

Meâl/76: Siz ve önceki atalarınız?'
Meâl/77: "Kuşkusuz onlar, -âlemlerin Rabbi hâriç- benim düşmanımdır."
Meâl/78: "O Zât ki beni yarattı ve O beni doğruya iletir."
Meâl/79: "O ki, beni yediren, beni içiren O'dur."
Meâl/80: "Hastalandığımda O bana şifa verir."
Meâl/81: "O ki, öldürecek beni, sonra da can verecek bana."
Meâl/82: "O ki, ceza günü benim için hatamı bağışlamasını umuyorum."
Meâl/83: "Rabbim bana bir hüküm/peygamberlik/bilgi lutfeyle ve beni iyiler arasına kat."

وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾ وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ

cennetinin vârislerinden kıl beni sonrakiler içinde doğruluk dilini benim için yap

النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ

günde rezil etme beni sapıklardan oldu cidden o babamı bağışla Naîm

يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ

kalp ile Allah'a geldi o kimse ancak oğullar hayır mal fayda vermez bir günde diriltilecekler

سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾ وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ

azgınlara cehennem açığa çıkarılmıştır müttakilere cennet yaklaştırıldı sapasağlam

﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَمَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾ مِن دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنصُرُونَكُمْ

size yardım ediyorlar mı Allah'ın berisinden tapıyorsunuz idiniz o şey nerede onlara denilmiştir

Meâl/84: "Benim için sonrakiler arasında doğruluk dili yap."
Meâl/85: "Beni, Naîm cennetinin vârislerinden eyle."
Meâl/86: "Babamı bağışla, çünkü o sapıklardan oldu."
Meâl/87: "Beni, diriltilecekleri günde rezil etme,
Meâl/88: Bir günde ki mal da fayda vermez oğullar da!"
Meâl/89: "Ancak, Allah'a sapasağlam bir kalp ile varan müstesna."
Meâl/90: "(O gün) cennet müttakilere yaklaştırılmıştır."
Meâl/91: "Cehennem de azgınlar için açığa çıkarılmıştır/hortlatılmıştır[1]."
Meâl/92: Ve onlara denilmiştir: 'Hani nerede tapıp durduklarınız?

1- E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3630.

Meâl/93: Allah'ın berisinden (taptıklarınız)! Size yardım ediyorlar mı veya kendi kendilerine yardım ediyorlar mı?'
Meâl/94: Onlar ve azgınlar tepe üstü onun/cehennemin içine atılmışlardır.
Meâl/95: Ve iblisin topyekun orduları.
Meâl/96: Orada birbirleriyle çekişerek şöyle derler:
Meâl/97: "Allah'a andolsun gerçekten biz apaçık bir sapıklık içindeydik!
Meâl/98: Çünkü sizi âlemlerin Rabbine eşit tutuyorduk.
Meâl/99: Ve bizi sadece o mücrimler saptırdı.
Meâl/100: Bizim için şefaatçılardan kimse yoktur,
Meâl/101: Yoktur sıcak bir dost.
Meâl/102: Keşke gerçekten bizim için bir dönüş olsa da inananlardan olsak."

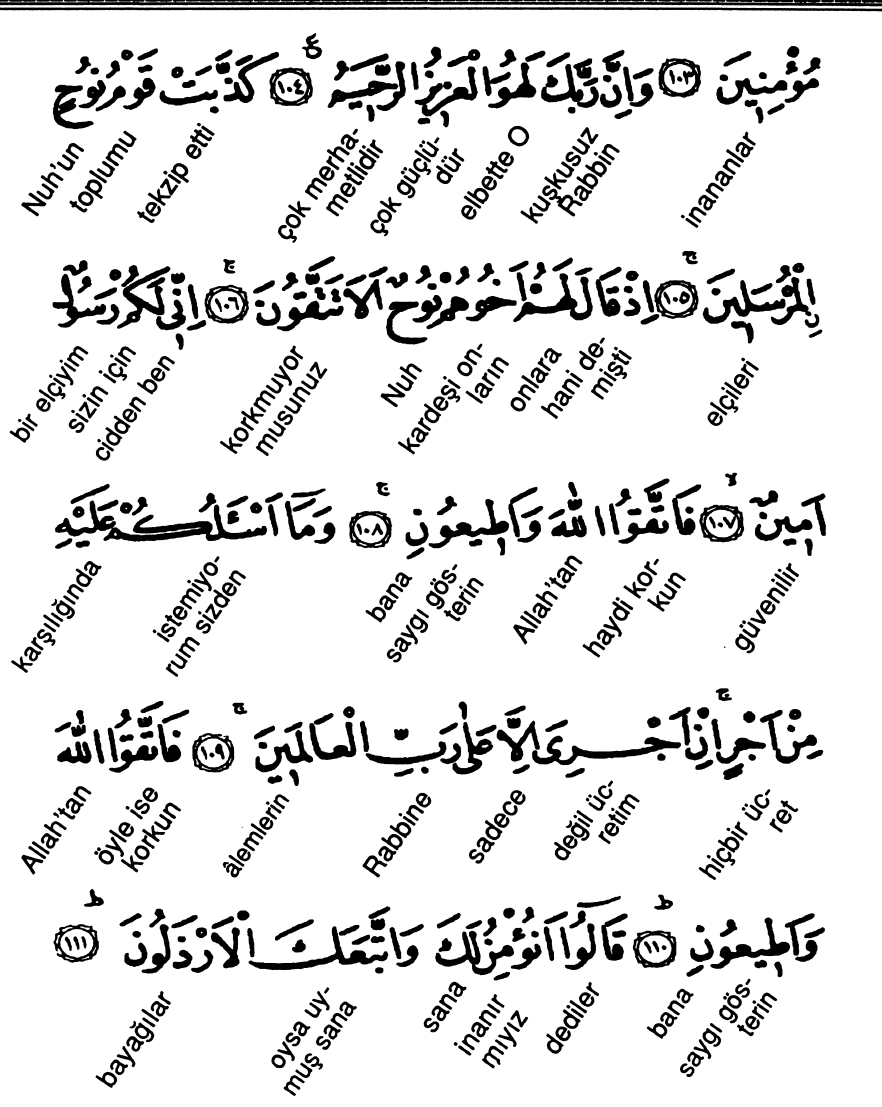

Meâl/103: Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Ama onların çoğunluğu inananlar olmadı.
Meâl/104: Kuşkusuz Rabbin elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir.
Meâl/105: Nuh'un toplumu elçileri tekzip etti.
Meâl/106: Hani onların kardeşi Nuh kendilerine şöyle demişti: 'Korkmuyor musunuz?
Meâl/107: Cidden ben sizin için güvenilir bir elçiyim,
Meâl/108: Haydi Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.
Meâl/109: Bunun karşılığında sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Ücretim yalnız âlemlerin Rabbine âittir.
Meâl/110: Öyle ise Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.'
Meâl/111: Dediler: 'Sana en bayağı kimseler uymuşken sana iman mı edeceğiz?'

Meâl/112: Nuh dedi: 'Onların yapageldikleriyle ilgili bilgim yoktur.
Meâl/113: Onların hesabı sadece Rabbime aittir. Keşke şuurunuzu işletebilseniz.
Meâl/114: Ben, inananları kovan değilim.
Meâl/115: Ben sadece apaçık bir uyarıcıyım.'
Meâl/116: Dediler: 'Ey Nuh (davandan) vazgeçmezsen elbette kesinlikle recmedilenlerden/taşlanmışlardan olursun!'
Meâl/117: Nuh dedi: 'Rabbim, gerçekten toplumum beni yalanladılar.
Meâl/118: Artık aramla aralarını iyi aç[1], beni ve müminlerden maiyyetimdekileri kurtar.'
Meâl/119: Onu ve onunla birlikte olanları o dolu gemide kurtardık.

1- Aramızda iyice hüküm ver.

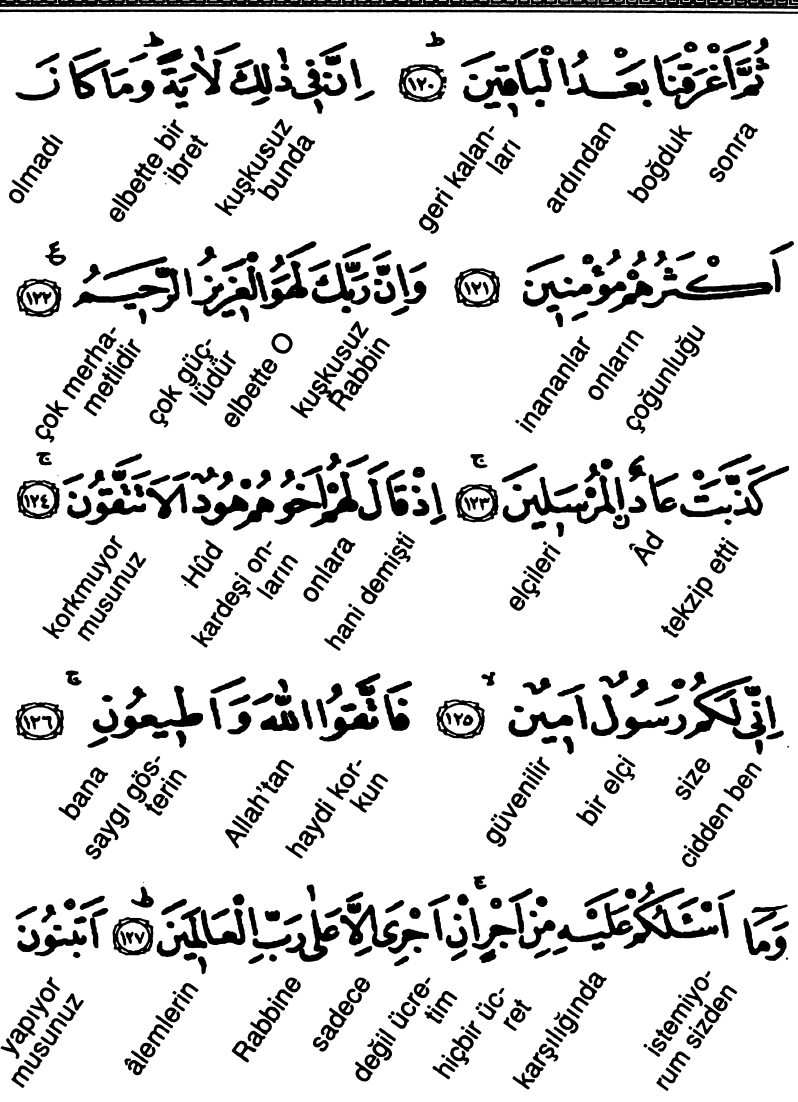

Meâl/120: Sonra (bunun) ardından geri kalanları boğduk.
Meâl/121: Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Ama onların çoğunluğu inananlar olmadı.
Meâl/122: Kuşkusuz Rabbin, elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir."
Meâl/123: Âd (kavmi) de elçileri tekzip etti."
Meâl/124: Hani kardeşleri Hûd kendilerine demişti: 'Allah'tan korkmuyor musunuz?
Meâl/125: Cidden ben sizin için güvenilir bir elçiyim.
Meâl/126: Haydi Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.
Meâl/127: Bunun karşılığında sizden herhangi bir ücret istemiyorum, ücretim yalnız âlemlerin Rabbine âittir.

بِكُلِّ رِيعٍ ءَايَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾

sürekli kalırsınız | belki siz | sanatlar | yapıyor musunuz | eğleniyorsunuz | bir alâmet | yüksek yere | her

وَإِذَا بَطَشْتُم بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٣١﴾

zorbalar | tutuyorsunuz | tuttuğunuzda | bana | saygı gösterin | Allah'tan | haydi korkun

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُم بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمَدَّكُم بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾

oğullarla | en'am[2] ile | yardım etti size | biliyorsunuz | o şeyle | size | yardım etti | O Zât'tan korkun

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾

pek büyük bir günün | azabından | hesabınıza | korkuyorum | cidden ben | su kaynaklarıyla | cennetlerle

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُن مِّنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

vâizlerden | ha olmamışsın | ha va'z etmişsin | bize | eşittir | dediler

Meâl/128: Her yüksek yere/tepeye bir alâmet yapıp eğleniyor musunuz?
Meâl/129: Belki sürekli kalırsınız diye sanatsal yapılar mı yapıyorsunuz?
Meâl/130: Tuttuğunuzda zorbalar olarak tutuyorsunuz.
Meâl/131: Haydi Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.
Meâl/132: Bilip durduğunuz şeylerle size yardım eden O Zâttan korkun.
Meâl/133: Size büyük ve küçük baş hayvanlarla, oğullarla yardım etti.
Meâl/134: Cennetlerle, su kaynaklarıyla.
Meâl/135: Cidden ben hesabınıza pek büyük bir günün azabından korkuyorum.'
Meâl/136: Dediler: 'Ha va'z etmişsin ha va'z edenlerden olmamışsın bizim için birdir!'

2- Büyük ve küçük baş hayvanlarla.

إِنْ هَٰذَآ إِلَّا خُلُقُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٣٨﴾

azaba uğratılanlar değil biz ilklerin âdetleri sadece değil bu

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَٰهُمْ ۗ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم

çoğunluğu onların olmadı elbette bir ibret kuşkusuz bunda onları sonuçta helak ettik onu böylece tekzip ettiler

مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ

Semûd tekzip etti çok merhametlidir çok güçlüdür elbette O kuşkusuz Rabbin inananlar

ٱلْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَٰلِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾ إِنِّى لَكُمْ

size cidden ben korkmuyor musunuz Salih kardeşleri onlara hani demişti elçileri

رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٤٤﴾ وَمَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ

karşılığında istemiyorum sizden bana saygı gösterin Allah'tan haydi korkun güvenilir bir elçi

Meâl/137: "Bu sadece evvelkilerin âdetleridir."
Meâl/138: "Biz, azaba uğratılanlar değiliz."
Meâl/139: "Böylece onu tekzip ettiler. Sonuçta kendilerini helâk ettik. Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Onların çoğunluğu inananlar değildir."
Meâl/140: "Kuşkusuz Rabbin, elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir."
Meâl/141: "Semûd, elçileri tekzip etti."
Meâl/142: Hani kendilerine kardeşleri Salih şöyle demişti: 'Korkmuyor musunuz?'
Meâl/143: Cidden ben sizin için güvenilir bir elçiyim.
Meâl/144: Haydi Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.

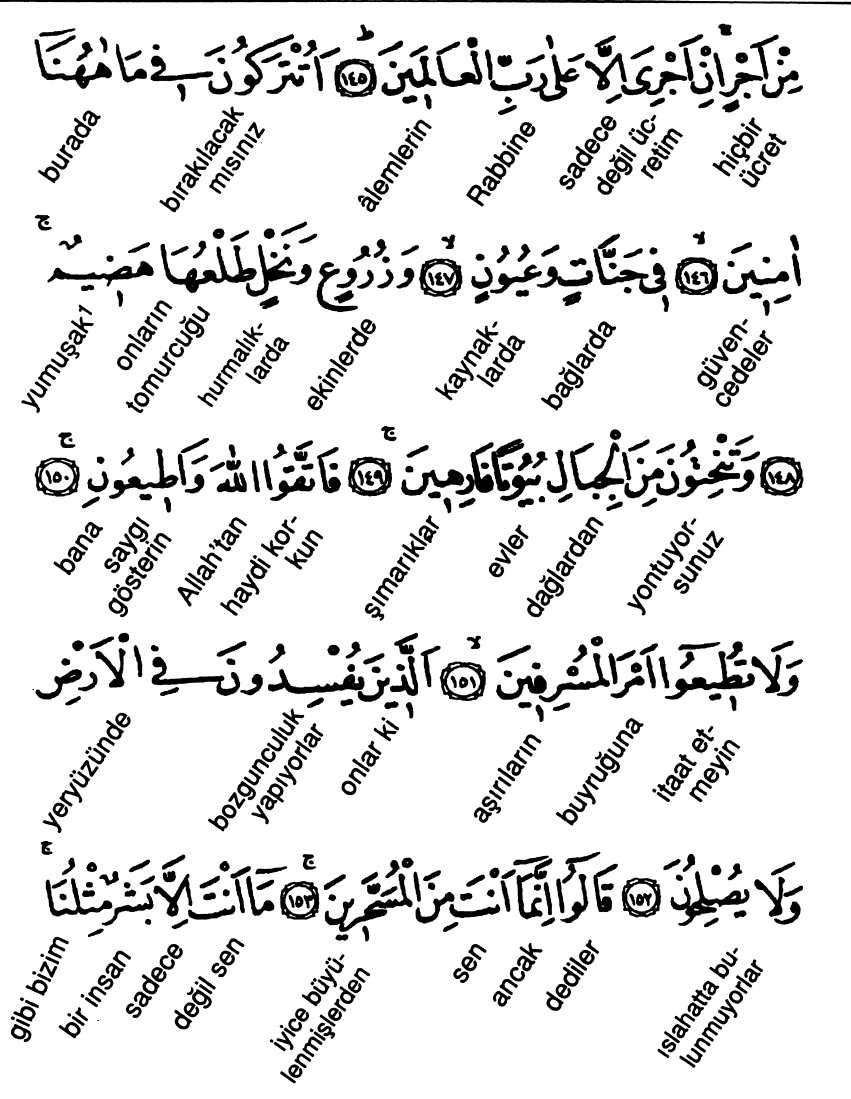

Meâl/145: Bunun karşılığında sizden herhangi bir ücret istemiyorum, ücretim yalnız âlemlerin Rabbine âittir.
Meâl/146: Burada güvencede olanlar olarak bırakılacak mısınız?
Meâl/147: Bahçelerde, su kaynaklarında,
Meâl/148: Ekinlerde, tomurcuğu yumuşak hurmalıklarda!
Meâl/149: Dağlardan şımaranlar olarak evler yontuyorsunuz.
Meâl/150: Haydi Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.
Meâl/151: Aşırıların buyruğuna boyun eğmeyin,
Meâl/152: Onlar ki yeryüzünde bozgunculuk yapıyorlar, ıslahatta bulunmuyorlar.'
Meâl/53: Dediler: 'Sen ancak iyice büyülenmişlerdensin!

1- nârin (Kurtubi, el-Cami, XIII, 128).

فَأْتِ بِـَٔايَةٍ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١٥٤﴾ قَالَ هَٰذِهِۦ نَاقَةٌ لَّهَا

onun dişi deve | işte bu | dedi | doğru söz-lülerden | isen | bir mucize | öyle ise getir

شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ

kötülükle | ona ilişmeyin | belli | bir günün | içme nö-beti | sizin | içme nö-beti

فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾ فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا۟ نَٰدِمِينَ

pişmanlar | oldular | onu ve ayakların-dan biçtiler | azametli | bir günün | azabı | sizi sonra ya-kalar

فَأَخَذَهُمُ ٱلْعَذَابُ ۗ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم

onların çoğunluğu | olmadı | elbette bir ibret kuşkusuz bunda | o azap | onları | yakaladı

مُّؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾

çok merha-metlidir | çok güçlü-dür | elbette O | cidden Rabbin | inananlar

Meâl/154: Sen de sadece bizim gibi bir insansın. Eğer doğru sözlülerden isen haydi bir mucize getir.'

Meâl/155: (Salih) dedi: '(O mucize) işte bu dişi devedir, onun su içme nöbeti vardır, belli bir günün su içme nöbeti de sizindir.

Meâl/156: Ona bir kötülükle ilişmeyin yoksa sizi dehşetli bir günün azabı yakalar.'

Meâl/157: "Derken onu ayaklarından biçtiler. Ama pişman oldular."

Meâl/158: "Ve yakaladı kendilerini o azap. Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Ama onların çoğunluğu inananlar olmadı."

Meâl/159: "Cidden Rabbin, elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir."

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ

Lût onların kardeşi kendilerine hani demişti elçileri Lût'un toplumu tekzip etti

أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾

bana saygı gösterin Allah'tan haydi korkun güvenilir bir elçi size cidden ben korkmuyor musunuz

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾ أَتَأْتُونَ

varıyor musunuz âlemlerin Rabbine sadece değil ücretim hiçbir ücret karşılığında istemiyorum sizden

الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ

eşleriniz-den Rabbinizin sizin için yarattığını bırakıyor-sunuz âlemlerden erkeklere

بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾

çıkarılmış-lardan elbette kesin-likle olursun ey Lût vazgeç-mezsen dediler mütecâviz-ler bir toplum siz doğrusu

Meâl/160: Lût'un toplumu elçileri yalanladı.
Meâl/161: Hani kardeşleri Lût kendilerine demişti: 'Korkmuyor musunuz?
Meâl/162: Cidden, ben, sizin için güvenilir bir elçiyim.
Meâl/163: Haydi Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.
Meâl/164: Bunun karşılığında sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Ücretim yalnız âlemlerin Rabbine âittir.
Meâl/165: Âlemlerin içinden erkeklere mi varıyorsunuz?
Meâl/166: Rabbinizin sizin için yaratmış olduğu eşlerinizi bırakıyorsunuz! Doğrusu siz sınır tanımaz bir toplumsunuz!'
Meâl/167: Dediler: 'Ey Lût! Eğer vazgeçmezsen elbette behemehal çıkarılmışlardan olursun.'

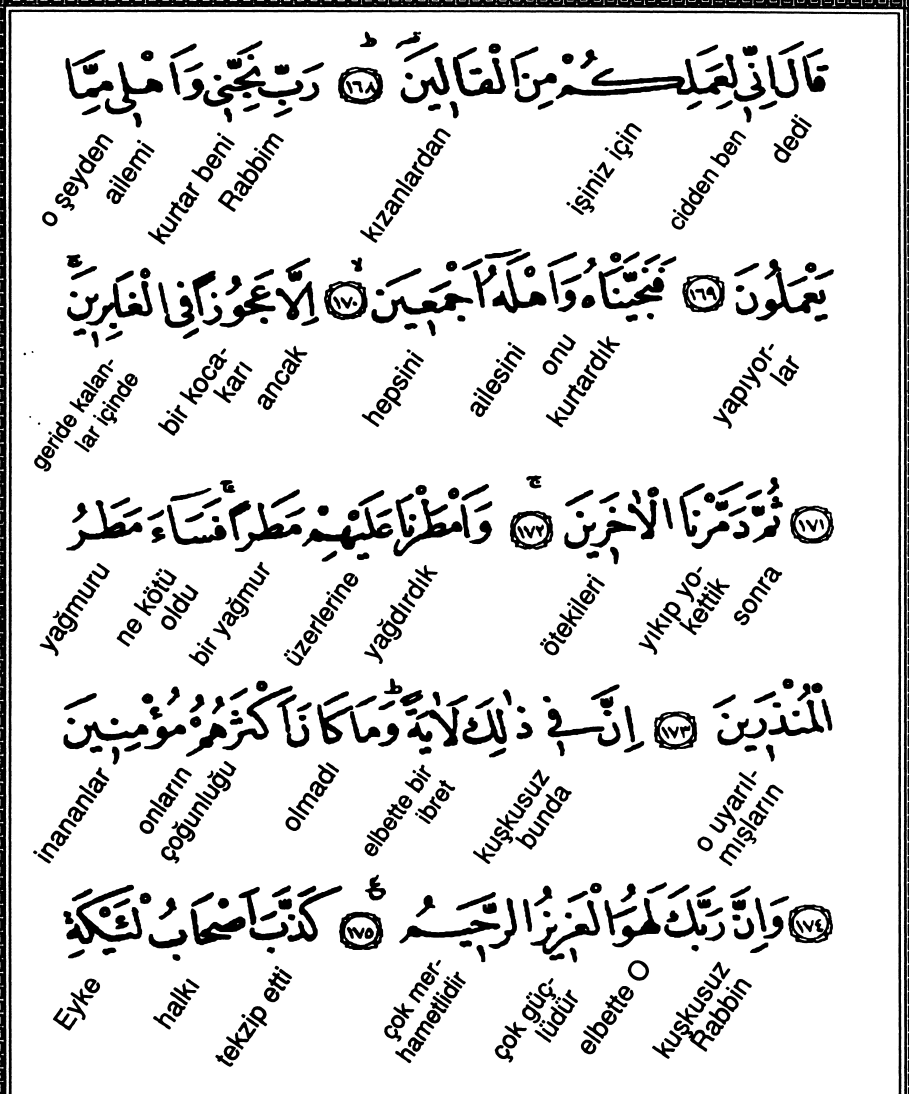

Meâl/168: Dedi: 'Cidden ben sizin işinize kızanlardanım.
Meâl/169: Rabbim! Beni ve ailemi yapmakta olduklarından kurtar.'
Meâl/170: "Onu ve ailesini, hepsini kurtardık."
Meâl/171: "Ancak geride kalanlar içinde yer alan bir kocakarı[1] hariç."
Meâl/172: "Sonra ötekileri yıkıp yokettik."
Meâl/173: "Ve üzerlerine bir yağmur yağdırdık. O uyarılmışların yağmuru ne kötü oldu!"
Meâl/174: "Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Ama onların çoğunluğu inananlar olmadı."
Meâl/175: "Kuşkusuz Rabbin, elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir."

1- Lut'un hanımı.

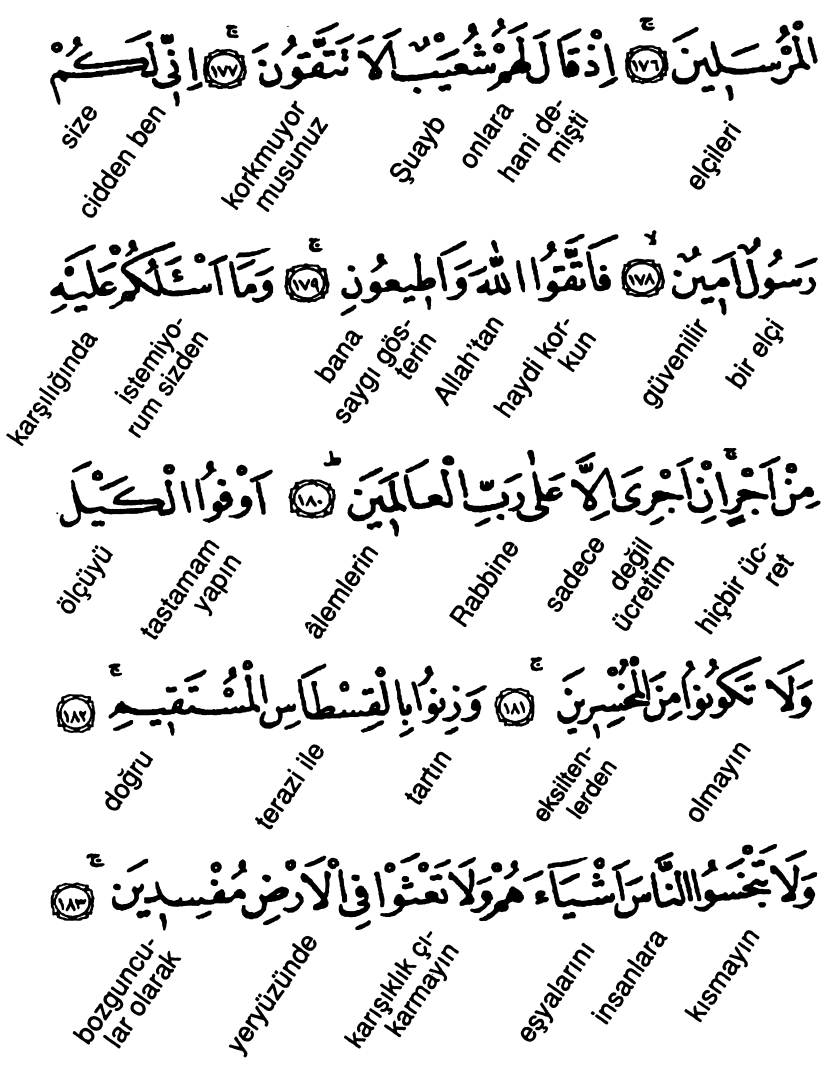

Meâl/176: Eyke halkı elçileri tekzip etti.
Meâl/177: Hani Şuayb kendilerine demişti: 'Korkmuyor musunuz?'
Meâl/178: Cidden ben sizin için güvenilir bir elçiyim.
Meâl/179: Haydi Allah'tan korkun ve bana saygı gösterin.
Meâl/180: Bunun karşılığında sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Ücretim yalnız âlemlerin Rabbine âittir.
Meâl/181: Ölçüyü tastamam yapın, eksiltenlerden/ölçüyü eksik tutanlardan olmayın.
Meâl/182: Doğru terazi ile tartın.
Meâl/183: İnsanlara eşyalarını kısmayın[2], bozguncular olarak yeryüzünde karışıklık/fesat çıkarmayın.

2- eşyalarını değerinden düşürmeyin (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3640).

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾

ilkler nesilleri yarattı sizi O Zâttan korkun

قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾ وَمَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا

gibi bizim bir beşer sadece değil sen iyice büyülenmişlerden sen ancak dediler

وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾ فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ

gökten bir parça üzerimize öyle ise düşür elbette yalancılardan sanıyoruz seni

إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾ قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

doğru sözlülerden isen o şeyi daha iyi bilen Rabbim dedi yapıyorsunuz

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ

bir günün azabı idi cidden o gölge gününün azabı kendilerini derken yakaladı onu sonuçta yalanladılar

Meâl/184: Sizi ve önceki nesilleri yaratmış olan Zât'tan korkun.
Meâl/185: Dediler: 'Ancak sen iyice büyülenmişlerdensin;
Meâl/186: Sen başka değil sadece bizim gibi bir insansın. Seni elbette o yalancılardan sanıyoruz!
Meâl/187: Eğer doğru sözlülerden isen öyle ise gökten üzerimize bir parça düşür!'
Meâl/188: Dedi: 'Rabbim ne yapmakta olduğunuzu daha iyi bilendir.'

عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

azametli / kuşkusuz bunda / ibret / elbette bir / olmadı / onların çoğunluğu / inananlar

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾ وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

kuşkusuz Rabbin / elbette O / çok güçlüdür / çok merhametlidir / kuşkusuz o / elbette indirmesi / Rabbinin / âlemlerin

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

onu indirdi / Ruh / güvenilir / kalbine / olman için / uyarıcılardan

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ

bir dil ile / Arapça / apaçık / cidden o / elbette kitaplarında / evvelkilerin / olmadı mı / onlar için

آيَةً أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

bir belge / bilmesi onu / alimlerinin / İsrailoğullarının / eğer / indirseydik / onu / birine / Arap olmayanlardan

Meâl/189: "Sonuçta onu yalanladılar. Derken o gölge gününün azabı kendilerini yakaladı. Gerçekte o, pek büyük bir günün azabı idi."
Meâl/190: "Kuşkusuz bunda elbette bir ibret vardır. Ama onların çoğunluğu inananlar olmadı."
Meâl/191: "Kuşkusuz Rabbin, elbette O, çok güçlüdür, çok merhametlidir."
Meâl/192: "Kuşkusuz O/Kur'an, âlemlerin Rabbinin elbette bir indirmesidir."
Meâl/193: "Onu güvenilir Ruh/er-Rûhu'l-Emîn/Cebrail indirdi."
Meâl/194: "Uyarıcılardan olman için kalbine."
Meâl/195: "Apaçık Arapça bir dil ile."
Meâl/196: "Cidden o, elbette öncekilerin kitaplarında da vardır."
Meâl/197: "İsrailoğullarının alimlerinin onu bilmesi kendileri için bir belge değil midir?"
Meâl/198: Onu Arap olmayanlardan birine indirseydik,

فَقَرَأَهُۥ عَلَيْهِم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾ كَذَٰلِكَ سَلَكْنَٰهُ

soktuk onu — işte böyle — inananlar — ona — olmazlardı — onlara — ve okusaydı onu

فِى قُلُوبِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِۦ حَتَّىٰ يَرَوُا۟ ٱلْعَذَابَ ٱلْأَلِيمَ

elem veren — o azabı — görmelerine — değin — ona — iman etmezler — mücrimlerin — kalplerine

﴿٢٠١﴾ فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَقُولُوا۟

demeleri için — farkına varmıyorlar — oysa onlar — ansızın — onlara — derken gelir

هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾ أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾ أَفَرَءَيْتَ

gördün mü/ne dersin — ivdiriyorlar — azabımızı mı — süre verilenler — biz mi

إِن مَّتَّعْنَٰهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾ ثُمَّ جَآءَهُم مَّا كَانُوا۟ يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

tehdit ediliyorlar — o şey idiler — gelse onlara — sonra — yıllarca — onları nimetlendirirsek

Meâl/199: Ve onu kendilerine okusaydı (yine) iman etmezlerdi ona.
Meâl/200: İşte böyle onu[1] mücrimlerin kalplerine soktuk,
Meâl/201: Elem veren o azabı görmelerine değin ona iman etmezler.
Meâl/202: (O azap) kendilerine öyle ansızın gelir ki farkına varmazlar!
Meâl/203: Demeleri için: 'Biz (olur muyuz) süre verilenler[2]?'
Meâl/204: Azabımızı mı ivdiriyorlar?
Meâl/205: Ne dersin[3]? Onları yıllarca nimetlendirsek;
Meâl/206: Sonra tehdit edilegeldikleri şey kendilerine gelse;

1- Kur'an'a küfretmeyi/Kur'an'ı yalanlamayı (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 139).
2- Biz miyiz azabı ertelenenler/ '(Birden onu karşılarında bulunca) Acaba bize süre verilir mi?' derler (Prof. Süleyman Ateş M. s, 374).
3- baksana, a.g.e.a.y.

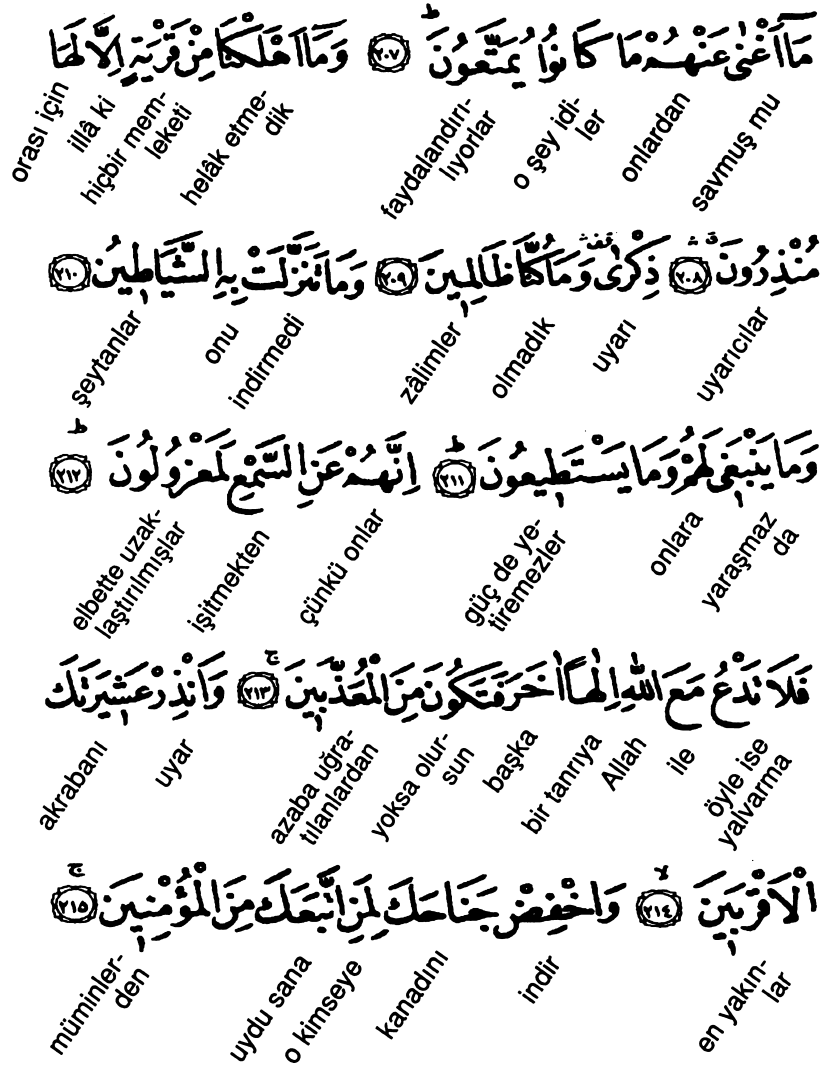

Meâl/207: "Faydalandırılageldikleri şey kendilerinden (o azabı) savmuş mu?"
Meâl/208: "Uyarıcıları olmayan hiçbir yerleşim birimini helak etmemişizdir."
Meâl/209: "Uyarı (da bulunurlardı[1]). Biz zalimler olmadık."
Meâl/210: "Onu şeytanlar indirmedi."
Meâl/211: "(Bu) onlara yaraşmaz ve güç de yetiremezler!"
Meâl/212: "Çünkü onlar dinlemekten cidden uzaklaştırılmışlardır."
Meâl/213: "Öyle ise Allah'ın yanında bir başka tanrıya yalvarma! Yoksa azaba uğratılanlardan olursun."
Meâl/214: "En yakın akrabanı uyar."
Meâl/215: "Müminlerden sana uyanlara kanadını indir."

1- Kurtubi, el-Cami, XIII, 141.

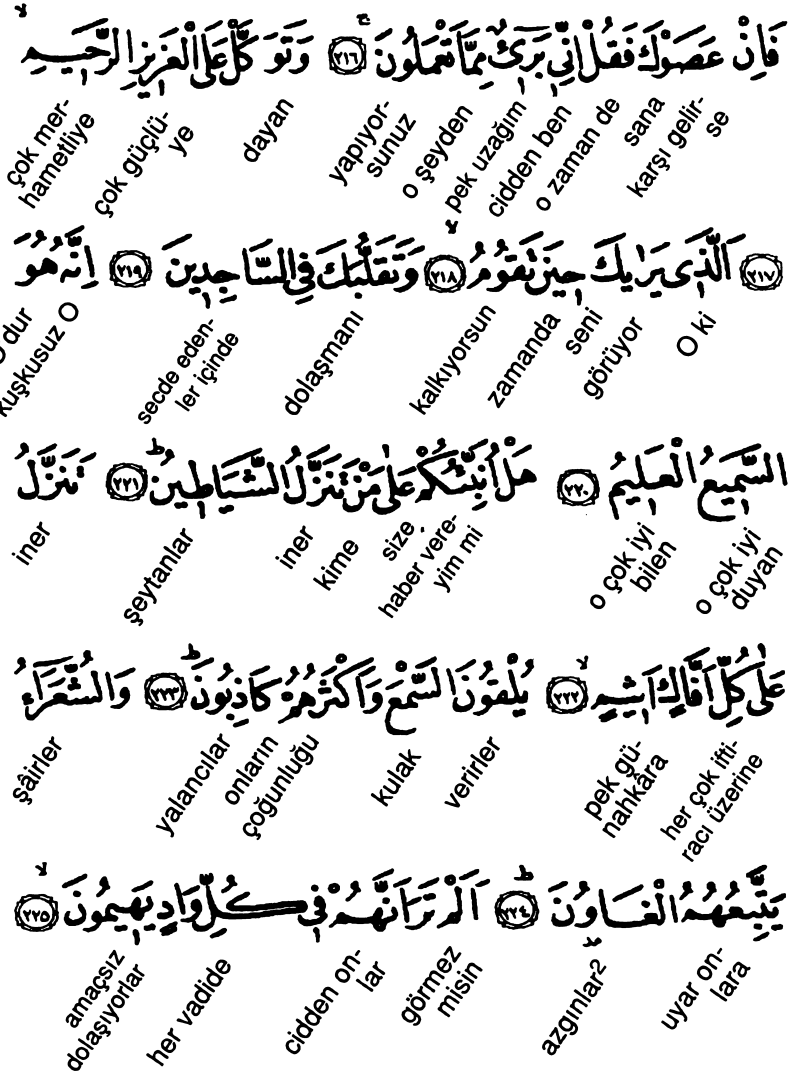

Meâl/216: "Sana karşı gelirlerse o zaman: 'Cidden ben, yapmakta olduğunuzdan pek uzağım' de."
Meâl/217: "Çok güçlüye, çok merhametliye dayan."
Meâl/218: "O Zat ki, namaza kalktığında seni görüyor,"
Meâl/219: "Secde edenler içinde dolaşmanı."
Meâl/220: "Kuşkusuz O, O'dur o çok iyi dunyan, o çok iyi bilen."
Meâl/221: "Size, şeytanların kime ineceğini haber vereyim mi?"
Meâl/222: "Her çok iftiracı ve pek günahkâr üzerine inerler."
Meal/223: "(Şeytanlara) kulak verirler. Onların çoğunluğu yalancılardır."
Meâl/224: "Şairler(e gelince) onların peşinden azgınlar gider."
Meâl/225: "Görmez misin onları her vadide şaşkın/amaçsız/mestane dolaşırlar,"

2- çapkınlar/sapkınlar/ayak takımı.

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

işlediler iman ettiler o kimseler ancak yapmayacakla-rını söylüyorlar cidden onlar

الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا ۗ

zulmedildiler sonrası o şeyin üstün gelmek is-teyenler çokça Allah'ı andılar yararlıları

وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

dönecekler dönüş yerine hangi zulmettiler o kimseler bilecek

Meâl/226: "Ve gerçekten onlar yapmayacakların söylerler."
Meâl/227: "Ancak iman edip yararlı işleri işleyenler, Allah'ı çokça ananlar ve zulmedilmeleri sonrasından üstün gelmek isteyen (şâirler) hâriç! O zulmedenler yarın hangi dönüş yerine döneceklerini bilecek(ler)!"

NEML SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

طٰسٓ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾ هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ

müminlere bir müştu bir rehber apaçık bir kitabın Kur'an'ın âyetleri işte şunlar Tâa. Sîn[2]

﴿٢﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ

onlar âhirete onlar zekatı verirler namazı dosdoğru kılarlar o kimseler ki

يُوقِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ

artık onlar amellerini onlar için süsledik ahirete inanmıyorlar kuşkusuz o kimseler kesin inanırlar

يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ

onlar âhirette onlar azabın kötüsü onlara o kimseler işte onlar bocalıyorlar

Meâl/1: "İşte şunlar Kur'ân'ın, apaçık bir kitabın âyetleri."
Meâl/2: "Müminlere bir rehber ve bir müştu olmak üzere."
Meâl/3: "O kimseler ki namazı dosdoğru kılarlar, zekatı verirler. Onlar âhirete de (evet) onlar kesin şekilde inanırlar."
Meâl/4: "Kuşkusuz âhirete inanmayan kimseler, onlar için amellerini süsledik, artık onlar (sapıklıkları içinde[3]) bocalayıp dururlar."

1- Mekke'de indirilen sûrelerden olup indirilişte 48., tertipte 27. sırada yer alır. Karınca anlamına gelen 'Neml' ismi, 18. âyetten kaynaklanır. Kûfilere göre 93 âyettir. Kelime sayısı 1109, harf sayısı ise 4699'dur.
2- Bkz. Bakara, ilk âyet.
3- Kurtubi, el-Cami, XIII, 155.

الْأَخْسَرُونَ ﴿٥﴾ وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

çok bilen — çok hikmetli — tarafından — Kur'an'a — elbette erdiriliyorsun — kuşkusuz sen — en çok hüsrana uğrayanlar

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُم بِشِهَابٍ

bir ateş — veya getireyim size — bir haber — ondan — getireyim size — bir ateş — farkettim — cidden ben — ailesine — Musa — hani demişti

قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَن بُورِكَ مَن فِي النَّارِ

ateşte — o kimse dikkat mübarek kılındı — seslenildi — oraya — ne zaman geldi — ısınırsınız — belki siz — parça

وَمَنْ حَوْلَهَا ۚ وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾ يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ

Allah — Ben — gerçek şu — ey Musa — âlemlerin — Rabbi — Allah — münezzehtir — çevresinde — o kimse

الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾ وَأَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ

kaçtı — küçük[4] bir yılan[5] — sanki o titreşiyor/kıvrılıyor — onu görünce — asanı — at — çok hikmetli — çok güçlü

Meâl/5: "İşte onlar o kimseler ki onlara azabın kötüsü. Onlar âhirette, onlardır en çok zarara uğrayacaklar."
Meâl/6: "Kuşkusuz sen Kur'an'a çok hikmetli, çok bilen tarafından erdiriliyorsun."
Meâl/7: "Hani bir zaman Musa âilesine şöyle demişti: Cidden ben bir ateş farkettim. Ondan size bir haber getireyim veya bir parça ateş getireyim, belki siz ısınırsınız."
Meâl/8: "Oraya vardığında şöyle seslenildi: 'Ateşteki kimse ve çevresindeki kimse mübarek kılındı. Âlemlerin Rabbi Allah münezzehtir."
Meâl/9: "Ey Musa Ben, çok güçlü, çok hikmetli Allah'ım."

4- Hafif ve seri yılan/çevik bir yılan (bkz. E. H. Yazır, H . D. K. D. V, 3657).
5- Nesefi, III, 203.

مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ۚ يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾

peygamberler — yanımda — korkmaz — cidden ben — korkma — ey Musa — geri dönmedi — arka dönerek

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾

çok merhametli — çok bağışlayıcı — cidden ben — kötülük — sonrası — güzele — değiştirdi — sonra — zulmetti — kim — ancak

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ ۖ فِي تِسْعِ آيَاتٍ

mucizeler — dokuzda — kötülük — dışında — bembeyaz — çıkar — yakanın içine — elini — sok

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٢﴾

fâsıklar — bir toplum — oldular — cidden onlar — toplumuna — Firavun'a

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾

apaçık — bir büyü — işte bu — dediler — göstererek — mucizelerimiz — onlara — geldiklerinde

Meâl/10: "Asanı at. Onu küçük bir yılan gibi titreşirken görünce arkasını dönüp kaçtı, geri dönmedi. Ey Musa korkma! Cidden benim, yanımda peygamberler korkmaz."

Meâl/11: "Ancak zulmedip sonra kötülüğün arkasından (onu kötülüğü) güzelliğe çevirirse (bilsin ki) gerçekten ben çok bağışlayıcıyım, çok merhametliyim."

Meâl/12: "Elini yakanın içine/koynuna sok. Firavun toplumuna (göstereceğin) dokuz mucize içinde âfetsiz/kusursuz bembeyaz olarak çıkar. Gerçekten onlar fâsıklar toplumu oldular."

Meâl/13: "Kendilerine mucizelerimiz (hakikatı) göstererek geldiğinde: 'Bu, apaçık bir büyüdür' dediler."

6- bakmadı (Katâde, bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 160).

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۚ فَانظُرْ كَيْفَ

nasıl haydi bak böbürlenerek haksızca vicdanları onlara oysa kesin inanmıştı onları inatla inkâr ettiler

كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ وَسُلَيْمَٰنَ عِلْمًا ۖ

ilim Süleyman'a Davud'a andolsun gerçekten verdik o bozguncuların sonu oldu

وَقَالَا ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ ٱلْمُؤْمِنِينَ

müminler kullarından çoğuna bizi üstün kıldı o Zât ki Allah'a hamdolsun ikisi dediler

﴿١٥﴾ وَوَرِثَ سُلَيْمَٰنُ دَاوُۥدَ ۖ وَقَالَ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ عُلِّمْنَا مَنطِقَ

mantıkına/diline öğretildik insanlar ey o dedi Davud'a Süleyman varis oldu

ٱلطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَىْءٍ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْفَضْلُ ٱلْمُبِينُ ﴿١٦﴾

apaçık lutuf elbette o kuşkusuz bu her şeyden verildik kuşların

Meâl/14: "Vicdanları onlara kesin şekilde inandığı halde onları haksızca, kibirlenerek inatla inkar ettiler. Bak o fesatçıların sonu nasıl oldu?!"

Meâl/15: "Andolsun gerçekten Davud ile Süleyman'a ilim verdik. Ve ikisi: 'Bizi, mümin kullarından çoğuna üstün kılmış olan Allah'a hamdolsun.' dediler."

Meâl/16: "Süleyman Davud'a miraşçı oldu ve: 'Ey insanlar! Bize kuş dili öğretildi, bize her şeyden verildi. Kuşkusuz bu, elbette odur apaçık lutuf.' dedi."

وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُودُهُۥ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ

onlar kuşlardan insanlardan cinlerden orduları Süleyman için toplandı

يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾ حَتّٰىٰٓ إِذَآ أَتَوْا عَلٰى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يٰٓأَيُّهَا

ey o bir karınca dedi karınca vadisi üzerine vardıklarında nihayet zaptolunuyorlar

النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسٰكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمٰنُ وَجُنُودُهُۥ وَهُمْ

onlar ve orduları Süleyman sizi sakın kırmasın yuvalarınıza girin karıncalar

لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ

Rabbim dedi sözünden gülerek tebessüm etti farkına varmıyorlar

أَوْزِعْنِيٓ أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيٓ أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ

ebeveynime bana lütfettin o ki nimetine şükretmemi ilham eyle bana

Meâl/17: "Süleymanın cinlerden, insanlardan ve kuşlardan orduları toplandı. Onlar (onun tarafından) zapt ve sevkediliyorlardı."

Meâl/18: "Sonunda karınca vadisi üzerine vardıklarında bir karınca: 'Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin! Sakın Süleyman ve orduları kendileri farkına varmayarak sizi kırmasın/ezmesin!' dedi."

1- (Celaleyn, II, 74; Kurtubi e!-Cami, XIII, 176).

وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

iyiler kullarının içine rahmetinle sok beni ondan hoşnut olacağım yararlı yapmamı

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ ﴿١٩﴾

doğrusu[2] oldu Hüdhüd'ü görmüyorum neyim var dedi kuşları teftiş etti

مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾ لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَاْذْبَحَنَّهُ

onu elbette mehal boğazlayacağım veya pek çetin bir cezaya onu elbette kesinlikle çarpıtıracağım kayıplardan

أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢١﴾ فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ

her yönüyle bildim dedi uzaklık dışı bekledi apaçık bir belge bana elbette mehal getirir veya

بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾

kesin bir haber Sebe'den getirdim sana onu her yönüyle bilmedin o şeyi

Meâl/19: "(Süleyman) karıncanın sözünden dolayı gülerek tebessüm etti ve: 'Rabbim! Bana, bana ve ebeveynime lutfettiğin o nimetine şükretmemi, kendisinden hoşnut kalacağım yararlı iş yapmamı ilham eyle ve beni, rahmetinle salih kullarının arasına sok.' dedi."

Meâl/20: (Süleyman) kuşları denetledi ve dedi: 'Neyim var ki Hüdhüd'ü görmüyorum, doğrusu kayıplara karışanlardan olmuş!

Meâl/21: Elbette kesinlikle kendişini pek çetin bir azaba çarptırırım veya elbette kesinlikle kendisini keserim veya bana apaçık bir belge getirir.;

Meâl/22: "(Süleyman) uzun sürmeyen bir süre bekledi (derken Hüdhüd geri geldi) ve: 'Senin kendisini her yönüyle bilmediğin şeyi her yönüyle bildim, sana Sebe'den kesin bir haber getirdim.' dedi."

2- 'em, bel' anlamındadır (Kurtubi, el-Cami, XIII, 179; Nesefi, III, 207).

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِن كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ

cidden ben | buldum | bir kadın | hükmediyor | onlara | verilmiş | her şeyden | onun | bir taht

عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾ وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ

azametli | buldum | onu | toplumunu | secde ediyorlar | güneşe | berisinden | Allah'ın

وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

kendilerine süslemiş | şeytan | amellerini | çevirmiş | onları | yoldan | artık onlar | ihtida etmezler

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ

secde etmemeleri için | Allah'a | O ki | çıkarıyor | gizliyi | göklerdeki | yerdeki | biliyor

مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ

gizlediğinizi | açıkladığınızı | Allah | hiç yoktur | tanrı | ancak | O | Rabbi | Arş'ın

Meâl/23: "Cidden ben bir kadın buldum, onlara hükmediyor, kendisine her şeyden verilmiş. Azametli bir tahtı var."

Meâl/24: "Onu ve toplumunu Allah'ı bırakıp güneşe secde ediyorlar buldum. Şeytan, yaptıklarını kendilerine süslemiş, onları yoldan çevirmiş. Artık onlar ihtida etmezler."

Meâl/25: "Göklerde ve yerde gizli olanı çıkaran, gizlediğinizi ve açıkladığınızı bilen Allah'a secde etmemeleri için."

Meâl/26: "Allah, ki O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur, azametli Arş'ın Rabbidir!"
Meâl/27: (Süleyman) dedi: 'Bakacağız, doğru mu söyledin yoksa yalancılardan mısın?'
Meâl/28: "Bu mektubumu götür ve onu onlara bırak, sonra kendilerinden geri çekil, bak neye başvuracaklar."
Meâl/29: (Kraliçe) dedi: 'Ey ileri gelenler! Gerçekten ben, bana pek değerli bir mektup bırakıldı.
Meâl/30: Kuşkusuz o, Süleyman'dandır ve gerçekten o: 'Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla (diye başlamakta)dır.'
Meâl/31: Şöyle ki: 'Bana karşı yücelenmemelisiniz! Müslümanlar[1] olarak bana gelin.'

1- teslim olanlar/boyun eğenler olarak (hemen hemen tüm tefsirlerdeki ikinci yorum S.G.)

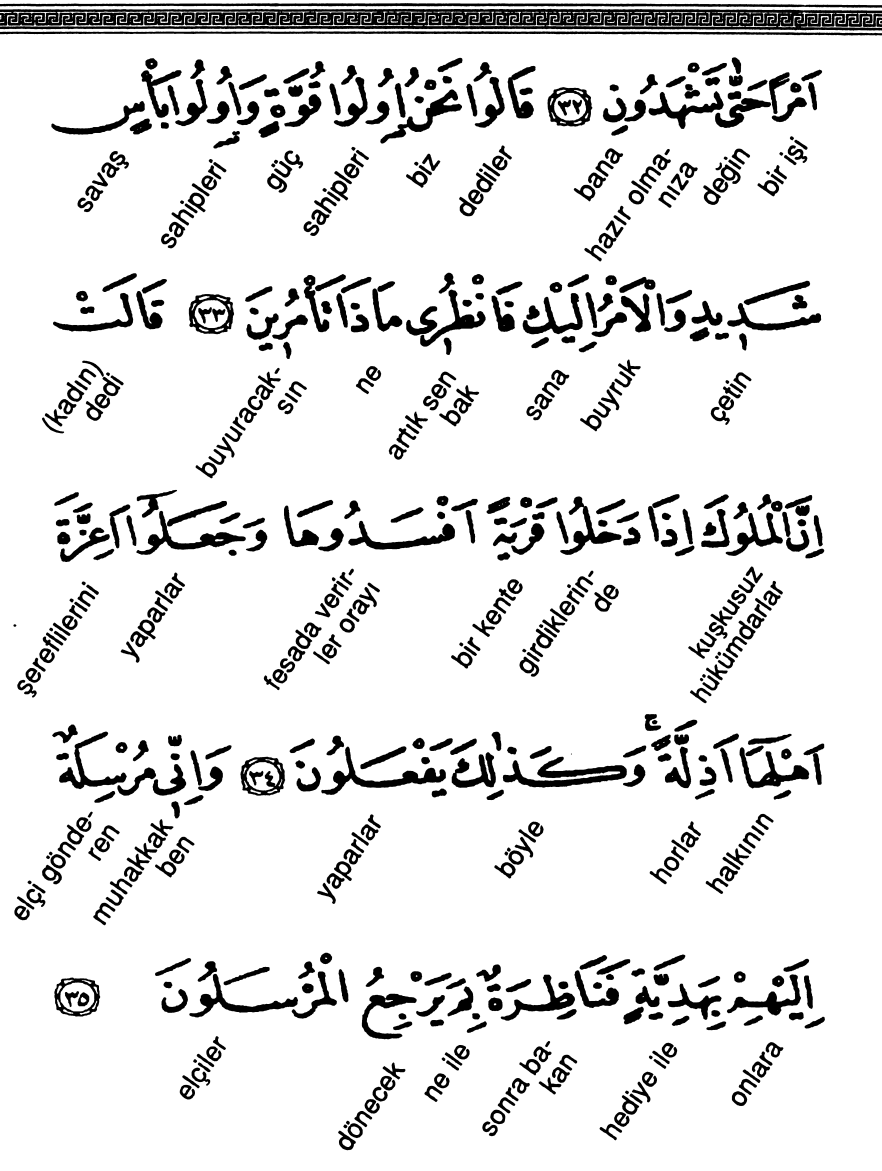

Meâl/32: (Kraliçe) dedi: 'Ey ileri gelenler! Bu işim hakkında bana yol gösterin. (Bilirsiniz) siz yanımda bulunmadıkça hiçbir işi kesinleştirmemişimdir!'

Meâl/33: Dediler: 'Biz güç sahipleriyiz, çetin savaş adamlarıyız ama buyruk senin! Artık bak/düşün ne buyuracaksın!'

Meâl/34: (Kraliçe) dedi: Kuşkusuz hükümdarlar bir kente girdiklerinde orasını bozarlar/perişan ederler, halkının şereflilerini bayağı kimseler durumuna düşürürler. (Bunlar da) işte böyle yaparlar!

Meâl/35: Muhakkak ben onlara bir hediye ile elçi göndereceğim ve bakacağım elçiler ne ile dönecekler!'

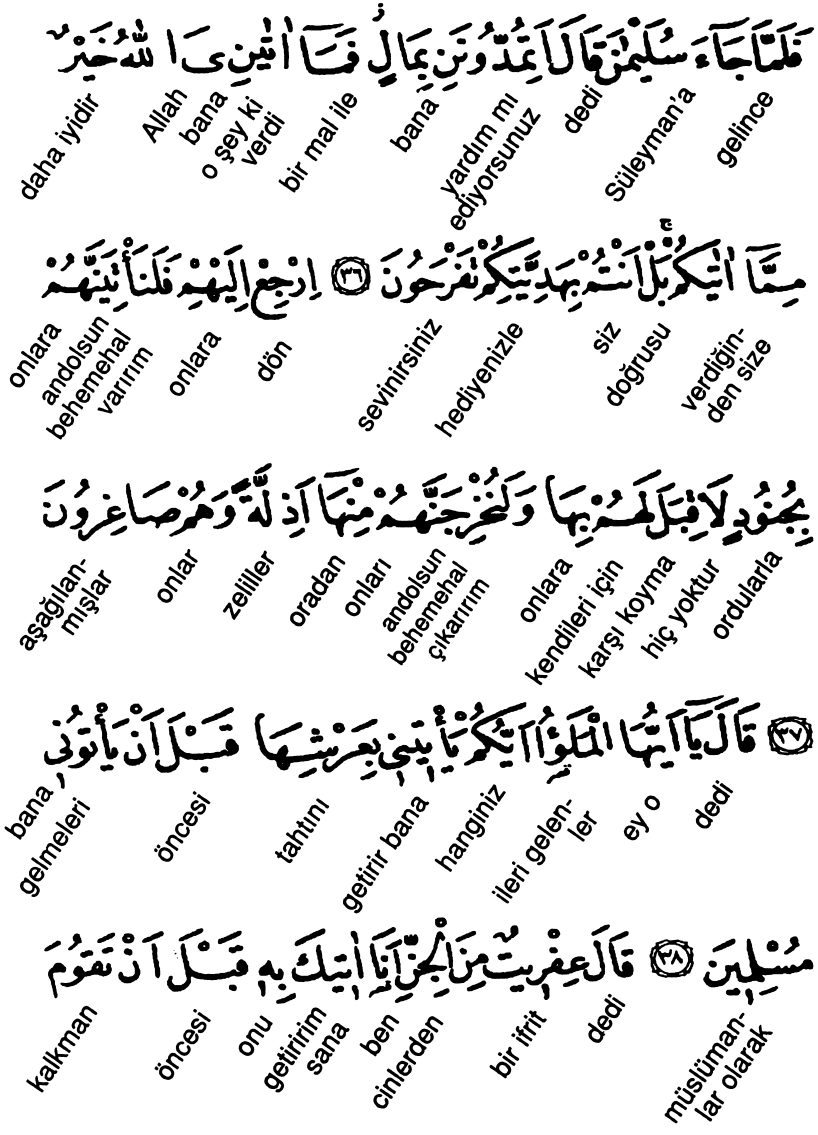

Meâl/36: (Elçi) Süleymana gelince (Süleyman) dedi: 'Bana mal ile yardım mı ediyorsunuz? Allah'ın bana verdiği size verdiğinden üstündür. Doğrusu siz hediyenizle sevinirsiniz.

Meâl/37: Onlara dön, andolsun kesinlikle üzerlerine hiç karşı koyamayacakları ordularla varırım, kendilerini, onlar aşağılanmışlar olarak oradan zillet içinde andolsun mutlaka çıkarırım.'

Meâl/38: (Süleyman) dedi: 'Ey ileri gelenler! Müslümanlar olarak bana gelmelerinden önce hanginiz onun tahtını bana getirir?'

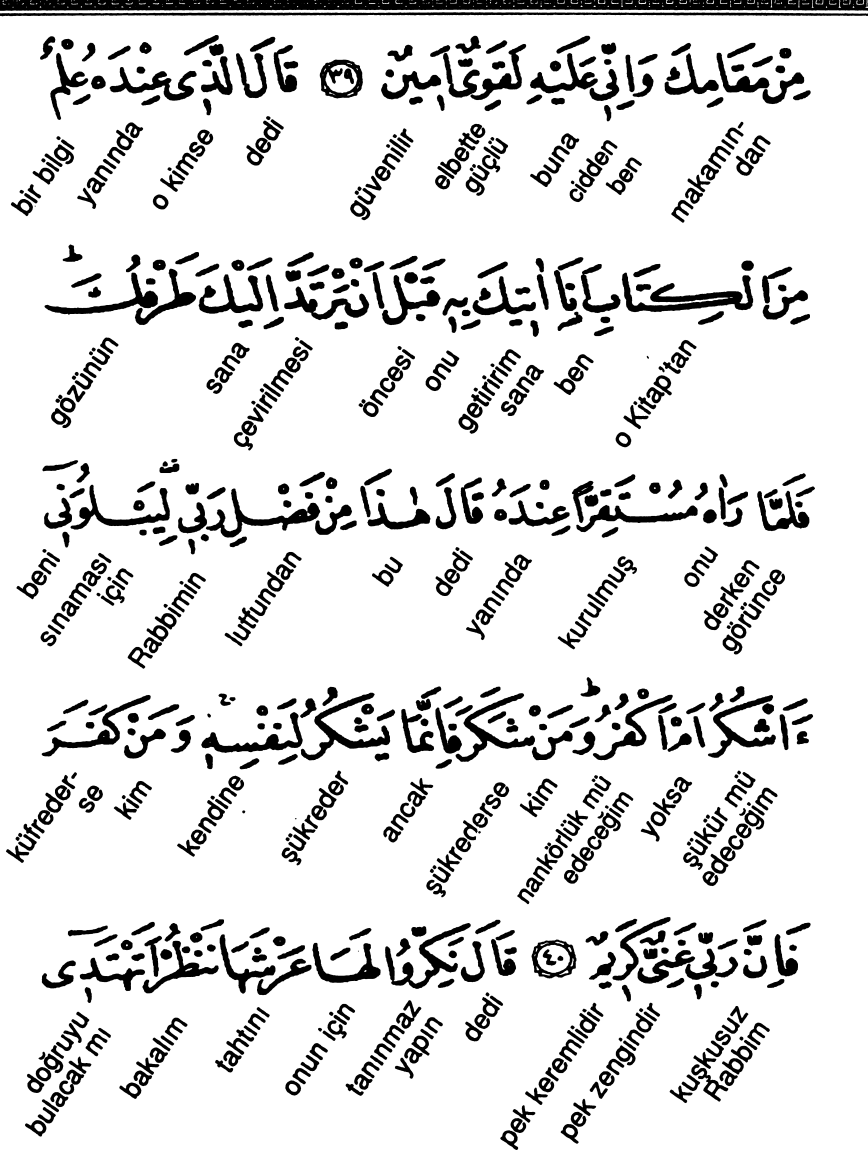

Meâl/39: "Cinlerden bir ifrit: 'Sen makamından kalkmadan önce ben onu sana getiririm. Cidden ben buna muktedirim, güvenilirim' dedi."

Meâl/40: "Yanında o Kitap'tan bir bilgi bulunan zât: 'Gözünü kırpmadan onu sana getiririm' dedi. Derken (Süleyman) onu/tahtı yanında kurulmuş görünce: 'Bu, Rabbimin lutfundandır. Şükür mü sunacağım yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınıyor. Şükreden sadece kendi yararına şükrediyordur. Nankörlük eden ise (bilmeli ki) cidden rabbim pek zengindir, pek keremlidir!' dedi."

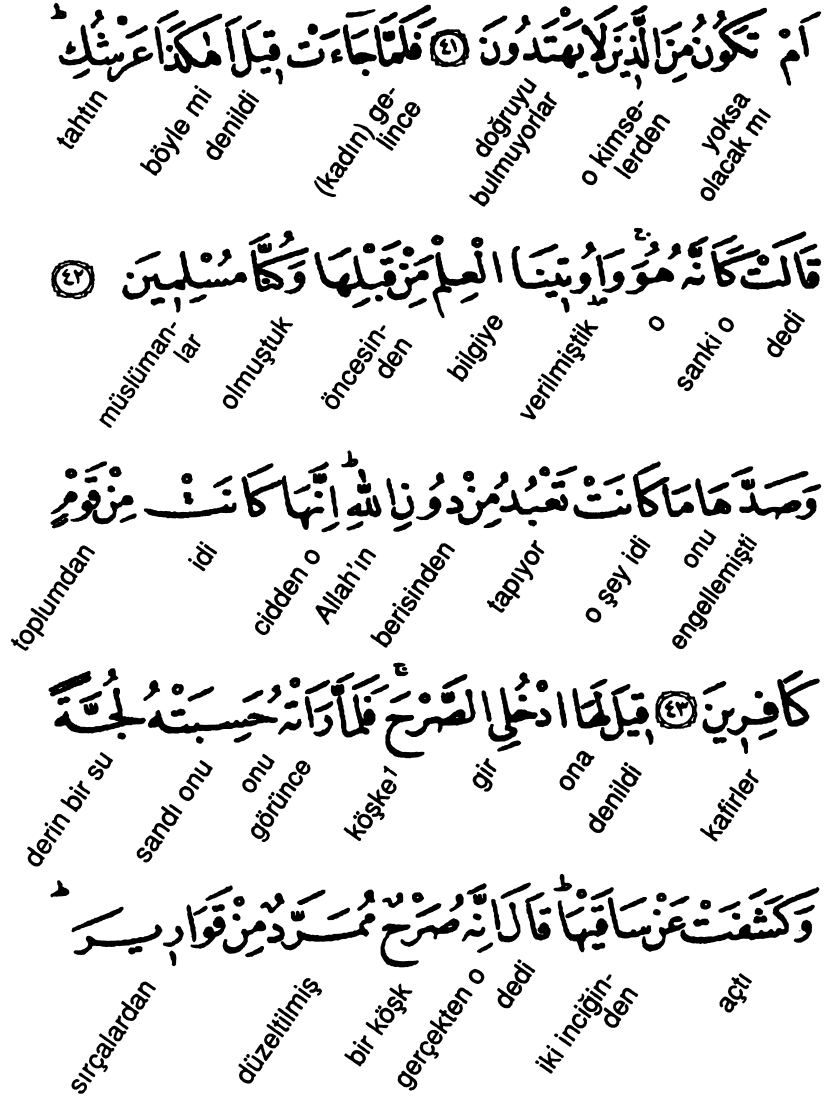

Meâl/41: (Süleyman) dedi: 'Tahtını kendisi için tanınmaz yapın bakalım doğruyu bulacak mı/tahtını tanıyacak mı yoksa tanımayacaklardan mı olacak?'
Meâl/42: (Kraliçe) gelince denildi: 'Senin tahtın da böyle mi?' Dedi: 'Sanki o, o! Daha önce bize bilgi verilmiş ve müslümanlar olmuştuk.'
Meâl/43: Onu, Allah'ın berisinde tapıp durduğu şeyler (müslümanlıktan) engellemişti. Gerçekten o/kadın kafir bir toplumdandı.

1- Köşkün avlusuna, sahanlığına (Kurtubi, el-Cami, XIII, 208).

قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ

Rabbi / Allah'a / Süleyman / ile / teslim ol- / dum / kendime / zulmettim / gerçekten ben / Rabbim / (kadın) dedi

الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا

Salih'i / kardeşlerini / Semud'a / gönderdik / andolsun gerçekten / âlemlerin

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يَا قَوْمِ

ey toplu- / mum / dedi / çekişiyorlar / iki grup / onlar / o da ne / Allah'a / kulluk edin / diye

لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ ۖ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ

belki siz / Allah'a / istiğfarda bulunamaz misiniz / iyilik / öncesi / kötülüğü / niye ivdiri- yorsunuz

تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ ۚ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ

Allah / katında / uğursuzlu- ğunuz / dedi / maiyyetin- de / o kimse ile / seninle / uğursuzlu- ğa uğradık / dediler / acınırsınız

Meâl/44: (Kraliçeye) denildi: 'Köşke gir.' Kadın orayı görünce derin bir su sandı ve inciklerini açtı/eteklerini topladı! (Süleyman) dedi: 'Gerçekten o, sırçalardan düzeltilip döşenmiş bir alandır. (Kraliçe) dedi: 'Rabbim! Gerçekten ben kendime zulmetmişim, Süleyman ile âlemlerin Rabbi Allah'a teslim oldum.'

Meâl/45: Andolsun gerçekten Semud'a 'Allah'a Kulluk edin' diye kardeşleri Salih'i gönderdik. O da ne! Onlar birbirleriyle çekişen iki grup olmuşlar.

Meâl/46: Salih dedi: 'Ey toplumum! Neden iyilikten önce kötülüğü ivdiriyorsunuz? Allah'tan mağfiret dileyemez misiniz? Belki merhamet görürsünüz.'

بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾ وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ

çete/kişi dokuz o şehirde idi sınanıyor-sunuz bir toplum siz doğrusu

يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾ قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ

Allah ile and içtiler dediler ıslahatta bu-lunmuyorlar o yerde bozgunculuk yapıyorlar

لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ

ailesinin helak edil-diği yerde bulunma-dık velisine andolsun ke-sinlike diye-lim sonra ailesine ona andolsun kesin-likle gece bas-kın yapalım

وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ

oysa onlar bir tuzak tuzak kurduk bir tuzak tuzak kurdular elbette doğru söyleyenleriz cidden biz

لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ

yıkıp yoket-tik onları cidden biz tuzakları-nın sonu oldu nasıl bak farkına var-mıyorlar

Meâl/47: Dediler. 'Senin yüzünden, maiyyetinde bulunanlar yüzünden uğursuzluğa uğradık!' Dedi: 'Uğursuzluğunuz(un sebepleri) Allah katında! Doğrusu siz sınanmakta olan bir toplumsunuz.'

Meâl/48: O şehirde dokuz (kişilik) çete vardı, o yerde bozgunculuk yapıyorlar, ıslahatta bulunmuyorlardı.

Meâl/49: Allah adına and içerek şöyle dediler: 'Andolsun behemehal geceleyin ona/Salih'e ve ailesine baskın düzenleyelim sonra velisine: 'Yemin olsun gerçekten biz ailesinin öldürüldüğü yerde bulunmadık, hakikaten biz, elbette doğru söyleyenleriz' diyelim.

Meâl/50: Bir tuzak kurdular, biz de bir tuzak kurduk. Ama onlar bunun şuurunda değillerdi.

وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾ فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا

zulmettiler / sebebiyle şey / virane olarak / evleri / işte şunlar / hepsini / toplumlarını

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾ وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا

inandılar / o kimseleri / kurtardık / biliyorlar / bir toplum için / elbette bir ibret / kuşkusuz bunda

وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ

varıyor musunuz / toplumuna / hani demişti / Lut'u da / sakınıyorlar / idiler

الْفَاحِشَةَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾ أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ

erkeklere / elbette varıyorsunuz / gerçekten siz mi / görüyorsunuz / oysa siz / edepsizliğe

شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

cahillik yapıyorsunuz / bir toplum / siz / doğrusu / kadınların / berisinden / arzulayarak

Meâl/51: "Bak, tuzaklarının sonu nasıl oldu? Cidden biz onları ve toplumlarını, hepsini yıkıp yokettik.!"

Meâl/52: "İşte şunlar zulmetmeleri yüzünden yıkılmış virane evleri! Kuşkusuz bunda bilen bir toplum için elbette bir ibret vardır."

Meâl/53: "İman eden ve sakınıp duranları ise kurtardık."

Meâl/54: Lut'u da (göndermiştik). Hani toplumuna: 'Siz görüp durduğunuz (çirkefliğini bildiğiniz) halde o edepsizliğe mi varıyorsunuz?

Meâl/55: Gerçekten siz mi kadınları bıkarıp arzu ile hakikaten erkeklere varıyorsunuz? Doğrusu siz cahillik yapan bir toplumsunuz!'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ

Lût'un ailesini çıkarın demeleri sadece toplumunun cevabı olmadı

مِّن قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾ فَأَنجَيْنَاهُ

kurtardık onu pek temizle-niyorlar insanlar çünkü onlar kentinizden

وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٧﴾ وَأَمْطَرْنَا

yağdırdık geride kalan-lardan onu takdir ettik hanımı hâriç âilesini

عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ﴿٥٨﴾ قُلِ الْحَمْدُ

hamdolsun de ki o uyarılmış-ların yağmuru ne kötü oldu bir yağmur üzerlerine

لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ ۗ آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا

yoksa hayırlıdır Allah mı seçti onlar ki kullarına selam Allah'a

Meâl/56: "Toplumunun cevâbı sadece: 'Çıkarın Lût'un âilesini kentinizden. Çünkü onlar pek temiz kalan insanlar!' oldu."
Meâl/57: "Onu ve âilesini kurtardık. Ancak hanımı hâriç, onu geride kalanlardan (azaba uğratılanlardan) takdir ettik."
Meâl/58: "Üzerlerine bir yağmur yağdırdık! O uyarılmışların yağmuru ne kötü oldu!"

يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ

ortak koşu-yorlar | o kimse mi | yarattı | gökleri | ve | yeri | indirdi

لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ

sizin için | gökten | bir su | bitirdik | onunla | bahçeleri | sahibi | güzellik

مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا أَإِلَٰهٌ مَعَ اللَّهِ بَلْ هُمْ

olmadı | sizin için | bitirmeniz | ağacını onla-rın | bir tanrı mı | ile | Allah | doğrusu | onlar

قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿٦٠﴾ أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ

sapıyorlar | bir toplum | ya o kimse mi | kıldı | yeryüzünü | karargâh | yaptı

خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ

aralarında | ırmaklar | yaptı | onun için | sâbiteler | kıldı | arasında | iki deniz

Meâl/59: "De ki: 'Allah'a hamdolsun. Selam seçtiği kullarına!' Allah mı hayırlıdır yoksa ortak koşuyorlar (ya onlar mı?)"

Meâl/60: "Yoksa gökler ile yeri yaratmış ve sizin için gökten bir su indirmiş olan Zât mı (hayırlıdır)? Ki o su sayesinde -sizin bir tek ağacını bile bitiremeyeceğiniz- güzellik sahibi bahçeler bitirdik. (Şimdi) Allah ile birlikte bir (başka) tanrı mı? Doğrusu onlar sapıp duran bir toplumdur."

Meâl/61: "Yoksa yeryüzünü bir karargâh kılan, aralarında ırmaklar yaratan, yer için oturaklı dağlar yapan, iki deniz arasında bir engel meydana getiren mi (hayırlıdır)? (Şimdi) Allah ile birlikte bir (başka) tanrı mı? Doğrusu onların çoğunluğu bilmiyorlar."
Meâl/62: "Yoksa zorda bırakılmış kişi kendisine yakardığında karşılık veren, belayı kaldıran ve sizi yeryüzünün hâkimleri kılan mı (hayırlıdır)? (Şimdi) Allah ile birlikte bir (başka) tanrı mı? Ne kadar az düşünüyorsunuz?"
Meâl/63: "Yoksa size, karanın ve denizin karanlıklarında rehberlik eden Zât mı? O rüzgarları rahmetinin/yağmurunun önünde bir müjdeci olarak salıveren kimse mi (hayırlıdır)? (Şimdi) Allah ile birlikte bir (başka) tanrı mı? Allah onların ortak koşageldiklerinden çok yücedir!"

أَمَّنْ يَبْدَؤُا۟ ٱلْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُۥ وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ ۗ

yerden gökten rızıklandırıyor sizi o kimse mi tekrar edecek onu sonra yaratmağa başlıyor yoksa o Zât mı

ءَإِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ ۚ قُلْ هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ﴿٦٤﴾

doğru söyleyenler iseniz kanıtınızı getirin de ki Allah ile bir tanrı mı

قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ٱلْغَيْبَ إِلَّا ٱللَّهُ ۚ وَمَا يَشْعُرُونَ

şuurunda olmazlar Allah sadece gaybı yerde göklerde kimse bilmez de ki

أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٥﴾ بَلِ ٱدَّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ ۖ بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ

bir kuşku içinde onlar fakat âhiret hakkında bilgisi onların birbirini izlemekte doğrusu diriltilecekler ne zaman

مِّنْهَا ۖ بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾ ۞ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا

toprak olduğumuzda mı küfrettiler o kimseler dedi körler ondan onlar daha doğrusu ondan

Meâl/64: Yoksa yaratmağa ilk başlayan sonra onu tekrar edecek olan ve sizi gökten ve yerden rızıklandıran Zat mı (hayırlıdır)? (Şimdi) Allah ile birlikte bir (başka) tanrı mı? De ki: 'Eğer doğru söyleyenlerseniz kanıtınızı getirin.'

Meâl/65: De ki: 'Allah hâriç, göklerde ve yerdeki kimseler gaybı bilmezler ve ne zaman diriltileceklerinin şuuruna da varmazlar.'

Meâl/66: Doğrusu onların âhiret konusundaki bilgileri birbirini izlemiştir. Ama onlar ondan bir kuşku içindeler. Daha doğrusu onlar ondan körler.

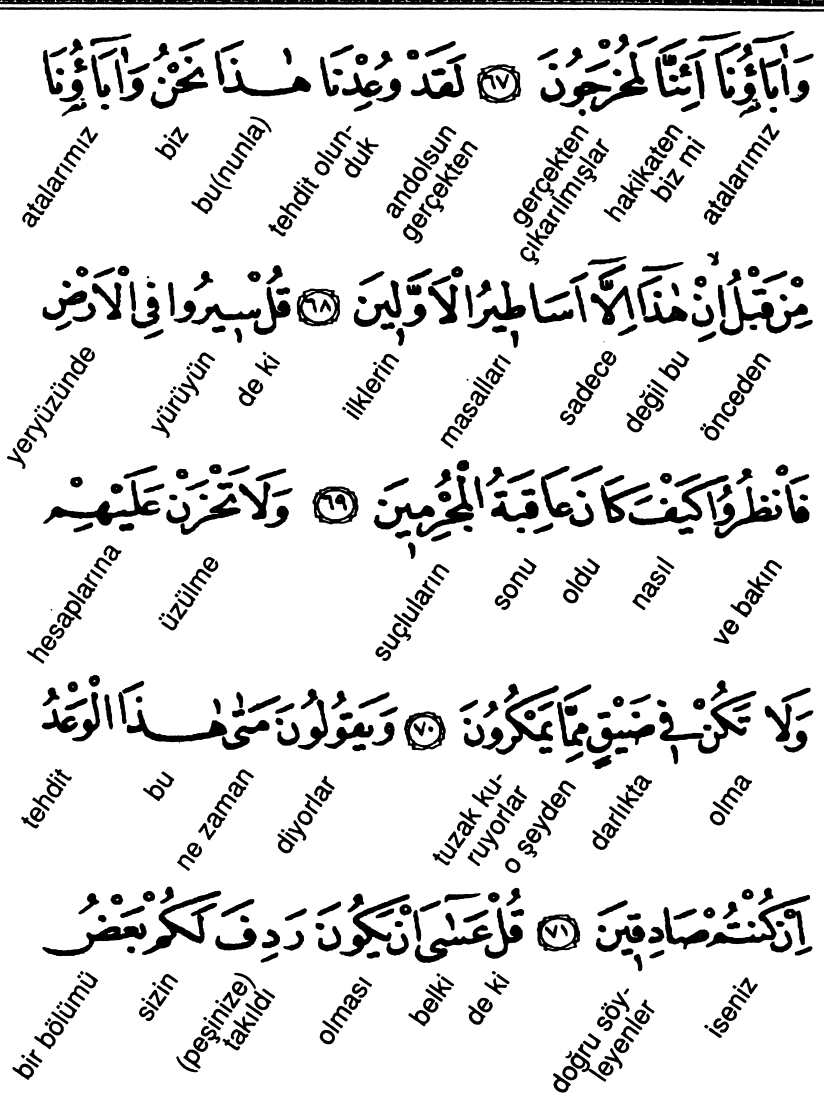

Meâl/67: O küfredenler dedi: 'Biz ve atalarımız toprak olduğumuzda mı? Gerçekten biz mi mutlaka çıkarılacağız?

Meâl/68: Andolsun gerçekten bununla biz ve daha önce atalarımız tehdit olunduk. Bu başka değil sadece öncekilerin masalları.'

Meâl/69: De ki: 'Yeryüzünde yürüyün ve bakın o suçluların sonu nasıl olmuş?'

Meâl/70: Onlar hesabına üzülme, kurageldikleri tuzaktan ötürü de bir darlıkta olma[1].

Meâl/71: Diyorlar: 'Bu tehdit -eğer doğru söyleyenler iseniz- ne zaman?'

1- canını sıkma.

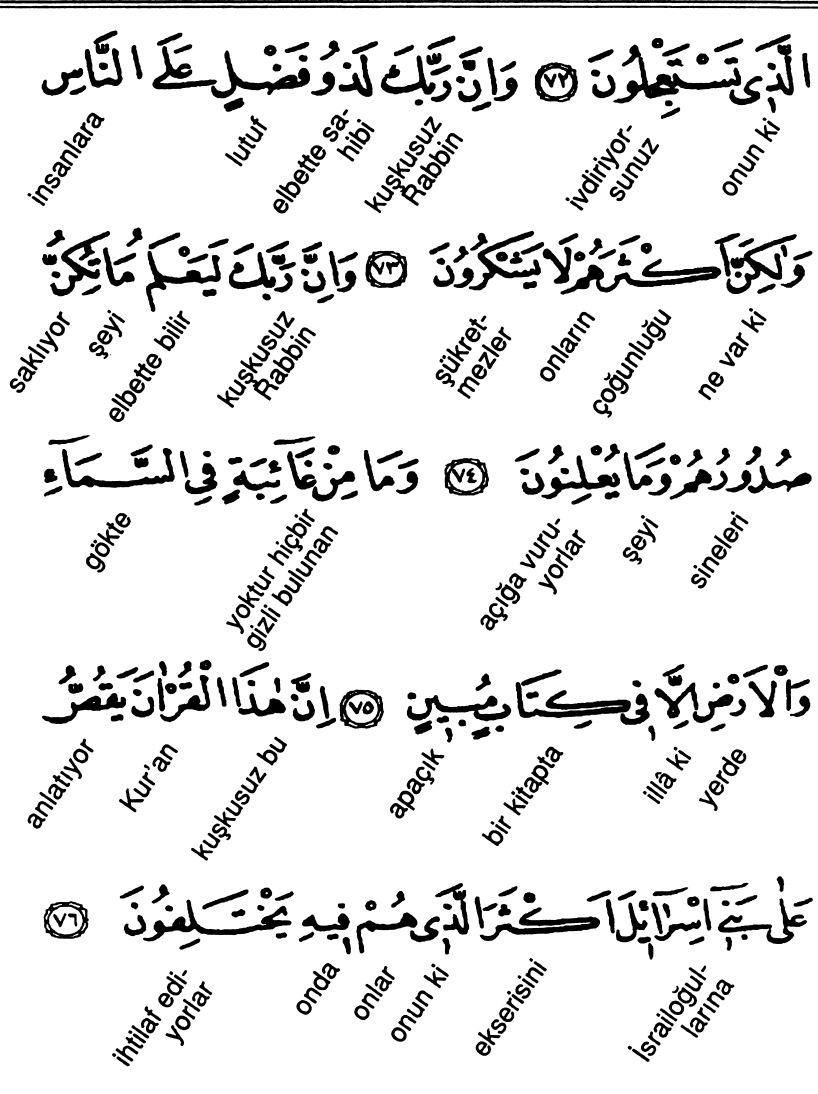

Meâl/72: De ki: 'O ivdirip durduğunuz şeyin bir bölümünün sizin ardınıza düşmüş olması muhtemeldir.'

Meâl/73: "Kuşkusuz Rabbin insanlara karşı lutuf sahibidir, ne var ki onların çoğunluğu şükretmezler."

Meâl/74: "Kuşkusuz Rabbin, onların sinelerinin saklayacağını ve açığa vuracaklarını pekala bilir."

Meâl/75: "Gökte ve yerde hiçbir gayb yoktur ki apaçık bir Kitap'ta olmasın."

Meâl/76: "Kuşkusuz bu Kur'an, İsrailoğullarına, onların hakkında ihtilaf edegeldiklerinin ekserisini anlatmaktadır."

وَإِنَّهُۥ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُم بِحُكْمِهِۦ ۚ وَهُوَ

O hükmünü aralarında yerine getirir kuşkusuz Rabbin inananlara bir rahmet elbette bir kılavuz kuşkusuz o

ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾ فَتَوَكَّلْ عَلَى ٱللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى ٱلْحَقِّ ٱلْمُبِينِ ﴿٧٩﴾ إِنَّكَ

çok bilendir çok güçlüdür artık dayan Allah'a kuşkusuz sen hak üzerinde apaçık kuşkusuz sen

لَا تُسْمِعُ ٱلْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ ٱلصُّمَّ ٱلدُّعَآءَ إِذَا وَلَّوْا۟ مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

ölülere duyurmazsın çağrıyı sağırlara kaçtıklarında arka dönenler işittirmezsin

وَمَآ أَنتَ بِهَٰدِى ٱلْعُمْىِ عَن ضَلَٰلَتِهِمْ ۖ إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا فَهُم

değil sen kılavuzu körlerin sapıklıklarından duyurmazsın ancak o kimseye inanıyor âyetlerimize ki onlar

مُّسْلِمُونَ ﴿٨١﴾ وَإِذَا وَقَعَ ٱلْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ

müslümanlar gerçekleştiğinde o söz aleyhlerinde onlar için çıkarırız bir debelenen yerden

Meâl/77: "Kuşkusuz o/Kur'an inananlara elbette bir kılavuz, bir rahmettir."
Meâl/78: "Kuşkusuz Rabbin aralarında hükmünü yerine getirir. O, çok güçlüdür, çok bilendir."
Meâl/79: "Artık Allah'a dayan. Kuşkusuz sen apaçık hak üzerindesin."
Meâl/80: "Kuşkusuz sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp kaçtıklarında sağırlara duyuramazsın."
Meâl/81: "Sen, sapıklıklarından ayırmak için körlere kılavuz değilsin. Sen ancak âyetlerimize inanan kimselere duyurursun. Ki onlar müslümanlardır."

تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

kesin inanmıyorlar | âyetlerimize | idiler | cidden insanlar | onlara | konuşur

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ

artık onlar | âyetlerimizi | tekzip ediyorlar | o kimselerden bir bölük | ümmetten | her | toplarız | günde

يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا

onları | oysa kavramamıştınız | âyetlerimi | tekzip mi ettiniz | buyurur | geldiklerinde | sonunda | sürülürler

عِلْمًا أَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا

zulmettiler | o şeyle | aleyhlerinde | o söz | gerçekleşti | yapıyorsunuz | idiniz | aceba ne o'i | bilgice

فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ

onda | dinlenmeleri için | geceyi | yaptık | cidden biz | görmediler mi | konuşmazlar | artık onlar

Meâl/82: "O söz aleyhlerinde gerçekleştiğinde kendileri için yerden bir Dâbbe/debelenen çıkarırız da onlara, gerçekten insanların âyetlerimize kesin şekilde inanmayageldiklerini söyler!"

Meâl/83: "Her ümmetten âyetlerimizi yalanlayanlardan bir bölüğü toplayacağımız günde artık onlar sürülürler."

Meâl/84: "Sonunda (hesap yerine) geldiklerinde (Allah): 'Kendilerini bilgice kavramadığınız halde âyetlerimi mi yalanladınız? Aceba o yapıp durduğunuz ne idi?' buyurur."

Meâl/85: "Zulmettikleri için o söz/azap hükmü aleyhlerinde gerçekleşmiştir. Artık onlar konuşmazlar."

1- Celaleyn, II, 80.

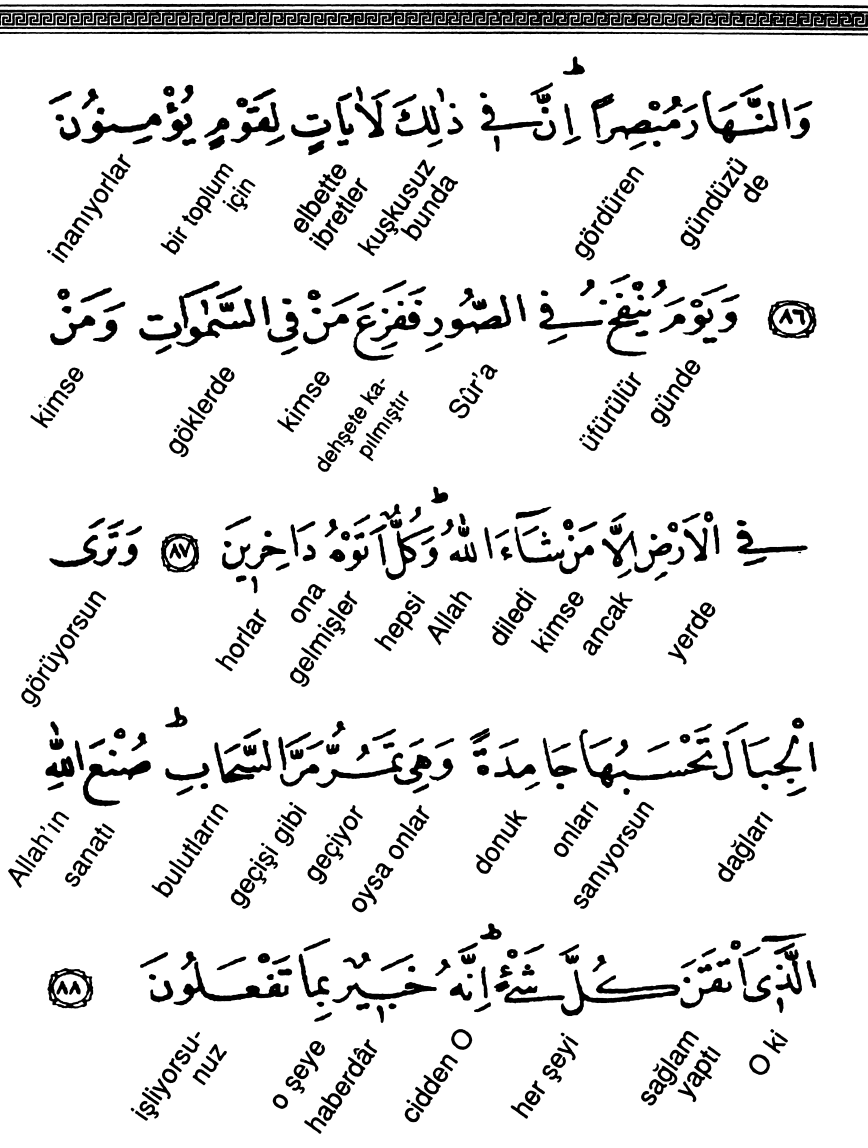

Meâl/86: "Kendisinde dinlenmeleri için geceyi, (çalışmaları için de) gündüzü gördüren olarak yaratmamızı görmediler mi? Kuşkusuz bunda inanan bir toplum için elbette ibretler vardır."

Meâl/87: "Sûr'a üfürüldüğü günde -Allah'ın diledikleri dışında- göklerdeki kimseler, yerdeki kimseler dehşete kapılmıştır, hepsi hor bir halde O'na gelmişlerdir."

Meâl/88: "Dağları görüyor, onları donuk sanıyorsun. Oysa onlar, bulutların geçişi gibi geçmektedir. Her şeyi sağlam yapmış olan Allah'ın sanatıdır. Gerçekten O, işleyip durduklarınızdan haberdârdır."

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيْرٌ مِّنْهَا ۖ وَهُم مِّن فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ ءَامِنُونَ ﴿٨٩﴾

güvende-dirler | o gün | korkudan | onlar | ondan daha ha-yırlısı | ona | iyilikle | gelirse | kim

وَمَن جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِى النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا

ancak | cezalandırı-lır mısınız | ateşte | yüzleri | sürtülür | kötülükle | gelirse | kim

مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَآ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلْبَلْدَةِ ٱلَّذِى

O Zât ki | beldenin | bu | Rabbine | kulluk yap-mama | emrolundum | ancak | yapıyorsu-nuz | o şey idiniz

حَرَّمَهَا وَلَهُۥ كُلُّ شَىْءٍ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

müslüman-lardan | olmamla | emrolundum | her şey | O'nun | orasını muhterem yaptı

وَأَنْ أَتْلُوَا۟ ٱلْقُرْءَانَ ۖ فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن ضَلَّ

sapıtırsa | kim | kendisi için | yola gelir | ancak | yola gelirse | artık kim | Kur'an'ı | okumamla da

Meâl/89: "Kim iyilikle gelirse ona, ondan daha hayırlısı vardır. Onlar o gün korkudan güvendedirler."

Meâl/90: "Kim kötülükle gelirse yüzleri ateşte sürtülür. Siz yapıp durduklarınızdan başkasıyla cezalandırılır mısınız?"

Meâl/91: "Ben ancak bu beldenin Rabbine kulluk yapmamla emrolundum. Ki O, burasını muhterem/saygın yapmıştır. Her şey O'nundur. Müslümanlardan olmamla da emrolundum."

فَقُلْ إِنَّمَآ أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ ٱلْبَلْدَةِ ٱلَّذِى حَرَّمَهَا وَلَهُۥ كُلُّ شَىْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾ وَأَنْ أَتْلُوَا۟ ٱلْقُرْءَانَ ۖ فَمَنِ ٱهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِى لِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَن ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُنذِرِينَ ﴿٩٢﴾ وَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ

de ki ben ancak uyarıcılardan Allah'a hamdolsun gösterecek size

ءَايَٰتِهِۦ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

âyetlerini tanıyacaksınız onları değil Rabbin gafil o şeyden yapıyorsunuz

Meâl/92: Kur'an'ı okumamla da (emrolundum). Artık kim yola gelirse ancak kendisi için yola geliyordur. Kim saparsa de ki: 'Ben ancak uyarıcılardanım.'

Meâl/93: De ki: 'Allah'a hamdolsun Size âyetlerini gösterecek de onları tanıyacaksınız. Rabbin, yapmakta olduklarınızdan gafil/habersiz değildir.'

KASAS SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

طسم ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ نَتْلُو عَلَيْكَ مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ

Tâ. Sîn. Mîm. / işte şunlar / âyetleri / o Kitab'ın / apaçık / sana okuyacağız / Musa'nın haberinden / Firavun'un

بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا

gerçekle / bir topluma / inanıyorlar / cidden Firavun / ululandı / o yerde / yaptı / halkını

شِيَعًا يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِّنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ ۚ

fırkalar / güçsüzleştiriyor / bir grubu / onlardan / boğazlıyor / oğullarını / sağ bırakıyordu / kadınlarını

إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾ وَنُرِيدُ أَن نَّمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا

gerçekten o / idi / bozguncularından / istiyoruz / lutufta bulunmamızı / o kimselere / ezildiler

Meâl/1: "Tâ. Sîn. Mîm."
Meâl/2: "İşte şunlar o apaçık Kitab'ın âyetleridir."
Meâl/3: "İnanan bir toplum için Musa ile Firavun'un haberinden bazılarını sana gerçek olarak okuyacağız."
Meâl/4: "Cidden Firavun o yerde[2] ululandı[3], halkını fırkalara ayırdı. İçlerinden bir grubu ezerek oğullarını boğazlıyor, kadınlarını ise sağ bırakıyordu. Gerçekten o, bozgunculardandı."

1- Mekke'de indirilen sûrelerdendir. İndirilişte 49., tertipte 28. sıradadır. 88 ayet, 1141 kelime, 8500 harftir.
2- Mısır ülkesinde (Kurtubi, el-Cami, XIII, 284).
3- zorbalık yaptı/kendini büyük görüp tanrılık iddia etti/emri altındakiler üzerinde egemenlik kurdu (a.g.e.a.y.).

فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

mirasçılar onları kılmamızı önderler kendilerini yapmamızı o yerde

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا

ikisinin ordularına Haman'a Firavun'a göstermemizi o yerde onlara kudret vermemizi

مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ

Musanın anasına vahyettik korkuyorlar idiler şeyi onlardan

أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ

denize onu hemen at hesabına korktuğunda onu diye emzir

وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

peygamberlerden onu yapanlar sana onu geri getirenler cidden biz üzülme korkma

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ﴿٧﴾

bir keder bir düşman kendilerine olması için Firavun'un ailesi onu derken yitik aldı

Meâl/5: "Biz ise o yerde ezilenlere lutufta bulunmamızı, kendilerini önderler yapmamızı ve onları (Firavun'un mülkünün) mirasçıları kılmamazı irade buyuruyorduk."
Meâl/6: "O yerde kendilerine güç/hâkimiyet vermemizi, Firavun ile Haman'a ve ordularına onlardan[4] korkup durdukları şeyi göstermemizi (istiyorduk)."
Meâl/7: "Musa'nın annesine: 'Onu emzir, kendisi için endişelendiğinde hemen onu denize bırak, korkma, üzülme. Cidden biz onu sana geri getirenleriz, onu peygamberlerden yapanlarız' diye vahyettik."

4- ezdikleri o insanlardan.

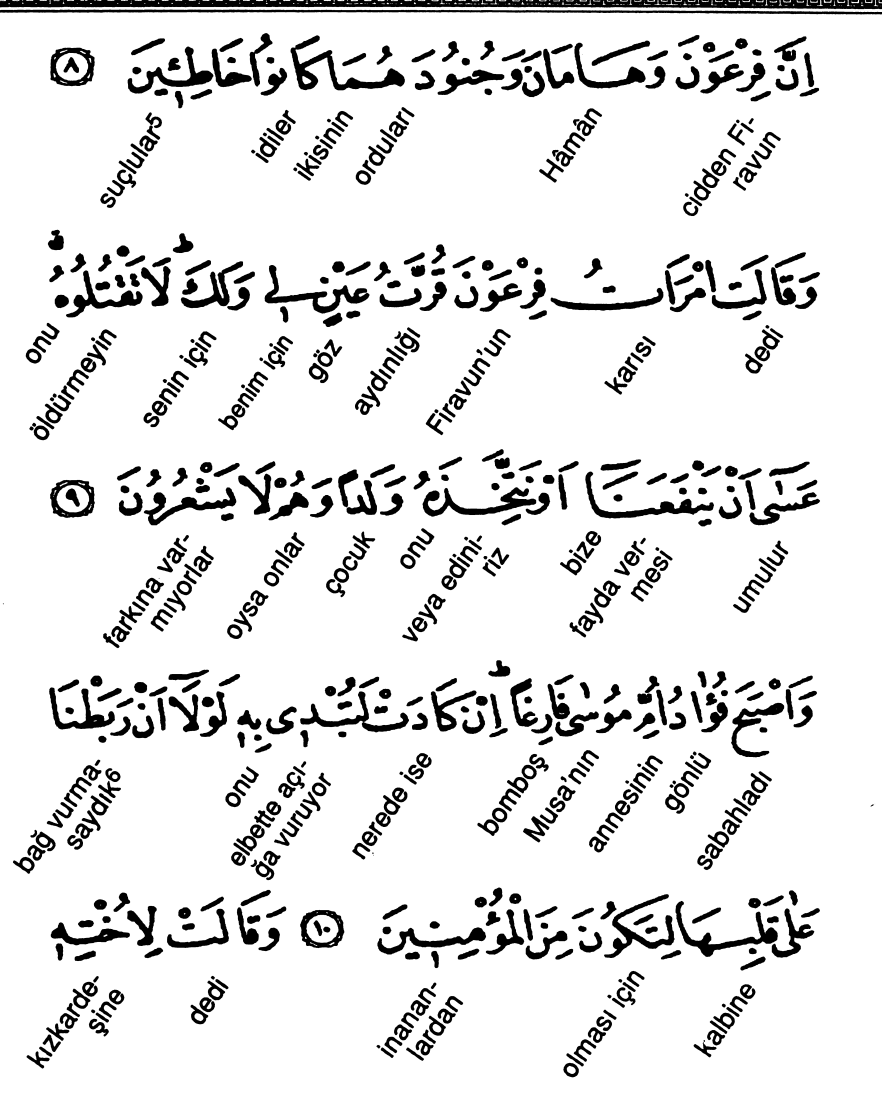

Meâl/8: "Derken Firavun'un ailesi onu yitik olarak aldı. Ki sonuçta kendileri için bir düşman, bir hüzün sebebi olsun! Hakikaten Firavun ile Hâmân ve bu ikisinin orduları suçlulardı."

Meâl/9: "Firavun'un hanımı: 'Bana ve sana göz aydınlığı/göz bebeği Onu öldürmeyin, bize fayda vermesi umulur veya onu evlât ediniriz.' dedi. Oysa onlar işin farkında değillerdi."

Meâl/10: "Musa'nın annesinin kalbi bomboş sabahladı. Eğer inananlardan olması için (kadının) kalbine sabır ilham etmeseydik nerede ise gerçekten onu açığa vuruyordu!"

5- ısyankârlar, müşrikler, günahkârlardı (Kurtubi, el-Cami, XIII, 253.) / 'Hâtiîn' lafzı hatadan değil, hatîeden'dir. Çünkü hatada 'muhtiîn' denilir (E. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3719).

6- kalbine sabır ilham etmeseydik (Kurtubi, el-Cami, XIII, 256).

قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِۦ عَن جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

izle onu — gözledi — onu — uzaktan — onlar — farkına varmıyorlar

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ

haram kılmıştık — ona — süt emziren kadınları — önceden — (kız) dedi — kılavuzluk edeyim mi — size

عَلَىٰٓ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُۥ لَكُمْ وَهُمْ لَهُۥ نَٰصِحُونَ ﴿١٢﴾

halkına — bir ev — üstlenecekler — onu — sizin için — onlar — onun için — öğütçüler

فَرَدَدْنَٰهُ إِلَىٰٓ أُمِّهِۦ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ

böylece geri döndürdük — onu — anasına — aydın olması için — gözü — üzülmemesi için — bilmesi için

أَنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

kuşkusuz vadi — Allah'ın — bir gerçektir — ama — çoğunluğu — onların — bilmiyorlar

Meâl/11: "(Annesi Musa'nın) kızkardeşine: 'Onu izle' dedi. O da onlar farkına varmadan onu uzaktan gözetledi."

Meâl/12: "Daha önceden ona, süt emziren kadınları haram kılmıştık/engellemiştik[7]. (Hemşiresi yaklaştı ve): 'Size onun bakımını hesabınıza üstlenecek, kendileri ona öğütçü olacak bir ev halkını göstereyim mi?' dedi."

Meâl/13: "Böylece onu anasına, gözünün aydın olması için, üzülmemesi için ve Allah'ın va'dinin hak olduğunu bilmesi için geri döndürdük. Ama onların çoğu bilmezler."

7- Bunun için hiçbir emzikçinin memesini emmiyordu (tefsirler).

Meâl/14: "Musa erginliğine erip dengelenince/kıvamını bulunca kendisine hüküm ve ilim verdik. Güzellik sergileyenleri işte böyle ödüllendiririz."

Meâl/15: "Musa, halkının habersiz olduğu bir sırada o şehre girdi. Derken orada birbiriyle dövüşen iki adam gördü. Bu kendi tarafından/İsrailoğullarından, şu da düşmanından. Kendi tarafından olan düşmanından olana karşı kendisinden yardım istedi. Bunun üzerine Musa adamın göğsüne bir yumruk indirip işini bitirdi/öldürdü. (Bunun üzerine): 'Bu, şeytanın işinden, gerçekten o, saptıran apaçık bir düşmandır!' dedi."

1- peygamberlik (Nesefi, III, 229) / peygamberlikten önce hikmet/dinde kavrayış (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 258).

2- Firavun'un ikametgâhının bulunduğu şehre (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 259).

3- a.g.e.a.c.s, 261.

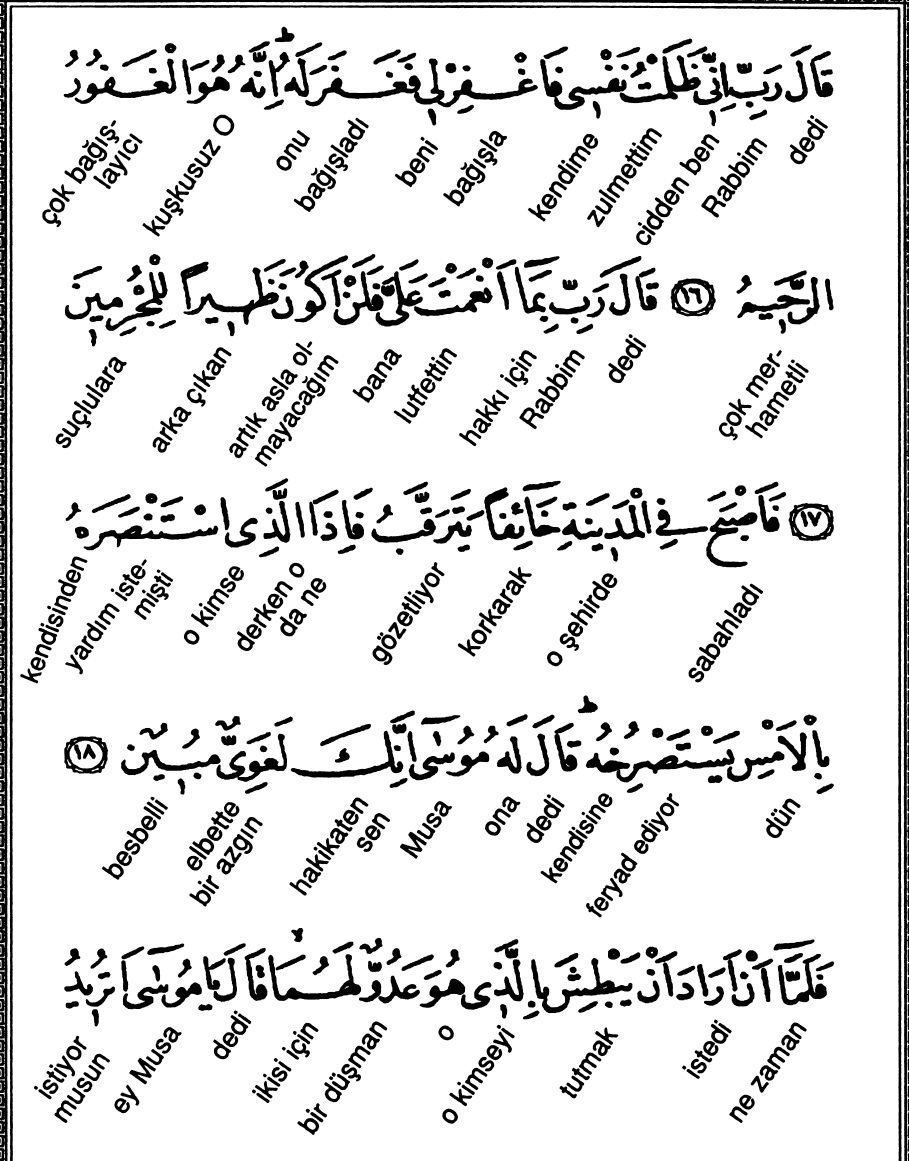

Meâl/16: "Dedi: 'Ya Rabbi! Cidden ben kendime zulmettim, beni bağışla.' (Allah da) onu bağışladı. Kuşkusuz O, çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir."

Meâl/17: Dedi: 'Rabbim! Bana lutfettiğin şeyler hakkı için artık asla suçlulara arka çıkan olmayacağım!'

Meâl/18: "Şehirde korku içinde (ve çevreyi) gözetleyerek sabahladı. Derken o da ne, dün kendisinden yardım istemiş olan kişi feryad ederek kendisini yardıma çağırıyor! Musa ona: 'Hakikaten sen, cidden besbelli bir azgınsın!' dedi."

أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ

olmanı sadece istemiyor-sun dün bir canı öldürdün gibi şey beni öldürmeni

جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾ وَجَاءَ رَجُلٌ

bir adam geldi düzeltici-lerden olmanı istemiyor-sun yeryüzünde bir zorba

مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ

seninle il-gili görüşüyor-lar doğrusu ile-ri gelenler ey Musa dedi koşuyor şehrin öbür ucun-dan

لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾ فَخَرَجَ مِنْهَا

oradan ve çıktı öğütçüler den senin için hakika-ten ben haydi çık seni öldürsünler diye

خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

zâlimler o toplum-dan kurtar beni Rabbim dedi gözetleye-rek korkarak

Meâl/19: "Musa, ikisinin de düşmanı olan adamı tutmak isteyince (adam): 'Ey Musa! Dün bir cana kıydığın gibi beni de mi öldürmek istiyorsun? Yeryüzünde bir zorba olmaktan başka amaç gütmüyorsun! Islahat yapanlardan/insanların aralarını bulanlardan olmanı istemiyorsun!' dedi."

Meâl/20: "Şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi ve: 'Musa, doğrusu ileri gelenler seni öldürmeleri için hakkında görüşme yapıyorlar, haydi çık[4]. Hakikaten ben senin iyiliğini isteyenlerdenim' dedi."

Meâl/21: "Bunun üzerine korku içinde (ve çevreyi) gözetleyerek oradan çıktı. 'Rabbim! Beni o zâlimler toplumundan kurtar' dedi."

4- git, burayı terket.

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَآءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّيٓ أَن يَهْدِيَنِي سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ

yolun / düzüne / beni / erdirmesi / Rabbimin / umulur / dedi / Medyen / tarafına / yönelince

وَلَمَّا وَرَدَ مَآءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِّنَ ٱلنَّاسِ يَسْقُونَ ﴿٢٣﴾

suluyorlar / insanlardan / bir cemaat / üzerinde / buldu / Medyen / suyuna / vardı / ne zaman

وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ ٱمْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۖ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا ۖ قَالَتَا

dediler / ne işiniz / dedi / engelliyorlar / iki kadın / berisinden onların / buldu/gördü

لَا نَسْقِى حَتَّىٰ يُصْدِرَ ٱلرِّعَآءُ ۖ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٤﴾

pek büyük / bir ihtiyar / babamız / çobanlar / dönünceye / değin / suvarmayız

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰٓ إِلَى ٱلظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّى لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَىَّ

bana / indirdin / o şey için / doğrusu ben / Rabbim / dedi / gölgeye / çekildi / sonra / o ikisi için / hemen suvardı

Meâl/22: "Medyen tarafına yönelince: 'Rabbimin beni düz yola iletmesi umulur' dedi."

Meâl/23: "Medyen suyuna varınca suyun başında bir grup insan buldu, hayvanlarını suluyorlardı. Onların berilerinde de iki kadın gördü, hayvanlarını, (başkalarınınkine karışmasın diye) engelliyorlardı. (Musa): 'Derdiniz ne?' dedi. 'Çobanlar dönünceye değin hayvanlarımızı suvarmayız, babamız da pek yaşlı' dediler."

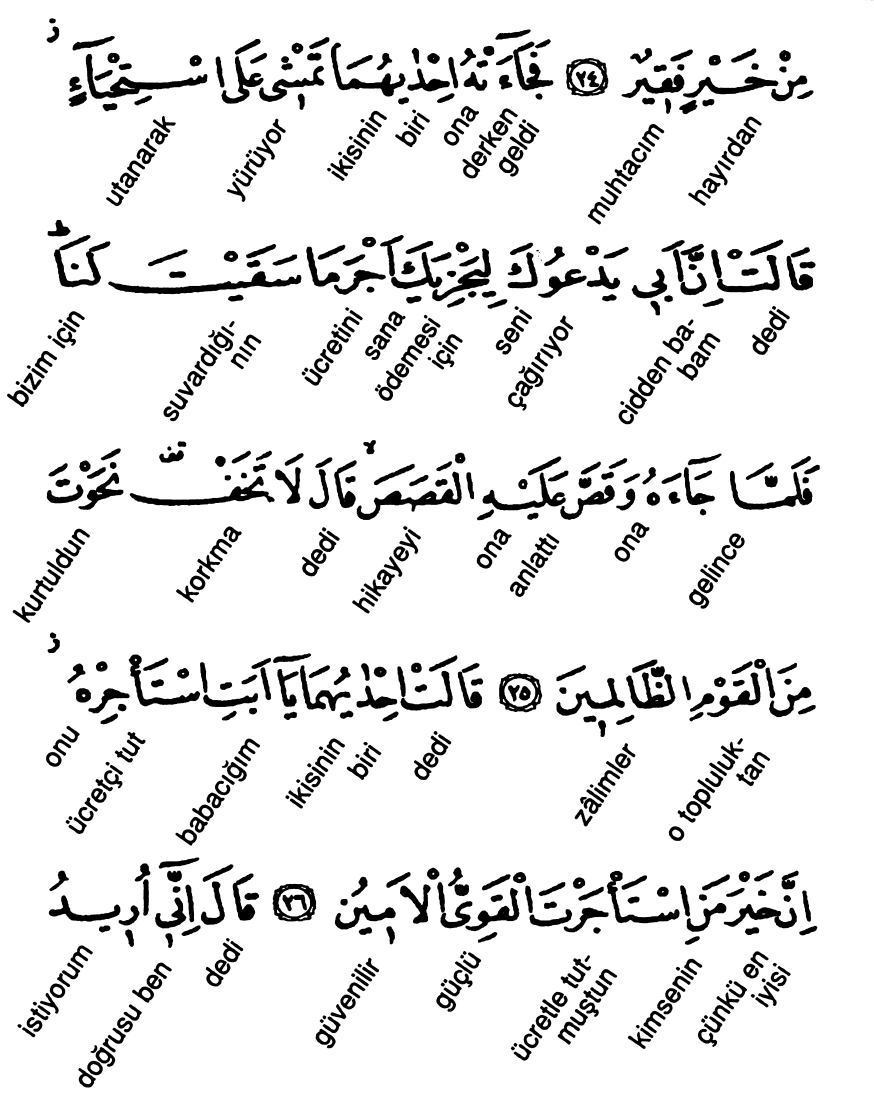
مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾ فَجَآءَتْهُ إِحْدَىٰهُمَا تَمْشِي عَلَى ٱسْتِحْيَآءٍ
hayırdan muhtacım dedi geldi derken ona biri ikisinin yürüyor utanarak
قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا
bizim için suvardığının ücretini sana ödemesi için seni çağırıyor cidden babam dedi
فَلَمَّا جَآءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ ٱلْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ
kurtuldun korkma dedi hikayeyi ona anlattı ona gelince
مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَتْ إِحْدَىٰهُمَا يَٰٓأَبَتِ ٱسْتَـْٔجِرْهُ
onu ücretçi tut babacığım ikisinin biri dedi zâlimler o topluluktan
إِنَّ خَيْرَ مَنِ ٱسْتَـْٔجَرْتَ ٱلْقَوِيُّ ٱلْأَمِينُ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّيٓ أُرِيدُ
istiyorum doğrusu ben dedi güvenilir güçlü ücretle tutmuştun kimsenin çünkü en iyisi

Meâl/24: "(Musa) ikisi için (hayvanlarını) suvardı, sonra gölgeye çekildi ve: 'Rabbim, doğrusu ben, indirdiğin hayırdan[1] ötürü muhtacım!' dedi."

Meâl/25: "Derken o iki kadından biri utana utana yürüyerek kendisine geldi ve: 'Babam sana, bizim için hayvanlarımızı sulamanın ücretini ödemek üzere seni çağırıyor' dedi. Musa ona geldi, kendisine hikayeyi anlatınca o: 'Korkma! O zalimler topluluğundan kurtuldun' dedi."

Meâl/26: "O ikinin (kadının) biri: 'Babacığım onu ücretçi tut, gerçekten ücretle tuttuklarının en iyisi, güçlü, güvenilir' dedi."

1- başıma gelenlerden ötürü muhtaç düştüm.

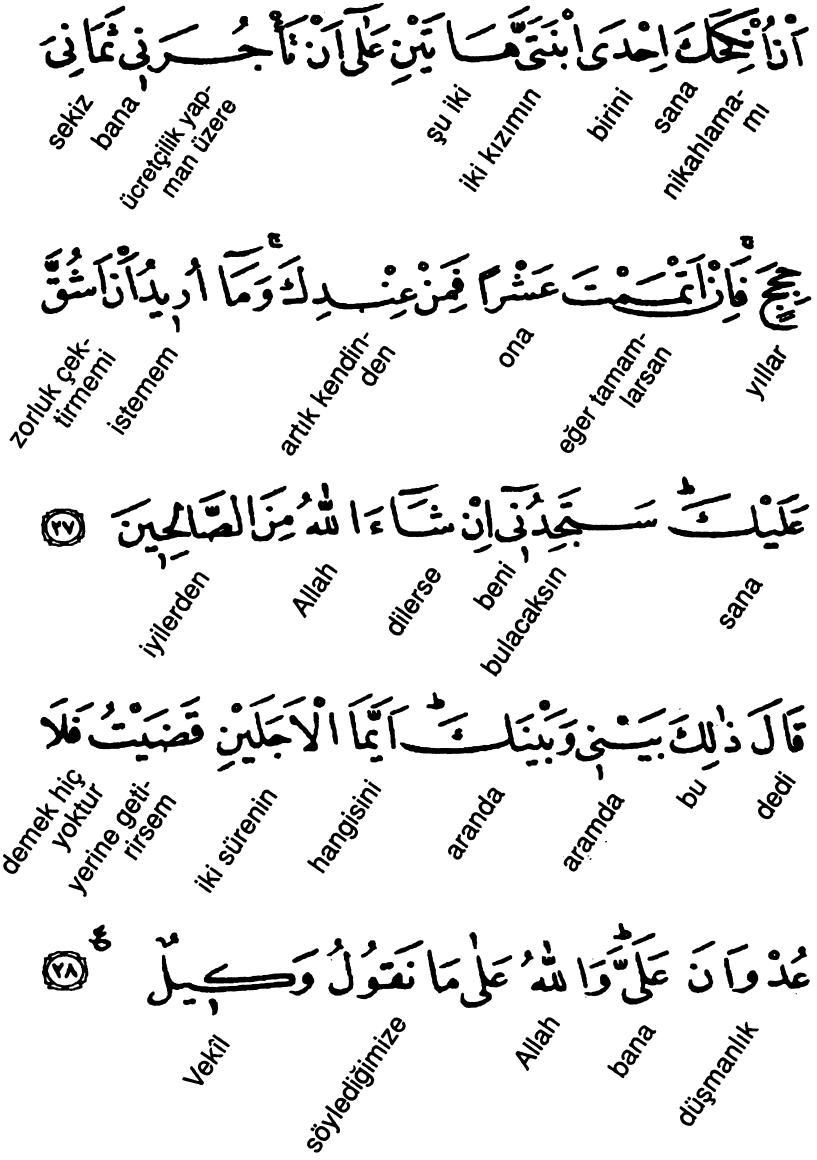

Meâl/27: "(O ihtiyar): 'Şu iki kızımdan birini, bana sekiz yıl ücretçilik yapman üzere sana nikahlamak istiyorum; eğer on yıla tamamlarsan artık o kendindendir. Sana güçlük çıkarmak istemem, inşallah beni iyilerden bulacaksın.' dedi."

Meâl/28: "(Musa): 'Bu, seninle aramdadır, İki sürenin hangisini yerine getirirsem demek ki bana karşı hiçbir husumet yoktur. Allah söylediğimize Vekîl'dir.' dedi."

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِن جَانِبِ

yanından hissetti ailesiyle yürüdü o süreyi Musa yerine getirdi ne zaman

الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم

size getiririm belki bir ateş hissettim cidden ben durun ailesine dedi bir ateş Tûr'un

مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَلَمَّا

ne zaman ısınırsınız belki siz o ateşten veya bir kor bir haber ondan

أَتَاهَا نُودِيَ مِن شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ

mübarek yerde sağ vâdinin kıyısından seslenildi geldi ona

مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يَا مُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

âlemlerin Rabbi Allah Benim cidden Ben diye ey Musa ağaçtan

Meâl/29: "Musa o süreyi yerine getirip ailesiyle yola çıkınca Tûr tarafından bir ateş hissetti ve ailesine: 'Durun, doğrusu ben bir ateş hissettim, belki size ondan bir haber veya o ateşten bir kor getiririm de umulur ki siz ısınırsınız.' dedi."

Meâl/30: "Ona gelince, mübarek yerdeki vâdinin sağ kıyısından ağaçtan seslenildi: 'Ey Musa! Hakikaten Benim Ben! Âlemlerin Rabbi Allah!"

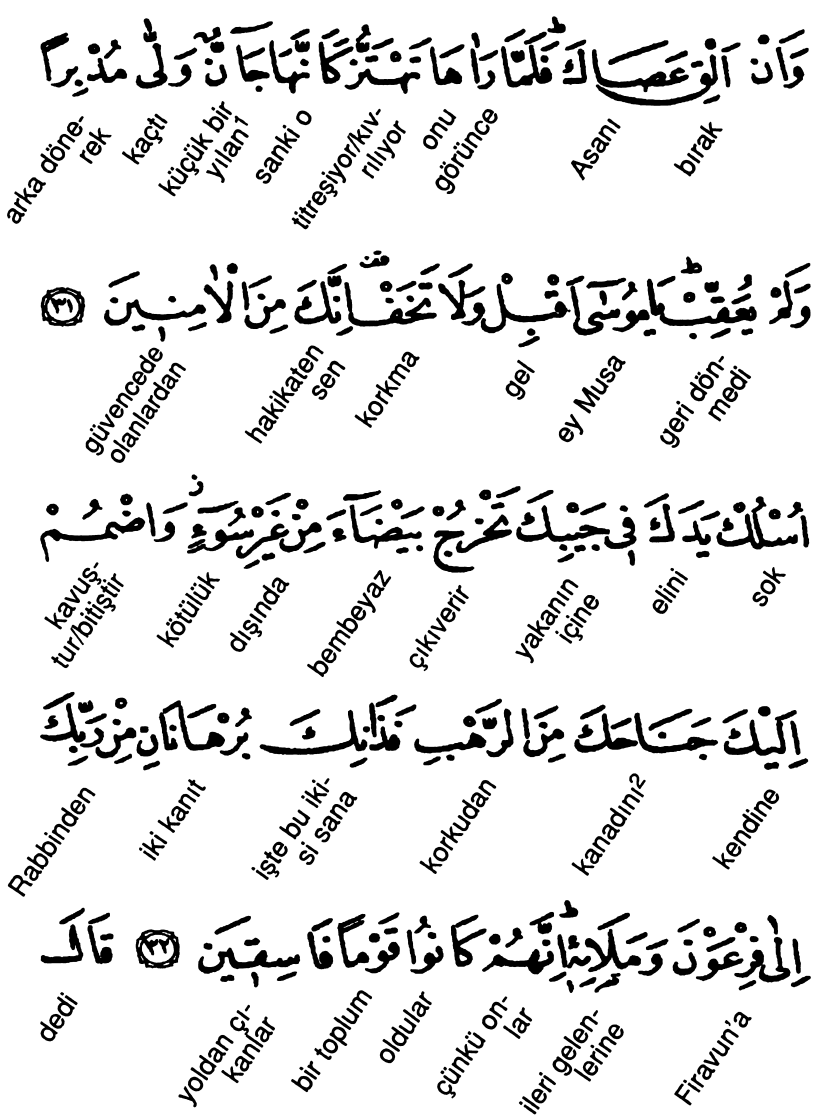

Meâl/31: 'Asanı bırak.' derken Musa onu, küçük/çevik bir yılan gibi kıvranır görünce arkasını dönüp kaçtı, geri dönmedi. 'Ey Musa gel! Korkma! Hakikaten sen güvencede olanlardansın!'

Meâl/32: "Elini yakanın içine/koynuna sok, âfetsiz/kusursuz bembeyaz çıkıverir. Korkudan (açılmış) kollarını da kendine kavuştur. İşte bu ikisi Firavun ve ileri gelenlerine karşı Rabbinden sana iki kanıt. Gerçekten onlar yoldan çıkan bir toplum oldular."

1- Bkz. Neml, âyet, 10.

2- kanattan maksat iki kolu.

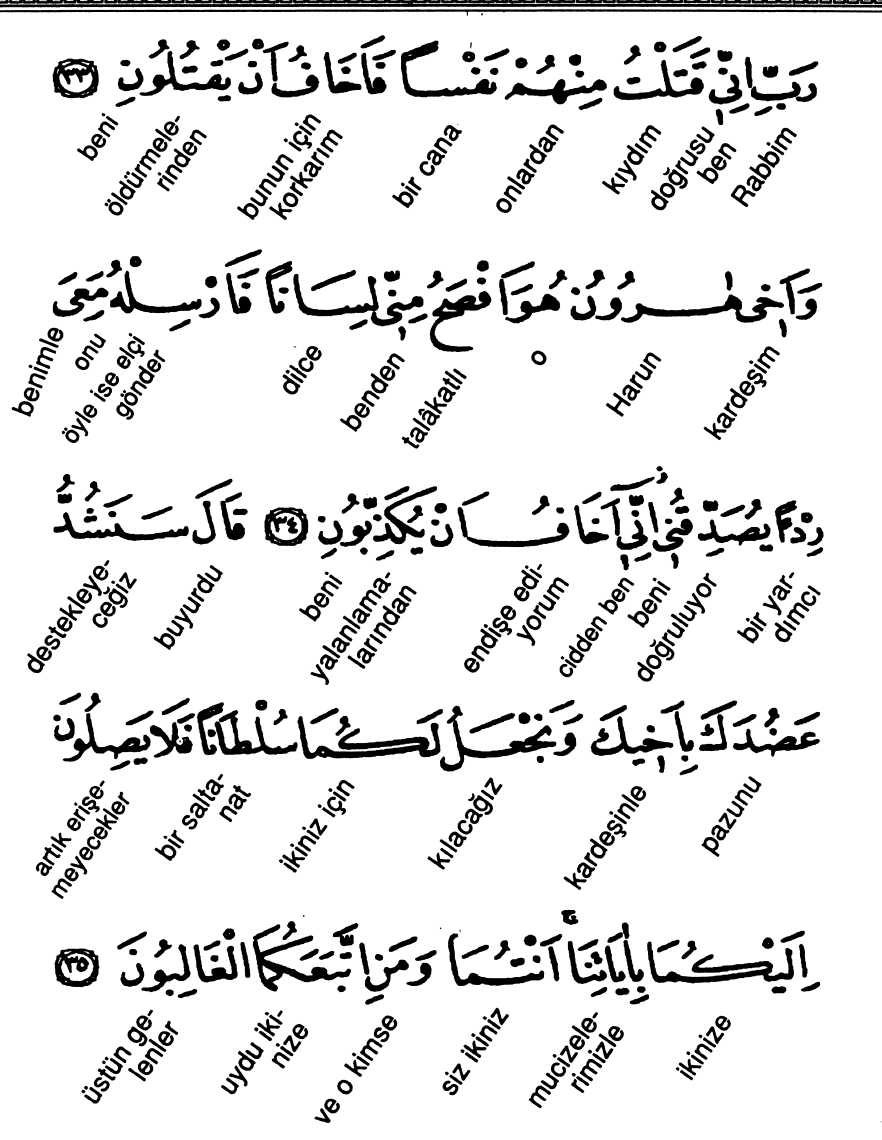

Meâl/33: Dedi: 'Rabbim! Doğrusu ben onlardan bir cana kıydım, bunun için beni öldürmelerinden korkarım.

Meâl/34: Kardeşim Harun, o dilce/konuşma yönünden benden talâkatlıdır, bunun için onu da beni doğrulayan bir yardımcı olarak maiyyetimde elçilikle görevlendir. Hakikaten ben beni tekzip etmelerinden endişe ediyorum.'

Meâl/35: Buyurdu: 'Pazunu kardeşinle destekleyeceğiz. İkinize öyle bir saltanat/hakimiyet/güç vereceğiz ki artık ikinize ulaşamayacaklar! İkiniz ve ikinize uyanlar mucizelerimiz sayesinde[3] üstün gelenler olacaksınız.'

3- Hem 'ileykuma'da vakfın caiz olması hem de 'cim' secavendinin özelliği dikkate alınarak bu karşılık verilmiştir (bkz.Kurtubi, el-Cami,XIII, 287) S.G.

Meâl/36: Musa kendilerine apaçık mucizelermizle gelince dediler: 'Bu, sadece uydurulmuş bir büyü! İlk atalarımız arasında bunu duymadık.'

Meâl/37: Musa dedi: 'Rabbim, O'nun katından kimin hidâyeti getirdiğini ve yurdun hayırlı sonunun kimin olacağını daha iyi bilendir. Gerçek şu ki, zâlimler iflâh olmaz!'

1- 'akibet' lafzı ile lam edatının birlikte kullanılması dikkate alınmıştır (bkz. E. H. Yazır, H. D. K. D. V. 3734).

فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَل لِّي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطَّلِعُ

tırmanırım / belki ben / bir kule / benim için / hemen yap / çamurun üzerinde / ey Haman / benim için / haydi bir ocak yak

إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾ وَاسْتَكْبَرَ

büyüklük tasladı / yalancılar-dan / onu / elbette sanı-yorum / kesinlikle ben / Musanın / tanrısına

هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا

bize / cidden on-lar sandılar / haksızca / yeryüzünde / ve orduları / o

لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ

denize / attık kendi-lerini / ordularını / onu yakaladık / döndürülme-yecekler

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

o zâlimlerin / sonu / oldu / nasıl / bak

Meâl/38: Firavun dedi: 'Ey ileri gelenler! Sizin için benim dışımda hiçbir tanrı bilmedim. Ey Haman haydi çamur üzerinde benim için bir ocak yak, hemen benim için bir kule yap, belki ben Musa'nın ilâhına tırmanırım, cidden ben elbette onu yalancılardan sanıyorum.'

Meâl/39: "O ve orduları yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladı ve gerçekten bize döndürülmeyeceklerini sandılar."

Meâl/40: "Onu ve ordularını yakalayıp kendilerini denize attık. Bak nasıl oldu o zâlimlerin sonu."

وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ

kıyamet günü ise | ateşe | çağırıyorlar | önderler | kıldık onları

لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۖ

bir lanet | bu dünyada | onlara tabi kıldık | yardım edilmeyecekler

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُم مِّنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى

Musa'ya | verdik andolsun gerçekten | çirkinleştirilmişlerden | onlar | oysa kıyamet günü

الْكِتَابَ مِن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ

ilk | kuşakları | helâk ettik | o şeyin | sonrası | o Kitab'ı

بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

öğüt alırlar | belki onlar | bir rahmet | bir hidâyet | insanlara | basîretler[2] olarak

Meâl/41: "Onları ateşe çağıran önderler yaptık. Kıyamet günü ise yardım edilmeyecekler."

Meâl/42: "Bu dünyada peşlerine lanet taktık. Kıyamet günü ise onlar çirkinleştirilmişlerdendir."

Meâl/43: "Andolsun gerçekten Musa'ya -ilk kuşakları helâk etmemizden sonra- insanlar için kalpleri aydınlatan nurlar, bir hidâyet, bir rahmet olmak üzere o Kitab'ı verdik ki, belki onlar öğüt alırlar."

2- Kalpleri aydınlatan nurlar olarak (Celaleyn II, 87).

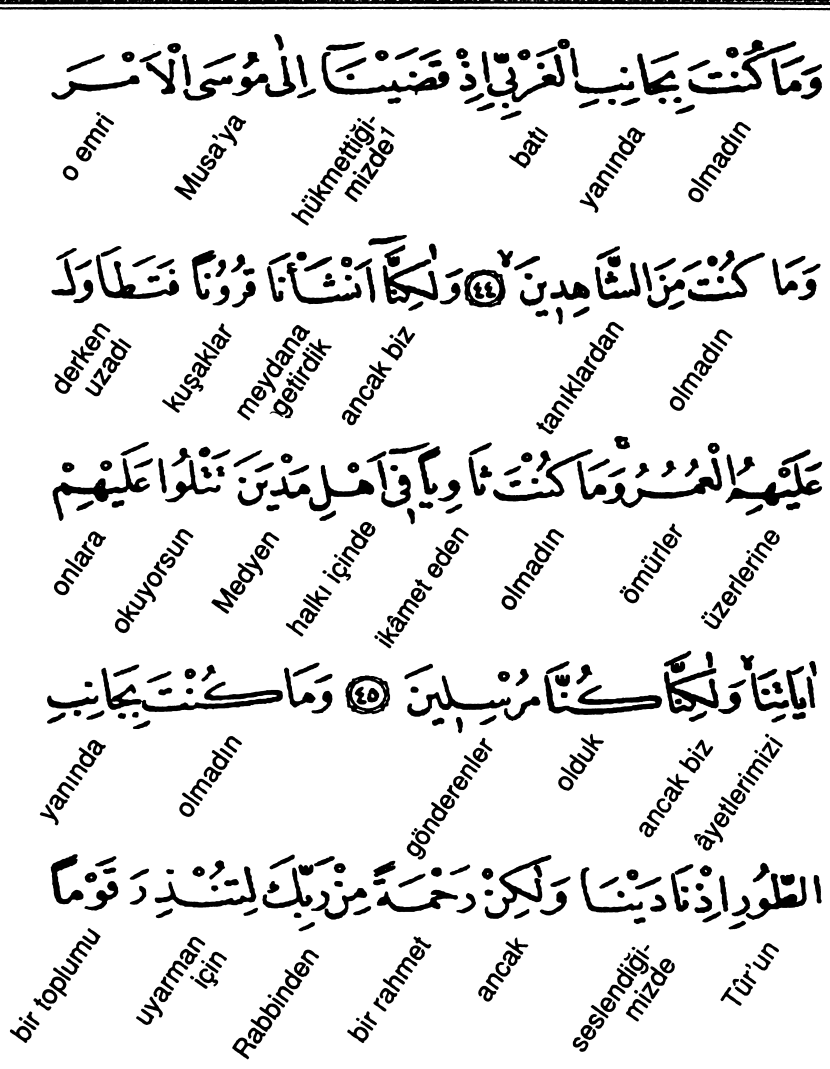

Meâl/44: "Musa'ya o emri vahyettiğimizde sen batı tarafında değildin, tanıklardan/orada bulunanlardan da değildin."

Meâl/45: "Ancak biz nice kuşaklar meydana getirdik de üzerlerinde ömürler uzadı da uzadı[2]. Bir de sen, Medyen halkı arasında oturmadın (ki onlardan öğrendiklerini) kendilerine (Mekkelilere) okuyor olasın! Ne var ki biz peygamber gönderenler olduk!"

1- Vahyettiğimizde (Celaleyn, II, 86) / kendisini emir ve yasaklarımızla yükümlü kıldığımızda... (Kurtubil, el-Cami, XIII, 291).

2- üzerlerinden uzun yıllar geçti.

مَآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْلَآ

olmasaydı | öğüt alırlar | belki onlar | senden önce | hiçbir uyarıcı | gelmedi onlara

أَن تُصِيبَهُم مُّصِيبَةٌۢ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا۟ رَبَّنَا

Rabbimiz | diyorlar | elleri | önceden gönderdi | sebebiyle o şey | bir musibet | onlara isabet etmesi

لَوْلَآ أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ وَنَكُونَ

olurduk | âyetlerine | uyardık | bir peygamber | bize | göndermiş olsaydın

مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَآءَهُمُ ٱلْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا۟

dediler | katımızdan | hak | geldi onlara | ne zaman | inananlardan

لَوْلَآ أُوتِىَ مِثْلَ مَآ أُوتِىَ مُوسَىٰٓ ۚ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أُوتِىَ

verilmişti | o şeyi | peki inkar etmemişler miydi | Musa'ya | verildi | o şeyin | gibisi | verilmeli değil miydi

Meâl/46: "(Musa'ya) seslendiğimizde de Tûr'un yanında değildin. Ancak, sen önce kendilerine hiçbir uyarıcı gelmemiş bulunan bir toplumu uyarman için Rabbinden bir rahmet (olmak üzere gönderildin) ki belki onlar öğüt alırlar."

Meâl/47: "Ellerinin önceden gönderdikleri yüzünden başlarına bir felaket gelip de: 'Rabbimiz! Bize bir peygamber göndermiş olsaydın hemen uyardık âyetlerine, olurduk inananlardan' diyecek olmasalardı!"

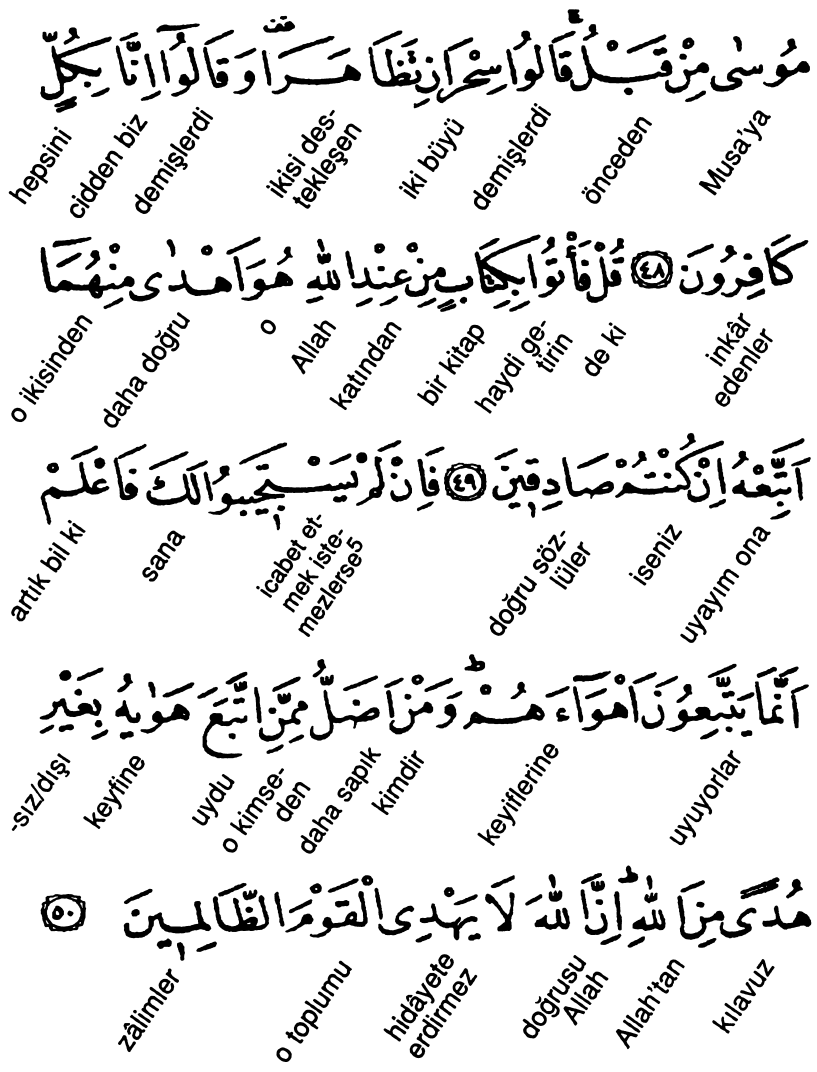

Meâl/48: Kendilerine katımızdan hak gelince: 'Musa'ya verilmiş olanın benzeri ona da verilmeli değil miydi?' dediler. Peki ya daha önce Musa'ya verilmiş olanı inkâr etmemişler miydi? 'İki büyü! İkisi destekleşmiş!' demişlerdi. Yine demişlerdi 'Cidden biz, hepsini inkâr edenleriz!'

Meâl/49: De ki: 'Eğer doğru sözlüler iseniz, Allah katından[3] bu ikisinden[4] daha doğru bir kitap getirin ona uyayım.'

Meâl/50: "Eğer teklifi kabule yanaşmazlarsa artık bil ki onlar ancak keyiflerine uyuyorlar. Allah'tan bir kılavuz olmadan, sırf kendi keyfine uyandan daha sapık kimdir? Doğrusu Allah, o zâlimler toplumunu hidâyete erdirmez."

3- gönderilmiş bulunan/onun katından olduğu iddia edilen. S.G.
4- Musa'ya indirilmiş Kitap ile Kur'an'dan.
5- teklifini kabule yanaşmazlarsa.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ

kendilerine verdik / onlar ki / öğüt alırlar / belki onlar / sözü / onlar için / bitiştirdik / andolsun gerçekten

الْكِتَابَ مِن قَبْلِهِ هُم بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا

iman ettik / derler / karşılarında / okunduğunda / inanırlar / buna / onlar / öncesinden / Kitab'ı

بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أُولَٰئِكَ

işte bunlar / müslüman-lar / öncesin-den / idik / doğrusu biz / Rabbimiz-den / haktır / kuşkusuz o / ona

يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ

kötülüğü / güzellikle / savarlar / sabrettiler / sebebiyle o şey / iki kere / mükâfatla-rına / nail kılınır-lar

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ

ondan / yüz çevirir-ler / boş sözü / işittiklerinde / harcıyorlar / onları rızıklandır-dık / o şeyden

Meâl/51: "Andolsun gerçekten onlar için sözü bitiştirdik ki belki onlar öğüt alırlar."
Meâl/52: "Ondan/Kur'an'dan önce kendilerine Kitab'ı verdiklerimiz, onlar ona inanırlar."
Meâl/53: "Kendilerine (Kur'an) okunduğunda: 'Ona inandık, kuşkusuz o, Rabbimizden gelmiş bir haktır. Doğrusu biz ondan önce de müslümanlardık.' derler."
Meâl/54: "İşte onlar, sabrettikleri, kötülüğü güzellikle savuyor oldukları ve kendilerine verdiğimiz rızıktan harcama yapıp durdukları için ödüllerine iki kere mazhar kılınırlar."

وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي

aramayız size selam işleriniz size işlerimiz bize derler

الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي

hidâyete erdirir Allah ancak sevdin o kimseyi hidâyete erdiremezsin kuşkusuz sen cahilleri

مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَىٰ

doğru yola uyarsak dediler hidâyete erecekleri daha iyi bilen O diliyor o kimseyi

مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا ۚ أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ

oraya toplanıyor güvenli saygın onlar için mekan kılmadık mı toprağımızdan kapılırız maiyyetinde

ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

bilmiyorlar onların çoğunluğu ama katımızdan rızık olarak her şeyin meyveleri

Meâl/55: "Boş sözü duyduklarında ondan yüz çevirirler ve: 'Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz de size. Selâm size[1]! Cahilleri aramayız.' derler."

Meâl/56: "Kuşkusuz sen, sevdiğini doğru yola iletemezsin. Sadece Allah dilediğini hidâyete erdirir. O hidâyete erecekleri daha iyi bilendir."

Meâl/57: "Dediler: 'Senin maiyyetinde doğru yolu tutarsak toprağımızdan çekilip koparılırız[2]'. Peki, katımızdan bir rızık olarak her şeyin ürünlerinin kendisine toplanıp devşirildiği (bir yeri) onlar için güvenli, saygın bir mekân yapmadık mı? Ama onların çoğunluğu bilmiyorlar."

1- Allah selamet versin haydi işinize, bizden size zarar gelmez (Kurtubi, el-Cami, XIII, 299).

2- Yerimizden-yurdumuzdan ediliriz.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍۭ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا ۖ فَتِلْكَ

işte şunlar | yaşantısında | nimetle azgınlaştı | kent | helâk ettik | nice

مَسَٰكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَن مِّنۢ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ وَكُنَّا

olduk | pek az | sadece | onların | sonrasından | oturulmadı | meskenleri

نَحْنُ ٱلْوَٰرِثِينَ ﴿٥٨﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ

yerleşim birimleri | helâk eden | Rabbin | olmadı | vârisler | biz

حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِىٓ أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَٰتِنَا ۚ

âyetlerimizi | kendilerine | okuyor | bir elçi | oraların anasına | göndermesine | değin

وَمَا كُنَّا مُهْلِكِى ٱلْقُرَىٰٓ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَٰلِمُونَ ﴿٥٩﴾

zâlimler | halkı | illâ ki yerleşim birimlerini | helâk edenler | olmadık

Meâl/58: "Yaşantısı içinde nimetle azgınlaşmış nice kenti helâk ettik! İşte şunlar meskenleri! Onlardan sonra -pek az bir süre dışında- meskûn olmadılar! Biz olduk vârisler!"

Meâl/59: "Rabbin yerleşim birimlerini, oraların anakentinde kendilerine âyetlerimizi okuyan bir elçi gönderinceye değin helâk eden olmamıştır. Biz, halkı zâlim olanlar dışında yerleşim birimlerini helâk edenler olmadık."

وَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ

süslü dünya hayatının geçimi herhangi bir şey verildiğiniz

وَمَا عِندَ ٱللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾ أَفَمَن وَعَدْنَٰهُ وَعْدًا

bir söz ona söz verdik kimse mi aklınızı işletmiyor musunuz daha kalıcı daha hayırlı Allah oysa katındaki

حَسَنًا فَهُوَ لَٰقِيهِ كَمَن مَّتَّعْنَٰهُ مَتَٰعَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ثُمَّ

sonra dünya hayatının geçimini ona geçim verdik gibi o kimse ona kavuşan artık o güzel

هُوَ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ مِنَ ٱلْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِىَ

ortaklarım nerede der onlara seslenir günde getirilmişlerden kıyamet günü o

ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾ قَالَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ ٱلْقَوْلُ رَبَّنَا

Rabbimiz söz aleyhlerinde hak oldu o kimseler dedi sanıyorsunuz idiniz onlar ki

Meâl/60: "Size verilen herhangi bir şey dünya hayatının geçimi ve süsüdür. Oysa Allah katındaki hem daha hayırlı hem daha süreklidir. Aklınızı işletmiyor musunuz?"

Meâl/61: "Şimdi, kendisine güzel bir sözle söz verdiğimiz ve kendisi ona kavuşacak bulunan kimse; kendisine dünya hayatının geçimiyle nimetlendirdiğimiz, sonra da kendisi, kıyamet günü huzura celbedilecekler arasında yer alacak kimse gibi midir?"

Meâl/62: O gün, kendilerine seslenip buyurur: 'Ortaklarım olduklarını zannettikleriniz nerede?'

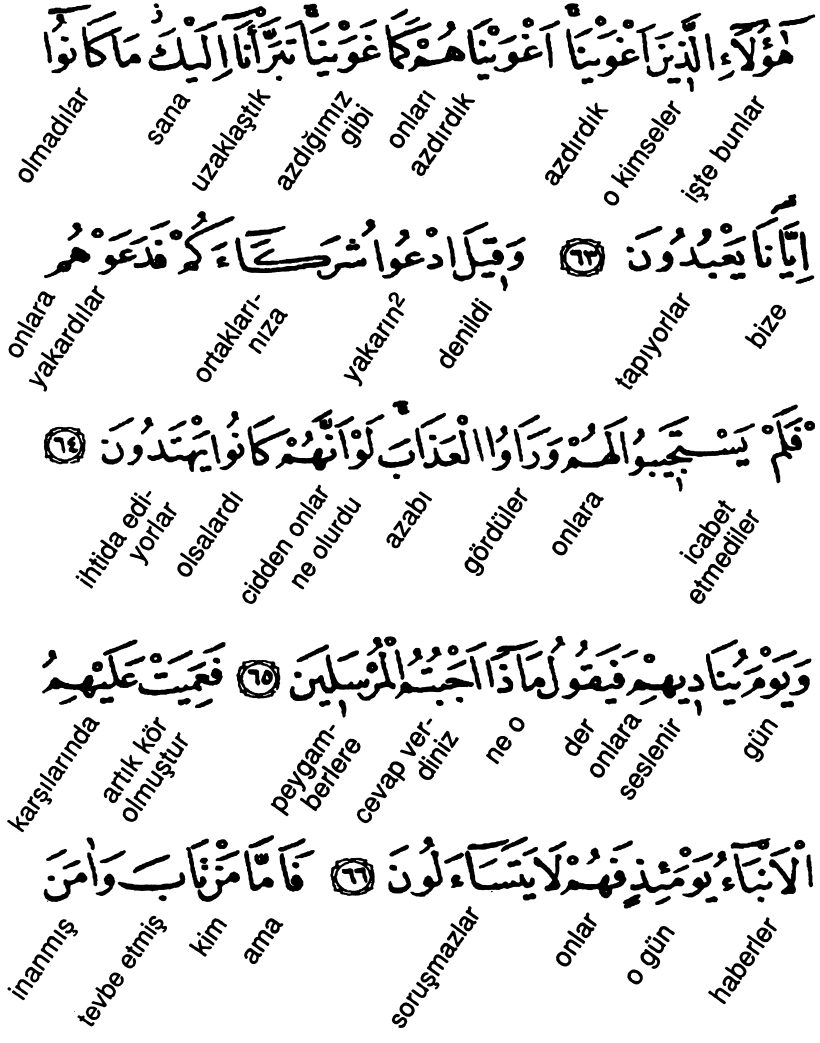

Meâl/63: "Aleyhlerinde hüküm hak olanlar: 'Rabbimiz! İşte bunlar azdırdıklarımız! Kendimiz azdığımız gibi onları da azdırdık. Sana teberri ettik[1]. Bize tapmıyorlardı.' der."
Meâl/64: "Denilir: 'Ortaklarınıza yakarın!' Hemen onlara yakarırlar. Ama kendilerine icabet etmezler. Ve azabı da görmüşlerdir. Ne olurdu cidden onlar ihtida etmiş olsalardı!"
Meâl/65: "O gün kendilerine seslenir ve: 'Peygamberlere ne cevap verdiniz?' der."
Meâl/66: "Artık o gün karşılarında haberler, deliller gizlenmiştir[3]. Onlar birbirlerine de soramazlar."

1- Onlardan uzaklaşıp sana yöneldik.
2- Dünyada kendilerine taptığınız tanrılarınızdan yardım isteyin (Kurtubi, el-Cami, XIII, 304).
3- Kurtubi, el-Cami, XIII, 304.

وَعَمِلَ صَٰلِحًا فَعَسَىٰٓ أَن يَكُونَ مِنَ ٱلْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾ وَرَبُّكَ يَخْلُقُ

yaratır Rabbin murada erenlerden olması umulur yararlı olanı yapmış

مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ ٱلْخِيَرَةُ ۚ سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَتَعَٰلَىٰ

pek yüce-dir Allah münezzeh-tir seçim onlar için olmadı şeçer diliyor o şeyi

عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا

o şeyi göğüsleri saklıyor o şeyi bilir Rabbin ortak koşu-yorlar o şeyden

يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾ وَهُوَ ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۖ لَهُ ٱلْحَمْدُ فِى ٱلْأُولَىٰ

ilkte hamd sırf O'nun O ancak hiçbir tanrı yoktur Allah O açığa vu-ruyorlar

وَٱلْءَاخِرَةِ ۖ وَلَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

döndürüle-ceksiniz yalnız O'na hüküm sadece O'nun âhirette

Meâl/67: "Ama kim tevbe edip inanmış ve yararlı olanı yapmışsa onun murada erenlerden olması umulur."

Meâl/68: "Rabbin dilediğini yaratır ve seçer. Onlar için seçim hakkı yoktur. Allah, ortak koşageldiklerinden münezzehtir, pek yücedir."

Meâl/69: "Rabbin, göğüslerinin sakladığını da açığa vurduklarını da bilir."

Meâl/70: "O, Allah'tır! O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. İlkte[4] de âhirette de hamd sırf O'nadır. Hüküm de sadece O'nundur ve yalnız O'na döndürüleceksiniz."

4- dünyada (tefsirler) S.G.

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ

kıyamet değin gü- nüne sürekli geceyi üzerinize Allah eğer yapar- sa gördünüz mü? de ki

مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ يَأْتِيكُم بِضِيَآءٍ ۖ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾ قُلْ أَرَءَيْتُمْ

ne dersiniz de ki işitmiyor musunuz bir ışık getirir size Allah başka bir tanrı kim

إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلنَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ مَنْ إِلَٰهٌ

bir tanrı kimdir kıyamet değin gü- nüne sürekli gündüzü üzerinize Allah eğer yapar- sa

غَيْرُ ٱللَّهِ يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

görmüyor musunuz onda dinleniyor- sunuz geceyi getiriyor size Allah'tan başka

وَمِن رَّحْمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا۟

isteyesiniz onda dinlenesiniz gündüzü geceyi sizin için yaptı rahmetinden

Meâl/71: De ki: 'Ne dersiniz? Eğer Allah üzerinize geceyi kıyamet gününe kadar sürdürürse Allah'tan başka size ışık getirecek tanrı kimdir? İşitmiyor musunuz?'

Meâl/72: De ki: 'Ne dersiniz? Eğer Allah üzerinize gündüzü kıyamet gününe değin sürekli kılarsa size, içinde dinleneceğiniz geceyi Allah'tan başka getirecek tanrı kimdir? Görmüyor musunuz?'

1- ne dersiniz

مِن فَضْلِهِۦ وَلِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ

seslenir onlara | günde | şükredersiniz | belki siz | lutfundan

فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَآءِىَ ٱلَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾ وَنَزَعْنَا

çıkardık | sanıyorsunuz | idiniz | onlar ki | ortaklarım | nerede | der

مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا۟ بُرْهَٰنَكُمْ فَعَلِمُوٓا۟

bildiler | kesin kanıtınızı | getirin | ve dedik | bir tanık | her ümmetten

أَنَّ ٱلْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

uyduruyorlar | o şey idiler | kendilerinden | kayboldu | Allah'ın | kuşkusuz gerçek

إِنَّ قَٰرُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ وَءَاتَيْنَٰهُ مِنَ ٱلْكُنُوزِ

hazinelerden | ona vermiştik | karşılarında | azmıştı | Musa'nın | kavminden | idi | kuşkusuz Karun

Meâl/73: "Rahmeti gereği, sizin için geceyi ve gündüzü yaptı ki gecede dinlenesiniz, (gündüz de) O'nun lutfundan isteyesiniz. Belki siz şükredersiniz."

Meâl/74: "O gün, kendilerine seslenip: 'Ortaklarım olduklarını sandıklarınız nerede?' buyurur."

Meâl/75: "Her ümmetten bir tanık çıkarmışız ve: 'Kesin kanıtınızı getirin' demişizdir. İşte o zaman kuşkusuz gerçeğin Allah için olduğunu bilmişler ve uyduragеldikleri şeyler kendilerinden kaybolmuştur."

مَآ إِنَّ مَفَاتِحَهُۥ لَتَنُوٓأُ بِٱلْعُصْبَةِ أُو۟لِى ٱلْقُوَّةِ إِذْ قَالَ

hani demişti | güç | sahipleri | bir topluluğa | çöktürüyor-du2 | cidden anah-tarları | o şeyi

لَهُۥ قَوْمُهُۥ لَا تَفْرَحْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

şımarıkları | sevmez | doğrusu Al-lah | şımarma | kavmi | ona

وَٱبْتَغِ فِيمَآ ءَاتَىٰكَ ٱللَّهُ ٱلدَّارَ ٱلْـَٔاخِرَةَ ۖ وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ

payını | unutma | âhiret | yurdunu | Allah | verdi sana | o şeyde | iste

مِنَ ٱلدُّنْيَا ۖ وَأَحْسِن كَمَآ أَحْسَنَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ ۖ وَلَا تَبْغِ

arzulama | sana | Allah | iyilik yaptı | gibi o şey | iyilik yap | dünyadan

ٱلْفَسَادَ فِى ٱلْأَرْضِ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

bozguncu-ları | sevmez | kuşkusuz Allah | yeryüzünde | bozguncu-luğu

Meâl/76: Kuşkusuz Karun, Musa'nın kavmindendi, onlara karşı azmıştı. Kendisine öyle hazineler vermiştik ki anahtarları(nın ağırlıkları) güçlü bir grubu çöktürüyordu. Bir zaman kavmi kendisine şöyle demişti: 'Şımarma! Doğrusu Allah şımarıkları sevmez.

Meâl/77: Allah'ın sana verdiği içinde âhiret yurdunu iste, dünyadan payını unutma, Allah sana ihsanda bulunduğu gibi sen de iyilik yap. Yeryüzünde bozgunculuğu arzulama. Kuşkusuz Allah, o bozguncuları sevmez.'

2- eğiyordu/bellerini büküyordu.

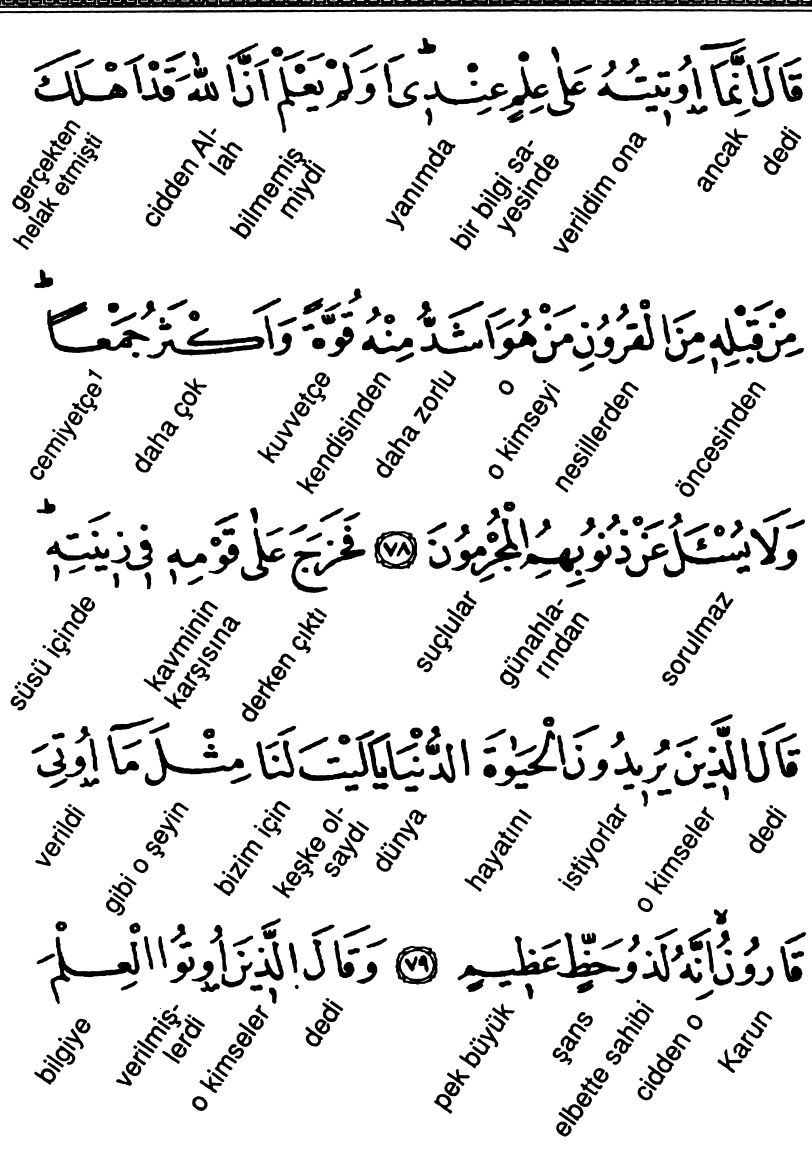

Meâl/78: "(Karun) dedi: 'Ben ona[2] sırf bendeki bir bilgi sayesinde mazhar kılındım.' Peki bilmedi mi ki gerçekten Allah ondan önceki kuşaklardan, kuvvetçe kendisinden daha zorlu, taraftarca daha çok kimseleri cidden helak etmişti. Suçlular, günahlarından sorulmaz."

Meâl/79: "Derken (Karun) süsü/ihtişamı içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını arzulayanlar: 'Keşke, Karun'a verilenin benzeri bize de verilmiş olsaydı! Gerçekten o, pek büyük bir şans sahibi!' dediler."

1- Mal toplama yönünden/taraftarca (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 316).

2- Bu servete.

وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلَقَّاهَا

kavuşturulmaz ona | yararlı olanı | yaptı | iman etti | o kimse için | daha hayırlı | Allah'ın | karşılığı | yazık size

إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ

onun için | olmadı | yere | konağını | onu | sonunda geçirdik | sabredenler | ancak

مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُ مِن دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

engelleyenlerden | olmadı | Allah'a | karşı | ona yardım edi-yorlar | bir cemaat

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ

Allah | vay be[3] | diyorlar | dün | yerini | arzulamış-lardı | o kimseler | oldu

يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَن مَّنَّ

lutfetmiş olmasaydı | kısıyor | kullarından | diliyor | o kimseye | rızkı | seriyor

Meâl/80: Kendilerine bilgi verilmiş olanlar ise: 'Yazık size! İnanıp yararlı iş yapan için Allah'ın karşılığı daha iyidir. Ona da sadece sabredenler kavuşturulur.' dediler."

Meâl/81: "Sonunda onu ve konağını yere geçirdik. Kendisine Allah'a karşı yardım edecek bir cemaatı yoktu. (Kendisi de başına gelen felaketi) engelleyebileceklerden de olmadı."

3- Ş. H. Yazır, H. D. K. D. V, 3754,/Kurtubi-el-Cami, XIII, 318.

اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۖ وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

kafirler — iflah olmuyor — vay be demek — bizi — elbette batırmıştı — bize — Allah

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا

ululuk — istemiyorlar — o kimseler için — kılarız onu — ahiret — yurdu — işte

فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾ مَنْ جَاءَ

gelirse — kim — sakınanların — güzel sonuç — bozgunculuk yapmak — yok — yeryüzünde

بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۖ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى

cezalandırılmaz — kötülükle — gelirse — kim — ondan — daha hayırlı — artık ona — iyilikle

الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

yapıyorlar — idiler — o şeye — sadece — kötülükleri — yaptılar — o kimseler

Meâl/82: Dün onun yerinde olmayı temenni etmiş bulunanlar sabahleyin şöyle diyorlardı: 'Vay be! Demek ki Allah, kullarından dilediğine rızkı bol veriyor (dilediğine de) kısıyor. Allah bize lutufta bulunmuş olmasaydı elbette bizi de batırmıştı. Vay be! Demek ki kafirler iflah olmuyormuş!'

Meâl/83: "İşte ahiret yurdu! Onu yeryüzünde ululanmak ve bozgunculuk amacı gütmeyen kimselere veririz. Güzel sonuç takva sahiplerinindir."

Meâl/84: "Kim iyilikle gelirse ona ondan daha iyisi vardır. Kim de kötülükle gelirse; kötülükleri yapmış olanlar yapageldikleri dışında (fazla bir ceza ile) cezalandırılmazlar."

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ ۚ قُل رَّبِّي

Rabbim de ki | dönülecek yere | elbette dön-düren seni | Kur'an'ı | sana | farz kıldı | kuşkusuz O Zât ki

أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾ وَمَا كُنتَ

olmadın | apaçık | sapıklıkta | ve o kimseyi | hidayeti | getirdi | o kimseyi | en iyi bilen

تَرْجُو أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ

Rabbinden | bir rahmet | ancak | o Kitab | sana | bırakılmasını | umuyorsun

فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ

Allah'ın âyetlerin-den | seni sakın çevir-mesinler | o kafirlere | arka çıkan | öyle ise sa-kın olma

بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ ۖ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ

sakın olma | Rabbine | çağır | sana | indirildi | o zaman ki | sonra

Meâl/85: Kuşkusuz sana Kur'an'ı farz kılan elbette seni, döndürülecek yere döndürendir. De ki: 'Rabbim, kimin hidâyeti getirdiğini kimin de apaçık bir sapıklık içinde bulunduğunu en iyi bilendir!'

Meâl/86: O Kitab'ın sana bırakılacağını ummuyordun. Ancak Rabbinden bir rahmet olarak (kalbine bırakılmıştır). Öyle ise sakın o kafirlere arka çıkan olma!

مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۘ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ

O ancak hiç yoktur tanrı başka bir tanrıya Allah ile çağırma o müşriklerden

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۚ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

döndürüleceksiniz ancak O'na hüküm sadece O'nun yüzü dışında helak olan her şey

Meâl/87: "Sakın seni, Allah'ın âyetlerinden -onlar sana indirildikten sonra- çevirmesinler. Rabbine çağır. Sakın o müşriklerden olma!"

Meâl/88: "Allah'ın yanında bir başka tanrıya çağırma. Hiçbir tanrı yoktur sadece O! O'nun yüzü/zatı dışında her şey helak olacak! Hüküm yalnız O'nundur! Ancak O'na döndürüleceksiniz."

ANKEBÛT SÛRESİ[1]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوٓا أَنْ يَقُولُوٓا ءَامَنَّا وَهُمْ

Elif. Lâm. Mîm[2] | insanlar sandı mı | bırakılacaklarını | demeleriyle | inandık | onlar

لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ

sınanmayacaklar | andolsun gerçekten | sınadık | o kimseleri | öncelerinden | elbette, mutlaka bilecek | Allah

الَّذِينَ صَدَقُوا۟ وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَٰذِبِينَ ﴿٣﴾ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ

o kimseleri | doğru söylediler | kesinkes, mutlaka bilecek | yalancıları | yoksa | sandı mı | o kimseler

Meâl/1: "Elif. Lâm. Mîm."

Meâl/2: "İnsanlar: 'İnandık' demeleriyle bırakılacaklarını, kendilerinin sınanmayacaklarını mı sandılar?!"

Meâl/3: "Andolsun gerçekten kendilerinden öncekileri sınamıştık. Allah, elbette, mutlaka doğru söylemiş olanları bilecek, kesinlikle, mutlaka yalancıları da bilecek!"

1- Mekke'de indirilen sûrelerdendir. Tamamının Medine'de indirilmiş olduğunu söyleyenler de vardır. Hz. Ali (hicret sırasında) Mekke ile Medine arasında indirildiğini belirtmiştir. (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 323). İsmini 41. âyette geçen ve örümcek anlamına gelen 'el-ankebût'tan alır. 69 âyet, 875 kelime, 4211 harftir.

2- Bkz. Bakara, ilk âyet.

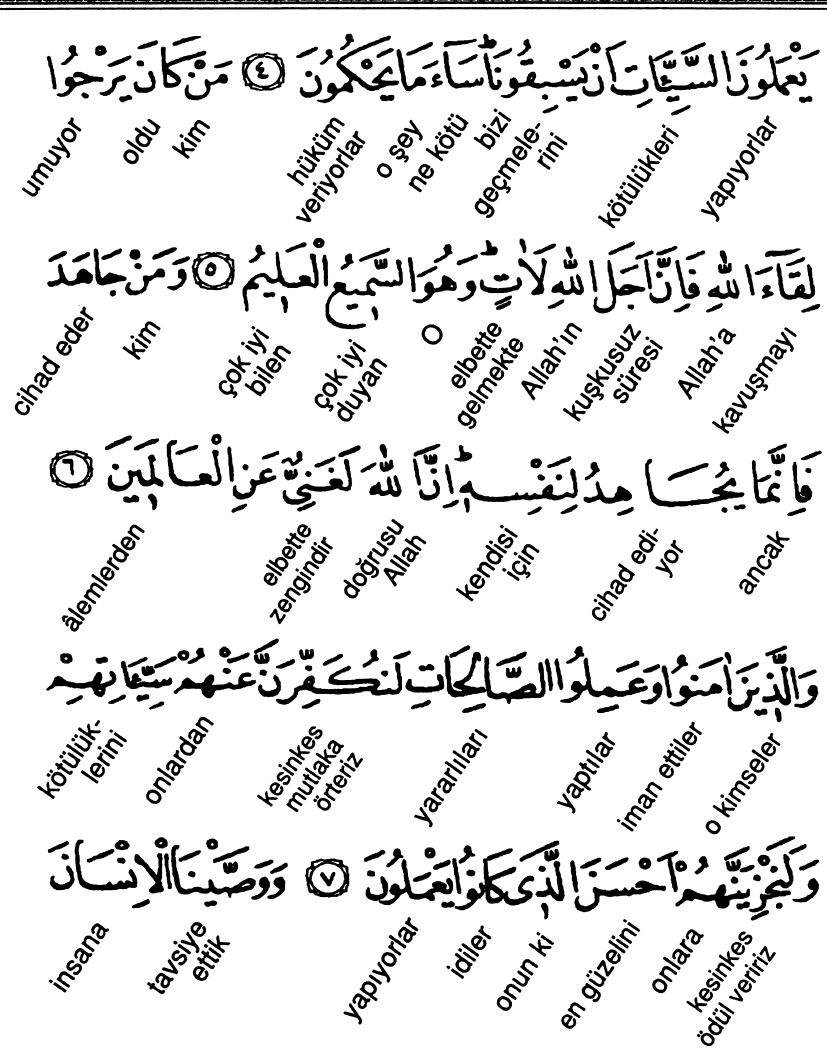

Meâl/4: "Yoksa kötülükleri yapıp duranlar bizi geçeceklerini[3] mi sandılar? Ne kötü hüküm veriyorlar!"

Meâl/5: "Kim Allah'a kavuşmayı umuyorsa (bilsin ki) kuşkusuz Allah'ın (belirlemiş olduğu) süresi elbette gelmektedir! O'dur, çok iyi duyan, çok iyi bilen."

Meâl/6: "Cihad eden ancak kendisi için cihad ediyordur. Doğrusu Allah, âlemlerden zengindir."

Meâl/7: "İnanıp yararlı işleri yapanlar, kesinlikle, mutlaka onların kötülüklerini örteriz, elbette, behemehal onları yapageldiklerinin en güzeliyle ödüllendiririz."

3- Bizden kaçıp kurtulacaklarını, dolayısıyla kendilerinden intikam alamayacağımızı mı sandılar (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 326).

بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ

hiçbir bilgi / onunla ilgili / senin için / yoktur / o şeyi / bana / ortak koşman için / sana / eğer ikisi uğraşırlarsa / güzeli / ebeveynine

فَلَا تُطِعْهُمَآ ۚ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ وَٱلَّذِينَ

o kimseler / yapıyorsunuz / idiniz / o şeyi / artık haber veririm size / dönüşünüz / sadece bana / ikisine / o zaman itaat etme

ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِى ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿٩﴾

iyilerin içine / onları elbette kesinlikle sokarız / yararlıları / yaptılar / iman ettiler

وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ فَإِذَآ أُوذِىَ فِى ٱللَّهِ جَعَلَ

yapar / Allah yolunda / incitildiğinde / Allah'a / inandık / diyor / kimi / insanlardan

فِتْنَةَ ٱلنَّاسِ كَعَذَابِ ٱللَّهِ ۖ وَلَئِن جَآءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ

Rabbinden / bir yardım / doğrusu eğer gelirse / Allah'ın / gibi azabı / insanların / işkencesini

لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ ۚ أَوَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِى صُدُورِ

sinelerinde / o şeyi en iyi bilen / Allah / olmadı mı / sizinle / idik / cidden biz / elbette kesinlikle derler

Meâl/8: "İnsana, ebeveynine güzel davranmasını tavsiye ettik. Eğer onlar, hakkında hiçbir bilgin olmayan şeyi bana ortak koşman için seninle uğraşırlarsa o taktirde onlara boyun eğme. Dönüşünüz ancak banadır. O zaman size, yapageldiklerinizi haber veririm."

Meâl/9: "İman edip yararlı işleri yapanlar, elbette kesinlikle onları iyiler arasına sokarız."

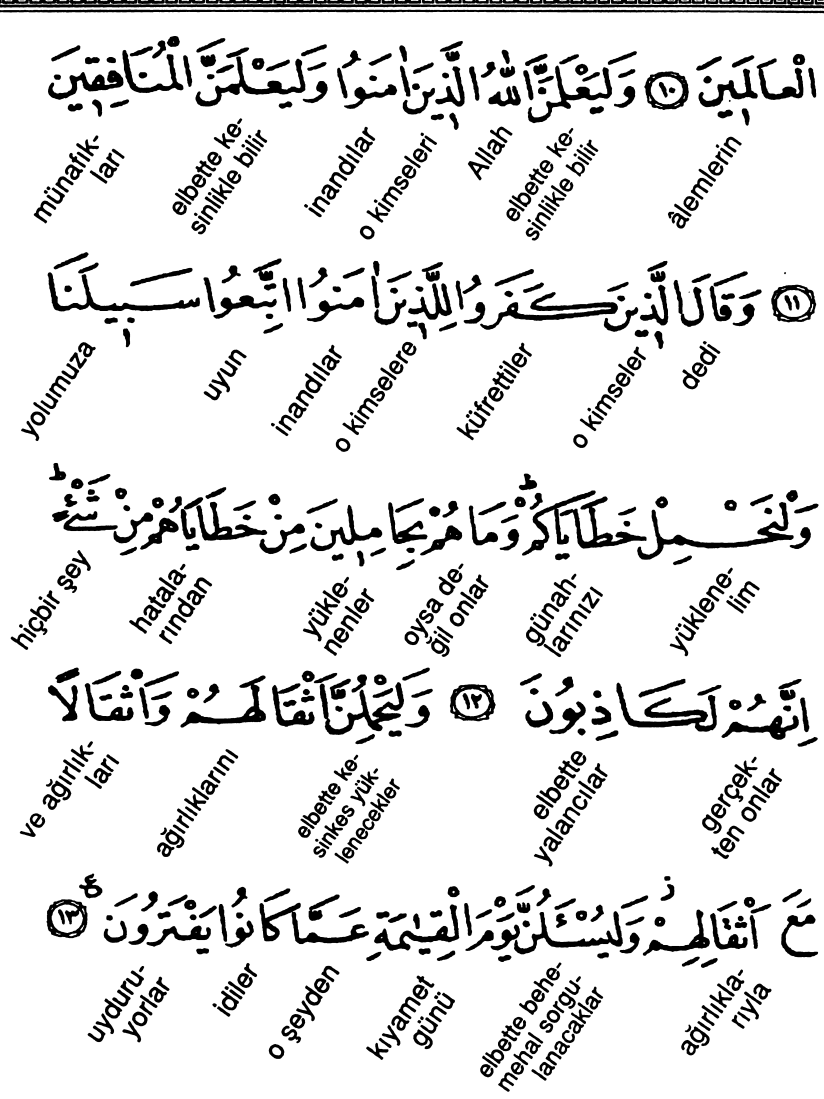

Meâl/10: "İnsanlardan kimi: 'Allah'a inandık' der. Ama Allah yolunda incitildiğinde insanların işkencesini Allah'ın azabı gibi değerlendirir. Doğrusu senin Rabbinden bir yadım geldiğinde elbette behemehal derler: 'Cidden biz de sizlerle beraberdik!' Aceba Allah âlemlerin sinelerindekini en iyi bilen değil midir?"

Meâl/11: "Allah, elbette ve kesinlikle iman etmiş olanları bilir, elbette kesinlikle münafıkları bilir."

Meâl/12: "Küfre sapmış kimseler inanmış olanlara: 'Bizim yolumuza uyun günahlarınızı yüklenelim!' dediler. Oysa onlar, onların günahlarından hiçbir şey yüklenenler değildir! Gerçekten onlar elbette yalancılar."

Meâl/13: "Elbette behemehal kendi ağırlıklarını ve kendi ağırlıklarıyla birlikte daha bir takım ağırlıkları da yüklenecekler ve kıyamet günü de uyduruageldikleri şeylerden sorgulanacaklar!"

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا

hâriç sene bin içlerinde durdu toplumuna Nuh'u gönderdik andolsun gerçekten

خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾

zâlimler onlar Tûfân ve yakaladı onları yıl elli

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

âlemlere bir ibret onu yaptık geminin halkını onu kurtardık

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ

daha hayırlı işte bu O'ndan sakının Allah'a kulluk edin toplumuna hani demişti İbrahim'i de

لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

Allah'ın berisinden tapıyorsunuz ancak biliyorsunuz iseniz sizin için

أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

Allah'ın berisinden kulluk ediyorlar doğrusu o kimseler bir yalan yaratıyorsunuz putlara

Meâl/14: "Andolsun gerçekten Nuh'u toplumuna gönderdik. İçlerinde elli yıl hâriç bin sene kaldı. Sonuçta, onlar zulümlerini sürdürürlerken kendilerini Tûfân yakaladı."
Meâl/15: "Onu ve gemi halkını kurtardık. Onu/gemiyi âlemlere bir ibret yaptık."
Meâl/16: "İbrahim'i de (gönderdik). Hani toplumuna: 'Allah'a kulluk edin, O'ndan korkun. İşte bu, bilirseniz sizin için daha hayırlıdır.' demişti."

لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ

O'na kulluk edin — rızkı — Allah katında — öyle ise arayın — bir rızka — sizin için — güç yetiremezler

وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ

cidden yalanlamıştı — yalanlarsanız — döndürüleceksiniz — sadece O'na — O'na — şükreyleyin

أُمَمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

apaçık — iletmek — sadece — yoktur peygambere — önceniz-den — ümmetler

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَٰلِكَ

kuşkusuz bu — tekrar edecek onu — sonra — yaratmayı — Allah — başlatıyor — nasıl — görmediler mi

عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ

yaratmaya — başlamış — nasıl — bakın — yeryüzünde — gezin — de ki — pek kolaydır — Allah'a

ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

her şeye — kuşkusuz Allah — öteki — oluşumu — meydana getirecek — Allah — sonra

Meâl/17: "Ancak Allah'ın berisinden bir takım putlara tapıyorsunuz, yalan uyduruyorsunuz. Doğrusu Allah'ın dışında taptıklarınız size bir rızık veremezler. Öyle ise rızkı Allah katında arayın, O'na kulluk edin, O'na şükreyleyin. Yalnız O'na döndürüleceksiniz."
Meâl/18: "Eğer siz yalanlarsanız cidden sizden önce de bir takım ümmetler yalanlamağa yeltenmişlerdi. Elçiye düşen sadece apaçık iletmektir."
Meâl/19: "Görmediler mi Allah yaratmağı nasıl başlatıyor? Sonra onu/o yaratmağı tekrar edecek. Cidden bu, Allah'a pek kolaydır."

قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ

sadece O'na | diliyor | o kimseye | rahmet eyler | diliyor | o kimseye | azap eder | pek güçlüdür

تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

gökte | yok | yeryüzünde | âciz bırakanlar | değil siz | çevirilirsiniz

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

bir yardımcı | yok | bir dost | Allah'ın | berisinden | size | yoktur

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَئِسُوا

umut kestiler | işte onlar | O'na kavuşmayı | Allah'ın | âyetlerini | inkâr ettiler | o kimseler

مِنْ رَحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

elemli | bir azap | onlara | işte onlar | rahmetimden

Meâl/20: "De ki: 'Yeryüzünde gezin de yaratmağa nasıl başladığına bakın. Sonra Allah öteki oluşumu meydana getirir.' Kuşkusuz Allah, her şeye karşı pek güçlüdür."

Meâl/21: "Dilediği kimseye azap eder, dilediği kimseye de rahmet eyler. Sadece O'na çevirilirsiniz."

Meâl/22: "Siz ne yeryüzünde ne de gökte âciz bırakanlar değilsiniz! Sizin için, Allah'ın berisinden ne bir dost ne de bir yardımcı vardır."

Meâl/23: "Allah'ın âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkar etmiş olanlar, işte onlar rahmetinden umut kesmişlerdir. İşte onlar, onlara elemli bir azap vardır."

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ

öldürün onu — demeleri — sadece — toplumunun — cevabı — olmadı

أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ

elbette ibret-ler — kuşkusuz bunda — ateşten — Allah onu — sonuçta kurtardı — veya yakın onu

لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

Allah'ın — berisinden — edindiniz — ancak — dedi — inanıyorlar — bir topluma

أَوْثَانًا مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ

gününde — sonra — dünya — hayatında — aranızın — sevgisi — putlar

الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ

kiminiz — lanet okur — kimine — kiminiz — kâfreder — kıyamet

Meâl/24: "Toplumunun cevabı sadece: 'Onu öldürün veya onu yakın' demeleri olmuştur. Sonuçta Allah onu ateşten kurtardı. Doğrusu bunda inanan bir toplum için elbette ibretler vardır."

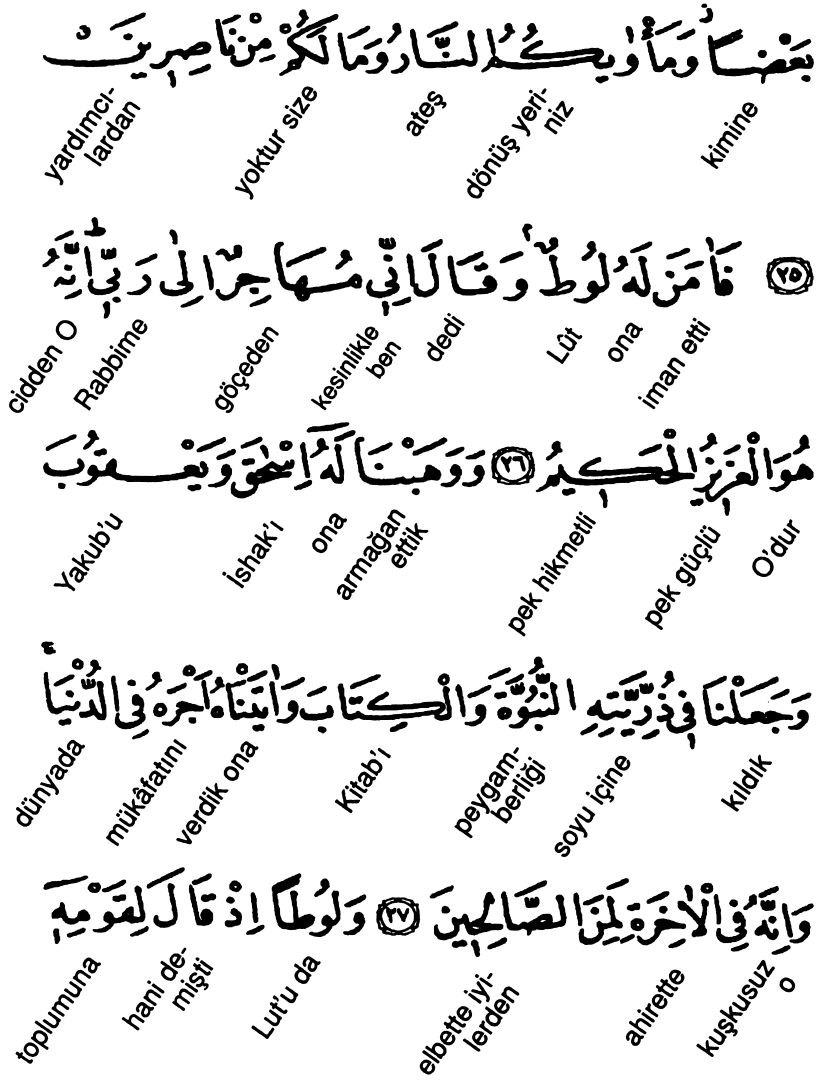

Meâl/25: "(İbrahim): 'Allah'ın berisinden bir takım putları, sırf dünya hayatında aranızda sevgi oluşturmak için edindiniz. Sonra kıyamet günü kiminiz kimine küfreder, kiminiz kimine lanet okur. Varacağınız yer ateştir ve (o gün) sizin için yardımcılar da yoktur.' dedi."

Meâl/26: "Bunun üzerine ona/İbrahim'e Lût iman etti ve: 'Doğrusu ben Rabbime hicret edenim. Kuşkusuz O, O'dur pek güçlü pek hikmetli' dedi."

Meâl/27: "Ona/İbrahim'e İshak ile Yakub'u armağan ettik, soyu içine de peygamberliği ve O Kitab'ı koyduk. Kendisine dünyada mükâfatını verdik. Kuşkusuz o, ahirette de elbette iyilerdendir."

Meâl/28: Lut'u da (gönderdik). Hani toplumuna dedi: 'Gerçekten siz, doğrusu öyle bir fuhuşa/edepsizliğe varıyorsunuz, ki alemlerden/milletlerden hiçbir millet bu husta sizi geçmemişti[1].

Meâl/29: Gerçekten siz mi erkeklere geliyorsunuz, yol kesiyorsunuz, toplantı yerinizde fena işe varıyorsunuz?' Toplumunun cevabı sadece: 'Haydi, eğer doğrulardan isen bize Allah'ın azabını getir.' demeleri oldu.

Meâl/30: Dedi: 'Rabbim! Şu bozguncular topluluğuna karşı bana yardım eyle.'

1- Bu işi sizden önce yapan olmamıştı.

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَآ إِبْرٰهِيمَ بِالْبُشْرٰى قَالُوٓا إِنَّا مُهْلِكُوٓا

helak edenler | doğrusu biz | dediler | o müjdeyi[1] | İbrahim'e | elçilerimiz | getirdiğin-de

أَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظٰلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ

dedi | zâlimler | oldular | çünkü hal-kı | bu kent | halkını

إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥٓ

ailesini | onu | elbette ke-sinlikle kur-taracağız | orada | kimseyi daha iyi bilen | biz | dediler | Lut | doğrusu orada

إِلَّا امْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ الْغٰبِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَلَمَّآ أَنْ جَآءَتْ

gelince | geride ka-lanlardan | oldu | karısı | dışında

رُسُلُنَا لُوطًا سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا

dediler | kolca | haklarında | daraldı | onlarla | kötüleşti | Lut'a | elçilerimiz

Meâl/31: Elçilerimiz İbrahim'e o müjdeyi getirdiklerinde dediler: 'Doğrusu biz, bu kentin halkını helak edecekleriz, çünkü halkı zâlimler oldular.'

Meâl/32: (İbrahim) dedi: 'Doğrusu orada Lut da var!' Dediler: 'Orada kimin olduğunu biz daha iyi bileniz, elbette kesinlikle onu ve -karısı hariç- ailesini kurtaracağız. O/karısı geride kalanlardan (helak edileceklerden) oldu'

1- Oğlu olacağına dair müideyi.

لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ

karın dışında aileni seni kurtaranlar cidden biz üzülme korkma

كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ

halkı üzerine indirenler kesinlikle biz geride kalanlardan oldu

هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

yoldan çıkıyorlar idiler sebebiyle o şey gökten pis bir azap bu kent

﴿٣٤﴾ وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ

bir topluluğa apaçık bir beyyine[2] oradan bıraktık andolsun gerçekten

يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ

ey kavmim dedi Şuayb'ı kardeşlerini Medyen'e de akıl işletiyorlar

Meâl/33: Elçilerimiz Lut'a gelince onların yüzünden fenalaştı, haklarında eli-kolu bağlandı. Dediler: 'Korkma, üzülme! Cidden biz seni ve -karın hariç- aileni kurtaranlarız. (Karın) geride kalanlardan/helak edileceklerden oldu.

Meâl/34: Kesinlikle biz, bu kent halkı üzerine yoldan çıkıp durmaları yüzünden gökten pis bir azap indirenleriz.'

Meâl/35: Andolsun gerçekten biz oradan akıllarını işleten bir topluluk için geride apaçık bir bir kanıt bıraktık.

2- ibret/işaret/kanıt/kalıntı taşlar/yıkıntılar (bkz. Kurtubi, el-Cami, XIII, 343)

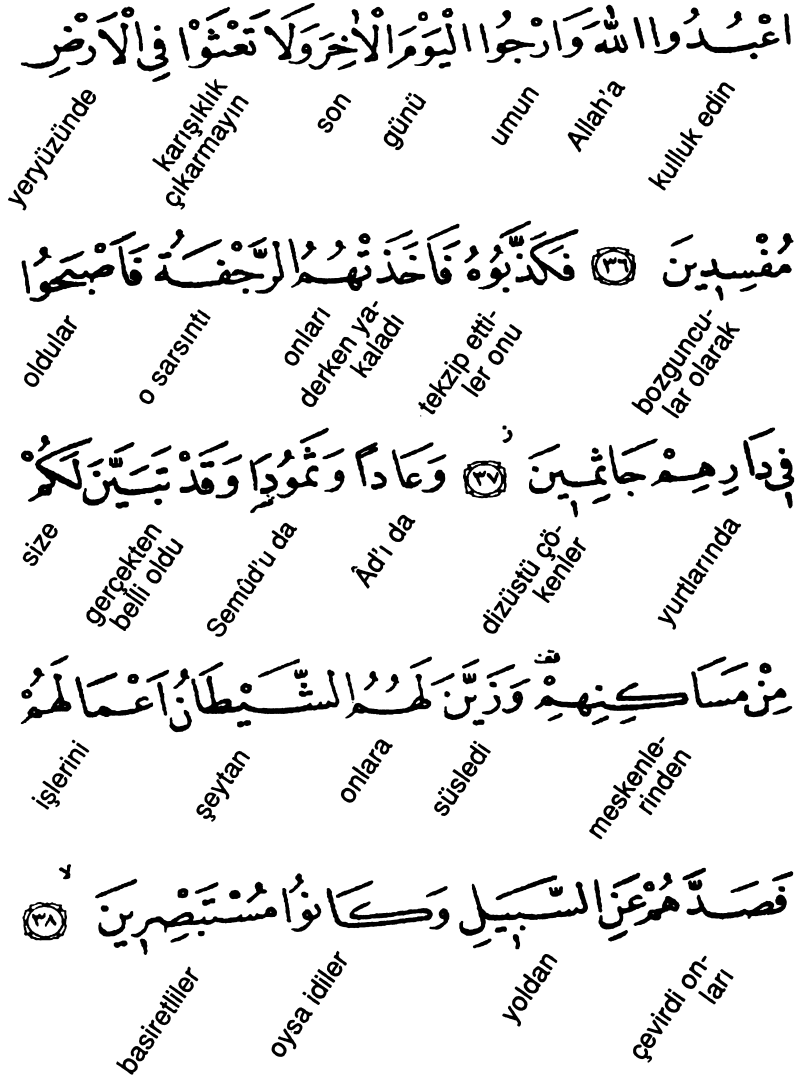

Meâl/36: Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi: 'Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, o son günü umun, bozguncular olarak yeryüzünde karışıklık çıkarmayın.'

Meâl/37: "Onu tekzip ettiler. Bunun üzerine kendilerini o sarsıntı yakalayıverdi ve yurtlarında dizüstü çöküp kaldılar."

Meâl/38: "Âd ve Semûd'u da(helak ettik. Onların helakları) size yurtlarından pekala belli olmuştur. Şeytan kendilerine işlerini süslemiş ve onları (hak) yoldan çevirmişti. Oysa onlar basiretli kimselerdi!"

وَقَٰرُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَٰمَٰنَ وَلَقَدْ جَآءَهُم مُّوسَىٰ

Musa onlara andolsun gerçekten getirdi Hâmân'ı da Firavun'u da Kârûn'u da

بِٱلْبَيِّنَٰتِ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا كَانُوا۟ سَٰبِقِينَ ۚ

geçenler oysa olmadılar yeryüzünde kibirlendiler apaçık kanıtları

﴿٣٩﴾ فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنۢبِهِۦ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا

gönderdik kimi onlardan var günahıyla yakaladık özetle herbirini

عَلَيْهِ حَاصِبًا ۚ وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ ٱلصَّيْحَةُ ۚ وَمِنْهُم

içlerinden o yüksek/korkunç ses onu yakaladı kimi içlerinden var taşlı bir fırtına üzerine

مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ ٱلْأَرْضَ ۚ وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا ۚ وَمَا كَانَ

olmadı boğduk kimi içlerinden var yere onu batırdık kimi

Meâl/39: "Kârûn'u da, Firavun'u da, Hâmân'ı da (helak ettik). Andolsun gerçekten Musa onlara apaçık kanıtlar getirdi de yeryüzünde kibirlendiler. Oysa (helak edilmelerinin önüne) geçenler olmadılar."

اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

zulmediyor-lar | kendilerine | idiler | ama | onlara zulmeden | Allah

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ

durumu | gibi | dostlar | Allah'ın | berisinden | edindiler | o kimse-lerin | durumu

الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا ۖ وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ

elbette evi | evlerin | oysa en gevşeği | bir ev | edindi | örümceğin

الْعَنكَبُوتِ ۘ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ

yalvarı-yorlar | o şeyi | biliyor | kuşkusuz Allah | biliyorlar | olsalardı | örümce-ğin

مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾ وَتِلْكَ

işte şu | pek hik-metli | pek güçlü | O | herhangi bir şey | berisin-den

Meâl/40: "Özetle herbirini günahıyla yakaladık. Onlardan kimisi var ki üzerine taşlı/taş yağdıran bir fırtına gönderdik, içlerinden kimisi var ki kendisini o yüksek/korkunç ses yakaladı, içlerinden kimi de var ki onu yere geçirdik, onlardan kimini de boğduk. Allah kendilerine zulmediyor değildi, ne var ki onlar kendilerine zulmediyorlardı."

Meâl/41: "Allah'ın berisinden dostlar edinmiş olanların durumu, bir ev edinmiş olan örümceğin durumunu andırır. Oysa evlerin en gevşeği -bilmiş olsalar- elbette örümceğin evidir."

Meâl/42: "Kuşkusuz Allah O'nun berisinden yalvarıp durdukları şeyi bilmektedir. O'dur pek güçlü, pek hikmetli."

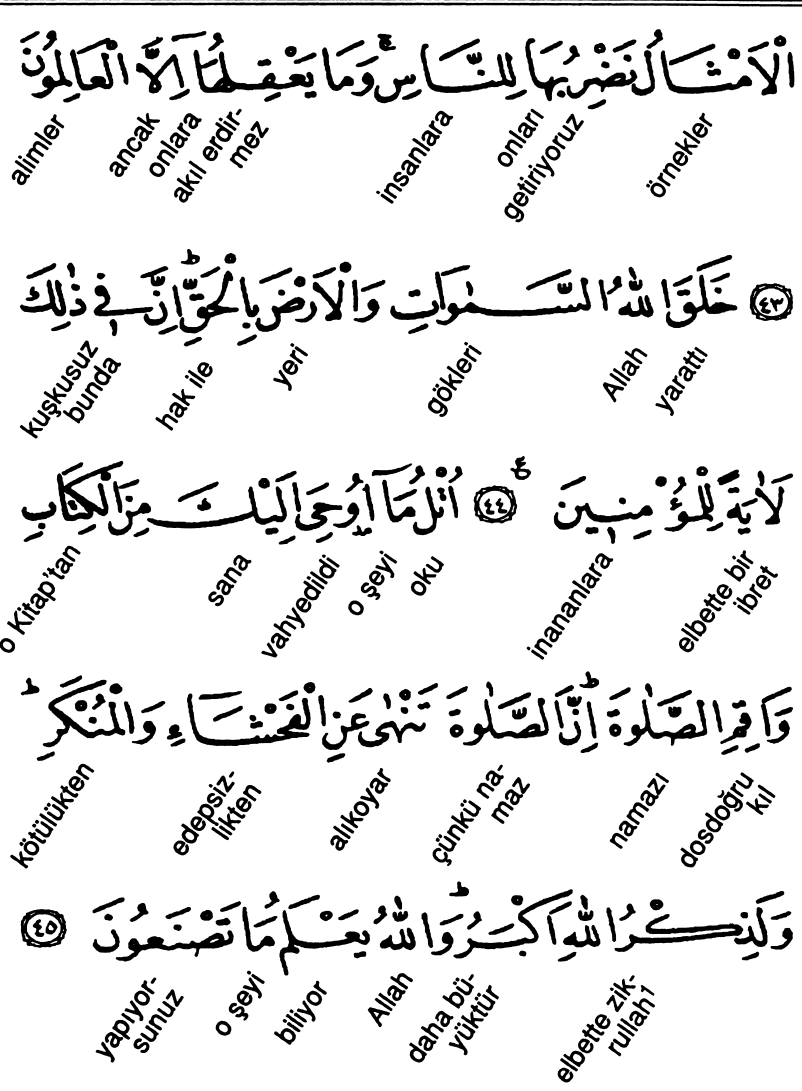

Meâl/43: "İşte insanlara getirip durduğumuz şu örnekler, onlara alimlerden başkası akıl erdirmez."

Meâl/44: "Allah, gökleri ve yeri hak ile yarattı. Kuşkusuz bunda inananlara elbette bir ibret vardır."

Meâl/45: "O Kitap'tan sana vahyedilmiş olanı oku ve namazı dosdoğru kıl. Çünkü namaz, edepsizlikten ve kötülükten alıkoyar. Elbette zikrullah/Allah'ın anışı/Allah'ın anması daha büyüktür. Allah ne yapmakta olduğunuzu biliyor."

1- Allah'ın sizi sevapla, övgüyle anması (Kurtubi, el-Cami, XIII, 349)/Allah'ı zikretmek (Nesefi, III, 259; Celaleyn, II, 93).

Bu Ciltteki Sûreler

Sûre No	Sûre ismi	Sayfa No
9	Tevbe Sûresi (baştarafı 1. ciltte)	5
10	Yunus Sûresi	23
11	Hûd Sûresi	63
12	Yûsuf Sûresi	106
13	Ra'd Sûresi	146
14	İbrahim Sûresi	164
15	Hıcr Sûresi	184
16	Nahl Sûresi	201
17	İsra Sûresi	245
18	Kehf Sûresi	280
19	Meryem Sûresi	314
20	Tâ-hâ Sûresi	338
21	Enbiya Sûresi	365
22	Hac Sûresi	395
23	Mü'minûn Sûresi	425
24	Nûr Sûresi	449
25	Furkân Sûresi	478
26	Şuarâ Sûresi	500
27	Neml Sûresi	530
28	Kasas Sûresi	556
29	Ankebût Sûresi	589

KELİME ANLAMLI KUR'ÂN-I KERÎM MEÂLİ

2. CİLT

Yard. Doç. Dr. Sıtkı Gülle
İ.Ü. İlâhiyat Fakültesi
Öğretim Üyesi

HUZUR YAYIN DAĞITIM
PAZARLAMA TİC. LTD. ŞTİ.
Çatalçeşme Sok. Yücer Han No: 46/1-2
Cağaloğlu - İstanbul
Tel & Fax: (0212) 513 50 57 - 513 01 71

Kelime Anlamlı Kur'ân-ı Kerîm Meâli

Sıtkı Gülle

Yayına Hazırlayan
Abdullah Karakuş

Tashih
Sıtkı Gülle
Abdullah Karakuş

Dizgi
Saray Ajans

Baskı
Temel Matbaası

Cilt
Akın Ciltevi

İstanbul 1999

Bu eserin tüm basım yayım ve ticari hakları
Huzur Yayınevi - Faruk Sağlam'a aittir.

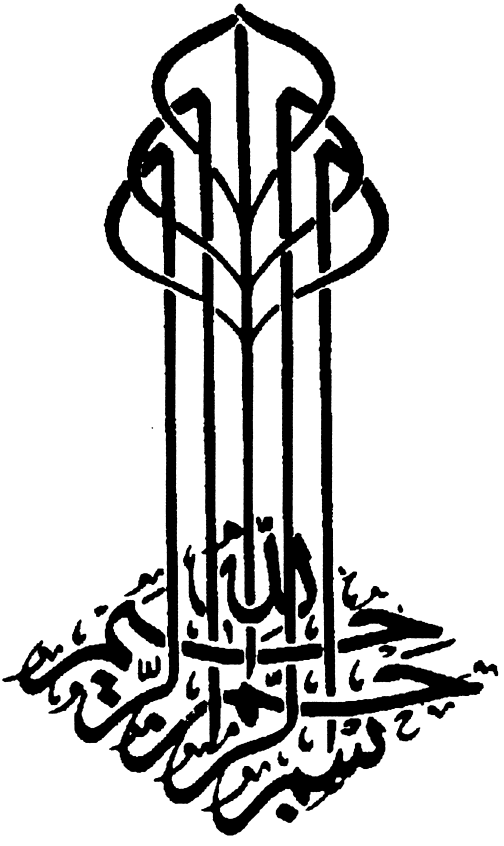
بسم الله الرحمن الرحيم